Digitaliseret af | Digitised by

Forfatter(e) | Author(s):	redigeret af Chr. Jørgensen
Titel | Title:	For underholdende Æmner : Tillægsblad til Lolland-Falsters Stiftstidende
Bindbetegnelse | Volume Statement:	1846-1848
Udgivet år og sted | Publication time and place:	Nykjøbing p. F., 1846-48

DK

Materialet er fri af ophavsret. Du kan kopiere, ændre, distribuere eller fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

UK

The work is free of copyright. You can copy, change, distribute or present the work, even for commercial purposes, without asking for permission. Always remember to credit the author.

60.-78.-4

DET KONGELIGE BIBLIOTEK
130021685519

BIBLIOTHECA REGIA HAFNIENSIS

BIBLIOTHECA REGIA · SISNILNSIS · HAFNIÆ

For underholdende Emner.

Tillægsblad til Lollands-Falsters Stiftstidende.

1846. Januar. № 1.

Masaniello.

Masaniello, den fattige Fisker, hvis Navn er bleven uopløseligen knyttet til den italienske Historie og baaret ud over den hele civiliserede Verden i Operaen „Den Stumme i Portici", er født i Landsbyen Atrani ved Amalfi, som ligger ved Bugten af Salerno og som Boccaccio med Rette, næst Reggio og Gaeta, nævner som det skjønneste og herligste Punkt i hele Italien. Mandens egentlige Navn er Tommaso Aguello; men ifølge en bekjendt gammel Skik hos Sydtalienerne bleve begge disse Ord sammentrukne til eet, og saaledes opstod Navnet Masaniello. Tommaso og hans Hustru havde forladt deres kummerlige Bopæl ved Kysten af Amalfi, for at søge deres Lykke i Neapel. — Tommaso havde vel den brunmlige, solbrændte Ansigtsfarve, som er alle Fiskerne ved den neapolitanske Bugt egen, men lignede hverken en Fisker eller en Lazzaron af det almindelige Slags. Den blomstrende syvogtyve-aarige Mand havde, som det i Regelen er Tilfældet hos usædvanlige Mennesker, i sit Ydre noget Særegent, noget Iøinefaldende. Af de store sorte Øine lynede en imponerende Characteerstyrke, og det morke Blik, der sædvanligt var hæftet mod Jorden, var gjennemtrængende, naar han betragtede en Gjenstand nøie. Mod den brune Hud og de sorte Øine dannede det rige blonde Haar, som i Lokker bølgede sig ned paa de brede Skuldre, en Contrast. Holdning og Væsen vare en mærkelig Blanding af Stolthed og Tungsind: det var som om han ahnede, at der boede en stor Aand i ham, som om han følte sig kaldet til store Handlinger, men ei vidste at bringe den indre Trang i Samklang med sin kummerlige udvortes Stilling. Dette Dobbeltvæsen var ogsaa kjendeligt i hans Dragt, som vel var den hos neapolitanske Fiskere almindelige, men dog forandret saaledes, at den gav hans høie Skikkelse og ædle Holdning noget Stateligt, næsten Adeligt. Hans Maade at tale paa var, som altid hos Sydlændingerne, livlig, men ualmindelig velklingende, mild, vindende, og ledsaget af en Gesticulation, som vilde have gjort en kunstdannet Taler Ære. Ved et saadant Væsen, ledsaget af stor Godmodighed og Redelighed, vandt han sine Kammeraters Hengivenhed, som han alt beherskede dem ved sin Ufortærdethed, sit Mod og sin Skarpsindighed. — Saaledes var Tommasos Stilling, da hans Kone i Foraaret 1647 en Dag blev anholdt af Toldbetjentene med en Pakke i Armen og spurgt, hvad det var hun havde? „Mit Svøbebarn!" svarede Konen kjæk, men blev mistænkt af Betjentene og tvungen til at aabne Pakken; der fremkom da, istedetfor et Svøbebarn, et Quantum Meel. Smuglersken blev øieblikkelig kastet i Fængsel. Hendes stakkels Mand kom ved denne Hjobspost næsten ud af sig selv; thi han havde sin Kone, med hvem han fornylig var bleven gift, kjærere end sit Liv, og fandt det skjændigt, saavel at Folket blev betynget med saa urimelige Afgifter, som at Toldbetjentene gik tilværks med en saadan Brutalitet. Tommasos Forbittrelse steg ved de Plagerier, for hvilke han nu saae sig udsat: for at loskjøbe sin elskede Kone, nødtes han til at sælge Alt, hvad han eiede, selv sit Linned, sin Kones Portrait, ja, hvor bittert det end var ham, endog sin Fæstensring. Med kogende Blod opoffrede han Alt, og blev i Formue liig den fattigste Lazzaron. Men han svor en dyr Eed, at ville tage Hævn over disse Toldere og Syndere. Paa Leilighed dertil manglede det ikke; thi Tommaso var ei den eneste Utilfredse i Neapel. For kort Tid siden (den 3die Januar 1647) var det nye Ediet om Opkrævningen af den forhadte Gabelle udkommet; det paabød en Afgivt af en Carlin for hvert Pund Frugt og Havevæxter, som bleve bragte til Torvs, en Byrde, som især maatte falde tung for den simple Mand, og som, baade derfor og ved sin Urimelighed, opirrede Mange. Allerede var det kommet saavidt, at Hertugen af Arcos, dengang spansk Vicekonge af Neapel, ei mere kunde lade sig see til Hest eller til Vogns, uden at Folket lydeligen skreg paa Ophævelsen af Afgiften, og i modsat Tilfælde truede med Mord og Brand. Men Hertugen saae ned til Folket med Foragt, og Ophævelsen eller Formildelsen af Gabellen udeblev. Folkets Forbittrelse greb imidlertid om sig, og medens Regjeringen frækt traadte det paa Nakken og troede sig sikker, var Neapel blevet liig en fuldfærdig Mine: en Gnist, og Explosionen maatte skee! Saaledes var Tingenes Stilling og Stemningen i Neapel, da Tommaso en Morgen traf sammen med Lægbroderen Savino Saccardo fra Klosteret del Carmine. Begge Mænd kjendte hinanden af Anseelse, uden just at staae paa nogen fortrolig Fod. Men idag traf Munken Fiskeren tilside og tilhvidskede ham hemmelighedsfuldt: „Jeg har Noget at sige Dig, og venter Dig om to Timer ved Acqua della Bufola" (en afsidesliggende Brønd i Neapels Campagna). Fiskeren tilnikkede ham et Ja, og sneg sig to Timer sildigere til det aftalte Sted, hvor Munken, indhyllet i sin Kappe, ventede ham. Fortrolig rakte han ham Haanden og tiltalte ham med bevæget Stemme: „Tommaso, hørte jeg rigtigt, at din Kone, din gode stakkels Kone, endelig kommer paa fri Fod?" — Tommaso nikkede mørkt med Hovedet. — „Tommaso", vedblev Savino, hørte jeg rigtigt, „at Du, for at skaffe Løsepenge for dit Hjertes Skat, har maattet sælge Alt, hvad Du eiede af timeligt Gods?" — Og med et endnu mørkere Aasyn nikkede Fiskeren anden Gang. — „Tommaso", spurgte Lægbroderen medlidende, „sig mig, hvad giver Du vel nu din Kone, naar hun hungrer? thi Brødet er for Tiden dyrt, og vedbliver det saaledes, da maae vi vel snart betale Skat af Luften, som vi indaande, af Vandet, som vi drikke!" — „Forbandelse over Spanierne!" brummede Fiskeren med klanglos Stemme. — „Ja Forbandelse! Dog, veed Du, Tommaso, at Neapel imorgen kan blive fri?" — „Fri, Broder? hvad siger Jer, fri?" foer Tommaso op. — „Stille, min Søn, stille!" tysede Savino, og vedblev fortroligere: „Ja fri, siger jeg Dig! saa vist, som Solen imorgen tidlig staaer op og bestraaler Bugten og Staden, saa vist kan imorgen Frihed og Velvære nedstraale over Neapel. Men, Eet er nødvendigt, en Mand, og kun een Mand, men en besluttet, uboielig, dristig Mand, som har Mod til at vove Alt, og hvis Hjerte ei kjender til Frygt for Døden!... Du seer tvivlende paa mig; dog, Du forstaaer mig! Een

Mand er nødvendig, som vil offre sig for det almindelige Bedste; kjender jeg Menneskene, da har jeg funden denne Mand.... Hvad mener Du dertil, Tommaso? har jeg funden min Mand?" — „Broder!" svarede Fiskeren ham, med nedsænket Hoved og mørkt Blik, dog med fast Stemme, og med den høire hævet imod Himlen, som til Eed, „Broder, Himlens Kald udgaaer gjennem Eders Mund til mig — dens Villie skee! Men hvad skal jeg gjøre, for at det kan skee, hvad I siger?" — Og Lægbroderen lagde sin Mund nær til Fiskerens Øre, og de hvidskede længe med hinanden; Savino trykkede Fiskeren med et skalkagtigt Smiil 20 Carlini i Haanden; denne stak bittert smilende, Pengene til sig, rystede hjerteligt Klosterbroderens Haand til Afsked, og skred langsomt mod Staden, imedens Munken tilfreds saae efter ham, og derpaa ad en anden Sti ligeledes vendte tilbage til Neapel. — Hvad havde de To aftalt? Vare de 20 Carlini Kjøbepenge for den stakkels Fisker? Tilvisse nei; Tommaso vilde ei have sat sit Liv i Vove for Penge. Hvorledes anvendte han de 20 Carlini? Han ilede til Havnen, samlede en Hob Drenge af ægte Lazzaronblod, dannede af dem et Corps, kjøbte dem Knipler og Faner, og trak med sin Skare, drivende alle Slags Narrestreger, igjennem Staden. Tommaso blev i Begyndelsen holdt for forrykt, og saaledes ønskede vor Helt netop for Øieblikket at blive betragtet. Under Larm og Latter trak Banden hen for Vicekongens Pallads, hvor Drengene efter deres Anførers Exempel begyndte at skrige: **„Fuori, fuori gabelle!"** og ledsagede dette Skrig med pøbelagtige Gebærder. Disse Narrestreger gjorde Undertrykkerne endnu sikkrere. Man anede ikke, at der bag denne comiske Maske skjulte sig en saa dyb Uvillie, en saa frygtelig Forbittrelse. Imidlertid drog Tommaso ved dette lystige Forspil for Opstandens Tragoedie Neapolitanernes Opmærksomhed hen paa sig. Hvo, der hidtil ikke havde kjendt den fattige Fisker, tog ham dog nu i Øiesyn, og for mange af dem, der torstede efter Friheden, blev det vel klart, at denne Mand, med det imponerende Ydre og tænksomme, faste Blik, var værdig til at anføre en ganske anden Skare, end en Flok Gadedrenge. Den 7de Juli 1647, det var en Søndag, indtraf Omegnens Beboere ved Solens Opgang paa Piazza del Mercato i større Skarer end sædvanlig, for at sælge Haveurter, Frugter o. s. v. At den nye Afgivt ogsaa hos disse havde vakt megen Sensation, indsees let. At der idag, netop paa en Søndag, var kommen mange Mennesker til Torvs, kan, om maaskee tildeels, dog vist neppe aldeles have været et Tilfælde; Munkene, der havde Ørinde allevegne, mumlede ikke forgjæves om Tyranniet. Iblandt Torvebønderne befandt sig nogle fattige Folk fra Puzzeoli, som bragte Figener tilsalg, men modsatte sig Toldbetjentene, da disse fordrede Gabellen. Man skreg høiere og høiere paa begge Sider og gestikulerede meget stærkt, uden at det dog kom til Haandgribeligheder. Figenhandlerne klagede over, at deres Artikler bestandig dalede mere i Prisen, fordi de bleve mindre søgte formedelst den store Afgivt af en Carlin Pundet. Men da Forestillingerne forbleve frugtesløse, og Toldbetjentene beraabte sig paa Vicekongen, droge Bønderne i Masse hen for Paladset; men denne Demonstration virkede endnu mindre, og paa Torvepladsen tiltog Folkets Knurren og Skrigen, dets Jamren og Klagen. Endnu truede Uveiret uden Lynild, men endelig brød Stormen los. Løsenet gav Tommasos Svoger i rette Moment, idet han kastede sin Kurv med Figener til Jorden og raabte: „Disse Figener ere mine, og jeg kan gjøre med dem hvad mig behager!" Drengene kastede sig over den ufortoldede Frugt, imedens Toldbetjentene, der enten vilde have Afgiften af Varerne eller confiskere disse, søgte at forhindre dem deri. Dette førte til et tragicomisk Slagsmaal imellem Drengene og Betjentene. Imidlertid kom en Affending fra Vicekongen tilsyne, som ved sin Nærværelse skulde imponere Folket, og saaledes gjøre en Ende paa Tumulten. Men herpaa havde Tommaso netop kun ventet, og traadte strax Spanieren i Veien, idet han med blussende Vrede udraabte: „Leve Kongen, men til Helved med den slette Regjering!" Han skrabede en Haandfuld Figener op, og kastede Manden dem i Ansigtet, saa baade Syn og Hørelse forgik ham, og fra alle Sider fløi der nu Figener, Oranger, og hvad der var ved Haanden, i Hovedet paa Spanieren og Toldbetjentene. Efter Frugterne kom Kurvene og Bænkene, efter disse Brostenene. Midt paa Piazza del Mercato stod Toldvæsenets Brøddehuus; dette blev tilligemed Bøgerne og øvrige Inventarium stukket i Brand. Politibetjente rykkede frem, og søgte med væbnet Haand at rydde Pladsen; men det hæventorstende Folk drev dem tilbage, og lærte saaledes at kjende sin Kraft og bruge sine Arme. Endnu havde intet Blod flydt. Efterat Folket ved Toldbodens Brand havde skaffet sit Raseri Luft, og i Masaniello havde fundet en Fører, bolgede det, liig en skummende Bjergstrøm, hen for Vicekongens Pallads. Imidlertid kom de opskrækkede Borgere paa Benene, og forfærdedes ikke lidet, da de saae den rasende Sværm af Mænd, Qvinder og Børn, som samtlige af fuld Hals skrege: **„Leva, leva la gabelle!"** Men da Palladsvagten var bleven drevet tilbage, og Oprørerne vare trængte ind i Vicekongens Gemakker, fik selv de adstadige Borgermænd Mod, og forenede sig med Bønderne og Fiskerne. Ved Opstandens Begyndelse havde Vicekongen spottende leet, og selv i det Øieblik, da Folkemassen allerede stormede mod Palladset, stod han rolig ved Vinduet og spiste Biskuit, som han dyppede i Viin. Men da han saae Vagten blive overmandet, og det viste sig, at Bevægelsen virkelig var farlig, tabte pludselig den storpralende Hertug al sit Mod; han kastede sig i den første den bedste Vogn, og vilde tage Flugten, men naaede kun til St. Ludvigskirken, hvor han smuttede ind og lod Portene tillukke efter sig. Imidlertid havde en Tydsker af Livvagten dræbt en af Oprørerne. Ved Synet af det første udgydte Blod steeg Folkets Forbittrelse til Raseri; det blodige Liig blev hævet i Veiret, og, under Trudsler og Forbandelser, som et Offer for Tyranniet baaret i Processjon igjennem Staden. Masaniellos Stemme, som fra det første Øieblik havde været Folket en Lov, var i disse Rædselstimer ikke mægtig at beherske Ødelæggelsens losladte Dæmon. Den rasende Hob overlod sig ganske til sine blinde Lidenskaber og Raaheder, og stak flere Paladser i Brand. Thi et Yndlingsvaaben for den Slave, som sønderriver Lænken, er Brand; Hævn er hans første Lidenskab, Havesyge den anden; disse offrer han sin Opstands egentlige Maal: Opnaaelsen af en bedre Tilstand. Ere Folkedramaerne først saaledes udartede, blive Scenerne til enhver Tid hinanden mere eller mindre lige; derfor kun her Revolutionens characteristiske Momenter. Hvad der nærmest er os paafaldende er Masaniellos mærkværdige Herredomme over Folket. I Fiskerens simple, skjødesløse Dragt, barfodet og med blottet Bryst, dryppende af Sveed, var han med Sværdet i Haanden overalt foran og stedse den, der ved Angrebet først svang Hævnersværdet. Ved Forvovenhed og Villieskraft bandt han Folket til sit Fodspor; kun et Vink, et Ord, og hans Villie blev med Lynets Hurtighed udført. — Masaniello følte, at han virkelig var den Mand, om hvilken Munken havde talet, og havde derfor en blind Tillid til sit Kald, som Fædrelandets Frelser fra dets Undertrykkere. Han var stolt, men godhjertet og høimodig. Havde Alle været ham lige, vistnok vilde der da af Oproret være blevet en Revolution, en Gjenfødelse for Syditalien, men det stod kun i hans Magt, ved sin Anseelse, at forebygge eller idetmindste formilde mange Ulykker, som uden ham

vilde været skete. Ja, Masaniello var i de skrækkelige Dage en Redningsmand for Mange, som uden ham havde været fortabte. I en dunkel Følelse om det eneste Middel, som ud fra et saadant Virvar kan føre til noget Bedre, Retfærdighed uden Persons Anseelse, lod han paa Torvepladsen, paa det Sted, hvor Toldboden havde staaet, en Forhøining opreise med Dommersæde, og tildeelte her Folket Ret og Retfærdighed. Samtidig underhandlede han med Vicekongen, der var sluppen ind' i Castello nuovo, som med sin Ligemand. Naar man betænker at saadanne Ting bleve udførte af en Mand i yderlig Armod, en Mand, som hverken kunde læse eller skrive, eller forstod det mindste af diplomatiske Kunstgreb, og tilmed hverken kjendte eller vilde bruge Midler til at forføre eller bestikke Folkemassen, men som alene fulgte Hjertets Trang og Øieblikkets Indgivelse, da kan man ei Andet end her anerkjende en af hine isandhed mærkværdige Characterer, der saa ofte dukke frem af Folkemassen, naar den kommer i Oprør. Der var over Neapel frembrudt et forfærdeligt Tidspunct. Under Mænds og Qvinders Forbittrelses- og Jubelskrig sloge Luerne fra Adelens antændte Paladser imod Himmelen. Staden lignede en Vulkan, som i Frygtelighed syntes at ville overgaae Vesuv. Fra alle Kanter strømmede Bønder, Fiskere, Hyrder og Banditer, Qvinder og Børn til, Ingen uden Vaaben, Alle brændende af Iver efter at give en Rolle i Voldsscenerne og at drage et Lod i Insurrectionens Hazardspil. Ligene af de Myrdede, som havde staaet i Tyranniets Sold, bleve slæbte igjennem Gaderne, og igjennem Hænder og Ører naglede til Skampælene. Over alle Hoveder svævede Pøbelterrorismens Damoklessværd; men paa dens Dommersæde sad den halvnøgne Fisker og uddeelte Befalinger, som med Ærefrygt blev udførte. — Vi have kaldet Masaniello en godhjertet Mand, som kun vilde det Bedste; men hvorledes rimer sig dette med de stedfundne Afskyeligheder? Menneskets, stedse Skaber og tillige en Skabning af Forholdene, er i Dage som dine begge efter en større Maalestok. Dertil kom, at vor Helt snart var falden i slette Hænder. Som sædvanlig var ogsaa her Fængslernes Aabning den af Oprørernes første Gjerninger. Iblandt dem, som herved vare komne paa fri Fod, var en vis Perroni, som vidste at fremstille sig som et Offer for Tyranniet og derved vinde Masaniellos Tiltro. For denne Skurk var Oprøret kun en Leilighed til forøgede Forbrydelser og det vilde Folkeherredømme et Værn mod den strænge Straf, han havde fortjent. Listig som en Slange og blodtørstende som en Tiger, blev han Masaniellos onde Dæmon, medens Folket snarere afskyede end yndede ham. Masaniellos Anseelse var ham en Torn i Øiet; men da han ei turde gjøre sig Haab om at fortrænge Folkets Afgud, besluttede han at forraade, at sælge ham til Spanierne, og saaledes, ifald Revolutionen skulde mislykkes, gjøre sig fortjent til Belønning hos Vicekongen og Adelen. Hans Plan fandt naturligviis Bifald i Castello nuovo og hos dem, som ønskede Tingenes forrige Tilstand tilbage. Men især blev Generalmajor Grassi Perronis Hjælper. Disse to Personer hvervede en Skare Stratenrøvere, Bravi kaldede, som bleve lagte i Baghold i Kirken og Klosteret del Carmine og i Gaderne, som føre til Piazza del Mercato, hvorefter Perroni gik til Masaniello og tilhviskede ham hemmelighedsfuldt, at han havde en høist vigtig Opdagelse at meddele ham, og bad ham for Sikkerheds Skyld, at træde med ham ind i Kirken del Carmine. Ikke anende noget Ondt fulgte Masaniello Forræderen; men neppe var han traadt ind i Kirken, før et Skud robede for ham, at der var Ondskab i Værk. „Jeg er forraadt!" raabte han med Tordenstemme; Knaldet af flere Bøsser overdøvede øieblikkelig hans Raab, men Folket havde allerede hørt det, medens — o Under! af alle Banditernes Kugler ikke een havde truffet dets Fører. Masaniello tilskrev denne Frelse det Krusifix, som han, lig alle Neapels Fiskere og Lazzaroner, bar paa Brystet. Imidlertid vare i et Nu Kirkens Dører sprængte af Folket, der hævnfnysende forvandlede Herrens Hus, som Forræderne selv havde besluttet at vanhellige ved Snigmord, til et Slagterhus; selv paa Høialteret bleve tvende Bravi myrdede. Efterat den hele Skare var bleven nedhugget, søgte det rasende Folk Forrædernes Formand imellem Ligene. Endelig blev Dominico Perroni opsporet i en af Klosterets Celler, hvor han laae paa Knæ for en Munk og skriftede. Forfølgerne rev den Elendige ud af Paterens beskyttende Arme, og en af dem satte ham sit Bøsseløb for Brystet og lod Kuglen gaae igjennem ham. Da man saaledes havde tilfredsstillet sin Hævn, satte man Snigmordernes Hoveder paa Stager, og droge i forskjellige Hobe igjennem Staden med disse Trophæer, for at vise, hvorledes Folket hævnende beskyttede dets Anførere. Ved Perronis Forræderi og Masaniellos forunderlige Redning fik først Folkets Kjærlighed til dets Idol det rette Sving. Med en Overtro, der er de lavere Folkeklasser overalt i Italien egen, blev Masaniello nu lovpriset og tilbedt med næsten religiøs Andagt, som en Guds Udsendte og Redningsmand for Folket. Hos Masaniello havde Mordforsøget i Kirken vakt en Forbittrelse, som flere Gange gav sig tilkjende ved blodige Befalinger, der ellers vare ganske imod hans Natur. — Det havde hverken ved Udbruddet af Bevægelsen eller i dennes første Periode været Masaniellos Hensigt at styrte det spanske Herredømme og selv anmasse sig den kongelige Magt. Raabet: „Leve Kongen, men til Helved med den slette Regjering!" var hans oprigtige politiske Overbeviisning og hans dristige Handlingers Maal; men mod sin Villie saae han sig pludselig ved Forholdenes Magt sat paa det Punkt, hvor han enten maatte vove Alt eller tabe Alt. Et talende Beviis for, at Masaniello ei i fjerneste Maade tænkte paa at udstrække Haanden efter Purpuret, synes os at ligge i følgende Kjendsgjerning: Masaniello stod paa Magtens og Folkegunstens meest svimlende Høide, da en Maskeret traadte hen for ham og sagde: „Masaniello! under din Anførsel er Befrielsen os saa godt som vis, og allerede seer jeg en glimrende Krone omkrandse din Pande, uden at Du har nødig at udrække Haanden efter den." Da Masaniello hørte dette, vendte han Fristeren fuld af Stolthed og Foragt Ryggen og svarede: „Tie! thi jeg er intet Andet end en fattig Mand, som aldrig har betlet til nogen jordisk Krone. Min eneste Tanke gaaer ud paa at befrie mit dyrebare Fædreland fra den Byrde, som tynger det, og naar jeg har fuldbragt mit Værk, naar jeg har givet min Konge den Trone tilbage, som jeg søger at tilkæmpe ham, da bliver jeg, den fattige Fisker, paa ny Fisker. Men i ethvert Tilfælde vil jeg opbyde Alt, for at mit Navn ei skal blive besudlet med Titelen Rebel." — „Du er i en Vildfarelse", rettede den Maskerede; „man bliver kun kaldet Rebel, naar man ikke seirer. Seiren udjævner Alt, og hvo der har Magten har ogsaa Retten. Betænk dette: Din Magt er vældig, Tiden gunstig, en Mængde adelige Huses Skatte tilfalde Dig. Benyt Øieblikket nu, medens Lykken tilsmiler Dig, og forglem ikke hvad jeg siger Dig: Er Du godtroende nok til at stole paa Spaniernes falske Løfter, saa er Du fortabt, baade Du og Dine!" Istedetfor Svar trak Masaniello paa Skuldrene, og bortfjernede sig hastig fra den Advarende, som var det hans farligste Fjende. Underhandlingerne med Spanierne vare allerede gaaede for vidt, og Masaniello, der i sin Godmodighed tog aldeles feil af Menneskene og ikke beregnede Forholdene, stolede trygt paa Spaniernes Løfter. Paa den femte Dag efter Oprørets Udbrud, altsaa den 11te Juli 1647, bølgede en uhyre

Menneskemasse hen til Kirken del Carmine, der snart var var overfyldt. Ovenpaa Stormen var fulgt den største Tryghed. En offentlig Notarius besteeg Prædikestolen og forelæste det nye Forlig med Vicekongen, hans Indrømmelser og hans Forjettelser til Folket om Fred og Lykke. Efter Forelæsningen raabte Folket jublende Amen og istemmede bevæget et **Te Deum**. Frugttolden var afskaffet, og de gamle Friheder igjen tilstaaede — det var Alt, hvad Masaniello havde villet, og derfor var der iblandt den jublende Mængde ingen lykkeligere end han. Da Freden paa denne Maade var bleven sluttet imellem Regjering og Folk, og Vicekongen var bleven overbeviist om sine Løfters gode Virkning, sendte han Anføreren for sine Livdrabanter til Masaniello, og lod ham indbyde til sig i Paladset. Denne uventede Gunst og Ære foraarsagede dog i Øieblikket Betænkeligheder hos den godmodige Folkeforer. Han steeg til Hest paa Torvepladsen og spurgte Folket om dets Mening: „Mit Folk, ville I, at jeg skal gaae til Vicekongen?" De Omstaaende, hvoraf de Fleste vare ligesaa troskyldige som han selv, raabte: „ja! ja!" — I Forbigaaende maae vi her bemærke, at naar Masaniello talte til Folket, paa hvilket hans Ord havde en saa magisk Virkning, begyndte han stedse: „**Populo mio!**" — Det var om Aftenen Kl. 6; Folket ombølgede i festlige Dragter alle Tilgangene til Regjeringspalladset; alle Gader vare prydede med Tæpper, Krandse og Flag; ved Vinduerne og paa Balkonerne stode Qvinder, Børn og Oldinge; hele Neapel glimrede i den festligste Pragt. Bevægelsen og Trængselen i Folkemassen blev pludselig stærkere; den deelte sig for at gjøre Plads for et Festtog, som langsomt og høitideligt nærmede sig. Først kom Cardinal Filomarino, Erkebiskop af Neapel, i sin Gallavogn; dernæst Masaniello, ridende paa en herlig Hingst, som tilhørte Cardinalen, og iført en sølvstukken Kappe; ved hans ene Side hang Sværdet, ved den anden en Pergamentsrulle, paa hvilken Capitulationen stod opskreven. Ved Siden af ham og ligeledes tilhest saae man hans Broder Matteo, i simpel Fiskerdragt, eller meget mere halvnøgen. Giulio Genuino sluttede som Folkets Raadgiver Toget i en Bærestol. Da Masaniello havde naaet Palladsets Port stødsede han paany ved Synet af de mange Bevæbnede, som holdt alle Tilgangene besatte, og raabte, idet han tvang sin Hest til Siden: „Mit Folk, hvis I ikke inden to Timers Forløb see mig komme ud, saa ødelægger Paladset, saa at der ei bliver en Steen deraf tilbage!" Og efterat han endnu et Øieblik tavs havde betragtet den uoverskuelige Menneskemasse, tilføiede han: „Mit Folk, skulde jeg omkomme, da lover mig idetmindste, at I ville bede et Ave for mig!", og modig gav han sin Hest Tøilen og sprængte ind i Paladsets Gaard, medens Porten lukkedes efter Toget. Folkets Spænding var ubeskrivelig; Alles Øine vare vendte mod Paladsets Port; høitidelig Stilhed herskede overalt. Da kom Vicekongen tilsyne paa Balkonen med Masaniello og omarmede ham for Øinene af hele Folket, som udbrød i den meest stormende Jubel. Glædesraabet var saa stærkt, at Vicekongen og Masaniello, da de gjorde Forsøg paa at tiltale Mængden, ei kunde høre deres egne Ord. Endelig traadte Masaniello nærmere og lagde Fingeren paa Munden. Paa dette Tegn vendte Stilheden tilbage; men som der kort før af Alles Øine talede Ængstelse, lyste nu af disse en ubeskrivelig Tilfredshed. Det var som om Alt var tilgivet og forglemt, og Frihedens, Retfærdighedens og Fredens lyse Morgen endelig var oprundet over Neapels paradisiske Egne. Saaledes forekom det idetmindste Masaniello og hans Tilhængere, som med barnlig Sorgløshed ganske overgave sig til deres gode Hjerters Følelser. Endnu mere: for at tilkjendegive Vicekongen sin ubetingede Tiltro, og tillige at give et glimrende Exempel paa sin ubegrændsede Magt over den omkringstaaende Mængde, spurgte Masanielle Hertugen af Arcos, hvad han skulde tilraabe Folket? „At romme Pladsen og gaae hjem!" lød Vicekongens Svar. Folkeføreren gav Tegnet, og et Qvarteer derefter var paa Pladsen foran Paladset ikke et Menneske at see. Det er bleven paastaaet, at Vicekongen havde havt til Hensigt, kun at lokke Masaniello til Paladset for at myrde ham, eller holde ham fast som Fange, men at han formedelst denne Mands mægtige Indflydelse paa Neapolitanerne ei havde vovet at udføre den lumske Streg. Muligt, at det har forholdt sig saaledes, dog vilde det falde vanskeligt at afgjøre Noget derom. En Kjendsgjerning er det derimod, at Vicekongen ei tilføiede den frygtede Fisker noget Ondt, men derimod tilbød ham flere kostbare Foræringer, hvilke denne med Værdighed afviste, og at han afskedigede ham med de meest smigrende Forsikkringer om oprigtig Agtelse, efter endnu, som et Beviis paa sin Anerkjendelse, at have givet ham Titelen: „Folkets Generalcapitain", hvilket dog egentlig kun var en Stadfæstelse af denne Titel, da Neapolitanerne allerede længe havde tiltalt ham: „**Capo del Populo**". — Masaniellos Anseelse havde ved denne mindeværdige Fredsfest naaet det Høieste; stor, herlig, ædel stod han der som en Fredsmægler og Forsoner imellem Undertrykkerne og de Undertrykte, imellem Tyranner og Slaver. Thi i Grunden vare de indre Forhold forblevne de samme, om ogsaa en enkelt Byrde var borttaget, om ogsaa det heed, at nu havde Folket sine forrige Friheder. Hvor en ærlig Villie, en dyb Indsigt, en kraftig Aand ikke forenede træde til, for istedetfor det Raadne at sætte Nyt, — hvor man kun opkalker det Gamle, vel endog lader den gamle Husfoged beholde Noglerne, lader de gamle Husfolk skalte som før, — der er Friheden kun Blændværk; Forliget kun Bedrag og Freden kun en Dognskabning. Masaniellos Anseelse var et forunderligt Phænomen, og hurtigt, som den havde naaet den svimlende Høide, dalede den igjen, for sporløst at forsvinde, og paany give Fædrelandet til Priis for det Mørke, af hvilket det ikkun for et Øieblik havde været udrevet. Masaniellos høihjertede Forsoningsact var tillige en Begyndelse til hans snarlige Fald. Hverken Samfundets Fjender, de Elendige, der kun vilde Oproret for Oprorets Skyld, og havde valgt Masaniello til deres Anforer, fordi de i ham troede at have et Redskab for deres slette Hensigter, eller de radicale Patrioter, der i den overilede Capitulation ei kunde forudsee noget varigt Held eller nogen bedre Tingenes Tilstand for Neapel, kunde tilgive Masaniello, at han havde qvalt Revolutionen i dens Udvikling. Politikerne vendte sig opbragte bort fra den lettroende Fisker, og Pøbelen snøftede af Harme og besluttede den Mands Fald, som den betragtede som Overlober. Har Vicekongen forudseet denne Tingenes Stilling, saa var det et diplomatisk Mesterstykke, han udførte ved at udnævne Masaniello til Folkets Generalcapitain. Ubestandige, lunefulde og tilbøielige til Yderligheder, som alle Sydens Folkeslag ere, lode Neapolitanerne sig lettelig overbevise om, at Fiskeren var bleven en forsængelig Gjæk, og havde ladet sig bestikke af Vicekongen. Det spanske Parti gjorde alt Muligt for at forskaffe denne Mening Tiltroe, og Masaniellos fuldkomne Mangel paa egentlig politisk Dannelse og dybere Menneskekundskab gav hertil den bedste Leilighed: Forblindet af Vicekongens Smigrerier og Fredsforsikkringer, begik Masaniello den Daarskab, ganske at oprive de Rødder, i hvilke hans Herredomme over den fattige Classe af Folket fornemmelig havde sin Styrke: han forlod sit lille Hus ved Piazza Maggiore, og flyttede ind i Regjeringspalladset til Spanierne. Hertuginden af Arcos, Vicekongens Gemalinde, lod Fiskerens Kone, som for Øieblikke siden vansmægtede i Fængselet, afhente i sin egen Vogn. „**Vostra signoria sia la multo ben venuto!**" tilraabte Hertuginden den Indtrædende, og denne svarede

med neapolitansk Belevenhed: **„E vostra eccellenza la multo ben ritrovata!"** — Fra dette Øieblik af begyndte Masaniellos Stjerne at blegne; han havde som man pleier at sige, sat sig imellem to Stole. En Forandring, som foregik i hans Indre, skulde vel snart bringe ham ud af denne skjæve Stilling, — men desværre ei mere paa Jorden til Lyset af den Frihed, efter hvilken hans Sjæl havde torstet. Masaniello havde for Opstandens Udbrud villet spille Brutus; nu, da han havde naaet sine dristigste Forventningers høieste Maal, tabte hans Aand virkelig Ligevægten. Om Aarsagerne hertil ere Historieskriverne ikke enige: Mange mene at man havde indgivet Masaniello en Gift, som formedelst hans kraftige Natur ei øieblikkelig kunde dræbe ham, men gjorde ham vanvittig. Endskjøndt det vel feiler denne Mening paa Beviser, saa bliver den dog altid sandsynligere, end den, Andre- yttre, at dette Vanvid blot var paataget. Meest Tiltro fortjener imidlertid den Anskuelse, at hans Aand paa 'en ganske naturlig Maade ligesom var geraadet ud af sit Leie; han havde under hele Opstanden saaledes forsømt sit Legemes Ernæring, at han i de faa Dage var afmagret ganske overordentligt; denne Forsømmelse, ved Siden af den uhyre Anspænding af alle Sjæls- og Legemskræfter, maatte have en overordentlig Slappelse og ikke usandsynligt en Aandsforvirring til Følge. Vist er det, at der hos Masaniello allerede forend Perronis Forræderi viste sig en mørk Stemning, som senere stadig tiltog. At han allerede for Capitulationen med Vicekongen har havt særsomme Ideer, viser sig af det Raad, han gav Folket, at det skulde bygge en Bro fra Neapel til Spanien, thi dette var det eneste Middel til at naae til Kongen, og gjøre ham Noden i Neapel begribelig. Tilhørerne brast ved saadanne Indfald i en Skoggerlatter, uden at den fyrige Agitator derved tabte det Mindste i Anseelse, da han i saadanne Overspændthedens Øieblikke tillige sagde træffende Sandheder, ja undertiden endog hævede sig til Seer. Der nævnes forskjellige Begivenheder, som han saaledes forudsagde og som virkelig indtraf. — Den 17de Juli, paa Madonna del Carmines Dag, lavede Kardinal Erkebiskoppen sig netop til at holde Høimesse, da Masaniello med mørke Blikke traadte ind i Kirken. Ved Synet af den store Menneskemasse kom han i hæftig Bevægelse, og besteg uden videre Prædikestolen, for at retfærdiggjøre sig for Folket imod de Bagvaskelser, som overalt var udspredte om ham. Aldrig havde han været mere veltalende. Efterat have bentydet paa, hvad han havde gjort for at formaae Vicekongen til de Løfter, som denne paa dette hellige Sted høitidelig havde givet Folket, raabte han vemodig: „Dagens Møie bar jeg gjerne for Eder; jeg frasagde mig Hvilen i mit Hjem, Søvnen paa mit Leie; Dag og Nat vaagede jeg for Eder; nu er min Afkræftelse saa stor, at mine Fødder ei længere ville bære mig; jeg er saa afmagret, at Benene stikke mig igjennem Huden!" — Han græd bitterligt. — „Venner!" tilføiede han sagtmodig, „hvis I saae mit udtærede Legeme, vilde I føle Medlidenhed med den stakkels Masaniello!" og uden Hensyn til Stedet kastede han sine Klæder fra sig. Det var en hjerteskjærende Scene, ved hvilken Tilhørerne svævede imellem Medlidenhed og Forfærdelse, indtil Klosterbrødrene ilede til og førte den Ulykkelige i en Celle. Da han atter var bleven Herre over sine Følelser, ønskede han at være alene. Ensomheden virkede beroligende paa ham; han traadte hen til Cellens Vinduer: hans Blik dvælede med Vemod og Kjærlighed paa det skjønne Hav, hvor en lille Baad havde været hans Barndoms Vugge, og paa Sorrentos solbestraalte Høie, hvor han havde henlevet saa mange salige Timer. Beskuelsen af det bolgende, herlige Hav, af det dyrebare Fædreland, var ham velgjørende; den mørke Aand, som truede at ville lænke ham, veeg bort. Hans Aasyn opklaredes; Stormen var forglemt, Alt omkring ham syntes ham at være Fred og Glæde. Men snart blev han vækket af den skjønne Drøm. — „Masaniello!... Masaniello!" raabte raae Stemmer, som lode nærmere og nærmere. — „Her er jeg!" raabte han med Kraft, trædende ud af Cellen; „har Folket mig endnu behov?" — Men Skud fulgte istedetfor Svar. En Flok Sammensvorne nedskjød den Værgeløse. „Forrædere!... Utaknemmelige!" raabte han sønderknust. Og Pøbelen, den samme, som nylig tilbad Masaniello som dens Frelser, styrtede liig Kanibaler over den snigmorderisk Opoffrede. Hovedet blev spiddet, og Kroppen slæbt igjennem Gaderne og ubegravet givet til Priis for Hundene. Men Masaniellos Kone og Søster saae sig, forladte af Folket, forfulgte af den fanatiske Pøbel, nødte til at søge Tilflugt og Beskyttelse i Slottet. — Straffen fulgte Forbrydelsen i Hælene. Da Vicekongen erfarede Masaniellos Mord, begreb han, hvilken Tjeneste de Sammensvorne her havde beviist ham, og fandt, at nu var Tiden kommen, da han kunde tage sine Løfter tilbage. Der udkom pludselig nye Befalinger, som erklærede Capitulationen for ugyldig. Folket, berøvet dets Anfører, var raadvildt, men ingenlunde tilboieligt til at opgive de ved ham tilkjæmpede Friheder. Nye Oplob udbrød. Folket var i chaotisk Forvirring forsamlet paa Torvepladsen, da der fremstod en Mand, som talte med et saadant Eftertryk og Mod, at det lykkedes ham at tilvende sig den almindelige Opmærksomhed. Efterat have bebreidet Neapolitanerne deres Ubestandighed og Utaknemmelighed, truede han dem med Himlens retfærdige Straf, fordi de havde myrdet Masaniello og ladet hans Liig ubegravet. Den Ubekjendtes fyrige Straffetale gjorde et dybt Indtryk paa det let bevægelige Folk. Det med Blod og Snavs bedækkede Liig blev opsøgt, vadsket, igjen forenet med det fraskilte Hoved, bedækket med et Liigklæde og i Processjon baaret til Kirken del Carmine, hvor det i 24 Timer var udstillet for det angrende Folk, imedens hans Mordere maatte bøde med Livet for deres Forbrydelse. Koner og Børn bedækkede Liget med Blomster, og kysfede Fødderne paa den Myrdede, som nu blev tilbedt liig en Martyr. Om Natten blev Masaniellos Liigbegjængelse holdt med al optænkelig Pragt. Man bar den Myrdede, behængt med et guldvirket Tæppe, i aaben Liigkiste igjennem Gaderne: i hans Haand hvilede Marskalkstaven, ved hans Side Sværdet; hele Staden var oplyst. Efter Processionen bisattes Liget i Kirken del Carmine. — Vel valgte Folket sig den 4de August i Prindsen af Massa en ny Fører, vel bleve Insurgenterne ved Don Juan d'Austrias mægtige Angreb med 35 Krigsskibe efter tre Dages Kamp de Seirende, vel stillede, efterat man paa Mistanke om Forræderi havde myrdet Prindsen af Massa, den ridderlige Hertug Henrich af Guise sig i Spidsen for Bevægelsen: men det letsindige neapolitanske Folk var ikke den Frihed værd, for hvilken der var flydt saa meget Blod. Spanierne fik atter Herredømmet, Guise undflyede, Neapolitanerne underkastede sig, og bleve, hvad de havde været, Slaver af fremmede Tyranner, Trælle under deres egne heftige, letbevægelige, men for Fasthed og Udholdenhed blottede Gemytter.

(Efter „Der Freischütz".)

Elisabeth Fry.

Den ædle Qvækerinde, der paa en Maade atter har bragt Ordet Philanthropi i Ære, den opoffrende Qvinde, der har frelst mange Tusinde af Menneskeslægtens Udskud, som uden Haab om en frelsende Arm stode i Begreb med

at gaae tilgrunde i sædelig og legemlig Elendighed, Elisabeth Fry (Frey), hvis Navn er en ligesaa uforgængelig Pryd for England, som Negerbefrieren Wilberforces, har for omtrent et Par Maaneder siden endt sin timelige Virksomhed. Hendes jordiske Levninger bleve den 20de Octbr. forte fra Ramsgate paa Kysten af Kent, hvor hun dode, til „Vennernes" Begravelsesplads ved Barking i Grevskabet Esser, ledsaget af en utallig Mængde Sorgende af alle Confessioner.

Maaskee nogle af vore Læsere have havt den Lykke personlig at kjende denne elskværdige Dame, eller i det mindste at see hende, at hore hendes veltalende Ord, og føle hendes Persons dybe Trylleri, hvis Nærværelse alene selv for den overfladiske Jagttager udovede en uforklarlig heldbringende Indflydelse paa de meest forhærdede Gemytter. Ved at see hende lostes mangen Tvivl om hendes Maade at virke paa, der ofte maatte synes mere end vidunderlig for den, som ikke kjendte Noget til hendes Person. For dem, der saae hende, blev det snart klart, at man her stod lige over for en Magt, der ikke kunde bedommes efter en almindelig Maalestok, en Natur i Ordets prægnanteste Betydning, men en Natur, som kun ved Forædling og rig Uddannelse af sine inderste Kræfter kunde udforme sig i denne overordentlige Skikkelse.

Elisabeth Fry var den tredie Datter af en rig Qvæker, John Gurney, som boede paa Earlham Hall i Nærheden af Norwich. Hun blev fodt i Aaret 1769 og opvorede paa det gamle Familiesæde tilligemed 10 Sodskende. Man fortæller, at hun allerede som Barn udmærkede sig ved hin opofrende Ømhed for sine Omgivelser, der senere skabte hende en saa storartet og berommelig Virkekreds. Strax efter at hun var bleven voxen, grundlagde hun paa Faderens Gods en Skole for fattige Born fra Earlham og de omliggende Sogne, hvis Overbestyrerinde hun trods sin Ungdom vedblev at være i flere Aar. Men hvor stor end den Alvor var, hvormed hun hengav sig til denne og lignende velgjorende Bestræbelser, saa var hun dog langtfra at være saaledes, som man er tilboielig til at forestille sig en ung-Qvækerinde. Munter og livsfro, udstyret af Naturen med Skjonhed og Ynde, Datter af en rig Fader, som Fromheden ingenlunde havde gjort snæverhjertet, bevægede hun sig gjerne og med Letbed i den selskabelige Verden, og blev gjerne seet af alle dem, som opfattede Livet fra dets rosenfarvede Side, og som i den blomstrende, venlige Pige med det indtagende Væsen og den melodiske Stemme (et Fortrin, der senere begunstigede hende ved mange af hendes Omvendelsesforsog) kun sogte den elskværdige Selskabsdame. En alvorlig Sygdom og hendes Omgang med en amerikansk Qvæker ved Navn William Savery synes forst at have givet hendes Gemyt hin overveiende religiose Retning, der gav hendes senere practiske Virksomhed dens egentlige characteristiske Præg, og uden hvilken denne Virksomhed vel heller ikke vilde have baaret de rige Frugter. Efter den Tid anlagde hun den simple Dragt, som er særegen for „Vennernes" Selskab og blev i sin Opforsel saavelsom i sin Tale en Qvækerinde. Men hun var langt fra den pharisæiske Stolthed, som er egen for mange af disse Qvækere, der vende den syndige Verden Ryggen; hun traadte tvertimod netop paa den Tid midt ind i det stoiende Verdensliv, hvis laveste og mest forvorpne Livselement hun forst udsaae som Gjenstand for sin virksomme Kjærlighed. I Aaret 1800 ægtede hun nemlig Joseph Fry, som forte hende ind i sit velhavende Hus i det stoiende London. Den unge Kone, der var elsket i den huslige Kreds paa Grund af sine selskabelige Dyder og jevne Venlighed, som i „Vennernes" Menighed skattedes hoit paa Grund af sin oprigtige Fromhed og sin begeistrede, gribende Veltalenhed (thi Mrs. Fry benyttede hyppig den Ret til at prædike, som Qvækerne tilstaae Qvinden, naar Aanden kommer over hende), forglemte ikke i Nydelsen af et roligt, sorgfrit og behageligt Liv de Nodlidende og Hjælpelose, hvoraf der i den uhyre Hovedstad gaves flere, end hun kunde troste og understotte. Givende Afkald paa alle Glæder og Nydelser, som den rige og yppige Hovedstad i blændende Overflodighed tilbod hende, den unge, skjonne og elskværdige rige Dame, belligede hun alle de Timer, som hendes huslige Pligter levnede hende, til at besoge Hospitaler, Fængsler, Sygestuer og Galehuse, og udovede der paa de Lidendes Gemytter, hvis legemlige Lod hun lettede, hiin vidunderlige Indflydelse, der senere vakte Samtidens Beundring.

Da hun i nogen Tid havde opholdt sig i London, erfarede hun, i hvilken skrækkelig fortvivlet Tilstand de qvindelige Fanger i Newgate dengang befandt sig. Den Deel af Fængslet, som var dem anviist, syntes bestandig at være en Skueplads for den vildeste Toilesloshed. Banden, Spillen Drikken, Slagsmaal og smudsig Tale vare Fangernes eneste Beskæftigelser; Urenlighed og Elendighed overalt. I denne Ryggesloshedens Pol besluttede den unge, fine Dame at stige ned, om hun ikke mulig hist og her kunde finde en modtagelig Jordbund. Trods Fangevogterens alvorlige Formaninger, der gjorde hende opmærksom paa, at hun ikke alene udsatte sig for at blive plyndret, men ogsaa for at blive dræbt, lod hun sig ganske alene og uden Beskyttelse indelukke med det værste Affskum af den raaeste Pobel; med roligt Aasyn modte hun deres vilde Udbrud af Raseri og Haan, ved en værdig og venlig Tiltale tiltvang hun sig Opmærksomhed; hun gjorde Megærerne Forslag til en bedre Ordning af deres Samliv og under Fangernes hjerteligste Tak forlod hun Newgate som en Skueplads for Ro og Orden. Mrs. Fry gjentog sine Besog, understottet af en Damecomitee, som hun havde stiftet i dette Diemed, og snart vare de toileslose og ulykkelige Qvinder renlig klædte, nyttig beskjæftigede, og besjælede af en levende Iver for Forbedringen af deres Tilstand. Andagtsovelser horte til Mrs. Frys virksomste Midler, og især naar hun selv med sin fuldtonende, dybtbevægede Stemme forelæste et Capitel af Skriften eller holdt en Bon i Fængselskapellet, feilede det aldrig, at hun gjorde et dybt Indtryk, saavel paa Fangerne, der henflod i Taarer, som paa Tilhorerne, der i Mængde strommede til for at see denne utrolige Omvendelse.

Det maa ogsaa anerkjendes at Mrs. Frys philanthropiske Bestræbelser, der snart gik udenfor Newgate, og ved Hjælp af den af hende stiftede, endnu den Dag i Dag bestaaende britiske „Dame-Forening til Forbedring i de qvindelige Fangers Kaar" (**British Ladies Society for the reformation of female prisoners**) drog de fleste Hovedfængsler i Storbrittanien og Irland indenfor Kredsen af deres Virksomhed, understottedes ikke blot af de lavere Embedsmænd, men ogsaa af alle engelske Ministerier, uden Hensyn til deres politiske Farve. Lord Sidmouth, dengang Statssecretair for det Indre, understottede den ædle Dame, og blandt hans Efterfolgere var det navnlig Sir Robert Peel, der, saavidt det stod i hans Magt, stod hende bi med Raad og Daad. Ogsaa med de fleste Medlemmer af den kongelige Familie blev Mrs. Fry personlig bekjendt og glædede sig bestandig ved dens vigtige Protection. Kort, alle Kredse, som hun kom i Berøring med, enten som den, der sogte Hjælp, eller som den, der bragte Hjælp, folte uimodstaaelig den indtagende Magt, der laa i denne rene christelige Selvfornægtelse, hvis hele Liv syntes at bestaae i virksom Kjærlighed til Næsten.

Den fordringsfrie Qvækerindes Indflydelse indskrænkede sig ikke blot til Fædrelandet; hendes Forslag til Forbedringer i Fangernes Kaar bleve i det Væsentlige fulgte

ved mange Straffeanstalter i Frankrig, Holland, Danmark og Tydskland, og snart ogsaa hiinsides Oceanet, i de forenede Stater, og det bestandig med velsignelsesrige Frugter. Navnlig henhører hertil den Indretning, at Fruentimmerfanger sættes under qvindelig Bevogtning og vænnes ved kjærligsindede Damers regelmæssige Besøg til at aande i en renere Sphære. Vi maae herved gjentage, at saamegen Vægt end Mrs. Fry lagde paa Orden, Reenlighed og Arbeidsomhed, var det dog bestandig gjennem den christelige Religions Indflydelse, at hun ventede en virkelig grundig Forbedring.

Hendes Virksomhed var i høieste Grad mangesidig. Medens hun paa den ene Side reorganiserede Fængslerne eller besøgte Fangerne paa Transportskibene, traadte hun ogsaa som Forfatterinde i Skrankerne for sit store Værk. I en klar og letfattelig Afhandling udviklede hun sine Erfaringer og Grundsætninger (blandt Andet bekæmpede hun, trods det mosaiske Bud, paa det Ivrigste Dødsstraffen) og mere end een Gang offentliggjorde hun udførlige Beretninger om de Fængsler, som hun havde besøgt paa sine Missionsreiser omkring i de tre Kongeriger. Blandt disse Beretninger findes ogsaa en Skrivelse fra Aaret 1827 til Marqvien af Wellesley, dengang Lordlieutenant i Irland, der indeholder den fuldstændigste Fremstilling af hiint ulykkelige Lands Tilstand. Da hun i Irland drog fra Fængsel til Fængsel, fra Hospital til Hospital, lignede hendes Reise en mirakelgjørende Helgens Gang, og overalt fulgtes hun af talrige Skarer videbegjærlige Menneskevenner, som senere videre have udført det af hende paabegyndte Værk.

Forresten forglemte Mrs. Fry aldrig, som saamange Mode-Philantroper den ærlige Armod over Forbryderne. Uden at lade sig afskrække af Vanskeligheder, Avind, Modstand og Utaknemmelighed, vidste hun i mange større engelske Stæder at danne Distrietsforeninger, som antage sig de Nødlidende og Syge, og hun, som hjemme virkede saa meget Godt, kunde derfor ogsaa, uden at skamme sig, antage sig Negerslavernes Sag, Hedningernes Omvendelse og Bibelens Udbredelse saa ivrig, som hun gjorde.

At hun ikke forglemte sit eget Fædreland, beviser den Omstændighed, at hun satte igjennem, at der anlagdes nyttige og belærende Bibliotheker for Kystvagterne paa alle Stationer ved den britiske Øes Grændser. Selv forfattede hun et Udvalg af Bibelsprog for hver Dag i Aaret, som udbredtes i mange tusinde Exemplarer og er blevet oversat paa Tydsk og paa Fransk. Hun reiste aldrig uden et Forraad af Bibler og Opbyggelsesskrifter, og det er characteristisk, at hun altid vidste at pakke dem saaledes ind imellem sine øvrige Sager, at hun hvert Øieblik let kunde komme til dem, naar hun troede at behøve dem. I det Hele taget var hun ret en practisk Natur, sikker og fuld af Takt i Omgang med Mennesker, klog, erfaren og betænksom i verdslige Forretninger, hun benyttede enhver Leilighed, men ventede ogsaa med Udholdenhed og Taalmodighed, naar der stillede sig Hindringer for hendes Planer. Og ligesom hun aldrig forsmaaede tro at opfylde de smaa Pligter, der paalaae hende som Husmoder, saaledes bevægede hun sig med fast Holdning i de videre Kredse, og — hvad der bestandig vil blive en stor Sjældenhed hos Fruentimmer — hun bevægede sig i det offentlige Liv, uden at man følte det Indtryk, at hun i ringeste Maade fornægtede sit Kjøn. Tvertimod udøvede hendes Nærværelse ogsaa i større Forsamlinger stedse den mægtige Indflydelse, som kun er egen for ædel Qvindelighed.

At Mrs. Fry i de senere Aar af sit Liv flere Gange besøgte Continentet, ledsaget af hendes Mand eller af hendes Brødre, er bekjendt, og ligesaalidt behøve vi her at nævne de mangfoldige og velsignelsesrige Opfordringer til philantropiske Foretagender, som hun knyttede til sine Reiser. Blandt de talrige Venner, som hun paa den Maade vandt, var ogsaa den nuværende Konge af Preussen, som ved sit sidste Ophold i London besøgte hende i hendes Hus, og som nogle Uger før hendes Død glædede hende med en egenhændig hjertelig Skrivelse. Ved sine Reiser paa Fastlandet havde Mrs. Fry oftere Leilighed til blandt høie indflydelsesrige Personer at udtale sig med Varme og Bestemthed for den religiøse Frihedens Princip. De Forfølgelser, hvorved i de senere Aar selv protestantiske Fyrster, saavelsom Republiker, have vanæret sig, og hendes Forestillinger i Anledning af dette Punct, vare aabenhjertige, indtrængende og i høieste Grad følgerige.

Efter et Ophold paa flere Uger i Paris i Aaret 1843 indtraadte der en betænkelig Forandring i hendes Sundhed; hun begyndte at lide af Gigt og Nervesvækkelse, og skjøndt hun lidt efter lidt igjen kom sig, saaledes at hun kunde være tilstede ved en Forsamling af „Vennerne", og ved den brittiske Dame-Forenings sidste Aarsfest endogsaa glædede det tilstedeværende Selskab med en Tale, gjorde hendes Tilstand dog en Forandring af Luft aldeles nødvendig. I September Maaned flyttede hun ind i et Landsted i Ramsgate lige ved Havet, men ogsaa der ophørte hun ikke at fortsætte sine menneskekjærlige Bestræbelser, saavidt hendes Kræfter tillod det, og at lindre aandelig og legemlig Nød. Den 9de October følte hun sit Endeligt nærme sig; paa Grund af sin tiltagende Svaghed maatte hun holde Sengen, den 11te blev hun angreben af en pludselig Smerte i Hjernen, der berøvede hende Bevidstheden. I denne Tilstand laae hun næsten uden Afbrydelse indtil om Morgenen den 13de, da hun døde.

(Efter „Augsb. Allg. Zeit.")

En Betlerske Dronningmoder.

Under de Uroligheder, som i Carl den Førstes Regjeringstid hjemsøgte England, kom en ung Pige, Datter af en Bonde, der i Statsforvirringen havde mistet Eiendom og Liv, til London for at erhverve sig Brødet som Tjenestepige. Hun maatte i Begyndelsen bede sit Brød i den store Stad, hvor Ingen kjendte hende, Ingen kunde forsikkre de forsigtige Husmødre om hendes Troskab og Flid. Hun var 16 Aar gammel, og disse havde hun levet i kummerlige Forhold, mellem raae og vankundige Mennesker; strenge Markarbeider havde været hendes Hovedsysel. Men den ofte lunefulde Moder Natur havde desuagtet udkaaret hende til sin Yndling og tildeelt hende en Skjønhed, beaandet hende med en Ynde, som den Armod, hvori stakkels Jenny var hyllet, ikke var mægtig at dølge. Sit Husly i London havde hun fundet hos en fattig, men ærlig og venlig gammel Enke. Nær denne boede en riig Brygger, hos hvem den brødløse Pige efterhaanden fandt nogen Beskjæftigelse ved Ombæringen af Porterollet til Mandens stadige Kunder. Da hun utrættelig og med største Punctighed besørgede disse Ærinder, tog Bryggeren hende omsider i Tjeneste som Stuepige, og da hun nu blev istand til at anvende passende Udgifter til sin Paaklædning, varede det ei heller længe, før hun drog Mændenes Blikke paa sig. Selv hendes Husbond, der vel var noget tilaars, men dog endnu en kraftig, livsglad Mand, gjorde den Bemærkning, at Jenny var en meget vakker, ret en elskværdig Pige; og, uden Hustru, uden Børn, uafhængig, som han var, bød han saa en Dag Jenny sin Haand, som hun ikke betænkte sig paa at modtage. Hun blev en brav Hustru, som af al Magt bestræbte sig for at skabe sin Velgjører et lykkeligt Liv.

Intet Under derfor, at denne, der efter tre Aars Forlob afgik ved Døden, udelukkende testamenterede sin barnløse Hustru Alt, hvad han efterlod sig. Da hun agtede at opgive den Afdødes vidtløftige Næringsvei, og hun desuden mødte adskillige Vanskeligheder ved Tiltrædelsen af sit retmæssige Arvegods, saae hun sig nødsaget til at henvende sig til en Retskyndig. Hendes afdøde Mand havde staaet i Forbindelse med den berømte Advocat Hyde, og hun valgte nu saameget hellere denne til Raadgiver, som han selv havde affattet det Testament, der satte hende i en aldeles uafhængig Stilling. Advocaten fandt sig levende tiltalt saavel af den unge Enkes Ynde og herlige Characteer, som af hendes allerkjæreste Formue; og efter nogen Tids Forlob fremstod han for hende med et Ægteskabsandragende, som hun besvarede efter hans Ønske. — Hyde steeg fra Trin til Trin, og endte som Grev Clarendon. Jenny skjænkede ham en Datter. Denne blev den engelske Konge Jacob den Førstes Gemalinde og saaledes Moder til to Dronninger, Maria og Anna. — Saaledes endte den betlende Bondepige.

Salighed i Døden.

Hvor før Bastillen kneiste, en Skræk for Friheds Aand,
Hvor Despotiets Fjender man bandt med stærke Baand,
Der, i saa mørk en Celle, med Furer i sin Kind,
En gammel Mand sad lænket, saa kummerfuld i Sind.

I Skoven synger Fuglen bag Træets grønne Blad,
Men Fangen taus hensmægter, og Intet gjør ham glad, —
Paa Jorden Alting glæder sig i den fri Natur,
Men levende begravet er Fangen i sit Buur!

Hans Øies Ild var slukket, mat stirrede han hen,
Hans Haab forlængst var druknet dybt i Fortvivlelsen, —
Og Alt han havde mistet, hvad ham var kjært paa Jord,
Fordi han havde talet et djærvt — et Friheds-Ord!

Dengang, mens her i Danmark Træhesten Bonden red,
Var Frankerig nedsunket i dyb Elendighed;
Et Magtsprog — det var Loven, Ministren var en Gud,
Og Folket maatte lyde hans strenge Herrebud.

Men Hvo som turde vove, blot ved et Ord, et Blik,
At trodse Jordens Guder, strax til Bastillen gik;
Man aldrig saae ham mere, — saa Politiken bød, —
En Fange i Bastillen — han var for Verden død!

Og mangt uskyldigt Offer til Fængslet maatte gaae, —
I stærke, tunge Lænker det skjønne Frankrig laae;
Og meer og meer man spændte om Folket Baandet fast,
— Da det til Kamp sig reiste, og Mørkets Lænker braft!

Historiens Gudinde har stærkt, med Flammeskrift,
For Eftervorden malet Despoternes Bedrift;
Dog ei Bastillens Rædsler for Dagen klart er lagt,
Et Taageslør bedækker her Tyranniets Magt.

* * *

Det var en Dag i Juli, og Solen brændte heed,
Da paa Parises Gader man foer saa vildt afsted,
Det Folket var, som knuste Vilkaarlighedens Baand,
Og Intet kunde modstaae dets høie Friheds-aand!

Da gik det mod Bastillen i Stormskridt: „Fremad! frem!",
Man raabte. Commandanten lod fyre skarpt paa dem.
Men over Ven og Fiende, som sank i Døden ned,
Man rasende fremstormed' til Kamp — til Hævn afsted!

Hvor Frihed Folket fører til Kamp, dets Magt er stærk,
Bastillen snart var tagen, — det første Friheds-Værk!

Man Fængslets Dørre sprængte og Fangerne kom ud,
Som deres Liv hensukked' paa Despotiets Bud.

Den gamle Fange blegned' ved Dagens lyse Skjær,
Ham Solens Straaler blænded', en Afmagt var han nær;
Dog snart igjen han reiste sig med begeistret Blik,
Det var som Læben taled', som Ild fra Øiet gik:

Den ene, stolte Tanke: „Mit Fødeland er fri!
Selv Folket harmfuldt knuste det frække Tyranni!"
Hans hele Sjæl har grebet, — ei Ordet mægter han;
Sit bedste Haab nu opfyldt han saae ved Gravens Rand!

En himmelsk Glæde bredte sig paa hans Aasyn ud,
Da segned han i Døden, hans Sjæl gik den til Gud! —
Med Fryd forlod han Livet, han døde med et Smil,
Og Frankrigs frie Sønner hans Øine lukked til!

C. A. Haar.

Fuglen i Buret.

„Du kjære, kjære Fugl,
Som her har fundet Skjul
Mod Vintrens Kulde, Nød og Trang,
Hvi toner ei din søde Sang,
Som før beruste tidt mit Øre;
— Maa jeg ei meer din Stemme høre?

Er Buret ikke trygt?
Har Du for Noget Frygt?
Siig, kjære Fugl, hvad fattes Dig?
Din triste Taushed ængster mig,
Og jeg, som lod herind Dig føre
For Dig ret lykkelig at gjøre!"

Du smukke, smukke Barn,
Der lokked' mig i Garn,
Du havde ingen Tanke om,
Hvad der var Fuglens Eiendom;
Her troede Du var Lykkens Gjemme, —
Ak, nei! her har den ikke hjemme.

Siig, vil Du høre Sang?
Kom med til Skovens Hang
Og sæt mig paa min grønne Green,
Da toner Sangen atter reen;
Du søde Barn giv mig tilbage
Min Friheds kostelige Gave.

Hvad er dit smukke Buur
Imod Guds fri Natur?
Hvad er de gyldne Vægges Pragt
Mod Kjærlighedens stærke Magt,
Der drager mig mod Børn og Mage
Og er et Værn mod hver en Plage.

Mod Vintren haard og kold
Jeg finder nok et Skjold;
I Bondens Lade luun og tryg
Jeg lever af hans Rug og Byg;
Men kommer Vaarens milde Dage,
Jeg vender til min Skov tilbage.

O, slip mig stakkels Fugl!
End er ei Skoven guul;
Hist venter mig min væne Viv,
O, dræb ei hendes unge Liv!
O hør, hvor mine Spæde klage,
Dem venter Sorgens bittre Dage!
O slip, o slip mig ud!

A—v.

Nykjøbing. Udgivet af W. F. Laubs Enke. Redigeret af Chr. Jørgensen. Trykt i Laubs Enkes Officin.

For underholdende Æmner.

Tillægsblad til Lollands-Falsters Stiftstidende.

1846. Februar. № 2.

Almanach de la Franc-Maçonnerie pour l'année 5846,

par F. T. B. Clarel.

Under denne Titel er der averteret en fransk **Frimurer-Almanak** for Aaret 5846 (1846) fra A. F. Høst i Kjøbenhavn. Da det interesserede os at erfare, hvad den vel kunde indeholde, bestilte vi den (den koster 2 Mk.), og vi maae tilstaae, at vi ikke have havt Anledning til at fortryde den lille Handel. Bogen indeholder, foruden en lille, men ret interessant Fortale, en almindelig og en Murer-Calender, en Udsigt over Murerietś Historie i Aaret 1845, en Beretning over murerske Velgjørenheds-Anstalter, Forslag til Murerietś Reorganisation, navnlig i Frankrig, en Mængde Anecdoter og Notitser, vedkommende Murerietś Historie, endelig en Fortegnelse over Ordenens Stormestere og over Frimurer-Logerne i Frankrig. Heraf ville vi fremhæve, hvad vi tør antage vil interessere de fleste Læsere, det Vigtigste af Murerietś Historie i Aaret 1845.

Vi ville, med Forfatteren, begynde med Ordenens indvortes Historie, og man erfarer da af denne, at Ordenen, hvis Princip jo skal være Frihed og Lighed, ikke mere, end alle andre menneskelige Selskaber, er bleven forløst fra Hovmodens og Forfængelighedens Dæmoner. Der har været heftige Stridigheder mellem de to Storloger i Dublin om Forrangen; man har gjensidig sat hinanden i Ban, og er endelig bleven forligt, men Forfatteren spaaer ikke dette Forlig lang Varighed, da Kilden til Striden var Hovmod. En lignende Strid er opstaaet mellem de to Storloger i Brasilien, som have appelleret til den Store Orient i Frankrig, der efter Forf.s Ytring skal have kastet Olie i Ilden, og Striden fortsættes endnu. I Tydskland har den religiøse Kamp ogsaa grebet Logerne; een anseelig Loge, der har været altfor opsætsig, er bleven udslettet, men det har kun gjort Ondt værre; den ophævede Loge har protesteret og fundet Medhold hos andre, og Striden vedvarer endnu. En anden Gjenstand, der meget har beskjæftiget Logerne, er den Haardnakkethed, hvormed de preussiske Loger vægre sig ved at optage Jøder. Forf. anfører en lang Fortegnelse over nordamerikanske, engelske og franske Loger, som have protesteret mod denne Intolerance, men det har hidtil været forgjæves; Preusserne ere urokkelige. Efter Forf.s Formening skal det især være den preussiske Stormester, Prinds Frederik Wilhelm Ludvig af Preussen, der er besjælet af dette Jødehad.

Hvad Ordenens udvortes Historie angaaer, da erfarer man, hvad iøvrigt er velbekjendt, at den aldrig har været vel anskreven hos den katholske Geistlighed og de katholske Regjeringer, og, med Undtagelse af Frankrig, har den indtil den nyeste Tid været forbudt i alle katholske Lande. Tiden, de politiske Omvæltninger, og deraf følgende friere Anskuelser have heri gjort en Forandring. I Spanien, Portugal, Belgien og, som det synes, i alle katholsk-amerikanske Stater er Ordenen nu tilladt; i hvilke Stater Ordenen endnu er forbudt har Forf. ikke bestemt omtalt, men det fremgaaer dog af flere Meddelelser i Bogen, at Forbudet endnu existerer i Baiern, Østerrig, samtlige italienske Stater og Rusland, hvilket sidste Land iøvrigt ikke er omtalt med en eneste Toddel i hele Bogen. Men endskjøndt Ordenen saaledes har været anerkjendt af de fleste Stater, har den ingenlunde virket under gunstige Forhold i Aaret 1845; tvertimod har der paa mange Steder viist sig en meget fjendtlig Stemning imod den. I Belgien har Geistligheden tordnet imod den, og ophidset Regjeringen, navnlig Ministeren Nothomb, der skal have viist sig som et villigt Redskab for Jesuiternes Had. Den belgiske Stormester har i denne Anledning udgivet et Forsvarsskrift for at retfærdiggjøre Ordenen og gjendrive Ministerens Beskyldninger. — I Baiern er Frimureriet forbudt; men i Fyrstendømmerne Anspach og Bayreuth har der dog hidtil været taalt Loger, formodentlig fordi disse Fyrstendømmer ere protestantiske og fordi Logerne allerede fandtes ved Fyrstendømmernes Indlemmelse i det baierske Monarchie; Concessionen var imidlertid knyttet til strenge Betingelser, blandt hvilke den, at ingen Frimurer kunde beklæde noget offentligt Embede, og i Aaret 1845 har Regjeringen ganske taget Tilladelsen tilbage, og ladet de anspachske og bayreuthske Loger lukke.

At man saaledes i Belgien og Baiern, „disse Fanatismens forjettede Lande", som Forf. kalder dem, lægger Frimurerne for Had, er ikke forunderligt; men at det ogsaa skeer i det liberale Frankrig og det protestantiske England, er noget overraskende. Og dog er det Tilfældet. Marschal Soult, der, mærkeligt nok, selv er Frimurer, har forbudt Militaire at besøge Logerne, hvorunder da vel maa forstaaes, at de heller ikke maae lade sig optage. Forf. mener, at Ministeren har maattet give efter for hemmelige mægtige Paavirkninger, og holder sig for overbeviist om, at Forbudet ikke vil blive overholdt med Strenghed og kun for en Tid. — Den engelske Geistlighed, der ellers, efter Forf.s Vidnesbyrd, har viist sig meget gunstig stemt for Ordenen, er i Aaret 1845 falden paa at nægte Præster, der høre til Ordenen, Tilladelse til at prædike i Kirkerne. Det har været Tilfældet i Arminster og Hellston, men om det har været nogle enkelte Zeloters Værk, eller om det er ifølge en Synodalbeslutning af den engelske Geistlighed, kan man ikke skjønne af Forf.s Fremstilling, og det er dog kun i sidste Tilfælde, at Sagen er af Betydning. Vi skulde iøvrigt mene, at der i det frie England behøves en Parlamentsact til et saadant Forbud.

Med Hensyn til den fjendtlige Stemning, som flere Regjeringer saaledes have lagt for Dagen mod Ordenen, bemærker Forfatteren Følgende:

„Den Uvillie, som visse Regjeringer nære mod Frimureriet, vilde blive afmægtig mod Samfundet, dersom de Grundsætninger, som lede det, vare mere almindelig bekjendte. Den største Deel af de Storloger, som findes paa Jordkloden, have indseet dette. Det er saa langtfra, at de have modsat sig Offentliggjørelsen af deres Lærdomme og deres Handlinger, at de tvertimod have begunstiget denne Offentliggjørelse af al deres Magt. Tydskland, England, Portugal, de forenede Stater have deres Journaler og andre periodiske Skrifter, som udkomme med hine

Autoriteters Samtykke, og med deres officielle Understottelse og Hjælp. Paa denne Maade danner den offentlige Mening sig om Murerne, og fra det Øieblik ville de Voldsgjerninger, hvormed Samfundet trues, blive umulige. Den Store Orient i Frankrig gjore ene en Undtagelse fra den almindelige Politik, eller den fordrer idetmindste, at Murer-Journalerne indskrænke sig til intetsigende Almindeligheder. Den forbyder med Strenghed al Discussion om de Forbedringer og Reformer, som Samfundets Organisation, der i sit Væsen er fremadskridende, kan trænge til ligesaavel som det borgerlige Samfund (**la société profane**); den forbyder med ikke mindre Stivsind, at Logernes Handlinger, selv de meest hæderlige, offentliggjores."

Forfatteren gaaer derpaa over til en Beskrivelse af den Kamp, han har havt at bestaae med den Store Orient, i Anledning af Udgivelsen af denne Almanak og andre Skrifter; men da han berører denne Sag paa flere Steder, og den ikke horer herhid, skulle vi omtale den med et Par Ord længere hen, og vi ville her fortsætte Ordenens Historie i det forlobne Aar.

Vi have i det Foregaaende lært at kjende Mureriets Trængsler i det henrundne Aar; vi ville nu kaste et Blik paa de Lande, hvor det har virket under heldigere Kaar. I Würtemberg have Logerne været lukkede i 35 Aar, men Landets oplyste Regjering har fornylig igjen tilladt dem at begynde deres Arbeider. I Schweitz have Logerne i mange Aar ligget i Strid paa Grund af de forskjellige Ritualer; mange forgjæves Forsog have været gjorte til at mægle Forlig; men i det forlobne Aar er det endelig bragt istand, og under 24de Juni 1845 have alle helvetiske Loger forenet sig om et fælleds Ritual og under en fælleds Storloge, Alpina. I Portugal og de forenede Stater har Mureriet gjort store Fremskridt og i de sidste beskjæftiger man sig med at forene Storlogerne i de forskjellige Stater under een eneste almindelig Storloge, som skal have sit Sæde i Washington.

Om hvad der er Gjenstand for Ordenens Virksomhed, om dens indre Organisation findes kun saare Lidet i Bogen. Forf. meddeler en Fortegnelse over Velgjorenheds-Anstalter, stiftede af Logerne, meest til Fordeel for Enker Born efter Murere. De franske Loger synes at ville sætte sig et videre Maal; flere af dem have nedsat Comiteer for at undersoge, hvad der kan gjores til Forbedring af de arbeidende Classers Kaar, men Forf. mener, at det ikke vil fore til Noget, da den Store Orient har anmasset sig Sagens Ledelse. Deri kan man vel ikke saa ubetinget troe Forfatteren, der, som foran omtalt, staaer i et spændt Forhold til Orienten. Man synes ogsaa at tænke paa en Reorganisation af Frimureriet i Frankrig, men det lader til mere at være en formel Reorganisation, og det endda kun i en enkelt Retning, navnlig Logernes Repræsentationsret ved den Store Orient. Der tales kun om, at det er under Omhandling, hvilke Egenskaber en Deputeret bor besidde, hvorledes han skal vælges o. s. v.

Man soger forgjæves i Bogen en statistisk Angivelse af Frimurernes Antal i Verden; ikke engang Logernes Antal er anfort; kun for Frankrig er dette Tilfældet, hvor efter Forf.s Angivelse 446 Loger sortere under den Store Orient (**sont de la correspondance du Grand-Orient**). Foruden den Store Orient synes der at være to andre, af den uafhængige Stor-Loger i Frankrig: **le suprême Conseil de France** med 50 Loger og **Puissance-Suprême de Misraim** med 5 Loger. At Forf. ikke har meddeelt Logernes Antal udenfor Frankrig, hidrører formodentlig derfra, at han ikke selv har kjendt det; over Storlogerne derimod og deres Stormestere har han meddeelt en fuldstændig Fortegnelse, og man erfarer deraf, at der i Aaret 1845 fandtes 61 Storloger, som vare adsprede over den hele vide Verden; de fleste findes dog i Nordamerika. Blandt Stormesterne findes 5 fyrstelige Personer, Kongerne af Danmark, Sverrig og Hannover og Prindserne Wilhelm Frederik Carl af Holland og Frederik Wilhelm Ludvig af Preussen. At Fyrsterne eller deres nærmeste Slægt saaledes stille sig i Spidsen for Logerne i deres respective Stater, kunne vi finde fuldkommen politisk rigtigt, da de derved sættes istand til at fore det noiagtigste Tilsyn med hvad der foregaaer i Logerne, og til at forebygge, at disse lade sig bruge til politiske Machinationer; vi kunne ogsaa indsee, at Logerne kunne soge et saadant Protectorat, som det bedste Værn mod alle Anfægtelser udenfra; men vi maae dog tvivle om, at Ordenens frie og selvstændige Udvikling fremmes ved disse hoie Patronater. — I hvad Forhold Logerne staae til Storlogerne, derom erfarer man Intet af Bogen, ligesaa lidet som om der gives nogen fælleds Overbestyrelse for hele Ordenen, hvilket dog ikke synes at være Tilfældet, og har sin meget forklarlige Grund i at Regjeringerne vilde modsætte sig en saadan Overbestyrelse, der let kunde blive den 6te Stormagt i Europa.

Vi have nu meddeelt Læserne det Vigtigste af den lille Bogs Indhold, og de ville maaskee med os undre sig over, at dette uskyldige Indhold, som det tilvisse er, har kunnet paadrage Nogen Ubehageligheder, ja Forfolgelser. Vi have forgjæves i den hele Bog sogt om Meddelelser om, hvori Frimureriets Lærdomme egentlig bestaae, hvilke dets Symboler ere, derom findes Intet, slet Intet. Og dog har Udgivelsen af denne Bog, tilligemed Forf.s Deeltagelse i Journalen **l'Orient**, havt til Folge, at den Store Orient har befalet hans Udelukkelse af Logerne*), og man har endog, efter hans Forsikkring, angrebet hans private gode Navn og Rygte. Imidlertid siger han dog, at Pluraliteten af Logerne have protesteret mod denne Udelukkelse, og at der er endnu ingen Loge, som har nægtet at modtage ham som Besogende. Man seer imidlertid heraf, at der ligesaavel i „den indviede Verden", som udenfor den, findes Borneerthed.

Vi ende hermed vore Meddelelser, og vi ville haabe, at vi ikke have trættet Læsernes Taalmodighed. Idetmindste have vi fort dem ind i en Verden, der sikkert er ligesaa ubekjendt for de Allerfleste af dem, som den har været det for os, og det er et mærkeligt Phænomen, at der kan existere et over den hele civiliserede Verden udbredt Samfund, der endog kommer i jevnlig fjendtlig Berorelse med Regjeringerne, uden at man horer Noget dertil, og hvorom man læser Beretningen, ligesom om den kom fra Maanen eller en anden Planet.

Makrena Mieczyslawka,

Abbedissen for de romersk-katholske Basilianerinder i Minsk, der maatte udstaae saa grusomme Forfolgelser af den græskkatholske Erkebiskop Siemasko, men hvem det omsider lykkedes at flygte og at naae til Rom, har her, paa Pavens Befaling, i Nærværelse af en af 3 Geistlige bestaaende Commission, afgivet en sandfærdig Beretning om hendes egen og Ulykkessostres Lidelseshistorie, hvoraf der blev Keiser Nicolaus meddeelt Afskrift under hans Nærværelse i Rom. Det franske Blad **Univers** offentliggjor deraf nedenstaaende Uddrag, hvoraf det vil sees, at den tidligere Beretning om de imod disse Nonner udovede Grusomheder, der vare saa frygtelige, at man med Grund

*) Han har tidligere udgivet en „Histoire pittoresque de la Franc-maçonnerie", men for den slap med en Irettesættelse.

troede at maatte betvivle samme, deri fuldkommen stadfæstes, ja at de endog tildeels maae staae tilbage for de Kjendsgjerninger, hvorom Abbedissen har aflagt Commissionen Beretning. Allerede i Sommeren 1838 begyndte Forfølgelserne. Erkebispen Siemasko, der selv nylig fra den romerske var gaaet over til den græsk-katholske Kirke, fordrede af Nonnerne, som deres fordums Hyrde, at de skulde følge hans Exempel. Han tilstillede dem desaarsag gjentagne Gange skriftlige Opfordringer, og da Abbedissen stedse sendte dem undertegnede tilbage, indsandt han sig personlig, for at twinge dem med Trusler. Ved denne Leilighed fandt et hæftigt Optrin Sted mellem Abbedissen og Biskoppen. „Hvorfor har Du ikke underskrevet Erklæringen?" spurgte den forbittrede Apostat. „Fordi jeg opdagede skjændige Løgne deri", svarede Abbedissen. „Tie, Slange fra Helvede!" vedblev han: „Hvo har givet Dig den Dristighed, at tale saaledes til mig?" „Gud selv, ved sin Helligaand." „Veed Du, med hvem Du taler?" „Ja, med en Frafalden!" „Veed Du ikke, at jeg har været eders Hyrde, eders Biskop? og nu er jeg Mere, end Biskop." „Du var engang vor Hyrde; nu er Du derimod Ulven, der vil opsluge Hjorden!" Denne Samtale endte med, at Erkebispen gav Nonnerne tre Maaneders Betænkning: traadte de inden den Tid over til den græsk-katholske Kirke, skulde de beholde deres Kloster og have Keiserens Naade; hvis ei, ventede dem den grueligste Marter. Imidlertid indfandt sig Siemasko igjen, ikke efter 3 Maaneders, men efter tre Dages Forløb, ledsaget af Civilgouverneuren i Minsk, Ußakow, og en Trop Soldater. De opbrode Klosterporten Kl. 5 om Morgenen, just som Nonnerne vare i Begreb med at begive sig i Choret. Skildvagter bleve udstillede udenfor deres Celler, for at forhindre dem i at vende tilbage dertil, og Siemasko overlod dem for sidste Gang Valget imellem at gaae over til den græsk-katholske Kirke, i hvilket Tilfælde han forsikkrede, at der ventede dem rige Belønninger fra Keiseren, eller Tvangsarbeide og Siberien. „Hellere Tvangsarbeide og hundrede Siberier", udraabte Abbedissen, „end at blive utro imod Frelseren og hans Statholder paa Jorden!" „Blod af en polsk Hund!" skreg Biskoppen: „Jeg lader Dig Tungen rive ud af Halsen! Men", tilsviede han, „I blive nok føieligere, naar den Hud, hvori I ere fødte, først bliver pillet af Eder, og eders Knokler bedækkes af en ny." De Ulykkelige bleve derpaa grebne af Soldaterne, og kun ved Gouverneurens særdeles Godhed fik de Tilladelse til, forinden at tage Afsked med det hellige Sacrament i Kirken og medtage et stort Trækors, som Abbedissen bar paa sine Skuldre. De vare 34 Nonner, som bortførtes fra Klosteret; den 35te, en Nonne paa 57 Aar, var slegnet livløs ned ved Alterets Fod. Efter 7 Dages Marsch naaede de Witepsk, hvor de bleve stillede under Opsigt af en Superior over et Kloster, der beboedes af de saakaldte Czernicer eller „sorte Nonner", saaledes benævnte formedelst deres sorte Dragt. Dette Kloster havde oprindelig ogsaa været et basilianst, men var for 6 Maaneder siden bleven overgivet til de fra Don og Gouvernementet Jaroslaw bidkaldte „Sorte". 18 der endnu tilbageblevne Basilianerinder, degragerede til at gjøre Pigetjeneste for hine, bleve deres nyankomne Troessøstres Lidelsesfæller. De „sorte Nonner", raae Qvinder, for Størstedelen Enker af russiske Soldater, førte et meget uklosterligt Levnet. De hverken arbeidede eller bad; deres Dagværk bestod i at synge liderlige Viser, og i at skjændes og slaaes indbyrdes. Deres Abbedisse dicterede dem regelmæssig Pengeboder, der bleve drukne op i Brændeviin. Disse daglige Gilder, stedse ledsagede af Viser og Hurraer til Ære for Keiseren, endte gjerne med, at Tungen tilsidst nægtede Sangerinderne sin Tjeneste og Fuselaanden ganske omtaagede dem. For dette Arbeide fik de, foruden Kosten, 7 Sølvrubler om Maaneden.

Ved Basilianerindernes Ankomst til dette Kloster, befriede man dem for de Lænker, hvormed de underveis havde været kjædede til hinanden, hvorimod man paalagde dem Fodboiler, som i deres paafølgende 7 Aars Martyrdom heller ikke mere kom af dem. Til Opholdssted var dem anviist et fugtigt Fængsel, hvori kun fandtes usselt Straa. Deres Dagværk var Følgende: For Kl. 6 om Morgenen maatte de gjøre Værelser rene for „de Sorte", gjøre Ild paa, bære Vand og bortskaffe Levningerne af Svælgerierne fra den forgangne Nat. Fra 6 til 12 var der anviist dem Tvangsarbeide, der rettede sig efter Aarstiderne og Veirets Beskaffenhed; men mestendeels bestod i at klove og i Skubkarren at bortkjøre Steen; derpaa fulgte en Times Hvile, og saa gik det igjen til Arbeidet, Qvægfødring, Vandbæring o. s. v. Deres Kost var saa slet, at de undertiden søgte at mætte sig ved Svinefoden, naar det kunde skee ubemærket af „de Sorte", der ellers strax vare ved Haanden og gjennempryglede dem. To Maaneder efter Ankomsten til Witepsk begyndte de regelmæssige Pidskninger. Enhver af de Ulykkelige erholdt to Gange ugentlig sine 50 Slag. De maatte dertil aflægge deres Klæder, og Pidskningen skete i et aabent Skuur, for alle saavel mandlige som qvindelige Beboeres Øine. De Sidste tilkjendegave især lydelig deres Glæde derover, ved Jublen og Klappen i Hænderne. Blodet flod de Ulykkelige ned ad Legemet og betegnede deres Vei til Tvangsarbeidet, hvortil de hver Gang strax igjen bleve henførte. Alligevel forbleve de standhaftige; neppe en Smertenslyd kom over deres Læber, og efter Hudfletningen istemte de strax Tedeum. Mange bukkede rigtignok ogsaa under for disse Martre eller kom ved andre Grusomheder af Dage. Saaledes opbrændte en af Nonnerne i en Ovn, hvori „de Sorte" havde indespærret hende; en anden klovede Abbedissen Hovedet paa med et Stykke Brænde; en tredie blev pryglet ihjel af een af „de Sorte" med en Stok. I to Aar varede Opholdet i Witepsk; derpaa bleve de Ulykkelige bragte til Polozk, hvor Grusomhederne endnu forøgedes. Det var lykkedes dem at faae et Bønskrift afsendt til Keiseren; men dette forværrede kun deres Stilling. Den rasende Siemasko bragte dem det selv triumpherende tilbage og lod dem forelæse en foregiven Ukas fra Keiseren, hvori Alt hvad Biskoppen havde gjort til Udbredelse af den græsk-katholske Religion og fremdeles agtede at gjøre for samme, blev erklæret for ret og helligt. „Jeg skal vise Jer", raabte han gjentagne Gange, „at Keiseren og jeg ere Eet!" Derhos overfaldt han Abbedissen med de brutaleste Mishandlinger, slog hende med knyttet Næve i Ansigtet, stødte hende Tænder ind i Munden, og kastede hende endelig til Jorden og traadte hende under Fødder. Han vilde have at vide, hvem der havde affattet Bønskriftet, hvor de havde faaet Skrivematerialier fra o. s. v., og Nonnerne erklærede, at de herom havde været lige gode. Forbittret herover udraabte han: „I skulle nok komme til at bekjende Sandheden, naar jeg lader Eder levende flaae!" Hans Raseri kjendte ingen Grændser mere; han lod Nonnerne hudflette til langt ud paa Natten. Een døde under Mishandlingen; men de Andre tilstode Intet. Badede i Blod, bleve de igjen kastede ind i deres Fængsel og næste Dag atter førte til Tvangsarbeidet. Uden den Medlidenhed, som nogle Jøder viste imod dem og hvem Poperne og de græske Nonner paa en Maade stode i Afhængighedsforhold til, fordi de laante Penge af dem, vilde de Ulykkelige være sultede ihjel. Fra Polozk kom de til Miadzioly, hvorfra det omsider lykkedes dem at iværksætte deres Flugt.

Pater Benedict.

(En Episode af en utrykt Fortælling.)

Benedictus da Rimini var født i Rom og hans Forældre hørte til en af de ældste, rigeste og meest ansete adelige Familier i denne Stad. Hans tidlige Ungdom hengik saaledes som de fleste italienske Adeliges, dog med den Undtagelse, at da han fra Barndommen af besad megen Lærelyst og Trang til Kundskab, saa havde han ogsaa rigelig Tid og Leilighed til at tilfredsstille sin Videbegjærlighed. Jeg maa her pege hen paa en Kjendsgjerning, som Historien har stadfæstet gjennem alle Tidsaldre, den nemlig: at Vantroen ligger Overtroen allernærmest; saaledes havde der i den unge Benedicts Sjel tidligt udviklet sig en Spire til Vantro, som daglig rodfæstede sig mere og mere, og blev næret ved den Tvang, hvormed han holdtes i sine Forældres Hums, idet han ved hver given Leilighed blev nødsaget til at bivaane den offentlige Gudstjenestes Ceremonier, som, naar de udøves uden indre Kald og Interesse, ofte byder den Spottelystne Stof til intet mindre end alvorlige Betragtninger. Det var Faderens inderligste Ønske, at Sønnen skulde vælge den geistlige Bane, da han havde flere og ældre Brødre, som vare befordrede paa andre Maader. Paa Grund af hans Lyst til Studeringer foiede han ogsaa Faderen forsaavidt deri, at han begyndte at lægge sig efter Theologien, men ene og alene for de gamle Sprogs Skyld, som her vare de nødvendige Hjælpevidenskaber. Han søgte imidlertid, da han heri tildeels var utvungen, sine Omgangsvenner mellem indfødte og fremmede Kunstnere, hvoraf der da altid opholder sig en stor Deel i Rom; iblandt disse fik han især en ung dansk Maler kjær. Denne, ved Navn Joseph Sandels, var opdragen i den katholske Religion, da hans Forfædre, for flere Generationer tilbage i Tiden, vare indvandrede fra Bohmen til Dannmark, hvor de havde bosat sig. Han havde alt i nogle Aar opholdt sig i Rom med sin Søster Maria, en yndig, barnlig-from Pige, der hang ved Broderen med et rigt Hjertes hele Hengivenhed. Benedict og Joseph bleve snart Venner, og da hiin først havde lært Maria at kjende, blev han snart deres daglige Gjæst. B.'s Fader, den gamle, adelstolte Grev Francesco, fulgte imidlertid med Speideroine hans Skridt, og forend B. endnu havde tilstaaet den Elskede sin Kjærlighed, havde hans Fader alt fattet Planen til at forstyrre de Unges Lykke.

Joseph var Landskabsmaler, og som de fleste Malere ikke synderlig rig. Den gamle Greve besøgte ham i hans Attelier, kjøbte et Par færdige Arbeider, som han betalte fyrsteligt, og bestilte hos ham nogle andre, hvortil Maleren imidlertid skulde søge Sujettet i de tyrolske Bjerge; da Joseph nu længe havde havt Lyst til at gjøre denne Reise, og han heller ikke troede Andet, end at det vilde være Søsteren kjært at gjøre denne lille Tour med, saa besluttede han, at hun skulde ledsage ham, især da de slet ingen qvinlige Bekjendte havde i Rom, hvor hun kunde tye hen. Herpaa havde Grev Francesco regnet, og haabede, at i det Mindste et halvt Aar vilde gaae hen inden deres Tilbagekomst, i hvilken Tid han ventede, at Sønnens Kjærlighed vilde fordunste. Ved nogle Kunstgreb fik han denne fjernet fra Rom i nogle Dage; under hans Fraværelse reiste Maleren og hans Søster. Joseph gav imidlertid Greven et Brev, hvori han tog Afskeed med sin Ven, men denne Skrivelse beholdt den gamle Herre for sig selv. De andre Kunstnere erfarede vel, at Joseph var reist, men ikke hvorhen, eller for hvor lang Tid, da han altid havde levet meget indgetogent med sin Søster, især efterat han havde gjort den unge Greves Bekjendtskab; denne kunde derfor ved sin Tilbagekomst intetsteds erholde den ringeste Efterretning. En 14 Dages Tid efter deres Bortreise udspredtes der i Rom det Rygte, at en ung Maler og en Dame vare overfaldne af Rovere; Damen var sporløst forsvunden, men Malerens Liig var funden og det fandtes at være Josephs; alle Benedicts Eftersøgelser vare forgjæves, det blev ham mere og mere klart, at Marie enten maatte være myrdet og kastet i en Bjergkløft, eller hvad der var endnu værre, bortført af Roverne. Han vendte tilbage til Rom og styrtede sig i et Hav af Udspredelser for at dæmpe sin Grammelse, men forgjæves; kun lave Naturer kunne mættes i Udsvævelser; de bedre vamles snart derved. Han lagde sig atter alvorligt efter Videnskaberne, især Archæologie og Sprogstudium, og tilbragte flere Aar paa denne Maade. I denne Tid døde hans Fader og efterlod ham en temmelig stor Formue; han besluttede nu at gjøre en Reise til Grækenland, for der tilgavns at studere Archæologien. Han ankom lykkeligt til sit Bestemmelsessted Athen og gjorde derfra Udflugter til det øvrige Grækenland. Paa en af disse Excursioner mødte han en reisende engelsk Familie og i dennes Følge traf han, til sin store Overraskelse og Glæde, sin Elskede. Hun og Broderen vare rigtignok blevne overfaldne af Rovere; Joseph havde sat til Modværge og faldt under deres Dolke, men Roverne toge Flugten, da de fik Øie paa Lord Seymours Equipage, som blev eskorteret af 8 Dragoner. Mylord og Mylady optoge med Venlighed den stakkels Pige, og da hun forstod Italiensk, blev hun antagen som Kammerjomfru, og havde med dem gjennemreist en Deel af Italien, Tyrkiet og Grækenland.

Da Benedict var uafhængig, giftede han sig kort Tid efter sit Sammentræf med den Elskede, og besluttede for det Første at blive i Grækenland. Et Aar hengik i det lykkeligste Ægteskab, da fødte Marie ham en Datter; men Barnets Liv blev desværre Moderens Død. I en Uge svævede den bekymrede Mand i Uvished, indtil ende-Lægerne erklærede, at alt Haab om Liv var ude. De sidste Dage og Nætter var han bestandig ved hendes Seng, og han formaaede kun slet at skjule sin Smerte og Fortvivlelse. Ja, han fortvivlede, — for ham var der intet Haab hverken her eller hisset; han havde jo bortkastet Troen paa Gud og Udødeligheden. Hun saae hans Qval og anede maaskee hans Sjælekamp; thi hun rakte ham Haanden og sagde: „Min Benedict! sorg ei, fortvivl ei! Hisset ville vi sikkert mødes. Lad mig tage dette Haab med i Gravens Nat, som oplyses for mig af Evighedens Dagskjær! Min Ven, mit Alt i Livet, lad mig ikke tvivle om din Tro, da jeg nu forlader Dig! Vær vort stakkels Barn ei blot en Fader og Forsørger, men ogsaa en Moder!" Det var hendes sidste Nat; hun døde inden næste Morgen. Den ulykkelige Mands Sorg var nu grændselos; — det var Sorgen i sin hele Alvor, det var ei Smertens Hyl, ei Fortvivlelsens sønderrivende Qval. Sorgen boede i hans Sjæl, og den forædler, naar vi have Kraft til at bære den. Mindet om den Elskedes Kjærlighed og hendes Afskedsord til ham havde rystet hans Sjæl i dens inderste Fibrer. Tanken om evig Adskillelse fra hende var ham utaalelig. Hans Kjærlighed byggede ham en Bro til de Eviges Boliger; hendes Liig udfyldte Svælget imellem Gud og ham.

Faa Dage efter døde ogsaa Barnet og nu blev Opholdet i Grækenland ham piinligt. I Forudfølelsen af sit nære Endeligt havde hans Kone nogle Dage inden hendes Død bedet ham at reise til Dannmark og selv bringe hendes gamle Forældre Efterretningen om begge deres Børns Hedengang. Han forlod altsaa Grækenland, og reiste saa hurtigt som muligt, ligesom for derved at undrage sig Mindet om de lykkelige Timer, han i Athen havde henlevet ved sin Maries Side. Ved hende var han bleven temmelig bekjent baade med Sproget og enkelte danske Digteres Arbeider,

og han havde derfor besluttet at føie dette Sprogs Studium til de manges, han allerede havde beskjæftiget sig med.

Han ankom til Kjøbenhavn i Paaskefesten, fik snart opspurgt sine Sviderforældre og ilede derhen. De boede høit tilveirs i et gammelt Huus, paa Grund af deres Fattigdom. Da han kom til Døren og netop vilde banke paa, hørte han den gamle Kone læse med høi og tydelig Røst; han lyttede og med nogen Besvær forstod han, at det var af Bibelen, hun læste. Han bankede nu paa og blev indladt. Med Bestemthed paastod han, ikke at ville rogte sit Ærinde forend at hun var færdig med den Læsning, hvori han havde afbrudt hende. Efter nogen Vægring samtykkede hun og læste videre. Det var Beretningen om Frelserens Lidelse og Død og om hans Opstandelse. Skriftens paa eengang alvorlige og glædelige Ord baade trøstede ham og lettede ham tillige Udførelsen af hans smertelige Budskab. De gode Gamle modtoge Underretningen om deres Børns Død med from Hengivelse i Herrens Villie; vel flød deres Taarer, men det var en mild Taarestrøm, vederqvægende som Himlens Dug. Deres Trøst var nær; thi deres Dage vare talte, de vilde snart gjenforenes med deres Kjære. Af de Gamle erholdt han tillige Aarsagen at vide, hvorfor Marie var fulgt med Broderen til Italien. Hun havde nemlig lidt af en Brystsygdom og Lægerne havde erklæret Forandring af Clima som det eneste rimelige Middel, hvorved Sygdommen muligviis kunde helbredes. Med Opoffrelse af alt Overflødigt og ved Hjælp af et ringe Stipendium saae de to Sødskende sig istand til at foretage denne lange og kostbare Reise. Hendes Helbredstilstand var ogsaa bleven saa betydelig forbedret, at hun selv troede sig karsk, af hvilken Grund, og tillige for ikke at bedrøve Benedict, hun altid vidste at unddrage sig hans Spørgsmaal de faa Gange, det nu faldt ham ind at berøre denne Gjenstand.

Paasken var dette Aar falden i Slutningen af Marts og Vinteren herskede endnu med temmelig Strenghed. Sneen bedækkede Jorden, og Isen havde forvandlet Havet til en fast Masse. Begge Dele vare et uvant Syn for en Italiener; Naturens Gravstille anslog beslægtede Strenge i hans Bryst, og han fordybede sig atter i sine Grublerier. En Deel af sin Tid tilbragte han i det Frie; en anden hos sine Svigerforældre, som han havde faaet kjære ved deres usminkede Fromhed. I Aftentimerne var han deres stadige Gjæst, og det var bleven ham en kjær Vane, at lytte til hans Svigermoders Oplæsning af det nye Testamente. Disse gode Gamles hjertelige Forekommenhed og Velvillie og den Fred, der herskede inden deres fire Vægge, god Olie i hans oprørte Sind. April Maaned kom, og med den begyndte ogsaa Vaaren at indfinde sig. Benedict var en opmærksom Jagttager af Foraarets Udviklingsgang. Denne Overgang fra den fuldkommeste Stivnen til et vaagnende, sig rask udviklende Liv, var ham noget Nyt, og hans Hjerte slog af Fryd naar han hørte Lærken forkynde det seirende Livs Evangelium, naar han Dag fra Dag betragtede de enkelte Knoppers Udvikling til Blade og Blomster. Ogsaa hans Sjæls Vaar var kommen; Haabets Frø, som slumrede i Dybet, spirede nu frem og udviklede sig til Troens og Kjærlighedens rige Frugter. Ja, Kjærligheden vaagnede atter i hans Sjæl, og ansporede ham til nyt Liv; men det var ikke den Kjærlighed, som binder sig til et enkelt Individ; nei, den omfattede den hele Menneskehed. Nu følte han Christendommens udtømmelige Fylde til at lyksaliggjøre Mennesket, og hans Kjærligheds første Tanke lededes derfor naturligst hen paa dem, som endnu ikke ere deelagtige i denne Velgjerning: paa Hedningerne. I Begyndelsen af Juni, da han havde indsuget Duften af den danske Sommer, sagde han sine Svigerforældre et kort Farvel, efterat han ved rigelige Gaver havde sikret dem en sorgfri Fremtid, og reiste til Paris. Her søgte og erholdt han kort Tid efter en Ansættelse ved den franske Mission i Sydhavet. I henved 20 Aar opholdt han sig her; ved sin rastløse Iver, glødende Begeistring og fromme Vandel vandt han Alle for sig, og omvendte en Mængde til Christendommen; men nu begyndte han at føle Længsel efter Italien, og tillige opstod der i hans Hjerte en anden Tanke, der drev ham hjemad, den nemlig: at medens han ude kjæmpede for Christendommens Udbredelse, tilbragte Millioner i Christendommens Midte deres Liv i Vantro og Uvidenhed. Denne Betragtning lod ham ingen Ro. Han vendte nu hjem, og blev paa Grund af sine Familieforhold og sine store Fortjenester af Kirken, snart Prior i et anseeligt Kloster. Kort derefter gjorde han en Reise igjennem Italien, Schweitz, Frankrig og Tydskland, for at lære disse Landes Underviisningsvæsen at kjende. Efter sin Tilbagekomst tog han sig baade theoretisk og practisk af Almueunderviisningen, og vedblev at virke i denne Retning indtil Døden bortkaldte ham fra det Forkrænkelige til det Uforkrænkelige.

A—v.

Den sidste Gudsdom ved de engelske Retter.

Abraham Thornton levede i Edrington i Grevskabet Warwick og ernærede sig som Skibsentrepreneur. Han var en Mand af martialsk Udseende, høi Vext og herkuliske Kræfter. Efterat han i Marinen havde tjent sig op til Baadsmand, tog han sin Afskeed, da hans Tjenestetid var udløbet, og fra denne Tid havde han ført et høist eventyrligt og mistænkeligt Liv. Det sagdes ganske almindeligt, at han havde hørt med til Mandskabet ombord paa Soroverskibet „Murzuk", hvor han ved en magelos Kjækhed og Grusomhed havde udmærket sig fremfor sine vilde Kammerater. Endskjøndt disse Beskyldninger aldrig vare blevne beviste og Beviisførelsen endog paa en Maade var bleven umuliggjort, betragtede Enhver dog denne Mand med Frygt og Mistro. Hans Ansigtstræk, i hvilke der udtalte sig en frastødende Simpelhed, vare heller ikke egnede til at vække nogen Tillid, idet de røbede et heftigt Sindelag og vilde Lidenskaber.

I samme Stad og i samme Huus, hvor Abraham boede, opholdt sig en ung fader- og moderløs Pige, Mary Ashford. Endskjøndt født i en meget lav Stand, havde Mary dog hele den skjønne Characteer fuld af Ynde og Poesie, som er eiendommelig for Englands Aristokrati. Efter sine Forældres Død var hun bleven modtaget i Huset hos en fattig gammel Onkel, hvis Armod hun lindrede ved sin Flid og sine Hænders Arbeide.

Ved hyppigt at træffe sammen med den smukke Mary forelskede Thornton sig dødeligt i hende og friede tilsidst til hende, men den unge Pige gav ham paa en skaanende Maade et afslaaende Svar, da hun nærede en uovervindelig Frygt for hans uheldsvangre Physiognomie, raa Tale og udfordrende Blik. Det var som om den ulykkelige Pige allerede havde en Ahnelse om sin Skjæbne. Fra dette Øieblik pønsede Thornton kun paa Hevn og svoer engang i Drukkenskab, at han nok ved Magt skulde erholde hvad der nægtedes hans Kjærlighed.

En Ytring som denne og udstødt af en Person, der var Grevskabets Skræk, burde have vakt Øvrighedens Opmærksomhed og foranlediget den til forebyggende Foranstaltninger, men det skete ikke, forend Mary Ashford var forsvundet.

Overfaldne af en gyselig Ahnelse søgte hendes Onkel og hendes Broder William i to Dage efter hende, men forgjæves. Formodningen om et Mord havde ogsaa bragt

Politiet paa Benene og det udfandtes, at Mary den Dag, efter hvilken hun forsvandt, havde været hos sin Ammes Familie en Miil fra Edrington, at hun den 27de Mai om Morgenen atter var gaaet derfra uden at ville have nogen Ledsager. Der var Formodning om at Abraham var gaaet efter hende og havde tilbudt sin Ledsagelse, hvilken hun ikke havde tordet afslaae af Frygt for at opvække hans Harme. Et Vidne vilde have seet hende og den forhenværende Sorover gaae tværs over Marken ved Edrington. Efter Stedets Beskaffenhed og Veiens Retning maatte de være gaaede over en nyploiet Mark og dette førte ogsaa til vigtige Oplysninger. Man fandt Fodspor af tvende Slags: nogle smaae og lette, andre af en stor Mandsfod. De mindre Fodtrin vare ikke afprægede i lige Linie og antydede, at Fruentimmeret havde gjort sig al mulig Umage for at holde sig fjernet fra sin Ledsager, men enkelte Steder kunde man tydeligt af Sporene see, at der havde fundet en langvarig og heftig Modstand Sted og at der var skeet flere voldsomme Angreb paa Fruentimmeret.

Det omhyggelig fulgte Spor førte endelig Coroner (ɔ: den kgl. Embedsmand, som skal undersøge ethvert Mord) til en hoi og lovrig Eeg, der kneisede midt paa Sletten. Her faldt alle løse Gisninger og enhver Tvivl bort. Begaaelsen af et Mord laae her tydeligt for Dagen: Jorden var nedtrampet og Græsset fuldt af Blod. En Gangsti lob halvtredsfindstyve Fod henimod en Sump: Mandsfødderne vare afprægede lige ned til Sumpen, men de mindre Fodder ikke. Fodsporene fra Træet til Sumpen vare dybe, saa at man sluttede sig til at Morderen maatte have havt noget Tungt at bære derhen, hvorimod Trinene vare mere lette fra Sumpen tilbage til Træet.

William Ashford var den første, som opdagede Marys Liig: han saae en menneskelig Fod stikke op af Sivene og Vandplanterne og da han gysende tog fat i den, trak han sin Søsters mishandlede Liig op. Det var allerede gaaet i Forraadnelse. Dybe Saar i Ansigtet, Blodspor og Hævelser paa Halsen viste, at Mary var bleven qvalt.

I Edrington var der ikkun een Mening om hvem der var den Ulykkeliges Morder: hele Verden betegnede Abraham Thornton som Gjerningsmanden. Mærkværdig var den kolde, alvorlige Ro, som William Ashford udviste trods sin unge Alder. Men om han end ikke brast i Graad, end ikke brod ud i Lamentationer, kunde man ikke et Øieblik fjerne ham fra Søsterens Liig, og da han efter selv at have tilnaglet Liigkisten, stum og bleg havde fulgt hende til Graven, knælede han ned og mumlede en Eed, som Ingen kunde forstaae, men hvis hemmelighedsfulde og høitidelige Betydning man vel kunde ahne.

Skjøndt under Vægten af svært imod ham vidnende Omstændigheder, gik Thornton dog som sædvanlig til Byen og viste sig aldeles rolig; ogsaa fulgte han Constabelen, der var udsendt for at arrestere ham og som holdt ham sin sorte Stav med den lille Krone for Øiet, uden nogen Indvending eller Modstand, efterat han først i god Ro og Mag havde stoppet sig en god Pibe Tobak.

Denne Proces gjorde uhyre Opsigt og der forekom flere mærkværdige Eiendommeligheder: den aabnedes den 6te Juli 1817 i Midland under en stor Sammenstimlen af Mennesker. William Ashford, der var optraadt som Anklager, satte sig tavs paa den ham anviste Plads. Ved Synet af denne spinkle, svagelige Yngling, med sygelige Træk, boiet og vaklende i sin Holdning, følte Auditoriet en medlidende Gysen og de Edsvorne, Dommerne og Publicum saae, at Mary Ashfords Morder med et Slag havde ramt to Offre.

De Klagepunkter, som hvilede paa Thornton, bleve ikke formildede ved de første Udsagn. Man forekastede ham de Forsøg, som han, før han formelig havde begjært Mary tilægte, havde gjort for at forføre hende. Man bebreidede ham hans uordentlige Levemaade, hans morke og hævnlystne Sindelag. Han erklærede paa sin Side, at han rigtignok havde truffet sammen med Mary i hendes Ammes Hus, men at han var gaaet derfra længe før hun gik, og eenfoldige eller falske Vidner paastode ogsaa, at de paa den Tid, da Coroner antog at Mordet var begaaet, havde seet ham idetmindste 2 Mile fra Aastedet.

Hvor lidet overbevisende end dette Alibi var i Virkeligheden, forekom det dog Juryen tilstrækkeligt og Thornton blev frikjendt. Imidlertid var Sagen dog ikke tilende ved denne uventede Kjendelse, idet de engelske Love paa den Tid i Mordsager tillode den Myrdedes nærmeste Slægtning og directe Arving at optræde endnu engang som Anklager. Den Anklagede maatte da underkaste sig en ny Kjendelse af en ny Jury, og hvis han da blev kjendt skyldig, saa var Alt tabt for ham, ja! Kronen mistede endog sit Benaadningsprærogativ.

Nu var Thornton rigtignok frikjendt af Justitsen, men ikke af den offentlige Mening. Man havde fundet flere meget vigtige Indicier og svære Anklagepunkter, hvorfor William Ashford gjorde Brug af de ham tilkommende Rettigheder og forlangte Criminalprocessens Reassumtion. Endskjøndt Debatterne nu strax fra Begyndelsen af antoge en truende Vending for den Anklagede, syntes dette dog slet ikke at røre ham; han saae sig om til alle Sider og udviste en Ligegyldighed og en Nysgjerrighed, som om han kunde have været en umistænkt Tilskuer. Han fortsatte den Taushed, som han fra Forstningen af havde iagttaget, trods de nye Anklagepunkter, som reistes imod ham, trods den halve Tilbagekaldelse af de Vidner, hvis Udsagn han havde at takke for sin første Frifindelse, og trods Overdommerens rystende Formaning. Enhver saae i denne forstokkede Taushed en stiltiende Bekjendelse af hans Brode og Fiskalen stod allerede i Begreb med at give sin Resumé, da Abraham Thornton pludselig reiste sit Kæmpelegeme iveiret, maalte Dommeren med et ironisk Blik, tog et Par Handsker af gothisk Snit opaf Lommen, trak dem langsomt og med grotesk Høitidelighed paa, tog atter den høire af Haanden, holdt den et Øieblik høit over sit Hoved og kastede den for William Ashfords Fødder, idet han fremsagde en uforstaaelig Formular i et barbarisk Engelsk.

Den Anklagedes Defensor, som havde udtænkt denne Comedie, havde ogsaa kunstigt forberedet dens Udvikling. Han reiste sig med den samme Langsomhed, med den samme bizarre Rolighed og erklærede for Retten, at midt i den Labyrinth af forvirrede Bestemmelser, som besværede den engelske Straffelovgivning, var Gudsdommen, hvis Anvendelse Abraham Thornton forlangte, aldrig formelig bleven afskaffet, og at en gammel, i mange Aarhundreder ikke til Anvendelse bragt Lov tillod den Anklagede, i Appellationstilfælde i en Mordsag, at udfordre sin Anklager til Tvekamp, saafremt denne ikke var en Olding, en Krobling, en Qvinde eller en Londoner Borger.*)

*) Formaliteterne ved disse besynderlige Tvekampe vare lovbestemte. Dommerne maatte bivaane dem i Galladragt og begge Kæmperne maatte, assisterede af deres Advocater, vise sig med blottede Arme og Been og uden noget andet Vaaben end en kort Stok, hvis yderste Ende var belagt med Horn. Kampen begyndte ved Solens Opgang og maatte være tilendebragt ved dens Nedgang. Naar den Anklagede i dette Tidsrum maatte give tabt, blev han uden Naade og Barmhjertighed henrettet; men hvis det lykkedes ham at forsvare sit Skind til Solens Nedgang blev han erklæret for uskyldig og Anklageren idømt et Aars Fængsel og en ansselig Bøde. Naar Anklageren endnu før Kampterminens Ende erklærede sig for overvunden og udtalte dette med det vanærende Ord „craven", saa ansaaes han for ærelos og mistede sine borgerlige Rettigheder.

Dette uventede Tilfælde overraskede Forsamlingen som et Tordenslag. William Ashford skjar Tænder, men den Anklagede beholdt sit ondskabsfulde Smiil og Dommerne horte, forvirrede, blege og uvisse, med synlig Angst, hvorledes Defensor stillede det Andragende:

„Desformedelst udfordres William Ashford af Abraham Thornton til en Tvekamp paa Liv og Død, med beslaaede Stokke eller med blotte Hænder."

Da disse Ord, som bleve optagne med almindelig Knurren over en latterlig og frygtelig Gjenoptagelse af en med storste Ret forkastet Lov fra Middelalderen, vare blevne udsagte, havde William, ligesom krampeagtigt dertil dreven, reist sig op, som han virkelig vilde indlade sig paa denne ulige og monstrose Kamp, der dog var aldeles taabelig imellem en svagelig og sygelig Dreng paa 16 Aar og en Mand paa 40 Aar, bevandret i alle Slags Kampe og begavet med en athletisk Kraft. Men Williams Advocat twang ham til atter at sætte sig, og udraabte med en Stemme, der skjælvede af Rorelse:

„Nei, Retten kan ikke med Billighed bifalde en saa plump List; nei! Anvendelsen af en afskyelig Lov tor i det nittende Aarhundrede ikke vanære den engelske Civilisation! Antagelsen af dette Lovbud vilde i dette Tilfælde være et nyt Mord!"

En dyb Taushed lagde sig over den hele Forsamling. Dommerne vare blege, Publicums Aandedræt standsede. Da reiste Overdommeren, Lord Ellenborough, sig med en hoitidelig Alvor, blottede sit Hoved og sagde:

„Det er Englands Lov!"

Denne fuldgyldige Dom gjorde en Ende paa Retsforhandlingen og Processen. Forbrydelsen var tydelig, næsten beviislig, Rettens Overbeviisning var paa det Klare, Vidnerne vare bestemte, sonderknusende, utmodsigelige; men Magistratspersonernes Underkastelse under et forældet Princip og deres Lydighed imod Loven var saa mægtig, at de troede at burde sanctionere Morderens Straffrihed. Da William Ashford ikke havde optaget den ham tilkastede Handske, blev Abraham Thornton strax sat i Frihed og en Uge senere indskibede han sig for Alles Øine fra Liverpool til Valparaiso.

Men denne Historie havde, som man vel kan ahne, et tragisk Udfald. Tre Aar senere, i 1820, erholdt Overdommeren, Lord Ellenborough, følgende, senere til Trykken overgivne Skrivelse:

„Mylord! De har for Retten afgivet den Erklæring, at den engelske Lov ikke kunde udrette noget imod Mary Ashtons Morder. Dette antydede mig hvilken Pligt jeg havde at opfylde. Jeg har fulgt Morderen til Amerika og har dræbt ham; hans Liig er af Indianerne fundet paa Landeveien fra Mexico til Veracruz. Jeg har i lang Tid været syg og ligger nu for Døden; inden denne Skrivelse naaer Deres Høivelbaarenhed, gjemmer Graven mig. William Ashton."

Denne Skrivelse, der var opsat af en svag og skjælvende Haand, var dateret: Pueblad i Californien.

Det følgende Aar (1824) satte Lord Ellenborough det igjennem, at hiin Bestemmelse fra Fanatismens og Barbariets Tider blev af Parlamentet udslettet af de engelske Lovbestemmelser.

Ole Bull i Nordamerika.

Det nordamerikanske Blad **New-York Herald** indeholdt ved Ole Bulls Afreise fra Fristaterne Følgende: „Denne berømte Violinist vil idag (3die Decbr.) seile med det skjønne Pakketskib „Baltimore", til Havre i Frankrig, og derfra vil han gaae til Paris, Hovedstaden, for i de europæiske Hovedstæder at aabne en Løbebane, der udentvivl vil blive ligesaa glimrende, som hans Reise i de forenede Stater. — Ved at see tilbage paa hans Ophold i de forenede Stater forbauses vi ved den umaadelige Furore af Bifald og Popularitet, som ledsagede ham hvor han gik, og fornemmelig ved at dette kunde vare i to Aar. Han gav sin første Concert i de forenede Stater i Parktheatret i denne By den 23de November 1843, og Huset var overfyldt. Han gav ialt 6 i Parken, og hans Venner og og Beundrere fandt det raadeligt for ham, at give sin næste Række af Concerter i Tabernaklet, en Bygning, der er istand til at rumme sine tre til fire Tusinde Personer. Han gjorde det, og i flere Aftener var denne Bygning ligeledes overfyldt af hans Beundrere. Ved een Leilighed spillede han for syv Tusinde Personer, for det amerikanske Institut i Niblos's Have. Fra New-York reiste Ole Bull over hele de forenede Stater, Canada og de fornemste Øer af Vestindien, og paa ethvert Sted, han besogte, nod han samme Bifald og Yndest, den samme Enthusiasme i den offentlige Følelse. I Sandhed, hans hele Reise var aldeles uden Lige. Han reiste over 100,000 Mile (engelske, eller 14,000 danske) i dette Land og gav Concerter i enhver By af Betydenhed og uden Undtagelse med det største Held. Fra hans første Landing indtil hans sidste Afskedsconcert i denne By gav han omtrent 200 Concerter, af hvilke nogle indbragte ham et Overskud af 300 Dollars, imedens andre steg op til 3000 Daler, som de i Staden New-York; men ansættende samtlige 200 Concerter til 400 Daler hver; modtog han for sit Spil her i Landet i to Aar den uhyre Sum af 80,000 Daler. Foruden at han viste sit Talent som Musicus har han ogsaa vist sig som Philantropist ved at give Concerter til Bedste for velgjørende Indretninger hele Landet igjennem, hvorved de erholdt en Sum af 20,000 Daler, og han har betalt til Musici og Andre for Accompagnements over 15,000 Daler. — Ogsaa i musikalske Kompositioner har han ikke været orkeslos og har vist sig at besidde et Talent af høi Rang. Da han havde besøgt dette Lands Naturmærkværdigheder — Mammouthulen i Kentucky, Niagarafossen og reist over de ensomme Prairier —, gav hans contemplative Sind det overvældende Indtryk af deres Storhed Luft i Compositionen af **„Solitude of the Prairie", „Niagara", „Psalm of David"** og **„The Memory of Washington"**, som han spillede paa sit Favoritinstrument med Orchesteraccompagnement, til Tusinders Hjerters Henrykkelse. — Ingen Kunstner, som nogensinde har besøgt vore Kyster, har modtaget saamegen Hyldest. Digte bleve skrevne til ham i Aviserne, og Guldsaaser, Medailler, Juveler ɔc. præsenteredes ham af forskjellige Corporationer. I Sandhed, hans hele mærkværdige Reise var aldeles uden Exempel i Glands og Udmærkelse."

Naturhistoriske Skizzer.

I.
Myren.

Myrefamilien afgiver et Exempel paa Insecter, der leve i talrige Selskaber, bestaaende af Hanner, Hunner og fornemmeligt de saakaldte Hverkenkjønnende eller Arbeidere. Disse smaa Dyrs Levemaade, man kunde fristes til at sige Sæder og Skikke, er særdeles mærkelig, og, dersom de ikke vare blevne undersøgte af Jagttagere, som vi ikke kunne Andet end skjænke fuldkommen Tiltro, kunde man fristes til at holde disses Beretninger for Fabler.

Arbeidsmyrerne have hverken Vinger eller glatte Øine og kjendes desuden paa deres store Hoved og stærke Kjæber. De udgjøre den talrigste Deel af de Colonier, hvor-

til de høre, og besørge alene alle det til fælles Bedste henhørende Arbeider. Nogle bygge deres Bolig af Jord, Andre af Træ. De Første grave i Jorden en Mængde Gallerier, eller etageviis anlagte Kamre, og danne ved at opkaste den udgravede Jord ovenpaa denne Bolig en Tue, i hvis Indre disse utrættelige Arbeidere udhule nye Etager ligesom de underjordiske. Undertiden seer man dem ogsaa af denne Jord at opføre Gallerier, som løbe langs med Stammen paa de Vexter, hvorpaa de søge deres Føde, og som give dem Ly paa deres daglige Vandringer. De Myrer, som danne deres Boliger af Træ, tage saadanne Træer i Besiddelse, som allerede ere angrebne af andre Insecters-Larver eller halvt forraadnede. Med deres Kjæber udhule de Træet i flere Etager, som ere adskilte ved Gulve og understøttede af Piller, dannede enten af det ugnavede Træ eller af det afgnavede, som de sammenkline ved Hjælp af Spyttet. Dersom nogen ulykkelig Hændelse rammer en Deel af deres Bolig, seer man strax alle de Arbeidere, som ere undslupne Odelæggelsen, vise en overordentlig Virksomhed, trække de under Ruinerne Begravede frem, føre deres saarede Kammerater til et sikkert Sted og føie nye Udbygninger til det, som er blevet staaende. Hanner og Hunner tage ingen Deel i disse Arbeider. De Første blive kun meget kort Tid i Myretuen og doe næsten i samme Øieblik, de forlade den. Hunnerne forlade ogsaa den fælles Bolig med Hannerne, men efter at have skilt sig fra dem og mistet deres Vinger, føres de af Arbeiderne atter tilbage til Tuen, og anbringes i de meest afsides beliggende Kamre, hvor de holdes fangne og fødres af deres Vægtere. Saasnart de lægge et Æg, bemægtiger en Arbeider sig det og bringer det omhyggeligt til et særskilt Rum. De Æg, hvoraf Hunnerne skulle fremkomme, bringes ikke til samme Celler, som de, af hvilke der blive Arbeidere. Larverne pleies ligeledes omhyggeligt af Arbeiderne; hver enkelt af dem opfødes med de Safter, som passe sig for den, og, naar Veiret er godt, seer man disse travle Opfostrere bære deres Pleieborn ud af Tuen i Solen, forsvare dem imod deres Fjender, bringe dem tilbage i deres Kamre imod Aftenen og holde dem i overordentlig reenlig Stand. Myrerne samle hverken Forraad for sig selv eller for deres Fosterborn, men gaae hver Dag ud for at opsøge den nødvendige Føde. Imedens somme Arbeidere beskjæftige sig med Boligens Vedligeholdelse og Opførelse af de for den voxende Colonі nødvendige Tilbygninger, gaae andre ud for at hente de søde Safter paa Blomsterne og især samle en særegen Vædske, som udsvedes af Bladkrænes og nogle andre Halvvingedækkedes Legemer. Nogle Myrer lade sig ikke noie med at medtage den søde Draabe, som Bladkræet lader tilbage, naar det føler sig kjærtegnet af deres Føletraade. Undertiden føre de hine Insekter selv til deres Boliger og opføde dem, ligesom en Forpagter sine Malkekoer. Man har seet tvende, tæt ved hinanden liggende Myretuers Beboere stride om deres Bladkræe og de Seirende bortføre deres Fanger med samme Omhu som deres egne Larver. Men denne mærkelige Sorgen for Fremtiden er endnu ikke det overordentligste Træk i deres Levemaade. Der gives Myrer, som efter en Tidlang at have syslet med de sædvanlige Arbeider, synes at forstaae Ørkesløshedens Behagelighed og derfor paafare svagere Arter Krig for at berøve dem deres Larver og Pupper, føre disse til deres egen Bolig og paalægge de Slaver, som de saaledes have forskaffet sig, alle Samfundets Arbeider.

T.

Mosaikstykker.

(Efter det Tydske.)

Hvor jeg beder.

Paa Høien og i Dalen,
Hvor Straaet fører tyst
Om Herrens Viisdom Talen,
Der dvæler jeg med Lyst.

Og Skoven er mit Tempel.
Hvad er en Kirkemuur,
Hvor Tvang har sat sit Stempel,
Mod Dig, o fri Natur!

Her juble tusind Stemmer
I Luft, bag grønne Løv,
Og Livets Lyst fornemmer
Selv Ormen i sit Støv.

Her staaer det trindt mig prentet,
I mindste Straa paa Jord,
Som hist paa Firmamentet:
At Gud er viis og stor.

I Skovens Hal, den høie,
Paa Blomsterengen prud
Vil jeg i Andagt bøie
Mit Knæ og prise Gud.

Hvad jeg beder.

Fader! ei jeg Guld og Ære
Beder, Du vil give mig.
Kunde Kloden min end være,
Fattig var jeg uden Dig.

Giv mig Viisdom, Dig at kjende,
Og i Hjertet Fromheds Glød,
At jeg barnligen tør vende
Mig til Dig i Fryd og Nød,

Kraft og Mod i tunge Tider,
Ydmyghed i Lykkens Favn,
Hjælpelyst, hvor Broder lider, —
Rig da er jeg, trods hvert Savn.

Hjertet.

Haab oprinder og svinder hen,
Hjertet dog stedse haaber igjen;
Bølge sig hæver og synker i Grav,
Evigt dog bølger det dybe Hav.

Havets evige Bølgeslag
Ere dets Liv, dets Aandedrag;
Og at jeg haaber fra Dag til Dag,
Det er mit Hjertes Bølgeslag.

Glæde og Smerte.

To Kamre dannede Herren i vort Hjerte;
Der boe de,
Den fagre Glæde og den blege Smerte.

Naar i det ene Glæden vaagen smiler,
Da rolig
I sit paa Sovnens Leie Smerten hviler.

O, Glæde! vilde Barn! Du let forstummer...
Tal sagte,
At ikke Smerten vækkes af sin Slummer!

Chr. J.

Nykjøbing. Udgivet af W. F. Laubs Enke. Redigeret af Chr. Jørgensen. Trykt i Laubs Enkes Officin.

For underholdende Emner.

Tillægsblad til Kollands-Talsters Skiftstidende.

1846. Marts—April. № 3—4.

Forbrydere.

En Landsbyhistorie.

(Af „Freia".)

Vore Læsere blive ikke bange, idet de første Blikket paa denne ildevarslende Titel. Det er ikke noget nyt Forsøg i det saa gjængse Mysteriefag, vi her byde dem, ikke en ny Reise igjennem Fordærvelsens, Lastens og Udaadens rædselfulde Regioner, vi ville foretage med dem. Vor Fortælling er, trods hiin frygtelige Titel, en Idyl. Men det er rigtignok ingen Idyl i salig Gesgners Maneer, hvor Daphnis og Cloe, Myrtil og Amaryllis levede af Suk, Kjærlighed og Maaneskin; det er en Idyl, saaledes som kun Idyllen kan være det i vor Tid, hvor Bonden bliver til Menneske, hvor han begynder at føle sig som virksomt og dygtigt Led af Statssamfundet, hvor Tidens Interesser ogsaa begynde at gribe og igjennemtrænge ham. Et morkt Moment drager igjennem det fredelige Landliv, som gjennem Alt i Livet; men Skyerne fordele sig, Solen nedsender atter sine Straaler og Oplosningen sætter, liig en venlig Foraarsaften, vort Sind i en blid og oplostet Stemning. — Berthold Auerbach har ved sine i 1843 udkomne „Schwarzwälder Dorfgeschichten" erhvervet sig en betydelig Plads blandt Tydsklands nyere Digtere. Der gaaer gjennem disse hans Fortællinger en simpel, gemytlig Tone, en naturtro poetisk Skildring af Landlivet og en lærerüig, interessant Behandling af de nyere Livsspørgsmaal, der staae i Berørelse med dette, hvilke have gjort hans Bog til en Folkebog i Ordets ædleste Betydning og skaffet den en viid Udbredelse i alle Samfundets Klasser. Nærværende Fortælling er Forfatterens seneste Arbeide.

En Søndagmorgen.

Vi ere i Landsbyen. Alt er stille paa Gaden, Husene ere tillukkede, hist og her er et Vindue aabent, men Ingen seer ud af det. Svalerne flyve nær med Jorden og have Ingen at vige for. Paa Brondkummen ved Raadhuset sidde andre Svaler, drikke og see kloge paa hverandre, qvidre og holde Raad, som om Landsbyen alene tilhorte dem. Fornemme Vipstjerter trippe til, slaae med Halen og tie stille, som vilde de dermed tilkjendegive, at de allerede vidste Alt og endnu langt bedre. Kun en Flok Høns har forsamlet sig om Svalerne og lytter begjærligt til deres Tale. De høre vel om at vugge sig frit i Luften, om at drage over Havet og til fjerne Lande; thi de hæve og udstrække ofte deres Vinger, og lade dem atter synke og see sorgmodigt opad, retsom vidste de nu paany, at de stedse maatte blive ved Jorden og søge Menneskenes Beskyttelse. En kulsort Hane med rod Kam hæver og sænker især ofte sine Vinger. En kalkunsk Hone vanker stolt oppustet midt imellem sine Sonner og Dottre igjennem Byen og holder dem ved idelige Formaninger samlede om sig og nærer med dem hvad hun finder. Hun vil ikke vide noget af at vugge sig frit i Luften, af at længes efter det Fjerne. — En forunderlig Stilhed hviler over hele Landsbyen, Menneskene have forladt de adskilte Boliger og indfundet sig i den Enestes Hus, der forener os Alle. De adspredt svævende Blikke, der kun søge hvad der tilhører dem, hæve sig nu forenede til den Usynlige, der seer Alt og hvem Alt tilhører. — Der staaer Kirken paa Bjerget, der engang var befæstet, og om hvis Mure nu blomstrende Viinranker slynge sig. Kirken var engang en beskyttende Borg for al Livets Nod. Kan og vil den fritstaaende, udvortes ubefæstede Kirke blive til et frit Værn for enhver ny Menneskетilværelse? — Orgelets sidste Tone hensvinder just nu, vi ville træde ind i Kirken. Den Geistlige bestiger Prædikestolen. Hele Menigheden hoster og sætter sig tilrette, thi Ingen vil forstyrre den høiere Lands Forkynder i hans Tales Strom. Den Geistlige er ingen gammel Mand, han staaer i de bedste Aar. Ikke blot omkring graa Lokker svæver den Glorie, som den indre Befrielse fra Egenkjærligheden skjænker; Mildheden kunne I vel oftere finde der, men med den ofte ikke mere hiin levende, fyrige Iver for Menneskeheden. Troen paa Himlen har ofte fortrængt Troen paa Jorden. — Efterat den Geistlige stille, sammensunken i sig selv, med tilhyllet Ansigt havde holdt den sagte Bon, hævede han livligt sit Hoved og sagde Texten: „De Sunde behove ikke Lægen, men de Syge" (Lucas 5, 31). Han viste først, hvorledes den aandelige Sundhed er det sande Liv, hvorledes den er Eet med Dyd og Retskaffenhed, medens Synd og Sygdom derimod vanskabe Livet. Ligesom i Sygdommen Menneskets naturlige Kræfter have taget en falsk Vei, saaledes ogsaa i Synden. Thi Synd er Vildfarelse. Med særdeles Eftertryk fremhævede han bestandig dette Sidste og formanede til en mild Betragtning af Synderen, til Omhu for hans Bedring. Han viste, hvorledes Synden let finder en Skjulekrog i det menneskelige Hjertes sammenslyngede Aareværv, for snart som Lidenskab, snart som listig Bedaarelse at fortrænge Alt fra dets rette Vei. Thi der er intet Menneske, der kun gjorde Godt og ikke syndede. Han viste, hvor qvægende det er at gjøre det trostelige Billede af det rene Menneske, uden al Synd og Feil, tilstedeværende i os, ham, der foresvæver os for at udslette al Skyld, idet han leder os til at efterfølge sig. Han viste, hvorledes derfor Enhver, der paa nogen Maade føler sig reen for en Synd, i denne deelvise Reenhed har den Forpligtelse, at blive en Frelser for den Anden, for den i Synden Nedsunkne. Han maa tage hans Feil paa sig og tragte efter at udsone dem. „I Alle", sagde han da, „I Alle, som vandre i Frihed, som sidde om Eders Bord og uhindrede skride ud under Guds fri Himmel, — tænker et Øieblik paa den arme Fængslede, paa hvis Aasyn igjennem Aar intet Kjærlighedens Blik har hvilet. Der ædder han og hans Die stirrer hen mod de kolde Mure, hans Ord fare uhorte tilbage. Og naar han bliver fort ud mellem sine Kammerater, hvilket et sørgeligt Selskab! Det store menneskelige Selskab har overladt ham eensom til sin Nod, sin Fortvivlelse, sin Vildfarelse; ingen hjælpende Haand rakte sig imod ham, intet kjærligt Ord beroligede hans Sjæl. Han stod maaskee alene, alene med sit vildfarende Hjerte. Først da han hjemfaldt til den aabenbare Synd, da mærkede han, at han ikke var alene; det menneskelige Selskab greb ham med stærke Arme og fastholdt ham til Straffen. Og naar

han nu atter vender tilbage blandt de frie Mennesker, hvad er da hans Lod? De, der for ikke kastede noget Blik paa ham, see nu med Foragt, med Mistro eller uvirksom Medlidenhed ned til ham og forfølge hvert hans Skridt. Hvad skal der blive af ham? Du, som sidder her i Frihed, sporg Dig, hvorofte Du var nærved at blive en Forbryder, hvorledes kun den hoiere Magt, som er indplantet i Dig og hersker over Dig, rev Fordærvelsens Værktoi ud af din Haand. Derfor hav Medlidenhed med Synderen, liid med ham, gjor Opoffrelser for ham, og der skal blive Dig tilgivet." Saaledes og endnu meget Andet talede Præsten med dyb Rystelse. Han vovede et farligt, men til den levende Indtrængelse dog ofte nodvendigt Forsog, og stillede sig selv midt i Betragtningen, idet han fortalte: „Jeg blev som fattig Skoledreng en Middag bespiist i en Rigmands Huus. Ellers leed jeg den bittreste Nod. Der stod jeg nu alene i Spisesalen og ventede paa Middagstiden. Rundt om mig glindsede og glimrede Solvtoiet, det blinkede for mine Øine, som om jeg var beruset. Pludseligt feer den Tanke mig igjennem Sjælen: blot nogle saadanne Stykker kunde for lang Tid afhjælpe din Nod, og Ingen seer Dig. En uimodstaaelig Begjærlighed drev mig hen til Kurven, hvor Solvtoiet laae opstablet; jeg greb ind, som om Nogen stodte min Haand ind i det. Men da blev det mig pludseligt, som om jeg ikke kunde bevæge min Haand; jeg kunde ikke slippe og ikke tage Angstsveden randt mig ned fra Panden og jeg raabte hoit: Hjælp! Hjælp! Jeg vilde kalde Mennesker til, for ved dem at blive afdraget fra Synden. En gammel Tjener ilede til, og jeg fortalte ham grædende Alt. Han trostede mig i min ubeskrivelige Pine, og sorgede i Fremtiden ved sig og Andre for, at jeg ikke mere leed Nod." De Bemærkninger, Præsten knyttede hertil, og hans Opfordring, at Enhver paa samme Maade skulde fremkalde sit Livs Fristelser for sig, gik umiddelbart til Hjertet. Ved den længere Pause, han nu gjorde, saae han mange foldede Hænder skjælve, Mangen, som skjulte sit Ansigt ved at holde Hatten for det, mangen Haand at viske en Taare af Øinene, der da skjede lettere op igjen. Men Ingen saae paa den Anden, Enhver havde Nok med sig selv at gjore. Efter Slutningsbonnen fortalte Præsten i en ligefrem Tone: „Der har i Hovedstaden dannet sig en Forening af veltænkende Mænd, der har gjort sig det til Opgave, at sorge for Deres Udkomme og Forbedring, der ere blevne udladte af Straffe- og Arbeidshusene. Det er et helligt og Gud velbehageligt Værk. Hvo der vil træde til og medvirke, kan efter Middagskirken komme til mig og erfare det Nærmere. Men fremfor Alt vil jeg bede Eder, at En eller Anden tager en Karl eller Pige i Huset til sig. Jeg behover ikke at formane Eder til, at I ikke skulle behandle de Faldne altfor blidt og blodhjertet. Vi kjende hverandre. Jeg frygter ikke, at I have en altfor stor Mildhed." Et Smiil foer over de Forsamledes Ansigter, og det nedtrykkede ikke, men snarere hævede Andagten. Præsten vedblev efter en Pause: „Men I maae noie prove Eder, om I fole Kraften i Eder til at behandle de Faldne kjærligt; thi en Ulykkelig trænger til dobbelt Kjærlighed, og dobbelt velsignet er den, som formaaer at give den. Herren oplyse og oplofte Eders Sind og være os Alle naadig, at vi ikke fare vild i Synden. Amen!" — Da Gudstjenesten var tilende trængte Alle sig med usædvanlig Hast ud af Kirken. Mange rækkede og strækkede sig, da de havde Doren bag sig; Prækenen havde saaledes grebet fat paa dem, at de følte sig i alle Lemmer som sonderslagne; det var bleven dem hedt, og de droge nu atter Aanden frit. Alleslags Grupper dannede sig. Hist og her talede man snart om andre Ting, men de Fleste om Prækenen og om den retskafne Præst. Men Vævermikkel paastod, at han prækede ikke Nok af Guds Ord, og Bageren, der, naar hans Kone ikke var tilstede, ogsaa gjerne snakkede noget med, bemærkede fiffig, at han snart havde mærket, hvor Præsten vilde hen. En overgiven Knos rovede en af Pigerne en Bouket af Koblommer og Rosmarin ud af Barmen, og raabte dertil: Hjælp! Hjælp! og lob bort med Byttet. — Men ellers gjenlode de horte Ord endnu i de fleste Sind. Orneværten Konrad gik stille fremad og talede ikke Ord. Han holdt paa hele Veien Hatten i Haanden, som om han endnu var i Kirken. Barbele var ilet forud for sin Mand, for at besorge Middagsbordet. Paa en anden Sondag vilde det ikke være gaaet af uden Larm, hvis, som idag, Maden ikke var færdig strax efter Kirken. Men nu lægger Barbele, uden at sige et Ord, Psalmebog og Rosenkrands i Vindueskarmen, trækker sin Troie af og hjælper uden Skjænden Pigen med at gjore Maden færdig. — Man sad endelig glad tilbords, og det smagte Alle godt, thi naar en reen Tanke er draget igjennem Sjælen, er det som om det hele Menneske var gjennemstrommet af frisk Liv; enhver Spise, han forer til Munden, er saa velsignet; man er glad og tilfreds med Alt. Hvor en god Aand sidder med tilbords og lever med Menneskene, der forvandles Hverdagslivets Vand til duftende Festviin.

I hvor mange tusinde Kirker bliver der ikke hver Sondag præket med hoitopskruet Stemme; men hvor sjeldent toner en renere Klang, der, kommende fra Dybet, giver Gjenlyd i Hjerternes Dyb!

Men det er ogsaa bekjendt, hvor ofte Menneskene, naar de ere mættede, have en ganske anden Tænkemaade, end da de endnu vare hungrige. — Og da det ogsaa er godt, at man efter Bordet hviler en Stund, saa ville vi forst efter en Pause videre betragte Følgerne af Prækenen.

Eftervirkninger af Høimesseprækenen.

Saa mildt og frisk det ogsaa er ude i Skov og paa Mark, saa vandre dog kun Faa af Sognet derud, og ogsaa disse vende snart tilbage, indtil endelig Alt er samlet i den dampopfyldte lave Stue i „Ornen". Det kan synes paafaldende, at der paa Landet saa sjeldent er frie Drikkepladse, hvor man i Træernes Skygge eller under aaben Himmel nyder sit Krums i Fred. Men for det Forste fole de, der den hele Uge ere udenfor, sig mere behageligt under Tag og Mur, og for det Andet adsplitter denne Samværen i det Frie; Rummet er ubegrændset, man rykker ikke saa nær sammen, og den Enkeltes Ord hendoer let, fordi det ikke, indesluttet af Væggene, trænger til Alle. — Vi maae altsaa begvemme os til at træde ind i Værtshusstuen. Omkring det runde Bord i Hjornet sidde Mange. Constantin, Mathias og Buchmaier læse Avisen, af hvilken tre Numere idag ere komne paa eengang. De meddele hvad der synes dem af Vigtighed, eller hvad de have Noget at sige om. Det er ofte Bemærkninger, der træffe Sømmet paa Hovedet, men ogsaa ofte Slag i Luften. Thi nutildags, hvor man meest maa lægge an paa at lade den ledende Grundtanke læses imellem Linierne, er det for den Ulindviede næsten umuligt at finde det Rette. Samtalen tabte sig hen imod alle Sider; det kunde være lærerigt at meddele den til videre Kredse, men vi maae holde os til Dagens nærrykkede Interesse. Orneværten er ogsaa af denne Anskuelse; man seer paa ham, at han har Noget paa Hjertet; han siger derfor ved en Pause: „I Avisen staaer ogsaa Historien om Foreningen for losladte Forbrydere." — „Læs det!" lod det fra alle Sider. — „Læs Du!" sagde Constantin og gav sin Avis til Mathias. „Jeg vil ikke vide Noget deraf. Mod ganske slette Mennesker skabe de sig nu saa kjærlige; der er det godt Kjob at være god. Derved kan man endnu kneise ret hoit med Nakken. Helgenæderne og Embedsskriverne

have der Noget tilsalg imellem hverandre, og veed I, hvad det er? Naadepulvere paa Stempelpapiir!" — „Aa, Broder, der har Du slaaet til Brædderne", svarede Buchmaier; her har Doctor Heister ogsaa underskrevet sig, og hvor han er, der tør man lange til med begge Hænder. Og naar der nu ogsaa ere hovmodige Narre deriblandt, saa er dog Foreningen god. Lad En forresten gjøre hvad han vil, naar han gjør noget Retskaffent, saa er det Retskaffent." — „Det mener jeg ogsaa", sagde Orneværten Konrad, og læste for. — „Der er ingen Saft og ingen Kraft i den Bekjendtgjørelse", bemærkede Mathias; „de skulde have vor Præst, han havde gjort den anderledes, saa at den havde Hænder og Fødder. Dersom jeg behøvede en Karl, saa tog jeg strax En." — „Jeg ogsaa", raabte Mange. — „Og jeg tager En", sagde Konrad. — „Naar Du ikke havde sagt det, havde det været klogere", sagde Buchmaier, „saa havde Ingen vidst det, og nu seer Enhver paa ham, som paa en Synder." — Konrad kradsede sig ærgerlig bag Øret. — Skolelæreren traadte ind, og Buchmaier sagde til ham: „Du kommer som kaldet. Kan Du ikke sige os, hvad det betyder med den pensylvanske Stumtaushed, eller hvad man kalder det? Jeg er ganske dum i det, Avisen siger derom." — „Der gives to Straffesystemer eller Straffemaader", begyndte Skolemesteren; „Anburn —" — „Ikke saaledes!" afbrød Buchmaier ham noget ærgerlig; „luk nu alle dine Bøger til og stig det reent ud." — Han forklarede nu Cellefængslerne med deres Taushed. Alle ivrede med den største Heftighed mod Stumtausheden, som de kaldte det, og Buchmaier blev saa ivrig, at han sagde: „Dersom jeg var Vorherre, saa lod jeg kun Solen skinne to Gange om Ugen paa den Mand, som har opfundet det censomt stumme Fængsel." Læreren vilde mildne Heftigheden, idet han berettede, at mange ædle og lærde Mænd havde stemt for denne Straffemaade; men Ingen vilde høre ham. — Endelig traadte flere Skrivere ind i Værtshusstuen. Samtalen tog en anden Vending, og fortsattes sagte. Man gik snart fra hinanden.

Fattigadvocaten og hans Ven.

I et Havelysthus i Hovedstaden sade samme Eftermiddag to Mænd af lige Alder, men den Ene bar en Orden i Knaphullet. En Pige bragte Caffe og Cigarer. „Hvor har Du gjort af den smukke Tjenestepige, som for to Aar siden var i dit Hus?" spurgte Ordensmanden sin Gjæsteven, Doctor Heister; „det var et friskt Naturbarn, altid lystig, syngende op og ned ad Trapperne. Hun forekom mig som en klar Dugdraabe: er der bleven **eau de mille fleurs** af hende? Hvad var det, hun hed?" — „Magdalene. Det er en ulykkelig Historie. Jeg kan endnu neppe tro, at det brave Barn har stjaalet, og dog er det saa. Medens jeg var i Berlin i en Myndlings Anliggender, have de her bragt hende i Tugthuset." — „Ah! Du leverer altsaa selv Rekrutter til din Forening? Jeg vil nu ogsaa faae en saadan Uskyldighed at see igjen, som jeg havde under Hænder, medens jeg endnu var Distrietsdommer. Det var en Postillon; han havde kastet en Ægtemand, der stod ham i Veien, i Grøften og trakteret ham saaledes, at han efter fjorten Dage havde Nok deraf for Evigheden. Det var en udlært Slyngel. Men jeg lod ham bagbinde og efter høiere Befaling nogle Dragter Prygl for fræk Benægten anbringe paa ham. Det gjorde ham mor. Man kan ikke paa anden Maade blive færdig med det Pak. Jeg vil nu see, hvad Foreningen vil foretage sig med ham; han har ogsaa meldt sig." — „Det glæder mig inderligt", sagde Doctoren, „at Du saa eftertrykkeligt har befordret vor Forenings Sag ved Circulairer til Distrietsretterne og Kirkesangerne." — Regjeringsraaden, thi det var Ordensmanden, saae smigret og nikkende med Hovedet ned paa sine smukke Sommerstøvletter, og sagde: „Foreningen skal ogsaa nyde Fordelene af vor regelmæssige Statsorden. Medens vi sidde her", vedblev han og gyngede sig paa Stolen, „er eller bliver fra alle Prækestole i hele Landet de arme Synderes Evangelium forkyndt. Hu! hvor ville Taarepungene blive udpumpede! Det vil gjøre Folkene godt i disse varme Dage, det er ogsaa en Cur. Men det maa Du dog tilstaae, at vort Statsliv griber ind i hinanden, som et Uhrværk. Naar jeg her anvender et Tryk paa Statsmaskinen, bevæger en Fjer sig i den fjerneste Landsby." — „Det kommer an paa, om det er en Lykke." — „Du er og bliver den evige Opponent. I Folk ville ikke see det Gode. Hvad vilde I have havt uden Embedsveien? En Krog i Landstidendens Mellemrige —" — „Lad os ikke tale derom. Du kan ikke omvende Dig; ellers maatte Du være utilfreds med din Skjæbne og erklære en stor Deel af dit moisomme Arbeide for Intet. Derfor ikke Mere derom. Du fortjener al Tak, fordi Du saa hurtigt har bragt Foreningen istand. Du maa have skrevet et godt Forord for den." — „Et godt Forord?" raabte Regjeringsraaden leende og holdt den brændende Svovlstikke saa længe i Haanden til han spørede den i Fingrene og kastede den bort; „et godt Forord? Der seer man igjen Jer upractiske Verdensforbedrere. I troe, at man fører Sagerne igjennem med Ideer. Diplomati, min Ven, Diplomati er det, der fattes Eder; uden den bringe I det aldrig til Noget. Jeg for min Person tilstaaer, at jeg slet ikke har nogen Penchant for Eders Forening. Der er nu kommet en blodagtig Humanitetsraptus over Verden, der gjør Livet skrækkelig kjedsommeligt. Jeg har nu engang ikke noget Hospitalshjerte og vil ikke have noget. Da Foreningssagen kom for i Collegiet, hvor jeg var Referent, trak jeg medlidende paa Skuldrene. Præsidenten er slet ikke nogen ond Mand, kun er han angst og bange for alt Nyt; det er ham ubyggeligt. Men det var ogsaa en Feil af Eder, at lutter erklærede Liberale stillede sig i Spidsen." — „Hvorfor? Denne Sag har jo ikke Noget med Politikken at gjøre." — „Jo vist. Troe I, at man vil give Eder Leilighed til at stille Eder frem som Menneskehedens Velgjørere og vinde Eder Parti iblandt Proletarierne?" — „Nu? Hvorledes gik da Sagen alligevel igjennem?" — „Som sagt, jeg trak paa Skuldrene, og Finalen af mit Referat var: Hvor ville de Herrer brænde deres Fingre! Hvor ville de lære at indsee, at Verden ikke lader sig constituere efter deres Utopier! Det var en god Skole for dem. Præsidenten smilede. Nu var Sagen vunden. Jeg erklærede endnu, at dersom Foreningen erholdt Bevilgelse, var jeg villig til som Regjeringsbefuldmægtiget at præsidere i den og have vaagent Øie med den. Saaledes blev Sagen Eder tilstaaet for at spille Eder et Puds dermed." — „Men hvilken Grund havde Du til at anlægge en saa fiin Intrigue for en Sag, der ikke interesserer Dig?" — Regjeringsraaden tog Advocatens Haand og sagde: „Du er og bliver et ærligt Skind; men ogsaa ligeoverfor Dig maatte jeg intrignere. Siden jeg blev forflyttet hertil, gjør det mig altid ondt at vor gjensidige offentlige Stilling næsten ikke tillader nogen fortroligere Socialitet; Partiaanden har sønderrevet Alt. Lee ikke! i Forbryder-Colonien finde vi et Indifferentspunct, hvor vi slutte os til hinanden, uden at nogen af os behøver at compromittere sig hos sit Parti. Vi have i Heidelberg sluttet Venskabspagten; den skal blive opretholdt. Ikke sandt, gamle Chernsker, vi blive de Gamle?" — De to Ungdomsvenner trykkede hinandens Hænder. Men Advocaten forekom dog denne Blanding af Trohjertighed og Snuhed noget besynderlig; han vendte sig imidlertid altid gjerne mod den ideale, solbeskinte Side af Livstræets Frugt, og svarede: „Vi have endnu saa mange Beroringspuncter, saa megen fælles Stræben; dertil ville vi holde os og lade det Andet træde tilside." — „Ja, det ville vi." — „Du

er ogsaa bedre end Du viser Dig", bemærkede Heister. — „Hvad bedre? Alle Mennesker ere Egoister. Alt Ulegennyttigt skeer af Forfængelighed, Kjedsomhed eller Vane. Sandt nok, at Du er en **exceptio idealis**, derfor tilgiver jeg Dig din Demagogi." — „Nei, jeg vil ikke have noget Privilegium. Jeg troer, at der endnu ikke til nogen Tid var saa mange Mennesker, hvis udholdende Stræben gjælder Almeenvæsenet, hvis Lidelser og Glæde fornemmeligt modtager sin Næring af Fædrelandets Tilstande. Et sjeldent Mod til Offre bevæger den nuværende Verden; desværre finder det neppe Leilighed til at vise sig uden i Haaben og Taalen." — „Leilighed gjor Type. Vi komme der til et Punct, hvorover vi aldrig ville blive enige." — En Stund herskede der Stilhed; begge Mænd syntes i deres Indre at forske efter de Enighedspuncter, de saa beredvilligt forudsatte. Det var en piinlig Pause. Saa vedervægende det er for Sjælen, naar to Venner sidde tause hos hinanden, pleie hinanden gjensidigt i det stille Sind, ere hos hinanden, skjondt de svæve til fjerne Tankeverdener, og erkjende i hinanden deres synlige Hiinsides, — ligesaa smertelig er den indre Sogen og Speiden efter at mode hinanden fredeligt. Regjeringsraaden tog først igjen Ordet, idet han sagde: „Ogsaa Poesien er os nutildags rovet. Den skjonne Gud Apollo er blevet til en syg Lazarus, fuld af Saar og Bylder. Poeterne fore os nu altid i det sletteste Selskab. Friaander og Pietister blæse i eet Horn og proklamere denne lyse, solbeskinte Verden som en Jammerdal. Du var ogsaa engang en halv Poet; hvad siger Du dertil?" — „Den moderne Verdens Poesi er et Smertens Barn; selv den sorgfrie er den frie Udaanden af det forhen trykkede Bryst. Jeg seer et stort Fremskridt deri, at selv Poesien har opgivet sin falske Idealitet, der ignorerede den virkelige Verden eller ikke vovede at gribe ind i den. En Idee maa kunne blive Virkelighed, ellers er den kun en tom Sæbeboble. Betragt nu de Arme og Elendige —" — „Det er godt, at De kommer", raabte nu Regjeringsraaden, idet han gik en smuk og elegant Kone imode; „Deres gode Mand havde ellers til Dessert jaget mig igjennem alle Armodens Huler." — Samtalen tog nu en munter spogende Vending; thi Regjeringsraaden yndede at underholde Fruentimmerne med pyntelige Taleblomster; Livets Alvor bortfjernede han gjerne fra deres Øine. Deri bestod hans Agtelse for Qvinden. Han talede saaledes om sit Rococo-Meublement, der snart med Kone og Born skulde folge ham til Staden, og bemærkede med udforlig Sagkundskab, hvorledes alt nyt Fabrikeret stod langt tilbage for det ægte Gamle, da Arbeiderne ikke længer havde Taalmodigheden og Kunstfærdigheden til disse fine Udskjæringer. Han havde for en Spotpriis sammenbragt sig Skabe og Stole og Kruse fra gamle Ridderborge og fra Bonderhusenes Lofter, og vidste at fortælle mangen lystig Historie derom. Advocaten saae undertiden smerteligt paa ham; thi han folte det dybt, at Riften mellem ham og hans Ungdomsven kun var nodtorftigt overklistret. — Man skiltes snart ad. Advocaten gav sig endnu til at ordne en Myndlings Papirer, for hvem han næste Dag vilde tiltræde en Reise. Selv under Arbeidet kunde han ikke rive sig los fra Tanken paa sin tabte Ungdomsven; derved erkjendte han paany, at selv de reent humane Bestræbelser ikke tillade nogen Enighed, naar den politisk-moralske Baggrund er en forskjellig.

Foreningen og dens Pleieborn.

Faa Dage derefter sadde i Hovedstaden fem Mænd om et Bord med Aktestabler og beseglede Vidnesbyrd for sig. „Der viser sig endnu liden Iver for vort Værk", begyndte den, der havde Forsædet. „Paa vor Opfordring have kun To tegnet sig til Antagelse af Afstraffede; den Ene vort værdige tilstedeværende Medlem, Hr. Fabrikant Helm, den Anden en simpel Vært i Skoven. Vi have bestilt ham hid." Han ringede, og Betjenten traadte ind med Konrad. Vidnesbyrdene for de fra Straffeanstalten Frigivne lode med Hensyn til Omstændighederne temmelig gunstigt. Men hvorledes skulde man nu hjælpe dem frem? Især vidste man ikke, hvad man skulde gjore ved en Skriver, der havde afbedet gjentagne Navneforfalskninger. Blandt de frigivne Fanger, der havde betroet Foreningen deres Fremtid, blev ogsaa en forhenværende Postillon nævnt. „Ham vil jeg tage", sagde Konrad. — Medens man nu sætter ham hans Anliggender ud fra hverandre, forfoie vi os ind i det andet Kammer til dem, der her vente paa, hvad der vil blive gjort for dem. To, allerede i fremrykket Alder, med smu Ansigter, gaae frem og tilbage i levende Samtale. En mager Mand i en forslidt sort Kjole staaer ved Vinduet, aander paa Ruderne og gjor med den hoire Pegefinger meget kunstigt sammenslyngede Navnetræk med alskens Snirkler, og viser dem stedse hurtigt ud igjen. En Fjerde sidder i et Hjorne og beder, som det synes, meget ivrigt ud af en nyt indbunden Bonnebog. Ikke langt derfra sidder den Femte, en rank og kraftig ung Mand, og holder Ansigtet bedækket med begge Hænder. „Hvad vil Du gjore, Frieder?" spurgte den ene af de Vandrende sin Kammerat med dyb Smerte. Denne blev staaende og holdt en Dusk af sit graa Skjæg, der omgav det hele Ansigt, i Haanden; i hans forstyrrede, furede, som af Fyrretræ huggede Ansigt hævede Musklerne sig i raske Trækninger. Han blinkede med de kloge, graa Øine og svarede: „Jeg har min Resolution, og i den bider ingen Mums nogen Traad over. En Ansættelse vil jeg have, og paa Livstid, og med Pension; faaer jeg ikke det, saa smider jeg dem det hele Kram for Doren. For Pokker, jeg onsker ingen Capital og intet Gods, intet Videre end en Ansættelse. Naar saa et Fjerdingaar er omme, kommer Budet og lægger Pengene paa Bordet, lutter blanke, haarde Dalere. Lad det være Sommer eller Vinter, Hungersaar eller hvad det vil, naar Fjerdingaaret er ude, har man sit Visse. Man har ikke Noget at qvæle sig med, man gaaer saadan sin jævne Trummerum. Staten maa sorge for mig, og det er det Bedste. — Men det vil jeg endnu sige Dig, jeg dreier Halsen om paa Dig, hvis Du forebringer, hvad jeg her siger Dig. Jeg vil være ene om det. Og Du forstaaer jo heller ikke —" — „Du behover ikke at frygte", afbrod den Anden ham og fortrak sit knortede Ansigt til Latter; „jeg vil intet Videre, end at de give mig Nok at æde og at Drikken heller ikke mankerer. Saa vil jeg i Guds Navn være ærlig. Du Nar, af Overmod stjæler man ikke." — Frieder gik hen til den Bedende og sagde: „Nedbed mig en Ansættelse, Du Hellige. Jeg vil gjore en Handel med Dig: lad det hernede gaae mig godt for Dig, saa kan Du histoppe endnu faae min Deel til." — Den Bedende lagde sin Bog ned og begyndte med Salvelse: „Du vil synke og falde fra Trin til Trin, Frieder, fordi Du ikke indseer, hvor naadig Herren har været, da han lod os synke, for at vi kunne hæve os saa meget hoiere." — „Tak for din Naade; jeg vil jo ikke hoit, jeg vil kun være fast ansat. Retter Eder!" vedblev han, idet han gik los paa den unge Mand med det tildækkede Ansigt og rystede ham; „vær ikke saa sorgmodig, Du. Der har Du min Haand paa, at naar jeg bliver Overpostheft, eller hvad jeg vilde sige Overpost — eller saadant Noget — det Geheime skjænker jeg dem —, saa skal Du blive min Livkudsk." Den Tiltalte bevægede sig ikke og svarede ikke, og Frieder bemærkede videre: „Med ham der har de gjort et Mesterstykke. Mit Tungebaand har engang Fordemoderen lost, jeg kan aldrig binde det mere. Men det er dog en prægtig Sag med saadant et Tugthuus; der

ere Alle lige, om En er en nok saa hoimæset Skriver", sluttede han med et Sideblik. Skriveren vendte sig om; paa hans indfaldne Kinder glodede Vrede og Foragt. — Betjenten kaldte nu de Ventende ind for Forsamlingen. Den Vedende tog sin Bog under Armen og fastgjorde sig den lammefromme Mine i Ansigtet. Skriveren udslettede hurtigt nogle Navnetræk og knappede sin Kjole til. Den Vedrørede reiste sig med Møie; han saae med al umgjørdommelig Spændkraft ud som sønderknust, og havde knebet Underlæben ind imellem Tænderne. Ved Dørren bukkede Frieder endnu for Skriveren og sagde: „De har Forrangen, spadser De foran, Hr. von Pennepose, Grev Papirhausen, Fyrst Blækheim, Kong —". Skriveren skred stolt foran Frieder, der ikke endte med sine Standsophoielser, før de vare ved Forsamlingsværelsets Dør. Frieder trængte sig imidlertid frem, og aabenbarede endnu for man spurgte ham sin Begjæring, men uden at kunne forebringe Motiverne saa fyndigt, som for saa Minutter siden. Det gik med ham som med mange Talere, der efter udførlig Forberedelse, naar det kommer til Stykket, fare keitede ind mod Maalet, uden endnu engang at gjennemskride Veien dertil. Han kom derved i den mislige Stilling, blot at synes anmassende. Da man ikke tilstod ham hans Begjæring, forlod han trodsig Forsamlingen. Dennes Medlemmer saae efter dette første Udfald forundrede paa hinanden; Regjeringsraaden smilede over til sin Ven, Doctor Heister. — Konrad afbrød først den indtraadte Stilhed, idet han gik hen til den Ranke, hvem han strax havde kjendt som Postillonen, og sagde: „Vil Du gaae med mig, passe mit Qvæg, arbeide paa Marken og hjælpe Fragtmændene med at spænde for?" Den Tiltalte holdt endnu Læberne altid sammenknebne og stirrede paa Konrad. Først da man tredie Gang gjentog Spørgsmaalet, svarede han: „Ja, naar ellers ingen af Kammeraterne der komme i Landsbyen; jeg alene." Hurtigt gled hans Underlæbe atter ind ind mellem Tænderne. Man gik naturligviis let ind paa den stillede Betingelse, og var glad ved, for det Første at have anbragt Een. Skriveren og Den, der havde sjaalet af Hunger, traadte efter nogen Modstand indtil Videre ind i Helms Fabrik. Den Fromme vilde være Almisselem i et Pleiehuus, for ganske at leve for sin Sjæl. Da man ikke kunde tilstaae ham dette, forlod han Forsamlingen med en Velsignelse.

Konrad forlod Huset med sin Karl. Paa Gaden begyndte han saaledes: „Hvad hedder Du?" — „Jacob." — „Du behøver ikke at fortælle mig din Historie; vær kun nu skikkelig; Du har seet, hvor den krumme Vei fører hen." — Jacob svarede ikke. — „Har Du allerede spiist Noget?" spurgte Konrad atter. — „Ja", lod Svaret af den næsten tillukkede Mund. — I Værtshuset gik Jacob hurtigt i Stalden til Hestene. Han strøg og klappede dem nasladeligt. Det gjorde ham saa godt, igjen at være sammen med Dyrene. I tre Aar havde han været eensom eller iblandt Mennesker, der vare hans Foresatte, og med al deres Godhed imod ham dog stedse fremfor Alt saae Forbryderen i ham. Nu var han heel underligt tilmode over, at han dog igjen var hos Dyrene; Noget af Verdens Uskyld tiltalte ham igjennem dem. De forlangte heller ingen Tale og intet Svar. Jacob ønskede, at han ikke havde at leve med noget Menneske, men kun med Dyrene. Hvor lyste hans Ansigt, da han foer rask afsted med sin Herre! Han, som i tre Aar havde været indfanget i et lille snevert Rum, rullede nu som i Flugt forbi Træer og Marker og igjennem Landsbyer. Ogsaa endnu talte Jacob lidet, og kun da Konrad betydede ham, at den Gulbrune ikke hed Fux, men Brunn, svarede han: „Ih see!" Da man underveis tog ind og Jacob fik Mad, tog han den med sig i Stalden og fortærede den hos Dyrene.

Jacob i Landsbyen.

Det er en særsom Følelse, naar man kommer paa et Sted, hvor man intet Menneske kjender, men hvor man selv allerede er kjendt af Alle, og det, som Jacob, ikke fra den fordeelagtigste Side. Berømte Mænd kunne fra Modsætningen dertil gjøre sig en Forestilling derom. — Stille og flittigt udførte Jacob alt ham paahvilende Arbeide, endnu næsten altid med indknebben Underlæbe. Aldrig saae man ham le, aldrig begyndte han en Samtale. Naar han gik i Marken, bød han aldrig Nogen Goddag, og naar Folkene hilste ham, takkede han neppe høirligt. Efterhaanden udbredte det Rygte sig, at det var ikke ret fat med Jacobs Hjernekiste, dog havde endnu Ingen seet noget Forkeert ved ham. Han forrettede Markarbeidet og passede Qvæget pinetligt, lod ingen Visk Hø og intet Havrekorn gaae tilspilde. Aldrig sluttede han sig om Aftenen til de syngende og spøgende Knøse. Selv naar han var alene hørte man ham ikke synge og ikke floite, hvilket dog Enhver gjør, der ikke har en Kummer i Hjertet eller svære Tanker i Hovedet. — Foraarssolen havde givet Rødme igjen til den i Fængslet Blegnede. Pigerne bemærkede i Stilhed indbyrdes, at Ørneværtens Karl havde fem røde Kinder, foruden de sædvanlige endnu en paa Hagen og to ved Pandehvælvingerne. Med alt dette blev Jacob sig selv lig paa sin sædvanlige Maade. Buchmaier, hvem den Ulykkeliges indesluttede Væsen gik meget til Hjertet, sluttede sig flere Gange til ham, og søgte paa alle Maader at gjøre ham snaksom. Men Jacob gav kun korte Svar, og saae dertil som stjaalent og forskrækket paa Buchmaier. Ogsaa Præsten kunde med sine kjærlige og indtrængende Formaninger ikke faae Noget ud af Jacob. Paa en lang Tale om Tilgivelse og Naade, som Præsten engang holdt til ham, svarede Jacob Intet, men gik til Bordet, tog Bibelen, bladede i den og holdt endelig Fingeren stivt paa et Sted. Præsten læste; det var de første Ord i Johannes's Evangelium: „I Begyndelsen var Ordet." Jacob slog sig for Munden og saae spørgende paa Præsten; denne forstod ham: man havde uddraget den Arme Ordet, hiint ædle Baand, der forener Menneskene med hverandre og med Gud. Enhver fri Tale fra hans Læber syntes ham som en Haan imod den Arme, og han tænkte for første Gang ret levende paa hiin frygtelige Straffemaade, hvor man binder og lænker Ordet. Jacob vendte sig bort og lod som om han afstrøede sig Sveden med et Tørklæde; men det var lønlige Taarer, han bortviskede. Præsten stod for ham med taarefyldte Øine; han greb hans Haand og tiltalede ham Mod og Trøst. Jacob tilstod for første Gang med Ord, hvor beklemt hans Sjæl var. Det lettede ham. Han gik friere derfra og hilsede efter egen Tilskyndelse Skolemesteren, som modte ham paa Trappen. — I „Ørnen" var Jacob ofte en Gjenstand for Samtaler, og Buchmaier bemærkede: „Man maa sige mig hvad man vil, saa har man ingen Ret til at forbyde et Menneske at tale, om han endogsaa har gjort det Allerværste. Jeg veed nok, at Folkene mene det godt, de ville forbedre Menneskene, men det kalder man at curere til Døden." — „Herre Gud!" raabte Mathias, „naar jeg tænker paa, at det kunde gaae mig saaledes! jeg troer, jeg begik Mord paa Enhver, som kom mig under Hænderne, for at man skulde hugge Hovedet af mig; det var jo saa dog forbi med min Snakken." — Endnu mange andre saadanne Taler faldt, og Jacob var længe Gjenstand for Samtalen, indtil man ogsaa vænnede sig til ham og ikke mere tænkte paa ham. Men desto mere tænkte Jacob ved sig selv, saalidet det ogsaa forhen havde været hans Sædvane. I den første Tid efter hans Befrielse var han forekommet sig selv som bedøvet; han greb sig ofte til Panden, det var som man havde slaaet ham paa Hovedet med en tung Hammer. Han dromte sig

som halv sovende ind i Verden. I hele Aar at sidde i en ensom Celle, uden en Menneskesjæl, hvem man kan meddele Sjælens dybere, som dens flygtigere Bevægelser, — det er en Opfindelse, værdig en lændelam Tid, hvilken Forbrydelsen voxer over Hovedet, og som tragter efter at forvandle den til udmarvet Fromhedsspil. Trænger den fremrislende Virkekraft tilbage, indespærrer de rædselfulde Dæmoner i et Menneskes Bryst, saa at de gribe med Kloerne ind i hverandre, slide i hverandre og brydes! giver Agt, at der ingen indkommer og trænger ind i Eders med Lægter omfredede Verden, — og sender da Eders hykkelske Præst! hans Offer er beredt, naar ikke Vanvidets godgjorende Dæmon iler ham i Forkjøbet. — Jacob havde været et Menneske med et let Sind, hans Hoved var aldrig for snevert for hans Tanker, han vidste neppe at han havde nogen; han udtalte dem hurtigt eller adspredte dem. Men nu sad han hele Aar stille i den ensomme Celle, og Aander kom, som han aldrig havde vidst af, og hilsede ham som gamle Bekjendte og snoede sig i en vild, sandseforvirrende Dands. Hvad nyttede det ham, at han omhyggelig talte de Borster, han forarbeidede i sit nye Haandværk, at han sagde Tallene høit frem, at han bad, at han slog om sig med Værktoiet? De flygtige Dæmoner vege ikke, og vare ingensteds at gribe; de kiggede i Dæmringen med fortrukne Aasyn frem under Stolen, tumlede sig paa Sengen, klattrede henad Væggene, dreve Spil med den Piinte og nærede sig med Angstsveden paa hans Pande. Jacobs sunde Natur holdt Stand mod Fordærveren. Da Jacob fra det ensomme Fængsel igjen blev bragt i sine Ulykkessællers Selskab, var han først sorgmodig og frygtsom. De levende Mennesker forekom ham længe som Aander med loiet Livsskikkelse. Og da han vendte tilbage til de frie Mennesker, var Verden ham som opløst, som chaotisk sammenflydt; han kunde ikke finde sig i den og levede i Forstningen kun for den nærværende Dag og arbeidede uafladeligt. Han forekom sig selv som en forlængst Afdød, der pludseligt bliver sat midt imellem de Levende, som gnider Øinene og ikke kan fatte, hvorfor Menneskene lobe og jage, hvad der holder dem sammen, saa at de ikke fjendtligt fare bort fra hverandre. Han havde forhen efter Tilboielighed og Lyst, og bunden af Dagens Pligter, levet i Verdens Sammenhæng; han var ved en Forbrydelse smerteligt bleven udjaget, han kunde ingensteds ret fæste Rod mere. Verdenssammenhængens Gaade stod her for et Menneskes Sjæl, der aldrig havde anet Noget derom. Ofte paakom der ham Tanker om Selvmord, der pludseligt losriver fra al denne Forvirring; men saa ofte disse Tanker kom over ham, knyttede han begge Hænder, slog i Luften og raabte: Nei! — Vel havde Præsten nedlagt ham det verdenbetvingende Sprog i Hjertet og tydet det: Gud er Kjærligheden; han er hiint hemmelighedsfulde Punct, der tvinger ethvert Væsen til at staae fast ved sig og at leve, der sammenholder alle Kreaturer for sig og med hverandre, der midt i Kamp og Nod viser den evige Harmoni, i hvilken vi engang Alle opgaae. Ja, han horte beroliget paa den udforlige Udtydning, den gjorde ham godt, men han kunde ikke anvende den paa sig, ikke med den beherske og forklare Verden omkring sig. Hvor viste denne Kjærlighed sig for ham i Menneskenes Gjerninger? Jacob havde engang i sin Barndom hort, hvorledes vilde Mænd, indhyllede i Bjornehuder, først vare ankomne til denne Egn og havde fæstet Bo i den. Naar han nu gik i Marken, var det ham ofte, som han saae hiin forste Vilde med Bjornehuden og den uformelige Dre skride ind i Skoven og fælde Træerne; han saae ham ved lys Dag og i sine Dromme. Hvilket tusindfoldigt Liv bevægede der sig nu paa det lille Rum, hvilket engang kun Skovens Dyr havde behersket! Og han saae, hvorledes efterhaanden Sønnerne og Dottrene indbyggede sig, Fremmede kom til, og de toge Stene og satte dem i deres Marker som Grændsetegn. Og de byggede et stort Huus og stillede en Mand derind, som med lydelige Ord skulde holde deres Samvittighed vaagen, og de satte en Anden hen som Dommer over deres Stridigheder, og disse To beholdt fremdeles alene Ordet; — af Ovnkrogen, hvori man spærrede det uartige Barn inde, blev et stort Fængsel. — Jacob var paa en Omvei vendt tilbage til den virkelige Verden; den vil snart atter gribe og fastholde ham. Men hvem vil fortænke Folkene i, at de rystede paa Hovedet over et Menneske, om hvem de neppe anede, hvor langt han i Tankerne var borte fra dem?

To Kammerater.

Ørneværten og hans Folk sadde en Middag i Høsttiden tilbords. Der blev næsten ikke talt; thi Spisetiden tjener tillige til Hvilepunct, og i disse Kredse er Talen Arbeide; man vil ikke finde, at den kun som noget Forbigaaende slutter sig til en anden Deel; Sjælen vender sig ganske hen til den, og de fast altid ledsagende Bevægelser drage Legemet efter. Barbele, Ørneværtinden, sagde, da man tog af Bordet: „Bageren har faaet en ny Pige. Hun har været i Tugthuset og er blevet ham overgivet af Foreningen. Hende beklager jeg af Hjertensgrund; hun kommer fra Prygl til Prygl. Jeg mener —". Konrad stodte til sin Kone, at hun skulde være stille, og blinkede med Øinene hen mod Jacob. Ved den pludselige Afbrydelse og den indtrædende Stilhed vandt Barbeles Ord en forhoiet Betydenhed; Enhver sagde dem ligesom efter i Stilhed. Jacob syntes imidlertid lidet berort deraf, han skar en dygtig Skive Brod, stak den til sig, lukkede sin Folkeniv sammen, og forlod Stuen allerede ved de sidste Ord af Slutningsbønnen. Det Hensyn, man havde taget til ham ved den pludselige Forstummen, ærgrede ham endnu mere end de horte Ord; han vilde, at man i hans Nærværelse skulde tale uden Tilbageholdenhed om hans Ulykkeskammerater. Denne Forstummen betydede ham, at man endnu ikke holdt ham for renset; han vrededes. Saa let krænkeligt og saa fordringsfuldt er et morkt Sind. — Jacob var næppe nogle Minutter borte, for Doren atter aabnede sig; en fremmed Mand, der bar en Tværsæk over Skuldrene, trak Jacob ind efter sig. „Kom med!" raabte han, „Du maa drikke et Glas med; ere vi ikke gamle Bekjendte? have vi ikke i hele tre Aar logeret med hinanden i Værtshuset den vilde Mand?" Jacob satte sig endelig fortrydelig paa Bænken. Den Fremmede er os ligeledes bekjendt, det er den frække Frieder. Jacob var ogsaa endnu taus, men hans Kammerat snakkede fuldt op for ham. „Du er endnu altid den gamle Hm! Hm!" sagde han; „Du holder Munden som en *** Stænderdeputeret! See, jeg har nu idag sladdret mere end syv Qvinder og tre Professorer. Men jeg er nu ogsaa hos dem, som føre det store Ord. Hvad mener Du jeg har heri? Lutter Krudt!" Han aabnede sin Sæk og kastede en stor Masse af Klude ud af den: „See der, deraf gjør man Papir, og derpaa exercere hele Regimenter af sorte Jægere. Jeg maa drive Pjaltefolket sammen, ellers kunde min Herre ingen Krig føre, og Krig maa der være, Alt maa i Haaret paa hinanden. Der skeer dem deres Ret. Hvorfor har de ikke givet mig en Ansættelse?" — „Men hvad behover Du at sladdre saa meget ved din Kludehandel?" spurgte Barbele. — „Det er den allervanskeligste Handel", svarede Frieder; „Du troer ikke, hvor Folk hænge ved deres Klude. Om Alt ogsaa er nok saa sønderrevet og laset, ville de dog ikke ud med det; de troe altid, at der dog endnu kunde være en god Klud deriblandt, som man kunde bruge til Noget, til at lappe med eller til at pille Charpi af. Hid med det! siger jeg, om der ogsaa

er en god Pjalt derimellem, skader det ikke, — indstampes maa den. — Men drik endnu et Glas, og see til Du glemmer at Du har givet Dig af med at være Dober." Frieder tomte hurtig Resten af sit Glas; men Jacob vilde ikke drikke mere, da den anden Ladning kom. „Hvad?" raabte Frieder, „Du vil ingen Snaps drikke? Ja, Du har Ret, jeg siger ogsaa: det Bedste i Verden er Vand og — Penge nok og — Sundhed. Vistnok er det en Synd at snapse; men jeg maa gjøre dette. Seer Du, hvert Menneske maa drikke en Portion Synder og en Portion Brændeviin, saa meget der just kommer paa hans Part. Jeg drikker nu af Fromhed for mine Medmennesker. Jeg er færdig med min Part, og nu drikker jeg for Andre. Det skal bekomme Dig vel, Jacob, det er din Part", sagde Frieder og tog en dygtig Slurk. Jacob reiste sig endelig og sagde, at han skulde ud i Marken. Frieder gjorde sig hurtig færdig for at følge ham. Frieder var i hele Landsbyen saa bekjendt som de onde Penge. Han tiltalte Enhver og holdt derhos Jacob ved Haanden. Denne var ganske frygtelig tilmode over at han maatte vise sig for Folkene med en saa bekjendt Gavtyv; men han sagde atter til sig selv: Du er jo ogsaa en Tugtet, og hvad vilde Du sige, om man skjede Dig? Han taalte derfor Frieders Fortrolighed. Constantin mødte dem og spurgte: „Lever Du endnu, gamle Synder?" — „O Du!" svarede Frieder, „med dine Knokler skal jeg endnu slaae Æbler ned fra Træerne." — „Constantin lo og spurgte videre: „Hvad tager Du Dig nu for?" — „Jeg samler Klude." — „Gaaer det godt dermed?" — „Det gik! men de fordømte Jøder fordærve Handelen. Naar Regjeringen duede til Noget, saa forbød den Jøderne at samle Klude." Jacob var under denne Samtale gaaet videre, og Frieder løb efter ham. Ved Bagerens Huus boiede en Pige sig ud af Halvdøren; hun blev ildrød, da hun saae de To. Jacob saae skarpt paa Pigen, men slog strax Blikket ned mod Jorden. Frieder fløitede ligegyldig en Vise. Først ved det yderste Huus i Byen blev Jacob sin Ledsager qvit; han gik ind til den der boende Hønsefangerske. Den gamle Kone, der havde dette Tilnavn, var tildeels udskregen som Hex, skjøndt Ingen ret troede derpaa; saa meget vár vist, at stjaalet Gods, der kom i hendes Hænder, var som borthexet. Hiint Navn kom tilvisse af noget Dæmoniskt, som boede i Konen; hun kunde med sit Blik forhexe Hønsene, saa de dukkede sig sammen som for Høgen og lode sig gribe. Plukkede Høns kjender Ingen mere, og brændte Fjær vise ingen Farver. Denne Lugt af brændte Fjær var det vel ogsaa, der forskrækkede Hønsene, naar Hønsefangersken nærmede sig dem, saa de kaglede saa høit de kunde. Folk lode den gamle Qvinde med Fred; thi hun var dem uhyggelig, og man sagde, at hun blev saa gammel, fordi hun kun nærede sig med Hønsekjødsuppe. Man traf Forsigtighedsregler, men forfulgte hende ikke mere, naar hun ubemærket hentede sin Tribut. Luften der i Huset betynger Aandedraget; vi ville lade Frieder alene hos hans Fortrolige. Derude paa Marken, hvor Jacob slaaer Kloveren med de hentorrede Blomster, der er det friere. Hvor statelig seer Jacob ud ved dette Arbeide, hvor smukke ere hans Bevægelser! Af alle Markarbeider er det at meie det smukkeste og mest kraftydende. Der bukker man sig ikke ned til Jorden, der staaer man stolt og fri, og i en vid Omkreds falde Straaene til Jorden. Men vi kunne ikke hjælpe Jacob; thi at meie maa læres godt og behøver Øvelse, og Straaene maae blive liggende, hvor de ere faldne, til de ere ganske torrede. Kunde vi kun hjælpe ham med hans Tanker! Leen syntes idag ikke ret skarp og Jacob meget mismodig. Modet med Frieder piner ham, men endnu noget Andet, han veed ikke ret hvad. Saa ofte han tager Strygespaannen og skærper Leen, og det skeer ofte, tænker han paa Pigen, hvorledes hun stod ved Halvdøren og hvorledes hun rødmede; han har hjertelig Medlidenhed med hende. Jacob var intet Barn i Verden; han vidste, at Ulykken og Broden ikke skaaner nogen Alder eller noget Kjøn, men nu var det ham, som om han for første Gang erfoer det. En Pige med Forbrydelsens Stempel paa Panden er dobbelt og evig ulykkelig; hvad skal der blive af hende? — Jacob meiede for at forslaae sine Tanker, saa ivrigt fort, at han kom til at gjøre et dybt Hug ind i Stammen af et lille Træ, som stod midt i Kloveren. Nu havde han Grund nok til at skjærpe.

Den lystige Pige.

Om Søndag Eftermiddag sad Jacob hos en Fragtmand i Stuen; de havde et Bæger Viin staaende for sig. Konrad saae ud af Vinduet og sagde: „Bagerpige! kom herind med dine Simler." Pigen traadte ind; hun bar en Kurv fuld af Hvedebrød paa Hovedet. Idet hun nu tog Kurven ned og holdt den frit hen for sig, saae hun heel net ud med sin buttede Figur. Det kuglerunde, rolige Ansigt saae ud som Tilfredsheden selv; sælsomt toge de vidtaabne, lyseblaae Øine med de morke Bryn sig ud dertil; der syntes at boe en dobbelt Natur i dette Ansigt. En lille ubændig Lok, der løb lodret ned midt paa Panden, søgte Pigen at skyde op i den brune Haarflætning; men det lykkedes ikke. Man saae vel, at den vilde Lok, der ikke lod sig indeslutte, var omhyggeligt krollet og slynget til Prydelse; den gav det hele Ansigt noget Overgivent. Saaledes syntes det idetmindste Jacob, som, da Pigen ogsaa kom til ham og tilbød ham Brød, foer sammen som forskrækket. Han greb efter Glassæt, som om han vilde række Pigen det, men rystede hurtigt vred med Hovedet og — drak selv. Den gamle Slagter, som sad paa Ovnbænken og ventede paa et Bæger, søgte imidlertid at fordrive Tiden med at drille Pigen. Han pegede paa Lokken og sagde: „Du har en afreven Klokkestreng i Ansigtet; det maa engang have ringet rigtigt til Storm hos Dig." Pigen tang, og han spurgte videre: „Ere dine Hvedekager ogsaa friske?" — „Ja, de ere endeel mere nybagte, end J", lød Svaret. Alle loe, og Slagteren begyndte igjen: „Naar Du bliver saadan ved endnu i 30 Aar, saa bliver Du en smuk gammel Pige." — Raskt fulgte Svaret: „Og naar J faaer en Kone, saa faaer Djævelen en Skuepenge, fordi han har bragt det Mesterstykke istand." Skingrende Latter fra alle Sider afbrød en Tidlang Samtalen, og da Slagteren igjen kunde komme tilorde, sagde han: „Man mærker vel, at Du ikke er faldet paa Munden." — „Og det var godt for Jer, hvis der faldt Jer Noget ind i Munden, saa lod i Jer unyttige Snak fare. Vil Ingen kjøbe Mere? jeg maa videre." Med disse Ord forlod Pigen Værtshusstuen. Jacob saae halv vred, halv medlidende efter hende. Han gjorde sig nu Bebreidelser fordi han af alle de Tilstedeværende havde behandlet Pigen allergrovest; han havde ikke talt et Livs-Ord til hende. Men saa tænkte han igjen, hun kommer Dig jo ikke ved, ikke det Mindste. — Saa ofte nu Jacob mødte Magdalene, — saa hed Pigen, — paa Veien eller paa Marken, vendte han Hovedet om til en anden Side. — Der blev holdt en Høstfest i Landsbyen. I „Ørnen" gik det høit til. Jacob passede en Kjeldersvends Tjeneste; ogsaa Magdalene hjalp ved Opvartningen. Da man kun i Pauserne mellem Dandsene var beskjæftiget, saa havde Jacob vel kunnet træde en Dands med Magdalene, men han tilbød sig ikke dertil, og hun syntes neppe at bemærke denne Uhøflighed. Naar han ikke kunde undgaae at tale Noget med hende, lød Svar og Tale altid saaledes, som om han igaar havde skjændtes med hende, som om hun allerede havde gjort ham Noget imod. Magdalene blev derved stedse jevnt glad og veltilmode.

Hjælp.

En Dag gik Jacob i Marken; da saae han Magdalene staae foran et Bundt Klover; hun holdt den ene Haand klemt mod Panden og saae sig vidt om efter Nogen, der kunde hjælpe hende det op. Det syntes pludselig Jacob, som om hun var liig et Menneske, han gjerne vilde forjage af sin Erindring; han rystede paa Hovedet, som om han sagde nei, og gik forbi; men neppe var han gaaet nogle Skridt, for han vendte sig og spurgte: „Skal jeg hjælpe Dig?“ — „Ja, naar Du vil det.“ — Jacob hævede hende den tunge Byrde op paa Hovedet og rækkede hende Leen. Magdalene takkede ikke, men hun blev staaende som naglet fast. „Du har en svær Dragt; den havde Du ikke alene kunnet læsse op“, sagde Jacob. — „Derfor har jeg ogsaa ventet til der kom Nogen. Derfor er det jo, at der er flere end eet Menneske i Verden, for at det ene skal hjælpe det andet. Man kan bære dobbelt saa meget, naar man ikke selv skal læsse paa sig.“ — „Du er snild. Men hvorfor er Du altid saa lystig og gjør Narrestreger for Folk?“ spurgte Jacob. — „O Du Nar, det er kun blind Allarm. Der kan intet Menneske paa Jorden have det slettere end jeg; den halve Nat staae og steges ved Bagerovnen, Dagen igjennem ikke et roligt Minut, og Intet uden Skjælden og Smelden, og naar jeg gjør Noget, som ikke er tilpas, saa hedder det strax: Du Tugthuuslem, — Du —, da er der intet Ord for slet til at man jo maa høre det. Det er ingen Smaating at bære en saadan Kurv med Brod om til Salg, og ofte ikke have en Bid i Maven. Naar din gode Mademoder, Orneværtinden, ikke var, — thi hun lader noget Gammelt falde af til mig, — saa vilde Klæderne falde mig af Kroppen. Jeg veed ikke, jeg har endnu ikke sagt det til nogen Modersjæl, men jeg mener til Dig kunde jeg nok sige det; Du maa vide, hvorledes man kan være tilmode. Jeg er ikke saadan udenfor Huset, som jeg ofte anstiller mig. Løbe bort tor jeg ikke; thi saa hedder det strax: hun duer ikke! og græmme mit unge Liv tildøde, det vil jeg heller ikke, og — ja, see saa er jeg lystig. Der er dog Ingen, som giver os Noget for, at vi pine os Hjertet istykker; Enhver lader den Anden vade, som han bedst kan komme igjennem. Jeg veed vist, at det endnu vil gaae mig bedre. Jeg er fra Skjærsilden kommet i Helvede; det kan ikke vare evigt, jeg maa engang blive forløst. Jeg veed ikke, hvorfor vor Herre straffer mig saa haardt; hvad jeg har gjort, kan gaae den retskafneste Pige over. Jeg mener som saa, at jeg maa bøde for min Moder, fordi hun tog min Fader.“ Saaledes endte Magdalene smilende, og torrede store Taarer bort af sine Øine. Jacob sagde: „Nok for denmegang. Du har det Tungt paa Hovedet, see til at Du kommer hjem. Maaskee sees vi en anden Gang igjen, eller — iaften, eller — imorgen.“ Jacob gik rask bort fra hende, som om han havde begaaet noget Ondt. Han frygtede ogsaa virkelig at blive seet paa fri Mark med Magdalene; han kjendte Menneskenes Blikke og Ord i deres Dydsstolthed. Jacob vendte sig snart om og sage efter Magdalene, indtil hun forsvandt mellem Høverne, og man endnu kun kunde see Kloverbundtet bevæge sig mellem Hækkerne. — Ved Arbeidet forurolig̃edes han altid af Tankerne om, hvilken Forbrydelse Magdalene vel kunde have begaaet; han havde saa gjerne villet vide hende uskyldig, ikke for sin Skyld, vistnok ikke, — kun for hendes Skyld, for at hun kunde leve saa sorgfrit, som det skikkede sig for hende. Jacob havde foresat sig fremdeles at føre sit Liv alene og adskilt fra hele Verden; han havde ikke Venner og ikke Fiender paa denne Jord. Han havde engang grebet voldsomt ind i Selskabets vante Orden og Uorden, og Selskabet skillede ham ud af sin Midte og gav ham til Priis for Eensomheden. Saa smertelig ogsaa denne Isolering var, saa blev den ham nu næsten til en kjær Vane. Tilbagevendt til Samqvem med Mennesker, blev han af sin frie Beslutning alene og ubunden, og lod sig ikke mere fængsle af noget Tilboielighedes- eller Foreningsbaand. Men nu syntes det uventet at komme over ham, han værgede sig med al Magt derimod. Han var ikke letsindig nok til sorgfrit at hengive sig til et Forhold; han tænkte stedse paa Enden. Livet havde givet ham Snildhed. — Hvor stormede nu disse Tanker, snart klare, snart forvirrede, gjennem Jacobs Sjæl! Men det er Velsignelsen ved det tunge Legemsarbeide, at det efter haanden bekjæmper de martrende Tanker; men det er ogsaa dets ældgamle Forbandelse, at det ikke lader os stige frit op i Klarheden, for der at hente Seiren. Hvormange tusinde Tanker hvile trykkende og vanføre bag den Pande, der nu bedækkes af den trætte Haand! men hvormange piinlige Tanker fly ogsaa, naar denne Haand bevæger sig! Jacob fornam begge Dele. I Begyndelsen vilde han fatte den Beslutning, aldrig mere at tale et Ord med Magdalene. Med sin sædvanlige Besværgelsesformel: „hun kommer Dig ikke ved“, vilde han stille Bevægelsen i sit Indre; men denne Formel var allerede forlængst ikke mere sand, allerede dengang ikke, da han endnu ikke havde talet et Ord med Magdalene. Om han ogsaa vendte Blikket bort, naar han gik forbi hende, saa nærede han dog i sit Hjerte en dyb Deeltagelse for hende. — Jacob tilhørte atter Verden. Han lod sig frivillig indlemme i den, frivillig og dreven af en høiere Magt. Han følte sig frisk og styrket ved denne Beslutning; thi han traadte ved den atter i Enklang med sig og Verden. Men det lovede han sig høit og helligt, at han vilde være paa sin Post. For otte Dage, idetmindste for Søndag, d. v. s. for i Overmorgen, vilde han ikke tale med Magdalene. — Men hvor let kaster en Mand en Kjærlighedsgnist i en Piges Sjæl, og han gaaer da ligegyldig sin Vei, glemmende sig selv og den Anden, medens det hist gloder videre og blusser op til Flamme! Magdalene var gaaet hjem, og hendes Ansigt smilede. Hun tænkte slet ikke paa Noget, hun følte sig kun vel tilmode; hun vidste ikke noget af Byrden paa sit Hoved. Da hun var kommet ind i Stuen, stod hun endnu et Øieblik stille, som om hun vilde fastholde den Stemning, der nu, i denne Stilling, var i hende; men derpaa kastede hun Kloverbundtet langt bort fra sig, strog sit Haar tilrette og gik til Kjøkkenarbeidet. Bagerkonens Bjæffen fandt idag slet ingen Gjensvar; Magdalene var taalmodig som et Lam. Drømmende saae hun ind i den flammende Ild, og tænkte paa Alt og paa Ingenting. Engang sprang hun pludselig op, som om der var kaldt paa hende, løb op ad Trappen og ind i sit Sovekammer, betragtede med Velbehag sin nye Hue, prøvede ogsaa sit smukke høide Forklæde med de store Folder, lagde Alt hurtig igjen i Kisten, saae et Minut fornøiet ud af Tagvinduet paa den blaae Himmel og ilede atter tilbage til Skorstenen. Men hvor forbausedes hun, da Jacob om Aftenen og den anden Dag gik forbi uden at hilse hende. Med Taarer i Øinene tog hun om Søndag Eftermiddag det smukke Forklæde paa og satte den nye Hue paa Hovedet; hun aftorrede hurtigt det halvblinde lille Speil, der alene skulde have Sylden for, at man ikke ret kunde see.

Barnets Bod.

Længe sad Magdalene paaklædt paa Kisten, der indesluttede alt hendes Gods; derpaa gik hun ned; Trappen knagede under hendes tunge Skridt. Hun satte sig paa Trappen foran Huset og lod sine Tanker gaae ud at spadsere; hun selv vilde hvile. Ikke længe varede denne Ro. Jacob kom igjennem Byen; han hilsede hende og — gik forbi. Nu lod hun ikke længere sine Tanker spadsere alene; hendes hele Væsen fulgte efter dem, og de gik med

Jacob. Men hun sad rolig paa Trappen. Neppe hørligt, og uden selv at vide det, sang hun den Vise:

„Hvad har jeg vel gjort, Allerkjæreste, Dig?
Du gaaer jo forbi og Du seer ei paa mig;
Du slaaer dine Øine mod Jorden ned,
Og gav vel til en Anden din Kjærlighed?"

Den passede vel ikke; men hvem veed, hvorledes Sjælens Bevægelser og Erindringer slynge sig i hinanden? Hvor ofte løber en fremmed Tanke frem, medens Hjertet er ganske opfyldt af Øieblikkets Begivenheder! Men bedre passede det andet Vers, som nu ogsaa fulgte:

„De stille, stille Vande,
De have ingen Grund;
Forjag, forjag din Elskov,
Den er Dig ikke sund."

Den gamle Slagter kom nu ligeledes ned igjennem Byen; Magdalene frygtede just nu hans Drillerier; hun gik hurtig ind i Huset, og indtog først sit Sæde igjen, da Spøgefuglen var gaaet forbi. — Hvormeget lader der sig ikke drømme paa en Søndags Sommereftermiddag! — Mange tusinde Ynglinge og Jomfruer træde til hinanden, og deres Skjæbne begynder først fra det Øieblik, da deres Øines Straaler slynge sig i hinanden; de have Intet at berette hinanden, uden sorgfrie, halv beslørede Barndomserindringer. Deres Liv begynder nu først; det begynder som et fælles Liv, og saligt er det, naar det ender saaledes! Hvor ganske anderledes er det med disse To her! En bitter Skjæbne hviler paa dem, og de bære dens udslettelige Brændemærker. Derfor skjælve og forsage de, og liste sig bange omkring. Saarene maa endnu engang oprippes for den Andens Øine; de pine sig nu dobbelt, da de ville ane, hvad der trykker den Anden, og dog ikke finde nogen Klarhed. — Der kommer Jacob igjen den samme Vei, han maa være gaaet omkring den hele By. Magdalene stirrede ned i sit Skjød; men hun saae dog Jacob komme stedse nærmere; nu gik han langsommere, og nu sagde han som halv høit ved sig selv: „Aften efter Bedeklokken bag Slotshegnet." Magdalene svarede ikke; da hun saae op, var Jacob borte. Hvor skinnede nu hendes Ansigt af Glæde; hun vidste, at han ogsaa havde hende kjær! Men snart tog Sorgmodigheden fat igjen. „Hvad maa han tænke om Dig", sagde hun, „naar han saaledes ligefrem befaler Dig det, som om det skulde saadan være? Nei, jeg lader mig ikke befale, og jeg er ikke af de Piger, der løbe efter Nogen. Nei han skal tænke retskaffent om mig. Du kan vente længe, før jeg kommer. Og saa tilmed paa det mørke Sted, hvor man bliver angst og bange. Og hvad skulde han saa finde paa at sige? Jeg har endnu aldrig været ude efter Aftenskumringen. Og han havde jo ogsaa kunnet blive en Stund, før at man bedre kunde have aftalt det. Nei, jeg vil ikke. Ti Heste bringe mig ikke til Slotshegnet!" — „Saadan skal det være", afbrød nu Slagteren den kun af enkelte Lyd fattelige Talen med sig selv, „saadan skal det være; din Sladdermund maa altid gaae; naar Ingen er der, snakker Du med Dig selv, og der har Du godt Selskab." Ved disse Ord satte han sig tæt ved Magdalene; men hun gav ham et vældigt Stød, saa han næsten faldt ned af Trappen. Hun tog Nøglen af Døren og gik bort. Hun var idag slet ikke oplagt til Spøg. — Da det begyndte at blive Aften, blev Magdalene atter bange tilmode; det gjorde hende dog ondt, at hun saa fast havde besluttet, ikke at gaae til Slotshegnet. „Han vil vist være vred, og han har Ret; men jeg er uskyldig, hvorfor er han saa forkeert og —" Saaledes tænkte hun igjen og stillede sig ved Døren; hun havde ingen Ro mere til at sidde. Da Aftenklokken ringede, gik hun ind og saae efter Hønsene, om de vare der alle. Rigtigt, den smukke sorte Høne, som hver Dag, Gud giver, lægger et Æg, den mangler. Det er Jammerskade! nei, den maa søges, den maa skaffes tilveie igjen. Alle Naboer blive spurgte; Ingen veed Noget derom; men Hønsefangerskjen have Mange idag seet gaae forbi. Ellers skyndte Folkene, der vilde have deres Eiendom tilbage, sig ved slige Leiligheder hen i Nærheden af Hønsefangerskjens Huus, ventede paa hendes Hjemkomst og tog Byttet fra hende. Men Magdalene veed andre Steder at søge den: ved Raadhuset og paa Slotspladsen, ja paa Slotspladsen! der er den vist. Ingen Høne kommer frem ved hendes Kalden. Hist nede er Slotshegnet, og som i Flugt er Magdalene der. Ti Heste bringe hende ikke til Slotshegnet, og nu havde hun fulgt det tabte Spor af en Høne derned. Der er Ingen. Hun staaer stille ved Gjerdet; hun hører det summe og brumme i Luften, hører Spurvenes Qviddren paa Slotsmuren og hvorledes det risler og vælder i Brondhuset. Bag Slotsbondens Huus gjør Hunden, i det Fjerne synge Knøsene og et „Juchheisa!" stiger som en Raket i Luften. Hyldebusken dufter stærkt, Sanethansorme flyve om som Solsunker, der have forsinket sig. Hist paa Bjerget staaer en langstrakt mørk Sky. Lynglimt jage frem af den; Uveiret kan drage op herover. Endelig — Gjerdet gaaer fra hinanden der, hvor det er flikket med tørre Grene; Jacob kommer frem. „Venter Du alt længe?" spurgte han. — „Nei — jeg — jeg har søgt min sorte Høne." Og nu forklarede Magdalene, hvorledes hun egentlig ikke havde villet komme, Alt, hvad hun siden Middag havde tænkt, eller dog Hovedsummen, som hun troede. Jacob gav hende Ret og berettede ligeledes, hvordan Stævnet næsten uvilkaarligt var kommet ham ud af Munden; han havde villet sige Noget, og saa var det bleven saadan. Magdalene rullede sit Forklæde sammen med begge Hænder og sagde efter en Pause: „Derfor vil det være det Klogeste at vi gaae strax igjen; og det ogsaa for Folks Skyld." — „Det kommer ud paa Et", svarede Jacob, „Folkene tale dog ikke noget Godt, hverken om Dig eller mig. Nu ere vi her engang, og nu ville vi ogsaa blive en Smule hos hinanden." Nu blev der gjensidigt fortalt, hvorledes man havde levet siden i Forgaars. Endelig spurgte Jacob, idet han rev en Green af Gjerdet, om Magdalenes Skjæbne. Magdalene foer med Haanden over Ansigtet, støttede derpaa Kinden med Haanden og fortalte: „Om mine Forældre kan jeg ikke berette Dig Meget. De skulle engang have havt en smuk Formue fra min Moders Side; men de ere dragne for meget fra et Sted til et andet, og saa ogsaa andre Ting; — siden jeg kan huske, have de været fattige. Min Moder var tidligere gift med et Sødskendebarn af min Fader, og hun døde snart, og jeg kom i Vaisenhuset, fordi min Fader slet ikke bekymrede sig om mig. Jeg blev sat ud hos en Skolelærer. Jeg kan ikke sige, at jeg havde det andet end godt; han var en grundskikkelig Mand, hans Kone vel en Smule haard, men det var sundt for mig, thi jeg havde været en Vildkat. Min Fader kom ogsaa hvert Aar et Par Gange, og Skolelæreren gav ham at spise og ærede ham, som om han havde været en Slægtning. Læreren formanede mig altid, at jeg ikke skulde glemme min Fader, men skulde holde af ham, og til Nytaar maatte jeg altid skrive et kjønt Brev og sende ham et Par Strømper. Da jeg var fjorten Aar gammel, fik jeg en god Tjeneste i Staden som Barnepige; der var jeg i tre Aar. Jeg havde fortjent en god Skilling, naar ikke min Fader var kommet til mig hver fjortende Dag, og da maatte jeg give ham Alt, hvad jeg havde. Naar jeg ikke havde faaet Klæder i Foræring, havde jeg ingen kunnet skaffe. Men saa døde de to yngste Børn af Skarlagensfeber og jeg blev overflødig i Huset. Men Folkene havde holdt meget af mig og ladet mig lære at koge, og derved fik jeg en prægtig Tjeneste hos Doctor Heister. Jeg har dog alle mine Levedage været blandt Fremmede, og Intet

er mig for besværligt; men der var jeg som i Himlen. Naar man saadan kommer i Tjeneste i et fremmed Hus, saa kjender man ikke Folkene; man arbeider sig træt, og veed ikke, om man gjør det tilpas, og naar man vil gjøre noget Godt for Herskabet, kan man just gjøre noget Forkeert. Men hos Heister der var Alting godt. Det er ofte forekommet mig, som om jeg havde indrettet Huset saaledes, Alting var saa blankt og smukt, som om det var blæst, og mit Kjokken var som et Capel. Doctoren og hans Kone vare to eenlige Folk og uden Born, og saa var der endnu en Tjener dertil, og hver Løverdag en Skurekone, og vi lode vaske ude af Huset." — „Gjør det en Smule kortere, hvad behøver jeg at vide alt det?" sagde Jacob utaalmodig. — „Jo, det hører Altsammen dertil, pas kun paa. Nu kom min Fader ogsaa hver anden Uge igjen, og nu kunde jeg selv give ham Noget at spise, og mit Herskab satte ham et Glas Viin ud dertil. Men Hr. Doctoren mærkede snart, hvad min Fader vilde og hvorledes det stod med ham, og saa foreholdt han mig det engang og sagde, at han vilde forandre den Sag, og saa sagde jeg: som Hr. Doctoren gjør det, er det velgjort. Fra den Tid fik jeg ingen Løn mere, og Drikkepengene maatte jeg aflevere, og det blev Altsammen baaret i Sparekassen, og jeg fik en Bog, hvori det stod Altsammen. Nu reiste Doctoren bort, langt bort ad Rusland til, for en Faderløs, hvem de vilde bedrage for Arven. Han er en Fader for alle Enker og Faderløse. Men, det har jeg glemt, den Tjener, som var der med mig, var et slet Menneske; han havde allerede længe gjerne skaffet mig paa Døren, fordi jeg ikke vilde vide noget af ham at sige. Han har vist ogsaa stjaalet den Pengerulle, som er kommet bort fra Herrens Bord, med 75 Gylden i. Naa da, da Herren var borte, kom strax min Fader den næste Dag, som om en Fugl havde sunget det for ham. Samme Dag havde vi Fremmede, Fruens Broder og nogle Andre. Jeg staaer just nu ved Vasken og toer Sølvtøiet, saa kommer min Fader og siger: giv mig Penge! Jeg siger, jeg kan ikke, og saa seer jeg, at han tager to Skeer og vil putte til sig. Jeg holder i hans Haand og strider med ham, men han er stærkere end jeg. Tjeneren kommer just og bringer Kaffetøiet; jeg vil ingen Allarm gjøre, og borte er min Fader. Jeg løber efter ham til Hjørnet, jeg seer ham endnu, og nu forsvinder han; jeg kan ikke komme igjennem Gaderne i de Klæder, jeg gaaer i, og hjemme er Alt aabent og Sølvet staaer i Kjokkenet. Jeg løber hjem og støder Blikket i Vadskerenden ud, og siger, at der er kommet mig et Par Skeer ned, og at jeg vil lade dem dække af min Løn. Tjeneren lader Vadskerenden brække op, men finder ingen Skeer. Jeg siger, jeg veed ikke, hvor de ere blevne af, og da, — da begynder min Ulykke. Tjeneren meldte det hurtigt for Politiet, — han vilde gjøre sig reen for Pengerullen, — og efter to Dage vare Skeerne komne tilbage, og Guldsmeden havde angivet, at han havde kjøbt dem af min Fader. Naar man engang kommer ind i Løgnen, er det accurat, som naar man springer ned af et Bjerg, saa kan man ikke holde sig meer. Tjeneren har anstiftet det Hele. Den gode Fru Doctorske havde gjerne skjult Sagen; men det gik ikke mere an; Tingen havde engang sit Løb ved Retterne. Jeg staaer i Kjokkenet, og saa kommer der to Politibetjente; jeg maa gaae med dem op paa mit Kammer, maa lukke min Kiste op for dem, og der rode de omkring i den og rive Alting ud, som om det var lutter Pjalter, og nu maa jeg med dem i Criminalen. Jeg veed indtil denne Time ikke, hvorfor jeg ikke er død af Kummer og Skam. Igaar havde jeg for min Kjokkenklædnings Skyld ikke villet springe efter min Fader; havde jeg kun gjort det, saa behøvede jeg ikke nu at lade mig føre saaledes. Du kjære Gud, hvor var jeg tilmode! Jeg troede at alle Folk saae paa og hængte sig ved mine Klæder, og det var mig saa tungt, og dog kom jeg fremad, og jeg holdt fast for mit Ansigt, og dog saae jeg, hvorledes alle Folk bleve staaende og saae efter mig og derpaa gik roligt videre, og hvorledes En og Anden spurgte, hvad jeg havde gjort. Saaledes saae jeg for sidste Gang de Mennesker, der tør løbe frit omkring. Hvad kommer dem vel en stakkels Pige ved, der bliver ført af Politibetjente? Hvad skal jeg vel fortælle Dig videre om mit Fængsel? De vilde vide af mig, hvor Pengerullen var; jeg svor høit og helligt, at jeg ikke vidste Noget derom, men de troede mig ikke. Det med Skeerne tilstod jeg. Skulde jeg vel bringe min Fader i Ulykke? Jeg havde jo skrevet til ham hvert Nytaar, at jeg takkede ham for mit Liv, og at jeg vilde opoffre det for ham, naar det gjordes nødigt. Og jeg gjorde mig ogsaa Bebreidelser over, at jeg havde sat mine Penge paa Rente, og at min Fader derfor havde lidt Nød. Kort at fortælle, jeg kom i Spindehuset.

Saaledes fortalte Magdalene, og de vare Begge længe stille, indtil Jacob spurgte: „Hvor er da din Fader?" — „Jeg veed det ikke." — Jacob greb hendes Haand; et mægtigt Lyn glimtede fra den anden Side, og Jacob sagde: „Du har det godt, Du er uskyldig, men jeg — min Historie er ganske anderledes." — „Det skader ikke", sagde Magdalene, „Du har bødet derfor, og jeg seer i dine Øine, at Du dog har et godt Sindelag." — Atter lynede det klart fra den anden Side, og klart fra Begges Øine. Det var et grelt, sælsomt Lys, hvormed Lynet streifede over Begges Ansigter; de saae paa hinanden og stode som i rødlige Flammer, og dog var det i samme Øieblik atter gustent og grønlighvidt og dødningagtigt. De trykkede Øinene til, Jacob omfavnede Magdalene og trykkede hende fast til sig. „Du er en prægtig Pige! naar jeg kun var en anderledes Karl!" sagde Jacob. — „Det er alt silde og jeg maa gaae", sagde Magdalene, „og jeg har dog ikke fundet min Hone." — „Ja", sagde Jacob, „sov vel, og vi sees vel igjen og — hav Taalmodighed med mig. Godnat!" Jacob listede sig nu ikke mere moisommeligt gjennem Hullet paa Gjerdet, han sprang behændigt over det hele. — Magdalene gik stille og tankefuld hjemad; hun glemte at kalde paa sin Hone. Den anden Morgen fandt hun den sorte Hone indespærret hos Koerne i Stalden; det er ikke bekjendt, hvorledes den er kommet derind, og om Nogen havde vidst det.

En første Kjærlighed og en anden.

Salig skuede Magdalene den næste Morgen ud af Vinduet, Himlen var saa smuk blaa, hun havde kunnet flyve ind i den, saa let syntes hun sig. Luften var frisk og klar; paa Nøddetræet i Naboens Have blinkede Draaberne; det havde om Natten været et stærkt Uveir. Magdalene havde sovet fra Stormen og Tordenen. Drømmende hørte hun paa Bogfinken paa Taget ligeoverfor, som alt var saa tidligt oppe og allerede havde Lyst til at synge; hun vilde efterligne den og synge med den, men hun forstod det ikke. Hun gik til sit Arbeide og sang idet hun bar Brænde ind, sang i Stalden og i Kjokkenet, indtil Bagerkonen raabte igjennem Vinduet, at hun skulde være stille, man kunde ikke sove. Hun var stille, men i sit Indre var hun den hele Dag fuld af Jubel og Salighed; det forekom hende altid, som om det idag igjen maatte være Søndag. I Spisekammeret og Kjokkenet foldede hun ofte Hænderne og trykkede dem fast til hinanden; hun talede intet Ord, men hendes hele Sjæl var en Bøn fuld af Tak og Kjærlighed. Nu iler hun op paa sit Kammer, men hun seer ikke mere efter den smukke Hue og det hvide Forklæde, men efter sin

Sparekassebog og trykker den til sit Hjerte og læser i den. Hun har mere end hundrede Gylden udestaaende og det snart i fire Aar. Hun kan godt regne Renterne ud, fordi der mangler Noget i Aaret, og Pengene ogsaa Tid efter anden ere indsatte. Der er vel hostrykt en Renteberegning, men den kan man nu ikke ret blive klog paa. Hun overlægger, om det ikke var bedre, hvis hun gav Jacob Bogen til Opbevaring; en Mand kan bedre passe derpaa. Hun bliver paa eengang meget bange for at Bogen skal komme bort fra hende; hun lægger den nederst i Kisten og lukker den omhyggeligt. Hun overlægger, hvad man skulde tage sig for med Pengene. Til at kjøbe en Ager slaaer det ikke til; — ja, der har hun det, en god Hest og en lille Vogn, det saaer man derfor. Jacob kan godt omgaaes med Kjøretøi, han kjører hver Uge to Gange som Bud til Hovedstaden og har en kjøn Fortjeneste. Vistnok er det dumt at han er saameget fra Hjemmet, men det gaaer ikke anderledes, og han kommer jo igjen og saa er Glæden saameget større. Med eet Ord, Magdalene var saa lystig som et ungt Fol. — Jacob var ogsaa tidlig oppe og hjalp en Fragtmand med at spænde for. Han var idag paa Veien igjen meget ordknap, og gik altid ved sin Hest og jog Bremserne fra den. Da smilede han engang halvt smerteligt, thi han tænkte: Jeg er ogsaa saadant et Dg, der i den hede Sommer maa trække Fragtvognen, og paa hvilket Bremserne hænge sig og stikke og plage det og suge dets Blod ud. Medens han tænkte saaledes havde han glemt at agte paa Dyret, der nu var som oversaaet med de flyvende Plagere. Oppe ved Stænten i Skoven blev der gjort Holdt. Jacob spændte sin Hest fra. Den natlige Storm havde her raset tappert. Inde hos Menneskebornene i deres fasttomrede Vaaninger, der veed den ikke Noget at faae fat paa, den griber kun i sin Kaadhed et løst Vinduesskod, og banker paa det for at minde de Sovende om at den vaager. Men udenfor, der er dens Rige. Den twinger Kornet til at bølge, iler rask hen til Skoven, vækker de sovende Træer, saa at de suse og bruse som det evige Hav, hvorfra den kommer, saa at Luftbeboernes sangfærdige Struber forstumme, lüg hine, der leve i Dybden, thi en eneste fra den Usynlige udgaaende Aande behersker Alt. Det maa have været et lystigt Levnet her! Og da saa Stormen var flygtet og den velsignelsesrige Sky forfriskede alt Levende! Derfor juble ogsaa Fuglene saa lystigt paa Grenene og Lærken stiger, hvilende paa sig selv, hoit op lüg en Bøn. Fra det gamle Egetræ ved Veien, hvis Rødder lüg en mægtig udbredt Kæmpeklo grave sig ind i Jorden, er en smuk, ung Green bleven afbrækket. Saadan ung Eftervæxt duer ikke mere for den knortede Gamle, det har Stormen lært den. Paa Stumpen af den knækkede, ranke Green sidder en Bogfinke og synger glad ind i Morgenen; han lokker vel sin Kammerat. Er det maaskee ham derinde i Byen paa Taget? — Jacob var allerede meget træt; ridende vendte han hjemad. Men idet han red forbi, rev han sig et Blad af et Birketræ, lagde det mellem Læberne, og nu mærkede man først, hvormange Slags Viser, lystige og sørgelige, Jacob havde i Hovedet. Den Tone, han frembragte med Bladet, lignede et skingrende Instruments, kun fjernt var den at sammenligne med en høistemt Clarinettone; derhos var den istand til de sagteste og mildeste Bøininger. Især var det kunstigt saaledes som Jacob kunde efterligne Posthornets Klang med dens eiendommelige Skjælven. Siden Jacob var kommet til Landsbyen var dette første Gang, at han gav noget af sin Melodiskat tilpriis. Men i sit Indre var han dog slet ikke syngelystent tilmode. Han gjorde sig grusomme Bebreidelser over sin Adfærd igaar; han er gaaet videre end han vilde; han har sluttet et fremmed Liv til sit, og dog er hans eget ham til Byrde. Han seer Qval og Kummer paany komme over ham. Han tænker paa den forbigangne Tid; Bladet falder ud af hans Mund, men han opfanger det med Haanden og blæser videre. Han forekom sig nu dobbelt foragtelig, da han saa hjælpelos og forladt maatte stode en saa herlig Pige fra sig med Magt. Og dog maatte det være saa, — det var Slutningen af hans Betragtninger. Da han kom hjem, opdagede han, at han havde tabt sin Pidsk. Han løb nu engang den Vei tilbage, han for var for træt til at gaae, men forgjæves; han fandt ikke det Tabte. Alt, hvad han idag foretog sig, gik ham bagvendt, og selv Dyrene vare som forhexede. Han sparkede den Brune med Foddene, fordi den ikke strax havde stillet sig ganske lige i Stalden; idag fik han for første Gang ret Skjænd af Konrad. Men Jacob lod ikke Meget hænge paa sig, og svarede skarpt og bestemt, at Orneværten kunde jo jage ham bort til Mikkelsdag eller strax, det var ham ganske ligegyldigt. Konrad tang, thi saa slemt havde han ikke meent det. Men saadan ere Menneskene, saavel de, man kalder Herrer, som ogsaa de, der virkelig blive kaldte Tjenere. Naar Noget er gaaet dem forkeert og gjør dem forstemte, saa rive og slide de i alle Baand, der knytte dem til Andre; de ville være endnu ulykkeligere, de ville være losrevne og alene, fordi Ingen skal have Ret til at bringe dem paa det Klare, fordi de kun i det Uklare ere berettigede til deres slette Lune. Men Jacob havde det været særdeles kjært, hvis hans Herre havde taget ham paa Ordet; han selv vilde ikke gjøre Noget dertil, men en fremmed Magt skulde trænge ham ud af alle hans nuværende Forhold, af al den Virvar, han saae at bryde frem.' Jacob var meget ulykkelig. En Gysen, fuld af sød Veemod, gjennemfoer ham, naar han tænkte paa Magdalene; hun kunde igjen opklare ham hans Liv, og dog var ogsaa hun brændemærket, idetmindste i Verdens Øine. De vare begge fattige, — hvad skal der komme ud deraf? Han overlagde nu, at han egentlig endnu slet ikke havde nogen Forpligtelse imod Magdalene, Alt stod endnu til at ændre; for at bevirke dette, vilde han berette hende, hvem han var.

Med det Forsæt at fortælle sit Livs Historie, gik Jacob den næste Aften til Magdalene i Løen, hvor hun skar Hakkelse. De satte sig paa et Kloverbundt, og Jacob fortalte: „Jeg har ikke havt nogen Ungdom, jeg kan ikke fortælle Dig Noget derom. Nød og Elendighed gjør gammel før Tiden. Jeg er et faderløst Barn! Veed Du, hvad man derved har at udstaae af Unge og af Gamle? Skolemesteren vilde gjøre mig til en af sine Lige, men jeg vilde det ikke. En Fjerdingvei fra min By er Posten; der var jeg altid og hjalp til. Jeg fik Mad og de Reisende gav mig ofte Lidt; jeg har aldrig bedet dem om Noget. Jeg dumme Dreng bildte mig ind, at der engang vilde komme en Konge med en gylden Krone paa, og han vilde tage mig med sig og gjøre mig lykkelig. Jeg havde alleslags naragtige Historier i Hovedet, og troede ogsaa, at den, om hvem min Moder ikke gjerne talede, vilde komme, og derfor saae jeg alle Folk ind i Øinene. — O, nu er det Alt forbi! — Da jeg var 14 Aar fik jeg Postkarren, og hvor veltilmode troer Du jeg var, da jeg turde tage den gule Kjole og Glandshatten paa? Det var den lykkeligste Tid, jeg har havt i mit Liv. Hurra! Hvor foer jeg afsted paa min tohjulede Karre; jeg var alene og var selv Kudsk; nu var jeg Konge. Min Herre slog mig engang, og strax forlod jeg ham og blev Kudsk i Staden. Efter to Aar var det forbi. Hvorfor? det kommer ikke denne Sag ved. Jeg blev nu Postillon i N. Nu var jeg først igjen lykkelig; mit Posthorn var min Glæde. Jeg har faaet mange Drikkepenge over Taxten af de Reisende, fordi min Blæsen behagede

dem saa vel. Naar jeg om Natten red hjem gjennem Skoven, da var det mig som om Træerne sagde: „Begynd nu igjen, spil Noget op, vi vente alt længe!" og saa blæste jeg langt bedre, end jeg egentlig kan det, og Træerne rystede sig af Glæde i Maaneskinnet, og Skoven begyndte nu selv at blæse, og jeg kunde ikke mere holde op igjen, og det Ene vilde ikke give det Andet Ro, og det syntes mig, som om jeg i hundrede Aar skulde ride saaledes fort, og mine Heste gik saa stille og fromme fremad, og jeg selv var from og lystig, og Alt var prægtigt." — Jacob holdt et Øieblik inde, bed sig skarpt i Læben, og vedblev: „Jeg er nu kun den halve Karl af hvad jeg var. Nu tør jeg sige det, thi jeg er det jo ikke mere, jeg var en stadselig Knøs. Hele Verden holdt af mig, og jeg holdt igjen af den; jeg vidste ikke, hvad Kummer var, og Alting smilede venligt til mig, naar jeg saae paa det. Det er forbi. Min Ulykke boede i Huset straaes over for Posten, og det var Kobbersmedens Kone, og hun alene loe ikke, og slog Øinene ned, naar hun saae mig. Hvad er her at sige? Vi fik hinanden kjære. Nu var jeg i Skjærsilden, og jeg havde hverken Dag eller Nat Ro mere. Seer Du, naar Vorherre vil straffe En med det syvende Helvede, saa skal han kun gjøre ham forelsket i en gift Kone. Er man skikkelig, saa er det, som om man skulde brændes, og, er man det ikke, da har Fanden og hans Oldemoder En i Magt, og give os hverken Rist eller Ro, og unde os ikke noget muntert Øieblik. Naar en Knøs faaer Lyst til en gift Kone, skulde han strax hænge sig en Steen om Halsen og kaste sig i Vandet, hvor det er dybest. Der gives intet andet Redningsmiddel. Kobbersmedkonen var 17 Aar, da hun blev gift. Hun vidste dengang ikke endnu, hvad det havde at betyde, hun har for seent erfaret det. Kobbersmeden var en slet Karl og havde sin Glæde af at pine hende. Han sad næsten hele Dagen i Krostuen hos os og svirede. Engang hører jeg ham sige til Doctoren: „Doctor, kan I ikke hjælpe mig? Min Kone ligger mig ikke tilpas og staaer mig ikke tilpas." — „Hvorfor? hvad feiler hende?" spurgte Doctoren. — „Hun skulde ligge paa Kirkegaarden og staae i Kirkebogen." Alle loe, men jeg var gjerne faret hen og dreiet Halsen om paa ham. Han maa have seet saadant Noget paa mig; thi han tog en blank Daler op af Lommen, kastede den paa Bordet og sagde: „Jacob, den faaer Du i Drikkepenge, naar Du tager min Kone fra mig." Jeg blev bange for mig selv; jeg kunde ikke sige Noget og løb ud i Stalden. Jeg lovede mig helligt, ikke at see mig mere om efter Kobbersmedkonen; men det vilde ikke gaae. Søndagen derpaa kommer der imod Aften en Extrapost; jeg spænder for og kjører afsted. Der var to prægtige Folk deri, et ungt Ægtepar, og de holdt saa meget af hinanden, og hun vilde altid have at han skulde smøge Tobak, men han sagde, at han var saa høitidelig tilmode og nu kunde han ikke; og saa trak de Handskerne af og gave hinanden Haanden, og han holdt hendes Haand mod sine Kinder og de vare stille. Jeg havde allerede i mange Dage ikke blæst andet end Signaler, og nu var det mig, som om Nogen lagde mig Posthornet til Munden, og jeg blæste saa det havde Art, og da jeg holdt op klappede begge Ægtefolkene i Hænderne; derpaa kysséde de hinanden. Da vi vare oppe paa Bjerget og Solen gik saa smukt ned, sagde han igjen, at jeg skulde blæse nok et Stykke; jeg gjorde det, og jeg holdt ikke op mere, før vi vare paa Stationen, og der fik jeg en blank Daler i Drikkepenge. Jeg fodrede og begav mig paa Hjemveien; begge Folkene hilsede ud af Vinduet, og hun var endnu smukkere uden Hat. Jeg gik ellers altid op ad Veien ved Siden af mine Heste, men idag vare Støvlerne mig som Centnerlodder paa Benene. Det var, som jeg gik i dybt Vand, jeg kunde ikke bevæge mig. Min Sadelhest gloede forundret paa mig, fordi jeg allerede steeg op. I Striksfeld var der Bryllupsfest. Jeg bandt begge mine Heste ved Huset og gik op til Dandsen. Kobbersmeden var ogsaa der, og lod som han var Ungkarl; jeg brød mig ikke meget om ham og satte mig i en anden Stue. Idag mærkede jeg for første Gang, at jeg havde blæst meget; eet Kruus slaaer ikke til; jeg drikker mere, jeg har jo ogsaa mere end tredobbelte Drikkepenge. Og nu blev jeg gruelig sorgmodig. Der vare nu alle Knøsene, og Enhver havde sin Skat og Enhver turde vise hende frem, og jeg — jeg kunde gjerne have slaaet mig Øiv i Ansigtet. Jeg forbandede min Skjæbne og besluttede, at det skulde vorde anderledes, om jeg saa skulde opgive min Tjeneste. Klokken var alt henimod 10, da jeg red hjem, og Træerne dandsede og Stjernerne blinkede ned paa mig, som til Spot, og jeg tænkte paa de to Ægtefæller og paa det derhjemme og paa Alt, og mit Hoved tumlede, og mit Horn havde ogsaa Djævlen i Livet og vilde ikke klinge meer. Da jeg kommer i Skoven gaaer Kobbersmeden paa Veien; jeg tager min Pidst og gjør et Smeld efter ham, kun for Spog, men han skjelder ud alt hvad han kan og gaaer løs paa mig. At springe ned, prygle ham dygtigt igjennem og kaste ham i Grøften, det var et Øieblik's Sag. Mine Heste, der ellers bleve staaende rolige som Lam, vare gaaede videre, jeg maatte efter dem og indhentede dem snart. Dagen derpaa hørte jeg, at Kobbersmeden laae syg; han var faldet paa en Steen og havde den hele Nat ligget med Fødderne i Vandet. Nu blev jeg dog bange og meente, at det nu var den bedste Tid til at drage bort derfra; men Djævlen havde mig ved Narretøiten og snakkede mig Alleslags for. Smeden har, som det synes, i Begyndelsen ikke villet tilstaae Sagen. Men Løverdag Morgen hentede Skytten og en Ledfager mig ud af Sengen og spærrede mig inde i Taarnet. Taarnvægteren sagde mig, at Smeden laae for Døden. Naar jeg saadan hver Dag hørte, hvorledes det gik, snart bedre, snart daarligere, saa kan Du ikke foreforestille Dig, hvor tungt det var mig om Hjertet. I Fængslet græd jeg som et Barn, og for Dommeren var jeg stolt og benægtede Alt. Om Natten kunde jeg ikke lukke et Øie til; Kl. 2 kom Postvognen just igjennem Porten, hvorover jeg sad, og det var mig hvergang, som om Vognen gik over mit Legeme, saaledes skar det i mig. Efter 4 Uger døde Smeden, som de sagde af en snigende Hjernebetændelse. Nu havde jeg gjerne tilstaaet, men jeg kunde ikke mere, thi saa var jeg forloren, og Dommeren var vild som en Djævel. Nu kommer det Værste", sagde Jacob og knyttede Næverne, „jeg fik Prygl! Hvad jeg da tænkte, medens jeg laae der og Alle sloge løs paa mig — Vorherre vil tilgive mig det; men havde jeg kunnet stikke Ild paa Verden, jeg havde gjort det. Og om de ogsaa skjænke mig Paradiset, jeg kan ikke mere være glad, saalænge jeg er blandt Menneskene." — Jacob var stille, hans Aandedrag gik raskt; Magdalene strøg ham med Haanden over Panden, og han blev ved: „Jeg har tilstaaet Alt, meer end jeg har gjort. Jeg vilde miste Hovedet; kun bort herfra, kun hurtigt. Kort, fordi jeg havde drukket og fordi — jeg veed ikke hvad Andet — fik jeg kun fem Aars Tugthusstraf. Jeg sad der i hele Aar alene. Hvad mener Du, der kan komme En i Hovedet, naar han ingen Mennesker seer, hører og taler med? Jeg maa have en fast Hjernekiste, siden den ikke er sprungen. Seer Du, saaledes er jeg. Jeg har skaffet et Menneske ud af Verden, har Ingen kjære mere, gidder ikke leve mere. Jeg beder Dig", vedblev han og tog Magdalenes Haand, „jeg beder Dig, giv Du ogsaa slip paa mig; hvem der holder ved mig har Ulykke." — Magdalene sad længe stille; endelig spurgte hun: „Hvorledes gaaer det da med Smedekonen? Veed Du det ikke?" „Jo vist. Hun har for længe siden giftet sig igjen med Vandmolleren; hun er en Skinhellig; jeg har hørt slemme Ting om hende." — „Det er dog gaaet Dig ret ilde", sagde Magdalene, „men Du er dog god, og det vil vist endnu gaae Dig godt." Hun kunde ikke tale videre for Graad. Pludselig stod Jacob modig op. Han var tilmode, som om han havde aflagt en stor Byrde, han følte sig saa let og fri. „Og naar det gaaer mig godt, saa maa Du ogsaa være hos mig", sagde han med en ganske anden Stemme end før. Han løftede Magdalene op paa sine Arme og bar hende omkring som et Barn, endelig gav han efter for hendes Bønner og slap hende ned. Da hun stod paa Gulvet, sagde han: „Nei, jeg vilde bære Dig paa Hænderne, for at Du skulde glemme Alt; giv kun Agt, det vil blive godt." Nu vare de Begge salige. Fra nu af frygtede Jacob ikke mere for at tale med Magdalene for Alles Øine og besøge hende. Især stode de ofte bag Huset ved Bagerovnen. Men Forholdet mellem de to forrige Tugthusfanger pirrede Spottelystne i Landsbyen. Da de en Aften stode saaledes sammen, hørte de Knøsene ikke langt derfra at synge:

„Og Rakkerens Datter
Og Tiggerens Dreng,
De dandse med hinanden
Saa lystigt paa Eng.

Og Rakkeren seer det,
Og priser sin Gud:
Nu være Herren lovet!
Min Datter er Brud."

Jacobs første Følelse, da han hørte denne Sang, var ikke Vrede, men Sorg, saa meget havde han forandret sig. Efter faa Dage var ogsaa Spottelysten udtømt, man lod de Elskende ukrænkede. Jacob havde nu gjerne gjort noget Stort, noget Mægtigt, for at bevise sin Gjenfødelse, sin Retskaffenhed, for at tilkjæmpe sig Lykken. Men hvor var der en Leilighed for ham? Han arbeidede for to Mand, men hvad nyttede det? Han kunde arbeide i hele Aar, være punctlig og samvittighedsfuld; en eneste Feil forstyrrede igjen Alt, den opfriskede Brændemærket, som ved en eneste Daad var trykket paa hans Liv, og aldrig var at udslette, hverken af hans Hukommelse, eller af Menneskene. — Han stod atter engang oppe paa Bjerget og saae den afknækkede Green ved Egen; den var nu hentørret. I Jacobs Indre talede det: Hvor mange Aar behøver saadan en Green for at vore, og et eneste Stormpust, et eneste Øxehug knækker den ofte i et Øieblik! Head gjør det! naar kun Stammen forbliver sund, strømmer Saften op til Kronen. En uforanderlig Tillid levede i Jacob. Han sørgede vel endnu ofte, det var Smaabygerne efter et langt Uveir, Solen stod allerede høit og klart paa Himlen. Men een Smerte

kunde Jacob ikke forvinde uden at meddele Magdalene den. Han spurgte hende efter hendes Fader, men hun vidste ikke Noget om ham. „See!“ sagde han da, „der er nu ikke mere nogen Tale om at vi skulle forlade hinanden; men det gjør mig dog bitterlig ondt, at vi staae saa alene og ikke have nogen Familie. Jeg har altid før tænkt mig, at naar jeg engang giftede mig, saa vilde jeg ind i en stor Familie. Saadan en gammel Svigerfader og en tyk Svigermoder, og ret mange Svogre og Svigerinder og Farbrødre og Fastere, og alt saadant Noget, det maa være prægtigt. Og om det ogsaa er fattige Folk, der ikke kunne hjælpe os, men ligge os paa Halsen, saa har man dog saadan ret mange Mennesker, der tilhøre os, og dog kunne staae os bi i nogle Ting. Saaledes uden Familie er man som et Træ paa et Bjerg, der staaer ene og forladt; naar der kommer en Vind, griber den fat i det fra alle Sider og lader det ingen Ro. Men i en Familie er man som i en Skov; kommer der ogsaa en Storm, saa holder man det ud med hinanden, og man holder sammen. Hvad mener Du dertil? Har jeg Ret?“ — „Ja vist!“ sukkede Magdalene, „men alle Mennesker ere jo i Familie med hverandre, om man ikke kalder det saaledes, og — og — jeg veed ikke hvorledes jeg skal sige det, den rette Kjærlighed er dog den man har til Folk, der ikke kaldes Slægtninge, den er meget bedre. Og troe mig, jeg har i alle mine Dage nydt Menneskenes Velgjerninger, — der gives Mange, der holde af Alle, mere end af deres Slægtninge; tænk kun paa Skolemesteren og paa Doctor Heister og alle dem, der ere saaledes, og det er vor Familie, og den er stor.“

En Nat i det Frie.

Der gaaer en dyb Vee igjennem Menneskehedens Hjerte, saa det skjælver i en navnløs Gysen. Der er intet Menneske paa Jorden, der har baaret sit Væsens Helligdom reen og fri og heel bort over dette korte Maal af Tid. Affald og Smerte er hans Lod, og fra dem stiger han op, kjæmper for Gjenforening, for saligt Liv. Menneskevæsenet bliver født af Smerter. Maa det være saaledes? Skulle vi ikke paa Glædens og Eenklangens lyse Høie gaae ind i Evigheden, som hele, fulde, rene Mennesker? Kjærlighedens og Begeistringens Flammer! de have avlet Genier og Uhyrer. Vi Alle, som ere og vare her, vi ere allerede nedstegne til Helvedet i vort Hjertes Dyb, og Held os, naar vi igjen ere opstandne til et frit, muntert Lys! Men medens vi betragte Lyset, krybe der endnu ofte sorte, natlige Slanger for vort Øie, — vi kunne ei fatte det fulde Lys. — Der sidder en enfoldig Svend, og paa ham har hele Menneskehedens Tyngde lagt sig. Himmelbuen spænder sig saa glandsfuld over den vide, rige Jord, dens Saft nærer fra Slægt til Slægt, og hist og her i alle Kroge sidde Menneskene og sørge, og utilfredsstillet Længsel hæver deres Bryst.

Lader os see, hvorledes det gaaer Jacob. Han sidder paa Stenen udenfor Stalden. Han, den ellers saa Urolige, kan nu ofte sidde hele lange Timer her og Intet gjøre og Intet sige; men det er ikke mere det gamle Tungsind, der søvnigt og monotont fylder hans Sjæl. Alt hopper i ham af Glæde, og han sidder stille som magnetisk fastbunbet, og lader det bevæge sig i ham, som en stille Musik. Han er lykkelig. Han har sig selv igjen, idet han har fundet et andet Hjerte; han lever fornøiet i sit Jeg, thi han lever for et andet. — Det er Løverdag Aften. Sommeren er hed; det er et Aar, i hvilket Slaaenbærrene blive modne. Over den hele Landsby ligger det som den hede Aande af en Udmattet. Solen steeg purpurfarvet ned og saae endnu engang ind i Menneskenes glødende Ansigter; det var som ogsaa den, træt efter 6 Dagværker, glædede sig til den kommende Dag, da den skulde staae alene derude over Mark og Skov, og ingen utaknemmelige Klager høre af Menneskestemmer. Gjennem Gaderne juble og larme Børnene og ere uvorne. Naar Solen synker ned, spører det unge Menneskebarn en forunderlig Bevægelse, som om det følte den Gysen med, der farer over vor Moder Jorden, naar den suger den sidste Solstraale i sig. Mænd og Qvinder sidde udenfor Dørrene og lade de trætte Hænder hvile; men desto flittigere bevæge Tungerne sig i alslags Tale, ond og god. Fra Staldene hører man afbrudt Brummen af Qvæget, det er deres Aftensamtale. — Ved Siden af Jacob strækker Hingsten sit Hoved ud af Staldvinduet, lytter stille ind i Natten, og blæser Næseborene vidt op. Fra den øvre Deel af Byen hører man Knøsenes Sang. De gaae endnu tilsammen og lade gjensidige Ord lyde, men snart adsplitte de sig, thi det er Løverdagaften, og paa mangt et Vindue bliver der banket, og der finder nok Enhver de Ord, som due for ham alene. — Stille og stedse stillere bliver det paa Gaderne; Menneskene ere gaaede hen at sove. Forøven hvælver sig den stjerneblinkende Himmel, og stille flyder Maanelyset fra Kirketaarnets Blikkuppel. Men forneden sidder et Menneske, og hans Hjerte banker eensomt, og omkring ham svæve Tanker, som ikke ere hans, de komme langtfra og svæve om ham, medens Maanen straaler i hans Ansigt, glider stille paa hans Pande og Kind og atter glider forbi. Forøven funkle Stjernerne, frit udstillede af Guds Haand, og de vandre, uden at høres, deres afmaalte Bane. Millioner Øine, forlængst tillukkede, skuede her op; Millioner ville skue op, og Intet trænger til Bunden. Jorden lever, Stjernerne leve, deres Ord ere blinkende Straaler, Lysbud ile igjennem Verdnerne. Vil Du fatte dem, Du stammende Barn ved Moderbrystet? Vil Du forstaae Faderens Blik og hans straaleomvundne Tanker? Lad af, o Jordbarn, fra din Forsagen og Frygt, om en Stund aabner Døden Dig Underets Porte! — Jacob sukkede dybt, han gaaer i Stalden, giver Hestene Nattefoder, og nu staaer han lænet til Dørstolpen, han finder ingen Ro. — Letbevingede Aand! flyv op og vug dig frit over Bjerg og Dal, over Skov og Bæk, svøm hen i Maanelysets Bølger og skjul ind i Træernes Toppe, hvor Fuglene hvile luunt, og i Søens Speil, hvori Stjernerne beskue sig! Vær salig og fri! O hvor tungt hæfte Fodsaalerne ved Jorden! — Midnatten er nær, Jacob gaaer igjennem Landsbyen; hvorhen? han veed det ikke selv; kun saameget er vist, at han ikke længes efter Noget, han er ikke mere sig selv, han er som opløst i Universet. — Maanen drager allevegne med, stedse fuldere, stedse dybere. Hvor lydløst rundtomkring, som en Pause i Verdensaccordernes uendelige Brusen, hvori Hjertet aander og samler sig. Drømmene stige tause ud og ind af Hytterne. Hist stønner et Bryst af Qval, og hist smiler et Ansigt af Salighed. Snart stønner dit Bryst, snart smiler dit Ansigt ikke mere, — den kommer, den evige Søvn. — Jacob gik stedse videre og videre. Han saae sig ikke om, han tænkte paa de Nætter, han havde tilbragt i Fængslet, i hvilket han var skriinlagt, afsød i den store vide Verden, han vandrede nu frit om, og dog drog det ham næsten villieløst fremad. Han saae op, som om han følte, at han var ved det sidste Huus. Oppe paa Tagkamret i Hønsefangerskens Huus grinede et djævelsk Ansigt ind i Natmørket. Var det ikke Frieder? Jacob ilede videre som pidsket af Dæmoner. — Hist ved Dammen staaer den eenlige Poppel, dens Stamme er bøiet, som vilde den lægge sig ned til Jorden. Hvilket sælsomt Tegn hist i Skyggen? Vil en Aand træde ud og slukke et Hjertes Lue, eller bringe den til at flamme høit? Hvo ere I, forunderlige Skikkelser, som dandse den natlige Runddands? — Jacob strider videre gjennem Engene ud paa Marken. Stormen har nedtraadt Kornet, og det modnes, ydmygt, taalmodigt, indtil Jordens Herre, Mennesket, lægger Leen an og indhøster det. En rødlig Glands ligger over Straaene, som om de indsugede Solstraaler funklede frem af dem. Hvor natligt rage de dunkle Træer ind i Himlens blaaeslebne, blinkende Crystal. De af Maanen gjennemstrømmede Skyer hvile glødende mellem Solnedgang og Opgang. Hvor er Natten? Hist i den store Skov, hist har den nedsænket sig til Hvile. Hvor snige Maanestraalerne sig gjennem Grenene og hvile paa Bladene og glide ned paa Jorden og slumre paa det bløde Mos! Men dybt nedgraver Træet sine Rødder, og suger Saften og sender den op i Bladene, paa hvilke Straalerne hvile, for at de kunne kjærtegnes med hinanden i lydløs Taushed, det, som slumrede i Mørket, og det, som steg ned i Lyset, — og hvert Blad er en Brudeseng. — Jacob lagde sig under Bøgen ved Høien. Han vilde lukke Øinene, og det var ham, som laae han dybt nede paa Havbunden, og over ham brusede Bølgerne og svømmede Skabninger uden Tal. Hvilken Klingen i Luften! Himmel og Jord ligge i stille Omfavnelse, hvilken hvilende Livsstilhed i Ætheren! En Blomst visner, en anden springer ud, et Menneske fødes, et Menneske forgaaer. — Jacob reiser sig op, rykker rask sin Hue tilrette, han betænker, medens Hovedet igjen synker ned paa Haanden, hvor ene han er; han vil bort, hvi tøver han? Øinene gaae op og i, Armene hæve sig og synke ned — —

Paa Magdalenes Vindue banker det sagte. „Hvem der!“ — „St! Jacob.“ — „For Guds Skyld, hvad vil Du?“ Han svarede ikke, og steeg igjennem det aabnede Vindue; han havde trykket Huen dybt ned over Panden; han kyssede ikke Magdalene, men listede sig sagte igjennem Kamret, ned af Trappen. Efter nogen Tid kom han tilbage og forlod taus Kamret gjennem Vinduet. Magdalene saae ud i Natten. En Jammer og Veeklagen drog igjennem Luften, og en sort Kat eller en Maar sneg sig over Taget paa Naboens Huus. — — Lærken havde forlængst hilset den første Solstraale og svunget sig imod den, Torbisterne brummede, Bierne og Sommerfuglene fløi omkring, — endelig vaagnede Jacob. Han gned forundret sine Øine, han kunde ikke begribe, hvor han var, hvorledes han var kommet der. Efterhaanden blev det ham klart, og hans Øie straalede saa klart som Dugdraaberne paa Blad og Steen. Enhver Nerve i ham spændte sig munter, noget af den moderlige Jords altoplivende, hemmelighedsfulde Kraft gjennemstrømmede ham. Han var som nyfødt og sprang modig ind i den unge Dag. Hvis man efter en saadan Nat og en saadan Morgen kun kunde fuldbringe noget Overordentligt, en Daad for Evigheden! Hvor smaalig og sønderlemmet er da al den sædvanlige Gjæring og Virken! — Jacob ilede med bankende Hjerte hjem; han vidste ikke, hvilken

Tid paa Dagen det var. Først da han nærmede sig til Byen og kunde kjende Tallene paa Taarnuhret, gik han langsomt, stille og fromt. Ved det første Huus foer han forskrækket sammen. „Godmorgen, Jacob! hvorfra saa tidligt?“ raabte en skingrende Stemme; det var Hønsefangerken, som saae ud af Vinduet. Jacob svarede ikke og gik raskt; Heren havde hilst ham først; det spaaede en ond Dag. Hjemme traf Jacob stor Forvirring. En Fragtmand havde alt ventet en Time paa Forspænd; Ørneværten skiændte af al sin Magt. Hingsten havde om Natten revet sig los i Stalden og slaaet den Brune, havde sønderslaaet Foderkisten og anrettet alskens Uorden. Det var en smuk Morgen efter en saadan Nat! — Just som Jacob vilde spænde for, kom Fogden og Skytten for at arrestere ham. Hos Bageren var der i denne Nat stjaalen fiirsindstyve Gylden ud af Hjørneskabet. Vægteren havde seet Nogen stige ind til Magdalene; Jacobs Seng var urørt, han var Tyven. I Begyldelsen loe Jacob af fuld Hals. Man havde endnu aldrig hørt ham le, og det klang nu som djævelsk Spot. Men snart loe han ikke mere, men slog med Kjæmpekraft om sig, da man vilde gribe ham. Han greb Skytten og den tililende Kilian ved Halstørklædet, og trak til, saa de bleve blaae i Ansigtet; han havde qvalt dem, hvis der ikke var kommet Hjælp. Kun med Moie lykkedes det 5 Mand at nedkaste ham og binde ham. Nu var han indespærret i Stalden. — Magdalene vidste ikke noget af alt dette. Hun var staaet bedrøvet op og vilde just slippe Hønsene ud; Maaren havde bidt Halsen over paa dem alle. Hun kunde ikke ile ind i Huset og forkynde Ulykkesposten, thi ogsaa til hende kom nu Fogden og Skytten og arresterede hende. Hun fulgte stille Befalingen. — Den hele By var i Allarm, Alle skjældte og bandede over det fremmede Pak, der skulde være en Aflægger af en stor Bande; hvor der manglede Noget, skulde de To have taget det. — Jacob og Magdalene bleve af Landjægerne førte til Staden. De vare blevne skilte 10 Skridt fra hinanden, hver havde sin Ledsager. Inde i Landsbyen ringede Klokkerne første Gang til Kirke; de klang saa lystigt, som om de gik til Bryllupsfesten. Det er onde Brudeførere, der gaae ved deres Side!

Den rette Mand.

Magdalene var snart igjen bleven losladt af Fængslet; hun kunde hverken vidne for eller imod Jacob; hun havde ikke kjendt den Indstegne, men hendes egen Uskyldighed var aabenbar. Hvor sorgfuld vendte hun tilbage til Landsbyen! Bageren vilde kun beholde hende til Skiftetiden; Præsten gjorde hende bittre Bebreidelser og sagde, at han maatte indberette Sagen til Foreningen. Fattig og forladt var Magdalene, og dog fandt hun en Trøst deri, at hun havde givet Jacob sin Sparekassebog; man maatte have fundet den hos ham, og hun troede, at han lettere vilde blive fri, naar han dermed erstattede det Borttagne. Hun sagde Bageren dette og bad ham lægge et godt Ord ind; men han betydede hende, at Sagen havde sin Gang, og derved var Intet at gjøre. „Du er ialfald af med dine Penge“, sagde han, thi dem æde Processomkostningerne. Men der skeer Dig din Ret.“ — Et Haab oplivede Magdalene igjen; Barbele, Ørneværtinden, lovede at tage hende i Tjeneste. Nu havde hun dog et Underhold for Vinteren; men hun maatte blive i Byen, og hvor gjerne havde hun forladt den! I, som i hele Eders Liv ere opvorede, bevogtede og beskjærmede i Familiekredsen, hvem en kjærlig Haand forsynede og smykkede med Alt, fra det første Vuggelinned til det bugnende Udstyr, I, som aldrig have staaet alene og frysende udenfor i den vide Verden, hvor der ingensteds var et Die, der stuede frygtsomt og længselfuldt efter Eder, — I kunne neppe fatte, hvad der oplader sig i en Piges Sjæl, til hvem det siden den første Barndom lød: Din Skjæbne er givet i din Haand; Du tilhører og har Ingen; Du er alene; al Kjærlighed og alt Livsophold maa Du erobre; Du kan hvert Minut blive udstødt og blive fremmed igjen; intet uopløseligt Familiebaand omslynger Dig ud over alle Livets Vildfarelser og Omverlinger! Saaledes at leve uden Nogen, man kan hænge sig ved, er vel ogsaa en Frihed; men det ungdommelige Hjerte, især en Piges, gjør det saa godt at adlyde, at overgive til en fremmed Villie Ansvarligheden for Livsvendingerne. Derfor havde Magdalene ladet sig udlyndre af sin Fader, derfor adlød hun derpaa saa glad Doctor Heifters Forholdsregler, og hun vilde trælle for Jacob og taale hans Tungsind og Luner som en ydmyg Tjenestepige, naar hun blot havde et kjært Menneske, der tilhørte hende og hvem hun tilhørte. Nu var hun igjen ganske alene. Hun vendte sig til alle Menneskers Fader; hun vilde med Magt gribe hans Haand; han skulde føre hende; hun ønskede et Tegn; en bestemt Befaling, hvad hun skulde gjøre; hun havde jo levet redeligt. Skulde hun bortdrage alle Tanker fra Jacob? det kunde hun ikke. Hvem der saae hende ligge saa sønderknuust i Kirken havde Medlidenhed med hendes Anger; men Ingen hjalp hende, selv ikke Præsten, der var vred paa hende, fordi hun paastod sin Uskyldighed. Magdalene vankede om, udmattet af Kummer; hun haabede, snart at blive forløst ved Døden. Høstvinden legede med de affaldende Blade, og lod dem først i Døden føle, hvor frit man vugger sig i Luften. Om Jacobs Skjæbne var der endnu Intet afgjort; kun pinede, foruden Undersøgelsesdommeren, ogsaa Portneren ham med sin paatrængende Fromhed. Den Gode! Vi kjende ham allerede fra Scenen i Foreningens Forværelse. Han havde med Rolighed og alene ved sine salvelsesrige Taler naaet sit Maal. De Frommes meget mægtige Parti havde skaffet ham denne Post, og han virkede i deres Aand, prækede om Selvfornægtelse, om at sætte sit Haab ene paa det Hiinsides, og befandt sig vel og rigeligt næret herved. Jacob kunde saameget lettere modstaae hans Formaninger, som han følte sig fuldkommen skyldfri, og dog kom undertiden den mørke Høstfølelse udenfor ogsaa over ham. Han vilde søge Vederqvægelse i de ham paanødte gudelige Smaabøger, men disse Blade vare ligeledes høstligt visnede, og prisede Vinteren, al Naturs Død, som det eneste sande Liv. — En Middag gik Magdalene udenfor Landsbyen til Hampbrydningen. Taagen havde lagt sig og glimrede paa Græs og Stubbe; en forfriskende fugtig Vind blæste; de vilde Drenge havde hist og her revet et Hul i Gjerdet, for hurtigere at kaste et forglemt Æble ned fra Træet; fra alle Sider hørte man Bjældeklangen fra de græssende Køer og Vogternes Pidskeknald; nede paa Engen stod en Dreng med Pidsken ved en Ild og sang lystigt ud i Verden; langt borte hørte man Braget af Hampbrydningen. I Bøgekrattet knaldede et Skud, og forskrækket fløi en Sværm af Spurve ud af Hækken, og dem agtede dog Ingen et Skud Krudt værd. Broget sværmede det endnu overalt derude, som om man maatte tumle sig før den strenge Herre, Vinteren, udbreder sin hvide Dug, og Ingen tør komme til Gjæst uden hans Hofpræster, Ravnene, der nu allerede sidde i store Skarer hist paa Kirsebærtræet, holde Raad om Rigets Fremtid og love Kragerne i deres Lakailivrée og de letfærdige Spurve deres Gunst og et Naadesbrød. De kloge og tillidsfulde Ravne! de lade sig ikke skrække, kjende Skudvidden af Eders Vaaben; de lade Eder komme ganske nær, og vige først da roligt, og neppe have I vendt Ryggen til, saa ere de der igjen. De kloge og ædelsindede Ravne! de skjæle, hvad der blinker og glimrer og glæder Menneskeøiet, og bære det bort til deres mørke Reder, ikke fordi de selv have Glæde deraf, men for at Menneskene skulle savne det. De kloge og frie Ravne! de kjende ikke Fader- og ikke Moderfølelse. — Det var nu saadan ret en Dag til stille, uendelige Drømmerier; men Magdalene var ikke oplagt dertil; kun eftertænkte hun et Øieblik, hvorfor man taler om Ravnefædre og Ravnemødre, og gik derpaa hurtigt til Hampbryderen. Ved Hampbrydningen hjælper altid et stort Antal Den, der just idag har Touren. Hampen bliver endnu hurtigt tørret over det i Leret gravede Ildsted, og derpaa forarbeidet til reen Hamp og Blaar paa den simple Bryder af skarptakket Træ. Jo lystigere de mange Brydere klappre, jo mere føler man sig opmuntret til at hæve sin Stemme høit til alslags Passiar. Der bliver da ogsaa mangt et Forhold og mangen en Charakteer dygtigt forarbeidet til Blaar, saa at Skjæverne flyve langt omkring. Magdalene havde stillet sig med sin Bryder yderst ved Enden, og man lod hende i Ro, hun var for ulykkelig til at spotte med. Men nu blev hun udreven af sin Ro. Det er en gammel Skik hos Hampbryderinderne, at Enhver, der kommer forbi, maa give dem en Drikkestilling. De gaae den Kommende imøde og strøe ham Skjæver for Fødderne, og naar han ikke vil give dem Noget, saa ønske de ham, at han aldrig maa ligge roligt i sin Seng, men stedse stikke sig paa Skjæver; de Andre komme da til og overstrøe ham fra alle Sider med Skjæver. Nu saae man en Mand komme op ad Veien. Alle loe; det var Frieder. Magdalene, der var kommet sidst, skulde strøe for ham; hun vilde ikke, men da Alle begyndte at skjænde hæftigt, bequemmede hun sig dertil. Hun gik Frieder langt imøde, længere end det var Skik, og sagde, idet hun med nedslagne Øine kastede Skjæverne: „Fader, giv mig Noget, at jeg kan faae Ro.“ Frieder greb i Lommen og gav hende en heel Sexkreuzer. Nu var der en Jubel, da Pengene kom, og en Dreng blev strax sendt bort for at hente Viin. Frieder var gaaet videre, og Magdalene arbeidede igjen i Stilhed. Var Frieder virkelig hendes Fader? Desværre var han det. Jacob havde Ret, da han engang bemærkede en Lighed mellem hende og Frieder. Siden Frieder havde taget Skeerne, havde hun ikke talt et Ord med ham. Hun havde for første Gang seet ham igjen, dengang da han gik med Jacob. Hun var bleven dybt forfærdet, og som ved en hemmelig Forstaaelse havde de ladt, som om de ikke kjendte hinanden. Engang ved Brønden havde han spøget med et Par andre Piger og ogsaa tiltalt Magdalene, men hun var gaaet bort uden at svare ham. For nu at gjøre alle Ulykkers Maal fuldt, var Frieder atter kommet til Landsbyen; Magdalene havde talt med ham, hun kunde ikke mere undgaae ham. Nu havde hun atter En, der tilhørte hende for alle Tider. Magdalene var dybt bedrøvet. — Da hun om Aftenen huggede Riisbrænde bag Huset, kom Frieder venligt imod hende og sagde: „Godaften, Magdalene.“ Hun stod som naglet fast; Kjøkkensxen

blev hende pludselig saa tung, at hun ikke mere kunde løfte den. Hun lod Frieder sige, hvad han vilde; hun hørte ham ikke og stirrede rædsomt paa ham. Pludselig foer der hende som en vild Anelse gjennem Sjælen: hun hævede Øren og stod som en Hævnens Engel og raabte: „Giv Pengene tid! I har stjaalet dem fra Bageren!" Hun rev med den venstre Haand Frieder Huen af Hovedet; den havde hun kjendt igjen; han havde i hiin Nat trykket den dybt ned over Panden. Frygteligt truende stod hun der, og hendes Læber bævede. Frieder grinede haanligt til hende og sagde: „Probeer kun, hug til, hug mig Øren i Hovedet! men gjør det snart! Du er jo kommet til Verden i det første Ægteskab, i Kirkebogen er jeg jo ikke din Fader." Magdalene lod Armen synke. Hun samlede hurtigt Brændet sammen og gik ind i Huset. Frieder tog den afkastede Hue og krammede den med en Forbandelse sammen og gik bort. — En ny Overraskelse! Er Magdalenes inderligste Ønske blevet til Virkelighed? Hist kommer Doctor Heister og Buchmaier op igjennem Byen; paa ham havde Magdalene just tænkt; han kunde løse alle disse Forvirringer, og nu — nu flygtede hun for hans Aasyn ind i Huset og stod i Kjøkkenet, og havde ingen Aande til at puste til Ilden med. Taarerne brændte i hendes Øine og vilde dog ikke falde. Hun stod der og lagde Haanden paa Panden; Alt var hende som en Drøm: at hun havde talt med sin Fader, at Heister var der. Men Eet stod fast: Frieder havde paany bragt hende i Ulykke. Spændet paa Huen havde allerede dengang om Natten paafaldet hende. For sig selv turde hun afbøde en fremmed Forbrydelse, men Jacob turde hun ikke lade lide. — Men hvad skulde hun gjøre? Hist Faderen, her den Elskede! En kold Gysen og en flyvende Hede veksled i hende. Hun blæste saa hæftigt til Ilden, at hun svieded den vilde Lok. — Efter Aftensmaden gjorde hun sig et Ærinde, og gik hen i Kjøkkenet i Ørnen. Hun maatte have Vished om at Heister var her; hun troede ikke ret sig selv. Hun kiggede gjennem Vinduet ind i Stuen og — et nyt Onde! Hun saae Regjeringsraaden, den venlige, stolte Mand, der saa ofte havde været hos Heisters. Men Barbele bekræftede ogsaa, at Heister var der, og just havde bestilt Pandekager. Magdalene glædede sig ved at fortælle, at han gjerne spiste dem ret tynde og haardbagte; hun hjalp hurtigt til og rørte Deigen ret dygtigt om, og gav ikke Ro, før man endnu kom to Æg deri. Da der endelig blev rettet an, sagde hun til Barbele, at hun maatte berette „Herren", at hun var der, og nødvendig maatte tale med ham. Neppe havde hun sagt dette, før hun vilde tage sit Ord tilbage, men det var forsilde. Barbele stod allerede i den aabne Dør, gjennem hvilken nu Regjeringsraaden kom ud i Kjøkkenet, og bad om en Riisqvist til at rense sin Pibe med. Han studsede, da han saae Magdalene, og sagde, idet han tog hende om Hagen: „Du seer jo ret daarlig ud! Ikke sandt, i Staden er der dog bedre?" Magdalene var nærved at synke til Jorden af Frygt og Angst; men Arbeide hjelper ud af alle Forlegenheder. Hun tog hurtigt Gaffelen fra Pigen og vendte Pandekagen i det ybrasende Smør, og sagde: „Man maa vænne sig til Alt, Hr. Overamtsdommer." — „Ak nei, nei!" — Det var nu meget godt, thi Barbele havde ikke havt Mod til at udrette Ærindet, og hun fandt det ogsaa upassende. Men nu blev Magdalene paa eengang forfærdelig bange. Hun havde glædet sig saameget til at see den ædle Mand igjen, at søge Trøst og Hjælp hos ham, og nu greb en navnløs Frygt hende. Hun ilede rask ud af Kjøkkenet, ned af Trappen og hjem. Hun vilde ogsaa have ventet forgjæves, thi inde i Storstuen, der ved en Brædevæg var skilt fra Gjæstestuen, sagde Regjeringsraaden: „Jeg har i dette Øieblik seet den lystige Pige, der for nogle Aar siden tjente hos Dig. Hvor hun seer jammerlig ud; hun staaer derude i Kjøkkenet. Hun har været sin Allerkjæreste, den smukke Postillon, behjælpelig ved et Tyveri. Der gives alle Slags Connectioner i denne Verden. Husker Du endnu denne Karl? Han vilde, at der ikke maatte komme andre Løsgivne i Landsbyen end han, han havde ingen Tillid til Kammeraterne. Men vort Land vilde være for lille, naar man skulde sætte hver Forbryder hen i et særskilt Terrain; dertil maatte vi have Sydamericas Prairier." — „Det behøvedes ikke", svarede Heister. „Ligeindtil Forbryderen udstrækker sig det Onde, der fremkommer af Tydsklands Sønderlemmelse. I et stort Land, der har Eenhed, er det et Menneske, der har begaaet et Feiltrin, lettere muligt, fjernt fra Skuepladsen for sit Fald og dog indenfor Fædrelandet, bevogtet og dog ubekjendt, at begynde et nyt Levnet." — „Delicieust!" raabte Regjeringsraaden, „Du kan gjøre Opsigt med, Du kan løse Patent paa at have fundet dette teleologiske Bevis for den tydske Eenheds Nødvendighed." Der indtraadte en længere Pause. Man mærkede at begge Vennerne, — saaledes kaldte de sig endnu stedse, — vare forstemte over at have fundet hinanden her. De skjulte Hensigten med deres Reise for hinanden, og dog vidste hver af dem den Andens. — „Min Postreise leverer mig prægtigt Udbytte", begyndte Regjeringsraaden igjen. „Jeg har fundet ganske magnifique Kabinetsstykker fra Rococotiden, og kjøbt dem for en Spotpriis. Jeg kan nu meublere endnu et fjerde Værelse i Renaissencesmagen." Heister loe ved sig selv over sin Vens Snildhed, men han følte ogsaa Lyst idag til at lege Diplomatist med ham, som Katten med Musen. Han følte sig saa tryg i sin virkelige Mission og skjød en anden i Forgrunden, idet han foregav, at han, som Bestyrelsesmedlem af Foreningen for løsladte Forbrydere bereiste Egnen, for at see til dens Pleieborn. Saaledes legede de to Venner Skjul med hinanden, saa at Buchmaier, der sad hos dem, betragtede dem med Forundring. — „Ah", udbrød Regjeringsraaden igjen, „jeg havde nær glemt at gratulere Dig, Hr. Directeur; Du er jo kommen ind i Directionen for Jernbanen. Der seer man dog, hvor I Liberale ville hen. Derfor have I faaet det bragt dertil, at Jernbanen ikke bliver Statseiendom, for at ogsaa I kunne have Embeder og Titler at uddele. Ikke sandt, saadan en Titel smager dog godt." — „Ganske vist", svarede Heister, vel smilende, men dog noget stødt, „vi have lagt an paa at ruinere Titlerne, deres Nimbus falder af dem. Og dertil kommer endnu: Eders almægtige Stat skal ikke opbygge sig ny Magt, for atter fra øverst til nederst at gjøre et heelt Slæng afhængigt ved Embeder og Forsørgelser." — „Der seer man atter Jer Kortsynede, som kalde Eder Liberale. Om end Staten ikke er som den skulde være, hvilket jeg i mange Puncter indrømmer, saa miskjende I dog alle Principer for Statslivet, naar I gaae ud paa at indskrænke og svække Statsmagten. Faae I engang en Stat, som I ønske den, saa have I, med disse Grundsætninger, et Sværd af Træ, som hverken kan hugge eller stikke. Man kan være mere frisindet end I, om man ogsaa ikke stemmer overeens med Eder, ja man maa det ikke; Statsmagten er det Høieste!" — „Siig hellere Embedsmagten", faldt Buchmaier halvhøit ind. Regjeringsraaden syntes ikke at ville indlade sig paa videre Forklaringer; han stod op og gjorde atter sin Rundgang gjennem den store Krostue og Kjøkkenet. Heister og Buchmaier sadde misfornøiede sammen og den Sidste sagde: „Regjeringsraaden er ogsaa kommet for at lade sig vælge til Deputeret af vort District." — „Jeg veed det nok", svarede Heister, „men da han lægger Skjul derpaa for mig, saa siger jeg heller ikke Noget." — „Overamtmanden har ogsaa allerede mange Stemmer for ham i Posen", vedblev Buchmaier; „der er denne Gang altfor mange Fogder blevne Valgmænd; Overamtmanden har altid Fogderne i Lommen; de løbe ikke fra ham; dem kan han trykke naar han vil. Og saa hedder det ogsaa, at vi faae en Sidebane, naar vi vælge Regjeringsraaden." — „Dum Snak!" — „Han synes ikke saa dum", bemærkede Buchmaier; „hvad han der nylig sagde, er dog ikke saa galt, skjønt jeg ogsaa nok veed, gjennem hvilket Hul han vil ud med det." — „Gjennem hvilket Hul? Gjennem det tomme Knaphul til en ny Orden", svarede Heister leende. „Det spærrer Munden op og er saa sultent, og dog vil der ikke flyve noget ind. En Stump Baand kunde man dog unde det til Foder." Denne Tone slog an hos Buchmaier; han smilede fornøiet, og Heister vedblev: „Lad Eder dog ikke føre om ved Næsen af et Par fiintspundne Talemaader. Manden har taget sin høirøde Orden ud af Knaphullet og sine høirøde Talemaader ud af Munden og viser sig ganske jævn for Eder. I har jo selv sagt, han taler om Statsmagt og mener Embedsmagt. Vi ville ogsaa, at Staten skal være stærk, men den skal kun være det derved, at den fører Opsyn over den Magt, der ligger i Borgernes Hænder." Heister forklarede nu vidtløftigt, hvilken Kraft der boer i en ledsviet Stat, som fremvoxer af selvstændige, frie Institutioner. — Vi see hvilke Bevægelser, der finde Sted i Landsbyen. Hvem vil vel midt i Valgkampen tænke paa den ulykkelige Pige og den fængslede Knos? Og dog — saa vidunderligt sammenslynge Livets Traade sig — dog skulde just derved den sørgelige Historie finde sin Ende. — Regjeringsraaden kom pludselig ind igjen og sagde: „Udenfor gaaer det vildt til. Embedsjægeren, Frieder, fører det store Ord. Jeg maatte have mistet al criminalistisk Lugteevne, hvis den Karl ikke har friskstjaalet Gods i sin Lomme." — De Tre vare stille og lyttede, da Frieder raabte udenfor: „Ørnevært, bring mig en ægte Rhinskviin! denne her smager jo af Ingenting." Da den bedre Viin var kommet og hurtigt udtømt i et Drag, raabte Frieder atter: „Ørnevært, har Du ingen Hund der?" — „Hvorfor?" spurgte Konrad. — „Nar!" raabte Frieder med skingrende Latter, „jeg har saamange Krondalere, at jeg gad give en Hund dem at æde. Maalerine! Maalerine!" hvinede han tumlende, „jeg har trukket dem ud af Bagerens Næse." Han slog Glasset mod Bordet, saa Skaarene stak ham i Haanden; han stampede vældigt mod Gulvet, foer med begge Hænder i sit Haar, skar med Tænderne og raabte, skjønt Ingen vilde tage fat paa ham: „Bort der, bort! Hvo der rører ved mig, skjærer jeg Halsen over paa! Bort! bort!" Han stirrede stivt hen for sig; derpaa lod han Hænderne falde, Hovedet sank stedse dybere og han lagde det paa Bordet, som om han vilde sove; men med Skuldrene rystede han endnu afværgende, som om Nogen tog fat paa ham. — Buchmaier, Heister og Regjeringsraaden vare

traadte ud i den store Alstue. For Heister blev snart det Hele klart. Han kjendte Frieder som Magdalenes Fader. Ingen uden han havde stjaalet Pengene. — I sin Rus blev Frieder bragt bort. Han havde kun vægret sig mod Angriberne i hans Tanker; mod de virkelige var han aldeles villig, forsaavidt der i hans Tilstand kunde være Tale om Villie. Den næste Dag blev Frieder ført til Staden. Han forlangte, først at blive bragt til Magdalene, hvem han havde Meget at sige. Men Magdalene hørte og saae ham ikke, hun laae i Feberphantasier, og raabte kun stundom i Drømme: „Bort med Øxen! bort med Øxen! — hugger Maanen i Hovedet! — Ravnen har Skeerne." — Heister stod med Taarer ved hendes Leie. Frieder bekjendte ham ogsaa sin tidligere Forbrydelse, og at Magdalene var fuldkommen skyldfri. — Jacob blev nu frigivet. Frieder kom i hans Fængsel. Som en seirende Helt blev Jacob modtaget i Landsbyen. Alle trængte sig omkring ham, Alle grebe hans Haand. Man kaldte ham en brav, vakker Karl, og var høist venlig imod ham. Man roste ham næsten endnu mere end man var berettiget til, thi Ingen kjendte noie Dybden af hans Væsen; men Enhver havde Noget at bede ham om Forladelse for, og kom ham nu imøde med dobbelt Kjærlighed. Heister tog sig af Jacob, som af en Broder, og denne erkjendte nu selv, at Magdalene havde Ret, naar hun paastod, at der gives et Baand mellem Menneskene, der rækker ud over Slægtskabet, den fri reentmenneskelige Kjærlighed. — I den hele Egn vandt det Heister alle Hjerter, at han havde bragt Uskyldigheden for Dagens Lys. Han var allerede Alle bekjendt som en frisindet Mand; nu var han ved sit menneskekjærlige Sind i de snevrere Livsforhold traadt dem nærmere. Den politiske Frisindethed viste sig for Alle i sin oprindelige Kjerne, Humaniteten. Hertil udbredte sig endnu det Rygte, at Heister fornemmelig var kommet til Byen for at befrie de Uskyldige, da han allerede længe havde anet Sagens rette Sammenhæng. Med stor Stemmefleerhed blev Heister valgt til Deputeret, og han forsvarer Folkets Rettigheder med eftertrykkelig Frimodighed. — Og Frieder? Vi maa trænge ind i Fængslet til ham, men ville kun erfare Lidet; han, som hadede Tausheden, han bevægede nu neppe Læberne til et Ord. Der maatte hvile endnu en tung Forbrydelse paa ham, thi undertiden mumlede han dog hen for sig: „Skam Dig, gamle Rakkerknægt, Du har selv lagt Dig Strikken om Halsen, — Du har lært det, — gjør det ret! — Skam Dig, Viinhoved!" — Anden Dagen efter Friedens Fængsling hørte ganske tidligt en tohjulet Karre, forspændt med en mager Hest, igjennem Dalen ind til Universitetsstaden. Paa Karren stod en lang Kiste, og deri laae Friedens Liig. Han havde hængt sig i Fængslet. Svære, hemmelige Forbrydelser havde han taget med sig over i den anden Verden. Snart høit i Luften, snart nærved ledsagede Ravnene Karren. Deres hæse Skrig var den eneste Klagelyd man hørte. Vognen gik dem for langsomt, og de fløi forud og satte sig paa en fremspringende Fyrregreen, lode Vognen vinde et Forspring, og fulgte da atter svævende med den. Eller var det Kammerater, de maatte kalde, for at lade afløse sig. Kudsken troede idetmindste fuldt og fast, at det var de samme, der fulgte ham ligetil Stadsporten. — Frieder havde qvalt hemmelighedsfulde Forbrydelser med sig. De Lærde gjennemforskede hver Aare i hans Legeme, men hans Livs Hemmelighed finde de ingensteds. — En venlig Genius havde neddysset Magdalene i Feberphantasier; hun bortsov de sidste Dages Lidelser og Glæder. Da hun efter flere Uger blev helbredet, tog Heister hende til sig i Staden. Hun blev atter det lykkelige, glade Barn som fordum, og lever i den lykkelige Tro, at Frieder er død en naturlig Død. Magdalene havde ingen Ro, før Heister havde aabenbaret for Jacob, i hvilket Forhold hun havde staaet til Frieder. Han gyste smerteligt over denne sidste grusomme Tilskikkelse, men forjog Tanken derom med sjelden Aandskraft, hvortil ogsaa en anden Overraskelse bidrog Sit. Da Fru Heister traadte ind i Kjøkkenet, gjenkjendte han strax i hende den unge Kone, hvem han hiin skjæbnesvangre Aften havde glædet saameget med sin Musik; hun var forblevet i hans Erindring, men Heister havde han ikke kjendt igjen. Et venligt Erindringsbaand blev efter gjensidig Meddelelse derved igjen knyttet fastere.

Idyllen paa Jernbanen.

Hvor lidet og hvor snevert er ofte Maalet efter en stor og vid Livsbane, fuld af haarde Kampe, og det saavel i den høitflyvende, Almeenheden helligede Stræben, som i den lavere, indskrænkede! Og tilsidst — to Skridt Jord, en forglemt Høi, der snart bliver lige med Fladen! — Hvor fredeligt maatte Menneskene unde hinanden Plads, naar de tænkte paa Enden! Men dette er den Velsignelse, vi modtage af vor Tumlen og Kæmpen i det Vide, at vi i det snevrede Rum lære at fatte Uendeligheden. Over det mindste Spand Jord hvælver Himmelteltet sig, i den ringeste Virken staae vi midt inde i Universets Virksomhed. — Ved Udkanten af Bøgeskoven, hist hvor Blikket svæver ud over den vide Slette, indtil de fjerne, skovkronede Bjerge, fra hvilke en Borgruin stuer ned, der staaer et lille Huus, hvis Tømmer endnu skinner i frist, lysebruun Farve; det er med Forsiden vendt imod Dalen, Taget rager vidt frem, tre Egestammer bære Svalen med Trærækværket, hvorpaa Nelliker og Roser blomstre. Dette Huus er en Banevogters Bopæl, thi her trække Skinnerne sig i dristigtkrummede Buer igjennem Dalen. Den nøgterne Vindesyge har kaldt det Ødselhed, at man har bygget disse Huse saa zirligt, men den uegennyttige Skjønhedssands har seiret. Disse Huse ere blevne til Mønstre for landlige Boliger, de staae i Enklang med Landskabet som en Prydelse for det. Beboerne af de smukke Vagthuse synes ogsaa at holde dem i Ære, thi ingensteds mangler der en lille Have med Blomster af alle Slags, der er blevet afknappet den sig affides strækkende Kartoffelmark. — Naar I fra Hovedstaden rulle frem paa Jernbanen, forbi Markerne, der for det hurtige Blik føie sig sammen som en Vifte; naar I see, hvorledes Hestene steile paa Engene, uvisse om, hvad enten de skulle glædes eller vredes over deres Medbeiler, den snøftende Damphest; naar I see, hvorledes Agermanden et Øieblik lader Spaden hvile, seer efter Eder og da hurtigt igjen vender den Jordklump, der holder ham fast; naar I stedse raskere bruse frem, medens Dampheften hvinende jubler, da vender hurtigt et Blik mod hiint Vagthuus ved Udkanten af Skoven. Hist staaer en Mand, saa lige som et Lys, og holder den sammenviklede Fane; paa Svalen staaer en Kone og holder paa Armen et lille Barn, der strækker Hænderne ud mod det Fjerne. Hilser dem! det er Jacob, det er Magdalene, som bærer sin førstefødte Søn, Heisters Gudsøn, paa Armen. Naar da de rullende Vogne ere susede forbi, og man endnu kun hører dem langtfra, naar den hurtigt gispende Verden er borte, og der atter er Stilhed rundtom, da stikker Jacob Fanen fast paa Pælen, nikker til sin Kone og leer til Drengen, og arbeider flittigt paa Marken. — Den stille, salige Lykke døer ikke, den fæster sit Bo tæt ved den nye Tids ubøielige Hjulspor.

Hinduisk Forestilling om Guddommen.

I Orlichs i forrige Aar udkomne „Reise in Ostindien" findes følgende Sted af Hinduernes Bibel „Vedam", der kan tjene som et Beviis paa at Hedningerne kunne udtrykke deres Forestillinger om Guddommen i et saa høit og ædelt Sprog som de Christne: „Englene forsamlede sig for den Almægtiges Throne og spurgte ydmygt, hvad han selv var. „Hvis der var en Anden end jeg", svarede han dem, „saa vilde jeg beskrive mig ved ham. Jeg har været fra Evighed og vil blive i al Evighed; jeg er den første Aarsag til Alt, hvad der er i Osten og Besten, Norden og Syden, foroven og forneden; jeg er Alt, ældre end Alt, Kongernes Konge, jeg er Sandheden, jeg er Skabelsens Aand, og selve Skaberen, jeg er Erkjendelsen og Reenheden og Lyset, jeg er almægtig."

"Irren ist menschlich!"

En smuk Londonnerinde havde kjøbt endeel nye Sager i en Musikaliehandel. Idet hun vilde stige i sin Vogn, faldt der hende endnu en allerkjæreste Arie ind, som var bleven sungen i den nyeste Opera; hun vendte altsaa tilbage og sagde til den unge Commis: „Min Herre! jeg har endnu glemt Noget." — „Og det er —" — „Afskedskysset før vi skilles!" — „O, den Forglemmelse er der snart raadet Bod paa!" sagde den unge Mand, og trykkede ret af Hjertensgrund sine Læber mod hendes. — „Uforskammede! hvad vover De?" — „De befalede...." stammede Ynglingen. — „Arien, befalede jeg, Arien, hvis Text begynder saaledes." — „Tilgiv, den kjendte jeg ikke." Dog skal det glødende Kys ikke have forfeilet sin Virkning, men den fortørnede Skjønne være bleven den vakkre unge Mands kjærlige Hustru.

Nykjøbing. Udgivet af W. F. Laubs Enke. Redigeret af Chr. Jørgensen. Trykt i Laubs Enkes Officin.

For underholdende Æmner.

Tillægsblad til Lollands-Falsters Stiftstidende.

1846. Mai. № 5.

Fæstebonden.

(Original Fortælling.)

Det var første Pintsedag. Udenfor et lavt Havegjærde i Farso stod en ung Bondekarl boiet forover, med en forventningsfuld Spænding udtrykt i alle sine Miner. Man skulde have troet, at han med den største Opmærksomhed betragtede eet eneste Punct i de tætte Hasselbuske indenfor Gjærdet; men netop paa dette Sted var der en lille Aabning mellem Grenene, hvorigjennem han useet af Alle kunde holde Øie med et Vindue i den Gaard, hvortil Haven hørte, og paa dette Vindue hvilede hans Blik, ved dette syntes alle hans Tanker saa udelt at dvæle, at han var blind og døv for alt Andet i den hele Verden. Endelig blev Vinduet sagte skudt op; en lille Haand kom tilsyne og ophængte et hvidt Klæde paa Vindueskrogen, og et Ansigt beskygget af et sneehvidt Liin dreiede sig speidende til Høire og Venstre. I eet Sæt var Karlen over Gjærdet, og uden at ænse de mange smukke Blomster, som prangede i Vaarens Høitidsdragt, det nette Anlæg og de brede, reenlige Gange, hvorved denne Have udmærkede sig fremfor de fleste andre i Sognet, stormede han lige hen til det aabnede Vindue og søgte ved det dæmpede Udraab: „Else!" at tilbageholde den Skikkelse, som nylig havde viist sig, men nu forskrækket trak sig tilbage. „Else!" gjentog han, idet han heldede sig ind over Vindueskarmen, „Else! maa jeg komme?"

Den Tiltalte blev staaende ved den eneste Dør i det lille Spisekammer, og sagde med et veemodigt Smiil, medens hun aftørrede en Taare, som blinkede i hendes Øie: „Ja, Du maa komme ind og tale med ham derom, det er det Hele, og det holdt haardt, inden jeg fik ham til at sige Ja dertil."

„Veed han, at vi talte sammen ved Kirken idag?"

„Ja, jeg har sagt ham Alting."

„Blev han vred?"

„Nei, vred just ikke, men han sagde saa meget, som Du vel kan begribe, og som han nok vil sige Dig selv."

„Troer Du, han lader sig bevæge?"

„Prøv nu selv, Anders! og gjør dit Bedste, saa veed Du nok — —"

„Men hvis han nu ikke vil, hvad siger saa Du, lille Else?"

„Ja hvad skal jeg sige? Et Barn skal jo lyde sin Fader."

„Ogsaa naar han vil tvinge Dig til at gifte Dig med Simon?!"

„Nei, det gjør jeg bestemt ikke! og tvinge mig vil han viist heller ikke. Men gaae nu, Anders! den Gamle venter viist paa Dig, og nu er han alene."

Else havde under denne Samtale nærmet sig til Vinduet, og Anders havde taget hendes Haand imellem begge sine, og holdt saa fast paa den, som om han ikke mere vilde slippe.

„Skynd Dig", vedblev hun, og søgte blidt at trække Haanden til sig.

„Stakkels Else!" sagde Anders nølende, „Du har grædt, lad mig dog tørre din Kind! Et eneste Kys?" tilføiede han i en bønlig Tone.

Men Else rev sig hurtig los og sagde grædefærdig: „Hvad nytter det til? See først at tale Fader tilrette, saa kan der altid blive Tid nok til at kjase."

„At kjase!" gjentog Anders; „troer Du, at jeg nu er oplagt til at kjase? Jeg har saamænd aldrig været saa beklemt, som jeg nu er, ikke engang da jeg skulde have løbet Spidsrod i Nestved. Men vent bare; holder han af Dig, maa han give Kjøb."

Med disse Ord gik Anders omkring Stuelængden ind i Gaarden, hvor en stor Pudel logrende kom ham imøde. Han bankede paa Døren, og da han hørte Ordene „kom ind!" fremsagte med en alvorlig, næsten barsk Stemme, aabnede han langsomt, og traadte med bankende Hjerte ind i en temmelig stor Stue.

Ved Enden af et massivt Egebord, hvis Plade bestod af en eneste 3 Tommer tyk Planke, og som indtog Stuens hele Længde langs med Vinduerne, sad paa et noget ophøiet Sæde i Form af en lille Sopha, dog uden Hynder, en gammel Mand af ærværdigt Udseende. Det hvide Haar var skilt i Panden, og faldt i lange Lokker ned over begge Skuldre. Det udtryksfulde Ansigt var furet af dybe Rynker, der ligesaa meget syntes frembragte af Sorg som af Alder, men dog ikke havde berøvet Oldingen det overveiende Præg af Godmodighed, som i Forbindelse med det rolige Alvor gav ham et i Sandhed ærværdigt Udseende.

„Guds Fred! En glædelig Fest!" begyndte Anders.

„Tak, Dig selv det Samme!" svarede Rasmus Clausen, idet han uden at forlade sin Plads lettede sig i Sædet og rakte sin Gjæst Haanden. „Kom og sid hos", vedblev han, „og faae Dig en Bid Midaften og en Snaps."

„Mange Tak! jeg er just ikke tidig nu."

Med disse Ord gik Anders omkring den nederste Bordende og skubbede sig mellem Bordet og Bænken op til den øverste Plads nærmest ved Væggen. Denne stod en Tallerken med nybagt Sigtebrød og en stor Hvedekage samt et rødt Leerfad fuldt af „Saltmad" hen for ham og bad ham at tage for sig, medens han reiste sig op og udtog et Brændeviinsglas af et malet og i underlige Figurer udskaaret Hængeskab, som var anbragt paa Væggen over hans Hoved. Et fuldt Glas stod allerede for ham selv, men da han vilde skjænke for Anders holdt denne ham tilbage og sagde: „Nei, ellers Tak! Brændeviin skal jeg ikke have."

„Hvad! kan Du ikke sagtens drikke en lille Taar til Velkomst? Det er heller ikke Brændeviin, det er ægte Maribo-Aqvavit."

„Nei Tak, det er kanskee daarligt nok, at jeg ikke kan drikke en Snaps, men jeg har nu engang sat mig det for."

„Ja, det gjør Du forresten meget fornuftigt i; det er ikke for det, at Nogen skal sige, at jeg har drukket til Umaade; men havde jeg de Penge, jeg har drukket Brændeviin for, saa var det nu en kjøn Skilling."

Hermed gik Samtalen i Staa. Anders ventede, at Rasmus vilde begynde at tale om det, hvorom alle hans Tanker dreiede sig; men Rasmus lod som han ikke vidste af Noget at sige, og fortsatte taus sit Maaltid. Skjøndt Anders Intet havde nydt siden om Morgenen, var det

ham næsten ikke muligt at faae Noget ned. Han havde derfor god Tid til at see sig om i Stuen, som vel ikke var forskjellig fra de fleste andre Stuer, men hvor dog mangfoldige Smaating bare Vidnesbyrd om Elses Reenlighed og Orden. Tilsidst vilde hans Vært nøde ham til at spise mere, og sagde: „Du har jo slet ikke smagt Hvedebrød; Du skulde dog vide, hvordan Else kan lave Kage."

Ved at høre dette Navn var det, som han vaagnede op af en Bedøvelse; Blodet steg ham til Kinderne, og han udbrød: „Nei, jeg kan ikke spise en Bid; det er som min Hals var snøret sammen, til jeg faaer rogtet mit Ærinde. I veed jo nok, hvorfor jeg er kommen herover; Else har nok sagt Alting."

„Det var da Pokkers gesvindt, Du fik det at vide! har Du talt med Else, siden vi kom herhjem?"

„Ja, hun havde lovet at give mig et Tegn med at hænge et Klæde op, naar jeg maatte komme."

„Naa, det har Du nok lært i Tjenesten; det kalde I jo at signalisere. Men jeg synes ellers, Du lader noget forknyt for en Soldat."

„Skulde jeg gaae imod Fjenden, skulde I nok see, at jeg ikke var forknyt; men dette her er en anden Sag!.... Hvad siger I saa dertil?"

„Ja, seer Du", begyndte den Gamle, idet han torrede sig om Munden og satte Flaske og Glas op i Hængeskabet, „jeg har jo ingen Anden end Else, og Du kan vel tænke, at jeg gjerne vilde have hende forsørget, inden jeg doer. Hvem veed, hvor snart det kan skee? Og skulde jeg falde fra, inden hun, eller da hendes Mand, havde faaet Fæste paa Gaarden, hvad havde hun saa?"

„Aa, I er jo dog stærk endnu", svarede Anders; med Guds Hjælp har I lang Tid tilbage. Men jeg kan jo nok vide, at I ikke skjøtter om at gifte Jer Datter med en fattig Husmandsson, helst da der vel sagtens er saa mange Bondesønner, der gjerne vilde have hende; og det er just det, jeg tager mig saa nær, at jeg er bange, I skulde tænke, at jeg vilde have hende, for at slippe til at faae Gaarden. Men I maa troe, at hverken Else eller jeg bliver til Noget, dersom vi ikke maae komme sammen. Der er dog Ingen, der vilde holde saadan af hende som jeg, og heller Ingen, som vilde være saa god imod Jer. Og var det ikke fordi I sagtens ikke vil være af med hende, saa var jeg ikke bange for at leie eller fæste et Hus med noget Jord; vi skulde nok komme ud af det, og Else skulde ikke komme til at mangle Noget!"

„Nei!" udbrød Rasmus levende, „stille mig af med hende paa den Maade, det gjør jeg ikke! Hvad skulde jeg stille op med Gaarden, naar jeg ikke havde hende? Det er gaaet nok tilbage for mig siden min salig Kone døde, endda der er ikke mange Koner saa dygtige som Else; men jeg duer ikke mere, og det er paa Tid, at jeg faaer Gaarden afstaaet til En, som kan sørge baade for hende og mig. Jeg kan nok mærke, at Pigen har Hjertelag til Dig og har sat sig i Hovedet, at hun ingen Anden vil have; jeg har saamænd heller ikke Noget imod Dig, og om der saa var tyve rige Bondesønner, der vilde have hende, saa skulde Ingen faae hende uden Du, naar Du bare havde saa meget, at Du kunde betale Fæstet; men jeg har ingen Penge, og Forvalteren lader, at Herskabet noies ikke med stort mindre, end et Tusind Daler. Hvor skal det komme fra?"

„Jeg synes dog, at en 5—6 Hundrede maatte gjøre det", bemærkede Anders, „især naar I afstaaer den, mens I er saa rask. Saa maa Undertægten da ogsaa komme Noget i Betragtning. Mener I ikke, at jeg kunde faae nogen Hensstand hos Herskabet, eller ogsaa I kunde hjælpe mig til at faae Penge at laane etsteds? Det skulde ikke vare længe, inden det blev udbetalt."

Rasmus rystede taus paa Hovedet; omsider sagde han: „Jo vist, Herskabet! Saadan har Du ikke lavet det med Forvalteren; han vilde nok hellere jage Dig ud af Godset med sin Hundepidsk, end han skulde give Dig Hensstand med 2 Skilling af Indfæstningen. Det kommer der ogsaa ud af at være saa stridig. Og hvem troer Du vil laane Dig saa mange Penge paa dit ærlige Ansigt? hvad Sikkerhed er der hos en Fæstebonde?"

„Stridig!" gjentog Anders med Varme; „skal jeg ogsaa høre det af Jer! I saae dog, at jeg havde Ret, dengang jeg var selv i Politiretten med Forvalteren; og det hjalp saa meget, at baade I og alle alle de Andre paa Godset bleve frie for de Hovdage, som vare lagte paa og ikke stode i Fæstebrevene. Forvalteren har ogsaa selv sagt, at det var alene derfor, at Herskabet fik i Sinde at gjøre Accord om Hoveriet. Det traf sig nu saa godt, at Søren blev syg, saa jeg maatte gaae for ham; havde han bare ladet mig gaae sidste Gang, skulde han ogsaa nok have faaet Ret med Veien til Tørvemosen; men ham kan de nu bilde ind, hvad det skal være, og saa fik Birkedommeren og Forvalteren ham snakket til at gjøre Forlig."

„Ja ja, lille Anders! jeg veed nok, Du er en flink Karl. Jeg har jo længe vidst, hvordan Else var tilsinds, og jeg skal ikke nægte, at jeg ikke vilde høre Noget derom. Men forleden skulde jeg til Skovauction og kom over Sørens Mark; det var rigtignok en Forandring, siden Du kom til at tjene der: Saadan som Vandet var gravet af Vintermarken, og saadan som Bygmarken var lavet! og sikken deilig Orden, Qvæget var i! Men saa kom din Madmoder gaaende, og jeg gav mig i Snak med hende derom; og hun lod, at det var galt, Du gjorde Dig saa megen Umage med Avlingen paa denne Tid, for naar Søren doer, og hun vilde have En ind igjen, kom hun til at give saa meget mere i Indfæstning. See dengang forandrede jeg mine Tanker, og naar vi bare kunde komme tilrette med Forvalteren og finde paa at gjøre Udvei for Indfæstningen, saa troer jeg nok, at Du vilde komme ud af det, og at det vilde være det Bedste for os Allesammen.... Men lad os faae sat paa Pigen. — Else!" raabte han, og øieblikkelig gik Døren op, saa man næsten kunde have Mistanke om, at Else havde luret, og med blussende Kinder og en Taare i Øiet traadte hun ind, rakte Anders taus sin Haand over Bordet og saae spørgende paa Faderen. Denne klappede hende venligt paa Kinden og sagde: „Nu er Anders og jeg kommen overens om, at vi Begge vil gjøre os al mulig Umage for, at han kan faae Gaarden i Fæste; men kan der ikke blive Noget af med det, saa faaer det at blive ved det, jeg har sagt."

„Men det har jo ingen Hast, Fader! vi kunde jo godt vente nogle Aar, og saa blev der vel nok Udvei paa en eller anden Maade."

„Ja", faldt Anders ind, „Else er jo ikke tyve Aar, og Alderen trykker da heller ikke mig; dersom I vilde tage mig til Karl fra November, saa skulde Else og jeg nok stræbe saadan, at vi snart kunde fæste Gaarden."

„Nei, Børn, det kjender jeg bedre; det fører ikke til noget Godt, at I skulde gaae her og være Kjærester."

„Men", vedblev Anders med noget vaklende Stemme, „kunde vi ikke holde Bryllup og hjælpes ad at passe Gaarden og Avlingen, indtil jeg kunde faae Fæste?"

„Ja der har vi det!" raabte den Gamle heftig; „døde jeg saa fra Jer, saa sad Else som Indsidderkone, det var en net Forklaring! nei det bliver der ikke Noget af med! Et Aar vil jeg see det an, og selv gjøre til det, hvad jeg kan; men kan vi ikke skaffe det Orden med Dig til Pintse næste Aar, saa maae vi see os om efter en Anden!"

Else saae ængstelig snart paa Anders, snart paa Faderen; endelig sagde hun til den Sidste: „Men saa vil Du da sige reentud til Simon, at der ikke kan blive Noget af."

„Vil han vente i et Aar, saa kan han jo komme igjen", meente den Gamle.

„O nei, Fader!" udbrød Else, idet hun greb hans Haand, „sig Nei! ham tager jeg dog aldrig!"

Den Gamle foer op, som om han vilde svare i Hidsighed; men Anders forekom ham og tilføiede formildende: „Ja Simon er jo en stabileret Karl og har brav til Bedste; men jeg troer rigtignok ikke, at det vilde være til Gavn enten for Jer eller Else, om hun skulde tvinges til at gifte sig med ham."

„Hvem snakker om at twinge?" afbrød Rasmus; „Else er jo en fornuftig Pige, hun vil nok skjønne paa sit eget Bel, naar den Tid kommer. Men nu kan I jo see Jer om i Haven eller hvor I vil, mens jeg faaer mig en Middagssøvn, den kan jeg have behov; saa bliver Du da og spiser Nadvere med os, Anders!"

Herom lod Anders sig ikke bede to Gange. Hvad han og Else talte sammen i Haven, er Historien ikke istand til at berette; men da Rasmus, efterat have sovet, kom ud til dem, forekom det dem Begge, at en Time aldrig var gaaet saa hurtig eller saa behagelig for dem, og fulde af Haab og Mod havde de med Haand og Mund lovet at blive hinanden troe, i hvad der end maatte skee. Deres Stemning syntes at meddele sig til Rasmus, thi denne var hele Aftenen saa lystig og snaksom, som Ingen havde seet ham siden hans Kones Død, og inden man adskiltes, tillod han, at Anders og Else maatte være forlovede for Alverden, hvoraf det blev en Følge, at Simon skulde have et bestemt Afslag, dersom han gjentog sit Frieri; ja det blev endog efter nogen Vægring fra den Gamles Side aftalt, at alle Tre den følgende Dag skulde besøge et Skovbal, som Sognets Ungdom hvert Aar foranstalter paa 2den Pintsedag i en nærliggende Skov. Dog maatte den Hovedbestemmelse staae urokket ved Magt, at Anders skulde opgive alt Haab om Elses Haand, dersom han ikke inden Forløbet af et Aar saae sig istand til at feste Gaarden.

Anders var yngste Søn af en fattig Husmand paa et andet Gods. I det for saa mange Familier sørgelige Sygdomsaar 1831 døde begge hans Forældre og hans eneste Broder; to ældre Søstre vare allerede ude at tjene. Ikkun 12 Aar gammel, stod han saaledes ene og forladt i Verden og maatte søge sit Brød blandt Fremmede. Skjæbnen var ham dog saa god, at han kom til at tjene som Vogterdreng hos en retskaffen Mand, der ikke lod ham lide Nød, holdt ham til Flid og Orden, men rigtignok med Strænghed fordrede alt det Arbeide af ham, som en tolvaars Dreng paa nogen Maade kunde udføre. Skjøndt han ofte maatte forsømme Skolen for at kjøre Plov eller vogte Faar og Gjæs, lærte han dog sine Lectier bedre end nogen anden Dreng i Skolen. Ofte saae man ham sidde med en Bog paa Marken hos Faarene; og naar Tærskemanden og Karlen, ja Husbonden med, om Vinteraftenen strakte sig paa Bænken, satte han sig med sin Bog hen paa en Skammel ved den Praas, som lyste for Konen og Pigen ved deres Spinderok; men hans største Glæde var, naar de Alle opmærksomt lyttede til, medens han læste for dem i en eller anden nyttig og morsom Bog, som Manden til dette Brug laante hos Præsten eller Skolelæreren. Medens hans Forældre levede, var han munter, ja undertiden overgiven og vild; men deres Død gav ham et alvorligt og mørkt Anstrog, som han stedse har beholdt. For det Meste gik han stille og rolig sin jævne Vei, passede sine egne Sager, søgte ikke Omgang med Nogen og fornærmede Ingen. Men troede han, at han blev forurettet, og især naar han saae store Drenge gjøre deres mindre Kammerater Fortræd, da blussede han op med ustyrlig Hæftighed og indlod sig ubetænksomt i Kamp, om ogsaa hans Modstandere vare ham langt overlegne i Kræfter. Mere end engang kom han derfor hjem fra Skolen med Buler og Rifter, og blandt Skoledrengene havde han flere Uvenner end Venner, men Pigerne udkaarede ham bestandig til deres Beskytter og Hjælper. Det kan ikke nægtes, at han undertiden gik i Tanker og forsømte Et og Andet: Engang stod hans Husbond langt borte og saae, hvorledes Ræven tog sig en Gaas ud af Flokken lige for Næsen af ham, medens han var ganske fordybet i en Bog; dengang fik han en dygtig Dragt Prygl og fandt sig deri uden Modsigelse eller Klage, ligesom han altid angerfuld modtog fortjente Irettesættelser; men dersom Husbonden eller Skolemesteren lode det mindste Ord falde, som kunde tyde paa Mistanke om, at han skulde have vist Mangel paa Sandhed og Redelighed, saa svarede han med bister Stolthed, ja næsten Uartighed, men fortrød strax igjen sin Heftighed, saasnart de erklærede, at de troede ham, og det varede heller ikke længe, inden de altid troede ham. Da han gik til Præsten, udmærkede han sig endnu mere end i Skolen, og det faldt af sig selv, at han stod øverst paa Kirkegulvet. Dagen efter hans Confirmation sagde hans Husbond til ham: „Nu er Du jo en heel Karl; fra Mandag skal Du ogsaa have lidt Løn foruden Klæderne." Anders blev meget overrasket ved dette Tilbud, og yttrede, at han hidtil havde modtaget saa meget Godt i Huset, uden at kunne gjøre Vederlag derfor, saa det ikke kunde falde ham ind endnu at forlange Løn. „Nei, lad det nu blive derved", svarede Husbonden; „dengang jeg tog Dig, var det rigtignok ikke min Mening at have Dig uden om Sommeren, saa maatte Sognet have betalt for Dig etsteds om Vinteren; men da saa Tiden kom, vilde hverken Konen eller jeg af med Dig, og vi har saamænd heller intet Tab havt derved; Du har gjort god Lige for det, Du har kostet hidtil, og nu skal Du for det Første have 5 Rbd. for i Sommer." Denne lille Forandring i hans Stilling gjorde et ubeskriveligt Indtryk paa hans hele Væsen. Det var ikke for Pengenes Skyld, som han aldrig havde savnet og endnu ikke vidste at bruge til Noget. Heller ikke havde det just været ham ubehageligt at skulle føle Taknemmelighed imod sine Velgjørere. Dog havde det, ham selv ubevidst, hvilet som en trykkende Tanke i hans Sjæl, at han ikke kunde staae paa sine egne Been, men maatte tage sit Livsophold som en Naadegave af Fremmede. Men denne aabne og smigrende Erklæring af hans brave Husbond hævede ham paa eengang i hans egne Tanker og gav ham en Selvtillid og Uafhængighedsfølelse, som han ikke havde dromt om.

En varm Søndag Eftermiddag i den følgende Sommer var Anders gaaet ud i Marken for at see til Kvæerne. De havde endnu ikke afgræsset det Toirslag, de havde for, og han trak derfor Campes „Columbus", som han nylig havde laant, op af Lommen, satte sig under en Pil ved Markskjellet og var snart saa fordybet i sin Læsning, at han slet ikke sandsede en i Begyndelsen svag, men siden stærkere og stærkere Brølen, som lod sig høre i Nærheden. Han troede nok snarere at høre Indianernes Kampskrig, end Naboens store røde Tyr, som han ellers havde al Respect for, uagtet han var den raskeste og dristigste Dreng i hele Byen. Pludselig vakte et gjennemtrængende Skrig ham af hans Drømmerier. Han sprang op paa Gjærdet, og saae da tæt ved sig to Fruentimmer, som netop nu med den største Rædsel bemærkede, at en lille Pige, der var flygtet med dem for den løse Tyr, var falden omkuld i det hurtige Løb og i et Øieblik vilde være indhentet af den ophidsede Forfølger, som kom anstormende i korte Spring og kun undertiden standsede for at oprøde Jorden med Horn og Forbeen, medens den udsendte sine vrede Trudsler. Det ældste af Fruentimmerne, en pyntet og net

Bondekone, vilde tilbage til sit Barn; men hendes Ledsagerinde anstrængte sig i Fortvivlelse for at trække hende med sig og komme over Gjærdet. Anders gav sig ikke Tid til at overskue denne Scene og endnu mindre til at overveie, hvad han havde at gjøre: Som en Tiger efter sit Bytte, styrtede han afsted imod Tyren, og først da han havde naaet den lille Pige, der af Skræk ikke kunde reise sig, faldt det ham ind, at han var ganske ubevæbnet. Tyren var neppe 5 Skridt borte. Da snappede han en af sine Træsko i hver Haand, løftede dem hoit i Veiret og gik lige los paa det rasende Dyr, som studsede lidt over denne uventede Modstand. I det Samme fik det den ene Træsko lige i Panden med en saadan Virkning, at det satte sig paa Enden og derpaa øieblikkelig gjorde omkring. Anders benyttede sig hurtig af den vundne Fordeel, greb med den ene Haand fat om Tyrens Hale og badskede med den Træsko, som han endnu havde i den anden Haand, saa lystig los paa dens Bagfjerdinger, at den i langt større Spring, end den var kommen, satte afsted over Marken til den modsatte Side. Da han havde fulgt den et Stykke paa Vei, vendte han tilbage, tog det grædende Barn paa sine Arme og bar hende i Sikkerhed hen til Moderen, som næsten afmægtig var sunken ned ved Gjærdet.

Saaledes traf Anders og Else første Gang sammen. Hun var da 9 Aar gammel. Hun var med sine Forældre kommen i Besøg hos Naboen, der var gift med Rasmus Clausens Søster. Hele Familien havde efter Middagsmaaltidet foretaget en Tour i Marken; men da Mændene vilde hen at see, om Hoet i en noget afsides liggende Eng var tjenligt til at kjøres ind, vendte Rasmus's Kone med Else og en Kone fra Byen tilbage, og kom da forbi den slemme Tyr, der formodentlig blev ophidset ved at see deres røde Skjørter og begyndte at brumme og løbe rundt i Toirslaget; da den saae, at de bleve bange og gave sig paa Flugt, fik den mere Mod, rev sig los og satte efter dem.

Elses Moder var ude af sig selv af Glæde, omfavnede og kyssede snart Else, snart Anders, og udskjældte sig selv, fordi hun et eneste Øieblik havde kunnet glemme sit Barn; og dog var det ikke hende, men den anden Kone, som havde havt Else ved Haanden og givet Slip, da hun faldt. Anders maatte følge med dem hjem, og for at de kunde komme hurtig afsted og faae Folk udsendte at binde Tyren, hjalp de ham at flytte hans Koer. Else tog ham i Haanden paa Hjemveien, men vendte sig hvert Øieblik om og saae op paa ham med sine milde blaae Øine, og han var ganske indtaget i det yndige Barn med det fine Ansigt, som tog sig allerkjæreste ud under det klare Kniplingslin. Hun vilde bære Bogen, som han havde læst i, og han maatte love at vise hende Billederne og forklare hende, hvad de forestillede, og da han havde været inde hos sin Husbond og faaet Tilladelse til at blive hos Naboens om Eftermiddagen, medbragte han endnu flere Bøger med Billeder og fortalte hende Historier dertil, hvorover hun var ude af sig selv af Glæde.

Else kom for det Meste et Par Gange hver Sommer med sine Forældre i Besøg hos sin Faster, og saasnart de vare ankomne, blev der strax sendt Bud ind efter Anders, som aldrig tilbragte nogen Eftermiddag mere behageligt, end i disse Menneskers Selskab. Han voxede imidlertid til og blev en smuk, rank Karl, der allerede var Gjenstand for mange nette Pigers lønlige Ønsker, hvilket han dog ikke lagde Mærke til, saameget mindre, som han kun sjelden deeltog i Ungdommens Lystigheder, og hans strænge Husbond, ligefra han tog ham i Huset, havde indplantet ham sin egen Afsky for alt Slags Gadestævne, som bestaaer i, at Drenge, Karle og Piger om Aftenen i godt Veir forsamle sig i en Udkant af Byen og tilbringe Tiden indtil langt ud paa Natten med — ja Gud veed hvad; men efter troværdige Folks Paastand er det nok meest med det, som Bibelen kalder „gjækkelig Snak og letfærdig Skjæmt".

Da Anders var 20 Aar gammel, mødte han første Gang ved Sessien. Herrerne lagde deres Penne bort og saae forventningsfulde til, da den smukke velvorne Karl med militairisk Holdning traadte hen til den skjæbnesvangre Hat for at uddrage sit Lod. Saasnart han havde aabnet Sedlen og kastet et Blik deri, rødmede han, og en Glædesstraale foer over hans Ansigt. „Naturligviis Frilod", sagde Majoren, som havde den store Protocol for sig, i en ærgerlig Tone, og vilde just skrive det ind, da Overkrigscommissairen, hvem Anders havde leveret Papiret, i det Samme sprang op, gned sine Hænder og raabte: „Nei tvertimod Soldat!" Han klappede ham venligt paa Skulderen og sagde: „Det var Net, min Søn, at Du ikke er bange for Tjenesten; Du kan blive Garder, naar Du bare er hoi nok; lad os strax faae Dig maalt!" Men den øvede Mand havde ladet sig skuffe af Ynglingens ranke Holdning: Han manglede en heel Tomme i Gardermaalet, og man sagde ham derfor, at han skulde til Landsenererne i Nestved, men trøstede ham med, at han med Tiden kunde vente at blive Underofficeer, dersom han kunde regne og skrive.

Strax efter at Anders havde forladt Salen, kom det Lægd for, hvortil Rasmus Clausen hørte. Han var tilstede med sin eneste Søn, som var et Par Aar ældre end Anders. Da dennes Navn blev opraabt, traadte Faderen frem og lagde sin Dobeattest paa Bordet, hvoraf Herrerne kunde see, at han som „Gammelmand" kunde tage sin Søn fri for Tjenesten.

„Men Du har jo endnu en Søn, som er ældre end denne her, hvis jeg husker ret", bemærkede Amtmanden.

„Nei, ham have De taget fra mig!" svarede Rasmus i en baade sørgmodig og trodsig Tone.

„Hvad vil det sige? er han Soldat?" spurgte en af Sessionsherrerne.

„Nei", svarede Rasmus, idet han øiensynligt anstrængte sig for at vinde den fornødne Fatning, og knuste en Taare i Øiet, „han var her til Session ifjor og feilede Ingenting; men saa maatte han staae herudenfor og vente i 2 Timer i Slud og Kulde, og siden maatte han klæde sig af og gaae med de bare Been i Sole og Snavs. Saa kom han syg hjem og lagde sig tilsengs, og fra den Tid har han ikke havt en Time Helsen: Nu ligger han paa Kirkegaarden!" Ved de sidste Ord brød Oldingen ud i en lydelig Hulken og gik hurtig bort.

„Kald saa den Næste frem", sagde Majoren med et Skuldertræk, og Forretningerne fortsattes.

Anders skulde altsaa være Landsenecr, og han var inderlig glad over en Tilskikkelse, som de fleste Andre forbande og begræde. Han havde ingen Slægtninge, som vilde sørge over hans Bortreise: hans Søstre havde været borte fra Hjemmet fra hans tidligste Barndom og vare nu begge gifte med Husmænd i forskjellige Byer langt borte, saa han næsten slet ikke kjendte dem. Forholdet mellem ham og Husbonden samt dennes Familie var vistnok saa godt som Nogen af dem kunde ønske, men om egentlig Sorg over Skilsmissen kunde der dog ikke være Tale, og Opholdet i dette næsten alt for stille og rolige Hus, hvor Aar ud og Aar ind den ene Dag gik som den anden, begyndte at blive ham lidt kjedsommeligt; han havde læst saa meget om fremmede Lande, om Reiser og Krig, at der lidt efter lidt var opstaaet en dunkel Længsel i hans Sjæl efter at tumle sig i den vide Verden, hvor han kunde komme til at opleve noget Stort, ja maaskee selv udføre noget Stort. Det forekom ham, at han ikke uden Utaknemmelighed kunde forlade sin gode Husbond, som havde megen Nytte af ham og skjønnede derpaa; og han var for sindig og fornuftig til uden Anledning at styrte

sig ind i den fremmede Verdens Tummel, for at søge Lykken som Eventyrer. Men nu var det, som om Lykken selv bankede paa hans Dør, uden at han søgte den: blev han først Soldat, kunde han jo ogsaa komme i Krig, og saa kunde han jo udmærke sig, blive Officeer og komme til at opleve alle de Begivenheder, udføre alle de Bedrifter, som han havde læst eller drømt om! Han var jo ikkun 20 Aar; hvo vil da undres over, at Livets Erfaringer, Livets bittre Skuffelser endnu ikke havde afbleget de Farver, hvormed det ungdommelige Haab i en kraftig og sund Sjæl maler Fremtiden!

Men nu Else! — vilde en fleeraarig Adskillelse fra hende da ikke være ham smertelig? Hidtil var denne Tanke i det Mindste ikke faldet ham ind. Hun var ham en inderlig kjær Søster, men heller Intet-videre. Han maatte tilstaae sig selv, at de Dage, han havde tilbragt i Selskab med det fromme, blide Barn, havde bidraget Meget til at afslibe det Skarpe i hans Væsen og formilde den Hæftighed og Paastaaelighed, som saa tidt havde foraarsaget ham Ubehageligheder; men han havde endnu ikke tænkt paa at knytte sin Skjæbne nærmere til hendes: Hun var endnu et Barn, og skulde først begynde at gaae til Præsten om Efteraaret, naar han skulde reise til Nestved. Men da Tiden nærmede sig, følte han ofte en underlig Hjertebanken, naar han tænkte paa, at han maaskee aldrig mere fik Else at see, og ikke sjelden greb han sig selv i, at hans dristige Drømme om Fremtiden begyndte at blive mindre høit flyvende og at forme sig saaledes, at Else fik en Plads med deri: Han vilde da vende tilbage fra Krig og Eventyr i fremmede Lande beriget med Guld og Ære, kjøbe den smukkeste Gaard, som var at finde paa Landet, og der vilde han hjemføre Else som sin Brud, og med hende leve lykkelige Dage i Fred og Kjærlighed. Men jo nærmere han kom Opfyldelsen og Virkeligheden, deste mere begyndte han selv at opgive Troen paa disse Drømme, der forekom ham som en barnagtig Tankeleg, og han vilde ikke for nogen Priis, at Nogen skulde kjende hans vaagne Drømme.

Anders havde haabet, at Else endnu engang inden hans Afreise skulde komme hen at besøge sin Faster, men det vilde ikke føie sig saaledes, og reise bort uden at tage Afsked med hende, kunde han dog ikke. Da faldt det ham ind, at Pille-Simon i Farse, den gamle Morten Pilles ældste Søn, ogsaa var udskreven til Landseneer, og skulde møde samme Dag som han; det fulgte derfor af sig selv, at han et Par Dage i Forveien maatte tage til Farse, for at træffe Aftale med Simon om at mødes i Færgegaarden og gjøre Reisen sammen; og da han først var i Byen, kunde han jo ikke Andet end see indenfor hos Rasmus Clausens. De vare Alle meget venlige imod ham, men endnu kjendelig nedtrykte over den ældste Sons Død; ogsaa Elses stille Sorgmodighed maatte vel have sin Grund deri. Da han havde sagt Farvel, og langsomt med bøiet Hoved gik henad Veien udenfor Havegjærdet, hørte han Noget pusle i Buskene. Han saae op, og den lille Elses venlige Ansigt smilede til ham med forgrædte Øine. „Det var kjønt af Dig, Else!“ begyndte han, idet han steg op paa Stænten; „jeg er jo ogsaa gaaet hertil blot for at see Dig inden jeg reiser.“ Han holdt pludselig inde, thi han havde allerede røbet mere, end han hidtil havde villet tilstaae sig selv.

Else tog ham i Haanden og sagde grædende: „Nu faaer jeg Dig vel aldrig mere at see!“

„Jo, med Guds Hjælp kommer jeg nok tilbage igjen om 3 Aar, naar jeg har tjent min Tid ud. Saa er Du en stor voxen Pige; men saa har Du vel reent glemt mig.“

„Nei, jeg glemmer ikke saa let! Men hvem siger, at Du kommer mere tilbage hertil? Du har jo hverken Slægt eller Venner at længes efter.“

„Dersom Du vil tænke paa mig, mens jeg er borte, saa vil jeg længes efter Dig, og saa skal jeg nok komme igjen.“

„Og saa kommer Du da her til Farse? ikke sandt, Anders! Der er saa langt hen til Faster.“

„Ja, det gjør jeg bestemt! Og nu farvel!“ Med disse Ord løftede han hende op til sig, slyngede Armen fast om hendes Liv og trykkede et varmt Kys paa hendes Mund. Derpaa satte han hende blidt ned, sprang med en rask Beslutning over Stænten og ilede op ad Veien.

Simon var just ikke nogen behagelig Reisekammerat: Han var yderlig forknyt ved at forlade Hjemmet og ængstelig for det, han gik imøde; han førte en stor velforsynet Madpose med sig, men naar han gjorde Brug af den, faldt det ham ikke ind at byde Anders Noget med sig, uagtet denne ingen Proviant havde. Desuagtet følte Anders sig baade underveis og senere ved deres Ophold i Nestved paa en Maade forpligtet til at tage sig af ham og være ham til Hjælp og Beskyttelse, hvad enten det nu blot var den naturlige Drift hos den Stærkere til at hjælpe den Svagere, eller det var fordi Simon ved deres første Fremtræden blandt lutter fremmede Mennesker var hans eneste Bekjendt; maaskee det ogsaa i Anders's Øine var en Anbefaling, at Simon var fra Farse, og han saaledes kunde vente gjennem ham undertiden at høre lidt fra eller om Else. Men det var langt fra, at Simon viste sig taknemlig herfor; han var bestandig snur og tvær imod Anders, og det ærgrede ham, at han saa ofte skulde behøve hans Beskyttelse og have ham at takke for, at Ubehageligheder og Irettesættelser bleve afværgede. Dette var især hyppig Tilfældet i Exerceer- og Rideskolen, hvor Anders med den største Lethed fattede og udførte Alt, og stedse kunde tjene Officererne til et Mønster for de andre Rekruter, men Simon og andre Karle, som havde den Ulykke at være klodsede af Naturen eller forkjælede i deres Barndom, maatte døie meget Ondt og tidt smage den flade Klinge. Undertiden kunde der vel ogsaa falde ufortjente Skjældsord og Slag, og da var Anders altid tilrede at træde op til de Forurettedes Forsvar, men paadrog sig herved adskillige Officerers Uvillie. I Særdeleshed havde en ung hidsig og raphaandet Lieutenant ved Navn Madum fattet et uforsonligt Had til ham, fordi han saaledes ofte havde lagt sig imellem og søgt at forhindre ham fra at bruge Sablen i Utide, og tilsidst, da han engang havde været ganske ude af sig selv og mishandlet flere Rekruter, fik Anders hele Skolen til at klage til Generalen, hvoraf Følgen blev, at de rigtignok Alle fik en Irettesættelse, men Madum kom ikke oftere i Skolen og saae i lang Tid meget nedslagen ud og skjelede til Anders, som dm han vilde sluge ham. — Hos de fleste Soldater og Officeer var Anders dog i stor Yndest. Blandt de Sidste havde han især fattet Hengivenhed for en Capitain von Harding, en munter og rask, men maaskee noget letsindig Adelsmand, som bestandig havde viist Anders fortrinlig Tillid. Denne kaldte ham en Dag til sig og sagde: „Jeg behøver en paalidelig og tauS Karl, og her er Ingen, som jeg stoler mere paa end Dig. Vil Du paatage Dig en hemmelig Expedition for mig? Du kan forlade Dig paa, at det ikke er noget Ondt, jeg vil bruge Dig til.“

„Med Fornøielse, Hr. Capitain!“

„Seer Du: Jeg har Permission paa nogen Tid, og reiser i Eftermiddag til Kjøbenhavn; saaledes skal det i det Mindste hedde sig. Imorgen er det Søndag, og Du er fri for Vagt. Vil Du saa Kl. 7, naar det er blevet mørkt, gaae ud ad Veien til Herlufsholm og vente ved Broen, saa skal jeg komme til Dig og sige Dig, hvad Du videre har at gjøre. Du kan vel nok sørge for, at Skildvagten lader Dig slippe ind uden at gjøre Bravl, hvis Du skulde komme efter Kl. 10?“

„Jo, stol De kun paa mig, Hr. Capitain!“

Den sidst omtalte Forsigtighedsregel blev Anders saa meget lettere, som en heel Flok Landsenerer, hvoriblandt Simon, begunstigede af et Gilde hos Generalen, havde aftalt at tilbringe Aftenen og en Deel af Natten i en Smugkro noget fra Byen, og allerede hos Skildvagterne havde sikkret sig et ubemærket Tilbagetog. — Anders indfandt sig paa rette Tid og Sted, og havde ikke ventet længe, forend Capitainen kom ridende. Det Ærinde, der blev ham overdraget, bestod hverken i Mere eller Mindre, end at være Elskovsgesandt. Han skulde for Capitainens Penge leie en Vondehest, derpaa begive sig med ham til en stor Herregaard, over en Miil borte, skaffe sig Adgang ved et opdigtet Ærinde og see sit Snit til at spille et Brev i Hænderne paa en ung Frøken og enten bringe hendes Svar eller ledsage hende selv til et Stævnemode udenfor Havemuren. Han udførte dette Hverv med den største Conduite og fuldkomment Held, og ankom først længe efter Midnat ved Casernens Port. Han vinkede til Skildvagten og vilde liste sig forbi ham, da han til sin største Overraskelse hørte et yderst reglementeret: „Hvem der?! Feldtraab?!"

Anders nævnede sagte begge Dele og tilføiede: „Hvad betyder dette?"

„Ja gaae nu op", hvidskede Vagten, „saa faaer Du det nok at vide: Her er Fanden los!"

Da han traadte ind i Sygestuen, hørte han Alle snorke i den tryggeste Ro; men saasnart de mærkede, at det kun var ham, stak den Ene efter den Anden Hovedet frem, og nu hørte han til sin Forskrækkelse, at de, der vare gaaede til Kroen, just som Spillet gik allerbedst vare blevne overraskede af Lieutenant Madum. De havde allerede kiendt ham, da han steg af Hesten, og Simon, som var noget beruset, havde, baade for at han ikke skulde robe dem, og for at hævne de Fugtel, han og Flere havde faaet af Madum i Skolen, stillet sig bagved Døren, og i det Øieblik, han stak Hovedet indenfor, givet ham et saadant Slag i Ansigtet med sin flade Haand, at han var styrtet bag over. Derpaa havde de bundet for hans Øine, og under Slag og Spark, men ganske stiltiende baaret ham ud paa Veien. Efterat Værten havde ladet sine Gjæster paa det Høitideligste love Taushed og Benægtelse, havde de sluppet Hesten los og selv vare de ligesom denne alt hvad Remmer og Tøi kunde holde, løbne ind til Byen og lykkelig komne i Seng uden at vække Opsigt. Nu nylig havde Madum med forbundet Hoved og ledsaget af flere Officerer været inde paa Sovestuerne, for at eftersee, hvem der var borte, og ikkun savnet Anders og 2 Andre, som vare fraværende med Tilladelse.

Anders lovede ligesom de Andre ubrødelig Taushed, men ønskede, at han slet ikke var bleven indviet i Hemmeligheden; og han fik ikke sine Øine lukkede den Nat. Den følgende Morgen var Kasernen lukket og en Krigsret blev sat, som strax begyndte at optage Forhør. Vagten paastod, at Ingen var kommen ind efter Kl. 10 uden Anders. De Tø, som havde været borte hele Natten, kunde med Lethed bevise, hvor de havde været. Alle de Andre sagde, at de vare gaaede tilsengs i sædvanlig Tid. Mistanken maatte altsaa falde paa Anders, som vel paa det Bestemteste og med det fuldkommeste Udtryk af Sandhed forsikkrede, at han var uskyldig, men ogsaa urokkelig vægrede sig ved at sige, hvor eller i hvilket Ærinde han havde været borte. Ikkun paa Spørgsmaalet, om han ikke vidste, hvem den Skyldige var, svarede han noget vaklende, at han ikke havde været tilstede og Intet seet, og altsaa ingen Oplysning kunde give om Gjerningsmanden. Lieutenantens Forklaring gik ud paa, at han havde faaet et Nys om, at over en Snees af Mandskabet vare samlede i Kroen, og derfor havde begivet sig derud; at det var en høi Karl med Landseneerbeenklæder, som først havde slaaet ham, og at det forekom ham, at ogsaa de Øvrige, som havde deeltaget i Mishandlingen, vare Landsenerer. Dette Sidste stemmede vel ikke med den paa Anders hvilende Mistanke, men denne bestyrkedes igjen ved den beviislige Kjendsgjerning, at han ikke kunde lide Madum, og heller ikke havde Grund dertil. Krigsretten var i stor Forlegenhed: Disciplinen vilde lide derunder, om en saa grov Forbrydelse kunde hengaae ustraffet, og flere af Medlemmerne ansaae det for tilstrækkelig beviist, at Anders var den Skyldige, medens Andre, og deriblandt Auditeuren, som havde Forsædet i Retten, holdt sig personlig overbeviste om hans Uskyldighed, skjøndt de erkjendte, at han neppe kunde undgaae at dømmes, dersom ingen nærmere Oplysninger kunde skaffes tilveie, hvorfor han indtil videre blev holdt i strængt Fængsel. Da alle den civile Øvrigheds Bestræbelser for ved Forhør over Værten og hans Folk at opklare Sammenhængen vare frugtesløse, besluttede man — for om muligt derved at bevæge Arrestanten til Bekjendelse eller de formeentlige Medvidere til at angive den Skyldige — at forkynde ved Parolen som Krigsrettens Dom, at Anders skulde lobe Spidsrod! Han hørte med Rolighed denne Dom, og vedblev standhaftig sin Forklaring. Hos de andre Karle derimod frembragte den en stor Bevægelse, og de forsøgte at bevæge Simon til enten at angive sig selv, eller dog at tillade dem at erklære, at Anders var uskyldig; men forgjæves.

Da kom Harding tilbage fra sin Reise tidligere end man havde ventet og hørte med Forfærdelse hvad der var skeet. Han ilede strax til Anders og kunde ikke nok-som rose hans Standhaftighed, hvorpaa han i Krigsretten paa sit Æresord afgav den Erklæring, at Anders havde været borte i hans Ærinde, og netop paa den Tid Madum var bleven overfaldet, havde befundet sig over en Miil borte. Ved hans Mægling blev Dommen nu forandret saaledes, at naar alle de, som havde været tilstede i Kroen, frivillig vilde melde sig, skulde al videre Undersøgelse om Overfaldet bortfalde, og Deeltagerne blot for deres Fraværelse straffes hver med 8 Dages Arrest.

Paa dette Vilkaar meldte de sig med Glæde, og Anders feirede en fuldstændig Triumf, som endnu mere stemte Simon uvenligt imod ham, da han selv maatte høre mange Skoser over sin Feighed, og det snart var almindelig bekjendt, endog blandt Officererne, at han var den egentlige Gjerningsmand. (Forts. i næste Nr.)

Naturhistoriske Skizzer.

II.
Tigeren.

Tigeren hører, som bekjendt, til Katteslægten, der danner en naturlig Gruppe af de vildeste, blodtørstigste og bedst bevæbnede Rovdyr, og som udmærke sig ved deres med frygtelige Tænder og meget kraftige Muskler forsynede korte og stærke Kjæber, samt deres krumme og spidse Kloer, der under Gangen trække sig tilbage og saaledes afgive et aldrig slovet, høist farligt Vaaben. Disse Dyrs Muskelkraft er overordentlig, og alle Legemets Dele besidde tillige en mærkelig Boielighed, hvorfor de med største Lethed saavel kunne gjøre uhyre Spring, som krybe og klattre. Men denne store Smidighed gjør dem det næsten umuligt at løbe, og vilde saaledes skade dem, dersom de ikke forstode at anvende ligesaa megen Udholdenhed og List, som Kraft for at bemægtige sig deres Bytte. Idet de gaae lydløst paa de tykke og elastiske Knuder, hvormed deres Fødder underneden ere besatte, snige de sig til det Sted, hvorhen Haabet om at finde et Offer drager dem, trykke sig her i største Stilhed, uden at den ringeste Bevægelse

rober dem, og oppebie saaledes det heldige Øieblik med uforstyrret Taalmodighed, og, naar det kommer, styrte de sig med et Spring paa deres Bytte, falde over det, sønderrive det med deres Kloer og stille for nogle Timer deres blodige Rovbegjærlighed. Naar de have mættet sig, trække de sig' tilbage til Midten af det Strøg, som de have valgt til deres Jageplads og vente der i en dyb Søvn, indtil Hungeren atter noder dem til at drage ud. De sluge for største Delen deres Føde, og Tungen er heelt besat med hornagtige Spidser, ved Hjælp af hvilke de saa at sige afraspe de blode Dele af deres Rov. De see ikke langt, men ligesaa godt om Natten som om Dagen, og deres Hørelse er overordentlig fiin. I den vilde Tilstand synes Mistro at være et Hovedtræk i deres Charakteer, som dog i Fangenskab snart gaaer over til Tillid og Hengivenhed. Alle de til Katteslægten hørende Dyr have den største Lighed med hverandre, saa at den, der f. Ex. kjender den tamme Kat, kan danne sig et Begreb om alle de øvrige Arters Udseende, Levemaade og Charakteer.

Af alle disse fremstiller Tigeren — der opnaaer en Længde af indtil 8 Fod og ovenpaa er brunguul med uregelmæssige sorte Tværstriber, under Bugen hvid — Rovdyret i sin meest fuldendte Skikkelse. Dens Fædreland er hele Østindien, samt Øerne Sumatra og Java; dog findes den ogsaa nordligere. Den opholder sig sædvanligt i Nærheden af menneskelige Boliger, hvor de uhyre, svagtige Bambusrør, der bedække Flodbredderne, tjene den til Skjul. Her lurer den paa og overlister sit Offer paa Kattenes sædvanlige Maade og bringer det derpaa til et sikkert Sted. Med største Lethed bærer den sit Bytte, som den ofte rover saa hurtigt, at der ikke er at tænke paa Forsvar, bort i Munden. Paa denne Maade skal den endog kunne bortslæbe en Hest eller en Bøffel uden Anstrængelse. Saaledes rev under en engelsk Ryttertrops Marsch en Tiger en Rytter af Hesten og ilede saa hurtigt afsted med ham, at man ikke kunde indhente den. En anden Tiger sprang op paa en Elephant, greb en i Sadelstolen siddende Englænder, kastede ham over Ryggen og flyede. Ved Nedstyrtningen fra Elephanten berøvet sin Bevidsthed, kom han dog atter til sig selv, greb en af sine Pistoler og affyrede den mod Dyrets Hoved, men feilede, hvilket foraarsagede, at det bed stærkere til, saa at han atter tabte Besindelsen i nogen Tid, indtil han, samlende hele sin Kraft, greb den anden Pistol og havde det Held at skyde Tigeren gjennem Skulderbladet i Hjertet. Hans Venner fandt ham bevidstløs, men bragte ham ved omhyggelig Pleie atter tillive, og han slap med at blive halt.

De Saar, som Tigeren bibringer, skulle ofte være et Qvarteer dybe og ere i Almindelighed dødelige. Naar Tigeren plages af Hunger, afholder ikke engang Ild den fra at hente sit Offer i dens Nærhed, som en Englænder Monro's ulykkelige Skjæbne beviser. Denne havde med sine Jagtvenner leiret sig omkring en Ild, da man pludseligt hører en Tigers tordenlignende Brøl, som i samme Øieblik snapper den ulykkelige Monro og slæber ham bort. Alle skjøde efter Dyret; og faa Minuter efter, da det var fældet, kom Monro tilbage, badet i sit Blod. All Lægehjælp var forgjæves; han døde 24 Timer efter.

Har den ædt sig mæt, hvortil den behøver et halvt Menneske, bliver den feig, flyer Menneskene og søger hen til et stille Sted. En Jæger kom, ved at forfølge en Hare, ind i et Krat, hvor han til sin Forfærdelse traf en Tiger, der, vaagnende af sin Søvn, saae paa ham med glubske Øine. Han foer tilbage; men Tigeren reiste sig langsomt og bortfjernede sig, som det syntes fortrædelig, og gik roligt, uden at anfalde Nogen, forbi flere Tjenere. I Krattet fandt man en halv Ørn.

Ogsaa redde Aandsnærværelse og tilfældige Omstændigheder ofte et Menneske. En ubevæbnet Officeer frelste sig ved en heel Time modigt at see en Tiger under Øine, og bragte den endelig til at flygte. Om denne Tiger var hungrig eller mæt, maae vi lade usagt. Uventede Tilfælde bevæge den ogsaa stundom til Flugt. Saaledes faldt en Englænder fra en Elephant ned paa en Tiger, der, ikke mindre forskrækket end han, skyndte sig at komme bort.

Hunnen føder 2 til 3 Unger, som den bevogter med stor Kjærlighed, og er i denne Tid farlige end nogensinde.

Den almindelige Maade, hvorpaa Tigerjagter anstilles, er paa godt afrettede Elephanter, da Heste, paa Grund af deres Frygt for hine Dyr, ere ubrugelige dertil. Men ved de store Klapjagter, som de indiske Fyrster anstille for deres Fornøielse, blive ofte 20 til 60,000 Mand Infanteri og Cavalleri tilsagte, som omgive Tigerne med høie og stærke Garn og indrette Skydepladser paa høie Træer og Stilladser. Herpaa bliver det tørre Græs og Krat stukket i Brand, og samtlige Klappere jage trommende, skrigende og skydende Tigeren i Garnene, hvor den da bliver fældet fra Skydepladserne eller Elephanterne. Ved saadanne Jagter angriber Tigeren sædvanligt Elephanten, idet den søger at springe op efter Skytterne, som da modtage den med Skydegeværer og Landser. Mindre disse kostbare Jagter, end enkelte Europæeres Mod, skylde nogle Egne den næsten fuldstændige Udryddelse af disse frygtelige Dyr. Ved en Tydsker Pauls urokkelige Mod blev Den Cossimbuzar renset for Tigere. Man fortæller, at han i een Dag har skudt fem Tigere med sit aldrig feilende Gevær. En anden Privatmand ved Navn Heinrich Tamus skal egenhændig have fældet 360 Tigere.

Foruden ved Jagter søger man ogsaa ved Selvskud og Gruber at befrie sig fra disse farlige Gjæster. I det nordlige Østindien skal man betjene sig af Blade, bestrøgne med et Slags Fugleliim, som man strøer paa deres Vei. Tigeren træder paa dem og under sin Bestræbelse for at skille sig af med dem bedækker den sig mere og mere med disse Blade. Tilsidst bliver den rasende og begynder at vælte sig omkring, hvorved den tilklæber sig Næse, Øine og Øren, og opløfter da et frygteligt Brøl, hvorpaa de Indfødte ile til og dræbe den.

Hvor talrige Tigerne ere i Østindien, sees af en Indberetning fra et lille Distriet, ifølge hvilken i Aaret 1819 ikke mindre end 84 Personer berøvedes Liget af Tigere, og det er derfor let forklarligt, at hele Landsbyer, som staae nærved Bambusskove, have mistet deres Beboere ved Tigere og nu ere forladte.

Tigeren kan tæmmes, medens den er ung, hvorpaa man har Exempler baade fra ældre og nyere Tider. Ogsaa har man Beretninger om, at Tigere have viist sig ædelmodige imod andre Dyr og taknemmelige imod Mennesker. En herlig Tiger, som 1793 blev foræret Kongen af England, viste sig paa Overfarten meget artig og tam. Da den engang stjal et Stykke Kjød fra Tømmermanden, blev den dygtig straffet derfor og fandt sig taalmodig deri. Efter i to Aar ikke at have seet den, besøgte Tømmermanden den. Tigeren kjendte ham strax og syntes at blive meget fornøiet ved at see ham. Han gik endog ind i Buret til Tigeren, som i den Grad viste sig glad og taknemmelig, at det efter 2 til 3 Timers Forløb kostede ham den største Møie at komme bort fra den.

I den vilde Tilstand har Tigeren ingen anden Fjende end Mennesket, og det eneste Dyr, som i Styrke er den overlegen, Elephanten, angriber den ikke af egen Drift, ligesom ogsaa Tigeren respekterer Elephanten. Ved de Kampe, som foranstaltes imellem dem, er den Sidste sædvanligt den seirende, idet den griber Tigeren med sin Snabel og slynger den i Veiret. Men, er Tigeren saa heldig at faae fat paa dens Snabel, hvilket dog sjældent skeer, saa er det ude med Elephanten. T.

En gammel Fattigmands Betragtninger.

O, engang var mit Hjerte rigt og ungt,
Min Arm var stærk, og Intet syntes tungt;
Men Troen, som formaaer at flytte Bjerge,
Dog ei kan rokke tvende stærke Dverge,
Man giver Navn af Protection og Penge.
Den Unges Haab er trygt; det varer længe,
Forinden han kan ret forstaae og fatte,
At ei Enhver har Krav paa Jordens Skatte;
Den modne Alder vil ham tidsnok lære,
At Veien, som gaaer her til Lon og Ære,
Ei altid falder sammen med den Sti,
Der gaaer til Evighedens Sorgenfri.
Man stiller som et lysende Exempel op
De Mænd af Folket, som har naaet til Ærens Top;
Man peger paa dem, siger: „følg kun disse,
Og Seirens Løn og Seirens Frugter ere visse."
De Mænd, der frem af Mulmet gik og seired',
Dem har man ikke glemt, dem har man feiret.
Men Mørket skjuler mangen Daad, for Lyset skabt!
Hvor mangt et herligt Pund gik ei fortabt,
Hvor mangen Guddomsgnist udsluktes ei
Hos Søn af Fattigmand, fordi hans Vei
Ei faldt, hvor Livets Solskin straaler Mod,
Men der, hvor Mangel tærer Livets Rod,
Hvor Krænkelser ham fulgte Fjed for Fjed,
Hvor Modgangs Tryk og Savn af Kjærlighed
Forbittred', øded' ham et Liv, der levet
Som det ham af Naturen blev betegnet,
Udfoldet frit, kun mod Fordærv omhegnet,
Var Tusinder til Held og Glæde blevet!
Thi alt for sandt det er endnu, desværre,
At Fødselen gjør mangen En til Herre,
Fordi at Fa'r og Fa'rfa'r bar en Titel,
En anden bliver Træl, for Fad'ren bar en Kittel.
Den Armes Søn han er og bliver stedse arm,
Slaaer Hjertet nok saa varmt og kjærligt i hans Barm.
Langvarig Armod har endnu et værre Stempel;
Thi der Skjønhedsgudinden ei opslaaer sit Tempel,
Hvor Kummer, Sorg og Nød, ja Slaviskhed og Trældom
Udslettet har hvert Spor af Lighed med en Guddom.
— O, lad os derfor elske Frihed til vor Død,
Fordi den bærer i sig Balsom for hver Nød!

Den Arme fatter bedst den Armes Kaar,
Han føler grant det dybe Ulivssaar,
Der tærer Armens Marv og Aandens Kraft
Og dræber Glæden, Livets bedste Saft;
Thi over Slægten hænger et Damoklessværd,
Som engang svinges vil til Hævn i blodig Færd,
Naar Armods gustne, vilde Sønner myldre frem
Og fordre Retfærd, Frihed, Brød, et bedre Hjem!
Først da, men ogsaa da er Tiden kommen,
Hvor Jordens Stormænd grue vil for Dommen,
Da gjælder det, I Aandens Matadorer,
Som her har vundet Lærdoms Riddersporer,
Om I kan finde Raad mod Tidens Trang og Brøst,
Og give Slægten ei blot Haab, men Hjælp og Trøst!

A—r.

Nattetanker.

Den lyse Dag er snart forsvunden
Og Mulmet breder ud sit Taagehav;
Nu Nattens Dronning, nylig bunden,
Med Glæde griber om sin Herskerstav.

Det grumme Rovdyr af sin Hule
Snart lusker frem med hvassen Tand og Klo;
De svage Dyr sig ængstligt skjule,
Og Manden selv, den Stolte, har ei Ro.

Han har ei Ro; thi dybt i Sjælen
De mørke Lidenskabers vilde Hær
Ham jager fremad uden Dvælen.
Imod et Maal, han tidsnok kommer nær.

Thi Maalet for de Manges Tragten,
Der vorde Stjernestud i Tidens Nat,
Er Hovmods Flitter, Herskermagten,
Er Sandsers vilde Glød og Rigdoms Skat.

De Daarer! kunde de end dæmpe
Fornuften med sit alvorsfulde Raad,
Forgjæves vilde de dog kæmpe
Imod Samvittighedens Slangebraad.

Men, vee dem, vee! Thi Natten kommer,
En Nat, som følger brat den sidste Dag.
O, Rædsel! da den strænge Dommer
Vil knuse dem, som svigted' Lysets Sag.

Bort, skumle Nat! bort, fæle Drømme,
Der tynge Sindet ned med Centnervægt!
O, milde Fader! lad dit Lys nedstrømme
Til os og tag os i din Varetægt!

Fra Giovanni.

Aarstiderne
i fire Billeder.

Vaaren.

Himlen smiler blid foroven,
Bladet pipper frem i Skoven,
Snekken svømmer hist paa Voven,
Solen skinner varm og blid.
Hvor det grønnes hist i Hækken,
Venligt risler atter Bækken,
Jorden vaagner af sin Dvale,
Og Naturen sine Sale
Aabner — skjønne Foraarstid!

Planten skyder alt i Knopper,
Træets Krone grøn sig topper,
Liden Fugl i Løvsal hopper —
Gud, hvor skjønt, hvad Du har skabt!
Her i Græsset vil jeg hvile,
Her, hvor tusind Spirer smile,
Hvor det unge Liv fremvrimler,
Og min Tanke henrykt svimler,
I den Rigdoms Fylde tabt.

See, forynget staaer Naturen,
Græsset vorer høit i Furen,
Ranken slynger sig langs Muren,
Spiren har sit Svøb oplukt.
Milde, friske Vinde lufte,
Bringe mig Violens Dufte;
Liv og Kraft mig gjennemstrømmer,
I Guds frie Natur jeg drømmer
Alt, hvad der er godt og smukt.

Fuldt og varmt sig Hjertet hæver
Og af nyfødt Længsel bærer,
Og til Dig min Tanke svæver,
Du, min Foraarskjærlighed!
Der de staae, de kjære Buske,
Hviske, tause: kan Du huske!
Og paany, hvergang de smykkes,
Vidne de om Elskovs Lykkes
Evigunge Herlighed.

Byg i Sjælens dybe Bolig,
Dafødt Salighed, saa trolig,
Dys hver Sorg i Slummer rolig!
Min Veninde! elskte Navn!
Du de kjære Minder sanker,
Og af Fryd mit Hjerte banker:
Alle mine sande Glæder,
Elskte! Du mig kun bereder
Og en Himmel i din Favn.

Og, hvergang Du huld udbreder
Dine tusind Herligheder,
Blide Vaar! og Du bereder
Nyfødt Kraft i hvert et Straae:
Da vor Kjærlighed forynges,
Fastere da Baandet slynges,
Og som Livets bedste Lykke,
Til os Sølverlokker smykke,
Skal usvækket det bestaae!

T.

Nykjøbing. Udgivet af W. F. Laubs Enke. Redigeret af Chr. Jørgensen. Trykt i Laubs Enkes Officin.

Maa trykkes. · Møller.

For underholdende Æmner.

Tillægsblad til Lollands-Falsters Stiftstidende.

1846. Juni. № 6.

Fæstebonden.

(Original Fortælling.)

(Fortsat.)

Det Haab, Anders havde næret, at han gjennem Simon undertiden skulde høre fra Else, gik ikke ganske i Opfyldelse. Thi vel fik Simon af og til Breve fra Hjemmet, og efter Høstmanøvren reiste han hvert Aar derover for nogle Uger; men da Anders, den første Gang han kom tilbage fra en saadan Reise, spurgte med kjendelig Interesse, hvorledes Rasmus Clausens levede, saae Simon paa ham med et listigt speidende Blik, og sagde derpaa: „Aa, jeg troer, de leve ved det Gamle; det er vel sagtens den lille Else, Du vilde vide Noget om: Hun lever godt, for hun var inde til Vores Aftenen før jeg reiste". Derpaa fortalte han en Historie om en fattig Karl i Byen, som havde været saa indbildsk at frie til en Gaardmands Datter, men var bleven afviist med fortjent Ringeagt. Efter dette Forsøg faldt det ikke ostere Anders ind at spørge til hende.

Noget over 2 Aar efter at de vare komne i Kongens Tjeneste, fik Simon en Dag et Brev hjemmefra. Efter at have læst det, gik han ud i Stalden, hvor Anders var ifærd med at pudse Ridetøi, og sagde med et tvetydigt Smiil til ham: „Her er daarlige Nyheder fra Farsø".

„Hvad er det?" raabte Anders forventningsfuld.

„Der er nok smitsom Syge: Gamle Rasmus har faaet Sorg".

„For Guds Skyld! hvem er død?"

„Naa naa, de komme jo ikke Dig videre ved. Det er for Resten hele To".

„Men hvem da? Svar Menneske!"

„I nu, Du behøver jo ikke at spilde Blankstværten derfor; det er baade hans Kone og Søn. Saa maatte han hellere have ladet ham komme med mig i Tjenesten. Rasmus gifter sig da Fanden ikke paa sine gamle Dage, saa skal Else have Gaarden: Det var Noget at gaae ind til for en Karl, som har lidt i Lommen, for det er en deilig Gaard, naar der blev kostet noget paa den".

De sidste Bemærkninger lagde Anders næsten slet ikke Mærke til; saasnart han hørte, at Else var i Behold, drog han et dybt Suk, og det var, som om en Vægt, der havde været nærved at qvæle ham, var væltet af hans Bryst. Han maatte støtte sig op til Væggen, og spurgte omsider med bævende Stemme, om ingen Andre vare syge.

„Jo, min Fader ligger ogsaa", svarede Simon ligegyldigt, og nævnede derpaa endnu et Par for Anders ubekjendte Personer. Ellers havde hans Broder, som havde skrevet Brevet, Ingen omtalt. I Begyndelsen fortrængte Deeltagelsen med Else og hendes haardt prøvede Fader enhver anden Tanke hos Anders ved denne Efterretning, men siden faldt Simons Ord ham ind, og han mærkede nu først, hvor kjær hun var ham, hvor uadskillelig Tanken om hende var sammenflettet med alle hans Fremtids Forhaabninger, thi han kunde ikke nægte sig selv, at Afstanden imellem dem nu var bleven langt større end forhen, og hvormeget han end kæmpede mod denne Betragtning, som næsten forekom ham utilladelig, kom han dog stedse igjen tilbage dertil. Rasmus var ingen velhavende Mand, men han havde sit gode Udkomme ved sin Gaard, som med kraftigere Drift endnu var istand til at give et langt større Udbytte. Saalænge hans Søn levede, ansaae man det som en ligefrem Sag, at han skulde have Gaarden efter Faderen, og denne Anskuelse, som kloge Godseiere hidtil omhyggelig have næret, da det er deres eneste virksomme Middel til at sikkre sig imod Gaardenes Ødelæggelse, er saa dybt rodfæstet hos Fæsterne, at de endnu ikke kunne faae i Hovedet, at den ikke er udtrykkelig hjemlet i Lovgivningen, og anseе enhver Forhøielse af Indfæstning og Afgifter, men fremfor Alt Fæsteauctionerne, som et ulovligt Indgreb i deres Eiendom, der ikke vilde blive taalt, „naar Bonden kunde komme til sin Ret". Havde Elses Broder kunnet faae Gaarden, saa havde der ikke været noget Uhørt i, om Faderen havde giftet hende med en rask og skikkelig Karl, om ogsaa denne kun var istand til at føre hende ind i et Huus; men nu var hun eneste Arving ikke alene til det Lidet, Rasmus eiede, men — hvad der havde langt mere at betyde — til den formeentlige Rettighed mod en taalelig Indfæstning at kunne overdrage Gaarden til hendes tilkommende Mand, altsaa Arving til Alt det baade af Penge, Kraft og Flid, som Rasmus hidtil havde sat paa Jorder og Bygninger. Hvor mange Friere vilde hun ikke faae, og hvor vigtigt maatte det ikke være for hendes Fader, selv om han var istand til uden Hjælp at udrede en ny Indfæstning, at faae En ind paa Stedet, som havde Noget at anvende paa Avlingens bedre Dyrkelse? Og hvad havde Anders? Før han kom i Tjenesten havde han endda ikke samlet saa ganske Lidt ved streng Sparsomhed og ved at nægte sig Ungdommens sædvanlige Fornøielser; men det var nu snart aldeles opbrugt. De fleste andre Karle havde Forældre eller Sødskende, som sendte dem nu en fyldt Madpose, nu et Stykke Badmel, nu et Par Skjorter eller vel endog en Femdalerslap; men Anders havde Ingen, som kunde sende ham Noget, og i Byen var der liden eller ingen Leilighed til at tjene Noget i de sparsomme Fritimer. Han vilde vende tilbage fra Tjenesten ligesaa tomhændet, som han havde forladt sine Forældres Liighuus, og det vilde vare mange Aar, inden han kunde samle saa Meget; at han kunde kjøbe eller fæste et nogenlunde ordentligt Huus, endsige en Gaard.

Nogen Tid efter fik Simon Brev, at hans Fader var død. Den ældste Søn skulde have Gaarden, men Simon fik dog en Arvepart af over 1000 Rbd. foruden 600, som han allerede havde faaet i Modrenearv. „Havde jeg vidst, at han sad saa lumt i det", sagde den kjærlige Søn ved Efterretningen herom, „saa skulde han min Sjæl have faaet Lov til at kjøbe mig fri for Tjenesten!" Forvalteren skrev ind til Regimentet, at Simons Nærværelse var nødvendig for at bringe Skiftet i Rigtighed, og da han neppe havde et halvt Aar tilbage i Kongens Tjeneste, blev denne Tid ham eftergivet, meest fordi Ingen skjøttede om at beholde ham.

Endelig slog ogsaa Forløsningstimen for Anders, og han skulde vende tilbage til sin Fædrene-Ø. Hvad

var der nu blevet af hans Dromme om Lykke og Ære paa den krigerske Løbebane? Al hans Rigdom bestod i de Klæder, hvori han stod og gik, og al hans Ærgjerrighed havde for Øieblikket ikke noget høiere Maal, end at han kunde blive, hvad han før havde været, Tjenestekarl hos en skikkelig Bonde. Vel laae der endnu Forhaabninger skjulte i hans Sjæl, hvis Opfyldelse kun en fjernere Fremtid kunde bringe, men han ansaae det allerede for en Daarlighed at nære dem, og at de vare knyttede til Elses Besiddelse, vilde han ikke være bekjendt for sig selv. Inden hans Afreise blev en Underofficeers-Post virkelig tilbudt ham, hvis han vilde blive; men den havde ikke længere noget Tiltrækkende for ham, og kunde ikke overvinde hans Længsel efter hans eller rettere Elses Hjem. Dette var altsaa Maalet for hans Reise.

Med bankende Hjerte traadte han ind i det af Døden saa grusomt hjemsøgte Huus, og traf kun Tvende, hvor han havde forladt Fire. Og hvilken Forandring med disse Tvende! Tre Aar tidligere en kraftig Mand og et vævert Barn: Nu en nedbøiet hvidhaaret Olding, der tilsyneladende var bleven 20 Aar ældre, og en fuldvoxen Pige i Livets blomstrende Vaar. Else modtog ham uagtet sin Sorg med hjertelig ufordulgt Glæde. Ligesom en Blomst, der længe har staaet i Knop under Kulde og Slud, ved det første varme Solskin næsten pludselig udfolder sig med forhøiet Glands og Duft, saaledes virkede hans Ankomst paa hendes hele Væsen. Rasmus derimod var indsluttet og mork, ja næsten tvær imod Anders, som ikke vidste, om han var saaledes imod Alle, eller om maaskee Synet af ham altfor levende vakte Erindringen om hans egen tabte Alderdomsstøtte, eller det var Elses Livlighed, som forstemte ham. Med nogen Ængstelse spurgte Anders ham, om han ikke kunde give ham Anviisning paa en god Tjeneste, men han svarede kun, at dette ikke var saa lige en Sag saa nær ved Skiftetiden; han burde have sikkret sig Tjeneste før han kom hjem. Else havde havt stor Lyst til at foreslaae sin Fader selv at tage ham, da det forekom hende, at den gamle Husmand, som siden hendes Broders Død beklædte en Avlskarls Plads, ikkun var lidet skikket til denne Forretning; men den blotte Tanke jog Blodet op i hendes Kinder, og hun vovede ikke at fremføre den med Ord. Endelig faldt det hende ind, at Søren Skade i Molsted for en Maaned siden havde afskediget sin Karl i Utide, og endnu Ingen havde faaet i Stedet. Da Anders hørte, at Molsted laae i samme Sogn, og at Sørens og Rasmus's Marker paa en liden Strækning grændsede sammen, besluttede han endnu samme Dag at gjøre et Forsøg paa dette Sted.

Han traf Søren paa Marken tæt udenfor Gaarden og fremførte strax sit Ærinde for ham. Det var en gammel affældig Mand, der snakkede en heel Mængde frem og tilbage. Først sagde han, at han havde været godt fornøiet med sin forrige Karl, men var bleven enig med ham om, at han skulde flytte, da han ikke mere havde ham behov. Siden fortalte han, at han havde været studs imod Konen, og at hun havde jaget ham bort, og at de nok kunde behøve at faae En i Stedet, da han nu selv paa sine gamle Dage maatte slide over sine Kræfter. Endelig meente han, at det var bedst, de gik ind og hørte, hvad Maren sagde dertil, og Anders begreb, at „den lange Tales korte Mening" var denne, at Søren var under Toffelen. Maren var en velnæret rødmusset Kone, der saae ud til at være imellem 20 og 30 Aar yngre end sin Ægtemage. Hun examinerede med stor Færdighed Anders om hans foregaaende Liv, saae hans Skudsmaalsbog, og fæstede ham derpaa strax uden at spørge om Mandens Mening. Dette Forhold mellem Mand og Kone behagede Anders saa lidet, at han følte stor Fristelse til at trække sig tilbage, og ikkun modtog Tjenesten, fordi han havde søgt den efter Elses Anbefaling, og han her kunde vente jevnlig at træffe sammen med hende. Det varede heller ikke længe, inden han blev nogenlunde forsonet med sin Stilling; thi snart fik han indskrænket Raadighed over hele Gaardens Bestyrelse, men udøvede sit Herredømme over Husbonde og Madmoder saa mildt, at de næsten slet ikke mærkede det, og Manden især var meget tilfreds med den indtraadte Forandring, da Anders udførte Alt i hans Navn som efter hans Ordre, hvorved han i Fremmedes, ja endog i sine egne Øine fik en Betydning i sit eget Huus, som han længe havde savnet. Denne sidstnævnte Omstændighed bidrog meget til, at Maren fandt sig saa godt i at afstaae en Deel af Magten til Anders; thi som alle Koner, der raade over deres Mænd, vilde hun gjerne, at Andre skulde troe, at det Modsatte fandt Sted, og hun beholdt fremdeles sit Herredømme over den hele indre Husholdning og over Pengekassen.

Om Sommeren saae Anders og Else næsten daglig hinanden i Marken, thi paa den Tid Else gik med Tjenestepigen ud at malke, traf det sig næsten altid, at Anders havde Et eller Andet at see efter i Sørens Udmark, og saa kom han bestandig hen og slog en lille Sladder af med dem; han havde Intet at tale med Else om, som Andre ikke maatte høre. Om Vinteren derimod kunde der ofte hengaae hele Maaneder, hvor de ikkun af og til traf sammen ved Kirken om Søndagen. Enkelte Gange gik Anders ogsaa paa en Helligaften over til Rasmus Clausens, men den gamle Mand vedblev at være ordknap og bad ham ikke om at komme igjen. Ogsaa Else blev efterhaanden mere tilbageholden imod ham i Faderens Nærværelse, og da han engang traf hende alene, og spurgte hende, om hendes Fader havde Noget imod ham, slog hun Øinene ned, og svarede stammende, at Pillens Simon vistnok havde sat ondt for ham; han kom ofte ind til dem og var meget vigtig; allerede forend Anders kom hjem fra Nestved, havde han omtalt ham ufordeelagtigt. Hvad der denne Gang imod Sædvane gjorde Else forlegen, var, at hun ikke kunne sige den hele Sandhed: Hun fortang nemlig, at Simon flere Gange havde ladet falde Vink om, at Anders spekulerede paa at faa Gaarden og Else, samt at Faderen, der vel havde afviist denne Forestilling som en Urimelighed, desuagtet paa det Alvorligste havde advaret hende imod Anders og taget hende det meget ilde op, da hun ligefrem havde sagt, at hun ansaae Anders for den braveste og agtværdigste Karl, hun kjendte, men at hun slet ikke kunde lide Simon.

Rasmus's Miskjendelse gik Anders nær til Hjerte, og han kom nu i lang Tid ikke i Huset. For Øvrigt hengik Tiden baade for ham og Else saa lykkeligt, som den kun kan gaae for tvende Elskende, der ere saa sikkre paa hinandens Kjærlighed, at de ikke behøve nogen Forsikkring derom, og føle sig saa tilfredse i Øieblikkets uskyldige Glæde, at Fremtidens Uvished ikke ængster dem.

Saaledes forløb halvtredie Aar. Den sidste Vinter havde Anders kun meget sjelden havt Leilighed til at tale alene med Else; hendes Faders Koer vare endnu ikke komne paa Græs, og Anders, som i den første Foraarstid var uafbrudt beskjæftiget med Markarbeidet, havde ofte forgjæves sendt et længselsfuldt speidende Blik over Hegnet, da han en Dag var gaaet ud for at oprense Vandfurer i den yderste Mark, og blev glædelig overrasket ved der at finde Else, som ventede paa ham. Han ilede hende lystig og munter imøde, men hun var saa oprørt i Sindet og tillige saa undseelig, at det varede længe, inden hun kunde komme tilorde. Endelig vandt hun dog ved hans kjærlige Opmuntringer saa megen Fatning, at hun kunde fortælle, hvad der gjorde hende saa ulykkelig: Simon havde i den senere Tid fordoblet sine Besøg og viist hende en

ingenlunde behagelig Venlighed; flere Gange havde han talt længe i Eenrum med hendes Fader, og tilsidst havde han den foregaaende Dag været der med Forvalteren, og de havde alle Tre eftersect Bygninger, Marker og Kreaturer, ja endog de Kister, hvori Sengeklæder og Linned fra hendes Moders Tid var gjemt. Omsider var Else bleven kaldt ind, og Faderen havde uden mindste Forberedelse spurgt hende, om hun havde noget imod at gifte sig med Simon. Da hun grædefærdig havde sagt, at hun aldrig havde tænkt derpaa, og bedet sin Fader at lade hende blive hos ham som hidtil, havde Forvalteren spurgt hende, om hun da havde nogen anden Kjæreste. Dertil havde hun sagt Nei, men saa havde han knebet hende i Kinden og spurgt, hvad hun havde at udsætte paa Simon, og tilføiet Ord, som hun ikke kunde gjentage, men som havde forbittret hende saaledes, især fordi Simon loe hjerteligt deraf, at hun havde udraabt: det kunde ikke hjælpe, hvad de sagde; Simon vilde hun aldrig i Evighed gifte sig med! hvorpaa hun var lobet ud af Doren. Men efter at de vare borte, havde hendes Fader skjændt meget paa hende for hendes Opførsel og fordret en bestemt Grund, hvorfor hun ikke vilde have Simon; hun kunde betænke sig nogle Dage, men gav hun ham Afslag, vilde Rasmus see at finde en anden ordentlig Karl, som kunde fæste Gaarden.

Først nu begrebe Anders og Else tilfulde, hvor umuelige de vare for hinanden, og at de dog i Tidens Længde ikke kunde noies med den blotte Bevidsthed om hinandens Kjærlighed; først nu talte de sammen derom, og tilstode hvad Begge i Grunden længe havde vidst, men som de dog syntes først nu at faae at vide, da de horte det af den Elskedes Mund. Else var atter glad og tillidsfuld, og nu var det hende, der maatte troste Anders, som ikke kunde befrie sig for ængstelige Bekymringer og aldrig forhen saaledes havde følt sig nedtrykt under Vægten af den Fattigdom, hvortil han var født, og som allerede fra Fødselen fordomte ham — lig saa mange Tusinde — til at give Afkald paa enhver uafhængig Stilling i Livet. De kunde ikke komme til nogen fast Beslutning, men Else lovede at mode ham i Morkningen udenfor deres Havegjerde, som vendte ud til Marken. Her samledes de nu næsten hver Aften. Anders vilde tale ligefrem med Rasmus derom og lægge ham Elses Fred og Lykke paa Hjerte, men hun frygtede, at den Gamle skulde give ham et ydmygende Afslag ved at forekaste ham hans Fattigdom, som i hendes Øine havde saa lidet at betyde, og bad derfor Anders at tove, indtil hun selv havde talt med Faderen. Dette gjorde hun med den tillidsfulde Fortrolighed, som hun i alle andre Sager bestandig viste ham; men han var ubevægelig, gjorde hende bittre Bebreidelser, fordi „hun ikke holdt sig for god til at lobe efter Mandfolk", og fordi hun ikke var fornuftig nok til at opgive et saa taabeligt Haab. Stakkels Else! hvad skulde hun svare? Mod hans Grunde og Indvendinger havde hun intet Andet at stille end den uvisse Fremtid, som naturligviis ikke indeholder megen Trost for en skrobelig Olding, og mindst for ham, som havde seet den ene Stotte falde efter den anden, det ene Haab svigte efter det andet.

Et Par Dage vare forlobne, uden at Anders havde seet Else. Da modtes de efter Gudstjenesten første Pintsedag ved hendes Moders Grav, medens Mændene samledes omkring Sognefogden, som havde nogle Bekjendtgjorelser at oplæse. Præsten havde talt saa smukt og indtrængende om den hellige Aand, som paa Pintsefesten blev udgydt over Apostlerne, og siden stedse har hvilet over de sande Christne som Fredens og Forsonlighedens Aand, og som endnu bestandig viser sin Kraft ved at sammenknytte Menneskene i Kjærlighed og lære dem at finde deres største Glæde i at gjore Andre glade og lykkelige. De vare Begge dybt grebne af hans Ord; ogsaa Rasmus havde synlig bevæget forladt Kirken og Else holdt sig overbeviist om, at han idag maatte være mere tilbøielig til at laane deres Bønner og Forestillinger Øre. Desuden havde hun bemærket, at han i de sidste Dage havde været gunstigere stemt mod Anders og flere Gange selv begyndt at tale om ham og udspurgt hende om deres Bekjendtskab og hans tidligere Liv. De aftalte nu hvidskende, at Else efter Hjemkomsten skulde anvende hele sin Overtalelseskunst hos Faderen, og de bleve enige om, at dersom hun blot kunde faae ham til at love, at Anders maatte komme og fremføre sin Begjæring, uden at han vilde jage ham paa Døren, skulde hun til Tegn hænge et hvidt Klæde i Spisekammervinduet. Resultatet af denne Sammenkomst er os bekjendt af vor Fortællings Begyndelse.

Anden Pintsedag oprandt saa blid og yndig, som en Maidag nogensinde har smilet over Lollands Slette. For vore unge Venner var det Foraar baade ude og inde: Aldrig var Himlen forekommen dem saa blaa og gjennemsigtig, aldrig Blomsternes Duft eller Lærkernes Sang saa liflig, aldrig havde de i saa fulde Drag indaandet den rene, milde Vaarluft, som da de med den snaksomme Gamle om Eftermiddagen vandrede til Mølsted Skov, hvor Anders fra den tidlige Morgen i Forening med de fleste andre unge Karle havde været beskjæftiget med at indrette og pynte Dandsepladsen. Allerede langt borte saae de et uhyre stort Flag, som fra Skovens høieste Træ vinkede til Festen. Snart hortes ogsaa de gjennemtrængende Toner af blæsende Instrumenter, hvormed ethvert ankommende Hold blev hilset. Hvor de kom igjennem et Ledsted, var der anbragt en med Grønt og Blomster omvunden Bue fra Stolpe til Stolpe, og ved Indgangen til Skoven kneisede en stor smagfuld Æreport. Ikkun Skoven selv havde forsømt at tage Bryllupsklæderne paa: Jorden havde hvilet saa længe, lænket af den usædvanlig strænge Vinter, og Pintsen kom det Aar saa tidlig, at det herlige Foraarsveir endnu ikke havde formaaet at fremkalde et grønt Blad paa Bøgetræerne. Rasmus mente ogsaa, at det var forkeert at holde Skovbal, førend Skoven var grøn; det var nu hans Regel, at man i saadan Noget ikke skulde rette sig efter Almanakken: Han saaede, naar Jorden var tjenlig, høstede naar Kornet var modent og han lagde i Kakkelovnen og trak Skindpels paa, naar det var koldt, om det saa var ved St. Hansdagstid. Men de unge Karle vare af en anden Mening, og kunde ikke forlade den gamle Skik, at begynde Rækken af Skovballerne anden Pintsedag; Nattergalen havde jo ogsaa indfundet sig og maatte finde sig i at synge paa bar Qvist. Man maatte ogsaa indrømme, at Karlene godt havde vidst at bøde paa Bøgeskovenes Efterladenhed: Skovrideren havde overladt dem Toppen af de til Udhugning mærkede Træer i en nærliggende Granplantage, og derfra havde de kjørt flere svingende Vognlæs, hvormed de ikke alene havde omgivet Pladsen og dannet en Allee, som førte ind til den, men hvoraf de endog havde opreist flere smukke Telte til Beværtning. Midt paa Pladsen stode 4 store Bøgetræer, mellem hvilke høit oppe var anbragt et med grønne Granqviste tækket Buur for Musiken; paa hver Side af dette luftige Telt var en stor, aaben Plads, som ganske dækkedes af hine Træers Toppe, jævnet og skuflet, saa at der paa een Gang kunde dandses paa 2 Steder. Rundt omkring fandtes Ildsteder til Kaffekogning og lignende Brug anbragte paa Jorden og Borde vare opstillede, hvor der udsolgtes alle Slags Spise- og Drikkevare.

Da Anders og Else kom forbi et Bord, hvor Beværtningen allerede var i fuld Gang, saae de Simon, som sad paa den yderste Bænk og, saasnart han blev dem vaer, heftede et gjennemborende Blik paa dem, og derpaa blev ganske rod lige op over Panden. Han reiste sig strax,

traadte hen foran dem og sagde: „Jh see! der har vi jo min lille Kjæreste. Det er Nyt at see Dig her; Du dandser da den første Dands med mig?"

Else trykkede sig ængstelig op til sin Ledsager og sagde mildt: „Nei, Du maa holde mig undskyldt, den har jeg lovet Anders her."

Simon slog ved disse Ord en vild Skoggerlatter op og raabte: „Ja der er s'Gu Piger nok Dig foruden! jeg behover saamænd ikke at være forlegen for Nogen at dandse med!"

Han vendte dem Ryggen, men Rasmus greb ham lempelig i Armen og sagde med venlig Stemme: „Det er godt jeg træffer Dig her, Simon! jeg var ovre hos Jeres i Formiddags for at tale med Dig, men Du var ikke hjemme." Han trak ham nu til en Side og talte sagte med ham; de Unge fortsatte deres Vei, og Else hviskede, idet hun skottede tilbage, og saae, at Simon løftede sin knyttede Næve i Veiret og stampede i Jorden: „Bare vi aldrig vare komne herud! det havde dog været bedre at sidde hjemme i vor gode Ro."

Anders trykkede uformærkt hendes Haand og sagde: „Du skal ikke være bange for ham, min egen Pige! kjender jeg ham ret, saa er det kun Din Faders Gaard og ikke Dig, han bryder sig om; men lad os nu være glade og ikke tænke mere paa ham."

Dandsen skulde begynde. Musikanterne bestege deres ophøiede Sæde og Ungdommen stillede sig parviis i Kreds paa den største af de 2 Dandsepladse. Efter Skik og Brug der i Sognet, hvor Karlene ikke som andre Steder paa Lolland ride Sommer i By, istemtes nu først den ældgamle Maivise, som begynder saaledes:

Al Verdens Skaber mild og blid!
Hør det, som vi bede!
Vi prise glade Aarsens Tid;
Vær os Alle en naadig Gud med Glæde!

Neppe vare de kraftige Toner forstummede, før de dandsende Par satte sig i Bevægelse til en Hamborg-Skotsk. Anders og Else vare blandt de Forreste, og gamle Rasmus kunde ikke bare sig for at gnide Hænderne af Glæde ved at see det smukke Par med de af Sundhed og Munterhed straalende Ansigter, og at rykke sin Nabo i Ærmet og hviske, at de vare Kjærester. Hvad der meget bidrog til at forøge deres Munterhed, var at de ikke saae Simon blandt de Dandsende: Han søgte i et af Teltene, hvor nogle Mænd og ældre Karle havde samlet sig, at slukke Sorgen ned med Brændevin og at give sin Harme Luft ved at tale ilde om Anders.

Efterhaanden ankom flere Gjæster til Ballet, deriblandt ogsaa nogle Contoirister, Handelsbetjente, ja endog yngre Kjøbmænd fra nærmeste Kjøbstad. En af disse bød Else op til en Gallop-Valts og Anders stillede sig med Ryggen imod et Træ for at hvile sig saalænge. I Begyndelsen fornøiede han sig ved at see, hvor rask den fine Herre kunde svinge hende, og hvor godt hun tog sig ud i Dandsen. Men snart begyndte han at ærgre sig saa smaat ved at tænke paa, at han dog ikke kunde føre hende med saadan Anstand og Lethed, og at det vist maatte være hende mere behageligt at fare saaledes afsted. Nu standsede de ganske aandeløse, medens andre Par dandsede ud. Cavaleren maatte ordentlig holde paa hende, at hun ikke skulde falde. Han talte til hende, og hun nikkede, men Anders kunde ikke høre Ordene. For første Gang begyndte Noget at røre sig i hans Bryst, af det, der kaldes Skinsyge; han havde Lyst til at gaae over til den Side, hvor de stode, og dog rørte han ikke sin Fod af Stedet. See nu! hvad er det? Cavaleren boier Hovedet heelt ned til hende og hvisker. Anders kan ikke see hendes Ansigt for Linet, men hun rødmer lige om til Nakken. Nu dreier hun Hovedet; Kinderne blusse. Hendes Øine søge Nogen, uden Tvivl ham; men frygter eller ønsker hun, at han skal være i Nærheden? Det er dette Spørgsmaal, som piner den stakkels Anders, og han kan ikke beslutte sig til at træde frem af den skyggefulde Krog, som skjuler ham. Trompeten skralder, Dandserne klappe i Hænderne: Else hvirvler atter afsted og hendes Cavaleer slynger med en Dristighed, som Anders misunder ham, Armen om hendes Liv. Just som hun kommer forbi Træet, faaer hun Øie paa ham, og nikker til ham med et Blik, som lønner ham for al den Pine han har udholdt. Der klappes atter. Else river sig med et let Knix ud af Herrens Arme, og iler lige hen til Anders, som nu maa holde paa hende. „Aa, er Du er?" hvisker hun stønnende; „skal vi ikke hellere gaae over paa den anden Plads? her er saa kjedeligt med de mange Fine." Intet Forslag kunde være Anders mere kjærkommet, men han meente, at Else nok kunde behøve at hvile sig lidt, og de opsøgte derfor Rasmus og satte sig hos ham paa en Bænk.

Da de lidt efter nærmede sig den mindre Dandseplads, kom de forbi en Klynge af Mandfolk og Fruentimmer, hvor Simon høirøstet førte Ordet. Han fik Øie paa dem, men vendte dem hurtig Ryggen og sagde til de Omstaaende: „Har I hørt, at Rasmus Clausen nu vil have sin Datter til at være Indsidderkone?"

„Det er da Løgn vel?!" raabte Flere paa een Gang.

„Nei, det bliver, den Onde fortære mig! ikke til Andet, for hun skal giftes med en Lunsangel, som var i Tjenesten med mig. Det er Anders Nielsen, der tjener hos Skadens i Molsted."

En af Tilhørerne puffede til ham og lagde Fingeren paa Munden. Han vendte sig da om og sagde, som om han nu først blev Else vaer: „Aa, jeg vidste ikke at Du var saa nær ved; men det er det Samme, nu kan Du selv sige dem, om det ikke er sandt."

„Nei det er da ikke sandt, at jeg skal være Indsidderkone for det Første. Men jeg vilde da rigtignok hellere være Indsidderkone med Anders, end Gaardmandskone med Dig, det er sandt nok."

Anders følte Blodet stige sig til Kinderne og hans Næve knyttedes uvilkaarlig. Men for Elses Skyld tvang han sig og sagde muntert: „Ja „„Ronnebærrene ere sure"" sa' Ræven, han kunde ikke naae dem. Det er nok Simons Mening."

Herover opstod en almindelig Latter paa Simons Bekostning, og Stemningen imod ham blev ikke bedre, da han raabte efter Else, som gik bort med Anders: „Du kan gjerne komme til at luge i Din Have, fordi Din Fader gifter Dig bort fra Gaarden; for naar jeg faaer den, skal jeg dog have Fattighusskjællinger til at gaae paa Dagbyre hos mig!"

En gammelagtig Karl afbrød ham: „Havde jeg været i Anders's Sted, saa skulde jeg nok have stoppet Munden paa Dig."

„Hvordan det?!" spurgte Simon arrig.

„Jeg havde bare hvisket Dig paa Løgtenanten i Nestved."

„Hvad er det for noget Sludder?"

„Ja, havde Anders ikke frelst Dig, saa var Du jo bleven skudt eller idetmindste kommen til at dandse Spidsrod. Det gaaer jo ogsaa efter Musik ligesom her."

„Hold Mund! der er ikke et sandt Ord i det Hele!"

„Lad os høre den Historie!" raabte Flere.

„Ja det er en ypperlig Historie; jeg har hørt den af Christen Hvid i Ringsebølle; han var selv med."

„Hold Kjæft! siger jeg."

„Bryd Dig ikke om ham; fortæl bare!"

„Ikke et Ord!" skreg Simon rasende, idet han holdt sin knyttede Næve op for den Andens Øine.

„Kan I nu see, det er sandt? Var det saadan Du slog Løgtenanten, da han stak Næsen ind af Krostuedøren?"

„Siger Du et eneste Ord, saa skal jeg lave Dig saadan, at Du ikke kan krybe herfra!"

„Ja Løgtenanten bar i nok ogsaa derfra. Troer Du jeg er bange for Dig?"

„Jeg er, Satan bryde mig! heller ikke bange for Dig!"

„Hurra! nu gaaer det. Det er et daarligt Skovbal, hvor der ikke bliver lidt Slagsmaal", raabte Tilhørerne, af hvilke Nogle toge Parti med den Ene, Andre med den Anden, og de fleste søgte at ophidse Begge. Striden fortsattes, og dreiede sig ikke længere om Historien fra Nestved, men om, hvem af dem, der var stærkest, og hvorvidt den Ene var bange for den Anden. Tilsidst fik de da Tag i hinanden og Begge fik blodige Næser og revne Klæder; da man skilte dem ad, laae Simon underst; han blev altsaa erklæret for overvunden, og da han desuden havde begyndt med Grovheder, maatte han betale Forliget, som blev drukket i Punsch og Brændeviin, hvoraf de Andre, for at have mere Leier, nødte ham til at tage saa meget til sig, at han blev liggende paa Stedet, og først kom meget slukøret hjem den næste Formiddag.

Det begyndte nu at blive mørkt, og de smaa Tællepraaser, som viftede i Vinden oppe hos Musikanterne og omkring paa Beværtningsbordene, bidrøge ved deres usikre Lys kun til at forøge Skyggens Dunkelhed. Saavel paa Dandsepladsen som især udenfor herskede Larm og Vildhed. Anders og Else havde nok af den Herlighed og opsøgte Rasmus, som var meget fornøiet over, at de toge saa tidlig afsted, og roste dem for denne Ordentlighed. Mens de drak en Kop Kaffe i et Telt, saae Anders, at Else pludselig blev bleg, og derpaa trykkede sig op til Faderen, for at skjule sig bagved ham. Anders saae sig om: det var den fine Kjøbstadfyr, som havde dandset med Else, og nu uchsynlig søgte hende, thi han kigede ind i alle Telte og gloede enhver Pige, der i Størrelse og Dragt lignede hende, op i Ansigtet. Men han fandt hende ikke. Lidt efter gik han hen til sin Vogn og udtog af Skrinet Noget, som var indsvøbt i graat Papiir, og just som Rasmus med sine Børn (som han allerede kaldte dem) forlod Skoven, saae man samme Fyr liste sig ind blandt de tætteste Buske fulgt af en ung Bondekone.

Men lader os tilligemed Rasmus og hans Børn forlade Skoven, — den Skov, som for faa Timer siden var et Tempel, hvor taknemlige Hjerters jublende Lovsang hævede sig til Vaarens og dens Skabers Priis, men nu er omskabt til et Fristed for Raahed og Ryggesløshed, en Tumleplads for løsladte Lidenskaber. O dunkle Skov! o tause Nat! kunde Du opløfte Din Røst og forkynde, hvad Du er bleven Vidne til, — hvormange Forførelsens Kunstgreb, hvormange Fortvivlelsens Skrig, hvormange Angerens Suk og Taarer vilde Verden da erfare! Og hvilke ere de Afgrundens Magter, som saaledes have kunnet omskabe Dig, som have formaaet at bortskræmme alle de Bedre, at overvinde den svage Uskylds Modstand, at give Slethed og Laster fri Toile? De ere fornemmelig Tvende: Menneskene kalde dem Mørke og — Brændeviin!!

Skibet „Kong Georgs" Undergang.

„Hvad staaer Du der og stirrer saa længe efter, Willy?" spurgte en tiaarig Dreng sin Ledsager, en Mand af lille, undersætsig Figur, og hvis dristige, livfulde Aasyn udtrykte en sælsom Blanding af Lidenskabelighed og Godmodighed.

„Hvorfor?" udbrød denne, idet et ildfuldt Blik ligesom udvidede hans smaae Øine. „Skulde jeg maaskee fornægte min Hjemstavn? Skulde jeg ikke betragte den Bugge, i hvilken jeg er bleven gynget i 40 Aar? Og kunde jeg gaae den Moder koldt forbi, som har ernæret mig? — See! hist er mit Hjem, min Bugge, min Moder!" og han vinkede med Haanden mod Randen af Horizonten, hvor denne syntes for Øiet at flyde sammen med Havet.

„Hiin dunkle Stribe er altsaa Havet!" udbrød Drengen. „Veed Du ikke Willy, at din Bugge er min Faders Grav?"

„Hvorfor skulde jeg ikke vide det? Var jeg ikke selv ombord med ham i Stormnatten, da han ahnede sin Død og bad mig om at sørge for Dig i Fremtiden, — saae jeg ikke, at en Sø rev ham med sig overbord? — Men tæller det døde Fastland maaskee færre Grave, end den evig bevægede Sø? Er det skjønnere og mere hæderligt, at døe paa Sygeleiet og blive ædt af Orme, end at gaae tilbunds i det stolte, perleklare Hav, omgivet af sine Kammerater, de blaae Gutter, eller blive sprængt i Luften —"

„See, Willy", afbrød Drengen ham, „den skjønne Lady, hvor yndig hun sprænger afsted paa hendes Skimmel. Kjender Du hende?"

„Holloi, kjære Miss!" raabte Willy, „see dog heller efter Eders Cours, end efter Skyerne. I styrer lige los paa et Par stakkels Fiskerbaade. — Holloi, Miss! I rider Børnene over! — Hører I ikke?! — Min Sjæl, hun seiler lige over dem — — saa gid Fanden annamme Dig, din høinæsede Qvind, som anseer Børn for unyttige Landkrabber!" Den ungdommelige Rytterske havde virkelig overredet et af Børnene, som laae midt paa Veien og indrettede smaa Landeiendomme i Sandet. Det af Hestehoven trufne Barn skreg jammerligt, og dets Legekammerater stemmede i med; men Ladyen vendte sig ikke engang om, men foer bort i vild Gallop. — Willy nærmede sig Børnene, og undersøgte det stakkels saarede Barn: Hesten havde traadt det paa Skulderen, som var underløben med Blod og hovnede op. „Hvor er din Ankerplads?" spurgte den gamle Matros, idet han forsigtig tog den Saarede i sine Arme. „Hvor boer Du?" rettede han sig, da Barnet ikke forstod Meningen af hans første Spørgsmaal.

„Histhenne", svarede Børnene og pegede paa en usel Leerhytte.

„Georg!" sagde Willy til sin Ledsager, „dette lille Fartøi har faaet en Læk; lad os bugsere det i Havn, forend vi seile videre!"

Fulgt af Børnene, marscherede Willy bort med den Saarede, som han overleverede i Moderens Hænder, idet han gav hende nogle Raad, hvorledes Saaret burde behandles. „Og naar I klager over den unge Lady hos Fredsdommeren", tilføiede han, „og behøver mit Vidnesbyrd, saa er jeg til Tjeneste. Fri Medicin og Skadeserstatning bør I have, og at opdrive denne, bliver nu Eders Sag."

Enken rystede sørgmodig paa Hovedet. „Vores Herremand", sagde hun, „har i forrige Uge ladet 23 fattige Forpagtere kaste ud og givet dem til Priis for den yderste Elendighed. Han vilde straffe os endnu grusommere, hvis vi vovede at anklage den unge Lady."

„Ja saa! — Farvel!" brummede Somanden fuld af Forbittrelse. „Kom Georg!" — De gik, og efter en halv Times Forløb saae de et stort med Taarne og Brystværn forsynet Slot dukke frem af det grønne Landskab.

Dette Syn gjorde ikke noget synderlig behageligt Indtryk paa Willy. „Hvor langt herligere er ikke Solivet!" udbrød han, „end at sidde her som disse Landkrabber, ligesom Fugle i et Bur. Stakkels Georg! i denne Steenkasse skal din Koie ophænges. Hvorfor turde jeg dog ikke gjøre en stolt Somand af Dig!" — Under denne Monolog naaede de Slottet, ved hvis Indgang Willy vendte sig mod Georg og sagde: „Nu kommer Touren til Dig at føre Ordet, og jeg rykker kun frem til din Undsætning, hvis din Mund skulde mangle Ammunition. — Hør, gode Ven!" raabte han til en af Tjenerne, „meld Hans Herlighed, at hans Sønneson, Georg William Wartens, ønsker at tale med ham. Skynd Eder, gode Mand; thi min Permission er snart udløben."

Efterat have ventet meget længe, indlodes de Begge i en Sal, hvor den gamle Lord Cuttlington med nogle

andre Personer indtoge Frokost ved et rigt besat Taffel. Imedens Matrosen blev staaende ved Doren, gik Drengen uden Frygt hen til den gamle Lord, hvis Haand han kyssede og sagde: „Bedstefader! giv mig Deres Velsignelse; thi jeg har ingen af min Slægt tilbage paa Jorden, uden Dem."

„Hvad hedder Du?" spurgte Lorden med sammentrukne Dienbryn.

„Georg William Wartens."

„Hvor er din Fader?"

„Begravet i Soen, paa Overfarten fra New-York; en Bolge skyllede ham overbord, da han nærmede sig Englands Kyst."

„Og hans Efterladenskaber?" vedblev Hans Herlighed, paa hvem Efterretningen om hans yngste Sons Død ikke syntes at gjøre noget Indtryk.

„Er jeg", svarede Georg.

„Det er, min Tro, meget Lidet!" udbrød den ældre Broder, Baron Havkland, Arvingen til Lordtitelen og Faderens Formue. „Var din Fader ikke Coffardicapitain og Eier af Skibet?"

„Af Skibet vare ikkun to Trediedele betalte, og Creditorerne reve Alting til sig efter hans Død."

„Er Du ogsaa virkelig Wartens's Søn?" spurgte Baronen ondskabsfuldt, idet han kastede et Sideblik til sin Fader?

„Her er Dobesedlen", afbrød Willy ham, „samt nogle Familiepapirer, som ere blevne opbevarede."

„Fader!" sagde Baronen, „De har handlet mod Deres yngste Søn som De burde, efter vore Love; er det Deres eller min Skyld, at han letsindig har forødt sit Arvegods? — Giv den Dreng en Almisse, og send ham hjem til hans Moder —"

„Min Moder?" udbrød Georg med mørke Blik og i en skjærende Tone; „hun døde to Aar før min Fader. Har jeg ikke sagt, at jeg ingen Frænde har tilbage uden min Bedstefader?"

„Gud give, din Moder var død, forend hun kunde forføre din Fader og gjøre ham ulykkelig!" raabte Baronen. „Skolemesterens Datter kunde ikke passe i vor Familie."

„Med gunstig Permission, Sire!" sagde Willy med høi Røst, idet han traadte nogle Skridt henimod Baronen, „I styrer en feil Cours, hvis I vil paastaae at Skolemesterdatteren forførte Eders Broder. Tvertimod var Drengens Moder den bravæste Kone under Solen. Vel var hun en Skolemesters, og ikke en Lords Datter som rider omkring paa kostbare Heste; men derfor red hun heller ikke Børn over, saa de bleve dræbte hjem med knuste Lemmer, som denne Miss, der sidder ved Siden af den Mosjø med Knebelsbarten hisdenne, for en Time siden har gjort."

„Hvem er den uforskammede Knægt?" raabte han med Knebelsbarten og sprang op fra sit Sæde.

„Jeg hedder William Smith, eller til dagligt Brug Willy — til Tjeneste", svarede Matrosen rolig. „Jeg er Matros i Hs. Majestæts Tjeneste; men forhen har jeg faret som Understyrmand med det Skib, som Hr. Wartens førte. Han var ikke, som I ville paastaae, ødsel og letsindig; nei, han var menneskekjærlig, god og ædelmodig, og han vilde aldrig kunnet overtale sig til at jage fattige Familier fra Hus og Hjem, fordi de ikke strax kunde betale deres Afgifter, saaledes som det skeer her paa Godset." — Her truede de Tilstedeværendes Vredesraab at overdøve Matrosen; men han vedblev med en Lovestemme, som selv i en forrygende Storm vilde have lydt klar og tydelig: „Og naar min salig Herre saae en Hund eller blot en syg Kat falde overbord, tog han mere Deel i deres Skjæbne, end nylig her var Tilfældet, da en Fader og Broder bleve underrettede om deres Nærmestes Død af denne Dreng, som her staaer."

„Bort! Du raa Fribytter!" skreg Officeren og nærmede sig Matrosen, som satte Armene i Siden og svarede koldt:

„Ikke forend jeg veed, hvorledes min Myndling bliver behandlet!"

„Fordømte Hund!" brølede Officeren, „tør Du tale saaledes til en kongelig Fregatcapitain? Du skal hænges, den første Gang Du lader Dig see paa mit Skib! — For Satan! gaaer Du endnu ikke? — kjender Du ikke Subordination?!"

„Jeg beder Eder, Sire!" vedblev Matrosen haanligt og med urokkeligt Mod, „see Eder lidt om, og sig mig saa, om I antager dette Værelse for Eders Fregatkahyt? — I „skal lade mig hænge"; men glem ikke den lille Omstændighed: kun — paa Eders Fregat! Da vi nu Begge befinde os paa Landjorden, og jeg af min Chef har Landlov, vilde I maaskee behageligst opsætte Executionen paa ubestemt Tid?"

„Slaae ham ned! — Kast ham ud! — Nei, lad Tjenerne pidske ham ud!" skreg man imellem hinanden. Endog den unge Miss blandede sine Skrig med de Andres.

Men ved disse Trudsler trak Willy sin store Kniv blank, og svingende den over Hovedet, raabte han udfordrende: „Kom an, hvo som vil have en Baadshage i Synet, saa han skal have Nok sin hele Levetid! — I behøve ikke at vise mig Kahytsdøren, jeg finder den nok selv! Og, læg vel Mærke til mine Ord: Den, som vover at tilføie Georg noget Ondt, skal, saasandt jeg hedder Willy, faae min Kniv at føle mellem Ribbenene!" — Han gik bort, uden at Nogen turde vove at forfølge ham.

— Efter et Fjerdingaars Forløb kom Willy igjen, for at see til Georg. „Naa, min Gut, hvad synes Du om Farvandet?" spurgte Somanden.

„O Gud! jeg har det elendigt. Siden min Bedstefader døde, bliver jeg behandlet som en Træl af Alle, ligefra Lorden til Hundedrengen. Gid jeg kunde tage med Dig tilsøes, Willy, saa vilde jeg først blive lykkelig; thi heller end at blive her længer, vilde jeg ønske at jeg laae i Graven."

„Ei, lad ikke Modet falde!" trøstede Willy ham. „Jeg mærker nok, at Du er nær ved at kuldseile i denne Rotterede; det bliver nok derfor bedst, at vi forandre Cours."

Morgenen efter denne Samtale vare de Begge paa Veien til London.

Den 29de August 1782 laae en stor engelsk Krigsflaade til Ankers ved Spithead. Den skulde efter faa Dages Forløb gaae til Middelhavet. Denne Masse af Skibe, de smaae Baade, som bevægede sig imellem dem og ilede til og fra Land, Mandskabets travle Virksomhed ombord afgav et høist interessant Skue; det Hele lignede en svømmende By, hvori de mægtige Tredækkere, der ragede høit frem over de mindre Skibe, afgave Templerne og Palladserne. Mandskabet havde faaet Lønning og Prisepenge udbetalt i blanke Guineer; dette vidste Joderne, hvorfor de indsandt sig ombord paa Flaaden i hundredevis, for at forsyne Matroserne med deres Varer og tilvende sig Guineerne, som det var Synd at betroe til Havets Luner. Blandt de 20—30 Linieskibe, som laae i Havnen, var ogsaa Linieskibet „Kong Georg" paa 100 Kanoner, med en Besætning af 865 Mand. Sir Waghorn, som for kort siden var bleven udnævnt til dette Skibs Chef, vilde give en glimrende Frokost ombord, hvortil Herrer og Damer af den fornemme Verden vare indbudne. Han havde derfor ladet Dækkene spule flere Gange, og i alle Hensseender næsten med Pedanteri skjærpet den Overholdelse af Orden, som stedse finder Sted i et engelsk Krigsskib, saa Diet med Velbehag dvælede ved den Nethed, som herskede overalt. Ved denne Leilighed meldte Skibstømmermanden, at den Vandhane, som gik gjennem Skibsplankerne omtrent 3 Fod under Vandspeilet, var beskadiget, hvorfor man strax, ved at bringe Kanonerne fra Skibets Styrbordside, hvor Hanen var anbragt, over til Bagbordsiden, bragte

Skibet til hælde saa meget til denne Side, at Hanen kom over Vandet og saaledes kunde blive eftersect. Da, efter en Times Tids Forlob, Skaden var udbedret, erholdt Matroserne Befaling at bringe Kanonerne tilbage til deres Sted og surre dem. Forend imidlertid den sidste Deel af denne Befaling kunde blive udfort, kaldte Skibstrommens Hvirvel Matroserne paa Dækket; thi Baaden med Chefens Gjæster nærmede sig Fregatten, og de skulde modtages med alle mulige Honneurs. Matroserne hang snart paa Rærne og i Vanterne og svingede deres Hatte under tordnende Hurraraab, medens Marinerne stode opstillede paa Dækket, præsenterende Gevær. — Capitain Waghorn, af tydsk Herkomst, var maaskee den eneste Officeer i den brittiske Marine, som bar Knebelsbart. Han var en Mand af den saakaldte fine Verden, og havde som saadan modtaget sine Gjæster „**comme il faut**"; men i Særdeleshed havde han dog viist sit Galanteri mod en ung Dame, hans trolovede Brud og ingen Anden end den Læserne bekjendte Datter af Lord Cuttlington. Denne, begge hans Sonner og nærmeste Slægtninge, omtrent 50 i Tallet, hvoriblandt mange Damer, udgjorde Selskabet, som blev fort ind i Chefskahytten, der var bequemt indrettet og hvor Alt var udstyret paa det Eleganteste. Efterat Selskabet havde taget Plads, begav Capitainen sig op paa Dækket og hen til en Matros, som laae surret fast langs hen ad en Kanon. Han stillede sig foran den Bundne og sagde i en haanende Tone: „Du skal ikke hænges dennegang, Du grove Bulbider; men Du skal smage vor Kat, saa Ribbenene skulle dandse i Dig! — Lieutenant Dunward", sagde han til Lieutenanten paa Dækket, „denne Mand skal ha'e en Lussing eller to, men — ikke forend jeg selv kan være tilstede ved Executionen; indtil den Tid kan han ligge og studere Subordination paa Kanonen." Derpaa gik Capitainen igjen ned til sine Gjæster.

Men Matrosen, som laae surret til Kanonen, var ingen Anden end Willy, som var kommen for at besoge sin Myndling, Georg Wartens, der et halvt Aar havde tjent som Midshipmand paa Skibet. Willy vidste nemlig ikke, at Sir Waghorn var bleven dettes Chef, men maatte tidsnok erfare det, da denne, saasnart han saae og gjenkjendte ham, strax lod ham fole sin Hævn ved at lade ham paagribe og overgive til hiin Mishandling.

Medens Selskabet underholdt sig i Kahytten, begyndte Matroserne at heise den sidste Deel af Lasten, meest Rumfade, ombord. Under denne Tummel henvendte den fastbundne Willy sig til en Matros med folgende Ord: „For Guds Skyld, Kammerat, sig mig, hvor er Eders Midshipmand Georg Wartens?"

„Opad, i Himlen, i den hoieste Mastkurv!" svarede Manden og rakte sin Arm i Veiret.

„Hvorfor det, Kammerat?" vedblev Willy smerteligt.

„Fordi Capitainen, fra det forste Dieblik, han blev Chef her, ikke har kunnet lide ham", svarede Matrosen og fjernede sig, ladende Willy tilbage i den piinligste Uvished.

Willy laae nu i sin ynkelige Stilling og eftertænkte Matrosens forblommede Ord. Hvad skulde han tro? Var Georg i Himlen? — altsaa dod — eller var han i den overste Mastkurv? Willy anstrængede sig for, trods de Baand, som fastholdt ham til Kanonen, at see i Veiret, men han kunde Intet opdage. Under disse sorgelige Betragtninger horte han Tommermanden sige til Lieutenanten, som gik op og ned paa Dækket: „Hr. Lieutenant, det lader til at vi faae en lille Byge, og der begynder at gaae hoi So; desuden hælder Skibet stærkt til Bagbordside, hvor vi heise de svære Rumfade op; det var vel derfor bedst, at Styrbordskanonerne bleve surrede fast, som for under Tummelen ikke kunde skee?"

„Skomageren skal blive ved sin Læst og Tømmermanden ved sin Saug og Oxe", svarede Lieutenanten gnaven og spadserede videre.

Efter nogle Dieblikke kom Tommermanden igjen og sagde: „Hr. Lieutenant, det skal komme over Deres Hoved, hvis Kanonerne rulle tilbage, og i Forening med Vindstodene bringe Skibet til at kæntre!"

„Det er Skade, at Capitainen ikke har betroet Eder Commandoen paa Skibet", svarede Lieutenanten spottende, „da det lader til at I forstaaer det bedre end jeg." Og tiltrods for Advarselen lod han endnu nogen Tid gaae hen, inden han gav Befaling til at gjore Kanonerne fast.

Willy fandt imidlertid Leilighed til at befrie sig fra sine Baand ved en hemmelig Haandsrækning af en gammel Skibskammerat. Saasnart han havde lost det sidste Baand sprang han hen til Rælingen og gjorde Mine til at styrte sig overbord; men pludselig klattrede han op ad Tougværket med rasende Jil og skar Alt over efter sig, som kunde tjene hans Forfolgere til Stige for at indhente ham.

Vi tillade os nu at fore Læseren ind i Capitainens Kahyt til Frokostselskabet. Her indtraf hvad der i Bibelen siges om den yderste Dag: „De aad og drak, de glædede sig og lode sig glæde, indtil Dagen styrtede over dem". — — I det Dieblik, Selskabet havde reist sig for at drikke Brudeparrets Skaal, lod det som en Torden fraoven af de rullende Kanoner. Alle bleve forfærdede, og en skrækkelig Pause indtraadte; men Capitainen raabte lystigt: „Ei hvad! det var endnu ikke et fuldt Lag; det Hele er kun foraarsaget ved mine Matrosers Jilfærdighed." Men neppe vare disse Ord udtalte, for Skibet krængede stærkt over og med det Samme foer ned i en Hvirvel, saa Kahytsvinduerne sprængtes og Vandet strommede ind, og Alle — de med Ordener bedækkede Lorder og de stolte, hoifornemme Damer — druknede; kun en Eneste lykkedes det at redde sig igjennem Vinduerne og svomme iland, for at kunne vorde Hjobsbudet, som forkyndte, hvorledes Frokosten endte. —

Men lad os, idet vi gaae et Par Dieblikke tilbage i Tiden, see os om paa Dækket om Aarsagen til denne Jammer og Elendighed. Willy overskar Tougene, som gik fra Raaen paa Stormasten, saa at Storseilet faldt flagrende ud for Vinden, der nu greb det med en uhyre Kraft og bragte Skibet til at kantre heelt over paa Bagbordsiden, hvorved den ene store Bolge efter den anden styrtede ind af Lugerne. Man saae Bagbordslugerne fyldes med Matroser, som styrtede sig i Havet, for at redde sig ved Svomning, men bleve af de fraadende Bolger kastede tilbage igjennem Lugerne, hvor de — forsvandt! Styrbordskanonerne, der endnu ikke vare blevne fastgjorte, rullede i dette skrækkelige Dieblik over paa Bagbordsiden, som nu Havet i sin fulde Kraft styrtede ind over; Luften, presset af Vandmassen, skaffede sig Udgang ved at sprænge Vinduer og Dorre under en frygtelig Larm; Rummene fyldtes i et Dieblik, og — det stolte Linieskib sank i Bolgernes Favn! — — I den Malstrom, som dets Undergang frembragte, reiste Skibet sig pludselig og kom til at staae paa ret Kjol i en Dybde af omtrent 80 Fod, saa det Overste af Masterne ragede frem over det brusende Hav. I Stormastens Tougværk hang Willy og skuede med forvildede Blikke ned mod Bolgerne, af hvilke den Ene efter den Anden dukkede frem, raabende om Hjælp, kæmpende for Livet, de Fleste for atter at synke tilbage i den vaade Grav. — Hvo vilde i dette Dieblik have været i Willys Sted, i hvis Hjerte der, endskjondt han kun var en raa Matros, boede en varm Folelse og meget Adelt og Godt, vistnok ved Siden af vilde Lidenskaber! Hans Torst efter Hævn var forsvunden, og han leed nu den onde Samvittigheds Qvaler, fordi han ved at losgjore Storseilet havde styrtet saa mange Mennesker i Doden. Han hængte der i Tougværket som en Forladt, der maa sige Livet og dets

Glæder Farvel, og frygter for den strænge Dommer hist-oppe. Han stirrede halv vanvittig omkring sig, og var i sin Fortvivlelse nærved at give Slip for at synke i Havet, da han fra den øverste Mastkurv hørte Georgs bekjendte Stemme: „For Guds Skyld, er Du ogsaa her Willy?" Han saae i Veiret og fik Øie paa Georg, som stak Hovedet ud af Mastkurven. Dette Syn, som under andre Omstændigheder vilde have forvoldet ham den største Glæde, tilintetgjorde nu næsten aldeles den Ulykkelige, som i afsindig Hævn havde myrdet over 1000 af sine Medmennesker. — Imidlertid havde de nærmestliggende Skibe udsendt Baade, for at redde saa mange af de Forulykkede som muligt. En Baad nærmede sig ogsaa Willy, men han vægrede sig ved at stige i den, og bad kun Folkene, at de vilde frelse Georg; dette lykkedes, hvorpaa Willy rækkede ham sin Haand, som for at blive ført over i Baaden af ham, men slap i samme Øieblik, og med Udraabet: „Gud være min Sjæl naadig!" dukkede han under i Havet — man saae ham ikke mere!

Afgjort kan man ikke tillægge ene Willy Skylden for at „Kong Georg" gik under. Den commanderende Lieutenants dumme Stivsind har ogsaa sin Deel heri; thi havde han fulgt den erfarne Tømmermands Raad, vilde denne Ulykke ikke være skeet.

---

61 Aar vare henrundne siden denne ulykkelige Dag. En ny Tidsalder var oprunden, en ny Slægt fremstaaet. De Engelske regjeredes af en Qvinde, en ædel og smuk Qvinde, under hvis milde Scepter Folket følte sig fuldt saa lykkeligt, som under nogen Konges tilforn. — Dronning Victoria gav en glimrende Fest paa Slottet i Windsor i Aaret 1843, ved hvilken Landets fornemste og ædleste Herrer og Damer vare tilstede. Iblandt Mængden befandt sig ogsaa den gamle Lord Cuttlington og hans to Sønner. De bleve, paa Grund af deres Rang og Fortjenester, beærede med en længere Audients hos Dronningen, end Ceremoniellet sædvanlig bød. Da de forlode Audientssalen, kom de igjennem et Gemak, hvor en Kobberplade paa et prægtigt udstyret Billard tiltrak sig den gamle Lords Opmærksomhed. Han bøiede sig, læste og stod forbauset; hans Hænder bævede, og Taarerne kom ham i Øinene. Efterat han havde fattet sig, vendte han sig om til sine Sønner og sagde dybt bevæget: „Hvilket et Gjensyn, hvilken en Forvandling! O, mine Sønner! betragter denne Tavle og dette Billards Træ! De vare begge engang Dele af et Heelt, hvis Skjæbne var afgjørende for mig og Eder; uden dette var jeg endnu den fattige Georg Wartens, og I deelte min tunge Skjæbne, eller — vare maaskee slet ikke til, og dog", vedblev den gamle Mand, idet han aandede tungt, „vække disse Levninger ingen glædelige Erindringer i min Sjæl: Stakkels Willy! vil Gud kun være din Sjæl naadig? Og I, tusinde uskyldige Offere, paa Eders Undergang skulde min Lykke bygges! — Læs, mine Sønner, læs, og I ville dele mine Følelser!"

Og Lordens Sønner læste: „Dette Billard er bygget af det ved Hjælp af den forbedrede Dykkerklokke optagne Tømmer af Linieskibet Kong Georg, som Aar 1782 forulykkede ved Spithead; ligesom denne Tavle er forfærdiget af det fundne Kobber af samme Skib. Saaledes opsat i Aaret 1843 under Hendes Majestæt Dronning Victoria Alexandrines ærefulde Regjering."

„Dette glindsende, guldforzirede Træ", udbrød Lorden, dybt greben, „var det stumme Vidne til saa mange Hundredes Udgang af Verden! Paa og mellem disse Planker kæmpedes den korte, men afgjørende Kamp imellem Liv og Død! Denne med grønt Klæde betrukne Flade er opført af en uhyre Liigkiste! — Hvo kunde vel tillade sig at spille paa dette Billard, og ikke frygte for at de tusinde Druknedes Aander vilde udstønne et trefold Vee over den Letsindige?! — Fred! Fred med Eder Alle, især med Dig, min stakkels Willy!" — Dybtbevægede og tause forlode de Tre det kongelige Værelse.

Hvormange af Eder, mine kjære Landsmænd, ville ikke tænke som den gamle Lord om at drive et letsindigt Spil ved Resterne af en Grav for Tusinde af vore Brødre! Dog, Englænderne kunne gjøre det; men de have ogsaa altid været besynderlige Mennesker med besynderlige Indfald.

(Efter Steffens's „Volkskalender" 1846.)

Qvinden.

I Qvindens Røst der er en Klang,
Som ligner bedst en liflig Sang
Om Hjertets første Foraarsdrømme
Og luller os paa Tonestrømme.
For denne Røst har Barnet Øre,
Og helst det vil sin Moder høre,
Det fanger Ordene af hendes Mund
Og planter dem i Hjertets dybe Grund;
Saaledes kan hun Barnet lære
Sit Land at elske, Gud at ære,
Og Poesiens gyldne Skatte
Det lærer snart og let at fatte.
— I hendes Hjerte ulmer Branden,
Der høit oplue vil hos Manden,
Hun Moder er til hans Bedrifter,
Men nævnes ei i Sagas Skrifter;
Den tegner op det Aabenbare,
Men kan det Skjulte ei forklare;
Kun Poesiens Tankespeil
Os viser Kilden til de Feil
Og Dyder, som os tidt forbause,
Naar Sagas Tavler ere tause.
I Barnets Hjerte Qvinden lægger ned
Det Frø, som engang vorder Mandens Fred,
Det pleier hun med Modervarme,
Det skjærmer hun med Moderarme
Til Frøet bleven er en Stamme,
Som Verdens Storme vel kan ramme,
Men ikke tørre ud dens rige Saft.
Naar Manden staaer i al sin Virkekraft
Og Intet kan hans faste Villie stræmme,
Da hører han med Lyst den bløde Stemme,
Som ledede hans første Barndoms Fjed
Med al en Moders rige Kjærlighed,
Ja, kunde Noget end hans Villie rokke,
Saa maatte disse Toner ham forlokke,
Men rolig kan dog Manden være,
Naar sveeg en Moder vel sin Lære?

O, Qvinder! naar vil I forstaae
Jert rette Kald at agte paa?
Det er ei der, hvor Livets Larm
Gjør Fordring paa den Stærkes Arm,
Ei heller hist, i boglig Færd,
At føre et tveægget Sværd,
Ei heller skal I Staten styre
(Saa bleve gode Raad nok dyre!);
Nei, Hjemmet er for Qvinden Alt,
Der hendes Mening har Gehalt,
Der fører hun sit milde Scepter,
Som passer ret til hendes Kræfter,
Og er hun Moder, da hvor stjøn
Er ikke Kjærlighedens Løn?
Hvem lærer Barnet først at bede?
Hvem er til alle Savn strax rede?
Hvem vaager Nætter, lyse Dage,
Og har kun Smiil og ingen Klage?
Det gjør en Moder — har hver Moder gjort.
I mine Øine er der noget Stort
I denne Qvindens stille Færden,
Saa fiern fra Roes og Tak af Verden.

A—v.

Nykjøbing. Udgivet af W. F. Laubs Enke. Redigeret af Chr. Jørgensen. Trykt i Laubs Enkes Officin.

For underholdende Emner.

Tillægsblad til Lollands-Falsters Stiftstidende.

1846. Juli. № 7.

Fæstebonden.

(Original Fortælling.)

(Fortsat.)

Da Anders den følgende Morgen kom ind til Dagrebordet, fandt han sin Madmoder, Maren Skade, i et meget daarligt Humeur. Hun slog med Døren, saa Vinduerne klirrede, og Hælene af hendes Træsko sler hamrede i Gulvet som Smedens Hammer paa Ambolten. I Begyndelsen brød Anders sig ikke synderlig derom, da det ikke var sjeldent at træffe hende i en saadan Stemning, naar Søren havde gjort et mislykket Forsøg paa at tilbageerobre noget af sin tabte Myndighed; og han blev endnu mere bestyrket i sin Formodning, at Anledningen til hendes Vrede var at søge hos Søren, da hun ubarmhjertig puffede til den stakkels gamle Mand for at faae Brødet, der havde sin Plads i Kistebænken for Bordenden, som han allerede havde sat sig paa. Anders vilde gjerne formilde hende, og spurgte hende derfor i en beskeden Tone: „Mener I ikke at det var bedst, vi flyttede Qvæget over paa Klovermarken idag?“

„Hvad Fanden bryder jeg mig derom! Hvem spørger om min Mening?“ svarede hun arrig.

„For det er saa smaat med Græsset, hvor det nu staaer; der vil Ingenting vore efter det igjen, førend vi faae Regn.“

„Aa, der var sagtens Græs nok, naar det blev ordentlig passet.“

„Jeg troer da ikke at det har lidt nogen Nød endnu“, indvendte Anders sagtmodig.

„Ja da var det sGu godt at see paa Melken idag, at det har lidt Nød i Aftes!“ raabte hun, idet hun klaprede ud i Kokkenet.

Ægtemanden kastede et polidsk Blik til Anders og rømmede sig. I det Samme kom Maren fejende ind igjen, og Anders vedblev: „Søren flyttede jo selv Qvæget i Aftes, og jeg kunde da see paa Toirslagene, at det havde havt Nok at æde baade igaar og i Nat.“

„Jo Søren! Det er ogsaa En at sætte til at gjøre nogen Ting! Men det kommer der ud af at rende og skabe sig efter de unge Piger, mens en Anden maa sidde og skjøtte sig selv!“ Med disse Ord surrede hun sig omkring, foer ud af Døren og slog den klirrende i efter sig.

Søren og Anders fuldendte tause deres Maaltid. Da de kom udenfor, begyndte den Gamle: „Vor Moer er fæl gal i Kalotten idag.“

„Ja hun bliver vel nok mild igjen. Har I gjort hende noget imod?“

„Jeg!? nei det er Dig, hun er vred paa, kunde Du ikke mærke det?“

„Jo, jeg mærkede jo nok, jeg fik lidt med, men jeg troede ellers, at I og hun havde været lidt ueens. Men hun da var vred over, at jeg var gaaet til Skovbal? hun havde jo selv givet mig Lov.“

„Ja jeg skal sige Dig, hun vilde selv have været med; hun var ved at lave sig til, da Du var hjemme at vande Heste og Qvæg. Men da hun saa mærkede, at Du var afsted, holdt hun et syndigt Hus, og det kunde ikke hjelpe, at jeg sagde, jeg vilde selv gaae med hende i Skoven. Men da hun saa havde begyndt at stille sig lidt, kom Sidsel Pille herover, og havde en heel Deel at prate med hende, og saa var det reent galt, og jeg har næsten ikke havt Ro for hende hele Natten.“

Nu begyndte der at gaae et Lys op for Anders. Maren havde som ganske ung Pige giftet sig med den gamle Søren, og han havde netop taget en ung Kone, deels fordi hans første Kone, med hvem han havde faaet Gaarden, da hun var Enke og han hendes Tjenestekarl, var 20 Aar ældre end han, deels for saa meget længere at sikre sine forhaabede Arvinger Besiddelsen af Gaarden uden ny Indfæstning, eller i alt Fald at unddrage Herskabet denne Indtægt. Det nye Ægteskab var imidlertid barnløst ligesom det første, og Maren levede stadigt i det Haab, at hun ved Mandens Død, skulde blive istand til at vælge en Mand efter sit Sind. Medens Opfyldelsen af dette Haab ved Sørens Seiglivethed bestandig blev trukken længere ud, havde hun allerede havt sine Øine henvendte paa flere Karle til at indtage hans Plads, naar den omsider blev ledig, og saaledes havde hun ogsaa paa en Maade været forlovet med sin forrige Tjenestekarl; men da han altfor sikkert troede sig fast i Sadelen, havde han begyndt at spille Herre ikke alene over Gaarden og Manden — dette var i sin Orden — men ogsaa over hende, hvilket havde givet Anledning til flere voldsomme Scener, som tilsidst endte med, at han blev jaget paa Porten. Fra den første Dag Anders var kommen i Huset, havde hun kastet sine Øine paa ham, og det gjør i det Mindste ikke hendes Smag nogen Skam, om man antager, at hun efterhaanden virkelig havde fattet Kjærlighed til ham, skjøndt det var Synd at sige, han havde givet hende Grund til at tro at han gjengjældte den. Men han var jo en stakkels fattig Karl, der maatte anse det for en stor Lykke ved hende at blive Gaardmand, og hun nærede ingen Tvivl om, at han jo med største Glæde vilde tage hende, naar engang den længselsfuldt ventede Time slog, at Sørens Kiste skulde føres ud af Gaarden.

Anders havde ikke kunnet undgaae at mærke hendes Tanker, men han havde fra først af vidst at afværge hendes Frieri, og da hun i lang Tid ikke havde ladet sig mærke med sin Plan, troede han nu, at hun ganske havde opgivet den. Dette var imidlertid ingenlunde Tilfældet. Hun havde været klog nok til at indsee, at dersom hun skulde fange ham, maatte hun vinde hans Agtelse, og derfor stræbte hun at beherske sig selv og at hykle Troskab mod sin Mand. Men denne Tvang begyndte at blive hende altfor besværlig, og hendes Hestighed henrev hende ofte til at glemme den Rolle, hun vilde spille. De to foregaaende Sommere havde Anders omtalt Skovballerne som en daarlig Fornøielse, hvori han ikke havde Lyst at deeltage, og hun havde derfor ganske været af samme Mening. Men da han nu første Pindsedags Aften bad om Tilladelse til at gaae til Skovballet, og med synlig Glæde beredte sig dertil, antog hun det som en Selvfølge, at han vilde have hende med; hun tilskrev endogsaa sig den Fornøielse, han ventede sig deraf, og hun troede, at det var for hende, hans Kinder blussede og hans Øine

tindrede, da han talte om Forberedelserne dertil. Da bankede hendes Hjerte ved Erindringen om tidligere Skovballer, hun forestillede sig, at den ubundne Lystighed i Træernes Skygge skulde give hende Leilighed til at vove et afgjørende Angreb paa ham, og hun tvivlede ikke om et heldigt Udfald. Men hvor bittert blev hun ikke skuffet, da han gik bort alene tidligere, end hun havde ventet, medens hun for Speilet arbeidede paa at give sig et saa ungdommeligt og indtagende Udseende, som det kun var hende muligt! Gamle Sorens Tilbud at gaae med hende, forekom hende som Spot; hun havde jo netop bygget sin Plan paa hans Fraværelse. Først kastede hun sig hen over Sengen og græd som et Barn. Derpaa rev hun sit smukke stivede Liin og sine kostbare Baand af sig, kastede dem paa Gulvet og traadte paa dem. Lidt efter lidt begyndte hun at blive mere rolig. Hendes første Tanke havde været, at der maatte være en Anden, for hvis Skyld Anders pludselig havde faaet Lyst til at dandse, men det var jo dog muligt, at hun tog Feil. Hvem skulde det vel være? Den Eneste i hvem hun tidligere havde frygtet en Medbeilerinde, var Else, men hende kunde det ikke være: hun fik jo aldrig Lov at komme til Skovbal, og det var jo desuden urimeligt at antage, at Rasmus skulde give sin Datter til en saa fattig Karl, især da han selv var uformuende og altsaa for Indfæstningens Skyld var nødt til at opsøge en Svigerson, som havde Noget, hvilket ikke kunde falde vanskeligt; havde hun desuagtet endnu næret nogen Frygt for Else, saa var den ganske forsvunden, da Sidsel Pille for nogle Dage siden havde betroet hende, at det nu var saa godt som afgjort, at Else skulde giftes med Simon, og denne have Fæste paa Gaarden. I sin Glæde over denne kjærkomne Efterretning havde hun endog tydelig ladet Sidsel mærke, hvilke Planer, hun selv nærede med Anders.

De Læsere, der ere bekjendte med Brugen af de lollandske Tilnavne, ville strax have gjort den rigtige Slutning, at Sidsel er Simons Broderkone; for Andre er det maaskee ikke ufornødent her at tilføie en lille oplysende Anmærkning: Den gamle Morten Pille var en Søn af Jens Hillike. I Kirkebogen og Lægdsrullen kaldtes han altsaa Morten Jensen, men i daglig Tale Hillike-Morten. Havde han faaet sin Faders Gaard, var han bleven kaldet Morten Hillike, men nu fæstede han en Gaard, som Peder Pille var død fra uden at efterlade sig nogen Søn eller Svigerson, som kunde overtage den, og han fik da med Gaarden sin Formands Navn. Hans Sønner kaldtes Pille-Jens og Pille-Simon, men da den Ældste (som naturligviis var opkaldt efter sin Farfader) fik Gaarden, blev Navnene ombyttede, og han hed nu Jens Pille. Han giftede sig med Christen Trynes Datter, Tryne-Sidsel (almindeligt kaldet Trynens Sidsel), der efter Brylluppet bærer Navnet Sidsel Pille.

Den godmodige Rasmus Clausen havde ved nærmere Eftertanke anseet det for rigtigst, at han selv saa lemfældig som muligt bragte Simon Elses bestemte Afslag paa hans Frieri, og var derfor, som vi vide, gaaet ind hos Pillens om Formiddagen anden Pintsedag. Han traf ham ikke hjemme og rogtede derfor sit Ærinde til Broderen. Medens de endnu talte derom, kom Sidsel til og begyndte at udfritte den Gamle om Anders's Udsigter. Da hun erfarede den trufne Aftale, og at de endnu slet ikke vidste, hvorfra de skulde faae Penge til Indfæstningen, indsaae hun strax, at denne Forbindelse var meget usikker, og at hun i Maren Skade vilde faae en ivrig Bundsforvandt i sine Bestræbelser for at forhindre den.

Saasnart hun derfor havde seet, at Anders med Rasmus og Else havde begivet sig til Skoven, ilede hun til Molsted for at bringe Maren denne Nyhed ganske frisk. Den stakkels Kone var netop til sin Beroligelse bleven enig med sig selv om, at hendes Frygt kunde være ugrundet, og at hun endnu ikke behovede at opgive Haabet om, engang at ombytte gamle Soren med Anders, da Sidsel traadte ind. Hun begyndte — som de Fleste begynde — at snakke om Veiret; derved kom Skovballet paa Tale, og nu rykkede hun frem med hele Historien om Anders og Else. Maren var ude af sig selv og kunde aldeles ikke skjule sin Harme og sit feilslagne Haab. Sidsel glædede sig i Stilhed derover, men viste tilsyneladende Deeltagelse, lovede at forties, hvad hun havde hørt, og raadte hende tilsidst at vedblive at vise sig venlig mod Anders, da hans Forbindelse med Else nok endnu kunde forpurres. I Begyndelsen virkede denne Trøst paa hende, og hun besluttede hos sig selv at fordoble sine Bestræbelser for at vise sig elskværdig for Anders, men neppe var Sidsel ude af Døren, før Fortvivlelsen vendte tilbage med fornyet Styrke. Hun maatte tilstaae sig selv, at det var meget naturligt, om Anders i enhver Henseende foretrak Else for hende, og det forøgede heldes Lidelse, at hun ikke kunde finde Noget at udsætte hos sin Medbeilerinde, Intet, som bebudede, at deres Ægteskab vilde blive ulykkeligt. Ordsproget siger rigtignok: „Kjærlighed er ikke Had"; men naar en lidenskabelig Qvinde troer sig tilsidesat og forsmaaet af den, hun elsker, da kunne Kjærlighed og Had være sammenblandede i hendes Sjæl. Marens Kjærlighed til Anders var heftigere end nogensinde forhen, men desuagtet hadede hun ham, hadede Else, hadede Rasmus, ja hadede sin egen Mand. Den Udsigt, at det maaskee vilde blive umuligt for Anders at skaffe Penge til Indfæstningen, kunde ikke ret trøste hende; hun havde al sin Tid levet i gode Kaar og kjendte ikke den Fattiges piinlige Forlegenhed; hun kunde ikke troe Andet, end at Rasmus nok var istand til at skaffe saamange Penge tilveie, naar det var ham alvorlig om at gjøre. Desuden havde hun en dunkel Forestilling om, at selv om Forbindelsen mellem Anders og Else gik overstyr, var det dog ikke rimeligt, at han nogensinde vilde have hende, der baade i Sind og Skind var Else saa uliig. Først nu begreb hun ikke alene den Glæde, hvormed han havde imodeseet Skovballet, men ogsaa meget Andet hos Anders, som hidrørte fra hans Kjærlighed til Else, og hun indsaae godt, at det ikke var Rasmus's Gaard, han havde beilet til, og at heller ikke hendes Gaard kunde lokke ham, naar han ikke fandt Behag i hendes Person. Den ulykkelige Kone! dobbelt, ja tidobbelt ulykkelig, fordi hendes haabløse Kjærlighed var brødefuld. Hun havde ingen oprigtig Ven, som hun kunde søge Trøst eller Raad hos, — hun turde ikke engang raadføre sig med sin Gud.

Opholdet i dette Hus blev nu meget ubehageligt for Anders. Snart knurrede og skjældte hans Madmoder over Alting, og han kunde Intet gjøre hende tilpas; snart var hun overdreven sød og venlig imod ham, hvilket var ham endnu mere imod, og han havde da al sin Kunst behov, for at afholde hende fra ligefrem at erklære ham sin Tilbøielighed. Han fortalte strax Else, hvorledes det stod sig imellem dem, og hun var hans Trøst, hvergang Maren plagede ham med sin Kjærlighed eller sit Had.

Rasmus og Anders begyndte nu for Alvor at anstrænge sig for at opdrive et Laan. Der var velhavende og rige Bønder nok i Egnen, som havde Penge paa Rente eller paa Kistebunden, men Ingen vilde udsætte dem, uden de kunde faae Eiendoms-Jord i Pant, ellers vilde de hellere noies med 3 Procent i Sparekassen. De Fleste sagde vel ikke dette ligefrem, men undskyldte sig med, at de for Tiden ingen havde; de vare selv i stor Forlegenhed, havde vel Penge udestaaende, men kunde ikke opsige dem o. s. v., og Alle havde gode Raad i Mængde paa rede Haand, som at

Anders skulde henvende henvende sig til Den og Den, forsøge at faae Henstand hos Herskabet eller see Tiden an i nogle Aar; Enkelte bidskede ogsaa Rasmus i Øret, at det var bedre han opsøgte sig en Svigersøn, som havde Penge; han kunde jo lade Else gifte sig med Simon, det var en Karl, som strax kunde fæste Gaarden og endda havde Nok til at kjøbe Besætning og sætte Avlingen i god Drift.

Endelig havde 2 eller 3 Mænd givet Anders Haab om, at de til næste Foraar kunde laane ham nogle faa Hundrede Daler, naar han først var sikker paa at faae Gaarden i Fæste paa saa billige Vilkaar, at han kunde have Udsigt til snart at tilbagebetale Laanet. De besluttede da at tale med Forvalteren derom, og da der just paa den Tid skulde betales Hoveripenge, vilde de benytte denne Leilighed, og Anders bad sin Husbond om han maatte gaae dette Ærinde for ham.

Saasnart de kom ind paa Skriverstuen, og Forvalteren saae, hvem det var, trak han Brynene sammen over Næsen, og hans Ansigt blev for et Øieblik formørket af et Udtryk af Misfornøielse. Men i næste Øieblik spillede et fiint Smiil om hans Mund, og uden at dreie Hovedet om til den Side, hvor de stode, eller henvende et Ord til dem, vedblev han at skrive i nogle Minutter. Derpaa lagde han langsomt Papiret sammen og befalede Skriverdrengen at bringe det et Sted hen. Først da denne var gaaet, rettede han op sig i Sædet og sagde: „Hvad vil I?"

Rasmus begyndte: „Vi skulde først betale Hoveriespenge, og saa ..."

„Naa", afbrød Forvalteren, idet han vendte sig til Anders, „Du møder for Soren Skade? Lad see!"

Anders lagde Pengene paa Bordet, og da Forvalteren havde afskrevet dem i Protocollen, sagde han: „Saa, nu kan Du gaae!"

„Ja, vi havde eller Noget at tale med Hr. Forvalteren om, dersom De har Leilighed", svarede Anders.

„Vil De ikke først afskrive disse her med?" spurgte Rasmus og lagde sine 36 Rbd. paa Bordet.

Forvalteren saae noget misfornøiet om til Anders, lukkede derpaa Protocollen sammen, tog en anden frem og sagde efter at have talt Pengene: „Ja disse ere til Afdrag paa Din gamle Restance."

„Restance!" gjentog Rasmus forundret, „Jeg veed ikke af, at jeg er Herskabet Noget skyldig."

„Ikke det? Vil Du bare see her: Du har kanskee glemt, at Du staaer til Rest baade med Spanddage og Gangdage mange Aar tilbage, især for det Aar, Din Kone døde."

„Paa den Maade er der saa Mange paa Godset, der staae til Rest; det kan da aldrig være Herskabets Mening at inddrive det?"

„Jo, det kan Du jo høre er min Mening; den første Gjæld maa betales forend den sidste."

„Jeg mener ogsaa", indvendte Anders, „at det blev afgjort ved Hoveriforeningen, at de gamle Hoverirestancer skulde bortfalde."

„Saa! er der Nogen, den spørger om Din Mening? Har Du noget Skriftligt fra Conferentsraaden eller mig derom?"

„Nei jeg har ikke Noget, men jeg troer, at Hr. Forvalteren har: De husker nok det Brev fra Conferentsraaden, De læste for Bønderne i Fjor, da de vare samlede og gjorde Accord om Hoveriet. Deri stod jo, at der ikke mere skulde tales om de gamle Restancer. Desuden var der jo krævet ulovligt Hoveri, saa kunde Bønderne ogsaa forlange Erstatning derfor."

„Det er rigtig Skade, at Du ikke er bleven Procurator, siden Du er saa viis, jeg mener næsviis!"

Rasmus tog nu atter Ordet: „Jeg vil dog bede Forvalteren afskrive disse Penge for i Aar; det har været mig besværligt nok at samle dem, og dersom de ikke blive betalte i rette Tid, skal der jo pantes. Saa kan vi skrive til Conferentsraaden om det Andet."

„Troer Du ikke, vi kan pante for det Andet?" spurgte Forvalteren, idet han dyppede Pennen. „Nu vil jeg regne dette til Afdrag paa Din Restance, og saa kan Du skrive til Conferentsraaden saa meget, Du gider."

„Nei paa den Maade er det ikke værdt, I giver Pengene fra Eder", sagde Anders, og rækkede i det Samme hen til Bordet og tog de 36 Rbd., som han leverede til Rasmus.

Forvalteren sprang op og raabte forbittret: „Uforskammede Slyngel! Vil Du plyndre her paa Contoiret? Disse Penge tilhøre ikke længere Rasmus, efterat han har betalt dem til Herskabet."

Han gjorde Mine til at tage dem fra den gamle Mand igjen, men Anders traadte imellem og sagde rolig: „Rasmus har kun tilbudt dem som Betaling for Hoveriet i Aar, og vil De ikke modtage dem dertil, saa kan han beholde dem for det Første."

Forvalteren tog nu sin Ridepidsk ned af Væggen, løftede den truende op foran Anders og sagde: „Dig har jeg ikke Mere at tale med! Hvad kommer Rasmus's Sager Dig ved? Vil Du bare see, Du lister af!"

Anders blev staaende ubevægelig og sagde: „Jo hans Sager kommer mig meget ved; De har vist nok hørt, at jeg skal giftes med hans Datter, og det er just derfor vi vilde tale med Dem om, at han vil afstaae mig sin Gaard, og høre, hvad jeg skulde give i Indfæstning."

Med en tvungen Latter svarede Forvalteren: „Saa Du vil fæste hans Gaard! Men hvem har sagt Dig, at Herskabet vil fæste den til Dig? Hvad har Du at fæste den for?"

„Jeg har just ikke Meget selv, men jeg kan maaskee faae til Laans, hvad jeg mangler."

„Da gad jeg vidst, hvem der vilde være saa tosset at laane Dig 1000 Rbd.; ringere bliver det ikke!"

Her faldt Rasmus ind: „Jeg hørte dog selv, at De tilbød Simon den for 600."

„Har Du Vidner paa det?! — Det er heller ikke sagt, at vi noies med det af enhver Landstryger, som af Simon. Det er en ordentlig Karl, som kan sætte Bygninger og Avling i Stand; men fik Anders Gaarden, saa blev den nok snart ruineret. Jeg har ikke sagt, at han kan faae den for 1000 Rbd., men ringere bliver det ikke. Læg først 1000 Rbd. her paa Bordet, saa skal jeg skrive til Conferentsraaden, om han vil have saadan Karl til Bonde paa sit Gods."

„Jeg behøver dog vel ikke at spørge om, hvem jeg skal gifte min Datter med?"

„Nei vær saa god! Smid hende kuns ud paa Gaden, om Du har Lyst!"

„Har jeg da ikke Lov at afstaae min Gaard til hvem jeg vil?"

„Nei saa min Sjæl har Du ei! — Din Gaard! — Det er Herskabets Gaard, og Conferentsraaden behøver hverken at spørge Dig eller Nogen om, hvem han vil fæste den til!"

„Saa længe jeg svarer hvad jeg skal — — —"

„Du svarer jo ikke hvad Du skal! Jeg har jo viist Dig Dine Restancer, og Du kan gjerne blive kastet fra Gaarden, forend Du tænker paa det. Saa kan vi sætte den til Auction og sælge den til Eiendom eller fæste den til hvem vi vil."

Rasmus saae spørgende til Anders. Denne tog da Ordet: „Det er nok muligt, at De kunde gjøre det, naar den blev ledig, men det vil Conferentsraaden ikke, dertil er han for klog."

„For klog!“ raabte Forvalteren, „var det ikke klogt om han kunde faae en 4—5 Tusinde Daler for den, troer Du ikke, den kunde gaae saa høit op ved Auction?“

„Ja begyndte Herskabet først paa det, saa vilde det ikke vare længe, før Godset blev ruineret. Det er ikke saa stor en Kunst at pine Jorden saadan ud, at den ikke duer mere i lang Tid; og hvem vilde koste paa Bygningerne, naar Børnene ikke kunde faae Gaarden efter dem?“

„Der kan vi see! Du var en net Fugl at have paa Godset, at Du kunde lære de andre Bønder saadanne Kunster, og gjøre dem opsætsige og rebelske tilhobe. Men Du kan bede Fanden tage Dig paa, at Du skal ikke blive gammel her, og Du skal ikke faae Gaard eller Huus i Fæste, saalænge mine Øine seer Solen.“

I det Samme blev der banket vaa Døren. Forvalteren saae ikke ugjerne, at Samtalen blev afbrudt; han hængte hurtig Ridepidsken, som han hele Tiden havde staaet og fægtet med, paa Væggen igjen, og raabte: „Kom ind!“ — Det var 2 Bønder, som ogsaa skulde betale Hoveriespenge.

Rasmus vilde gaae, men Anders standsede ham og sagde: „Nu kan disse Mænd see paa, at I betaler Forvalteren for Hoveriet i Aar.“

Forvalteren gjorde en smur Mine og sagde: „Jeg har jo ikke nægtet at modtage Dine Penge; naar Du kun bærer Dig fornuftigt ad og sørger for Dit eget og Din Døtters Vel, behøver Du heller ikke at bryde Dig om det Andet, vi har talt om.“ Han qvitterede derpaa i den rigtige Protocol, Rasmus betalte sine Penge og gik bort med Anders.

„Herre Gud! hvad skal det blive til?“ sukkede Rasmus, da de kom ud i Alleen, som førte til Herregaarden.

„Ja, maatte Forvalteren raade“, svarede Anders, „saae det rigtignok kun daarligt ud; men jeg tænker da, Conferentsraaden vil have et Ord at sige endnu, og det skal jo være en honnet og billig Mand. Det er bedst jeg lige strax skriver til ham og fortæller ham hele Sammenhængen, førend Forvalteren kommer til at sætte Ondt for mig. Bare jeg kjendte Noget til ham!“

„Har Du aldrig seet ham?“

„Nei! Han har jo ikke været herovre, siden jeg kom hjem fra Tjenesten.“

„Ja, det er nærved, jeg heller ikke kjender ham. Jeg har jo nok været med at klappe, naar han har været her halvanden Eftermiddag og holdt Jagt, og jeg kan da ikke sige Andet, end at han har talt mildt og naadigt til os, naar vi have været samlede paa Gaarden. Men deraf skal man ikke lære ham meget at kjende. De sige jo: Som Herren er, saa følge ham de Svende; og vilde han ikke have Forvalteren som han er, saa var han vel anderledes.“

„Der er kanskee Ingen endnu, der har sagt ham, hvorledes Forvalteren er. Men nu skal han faae det at vide! Var jeg Conferentsraad, saa skulde Anders Nielsen have Gaarden bare til Trods, at han kunde see, hvem der er Herre, og hvem der er Tjener.“

„Ja ja, Anders! tag Dig i Agt for, hvad Du skriver. Du veed nok, at de Fornemme holde sammen, naar det kommer til Stykket. Hvorfor skulde han ogsaa mere troe Dig end Forvalteren?“

„Hvorfor? — Fordi jeg ikke vil skrive Andet, end hvad der er sandt.“

„Maaskee Forvalteren heller ikke skriver Andet.“

„Ja vilde han bare, saa kunde Herren domme os imellem. Men paa det Lag! I har jo selv hørt, at Simon skulde give ham 100 Rbd., foruden de lovlige Procenter, for at faae Gaarden. Troer I ogsaa, han skriver det?“

„Men det kan Du jo heller ikke skrive: Hvorledes skulde vi bevise det?“

„Der behøves jo intet Beviis; det er ingen Klage til Retten. Jeg skriver blot, hvad I har hørt, og at der ellers ingen Vidner er; det skulde dog være sært, om han ikke har hørt saa meget om Jer, at han veed, det er Sandhed, hvad I siger.“

„Men det ikke kunde hjælpe, om Du ogsaa bød ham Noget underhaanden?“

„Jeg kunde jo vel byde ham saa meget, at det kunde hjælpe, men det har jeg ingen Lyst til, om jeg ogsaa havde Pengene. Jeg synes, at naar han ikke har Lov til at tage dem, kan jeg ikke være bekjendt at give dem; desuden er han nu saa gal paa mig, at han vist ingen Ting vilde høre derom.“

Under denne og lignende Samtale naaede de Rasmus's Gaard, hvor Else ilede dem imøde udenfor Haven, for at høre det lidet trøstelige Budskab, de bragte. I Begyndelsen var hun meget nedslaaet, men da Rasmus i sit Mismod begyndte at slaae paa, at de maatte være beredte paa at opgive deres Forbindelse, og mindede om deres Aftale, at Anders kun skulde have Else, naar han kunde fæste Gaarden, sprang hun op og greb hans Haand, idet hun raabte: „Nei, nei Fader! lad os ikke tale om det nu; husk paa, der er lang Tid til Pintse! Troer Du ikke, at Gud endnu kan hjælpe os? Jeg synes, jeg kan fornemme, at han vil hjælpe os. Vilde bare Herren komme herover til Efteraaret, saa tager jeg Anders ved Haanden og gaaer lige op Gaarden og fortæller ham, hvorledes Alt hænger sammen, og hvermeget vi holder af hinanden. Hvor det dog er let for saadanne Folk at at gjøre Mennesker lykkelige! Ja Fader, naar vi blot holde sammen, saa blive vi nok lykkelige alle Tre!“

Rasmus kunde ikke modstaae sin Datters henrivende Begeistring: Han slyngede sin Arm om hendes Liv og trykkede hende tæt op til sig, medens han dog vantro rystede paa Hovedet over hendes ungdommelige Haab. Anders kyssede hende paa Kinden og udbrød: „Kunde jeg kun rigtig skrive Alting til Conferentsraaden, og sige ham, hvad Du er for en herlig Pige, saa hjalp han os nok for Din Skyld.“

De bleve nu enige om at han skulde skynde sig hjem, for at han kunde faae sit Arbeide fra Haanden og endnu samme Aften faae skrevet til Conferentsraaden. Han vilde byde 600 Rbd. i Indfæstning, men tilføie, at han var villig til at give endnu Mere, dersom det bestemt blev fordret, og han kunde faae nogen Henstand med Betalingen. For at han med større Sikkerhed kunde gjøre dette Tilbud, vilde han paa Veien gaae ind til den rige Thomas Hampe, en Udflytterbonde fra Molsted, som havde lovet, saafremt det blev ham muligt, at laane ham 400 Rbd. til Indfæstningen, og bede ham om en skriftlig Tilstaaelse for dette Løfte, som han kunde lægge i Brevet til Conferentsraaden. Han traf ham hjemme og fremførte sin Begjering, idet han fortalte, hvad der var passeret paa Skriverstuen. Men Thomas var ikke at bevæge til at give noget skriftligt Løfte; han beklagede, at han ikke kunde skaffe Penge, med mindre han kunde faae saa Meget tilovers af dette Aars Høst, men nu tegnede Kornet ikke nær saa godt, som det havde gjort først paa Sommeren, og Kjøbmanden talte om, at der nok blev daarlige Kornpriser; han vilde give ham det venskabelige Raad ganske at slaae de Tanker af Hovedet. Naar han gav Tid vilde der maaskee nok indtræffe en Leilighed til, at han kunde gifte sig ind til en Enke, som havde en Gaard; hans egen Husbonde var jo en gammel svagelig Mand, der efter Naturens Orden ikke kunde gjøre det længe.

Anders afviste med Foragt denne Hentydning, og stod hurtig op for at gaae bort, da han følte, at han havde ondt ved at bevinge sin Harme. Thomas fulgte ham ud i Gaarden og tilføiede ved Afskeden: „Du maa

da ikke troe, at jeg har ladet mig kyse til at nægte Dig de Penge, for Simon var rigtignok herinde forgangen Dag og raadte mig, at jeg ikke skulde lade Dig faae dem; men jeg bryder mig ikke om hans Prat. Han sagde, at Herskabet ikke paa nogen Maade vilde lade Dig faae Gaarden, og Forvalteren havde forbandet sig ned i hede Helvede paa, at om Du ogsaa fik Feste af Herren, saa skulde han være Mand for at sætte Dig fra den igjen, inden et Aar var omme. Det samme har han fortalt til Jacob Fynbo; — ham har Du jo ogsaa talt til om Penge? — Han snuddrede ogsaa Noget om, at vi kunde have Skade af, om vi laante Dig Penge, med Udviisning og med at faae vort Landgildekorn kasseret, og saadan Noget. Men det er jo sagtens noget Brovl, som Simon selv har hittet paa."

Nu vidste Anders, hvorledes Sagen hængte sammen. Han saae at hans Modstandere ikke alene forfulgte ham med aabenbart Fjendskab, ikke alene for hans Dine modarbeidede hans Planer, men endog forstode hemmelig at udspeide hans Hjælpekilder og at tilstoppe dem, for han kunde ese deraf. I en fortvivlet Stemning gik han hjem, og det varede længe, inden han kunde finde Rede i de forvirrede Tanker, som gjennemkrydsede hans Sjæl. Else havde medgivet ham et Lys og Svovlstikker, for at han ubemærket kunde skrive i sit Kammer, naar de Andre vare komne til Ro. Men Hanen havde allerede bebudet Morgenens Nærhed, og Lyset var mere end halv nedbrændt, for han begyndte at skrive. Endelig samlede han sig sammen, sogte at udrydde al Bitterhed af sit Hjerte, og skrev da et langt og tørt Brev til Conferentsraaden, hvori han med ukonstlet Varme fremforte sin og Elses Begjering, saa skaansomt som muligt omtalte den Modstand, han allerede havde fundet og fremdeles maatte vente hos Forvalteren, og lagde ham paa Hjerte, at hans Bestemmelse skulde befæste eller tilintetgjøre to Elskendes Lykke og en agtværdig Oldings Fred paa hans Livs Aften. Med Hensyn til det bestemte Bud, han vilde gjøre, havde Thomas Hampes Vægring for en Deel forstyrret hans Plan: Han maatte tilstaae, at hverken Rasmus eller han selv havde Formue, og at de kun havde et usikkert Haab om at kunne erholde noget Laan, hvorfor han bad Godseieren at lade Indfæstningen henstaae til Afbetaling med en Fjerdedeel aarlig i 4 Aar. — Ved det første Daggry bragte han dette Brev til Rasmus, som med et Par Ord bekræftede og tiltraadte Alt, hvad Anders havde skrevet, hvorpaa denne ilede tilbage til Molsted for at være ved sit Arbeide, forend Nogen savnede ham, og den Gamle selv kjørte til nærmeste Kjøbstad, hvor han bad Postmesteren, som han kjendte lidt til, om at skrive Adressen uden paa for at han kunde vide, at det blev rigtig besørget.

Med hvilken ængstelig Forventning imødesaae de nu ikke Godseierens Svar! Men den ene Uge sneg sig langsomt bort efter den anden, og endnu hørte de Intet fra ham. Han maatte dog have faaet Brevet og have skrevet til Forvalteren derom, thi Simon havde ved et Gilde havt en Taar over Torsten, og da pralet af, at han snart skulde have Rasmus's Gaard, enten saa Else fulgte med i Kjøbet eller ikke, og tillige sagt, at Anders havde skrevet til Herren og bedet om at faae Henstand med Indfæstningen, da han jo ikke eiede 2 Skilling, og Ingen var saa gal at laane ham Penge, men det skulde kun lidet hjælpe ham: Herren var heller ikke saa tosset, og Enhver vidste, at han havde sine Penge kjærere end som saa.

Endelig kom Ladefogeden fra Herregaarden en Morgen ridende ind i Soren Skades Gaard, og tilsagde Anders at møde om Eftermiddagen Kl. 4 hos Forvalteren, som havde noget at sige ham fra Herren. Han tilbragte Tiden i den piinligste Uro, og maatte hvert Øieblik holde sit Uhr til Øret for at høre, om det ikke var gaaet i Staa, da det forekom ham, at Viserne ikke rørte sig af Stedet. Omsider gik han til Gaarden, og da det gamle Taarnuhr over Indgangen til Hovedbygningen slog Fire, bankede han paa Døren til Skriverstuen. Ladefogden havde, da han kom, staaet nede i Porten med Hænderne i Lommerne og Ryggen op til Væggen, som om han havde meget gode Stunder, men nu kom han hurtig bag efter Anders, traadte tilligemed ham ind paa Skriverstuen, og blev staaende inden for Døren, saalænge Anders var der. Ogsaa Drengen blev denne Gang ved sit Arbeide. Efter at have skudt en Protocol tilside, som han havde liggende foran sig, reiste Forvarteren sig langsomt, stoppede sin Pibe og tændte den med en Strygesvovlstik. Derpaa vendte han sig til Anders og sagde: „Du har nok skrevet til Conferentsraaden? Nu er der kommet Svar fra ham." Han holdt inde og saae paa Anders, som om han gottede sig over den ængstelige Spænding, der var at læse paa hans Ansigt.

„Har I noget Brev til mig?" spurgte denne med bævende Stemme.

„Ha ha ha! vil man bare see! Bilder Du Dig ind, at Conferentsraaden ikke har Andet at bestille end at skrive Breve til saadanne Folk? Nei, vil Du høre hvad han skriver, saa skal jeg læse det for Dig."

Han gav sig nu atter god Tid, trak en Skuffe ud og ragede imellem en stor Bunke Papirer. Endelig fremtog han et Brev som var skrevet paa et heelt Ark Papiir, udfoldede det langsomt og læste:

„Vil De tilkjendegive Tjenestekarl Anders Nielsen,
„at det gjør mig ondt, at jeg efter de modtagne Oplys-
„ninger ikke kan opfylde hans Ønske. Jeg kan nemlig
„for hans Skyld ikke fravige det Princip, som jeg har
„gjort mig til Pligt at følge i min Godsadministration:
„ikkun at bortfæste Gaardene til Personer, som ere saa
„formuende, at de esterat have udredet Indfæstnings-
„summen ikke ganske skulle savne Drivtscapital. Jeg
„maa give Dem Ret i, at det under de forhaanden væ-
„rende Omstændigheder vilde føre til hans egen Skade
„og til Gaardens Odelæggelse, om den blev ham
„overdraget."

Under Oplæsningen af disse Ord, som skulde tilintetgjøre hele hans Haab om Lykke i denne Verden, og hvad der var ham langt Mere hans Haab om Elses Lykke og Tilfredshed, maatte Anders holde sig ved Ryggen af en Stol, og lyttede med tilbageholdt Aandedræt. „Er det det Hele!?" spurgte han, da Forvalteren gjorde Mine til at lægge Brevet sammen igjen.

„Hvad!" skreg denne, „troer Din Æsel ikke, at jeg læser rigtig? Der kan Du selv see: Det er Nr. 7, for vi har vigtigere Sager at forhandle end saadanne Lapperier." Han læste nu atter det samme Stykke af Brevet, som var understreget og skrevet meget tydeligt; og han fulgte det Ord for Ord med Pegefingeren. Anders lod sine Øine gjennemflyve disse Linier, og læste sagte det Følgende:

„For Øvrigt maa denne Anders Nielsen være en
„usædvanlig oplyst Karl, dersom han selv har concipe-
„ret og skrevet det Brev, som jeg har modtaget fra ham,
„og det forekommer mig, at De, min gode Forvalter!
„rober mere personlig Animositet imod ham, end De
„vil tilstaae. Naar jeg kommer over til Dem, ønsker
„jeg at gjøre hans nærmere Bekjendtskab, og det skal
„være mig ...."

Her var den Side af Brevet til Ende, og Anders indsaae nok, at det var af en mere privat Natur, og at det vilde være forgjæves, om han forlangte at vende Bladet for at læse Fortsættelsen. Da Forvalteren var færrig med Oplæsningen, lukkede han hurtigt Brevet sammen og spurgte, idet han blæste en tyk Røgsky af sin Pibe henimod Anders: „Naa læste jeg saa ikke rigtig Alt, hvad

der vedkommer Dig? Jeg synes det er en tydelig Besked; nu kan Du gaae!"

Anders fæstede i nogle Øieblikke et saa gjennemborende Blik paa Forvalteren, at denne blegnede og ængstelig saae sig om til Ladefogden. Derpaa raabte han med skjærende Stemme det eneste noget tvetydige Ord: „Tak!" og stormede ud i den frie Luft.

(Fortsættes i næste Nr.)

En Hedebrand i den nordlige Deel af Aalborg Amt.

Hedebrand er vel ikke ualmindelig i disse Egne, hvor de Bestemmelser, som sigte til at forebygge Ildens Udbredelse, kun kjendes af Faa og overholdes af endnu Færre, naar de brænde Hedetorv til Aske for dermed at gjøde Marken, eller afsvie Lyngen hvor Heden skal opbrækkes. Imidlertid, uagtet sædvanlig kun liden eller ingen Forsigtighed anvendes, kunne dog Snese Aar gaae hen, uden at Ilden griber om sig i den Grad, at betydelig Skade bliver anrettet; men naar dette skeer, saaledes som Tilfældet var, først for omtrent 44 Aar siden, dernæst i Aaret 1821, da ødelægges Heden, ofte paa en viid Strækning, for en Række af Aar, og en Mands Levetid kan gjerne gaae hen, forend der atter kan bjerges Torv og Lyng paa et saadant afbrændt Stykke.

Mellem Aardestrup, Rudderup, Gravlev, Suldrup, Veggerby og Hornum Sogne strækker sig en Hede, der udgjør en sammenhængende lyngbegroet Flade af over 1½ Miil i Længden med en Brede af i Gjennemsnit omtrent ¾ Miilsvei; og som derefter fortsættes over et bakket, meget couperet Terrain, omtrent 1 Miil længere mod Nord op igjennem Hornum, Vorlev og Sønderholm Sogne. Det er den førstnævnte, sydlige, temmelig høitliggende, men jævne Deel af denne Hedestrækning, som just paa Grund af sin naturlige Beskaffenhed er høi Grad udsat for Hedebrand, der da efter Omstændighederne udbreder sig over større eller mindre Dele deraf, uden at standses af Bakker, Kløfter, Kjærstrimler eller indkastede Veie, af hvilke der kun findes faae paa dette Strøg; og nu for Tiden ere der vistnok kun faae Stykker deraf tilbage, som Ilden ikke een eller flere Gange er gaaet hen over i de sidste 50 Aar.

Den betydeligste Hedebrand, som Nogen heri Egnen kan mindes, begyndte om Morgenen den 18de Juni 1845 paa den sydøstlige Kant af denne Hede, foranlediget — som der siges — ved at man afbrændte nogle Lyngtørv paa en Udkant af Oplev Mark, hvorfra da Ilden udbredte sig til den nærliggende Hede; og det saameget desto hastigere, som der ikke vare Mennesker nok tilstede for at dæmpe den i Begyndelsen, imedens Tørken og en temmelig stærk Blæst fra Sydøst snart satte den istand til at gribe om sig med en saadan Voldsomhed, at ethvert Forsøg paa Slukning blev forgjæves, selv efterat Mennesker i Mængde vare strømmede til fra alle Kanter. Jo mere Luerne trængte frem imod Midten af Heden, desto rigeligere Næring fandt de i den høie, tildeels visne Lyng, og desto mere udbredte de sig til begge Sider. Ved Middagstid havde Ilden naaet nogle, dog ikke steile, Bakker, som strakte sig tvers hen for det antændte Strøg, der nu havde omtrent ½ Miil i Breden; og, efterat have arbeidet sig op over Bakkerne, hvirvledes Luerne stedse voldsommere frem imod Nordvest, henover den udstrakte Flade, der gjennemskjæres af Viborg Landevei.

Kun paa Udkanterne, hvor efterhaanden Mennesker i Hobetal havde indfundet sig med Forke, Spader og Lyngleer, kunde man tænke paa at trænge Ilden tilbage og redde enkelte Hedestrækninger; saameget mere som Arbeiderne nu henad Dagen begyndte at trættes og lade Modet falde, efterat de i flere Timer forgjæves havde kjæmpet imod Ild, Røg og Støvskyer, der opfyldte Atmosphæren rundt omkring dem. I dette kritiske Øieblik faae et Par Lodseiere den heldige Idee, at lade en Vogn med Øl og Brændeviin kjøre ud paa Pladsen, hvor Ilden just nærmede sig til deres Hede, og da Arbeiderne først havde slukket Tørsten, begyndte de til Gjengjæld paany at give sig i Kast med Ilden, og fik den virkelig tvungen saa langt til Siden, at Hjedsbekgaards og endeel af Frendstrup Hede blev reddet. Saaledes viste det sig, at Øl og Brændeviin i rette Tid er et langt fortrinligere Slukningsmiddel end Hesselkjeppe og haarde Ord; thi naar en Lodseier kun kom med Kjep i Haanden og strenge Ord i Munden, greb Ilden om sig med fornyet Kraft.

Efter dette Mellemspil nærmer Ilden sig mere og mere til Alveien (Viborg Landevei), og nu bleve alle Kræfter opbudte for der at standse den. Imidlertid, da Blæsten var stærk og Ingen — formedelst Røg og Puls — kunde stille sig lige imod hvor Ilden bar paa, sprang den dog paa flere Steder over Landeveien og begyndte at blusse op paa den modsatte Side. Men da man her kunde bekjæmpe den i sin Opkomst, førend den bredte sig for vidt ud til Siderne, og førend Luerne fra de forskjellige antændte Punkter flode sammen i Eet; da fremdeles en Mængde Mennesker vare tilstede, alle overbeviste om: at skulde man standse Ilden, maatte det være just her; saa kunde den, paa hiin Side Veien, kun udbrede sig over forholdsviis smalle Strækninger, og optog intetsteds en Brede af stort over 1000 Alen, imedens den derimod endnu aad sig frem, over ½ Miil i Længden, indtil den omsider, efter endt Dagværk, standsede ved Bysted Mark.

Aftenen falder paa, stille og kjølig. De sidste svære morke Røgstøtter høve sig, uden meer at tvinges af Vinden, mægtigt iveiret, og vælte sig derpaa roligt, bølgende frem imod den nedgaaende Sol, der synes retsom at adsprede og opløse dem med sine sidste Straaler. En let, lys Damp stiger nu i den kjølige Sommernat op fra den sorte, lunkne Bund, og kun hist og her glimter endnu en enkelt Gnist, som en St. Hansorm, i Mørket eller blusser op, som en uskadelig Lygtemand, med flygtig Flamme i den halvudbrændte Lyng. Der hviler en dyb Ro over den morke Hede: Elementerne have ophørt at rase, de udmattede Mennesker ere gangne til Hvile og kun hist og her nikker endnu en halv slummrende Brandvagt eensom paa sin Post; selv de ellers i Aftenstunden saa boirøstede Hedeboere, Hjeilen, Viben, Vagtelen, Froen og Hugormen, ere forstummede; thi Fuglene ere flygtede bort fra deres antændte Boliger og kun enkelte flyve endnu tause, med sagte Vingeslag, sørgende hen over den ukjendelige Plet, hvor deres Rede stod mellem den afbrændte Lyng; Frøer, Firbeen og andet Kryb, hvis ynkelige Skrig man ofte om Dagen havde hørt imellem den brændende knittrende Lyng, tie for bestandigt, og kun hist og her vandrer endnu en eenlig Stork med sine lange Been vaersomt hen over de hede Emner, for at hente en tarvelig Aftensmad til sine Unger, der hvor den om Dagen, uden at skræmmes af Luer eller Mennesker, havde gjort saa rigeligt Bytte mellem det ængsteligt fremmyldrende, flygtende Kryb. Men snart, efterhaanden som den korte Sommernat skrider frem, forsvinde ogsaa disse sidste tause Spor af Livet, og da Midnat kommer, ligger Heden mørk og øde som et udbrændt Kul.

Natten er forbi. Lidt senere end sædvanligt begynde Folk atter, efter en saa anstrængende Dag, at gaae til deres vante Gjerning; Vagterne vende tilbage og berette, at Alt er roligt: man trøster sig til, at nu er Faren forbi, og begynder at tale om Gaarsdagens Begivenheder som Noget, der nu allerede er afsluttet og endt, idet man

dog af og til kaster et mere nysgjerrigt end ængsteligt Blik henimod Heden. Middag var forbi, og allerede havde de Fleste lagt sig tilrette for at faae en lille Lur, da lyder pludselig fra Mund til Mund det ængstelige Budskab: „der er Ild i Heden paany!“ og snart forkynde morke, mægtige Røgstotter, at Ilden har greben om sig igjen. Alle ile nu afsted, og snart seer man Heden at staae i lys Lue paa det Strog, hvor Hornum, Veggerby og Budderup Sogne stode sammen, henimod den saakaldte Hornum So. En stærk Sydvestvind hvirvler Ilden fremad imod den hidtil skaanede Deel af Hornum og Sornp Hede, og ængstelige kjæmpe de enkelte Tilstedeværende med Luerne, der allerede have nærmet sig paa faae Favne nær til Husene ved Hornum So, hvorfra Koner og Børn, under Graad og Klager i forvirret Hast flytte deres tarvelige Husgeraad ud paa Agrene og ned i den nære So, medens Mændene med Spaden i Haanden gjøre Ilden hver Fodsbred stridig. Flere komme til, og just i det afgjørende Øieblik vender Vinden sig imod Vest, bærer ned imod Soen, bort fra Husene, og disse blive reddede. Ogsaa Sornp Hede bliver frelst, idet Alle nu flokke sig ved en smal Kjærstrimmel, der strækker sig fra Soen hen tvers for Ilden. Endelig henimod Aften trække Arbeiderne sig som Seierherrer tilbage, efterat have anordnet Vagter og udstillet Poster for at forsvare Valpladsen, om Fjenden skulde reise sig paany.

Vinden lægger sig og Natten gaaer som sædvanligt rolig hen, da Kulden og Fugtigheden dæmper Ildens Magt, der endnu, dog kun stille og lønligt, ulmer og gnaver sig ned i den dybe Skjold. Men med Ængstelighed seer man den næste Dag, den 20de Juni, Nordvestvinden lidt efter lidt at reise sig med en paa denne Aarstid usædvanlig Hestighed: Vagterne, der nu ere talrige tilstede, begynde med Bekymring at see sig omkring til alle Kanter, da pludselig 3 Mænd, der stode samlede syd for Sornp paa Grændserne af den afbrændte Hede, saae Ilden at optændes midt imellem dem, uden at kunne, under den voldsomme Blæst, faae Magt med Luerne, der hvirvles ind imellem den høie Lyng. Aandeløse, med halv forbrændte Klæder, maae de snart opgive ethvert Forsøg paa at dæmpe Ilden, og blot stræbe at frelse sig selv. Over Heder og Veie, der under den stærke Blæst ikke formaae at gjøre nogen Standsning i Ildens Udbredelse, skrider den frem i rivende Fart. Kun endeel af Jumlstrup Mose, der laae i en Udkant af den Strækning, som Ilden indtog, blev frelst (som der siges) ved Anvendelse af de samme Slukningsmidler (Øl og Brændevin), der havde reddet Hjedsbekgaards Hede den første Dag. Jovigt udbreder Ilden sig, uagtet al Modstand, idelig oppustet af den stærke Blæst, som den selv lyster, og standser først henimod Aften ved Mastrup Bæk, da den intetsteds fandt mere Næring.

Natten og den næste Dag gaae roligt hen; vel optændes Ilden atter paa et Par Steder, men dæmpes usortovet af de udstillede Vagter, der nu, bedre end i Begyndelsen, havde faaet Greb paa at bekjæmpe den. Selv Løverdag Nat og Søndag Formiddag, den 22de, gaae roligt hen. Da optændtes atter ved Middagstid Ilden paa Bysted Hede, hvor den havde ulmet i en Torvestak siden den første Dag, og bærer derfra ned imod Abildgaardenes og Hornum Hede. Her blev den imidlertid standset, just som den var isærd med at skride frem over Abildgaardenes Kjær, idet Christen Nielsen, en Mand, der i disse Dage havde udviist en sjelden Virksomhed for at redde sin egen og Andres Eiendom, selv var tilstede med sine Folk, og ved deres og den i Hast tililende Mængdes Hjælp fik Ilden dæmpet. Nu bleve da omsider — rigtignok temmelig seent — Vagter udstillede paa den afbrændte Hede i Veggerby Sogn, hvis Beboere hidtil havde ferieret, imedens Beboerne af de andre Sogne laae ude paa Brandvagt baade Dag og Nat.

Hermed endtes da den sidste Act af denne Tragoedie, da der Mandag Morgen, den 23de, faldt en lille Regn, efter hvilken man længe havde sukket. Vel var den ikke fuldkommen istand til at slukke Ilden, der endnu brændte i Bunden, men i Forening med de udstillede Vagter bidrog den dog til at standse Ildens videre Udbredelse, indtil endelig en stærk Tordenregn, som faldt den 25de Juni, ganske slukkede den og gjorde Ende paa Odelæggelsen for denne Gang. (Af Bernh. Rees Landbotidende.)

Naturhistoriske Skizzer.

III.

Hamsteren.

En ligesaa talrig som mærkværdig Orden i Pattedyrenes Klasse udgjøre de saakalte Gnavere. De adskille sig fra alle andre Pattedyr især ved deres Fortænder, hvoraf de i hver Kjæbe have to meget lange, buede, stærke og i Enden meiseldannede, som bestandigt vore frem igjen, efterhaanden som de afslides ved Brugen. Med disse Tænder afgnave de deres Fode, og, da den udvendige Side alene er belagt med den haarde Tandsubstans, som kaldes Email, men det Øvrige af Tænderne ere blødere, og saaledes hurtigere bortslides, skjærpes Fortænderne bestandigt paany ved at bruges. Hos alle Gnavere ere Baglemmerne stærkere udviklede, saa at de springe og hoppe mere end de løbe. De ere i Almindelighed smaae, livlige, men frygtsomme Dyr, formere sig meget stærkt og findes overalt paa Jorden. Uagtet deres Aandsevner ere ringe, udmærke enkelte sig ved deres Kunstdrift. De ere for største Delen natlige Dyr; nogle leve af Planter alene, andre ere altædende, nogle faa ligne i deres Levemaade Rovdyrene. Endeligen maa det mærkes, at nogle samle Forraad for Vinteren, medens Andre tilbringe denne i Dvale. Hertil høre iblandt Andre følgende Slægter: Egernet, Springmusen, Bæveren, Pindsvinet, Haren, samt den meest bekjendte af alle: Museslægten. Af denne sidste ville vi noget nærmere omtale Hamsteren.

Hamsterne ere natlige Dyr, som leve i underjordiske Boliger af Korn og Frugter, men ikke forsmaae dyrisk Føde; de have Kjæbeposer og en kort haaret Hale. De blive større end en Rotte, undertiden saa store som en lille Kat, ere ovenpaa rødgraae, paa Bugen og Siderne sorte med en lys Plet paa Strube og Bryst og 3 liggende paa Siden, samt hvide Fødder. Disse høist skadelige Dyrs Fædreland er Tydskland, hvorfra de gaae imod Øst indtil Siberien. Til sit Opholdssted vælger Hamsteren en nogenlunde tør, men fast Jordbund. Dens Bolig bestaaer af flere Kamre: i et sover den, og i de øvrige, ofte indtil fem, har den sit Oplag af Føde. Til Boligen føre to Rør, det ene skraat, hvorigjennem den gaaer ud, det andet lodret, hvori den styrter sig, naar den bliver forfulgt. Vaaningskamret er udført med blødt Græs, ligesom ogsaa Forraadskamrene som oftest have et tørt Underlag, og ere saa store, at de kunne rumme 10—12 Pd. Korn. Alle disse Kamre ligge fire og flere Fod under Jorden, og Hunnernes ofte endnu dybere, hvilke desuden ere forsynede med 5—7 Faldrør for Ungerne. Hver Hamster graver om Foraaret for sig selv alene og taaler kun i Parringstiden Hunnen, som om Høsten bliver dreven ud og da er nødt til i al Hast at grave sig en Bolig og samle Forraad.

Hamsterens Næring bestaaer om Sommeren i alleslags Urter. først om Efteraaret blive Forraadskamrene

fyldte med forskjellige Slags Korn, Bælgfrugter, Kartofler o. desl., og alt dette slæber den afsted i sine Kjæbeposer. Ankommen i sin Bolig farer den med Forpoterne hen over disse og trykker saaledes det Samlede ud igjen. Man har beregnet, at disse Poser tilsammen kunne indeholde 2000 Korn, som den let bringer ind i dem ved at trække Arene igjennem Munden. Foruden Plantefode holder den ogsaa af dyrisk Næring: den fanger Biller og Fugle, paa hvilke den først afbider Vingerne. Mode trende Hamstere hinanden, tomme de deres Kjæbeposer og begynde at kjæmpe med hinanden, hvorved sædvanlig den ene lader Livet og bliver opædt af Seirherren. Bliver den forfulgt, trykker den i Flugten Kjæbeposerne ud, og, dersom den ikke kan naae sin Bolig, staaer den beredt til blodigt Modværge. Den stiller sig paa Bagbenene, springer op paa Hunde, Mennesker og selv Heste og søger at bide sig fast. Naar Hunnen og Ungerne angribes i deres Bolig, forsøge de at redde sig ved at grave sig dybere ned, men en gammel Hamster er dristig nok til at fare frem af sin Fæstning og kan give Graveren nok at bestille. Paa Grund heraf ere i det Gothaiske de Hyrder, som give sig af med at udgrave Hamsternes Forraad og dræbe disse, sædvanligt to sammen for at staae hinanden bi. Kort, dette lille Dyr er et levende Billede paa Arrighed, Dumdristighed og Gjærrighed.

Hamsterne formere dem meget stærkt, da Hunnen to Gange om Aaret kaster fra 4 til 16 Unger og Ungerne af første Kuld alt forplante sig samme Aar. Som et Beviis paa denne stærke Formerelse anføres, at man paa 50 Tønder Land har ihjelslaaet 1100 Hamstere. Regner man nu paa hver Hamster 12 Pd. reent Korn — nogle Naturforskere tale endog om et Centner — saa vil man heraf see, hvilken uhyre Skade de tilføie Landmanden.

Før Vinteren begynder og efterat den har tilborligt mædsket sig af sit Forraad, hvorpaa den afbider Spirerne, falder Hamsteren i en dødlignende Vintersøvn. Alle Legemets Dele blive iiskolde og stive, ja endog Haarene skjøre; af Aande mærker man intet Spor, og Hjertet slaaer i Minutet neppe 6 til 7 Slag. Men i Marts og April vaagner den igjen og er da i nogen Tid i en søvndrukken Tilstand; men der forløber ingen Dag før den igjen er den gamle, arrige Hamster. **T.**

Aarstiderne
i fire Billeder.

Sommeren.

„Morgnen dæmrer, alle Fugle smaae
Kviddre deres Fryd,
Lærker høit i Luften slaae:
Skabning, vaagn og nyd!
Natteduggen
Glimrer end paa lukte Bæger;
Solen kiger ind i Buggen,
Vækkende imens den kvæger.
Bonden ud i Marken iler,
Takker Gud og freidigt smiler."

„Jeg mig ene ei skal fryde,
Ei de Herligheder nyde,
Drikke ei den friske Luft,
Aande ei den Blomsterduft!
Gammel bliver Du og svag,
Kuno! Dag for Dag.
Mangen Stund, mangt Aar hensvandt,
Siden her et Skjul jeg fandt.
Verdens Børn mig grumt miskjendte
Og mig Ryggen vendte —
Dog — snart skal min lave Hytte
Med en bedre hist jeg bytte."

„Gjennem aabne Rude
Vil jeg see mig om derude.
Hvilken herlig Dag!
Lyst og Kraft mig gjennemstrømmer,
Herlig friske Luft, jeg tømmer
Dig i fulde Drag!"

„Solen stiger,
Sender varme Straaler ned;
Kjøligheden viger,
Luften bliver lummerhed;
Vinden svaler ei, den brænder:
Hvor jeg sender
Blikket hen i frodig Egn
Dyr og Plante smægter efter Regn.
Og I, mine Blomster smaae!
Sørgende I staae,
Intet Træe for Eder skygger,
Intet Læe betrygger,
Smægtende I sukke
Efter kvægsom Vædske —
Hvo skal Eder lædske,
Eder Tørsten slukke?
Eders Herre ei det mægter,
Aar og Svaghed mig det nægter,
Nægter mig min sidste Lyst.
Sorgen trykker tung mit Bryst,
Svaghed binder mine Lemmer,
Troe ei, at jeg Eder glemmer,
Mine Venner i min Eensomhed!
Naar mit Øie paa Jer hvilte,
I saa venligt mig tilsmilte,
Planter smaae! fra hvert et Bed.
Ak, nu Døden Eder truer,
Eders Undergang er nær,
Og naar jeg Jer atter skuer,
Er I ikke meer.
Bort fra dette Syn, ja bort
Til min Krog jeg vil mig slæbe;
Gud, hvad har jeg Arme gjort,
At mig denne Sorg skal dræbe?
Fader! ja fra Jordens Kummer
Kald mig ved Din Kjærlighed:
Lad mig gjennem sidste Slummer
Ile til Din Herlighed!"

„Dog — hvad seer jeg! Solen hyller
Sig i Mørke ind,
Sorte Skyer Luften fylder,
Bringer med en sagte Vind.
Hør! Uveiret alt tiltager,
Lynet knittrer, Tordnen brager,
Stormen langs med Jorden suser,
Himlen aabner sine Sluser,
Sender alt i Strømme ned
Signende sin Frugtbarhed."

„Herre! see med Skamfuldhed
Støvets Søn sig for Dig boie.
Gjennem Draaben sender ned
Du Din Naade fra det Høie.
Ja fra Dine lyse Egne
Haab og Trøst Du sender mig;
Lad mig end i Døden blegne:
Evigt haaber jeg paa Dig!" **T.**

Blandinger.

En Englænder læste i en Londoner Avis, at Palmorelli var den største Restaurateur i Rom. „Gud fordømme mig!" sagde han, „jeg har jo været otte Dage i Rom, og ikke en eneste Gang har jeg spiist hos Palmorelli, det Forsømte maa jeg indhente!" Han reiser Dag og Nat til Rom, opsøger den berømte Restaurateur, og finder til sin store Ærgrelse, at Manden kun restaurer gamle Malerier, men ingen engelske Maver.

Violinisten Sivori vil nu besøge New-York, og har, som det nu er Skik, allerede sendt sit Portrait og sin Biographie i Forveien. I den sidste siges for ramme Alvor, at hans musikalske Opdragelse allerede begyndte før hans Fødsel; idet det ualmindelige Indtryk, som Paganinis Violinspil frembragte paa hans Moder, som dengang ventede sin Nedkomst — havde været af den største Indflydelse paa Udviklingen af hendes Sons musikalske Genius.

Nykjøbing. Udgivet af W. F. Laubs Enke. Redigeret af Chr. Jørgensen. Trykt i Laubs Enkes Officin.

For underholdende Æmner.

Tillægsblad til Lollands-Falsters Stiftstidende.

1846. August. № 8.

Fæstebonden.

(Original Fortælling.)

(Fortsat.)

Maren Skade havde hørt, at Ladefogden tilsagde Anders at møde hos Forvalteren, og da hun saae den Uro, hvormed han ventede paa den bestemte Time, gjættede hun strax, i hvad Ærinde, han skulde op paa Gaarden. Saasnart han derfor havde begivet sig paa Veien, ilede hun til Farso, for om muligt af Sidsel at faae nogen Underretning om Conferentsraadens Bestemmelse. Hun henvendte sig ikke til den Urette; thi Simon havde allerede den foregaaende Dag af Forvalteren faaet at vide, hvorledes Sagerne stode, og havde strax hoverende fortalt hjemme hos Broderen, at Anders ikke længere stod ham i Veien. Denne Efterretning opfyldte hende med nyt Haab og opflammede paany hendes Kjærlighed til Anders. Hun skyndte sig derfor tilbage for at vente paa ham, og skjøndt hun var hjertelig utaalmodig over hans Udeblivelse, da han naturligviis paa Tilbageveien fra Herregaarden gik ind i Farso for, saa godt han kunde, at trøste Else og Rasmus med det Haab, han troede at finde i de sidst anførte Linier af Conferentsraadens Brev, modtog hun ham dog med den største Venlighed og vilde med usædvanlig Deeltagelse paanøde ham Spise og Drikke, hvortil han ikke følte nogen Trang. Hvad han meest længtes efter, var Eensomhed, og da der endnu var en Times Tid tilbage, til det blev mørkt, tog han en Økse og en Sæng og gik ud i Marken for at istandsætte et Led, som Qvæget havde brudt itu. Dette kom netop Maren godt tilpas, thi det sønderbrudte Led var i en Afkrog af Marken, hvor der paa begge Sider fandtes tætte Ellebuske; her kunde hun vente at tale uforstyrret og usect med Anders, og hun betragtede det derfor som et Vink af Skjæbnen om, at hun nu maatte vove det sidste og afgjørende Forsøg paa hans Hjerte. Saasnart hun derfor havde faaet gamle Søren vel sat til Sæde ved Nadverbordet, foregav hun, at hun skulde hen til Væveren for at see til et Stykke Tøi, hun havde i Arbeide, og begav sig derpaa ad en Omvei hen til det Sted, hvor Anders arbeidede.

Det var en af hine yndige Sommeraftener, som i vort Clima saa ofte følger efter en trykkende varm Dag. Hele Naturen hvilede i den dybeste Fred og syntes at indbyde Menneskene til Kjærlighed og Glæde. Luftens rene Blaae blev kun afbrudt af enkelte lyse, fjederlignende Skystriber, som droge sig hen over Himmelhvælvingen, og imod Vesten rødmede og glødede i den dalende Sols sidste Straaler. Allerede langt borte hørte Maren de raske, kraftige Drøslag, hvormed Anders søgte at overdøve Stormen, der rasede i hans Indre; hun nærmede sig langsomt med bankende Hjerte, men han var saa ivrig beskjæftiget med sit Arbeide, at hun maatte hoste to Gange før han mærkede hende. Da foer han op som af en Drøm, vendte sig hurtig om, og havde nær tabt Øxen af Forskrækkelse, ved at see sin Madmoder lige ved Siden af sig. Hun havde nylig overveiet, hvorledes hun vilde begynde, og hvad hun vilde sige, men det var, som hans Forvirring smittede hende, thi hun kunde ikke faae et Ord frem. Da ogsaa han tang, sagde hun endelig med saa blid en Stemme, som det var hende muligt: „Det er Synd, Du skal staae her og slide i saadan et deiligt Veir."

„Aa, det er snart færdigt; — mener I nu ikke nok, det holder?"

„Jo, det er rigtig godt lavet, — man skulde næsten troe, Du havde lært at være Tømmermand; — men Du behøvede jo ikke at arbeide saa sildig om Aftenen."

Han gav sig atter til at hugge, og hun satte sig ned paa Grøstevolden ved Siden af og saae til. Da han havde slaaet det sidste Som i, lavede han sig til at gaae hjem, men hun blev siddende og sagde: „Er Du ikke træt? Du kunde vist have behov at hvile Dig lidt."

„Nei, træt er jeg just ikke", svarede han forlegen, og lænede sig op til Ledstolpen.

„Hvor her er smukt!" vedblev hun, idet hun anstrængte sig for at indlede en Samtale. „Man skulde troe, at den kunstigste Gartner havde plantet Buskene her omkring paa Engen."

„Ja, vor Herre kan ogsaa Mere end den kunstigste Gartner." Med disse Ord gjorde han atter Mine til at tage sine Redskaber, for at begive sig paa Veien.

Hun reiste sig da hurtig, lagde sin Haand paa hans Arm, og sagde mildt: „Stakkels Anders! Det er ikke saa sært, at Du er bedrøvet. Men Du gjør ikke Ret i at gaae og bære din Sorg hos Dig selv, da Du har Venner, som ville dele den med Dig og trøste Dig."

Han saae forundret og tvivlende paa hende og sagde: „Dersom I vidste, hvad det er, jeg sørger over, saa vidste I ogsaa, at det ikke er saa let at trøste mig."

„Jo", svarede hun, „jeg veed godt hvad det er: jeg veed Alt, hvad Herren har skrevet til Forvalteren, og jeg veed, at Rasmus aldrig tager en Svigerson, som ikke kan faae Gaarden efter ham — —."

„Men — — hvorledes — —?" stammede han.

Uden at lade ham komme til Orde vedblev hun: „Du tænker vel, at jeg bryder mig lige saa lidt om dine Sager, som Du bryder Dig om mine. O, Anders! dersom Du vidste, hvormeget jeg holder af Dig, og hvormeget jeg græmmer mig over at see Dig gaae saadan og pine Dig til ingen Nytte! Men viis nu, at Du er en Mand, og lad Dig ikke forknytte! Naar Du giver Tid, saa kan der endnu være Dig en Lykke beskjæret, som Du ikke drømmer om."

„Lykke?" gjentog han, „faaer jeg ikke Else, saa er der ingen Lykke for mig i denne Verden; og hun overlever det ikke."

„Ja, det er smukt, at Du tænker saadan nu, og saadan har saa mange unge Mennesker tænkt, naar de ikke kunde faae den, de vilde have, men de have dog levet og ere blevne glade og fornøiede siden efter. — — — Dersom Du fik vores Gaard og Alt, hvad vi har, troer Du saa ikke ogsaa Du kunde blive fornøiet?"

Forend han blev forlovet med Else, havde han ofte været beredt paa et saadant Tilbud, og stedse været paa sin Post for at forhindre hende fra at fremkomme dermed.

Men siden Pintse holdt han sig overbeviist om, at hun reent havde slaaet de Tanker af Hovedet, og nu var han saa fordybet i sin egen Sorg, at han indtil dette Øieblik ikke drømte om Hensigten med hendes Komme. Han begyndte endog at troe, at hun vilde tilbyde ham Penge til Indfæstningen; men ved de sidste Ord blev han heel forvirret, og spurgte med vaklende Stemme:

„Eders Gaard! hvordan skulde det gaae til?"

Hun havde frygtet en kold Afviisning; men ved dette Spørgsmaal fik hun mere Mod og vedblev: „Søren kan dog ikke leve altid, og naar han er død og borte, og Else er gift med en Anden, saa kan vi To slaae os sammen og leve et lykkeligt Liv! Jeg skal være saa god imod Dig og holde ligesaa meget af Dig, som Else vilde have gjort!"

Med disse Ord kastede hun sig op til hans Bryst og slyngede sine Arme om hans Hals. Han søgte lempelig at trække sig ud af hendes voldsomme Favntag, og sagde alvorlig: „For Guds Skyld, Maren! hvad tænker I paa? — — Husk paa I er en gift Kone, Eders Mand kan jo leve længe endnu!"

Hun slog en frygtelig Latter op, greb med et vildt Blik Øxen, som stod ved Ledet, løftede den i Veiret og raabte: „Han kan da ikke leve længere, end jeg vil!"

Forfærdet traadte Anders et Skridt tilbage og sagde: „Maren! I er ikke ved Jer selv!"

„Nei, Du har Ret!" hvidskede hun hulkende, idet Øxen faldt hende af Haanden, og hun søgte af skjule sit Ansigt ved hans Bryst. „Jeg troer, jeg bliver vanvittig! — — men Du veed ikke, hvad det er for en Pine at være lænket til saadan en gammel Nathue som Søren, naar man har en Anden kjær; — — men", tilføiede hun kjælent, „dersom Else gifter sig, og jeg bliver Enke, vil Du saa ikke have mig?"

„Nei aldrig, aldrig!" svarede han høitideligt. „Kan jeg ikke faae Else, saa reiser jeg langt, langt bort herfra, og saa skal intet Menneske paa Lolland mere høre mit Navn! — Gaae nu hjem og plei Eders gamle, skikkelige Mand som en retskaffen Kone, og lad os aldrig mere være alene sammen! Hvad I her har sagt, skal være dødt og glemt."

Hun vedblev at holde sig op til ham og kunde ikke faae et Ord frem for Graad. Uden at tale mere skød han hende varligt tilbage, lagde hende op til Grøftevolden, tog sine Redskaber og gik med raske Skridt hjemad til Gaarden.

Den første Tanke, som opstod hos Anders efter denne Samtale, var: øieblikkelig at forlade dette Huus, hvor Opholdet endnu vilde blive ham langt mere ubehageligt end hidtil, og hvor Synet af ham maatte være en daglig Pine for Maren. Hun vilde neppe have Noget imod, at han uden videre forlod sin Tjeneste, eller i alt Fald skiftede til November, uagtet den lovlige Opsigelsestid allerede var forbi, og Søren turde Intet indvende imod hendes Ønske. Men paa den anden Side maatte et saadant Skridt give Anledning til megen Folkesnak, og man vilde mere eller mindre rigtig gjætte den sande Aarsag og neppe undlade at opfinde Historier om hans Forhold til Maren, som maatte skade hans Rygte; for sit eget Vedkommende brød han sig vel ikke synderlig om saadan Sladder, men for Elses Skyld kunde den ikke være ham ligegyldig. Dersom Maren, for at rense sig selv, fulgte Potiphars Hustrues Exempel og paadigtede ham en Brøde, som skulde have givet Anledning til hans Bortfjernelse, kunde og vilde han ikke oplyse den sande Sammenhæng, og dersom Rygtet kom Sandheden nærmere, vilde det krænke den stakkels gamle Søren, som desuden ikke kunde undvære hans Tjeneste. Hvor skulde han ogsaa begive sig hen? Rasmus var neppe mere tilboielig nu end forhen til at tage ham i sin Tjeneste, og at drage længere bort fjernt fra Else, havde han ingen Lyst til. En saa rask og dygtig Karl, som med Glæde kunde finde sig i en langt tarveligere Levemaade, end lollandske Tjenestefolk sædvanlig nyde, kunde vistnok ved Accordarbeide tjene meget Mere, end han fik i Løn hos Søren, og dertil føre et mere frit og selvstændigt Liv, men — han var jo en Bondekarl! og han var endnu kun 25 Aar gammel; og havde ikke den Stænderforsamling, der holder med samme krampagtige Kraft ved Godsherrernes „Eiendomsret" og „Frihed til at contrahere", som den Skibbrudne ved den frelsende Planke, — havde ikke den roeskildske Stænderforsamling ret angrebet sig, da den fremkaldte den Lov, som bestemmer, at Bondekarlen først bliver myndig over sine Hænders Brug til nyttig og hæderlig Gjerning, først maa accordere om sit Arbeide saaledes, som det er ham og Arbeidsherren meest gavnligt, naar han er fyldt 28 Aar — 8 Aar efter at han er bleven myndig til at gifte sig? — ja havde ikke selve den lollandske Landboforening nylig opfrisket og indskærpet denne Lov?

I sin Tvivlraadighed besluttede han at hente Trøst der, hvor han altid med Sikkerhed kunde søge den, hvor han stedse med Tillid udøste sin Sorg og sin Glæde, og saasnart han havde bragt Redskaberne hjem og efter den vante Skik spurgt sin Husbonde om Tilladelse til at gaae lidt bort, ilede han derfor til sin trofaste Else og fortalte hende Alt, hvad der var forefaldet imellem ham og Maren. Else havde virkelig Medlidenhed med sin Medbeilerinde, da hun fandt det ganske naturligt, at hun maatte synes godt om Anders, og skjøndt hun vistnok ikke satte overdreven Priis paa sit eget Værd, saa havde hun dog en saa ubegrændset Tillid til hans Troskab, at det slet ikke faldt hende ind at frygte for, at Maren tilsidst skulde besnære ham, hvis han blev i sin Tjeneste; men at han muligt skulde komme saa langt bort, at han ikke jevnlig kunde see til hende og være hende behjælpelig med at sætte Mod i hendes Fader, som tidt var nær ved at opgive Haabet om deres fælleds Ønskes Opfyldelse, var hende en utaalelig Tanke. De bleve altsaa enige om, at han skulde holde ud hos Skadens til næste Foraar, dersom Marens Opførsel paa nogen Maade gjorde ham det muligt.

Denne Beslutning blev det ham lettere at udføre, end han havde troet; thi hans Madmoders Kjærlighed var nu aldeles forsvunden og havde givet Plads for en oprigtig Ulvillie, for ikke at sige Had; men det var øiensynligt, at hun frygtede ham og omhyggelig undgik enhver Leilighed til at være ene med ham, og hun vogtede sig langt mere end forhen, naar hun var i sit daarlige Humor, for at overfuse ham eller i hans Nærværelse sin Mand med Grovheder og Skjældsord; og da han nogen Tid efter i hendes Paahør sagde til Søren, at han til næstkommende Maidag maatte forlade deres Tjeneste, modtog hun denne Efterretning med megen Tilfredshed.

(Fortsættes.)

Forhold og Tilstande i Smyrna.

Den danske Missionair i Smyrna, Pastor Hass, har, som bekjendt, under et midlertidigt Ophold i Fædrelandet, i disse Dage deeltaget i en Missionshøitidelighed her i Nykjøbing og ved denne Leilighed givet en Skildring af saadanne Forhold i Lilleasien og navnlig Smyrna, der ifølge hans Kald nærmest have maattet interessere ham. Denne Skildring har et saa billigt Krav paa almindelig Interesse, at vi gjerne bidrage Vort til at gjøre den bekjendt, hvilket nu falder os saa meget lettere, som Pastor Hass alt har meddeelt det Væsentligste af dens Indhold i det danske „Missionsblad", til hvilket vi saaledes kunne holde os.

Pastor Hass udtaler et godt Haab for den christelige Missions Fremgang i Lilleasien. Og dette Haab — siger han — gjælder ikke alene et enkelte bestemt Folk, men navnligen de tvende Hovedfolk, Tyrker, Joder og Græker, saaledes at jeg forventer, at baade Christi Kirke vil opstaae som af Graven mellem det sidste Folk, og blive plantet som Livet af de Dode mellem de tvende forstnævnte. Lader os nu betragte og kortelig skildre den almindelige Tilstand hos det enkelte Folk; dernæst omtale Forandringer og Begivenheder, som have havt eller kunne have Indflydelse paa Udviklingen, og til Slutningen min egen, ringe Virksomhed.

Det er bekjendt, at Mahomedanismens Hovedfolk ere Tyrker, Araber og Perser, af hvilke dog kun især de tvende forste have levet og kjæmpet for, med deres Prophets store Forjættelser for Die, at undertvinge Verden og bringe alle Christne under Aaget. Hvorledes dette Mahomedanernes Haab slog feil, hvad Araberne angik, er gammelt bekjendt, og at det ogsaa er slaaet feil, hvad Tyrkerne angaae, er vistnok Christne alt længe vitterligt, men er dog først fornylig ret blevet klart for Mahomedanerne selv. — De Alvorligere iblandt dem maae, som en Folge heraf, enten komme i Tvivl om deres Troes Sandhed eller fæste Lid til at deres Haab ved Hjælp af en anden, end Sultanen, skal gaae i Opfyldelse. At dette sidste er Tilfældet med Flere, havde jeg forgangen Aar et slaaende Bevis paa. Ved nemlig at besoge en græsk Ven kom vi blandt Andet ogsaa til at tale om Politik, og jeg fortalte ham da, hvad jeg selv nylig havde læst i franske Aviser, at Franskmændene havde bibragt Marokkanerne et stort Nederlag. Kort efter kom to Tyrker, som vilde kjobe Noget af ham, og da han er en levende Mand, maatte den interessante Nyhed, som han selv nylig havde modtaget, ud til dem; men de bleve vrede derover og paastode, det var en Logn, vi Christne havde opspundet. Ved noiere Undersegelse erfoer han, at deres Haab nu stod til Keiseren af Marokko, som snart skulde reise sig, komme i Sultanens Sted og undertvinge de 10 christne Riger. Paa den anden Side yttre deres Tvivl sig derved, at de begynde at blive nysgjerrige og begvemme sig til at sporge om nogen Besked, hvad de aldrig tilforn have gjort; især synes det at vække deres Opmærksomhed, hvad der først i den allersenseste Tid er kommen til deres Kundskab, at der gives Christne, som ikke ere Billeddyrkere, hvilke de da, som den almindelige Mand af alle Nationer i hine Egne, kalde Protestanter eller Englændere; thi den menige Mand kjender kun fire Slags Folk blandt de Christne, det er: Græker (Russer og Græker), Armenier, Franker (alle Catholiker hvad Sprog de end forresten tale) og Englændere eller Protestanter (hertil hore alle Andre, ogsaa Amerikanerne). Forvigt synes det mig ogsaa værd her at antyde, at Mahomedanerne maae, noget dybere betragtede, komme til at staae for Christne som en Slags falske Joder, idet de ogsaa vide at rose sig af, at de ere Abrahams Efterkommere, have Omskjærelsens Tegn, og sætte Moses og det Gamle Testamente fast ved Siden af deres Mahomed og Koran. Tyrkerne, Hovedfolket i Lilleasien, overgaae, som bekjendt, næsten alle Orientaler i en vis naturlig Ligegyldighed for Alt og legemlig Dorskhed, hvertil fordum kom den utaalelige Overmod, hvormed de betragtede og foragtede Alle, som ikke vare Islams Dyrkere. Dette er nu mærkeligen knækket — navnligen i de sidste Aar er deres Agtelse for Europæerne hoiligen tiltaget. I de fire Aar, jeg har været der, finder jeg allerede, at Forskjellen er ganske tydelig. Naar jeg i Begyndelsen gik alene om i Byen og kunde komme op i de tyrkiske Gader, skete det flere Gange, at jeg blev udskjælt af Born, Slaver og Slavinder, ja at Bornene paa Opfordring af disse toge Stene og kastede efter mig; Saadant vilde nu slet ikke ske. Ligeledes bliver man nu begegnet med storste Hoflighed ved Indtrædelsen i et tyrkisk Kaffehuus, medens man for et Par Aar tilbage saae kolde, ja ildespaaende Ansigter blandt de Tilstedeværende. Meget, som forhen nærede deres naturlige Slovhed og Dorskhed, falder nu mere og mere bort, som Brugen af Opium, og de nodes, for at kunne leve, til at arbeide mere end de nogensinde tilforn have tænkt paa. Deres hele Liv synes at udvikle sig noget friere; deres Fruentimmer lade sig mere og mere see; deres Moskeer ere ikke mere tilsluttede for Fremmede; ikke blot ved hoi lys Dag har jeg været i Moskeerne, men endog staaet et Par Timer een Nat under Bairamsfesten i den storste Moskee i Smyrna. Et mærkeligt Træk ved Tyrkerne er det, at de begynde alt bagvendt; jeg vil kun derom anfore tvende Begivenheder, som have tildraget sig under mit Ophold. Regjeringen, som i den senere Tid soger at raade Bod paa Fortidens Odelæggelser og onsker at fremme europæisk Cultur blandt Tyrkerne selv, ja at gjore sit Aag saa taaleligt for de andre Nationer, som leve under dens Scepter, at Ingen af dem med Rette kan attraae europæisk Beskyttelse, udgav for halvandet Aar siden rorende Anordninger om Ungdommens Underviisning, Skolers Anlæggelse, og om Agerdyrkningens Opkomst og Fremme, samt anviste de enkelte Paschalikker Summer til Iværksættelsen af Saadant. Dog — hvad man reent havde glemt, da Sagerne i det Smaa skulde bringes til Udforelse, var, at man til Skolerne — ingen, slet ingen Lærere havde, og til Agerdyrkning — ingen Folk. Landet i det Indre er nemlig næsten ubeboet, og selv de faa, tildeels omvankende Beboere, som der findes, maatte jo ved Oplærelse og Andres Exempel bringes til det Bedre. Lærere findes der ikke; thi kun Geistligheden kan skrive og læse, hvoraf folger at den fattigere og ringere Deel af denne er Mængdens Brevskrivere, medens den hoiere Geistlighed studerer Koranen og dens Commentarer og af Sprog, foruden Modersmaalet, Arabisk og Persisk. Tyrken elsker i hoi Grad Mageligbed, har megen Smag for Naturens Skjonheder, og Sands for Poesie og Fortællinger, ligesom Araberen; han holder sig endnu med sin Familie temmelig afsondret fra Andre, skjondt ogsaa dette er betydelig forandret, boer endnu i egne Qvarterer i de store Stæder og taaler kun jodiske Familier imellem sig. Han ringeagter Joden, men bruger ham; hader Grækeren, og undgaaer gjerne Berering med ham, naar han ikke kan pine og plage ham; agter Europæeren, men hoiagter og frygter især Englænderen. Det folger allerede af det Foranforte, at Joden har flere dybere Beroringspuncter tilfælles med Mahomedaneren og Tyrken; begge afskye de, som en Folge af deres Religion, i hoieste Grad al Slags Billeddyrkelse; derfor er det, at Kundskaben om, at der gives Christne som ingen Billeder dyrke, hvilken først nylig er kommen til dem og gaaet fra Joden til Tyrken, heiligen har forbauset begge. Min Mening, tildeels allerede stottet paa Erfaring, er det iovrigt, at man kun igjennem og ved Hjælp af Joderne kommer i levende Beroring med Tyrkerne.

Ved at gaae over til at omtale Joderne i Almindelighed maa jeg først gjore opmærksom paa, at det er den Hoved-Stamme af Joder, som kaldes den spanske, jeg mener. Den blev af Philip den Anden uddreven af Spanien og fandt Fristed i Tyrkiet, hvor Constantinopel, Smyrna og Thessalonika snart bleve opfyldte af den; den adsplittedes fremdeles over hele Lilleasien og de storre Oer, findes nu endog i Mesopatamien, Syrien og Palæstina Det er uden Tvivl den talrigste Stamme af Jodefolket, og tillige den, som bedst har bevaret sin Eiendommelighed; har sit eget Sprog, egen Dragt, egen Communalforfatning og er selv i det Udvortes temmelig forskjellig fra andre Joder. Den undertrykte Tilstand, hvori den stedse har levet, plaget, af sine egne Rabbiner, udsuet af Tyr-

kerne, og forfulgt og mishandlet af Græker og Franker, har vistnok mærkeligen bidraget til at den bestod længer end nogen anden Deel af Joderne som eget Folk. Man kunde jo vel indvende, at deres Sprog er egentlig det spanske, og saaledes et dem fremmed, tilegnet Maal, og ikke deres egentlige Modersmaal. Det er nu vistnok, at Hovedforraadet af Ord er spansk, men ligesaa vist, at en Mængde gammel-hebraiske Ord bruges i Flæng, og at den hebraiske Aand hviler over det Hele og styrer Sætningernes Forbindelse og det Characteristiske i Udtryksmaaden. Det egentlige hebraiske Sprog studeres ivrigt, og det er ikke blot Rabbinerne, som have det inde, men enhver Jode, der gjor Fordring paa nogen Dannelse, læser uden Vanskelighed den største Deel af det Gamle Testamente paa dette Sprog. At iovrigt megen Uvidenhed hersker hos den simplere Mand, er en naturlig Følge af Omstændighederne; imidlertid begynder dog Raaheden og Slaviskheden at tabe sig betydeligt ogsaa derved, at Tidens Forhold have forandret sig. Af Regjeringen bleve de behandlede billigere i de senere Aar; overalt i hele Tyrkiet staae de ganske særdeles under de engelske Consulers Beskyttelse, der skulle forsvare dem imod enhver Undertrykkelse og Forfølgelse. Deres værste Fjender ere, som altid Tilfældet var, Grækerne; ikke sjeldent overfaldes de endnu paa afsides Steder, men især i Fastetiden for Paaskен ere Grækerne opbragte paa dem, og lige indtil for 2 Aar siden bleve enkelte Joder myrdede i denne Tid. Naar det er saaledes nu, kan man let vide, hvordan det gik til i ældre Tid. Almuens Mening om, at Joderne enten hvert Aar til deres Paaske, eller idetmindste hvert syvende Aar behovede friskt Christenblod og desaarsag opsnappede hemmelig Born, har jo ofte givet Anledning til skrækkelige Forfølgelser, og man vil erindre sig, det er ikke mange Aar siden en saadan fandt Sted i Damascus; ja i min Tid har man endog tvende Gange, i bekjendte græske Aviser, fortalt Historier om Lig, der skulle være fundne og behandlede paa en Maade, som 'robede at Blodet langsomt var udtappet af dem, næsten aabenbar i den onde Hensigt at foranstalte Oplob imod Joderne. Jodernes hele Stilling og deres Formuesomstændigheder kunne iovrigt ikke vække noget andet Folks Misundelse; der gives ingen meget Rige imellem dem; de Fleste ere kun Smaahandlende, Andre Opkjøbere for europæiske Kjøbmænd af Varerne fra det Indre, Andre atter Commissionærer eller Mæglere mellem tyrkiske og europæiske Handlende; en stor Deel beskjæftige sig som Glarmestere og Blikkenslagere, men den største og fattigste Deel gaae omkring og udraabe til Salg paa Byens Gader alle Slags Frugter og Smaating. Jodernes hele Dragt ligner meget Tyrkernes, hvad Turbanen og Kaftanen angaaer; indenfor denne have de igjen en Slags Tunica, som næsten naaer lige til Fødderne, er sammenholdt om Livet med et Bælte og bedækker de hvide Bomulds Beenklæder. Ligesom Tyrkerne*) lade de Hovedet rage, men holde Skjægget helligt. Deres Haars Farve er i Almindelighed ikke den sorte, men langt oftere den brune eller røde. Saavel Mænd som Qvinder ere smukke, ranke af Vext, frie og levende i deres Bevægelser og udmærke sig ved en lysere Hudfarve end de andre Orientaler. Overordentlig Reenlighed hersker imellem dem, saa de ogsaa i denne Henseende adskille sig fra de saakalde polske eller tydske Joder. Imellem begge hersker desuden religiens eller talmudisk Forskjellighed, og de tyrkiske Joder, som mene, at de tilligemed deres Brødre i det øvrige Asien udgjøre Juda Stamme, ville ikke gjerne have noget med hine at gjøre. Som bekjendt have Joderne tre hellige Steder i Palæstina: Jerusalem, Hebron og Tiberias, i hvilken sidste By Antallet er forholdsviis betydeligst og hvor de og formene, at Messias skal aabenbares. Til een af disse Byer eller til dem alle gjøre Flere af dem Valfarter, og endeel ældre Joder, som have Evne dertil, ønske der at henleve deres sidste Dage og begraves i Josaphats Dal. Iovrigt er den jødiske Befolkning i hele Palæstina saa ubetydelig, at den næppe udgjør 20,000, altsaa ikke stort mere end Smyrnas Joder alene; i Syrien derimod, navnlig i Damascus og Aleppo, findes et betydeligere Antal. Det vil nu hjælpe paa Palæstina og paa det protestantiske Bispedømmes og dets Missionærers Arbeider, dersom Joden Montefiore faaer Lov til at tage 10,000 af sine polske Landsmænd med sig og anbringe dem som Colonister i Palæstina.

De tyrkiske Joder udgjøre et Folk, hvilket vel aldrig vil komme til at gaae op i noget andet Folk, og selv om med Tiden en stor Deel af dem skulde blive Christne, ville ogsaa disse vedblive at leve som christnede Joder. Forventningen om Messias er endnu levende tilstede imellem dem, og det er da og blandt disse at de falske Messias'er ere fremstaaede, og have fundet Tilhængere i tusindviis, især i Smyrna og Thessalonika. Den bekjendte Sabbathai Sevi, egentlig fra Aleppo, prædikede først i Smyrna og forkyndte sig der som Messias; den anden: Daniel Israel, var fra Smyrna og havde der især sit Partie; en tredie, hvis Navn jeg nu ikke erindrer, udgik fra Thessalonika, men havde ligesaa sørgelig en Skjæbne som de Andre. Hans Tilhængere holde sig endnu der, udvortes bekjendende sig som Mahomedanere. Disse spanske eller tyrkiske Joder ligne iovrigt i mange andre Henseender deres europæiske Halvbrødre; fiffigt beregnende, listige og underfundige som disse, behersker den frygteligste Egennytte de Fleste af dem. I Almindelighed begavede med gode Hoveder, have de og særdeles Anlæg til at lære Sprog, men de rose sig, som Joderne i det Hele, alt for snart af deres Sprogkundskaber. Deres udvortes Liv er, ligesom Grækernes, velanstændigt; men desto daarligere er Familielivet. Dybt sjunkne, forfærdeligt dybt sjunkne ere baade Joder og Græker; men hvor kunde det og være anderledes? Hvor kan det gaae anderledes til end at de høiest begavede Folk, naar de falde, ogsaa synke dybest? eller forstaae vi det ei længer, at den største blandt de faldne Engle blev den værste? Saaledes er den jødiske og græske Personlighed, Folkene som Enheder betragtede, den dygtigste af Folkestammernes paa Jorden; skulde da deres Dygtighed, i deres dybe Fald, ei vise sig og blive meest aabenbar i det Ringe og Slette?

Naar man betragter begge disse Folk vil man kunne paapege flere slette Sider som bestemt betegnende for dem, medens man har Nød med at finde et eller andet almindeligt ædelt Hovedtræk som fremherskende; thi enkelte Undtagelser gjøre her intet til Sagen. Den hos Joden alt omtalte Sands for Velanstændighed og Reenlighed findes endnu i større Grad hos Grækeren. Derimod er han i langt høiere Grad vellystig end Joden, og Ægteskabets Baand hos ham langt slappere i Virkeligheden, skjøndt Jodens Love tillade mere Frihed. I almindelig flau Nysgierrighed ere de hinanden lige, skjøndt Grækeren ogsaa i dette Stykke besidder mere Takt; i al Slags Løgn, Falskhed og Bedrageri kappes de med hinanden om Fortrinnet.

Læseren bemærker allerede, at under denne Lovtale er jeg kommen mere ind paa Grækeren, end denne maaskee ønsker, og har, til hans Fortvivlelse, om han fik det at vide, sammenlignet ham med Joden. Dog — jeg er ingen Grækerfjende, som det nu er Moden at være i Tydskland og især i Baiern, og maa derfor og see til at finde noget Godt ved ham. Sin Skjønhedssands synes

*) Tyrkerne beholde kun, som bekjendt, en lille Tot Haar om Issen, hvori efter Sagnet Engelen Gabriel greb Propheten, da han rev ham ud af Sengen og førte ham op igjennem Himlene ind i den syvende, for at tale med Gud. Joderne lade derimod hver Fredag Hovedet ganske rage.

han desværre at have tabt, da han kan falde ned og tilbede meget daarlige og grimme Billeder; men hvad han ikke har tabt er den mageløse Lærelyst og Videbegjærlighed, hvormed han søger at tilegne sig Alt og erhverve sig almeennyttige Kundskaber. Ligeledes kan jeg ikke frakjende ham personlig Tapperhed og finder det saare underligt, at Tydskerne, der engang hævede Grækeren saa høit, nu styrte ham lige lukt i Afgrunden. Thi om endog hans Tapperhed hidtil mere har viist sig lig med Roverens, der forsvarer sin Hule, saa er jo dog ogsaa denne værd at nævne. Jeg tilgiver iøvrigt gjerne dem, som skrive den Tapperhed, der er udviist af Beboerne i det egentlige Grækenland og paa Smaaøerne, paa det albanesiske Blods Regning, hvilket rinder saa stærkt i de græske Aarer, at selve Sproget gjør sig en Deel gjældende ved Siden af det græske. Thi det er vist, som og vor Brondsted bemærker, at vil Nogen lære den rene Grækerstamme ublandet at kjende, da maa han besee den især paa Lilleasiens Kyst og tildeels i Constantinopel. Kun der findes den med Levningerne af sine Dyder og Udyder, dybt sjunken men dog tydeligen aabenbarende sin Herkomst baade ved Sprogets mere melodiske Toner og ved den gammelgræske Skjønhed og Form i Legemerne, hvilket Alt er saare forvanskket i Kongeriget Grækenland. Fra Smyrna og Chios stamme da og de berømteste Nygræker; derfra oprandt Korais, Bambas, Kounas og Ikonomos. I Mod og Tapperhed staaer dog den lilleasiatiske Stamme tilbage for den i Grækenland selv. Man sammenligner nu i Almindelighed Grækeren og Tyrken og hæver den Sidste paa den Førstes Bekostning; men det er en vis overfladisk Betragtning, der enten ikke kan see det Dybere, der ligger skjult hos Folket, eller ikke vil bemærke, hvad der dog maa falde enhver Reisende strax i Dinene, Grækerens mageløse Dueslighed til at sætte sig ind i alle Forholde, den Udholdenhed, hvormed han stræber efter sit Maal, og den Nemhed hvormed han lærer Alt. Forbittrede over Grækernes Bedragerier og Troløshed, rose Europæerne Tyrkerne, fordi de ikke bedrage og ikke lyve saa meget. Men med begge disse gode Folks Ærlighed er det saa sin egen Sag, den forholder sig som Tyvens til Røverens. Grækeren er Tyven og Bedrageren, Tyrken er Roveren, der kun gider gjort sig nogen Umage, naar han finder der er noget af Betydenhed at vinde, og han saa føler sig stærk nok imod sin Modstander; da tager han det, og med Magt, medens Grækeren i al Høflighed noies med at narre Folk endog for Ubetydeligheder. Ligesom Mahomedanismen, uagtet al sin Falskhed, dog har bidraget til at styrke Gjæstfrihed og en vis Slags Medlidenhed med Menneskers og Dyrs Ulykker hos dens Tilhængere, saa har den falske Christendom eller det aabenbare Afguderi, som Grækerfolket nu i eet Aartusinde har trællet under, mægtigen bidraget til at nære dets Underfundighed og Falskhed. Det er nemlig den almindelige Tankegang hos Almuen, at den umulig ligefrem kan henvende sig til vor Herre selv, men maae bestemt gaae Krogveie ligesom for at faa Naade hos en jordisk Fyrste (en Sammenligning, de ynde i høi Grad, og hvormed de vide at forsvare sig). Deres første Talsmænd er Geistligheden, hvilken de søge at vinde ved Penge og udvortes Ærbødighed; som Talsmænd af anden, høiere Rang, staae de Hellige og Martyrerne, hvis utallige Festdage derfor strængt iagttages og overholdes, hvis Billeder tilbedes og til hvis Capeller eller Kirker særegne Gaver sendes. Over alle disse staaer Himmelens Dronning, Guds Moder, Jomfru Maria, der selv kan være slem nok at faae i Tale, endsige da hendes Søn og hendes Mand. Man vil nok blot af disse Yttringer kunne slutte, at Billeddyrkelsen er mere almindelig og afskyeligere i den græske end i den romerske Kirke; i ethvert enkelt Huses Inderste findes flere Billeder og har man engang faaet af Gravkirkens i Jerusalem den hellige Ild, som tændes hver Paaskefest, da brænder en Lampe baade Dag og Nat ved Billederne. Den græske Kirkes Geistlighed er i Almindelighed langt mere uvidende og raae end den romerske; saare Faa ere de, som kunne træde offentlig frem og lære; den største Deel kan til Nød læse de nødvendige Liturgier og læser dem da paa en saadan Maade, at den simple Mand ikke kan faae nogen Mening ud deraf. Nu har man dog overalt begyndt at sørge for, at den vordende Geistlighed kan faae nogen Dannelse; men den unge Græker, der for Tiden dannes, bliver aldeles vantro og driver et frygteligt Afguderi med sine Forfædre og deres Skrifter. Jeg veed endog forviist, der gives dem, som for Alvor have tilegnet sig deres hedenske Fædres Gudelære og tilbede eller ære deres Guder. Dog — af denne Retning lader der sig noget Bedre haabe. Dersom jeg vilde omtale nøiere den græske Kirke med dens Theologie, da kunde jeg faae nok at gjøre i lang Tid; her vil jeg altsaa kun berøre Hovedsagen, som er dens Daab. Uviist er det, til hvilken Tid denne Kirke, der endnu i sin Elendighed kalder sig alle Kirkers Moder, har forvanskket Daaben og derved er udtraadt af den hellige almindelige Kirke; men vist er det, at den nu anseer Vandet for Hovedsagen og paastaaer for fuldt Alvor, ligesom Gjendøberne, at Ingen er døbt uden at han er neddyppet i Vandet. Det Vigtigste ved deres Daab er Vandets Indvielse, hvorover Præsten læser flere Bønner, og med Armen blottet indtil Skulderen helliger han det 7 Gange med Korsets Tegn. Ligesom Hernhuterne have de, hvad Troen angaaer, kun eet Spørgsmaal for Neddyppelsen i Vandet, og mærkeligt nok det samme som hine, nemlig: troer Du paa Christi Død? — I Almindelighed anfører man, at den græske Kirke har afskaffet det apostoliske Symbolum og indført det nicænske; dette er sandt. Men den har ikke engang det nicænske som en Pagt; det bliver kun opramset af en Dreng, der følger med Præsten, medens denne oplæser andre Ting.

Efter at have sluttet disse almindelige Bemærkninger om de tvende Hovedfolk i Lilleasien, paatrænger sig naturligviis det Spørgsmaal, om der er Haab om, at disse Folk skulle kunne udvikle sig mere, hvert efter sin Eiendommelighed, og om Stillingen og de senere Begivenheder begrunde et saadant Haab. Jeg tør ikke nægte, at der hos dem alle findes, i meer eller mindre Grad, nationalt Stof til Udvikling, men er tillige overbeviist om, at en virkelig Udvikling kun kan finde Sted, naar Christi Kirke kommer til Live igjen hos det ene og bliver plantet hos de tvende andre, saa den som Smurdeien kan yde nogen Syre til hele Massen. I den græske Statskirke, haaber jeg, vil med Tiden en Reformation fremgaae; Stoffet dertil er tildeels forhaanden, idet der findes gjærende Partier, som dog endnu ei ret have begyndt at udtale sig, og det synes, at et alvorligt Stød maa endnu komme udenfra, inden Noget skeer. Iblandt de andre Folk mener jeg, det for Tiden kun vil blive Faa, der antage Christendommen og at denne saaledes aldrig vil blive herskende, men kun tolereret. De Tvivl, der begynde at spores mellem Mahomedanerne, og Tilstanden mellem Jøderne, blandt hvilke de dygtigere Yngre, just fordi de ere paavirkede af Christne, begynde at forkaste deres Talmud og holde sig ene til det gamle Testamente, synes og at bane Veien for Christi Rige, naar Troen i den Hellig-Aands Kraft maatte blive forkyndt imellem dem; i modsat Tilfælde vil Vantro tage Overhaand hos dem, ligesom hos de europæiske Jøder. Den tyrkiske Regjering lader hvert Folk al ønskelig Frihed til Udvikling, blander sig ikke i dets indre Anliggender, men søger kun at fremme hvad der er til Gavn for Alle. Ja — vil Sultanen og hans Divan blive ved som de have begyndt i de sidste Par Aar, da maatte mangt et Land

i Europa ønske, det havde en saa god Regjering, der lader sine Undersaatter beholde al naturlig, menneskelig Frihed, og ønsker at tilstaae uindskrænket Religionsfrihed. De forskjellige Folk frygte derfor og ei længer den tyrkiske Regjering, men ere kun bange for deres egen Geistligheds Tyranni. Hver Mand er fuldkommen Herre i sit Huus, og ingen Øvrighed vover at berøve Husfaderen sin Ret i nogen Henseende; den fuldkomneste Næringsfrihed hersker; der spørger Ingen om Een er Svend eller Mester, men kun om han kan gjøre sit Arbeide. For tvende Aar siden blev og fra Regjeringens Side tilstedet fuldkommen Religionsfrihed og efter det Løfte, den dengang gav, kan ikke engang nogen Mahomedaner straffes, om han blev Christen. Dog, da hvert Folk udgjør som en egen Commune under Regjeringen, kan denne naturligviis ikke forhindre de Forfølgelser, der af Communen udgaae mod den Enkelte, naar de ikke antage nogen offentlig, livsfarlig Charakteer.

Da jeg bortreiste fra Fædrelandet og ankom til Smyrna havde jeg, hverken iforveien hjemme, ei heller i Begyndelsen der, dannet mig nogen bestemt Mening om, med hvilket Folk jeg i Særdeleshed vilde beskjæftige mig. Det har, Gud være lovet! aldrig været mit Ønske længe forud at bestemme Noget, og om end Rimelighedsgrunde ofte have bevæget mig til at helde mere til een end til en anden Mening, har det dog altid været under en vis Betingelse af, hvorledes Omstændighederne selv vilde vise sig, naar man kom til at leve sig ind i dem. At jeg i hine Egne kunde finde Nok at tage vare paa, derom var jeg overbeviist; men om det saa skulde være enten Mahomedaner eller Græker eller Jøder, jeg først og egentligst skulde opoffre mig for, eller om jeg skulde beskjæftige mig med eet Folk i Særdeleshed og med et andet som Bisag, det overlod jeg ganske rolig til Ham, der raader for Alt og styrer Alt efter sin velbehagelige Villie. Gid jeg altid maa kunne gjøre det Samme! Dersom Nogen vilde paastaae, at en saadan Fremgangsmaade robede Uklarhed, Ubestemthed og var haltende, da kan jeg ikke modsige ham, men maa tvertimod indrømme han har Ret, uden at dermed videre vindes eller bedres, naar ikke vi begge indsee og begribe, at denne Uklarhed kun kunde svinde ved at oplyses ovenfra.

Vel havde jeg forud tænkt meest paa Mahomedanerne, men de kom ved Umueligheden, som snart slog mig, af at komme ret i Berøring med dem uden ved Hjælp af et af de andre Folk, til at staae en Deel i Baggrunden, og det Folk, Grækerne, jeg naturligviis alt i Hjemmet havde tænkt paa, og som jeg nu fandt ikke blot lettest forelobig at komme i Berøring med, men ganske nødvendigt ved de bydende Omstændigheder, gjorde i det første Aar fornemmelig Fordring paa min Opmærksomhed og dets Sprog paa mit Studium. Det er nemlig en egen Sag, som jeg godt forstaaer mangen simpel Mand og maaskee mangen en studeret ikke saa lige kan gjøre sig klar, ei blot at lære fremmede Sprog, men og at lære fremmede Folk at kjende, at forstaae, at sætte sig ind i deres Forhold, Tankegang og hele Væsen. Da jeg nu i det første Aar havde lært at forstaae saa temmelig det græske Sprog og Folk, søgte jeg og noiere Omgang med Enkelte og skrev forskjellige Smaastykker; men maatte jo dog stedse mere og mere komme til at spørge og undersøge, hvilket Folk jeg som Missionair, i strængere Betydning, skulde give mig af med. Der vare kun de tvende at vælge imellem: Tyrker eller Jøder. Paa de første kom jeg en Tid lang til at tænke; da skete det, at jeg i længere Tid blev meget svagelig, og under denne min Sygdom af en christnet Jøde bliver opfordret og gjentagne Gange indtrængende bedet om at give mig af med Jøderne. I Begyndelsen vilde jeg ikke bequemme mig dertil; men maatte gjennemgaae en svær Kamp og mange Tvivl. Disse bleve ingenlunde lettede ved det, jeg hørte hjemmefra; thi det maa jeg sige reent ud, det var mig saare ubehageligt at bemærke, hvorledes man hjemme gjorde større, om end ikke tydelig udtalte, Fordringer til mig end til nogen anden Missionair i Almindelighed. Medens man er fornøiet med, naar man fra Missionairerne blandt raae og vilde Hedninger hører, at de have at kjæmpe med store Vanskeligheder og kunne først det ene Sprog, de skulle lære, efter flere Aars Forløb saa godt, at de begynde at tale det uden Tolk og at prædike paa det, forekom det mig, at man ventede, jeg efter et Par Aars Forløb ikke blot skulde have fuldkommengjort mig i nogle europæiske, men endog tilegnet mig ganske et Par af de Indfødtes Sprog. I det Mindste maa det have været Meningen, hvis Nogen alt har haabet, at en Menighed skulde være stiftet.

Jeg begyndte altsaa i det andet Aar at lægge mig efter det jødiske og hebraiske Sprog. Det første var mig ganske fremmed og maatte læres uden de sædvanlige Hjælpemidler, blot ved Omgang og Øvelse i at tale. Hertil hjalp mig mine Kundskaber i Lægekonsten fortrinligt. Det andet kjendte jeg vel ret godt i Forveien, men det forslog dog ikke der. Paa den anden Side kunde jeg ikke ganske opgive det Græske, og maatte ved Leilighed ogsaa sørge for mere Øvelse i Tydsk, Fransk og Engelsk.

Endnu kun en saare kort Oversigt af min Virksomhed som Præst og Missionær i de Par forløbne Aar. Som Præst har jeg tjent enkelte tydske Familier og Reisende. Som Missionær har jeg havt Indvirkning ved Samtaler baade paa Græker og Catholiker, og modtager naturligviis Enhver, som kommer til mig, af hvad Folk han end er, for at tale med mig om Troen. At min Indvirkning paa Grækerne ikke er sporløs, har jeg alt tidligere berettet ved at fortælle om, at de Grækere, som nærmest kom til mig, bleve ansete for Protestanter og tvende af dem endog anklagede derfor. Som Missionair i strængeste Forstand har jeg for over halvandet Aar siden erklæret mig at staae for Jøderne, og derfor især helliget dem min Tid og mine Anstrængelser, ligesom jeg agter at vedblive dermed, naar jeg maatte vende tilbage. Iblandt dette Folk har jeg Haab om, at Herren snart naadigen vil grunde sin Kirke, og med denne Forventning for Øie, styrket ved de underlige Forjættelser om hans forbarmende Raade over dem, overbeviist om, at det var hans egen Forelse, der bragte mig i Berøring med dem, har jeg hidindtil arbeidet ofte med Haab imod Haab. Iblandt de Jøder, jeg kjender, er det især trende, der staae Christendommen nærmest, af hvilke tvende igjen have forlangt at døbes. Jeg har alt forhen vidtløftigere fortalt Missionsbladets Læsere om den unge Joseph. Flere have her hjemme spurgt mig om, hvorfor jeg ikke døbte ham inden jeg reiste. Det kunde jeg ikke, fordi det stred aldeles mod min Anskuelse at døbe een eller tvende og saa strax reise bort fra dem uden at vide om man snart kunde vende tilbage til dem og fortsætte Værket. Det vil være en haard Prøvetid, som kommer for den enkelte Nydøbte i de Egne og at forlade ham i den Tid, vilde være uforsvarligt. Er det Herrens Villie, saa maatte jeg slutte, at hans Kirke skal plantes og blive der paa Stedet, om end i Begyndelsen kun som det ringe Sennepskorn, saa har han ogsaa Raad og Magt til at føre dig tilbage, og vil han ikke dig, saa en anden. For det Almindelige maa den Enkelte vige, og Een døbt alene var endnu ingen Kirke, naar den, som havde døbt ham, var borte, og kunde da, endog under ellers gunstige Omstændigheder, neppe forplante sig.

Mit Haab for Fremtiden grunder sig altsaa paa, at der ere Elementer tilstede for den hellige almindelige Kirkes Grundlæggelse, og for dens Udbredelse, naar den første Dyst er overstaaet. Der var mere af Vigtighed at paapege, som jeg dog ikke endnu finder rigtigst at offentliggjøre.

Det er min Bon, at Gud Faders Villie ogsaa heri maa skee, og hans Villie kjende vi; og det er mit Haab, at naar den er skeet, det da engang maa kunne siges med Sandhed om Kirken i hine Egne ogsaa: „Guds Kirke er saa fast en Borg, den staaer paa Zions Bjerge."

Naturhistoriske Skizzer.

III.
Hvaler.

De Dyr, som vi kalde Hvaler, ligne baade i Skikkelse og Levemaade Fiskene saameget, at de endnu af Mange ansees for at høre til disse og derfor sædvanligt benævnes Hvalfiske. Rigtignok have de ligesom Fiskene et Hoved, der tilsyneladende uden Hals gaaer over i en Krop, som atter uden Afbrydelse ender i en tyk Hale med en bred Finne; Forlemmerne ere omdannede til Finner, Baglemmer mangle de, og deres Hud er ikke besat med Haar. Men, uagtet de leve i Vandet, have de dog ingen Gjæller, men drage Aande igjennem Lunger, hvilket noder dem til ofte, sædvanligt hver 5—10 Minuter, at komme op til Vandfladen, og da deres Halefinne, der ikke som hos Fiskene er lodret, men vandret, er det væsentligste Redskab hertil, leder allerede denne Forskjel os til at adskille Hvalerne fra Fiskene. Da de nu desforuden have varmt Blod, føde levende Unger og give disse Die, ere de altsaa virkelige Pattedyr, men som ere indrettede til at leve i Vandet, eller maaskee rigtigere paa Vandet. Til denne Orden høre de største Dyr i Skabningen, men som uagtet deres uhyre Størrelse svømme med overordentlig Hurtighed, hvortil den i Brystet indesluttede Luft og den store Mængde Fidt, som samler sig paa deres Legeme, betydeligt bidrage. Disse Dyrs Sandser synes at være svage. De have intet ydre Øre og mangle ofte Lugtenerver; Synet er, idetmindste ovenfor Vandet, svagt, Tungen er næsten ubevægelig og Følelsen slovet ved en sædvanligt tyk Overhud. Deres Aandedrætsevner ere ringe.

Hvalernes Aanderedskaber have en særegen Indretning. Næseboerne aabne sig som oftest paa Hovedets øverste Deel, hvorved de ere istand til at drage Aande uden at løfte Snuden op over Vandet, og hine Aabninger staae i en saadan Forbindelse med Lungerne, at disse Dyr kunne fylde Munden med Vand, der som oftest omgiver deres Fødemidler, og synke disse uden at Aandedrættet afbrydes.

Man inddeler Hvalerne i planteædende, som have Næseboer paa Enden af Snuden, og Rovhvaler, hos hvilke de sidde ovenpaa Hovedet.

De første søge deres Føde paa Hav- og Flodbredderne, hvorfor de undertiden betegnes med Navnene Søkøer, Søkalve o. desl. Rimeligviis er det ogsaa dem, som have givet Anledning til Sagnet om Havmennesker, da de ofte hæve Forkroppen op over Vandet og saaledes i Afstand kunne have nogen Lighed med Mennesket.

Fra disse adskille sig Rovhvalerne ikke blot ved den forskjellige Føde, som bestaaer i alle Slags SøDyr, i en anden Stilling af Næseboerne o. s. v., men især ved en særdeles mærkelig Indretning, hvorved de igjennem Næseboerne udsprøite det Vand, som tilligemed Føden optages i Munden, undertiden, som man forsikrer, til en Høide af henved 40 Fod. De tygge ikke deres Føde, men sluge den heel.

Til Rovhvalerne henregnes Delphinerne, hos hvilke Hovedet staaer i det sædvanlige Forhold til Kroppen, og de egentlige Hvaler, hos hvilke det indtager en Trediedeel deraf. Til disse sidste høre de Hvaler, hvis farlige Fangst beskjæftiger saa mange Mennesker. Disse uhyre store Dyr nære sig sædvanligt af forholdsviis meget smaae SøDyr, som de nedsluge i store Masser. Istedetfor Tænder have de i Overkjæben Barder, som ere store hornagtige meget elastiske Plader — det saakaldte Fiskebeen — som i Randen ere trævlede, og staae tæt ved hverandre som Tænderne i en Kam, og saaledes danne et Slags Sie, hvorigjennem Vandet atter tildeels løber ud, uden at medføre de smaae Dyr, som befinde sig deri.

Den berømteste Art er Grønlandshvalen, som nu ikkun opnaaer en Længde af 60, høist 65 Fod, thi, endskjøndt allerede dette er en betydelig Størrelse, tale ældre Forfattere dog om 80—100 Fod og mene, at den i ældre Tider, da den blev mindre efterstræbt, har opnaaet en Længde af 150—200 Fod, ikke at tale om de næsten fabelagtige Efterretninger om Hvaler paa 900 Fod. En udvoxen Hval har ved Finnerne (rettere Lufferne), den tykkeste Deel af Legemet, et Omfang af 40 Fod. Hovedet har en næsten trekantet Skikkelse. Underkæben er 15—20 Fod lang og 5—6 Fod høi. Naar Munden er aaben, er den stor nok til at rumme en godt bemandet Baad fra et Coffardiskib, da den er 6—8 Fod bred, 10—12 Fod høi og 15—16 Fod lang. Lufferne ere 7—9 Fod lange og 4—5 Fod brede. Halen er halvmaaneformet, 5—6 Fod lang og 18—26 Fod bred, besidder en overordentlig Kraft og er et frygteligt Forsvarsvaaben. Øiet er kun lidt større end et Kvie. Barderne sidde i to Rækker i Overkjæbens Tandkjød. Hver Række bestaaer af meer end 300 enkelte Blade af 10—11 Fods Længde og 10—12 Tommers Brede foroven. En stor Hval giver undertiden over 3000 Pund Fiskebeen.

Under Huden ligger Spækket, hvis Tykkelse er fra 8—20 Tommer. En stor Hval, som veier 70 Tønder eller 140,000 Pund, giver 30 Tønder eller 60,000 Pund Spæk. Den høieste Vægt, som hele Dyret kan opnaae, er 200,000 Pund, saameget som 200 Stude eller 30 Elephanter veie.

Kjødet af en ung Hval har Lighed med feigt Oxekjød; af gamle Dyr spises det derimod kun af Nordens nøisomme Folkeslag.

Hvalen føder kun een Unge, som skal være 10, om ikke 14 Fod lang. Den holder sig til Moderen et heelt Aar og derover, indtil deres Barder ere saaledes udvoxede, at den selv kan søge Næring. Man antager, at Hvalen i sit 20—25 Aar er udvoxen, og at den opnaaer en meget høi Alder.

Hvalens Kjærlighed til sine Unger er overmaade stor. Ungen bliver let harpuneret: Moderen iler da til, stiger med den op til Overfladen for at at aande, skynder paa den for at den skal svømme bort, hjelper den at flye ved at tage den under sine Luffer og forlader den sjeldent saalænge den lever. I Juni 1811, fortæller Scoresby, harpunerede en af mine Folk en ung Hval i det Haab derved at fange Moderen. Strax kom denne frem ganske nærved Baaden, greb Ungen og rev den omtrent 100 Favne med sig med overordentlig Kraft og Hurtighed. Derpaa kom den igjen op, foer rasende hid og did, holdt ofte stille eller forandrede pludseligt Retningen og gav alle Tegn paa den største Angst. Endelig kom en af Baadene saa nær, at en Harpun blev kastet efter den, dog uden at sidde fast. Det Samme var Tilfældet med en anden; først den tredie blev siddende. Alligevel søgte den ikke at flygte, men lod ogsaa de andre Baade komme sig nær, saa den i en Tid af en Time blev dræbt.

Grønlandshvalen træffes i Mængde i Grønlands og Davidsstrædets Jishave, i Baffins- og Hudsonsbugten, i Havet Nord for Beringsstrædet og langs nogle Dele af Asiens (rimeligviis ogsaa Amerikas) nordlige Kyst. Den findes aldrig i Nordsøen og sjeldent i ringere end 200 Miles Afstand fra de brittiske Kyster; derimod viser den sig periodisk i betydeligt Antal ved Afrikas og Sydamerikas Kyster.

Foruden af Mennesket forfølges Hvalen af Haifisken og efter Sigende ogsaa af Narhvalen og Sværdfisken, hvilket hvad Narhvalen angaaer neppe forholder sig saaledes. At Haien bekriger Hvalen er udenfor al Tvivl, dog kan den vist ikke være nogen farlig Fiende, uagtet Hvalerne synes at skye de Steder, hvor Haierne opholde sig i Mængde, og man finder undertiden paa deres Haler tydelige Spoer af disses Bid.

Hvalens Kjød er for mange Beboere af Europas, Asiens og Amerikas nordligste Kyster et vigtigt Næringsmiddel. Eskimoerne drikke tillige Hvalfiskeolien med Begjærlighed. Mange Stammer, som ere ubekjendte med spirituøse Drikke, tage Blærer fyldte med denne Olie med sig i deres Baade paa Fiskefangsten. Nedsaltet og kogt skal Spækket smage ret godt; Halen skal tilbørlig tilberedt heller ikke være ilde, og Kjødet af unge Hvaler lader sig ret godt spise

Indianerne gjøre ogsaa Brug af andre ringere Dele af Hvalerne, som endog forsyne enkelte Folkestammer med deres fleste Fornødenheder. De forskjellige Tarme ere en Hovedartikel til deres Klæder, og Bughuden tjener dem paa Grund af sin Gjennemsigtighed istedetfor Glas til Vinduer i deres Hytter; Knoglerne forarbeides til Harpuner, til Stotter under Teltene og Ribber i deres Baade; Senerne flække de i finere Trævler og bruge dem som Traad, for dermed at sammensye Hudene paa deres Baade og Telte, og Syeningen paa deres Klæder forrette de dermed med megen Dueligheb og Nethed. Paa lignende Maade forstaae de at benytte Fiskebenet og de vigtigere Producter af Hvalen, som agtes saa høit i Europa.

I de ældste Tider fangedes Hvalen kun tilfældigt; først i det 16de Aarhundrede blev der gjort ordentlig Jagt paa dette Havuhyre. De første Skibe bleve udsendte fra England 1598. De, som nu anvendes dertil, ere fra 70—120 Fod lange, paa Siderne byggede meget stærke og have sædvanligt en dobbelt Egebeklædning for at kunne modstaae Isens Magt. En Hvalfanger har har almindeligt 40—50 Mand ombord og efte 6—7 store Baade. I hver Baad befinder sig 2 Harpunerere, som maae være kraftige Folk for at kunne slynge Dyret Harpunen dybt i Legemet. Saasnart Hvalen er truffen, dykker den piilsnar tilbunds, medens alle Matroser, som see det, raabe og skrige, og et Flag bliver heiset paa Baaden. Øieblikkelig styrte Alle i vild Forvirring i Baadene, idet Enhver sætter en Ære i at være den Første.

De Farer, som Hvalfangeren udsætter sig for, ere mangfoldige. Selve Climaet frembyder en Mængde saadanne, som kun overvindes ved urokkeligt Mod og Sindighed. Skibet kommer ofte imellem bragende Isbjerge, og naar ikke en lille Udvei benyttes med største Raskhed knuses det som en Nøddeskal. Af 91 Skibe, som 1830 seilede fra England, gik de 19 ganske tabt, hvorved i det Mindste 700 Mennesker satte Livet til. Ogsaa Touget, hvorved Harpunen er gjort fast, afstedkommer mange Ulykker. Noder, medens det løber af, en Hindring, som ikke strax kan hæves, saa bliver Baaden slæbt under Vandet, og Mandskabet maa da redde sig ved Svømning. I Almindelighed har dette Hvalens Død og Baadens Ødelæggelse til Følge. Thi selv om denne sidste drages op igjen, ere alle Porer i Tømmeret af det uhyre Tryk i Havets Dyb saaledes gjennemtrukne af Søvand, at Baaden øieblikkeligt synker og ikke engang kan bruges til Brændsel. Dette Vandets Tryk virker ogsaa paa Hvalen, som undertiden flygter til en Dybde af 800 Favne, og den er meget udmattet, naar den atter kommer op. Efter Scoresbys Beregning udgjør dette Tryk omtrent 4 Millioner Centner, eller saameget, som 60 af de største Skibe veie med Besætning og Proviant for 6 Maaneder. Ligeledes har det oftere hændet sig, at en Harpunerer eller Matros er bleven indviklet i Touget, og saaledes har lidt en brat Død. En harpuneret Hval foer saaledes forbi en Baad, at Linen kom til at ligge paa Siden af samme, hvorved Vandet begyndte at strømme ind. Harpuneren søgte da at bringe den forefter igien, men uheldigviis viklede den sig om hans Arm, og i samme Øieblik var han forsvunden under Vandet. Dette skete saa hurtigt, at kun een eneste af hans Kammerater saae ham styrte overbord. Hvalen dykker under saadanne Omstændigheder saa hurtigt under, at den i een Time kunde tilbagelægge 8—9 engelske Miil. Endeligt er det forbundet med den største Fare at komme i Nærheden af Hvalens mægtige Hale, da den med eet Slag kan kæntre Baadene eller slynge dem op i Veiret.

Men alle disse Farer ville Menneskene om ikke mange Aar ikke mere være udsatte for, thi den hensynsløse Myrden, der endog undskylder Drabet af en Pattehval for at fange Moderen, har allerede meget formindsket disse Dyrs Antal, og Udbyttet i nyere Tider er af ingen Betydenhed imod hvad det var i Begyndelsen af det attende Aarhundrede. Dengang gik 600 Skibe til Spitsbergen og Grønland og fangede flere Tusinde, efter een Angivelse 4 til 5000 Hvaler. 1830 løb derimod 91 Skibe ud fra England; af disse forliste som ovenfor er anført 19, ligesaa mange kom tilbage uden en eneste Hval, 17 havde fanget 1, og de øvrige 2—3. Man har derfor i England, som alt tidligere i Holland, indseet, at Hvalfangsten maatte opgives, i det Mindste som en Green af Nationalindustrien. Den senere Anvendelse af Kanoner til dermed at udkaste Harpunen, har vel Hvalernes hurtigere Død til Følge, men vil ogsaa bevirke deres hurtigere Udryddelse.

T.

Fred af Strid.

„Forkrænkelig er Støvets Magt,
„Men Aandens Vælde ubegrændset,
„Naar med sin Gud den er i Pagt,
„Og Sorg og Nød kun lidet ændset.

„Saa høv dig, Aand! mod Himlen op.
„Ei her, men hist du finder Hvile,
„Selv om du naaede Ærens Top,
„Uramt af Vinds hvasse Pile.

„Her er ei Fred; umættet gaaer
„Din Tragten ud af Livets Færden,
„Og førend du til Maalet naaer,
„Din Sjæl maa skilles fra vor Verden."

Men hvor er Fred? Men hvor er Ro?
I Hjertet tumle vilde Magter,
Af Tvivlen hildes tidt min Tro,
Og Støvet Støv kun eftertragter.

„Hist er en evig Harmoni;
„O, Sjæl! du længes vist derefter?"
Ak nei! ak nei! Med Sværmeri
Min Tanke sig til Jorden hefter.

„O, Sjæl! har Støvet saadan Magt?
„Kan det din Hu fra Himlen drage?
„Kom! kom! slut med din Frelser Pagt;
„Med Anger vend igjen tilbage!"

Med Anger? nei! Jeg vil min Fred,
Men kun ved Kamp jeg kjøber Freden!
Saa kom kun Strid, jeg er bered!
Ved dig er Vei til Evigheden.

Men høit paa Himlen Solen er;
Mit Dagværk burde jeg paaskynde;
Snart kommer Nattens Stjernehær,
—, Det er forsilde at begynde!

Det er min Qval, det er min Nød,
Der piner mig i vaagne Drømme,
At snart maaskee en aarle Død
Mig hvirvler ned i Lethes Strømme!

At Livet sporløst fast gled hen,
Som Millioners tabte Sjæle,
Der kun begrædes af en Ven,
Som staaer ved Kistens sorte Fjæle.

Thi derfor fik vi Livet ei,
For frugtesløst i Jord at grave
Vor Herres Pund; o nei! o nei!
Vi burde aagre med hans Gave.

Men Støvet fængslet har min Aand;
I Lænker det min Villie lægger,
Og svarlig tynger mig dets Baand;
Thi Kraft og Lyst det daglig svækker.

O, Herre! tag hiin bedske Drik,
Og ræk mig Evnens gyldne Bæger!
Naar Ulivskalken fra mig gik,
De andre Saar sig selv vel læger.

Ja, Herre! giv mig Kraft til Daad,
Din Naade for mig Veien lette!
Da frygter jeg ei Mørkets Raad;
Thi Mod og Lyst ei blive trætte.

Da kommer Freden vel paany,
Som Frugt af Livets tunge Færden —
Et Evighedens Morgengry,
En Hilsen fra en bedre Verden!

Giovanni.

Nykjøbing. Udgivet af W. F. Laubs Enke. Redigeret af Chr. Jørgensen. Trykt i Laubs Enkes Officin.

For underholdende Emner.

Tillægsblad til Lollands-Falsters Stiftstidende.

1846. September. № 9.

Fæstebonden.

(Original Fortælling.)

(Fortsat.)

Den Tid, til hvilken man havde ventet Conferentsraadens Ankomst, var allerede forbi, og endnu var det uvist, om hans Embedsforretninger i Hovedstaden vilde tillade ham at see over til sit Gods i det Aar. Det hed rigtignok, at han i November Maaned vilde opholde sig der nogle Dage og gaae paa Jagt, men Andre sagde, at han ikke kom for efter Juul, og at dette endda var usikkert. Hvor piinlig denne Uvished var for dem, der byggede deres hele Haab om jordisk Lykke paa hans Nærværelse, er let at indsee. Imidlertid troede Rasmus ikke, at der vilde være Noget at udrette hos ham, medmindre de, som Forvalteren havde sagt, kunde tælle ham Pengene til Indfæstningen op paa Bordet, og de fortsatte derfor deres Bestræbelser for at faae sikkert Løfte om et tilstrækkeligt Laan.

Blandt dem, de saaledes henvendte sig til, var ogsaa en Kjøbmand, som allerede flere Gange, havde udlaant Penge til Fæstebønder, der ikke kunde stille større Sikkerhed end Anders, og foruden de lovlige Renter ikkun havde betinget sig, at Skyldneren skulde aarlig sælge ham sit Korn og hos ham kjøbe de Vare, han behovede. Anders indsaae vel, at han paa den Maade kunde komme til at svare temmelig høie Renter, men han havde ogsaa seet, hvorledes Sørens Gaard under hans Bestyrelse steg i Værdi og Aar for Aar gav større Indtægt, og han frygtede saaledes ikke for, at han jo nok skulde komme ud af det, og snart faae Laanet afbetalt, naar han først fik Gaarden i Fæste. Kjøbmanden kjendte Anders som en flittig og ordentlig Karl, og han behovede ikke, saaledes som Godsets Bønder, at frygte Forvalterens Vrede; men han havde hørt tale om dennes Fjendskab til Anders, og han troede derfor, at det vilde være unyttigt at love ham Penge, eller at der endog kunde være Fare for at miste dem, naar Anders først betalte Indfæstningen og derpaa muligt af en eller anden Grund blev sat fra Gaarden. Han forsikkrede derfor, at det for Tiden ikke var ham muligt at opfylde hans Ønske. Da de i nogen Tid havde talt sammen derom, sagde han tilsidst: „En anden Sag var det, om Du eller Rasmus kunde kjøbe Gaarden til Eiendom af Herskabet for en rimelig Priis; saa kunde jeg maaskee nok skaffe Dig en Capital, som kunde indestaae paa første Prioritet i den."

Dette Ord modnede en Tanke, som længe havde gjæret i hans Sjæl. Han havde læst Meget i Aviserne om Selveiendoms Fortrin for Fæste, og hans egen Erfaring havde givet ham Anledning nok til at tænke derover og at indsee, at en stræbsom Bonde, som fik Eiendomsret over sin Gaard, maatte kunne svare en Deel Mere enten som Arvefæste-Afgift eller som Rente af Kjøbesummen, end han som Livsfæster havde at erlægge, og det forekom ham saaledes, at der let maatte kunne afsluttes en Handel, som vilde være lige meget til Herskabets og til Bøndernes Fordeel. Men han vidste, at enkelte Fæstere paa Godset allerede tidligere havde ønsket at kjøbe deres Gaarde og gjort meget anstændige Tilbud, men at Conferentsraaden havde afslaaet deres Begjæring og anført som Grund, at han ikke saaledes kunde sælge enkelte Gaarde for ikke at miste sine godsherrelige Rettigheder, og fordi der hvilede Pantegjæld paa det samlede Gods. Nylig havde jo ogsaa nogle Godseiere i Sjælland paa lignende Andragender givet det Svar, at de kun vilde sælge samtlige Gaarde til Fæsterne, naar disse Alle vare enige; og Fæsterne havde virkelig forenet sig og i samlet Flok personlig indfundet sig hos Godseierne for at høre, hvilke Vilkaar, de vilde tilbyde dem, og overlægge med hverandre, om de kunde indlade sig derpaa. Denne Fremgangsmaade forekom ham saa snuk og rigtig, at han besluttede at anvende al sin Overbeviisnings- og Overtalelseskonst paa at bevæge Godsets Bønder til at efterligne det givne Exempel, og for det første vilde han see at faae Rasmus Clausen og et Par andre af de meest ansete Mænd til at stille sig i Spidsen for Sagen og indbyde de Øvrige til et Møde i den Anledning. Kunde han først bringe Bønderne til at indsee deres egen Fordeel, skulde det dog være sært, om Conferentsraaden ikke kunde findes villig til at forøge sine aarlige Indtægter med flere Hundrede eller Tusinde Rigsdaler, og havde Rasmus først Eiendomsret over sin Gaard, behøvede han hverken at spørge Peer eller Poul om, hvem han skulde overlade den til.

Anders lagde strax Haand paa Værket, og hans Bestræbelser lykkedes bedre, end han selv havde vovet at haabe. Rasmus behøvede ikke først af sin Kjærlighed til Else at anspores til med Iver at tage sig af denne Sag. Alle de andre Bønder vilde ogsaa nok være Selveiere; en stor Deel af dem vilde rigtignok helst være frie for større Afgifter, end de hidtil svarede, men de Fleste mente dog, at dersom de ikke kunde faae det billigere, vilde de ogsaa give saa meget, som Rasmus ansaae det Nødvendigt at byde, naar kun alle de Andre vilde gjøre ligesaa, og nogle Enkelte antoge sig Sagen næsten med samme Iver som Rasmus og Anders, og benyttede enhver Leilighed til at tale med deres Naboer derom og forestille dem, hvormeget de og deres Børn i Tidens Længde vilde vinde ved en saadan Forandring. Førend de kunde være sikkre paa, at i det Mindste en god Deel vilde være enige med dem, vilde de ikke sammenkalde en almindelig Forsamling, men nu syntes Stemningen at være gunstig, og da Herren ventedes i Slutningen af November og de maatte være paa det Rene med hverandre for hans Ankomst, for at de samlede kunde begive sig til ham paa Gaarden, besluttede de at indbyde alle Godsets Fæstere til den omtalte foreløbige Forsamling i Midten af samme Maaned.

Vedholdende Regnskyl med Blæst og Kulde havde allerede bebudet Vinterens Nærhed; men endnu i de sidste Dage af October syntes Sommeren at smile til Afsked, ligesom en Døende, der længe kraftesløs henstrakt paa Leiet har seet Opløsningen imøde, i sine sidste Øieblikke med en hurtig opblussende Kraft kan hæve sig i Veiret og kjærligt trøstende tiltale de grædende Venner. Skoven prangede i brogede Farver, ret som om Høsten med sin

livlige Afveksling af Mørkegrønt, Brunt og Gult, der spillede i Solens klare Straaler, vilde udæske Vaaren med dens eensformige Lysegrønne til en Væddestrid, og Lærkerne, som usete nedsendte deres muntre Toner fra den klare Luft, Kalvene, som lystige sprang om over Grøfter og Gjærder, syntes tilbøielige til at give Efteraaret Prisen. Ogsaa Else følte sig oplivet af det herlige blide Veir, da hun henimod Aften alene gik ud i sin Faders Mark med Mælkekanden paa sit Hoved; men en Beemodstanke sneg sig dog igjennem hendes Sjæl: Allerede om faa Dage vilde maaskee en barsk Storm nedhvirvle Skovens Blade, og Vinteren vilde brede sit Liigtæppe over Markens Græs og Blomster. Saa vilde hendes Sammenkomster med Anders blive sjeldne, naar de ikke længer kunde mødes i Marken, hvor Begges Gjerning kaldte dem hen; og naar Skov og Eng atter klædte sig i Sommerens Dragt, hvor var da Anders? Skulde de da glæde sig med hinanden over Naturens Pragt, eller havde den haarde Skjæbne og de endnu haardere Mennesker sønderrevet det Baand, der bandt deres Sjæle sammen, og slynget ham langt bort, ud i den fremmede, fjendtlige Verden?

Dvæget havde nu fri Raadighed over de afhøstede Agre, som det snart skulde forlade, men ved Malketiden søgte hun det næsten aldrig forgjæves i Nærheden af Skadens Markskjæl, som om det deelte hendes Forkjærlighed for dette Sted. Ogsaa denne Gang havde det samlet sig her og ventede hendes Komme. Ofte lod hun Blikket glide ind over Hegnet, men Anders var ikke at see. Endelig, da hun næsten var færdig med sit Arbeide, hørte hun en Raslen ved Gjærdet; hun vendte sig fornøiet om, men det Solglimt, som floi over hendes Ansigt, afløstes øieblikkelig af en mørk Sky, thi i Stedet for Anders saae hun Forvalteren, som havde bundet sin Hest ved en af Buskene paa den anden Side, og med Møie arbeidede sig op over det skrøbelige Hegn. Han stilede nu hen imod hende og saae sig forsigtig om til alle Sider. Hun reiste sig forskrækket og hilste undseelig. Med det venligste Smiil, han var istand til at sætte op, spurgte han: „Er Din Fader ikke her ude i Marken?“

„Nei, han var inde, da jeg gik hjemmefra.“

Han betragtede hende tavs, som om han morede sig over hendes Forlegenhed. Omsider sagde han: „Du seer mig saa bedrøvet ud; saadan en smuk Pige skulde altid være fornøiet og vel tilmode.“

Hun svarede kun med et Suk. Han vedblev: „Siig mig, hvad Du sørger over, lille Else!“

Hun saae forundret paa ham, som om hun vilde spørge, om hans Deeltagelse var oprigtig meent. Derpaa sagde hun: „Det er ikke saa sært jeg er bedrøvet; Hr. Forvalteren veed vistnok, hvad det er for; — min stakkels gamle Fader græmmer sig saa meget derover, — jeg synes han falder af med hver Dag.“

„Ja, men det er jo Din egen Skyld, Else! Naar Du som en kjøn lydig Datter vilde rette Dig efter Din Faders Ønske og tage Simon, saa blev den Gamle nok fornøiet.“

„Forvalteren maa ikke troe, det er min Faders Ønske, at jeg skal tage Simon. Dertil kjender han ham nu for godt.“

„Dersom det ikke længere er hans Ønske, saa er det blot fordi Anders har snakket Jer Noget for. Simon er en honnet Karl; naar Du først var gift med ham, kom Du nok til at synes om ham. Han vilde give Dig Baand og Stads, at Du kunde klæde Dig, som den smukkeste Kone i Sognet bør være klædt; og han vilde lade Dig have Din Frihed til at fornøie Dig, som Du vilde. Men havde Du faaet Anders, saa vilde han nok have passet paa Dig, saa Du aldrig kunde røre Dig efter Din egen Lyst, og Du havde maattet slide som den ringeste Husmoer; og hvordan troer Du, Du kom til at see ud i Klæder?“

„De har Synd af at tale saadan til mig, Hr. Forvalter“, svarede Else med Blikket heftet paa Jorden, „jeg har engang sveren, at jeg aldrig tager Simon; det skal jeg holde, og faaer jeg ikke Anders, saa troer jeg, det er Deres Skyld.“

„Min Skyld!? Nei deri gjør Du mig stor Uret. Det var just det, jeg vilde tale med Din Fader om, at naar Du endelig ikke vil have Simon, saa kunde det kanskee lade sig indrette paa en anden Maade, at Du kunde faae Gaarden, naar Du kun selv vil.“

„Og Anders...?!“

„Ja Herregud! — naar Du nu fik en skikkelig og ordentlig Mand, som vilde være god imod din Fader og Dig, og ikke engang brød sig om, at Du var gode Venner med Anders —.“

„Det er ingen Sag at gjøre Nar af en stakkels Bondepige“, svarede hun harmfuld, „men jeg veed ikke, hvorledes De kan være bekjendt at staae og tale saaledes.“

„Nei vil man bare see, hvor Du lader ærbart!“ udbrød han haanligt, „men om Din ulykkelige Fader græmmer sig til Døde over sin vanartede Datter, det bryder Du Dig slet ikke om?“

Hulkende svarede Else: „Dersom min Fader græmmer sig til Døde, saa er det vist snarere Deres end min Skyld; han ønsker ikke Andet, end at jeg skal blive lykkelig, og han veed godt, at jeg ikke bliver lykkelig, naar jeg ikke faaer Anders.“

„Du maa ikke græde, kjære Else!“ bad Forvalteren, som atter paatog sig den venlige Tone; „det er Synd, at saa smukke Øine skulle blive røde af Taarer. Jeg kom kun herind for at gjøre Dig fornøiet, — bedrøve Dig vil jeg ikke. Er det mig muligt, saa skal jeg endnu see at faae Herren til at fæste Anders Gaarden, men Du kan troe, det er ikke saa let. Men — — nu har jeg ikke Tid til at forklare Dig, hvorledes det skulde gaae til — — det beroer paa Dig selv — — vil Du komme op til mig paa Gaarden, naar Du har været hjemme med Din Mælk, saa skal jeg vise Dig, hvordan Du skal bære Dig ad, for at udvirke det hos Conferentsraaden.“ I det Samme klappede han hende fortrolig paa Kinden. Hun trak sig ængstelig tilbage bagved Malkestolen og den næsten fulde Kande og sagde: „Dersom det er Deres Alvor, og De vil vort Bel, saa er det bedre, min Fader eller Anders kommer og taler med Dem; jeg forstaaer mig dog ikke paa de Ting.“

„Nei det er netop Dig jeg skal tale med, søde Else! Du skal udrette det — — Lov mig, at Du vil komme! — — Giv mig et Kys til Tegn paa, at jeg sikkert kan vente Dig!“

Hans Øine funklede af en ureen Ild. Han vilde tage hende ved Haanden, men hun stødte hans Haand tilbage og sagde alvorligt: „Fy Hr. Forvalter! De som en gift Mand — —!“

Han kastede et hurtigt Blik omkring sig for at overbevise sig om, at Ingen var i Nærheden, derpaa greb han hende pludselig om Livet og hvidskede: „Aa hvad, gift? naar min Kone ikke er tilstede, er jeg ikke gift! nu er Du min Kone.“ Han trykkede hende op til sig og vilde tiltvinge sig et Kys. Med et Fortvivlelsens Skrig søgte hun at slide sig los af hans Favntag. Herved kom hun til med Foden at vælte Malkekanden, saa Mælken overskyllede hans ene Been og fyldte hans Halvstøvle. Overrasket slap han hende og saae ned for at erfare Aarsagen til denne pludselige Afkølning. Hurtig som Tanken benyttede hun denne Bevægelse til at gribe den trebenede Malkestol, springe et Par Skridt tilbage og sætte sig i

Forsvarsstilling, rede til at give ham Malkestolen i Ansigtet, dersom han nærmede sig.

Han begyndte paany at bede og smigre, men hun stod ubevægelig med det truende Vaaben hoit opløftet. Pludselig foer en Glædesstraale over hendes Ansigt; hun lod Haanden synke og udraabte henrykt: „O Gud være lovet!“ Forfærdet vendte han sig om og fulgte hendes Øines Retning. Det var Anders, som med langt større Lethed, end Forvalteren nylig, svingede sig over Gjærdet og ilede henimod dem. Forvalterens første Tanke var at forvisse sig om, at han endnu havde sin Ridepidsk hængende i Remmen om den venstre Arm. Derpaa vendte han sig halvt om mod Anders og sagde med en inderlig flau og slukoret Mine: „Den tossede Tos! — bliver saa bange over ingen Verdens Ting, som om der var en Ulykke paa Færde — kan slet ikke forstaae Spog —.“

Anders saae heller ikke ud til at være oplagt til at forstaae Spog: hans Kinder blussede, hans Øine stirrede bistert. Else flei ham imode og kastede sig i hans Arme med det halvqvalte Udraab: „Gud skee Lov, at Du kom, Anders! frels mig for det afskyelige Menneske!“

Han trykkede et Kys paa hendes Læber, og nærmede sig derpaa Forvalteren: „Tør jeg spørge, hvad De har her at bestille?“ spurgte han med hul Stemme.

„Hvad jeg har her at bestille?!“ skreg denne, som uvilkaarlig tog Ridepidsken i sin høire Haand. Skal jeg gjøre Din næsvise Lommel Regnskab for det? Veed Du ikke, at jeg er Inspecteur og Fuldmægtig over min Herres Gods? Har jeg ikke Lov at komme paa Godset, hvor jeg vil? — — Hvad har Du her at bestille?“

„Da skal jeg bede Dem“, vedblev Anders, „at De lader min Kjæreste have Fred og holder Dem fra, hvor hun er!“

Han traadte med disse Ord nærmere til Forvalteren, som løftede Pidsken og skreg: „Tre Skridt fra Livet!“

Men Afstanden imellem dem var i dette Øieblik neppe eet Skridt. I ubeskrivelig Angst trak Forvalteren sig tilbage; og da Anders fulgte efter, slog han ham med al sin Kraft med Pidsken lige i Ansigtet. Else udstødte et Skrig; men Forvalteren fik ikke Tid til at give ham flere Slag, thi neppe var Pidsken falden, før Anders med sine kraftige Arme greb ham om Livet, og, uden at ænse, at han sparkede og sprællede som en Rasende, bar ham hen til Markskjællet, hvor han løftede det tunge Legeme op over Gjærdet og lod det rulle ned gjennem Tjørn og Nelder i den med Vand og Mudder opfyldte Grøft.

Han tøvede ikke, indtil et vældigt Pladsk forkyndte, at Forvalteren havde fuldendt sin hurtige Nedfart, men ilede tilbage til Else, som skjælvende trykkede sig op til ham, men i samme Øieblik forskrækket foer tilbage ved at see en stærk rød Stribe, som Ridepidsken havde tegnet fra hans høire Øie ned over Næsen og den venstre Kind. „O Gud!“ jamrede hun, „stakkels Anders! det fik Du for min Skyld. Det brænder vist frygteligt?“

„Aa, det gaaer snart over, jeg mærker det neppe. Nu tænker jeg, han holder sig herfra for det Første.“

„Du har dog vel ikke slaaet ham fordærvet?“

„Nei, det har ingen Nød; Ukrudt forgaaer ikke saa let!“ I det Samme saae de ogsaa, at Forvalteren uskadt, skjøndt ynkelig tilsølet, besteg sin Hest. Han vendte sig om imod dem, løftede Pidsken truende i Veiret og skreg næsten grædende af Forbittrelse: „Bi kun, Din nederdrægtige Bandit! det skal Du ikke have gjort for Intet!“ hvorpaa han foer afsted i susende Galop.

Anders ledsagede Else hjem, og erfarede paa Veien Alt, hvad der var forefaldet. Han havde af sin Husbonde været sendt i et Ærinde til en anden By og havde paa Veien mødt Forvalteren, som tilkastede ham et Blik, der fremkaldte en ham selv uforklarlig Mistanke hos ham. Han besteeg derfor et med Træer beplantet Jorddige, hvorfra han kunde holde Øie med ham, og da han saae, at han boiede af fra Veien og omsider steeg af Hesten og klattrede over Gjærdet paa det Sted, hvor han selv havde haabet at samles med Else, naar han ikke havde været forhindret, løb han alt hvad han kunde, og kom, som vi vide, netop i rette Tid. Rasmus var enig med dem i, at det var bedst ganske at fortie denne Historie, da Forvalteren nok vilde vogte sig for at tale derom, hvorfor de heller ikke frygtede nogen aabenbar Hævn af ham, skjøndt de naturligviis vare forberedte paa, at han nu langt mere end forhen vilde modarbeide deres Planer og søge enhver Leilighed til at skade Anders. Denne skyndte sig nu over Markerne derhen, hvor hans Husbonde havde sendt ham, og fortalte siden, at han var styrtet paa Hovedet ned af et gammelt Led, som han vilde klattre over, og at han deraf havde faaet det forskrækkelige Mærke over Ansigtet.

Efter denne Begivenhed gik Else ikke mere alene i Marken, og da barskere Veirligt saa Dage efter gjorde det nødvendigt at binde Qvæget ind, havde hun heller ikke Anledning til at komme der; men desværre ophørte dermed ogsaa de hyppige, for hende saa opmuntrende Sammenkomster med hendes Kjæreste. Ved nærmere at tænke over Forvalterens Opførsel ved denne Leilighed, og især hans Ytring til Else, at Simon vilde give hende Frihed til at fornøie sig, som hun vilde, men at Anders derimod vilde holde hende under streng Bevogtning, blev det ham næsten til Vished, hvad han allerede længe havde havt en dunkel Anelse om, at Else virkelig mere, end hun selv troede, var indbefattet i Simons Underhandling med Forvalteren, og at denne endnu havde betinget sig Mere end de ulovlige Skriverpenge for at skaffe ham Fæste paa Rasmus Clausens Gaard. Denne Mistanke forekom ham imidlertid selv saa oprørende, at han ikke nænnede at meddele Else den: Hun vilde dog i sin barnlige Uskyldighed ikke være istand til at fatte en saadan Lavhed.

Et Par Uger forløb, hvori Bestræbelserne for at stemme Godsets Bønder til endog med Opoffrelse at eftertragte Selveiendom, havde god Fremgang. Sognefogden og et Par andre Mænd vare just en Eftermiddag inde hos Rasmus for at træffe Aftale om den forestaaende Forsamling, der var saa meget mere nødvendig, da Godset var temmelig udstrakt, og dets Beboere fandtes adspredte i 4 eller 5 Sogne, hvorfor de endnu slet ikke havde talt med en stor Deel af dem, eller vidste, hvorledes de vare sindede. Desuden var der ikke at tænke paa nogen Enighed uden ved et almindeligt Møde, da de Fleste jo havde svaret: „Jeg vil ligesom de Andre; kunne de staae sig ved at give saa meget, kan jeg vel ogsaa, men jeg vil ikke være den Første.“ Ogsaa Anders' var tilstede. Samtalen dreiede sig om, hvorledes de ved Conferentsraadens forestaaende Ankomst skulde komme til at tale med ham i Rolighed, uden at Forhandlingerne skulde blive forstyrrede af Forvalteren, som naturligviis med Hænder og Fødder vilde sætte sig imod deres Planer og opbyde al sin Kunst for at bevæge sin Principal til et Afslag. Dette var heller ikke saameget at undres over, da Forvalteren egentlig var den eneste Tabende ved denne Handel: Hans Tjeneste vilde jo derved blive næsten ganske overflødig, og om ogsaa Herren lod ham beholde hans fulde Løn blot for at incassere de aarlige Afgifter, saa maatte jo dog de betydelige Indtægter, han havde af Skriverpenge ved Indfæstninger, Overmaal af Landgildekorn, Godtgjørelse for at tage mod mindre godt Korn og paa mangfoldige andre Maader, alt dette maatte af sig selv bortfalde.

Pludselig hørte de en Rytter galoppere ned ad Gaden

og derpaa i rask Trav dreie ind i Gaarden. De sprang op og saae ud af Vindnet. Det var Forvalteren, som med glædestraalende, men dog ildevarslende Ansigt standsede uden for Døren, bankede paa Ruden med Skaftet af sin Ridepidsk og raabte: „Er Sognefogden herinde?"

De traadte Alle udenfor. Forvalteren blev holdende paa Hesten og monstrede med triumferende Blik hver især, efterhvert de kom ud af Døren. Denne Gang syntes det ham endog behageligt at see Anders, som gik bagest. Uden at gjengjælde deres Hilsen udbrød han med en haanlig Latter: „Ih see! det 'træffer' jo heldigt, at jeg her finder hele Komplottet samlet." Han fremtog derpaa et sammenlagt Papir, som han leverede til Sognefogden med de Ord: „Her har Du et Reskript til fornoden Efterretning og videre Bekjendtgjørelse ved Sognestævne. Du vil deraf see, at I ere satte under Politiets specielle Opsigt. Regjeringen har faaet Nys om Eders oprørske Bestræbelser, men nu har den sat en Pind for dem. I maae nu ikke holde nogen Forsamling angaaende Eders Retsforhold til Godseieren uden Politimesterens udtrykkelige Tilladelse, som han nok vanskelig vil give Eder, og Bønder fra forskjellige Sogne maae paa ingen Maade komme sammen." — — Han fremtog derpaa et stort Brev, udfoldede det og vedblev tildeels læsende: „Conferentsraaden har desuden skrevet mig til, at han med Smerte og Uvillie har erfaret, at de „„vrange Forestillinger om Bondens Retsforhold, som kunde føre til Utilfredshed og fremkalde Ønsker og Fordringer, der ikke kunne tilfredsstilles uden Krænkelse af uomtvistelige Eiendomsrettigheder og lovgyldige Contracter, altsaa ikke uden at ryste Grundvolden for enhver Borgers Velfærd og Sikkerhed"", at dette Uvæsen ogsaa har begyndt at indsnige sig paa hans Gods; men han vil aldrig laane Øre til saadanne Begjæringer, og I kunne være rolige for, at han ikke for nogen Priis afstaaer sin Eiendomsret til Godset. Han har hørt, at der ogsaa her findes En af de mistænkelige Personer, som omtales i Reskriptet, der reise omkring og opægge Bønderne, og som Øvrigheden nu skal holde et vaagent Øie med og drage vedbørligt til Ansvar; — — lad mig see — jo „„en vis Anders Nielsen, som ikkun er Tjenestekarl, og altsaa i denne Sag aldeles uvedkommende"". — Jeg veed ikke, om Nogen af Eder kjender en saadan Person", tilføiede han med et skarpt Blik paa Anders, „i alt Fald vil han ikke længe blive taalt her paa Godset." Med disse Ord gjorde han en Bevægelse med Pidsken, der baade kunde antages for en Afskedshilsen til hans Tilhørere og for en Opmuntring til hans Hest. Denne svingede omkring og satte i fuld Fart ud af Porten, hvorimod hine i nogle Øieblikke bleve staaende ubevægelige og stumme, som slagne af Forfærdelse.

Omsider hævede den Ene efter den Anden Øinene og saae spørgende paa de Øvrige. Sognefogden tog først Ordet, idet han knugede det modtagne Papir i Haanden: „Hvad betyder dog dette her? Hvorledes kan det hænge sammen?!"

„Det er umuligt!" udbrød Anders, „det kan ikke være sandt; det er Noget, Forvalteren har opdigtet: Han lyver!"

„Noget Sandt maa der dog være deri", mente Rasmus, „lad os nu gaae indenfor og læse det Hele i Sammenhæng."

Det var Cancelli-Circulairet af 8de November 1845.

Anders læste det høit og tydeligt, hvorpaa de i Forening gjennemgik det, Sætning for Sætning. Hvad Forvalteren havde oplæst deraf, var desværre kun altfor sandt, om han end havde søgt at gjøre det endnu mere truende, end det var; i ethvert Tilfælde indsaae de, at den paatænkte almindelige Forsamling nu ikke kunde afholdes, og dersom Conferentsraaden havde skrevet endog blot det Halve af det, der tildeels var dem forelæst som en Hilsen fra ham, meente de ogsaa, at deres Bestræbelser vilde være unyttige. Heri var Anders rigtignok ikke ganske enig med de Øvrige: det var jo klart, paastod han, at man (og hvem Andre skulde det være end Forvalteren?) havde forebragt Godsherren aldeles falske og løgnagtige Beretninger om deres Fremgangsmaade og Hensigter; det var derfor ogsaa muligt, at han slet ikke kunde være saa utilbøielig til at overdrage dem deres Gaarde paa en for ham selv saa fordeelagtig Maade, naar han fik Sandheden at vide og erfarede, hvor langt det var fra, at deres Opførsel kunde kaldes oprørsk eller ulovlig. Anders raadte derfor, at de, som her vare forsamlede, saasnart Conferentsraaden kom, skulde gaae til ham og fremstille ham Sagen for om muligt at bevæge ham til selv at tilbyde enten hele Godset eller dog dem, der ønskede det og vilde betale anstændigt derfor, Arvefæste eller Selveiendom; og dersom det trak længere ud med hans Ankomst, meente han, at 2 af dem snarest muligt skulde begive sig paa Veien til ham. Men de vare som bedøvede af det Slag, der saa uventet havde truffet dem, og vovede ikke længer at vente noget gunstigt Udfald af deres Bestræbelser. Selv Rasmus havde tabt Modet, og det kunde ikke troste ham, at Anders blev fast ved sin Beslutning, i ethvert Tilfælde at tale med Conferentsraaden, for idetmindste at afvælte de falske Beskyldninger, som maatte være gjorte imod ham. Rasmus rystede paa Hovedet og sukkede: „Hvad kan det hjælpe? — vi ere jo kun Bønder, og nu see vi, om vi ikke havde vidst det før, at de Store holde sammen imod os." —

Fra den Tid var der ikke mere at tænke paa nogen Enighed mellem Bønderne. De Fleste istemmede med gamle Rasmus: „Hvad kan det hjælpe?" men Mange hengave sig til endnu langt bittrere Klager over Bøndernes Lod. Enkelte gik omkring og hvidskede deres Standsfæller i Øret, at de kun skulde give Tid; saadan som det nu var, kunde det ikke længe vedblive; Godseieren havde fra først af ingen lovlig Ret til Fæstegodset, det tilhørte Bønderne, og det vilde ikke vare længe, før han blev nødt til at overlade dem deres Gaarde til Eiendom uden nogen Forhøielse i Afgifter; og naar de mere Forstandige søgte at overbevise dem om det Urigtige i denne Forestilling, kunde de Intet udrette, netop fordi den udbredtes i Smug paa Steder, hvor de ikke strax kunde komme til at modarbeide den.

Blandt dem, der især vare virksomme for ved forskjellige Forestillinger, efterhvert han troede, at de hos Enhver især kunde gjøre bedst Virkning, at fraraade den paatænkte Handel og stifte Uenighed blandt dem, der allerede havde viist Tilbøielighed dertil, var Simon. Det var da ogsaa naturligt nok, at han nødig saae, at denne Handel kom istand, da hans endnu ikke opgivne Haab om at komme i Besiddelse af Else og hendes Faders Gaard derved ganske vilde strande, og selv om han vilde opgive denne Plan, maatte han jo see sig om efter en anden Gaard, men uagtet han havde Penge nok til at *kjøbe* den ringeste, naar den først var bleven Eiendom. Men det var ikke alene Simon, som af al Magt virkede i den Retning; ogsaa adskillige Andre, der ligesom han nøde Forvalterens særdeles Fortrolighed, gik omkring i samme Hensigt og brugte næsten de samme Ord, som han, hvoraf det blev klart nok, hvem der havde udsendt dem og lært dem deres Lectie.

(Fortsættes.)

Bidrag til Menneskekundskab.

Motto: Seer Jer i Speil!

Den, som hyppig har Leilighed til at iagttage Menneskene under saadanne Forhold, hvor deres Interesser staae i Fare for at lide Skaar, har ogsaa meest Leilighed til at samle Menneskekundskab. Folk kunne være meget elskværdige, omgængelige og behagelige; men kommer det an paa at opfylde tidligere indgaaede Forpligtelser, at indfrie givne Løfter, at betale en Æresgjæld, eller ofte endog kun paa at opfylde en simpel moralsk Forpligtelse af Menneske imod Menneske, men som medfører nogen Opoffrelse eller Selvfornægtelse, saa vil man ikke sjelden have Leilighed til at opdage Skyggesider hos Characterer, hvor de mindst ventedes, og være istand til at skjælne den sande Hædersmand fra Den, der i Folkemunde feilagtigen har gaaet for at være det. Den strængt redelige Mand opfylder ei alene givne Løfter; han opfylder endog dem, som han har foresat sig at v i l l e opfylde, ihvorvel Læben ei udtalte det lovende Ord.

Hverdagsmennesket gaaer meest uantastet igjennem Livet. Mængden angriber uden Skaansel Dem, der true med at voxe den over Hovedet, og kun faa ere De iblandt den, der vove at hæve deres Røst til Forsvar for de nalmindelige Characterer, naar den almindelige Mishagsmurren først har begyndt sit Kredslob om dem. I Begyndelsen har man ofte intet, slet intet Andet imod dem, end at de ere — nalmindelige, at de ere „altid imod Strømmen"; men kunne Folk være heldige nok til at opdage en eller anden Svaghed hos dem, hvorfor jo ingen Dødelig er fri, saa er det et herligt Fund, en Skat, hvormed der aagres i det Uendelige; man skyer da heller ikke at indrømme deres Fortrin og gode Sider, thi det vil jo aldrig fattes paa Leilighed til at give Talen én saadan Vending, at man i samme Øieblik kan tilintetgjøre dem ved at tilføie et betydningsfuldt — m e n.

Hos Mennesker med herlige Egenskaber findes ofte skarpt fremstikkende Feil. Men det Gode og det Onde ligger ogsaa hinanden saa nær, at det næsten er umuligt at betegne Grændsen med Nøiagtighed, hvor Dyd holder op at være Dyd og begynder at helde til Lastens Gebeet. Hvor let gaaer varm Følelse ikke over til Føleri og Blodagtighed, Kjærlighed til Lidenskab og Villieskraft til Haardhed! — Vel Den, der besidder tilborlig Takt, og Herredomme over enhver af sine Følelser, for stedse at kunne holde dem paa den gyldne Middelveis Bane!

Mange gaae maskerede gjennem Verden. Vi føle, at disse Folk vise os en Maske istedetfor et naturligt Ansigt, uden at vi kunne komme paa det Rene med hvad den skjuler. Længe kunne vi være i Tvivl; men et Tilfælde sønderriver undertiden Sløret, Blændværket er hævet, og vi vide, hvorledes vi ere farne med dem.

Der gives en naturlig Venlighed, der kommer fra Hjertet og finder Veien til Hjertet; den er Gjenskinnet af et venligt Gemyt. Der gives en sledsk og sukkersød Venlighed, der er et Skjul for List og Underfundighed. Der gives en forceret Venlighed, hvorved Ansigtsmusklerne ligesom krampagtigen fortrækkes til et unaturligt Griin; om den end direcle ikke skjuler noget Ondt, saa er den dog et Beviis for, at Venlighed er intet mindre end denne Characteers Eiendommelighed, fordi den frembringes med Anstrængelse. Endelig gives der en veemodig Venlighed, et Smiil igjennem Taarer, der ligesom Solstraalen baner sig Vei igjennem et Taagehav; den er som oftest et Kjendetegn paa en lidende og tillige ædel Sjæl.

Vi undgaae at omgaaes med Skuespillere, fordi vi befrygte, at de skulle spille Comedie med os; men vi omgaaes saa mange Mennesker, hvis hele Liv er en uafbrudt Kjæde af Forstillelse, der saa at sige spille Comedie fra Morgen til Aften deres hele Liv igjennem. De ere langt farligere end Hine, ligesom deres Studium er større. Skuespilleren af Profession lærer sin Rolle, og har han tilborligen opfattet den, følger den passende Betoning af Ordene og Ledsagelsen af de dertil svarende Bevægelser næsten uvilkaarligen, naar han forresten er begavet med noget Talent for sit Fag, ligesom Costumet ogsaa letter Foredraget. De Andre derimod skulle studere Alt, og maae stedse være belavede paa Alt, for at de ikke ved uforudseete Tilfælde skulle bringes fra Conceptene; men ogsaa dette bliver omsider til Vane, og Vanen er jo den anden Natur.

Der gives mange Mennesker, der mangle Hjerte til at gjøre Godt, men Mod til at gjøre Ondt. De passere derfor for at være charmante Folk; thi de gjøre jo Ingen Fortræd. Uopfordrede og i Stilhed gjøre de naturligviis ikke noget Godt; ved Anmodning om Det eller Andet af den Natur, paakommer dem Høste, Ildebefindende eller uventede Forretninger, men naar Alt dette er tilende, og de med Udholdenhed gjentagende opfordres, saa give de efter for den tvingende Nødvendighed, og gjøre Godt med paatagen Mildhed, og Bitterhed i Hjertet, fordi deres Feighed ei tillader dem at fremkomme med et aabenbart Afslag. Besidde de forresten endeel Forfængelighed, saa har denne ogsaa undertiden saa megen Indflydelse, at de ved dens Tilskyndelse overvinde sig til en eller anden ædel Handling, naar de kun forud kunne beregne, at den vil gjøre Opsigt.

Hvor-meget Godt vilde ikke skee, hvor meget mere end der overhovedet skeer, naar Udførelsen øieblikkeligen fulgte Tankens Undfangelse! Der er en vis Ladhed i Sjælen, som afholder Størstedelen fra øieblikkeligen at bringe den Idee til Udførelse, der er vaagnet hos dem, og have de først begyndt at opsætte det fra Tid til anden, saa vedblive de dermed, indtil Iveren for denne Gjenstand er kjølnet, og berolige omsider deres Samvittighed med, at det dog muligen var godt, at Dette eller Hiint ikke skete. Denne Ladhed forhindrer ei alene Udførelsen af mange gode Handlinger, men den forstyrrer endog Manges Velfærd, og en gylden Regel ligger tilvisie i Peter den Stores Ord: „Menneske! hvad Du vil gjøre, det gjør s t r a x, og tænk paa dit Endeligt." Vel Den, der alvorlig lægger sig disse Ord paa Hjerte, og gjør sig dem til ufravigelig Regel paa Livets Bane! Baade han selv og hans Medmennesker befinde sig vel derved.

„Jeg har ikke Tid", hører man saa ofte Folk sige med paatagen Vigtighed, og undersøger man det noget nærmere, saa vil man finde, at dette Ord bruges netop meest af Dem, der udrette Mindst. Af den virkelig virksomme Mand høres det sjeldent; thi vi have Tid til Meget, naar vi kun tilborligen ville benytte den. Det er netop denne Artikel, hvormed vi af Alt skulde være meest oeconomiske, og hvormed selv Gnieren ødsler, idet han spilder den med at tælle sine Skatte. Tid har stedse Værdi; thi det staaer til Enhver at gjøre den frugtbringende paa en eller anden Maade.

Sand Hjertensgodhed yttrer sig allerede tidligen hos enkelte Børn. De kunne ei nyde Noget, uden at ville dele det med Andre. Andres Glæde gjør dem mere glad, end deres egne Goder. Ynglingen bevarer endnu denne skjønne Følelse i sin fulde Friskhed; han er Alt for Andre, Intet for sig selv; hans Fornødenheder ere faa, han fry-

der sig ved Andres Glæde, og finder Tilfredsstillelse i at kunne skabe den, ved selv at undvære. Men denne varme Følelse, denne Vellyst af at opoffre sig, at tilsidesætte sit eget Jeg, er ei af Varighed; den taber sig med Livets Blomsteralder, ligesom Vaarens Pragt afløses af en qvalm Sommer, der snart gaaer over til en kold Høst med Slud og Storm. Ynglingen opdager ofte List og Beregning hos Dem, mod hvem han gjorde vel; han seer, at de ved Hykleri søge at føre sig hans Uerfarenhed til Nytte; han møder Utaknemmelighed, ofte endog Haan og Spot. Bittre, uendelig bittre Følelser opstaae hos ham; men han troer endnu, at de Skuffelser, han har erfaret, høre til Sjeldenhederne, som en uheldig Skjæbne har ladet ham stode paa. Men de gjentage sig bestandig i en stedse forandret Form, og smerteligen rinde uvilkaarligen Ordene af Schillers „Dykker" ham i Hu: „Unter Larven die einzige fühlende Brust, allein in der schrecklichen Einsamkeit." Han føler sig uendelig ensom og forladt, er paa Vei til at blive Misanthrop, har ei længer Tillid til Nogen, selv ei til Dem, der mene ham det vel. Men denne Sindsstemning er for qvalfuld til at den kunde være varig; han kan ei holde den ud; han begynder at tænke, at overveie: han erkjender, at han har været — en følsom Nar, og nu er han paa gode Veie til at blive Egoist. Da det ligger i den menneskelige Natur at gaae fra den ene Yderlighed til den anden, saa bliver ofte den meest Opoffrende i høi Grad egenkjærlig. Han bliver jo desuden Mand og Familiefader, og den Tanke rodfæster sig hos ham, at det er hans Pligt, at være netop saaledes. Kun hos faa, meget ædle Characterer træde Ynglingens varme Følelser for Andres Vel atter seirende frem, dog ledsagede af den modnere Alders Verdenskundskab og Erfaring. Vel Den, hvis Barm de endnu i Oldingsalderen ei have forladt, og som med Tilfredshed, ved at kaste Blikket tilbage ad sit Livs Bane, kan opdage Lykkelige, han har skabt paa sin Vandring, uden med Bitterhed at mindes den Undskab og Utaknemmelighed, han har mødt!

Aandsfattigdom søges hyppigen skjult under en paatagen Storagtighed, ligesom Mangelen paa Penge skjules under Pynt og Flitter. At Folk ville synes det, de ikke ere, er Selskabelighedens Grav og den egentlige Grund, der fjerner Menneskene fra hinanden, ligesom Aabenhed og Naturlighed letteligen forener dem. Storagtighed i alle dens forskjellige Gradationer er stedse stødende for Andre, dog meest følelig, naar den vises paa en plump og uopdragen Maade.

Den, som Lykken følger i ethvert Foretagende, faaer som oftest meget høie Tanker om sin egen Dueligbed, og troer sig berettiget til at kunne fordomme Andre, der ere mindre heldige. Den Lykkeliges Arrogants er ofte trykkende for den virksomme og duelige Mand, hvis Bestræbelser en fjendsk Skjæbne ikke kroner med Held; men Den, der er meest kjephøi i Medgangsdage, vil snarest blive forknyt, naar Modgangstimen nærmer sig, og ligesaa lidet kunne bære onde som de gode Dage.

Der ligger uendelig meget Characteristisk i et Menneskes Gang og Legemets Holdning medens han gaaer. Uvilkaarligen afspræger sig hans moralske Evner i hans Bevægelser, og naar man vænner sig til med Nøiagtighed at paaagte disse, vil man snart vide, med Hvem man har at gjøre, selv om man kun seer et Menneske bagfra. Der ligger virkelig noget Sandt i den gamle Bemærkning, at naar man nøigtigen vil efterligne et Menneskes Bevægelser og Maneer, man med Lethed vil kunne sætte sig ind i hans Tankegang. Hvor urimeligt dette end synes, vil man ved anstillet Prøve snart komme til den Erkjendelse, at det ei er aldeles ugrundet; thi ihvorvel man derved vel ei vil komme til Kundskab om, hvad et Menneske egentlig tænker, vil man dog komme hans Maade at tænke paa saa temmelig nær. Vel siges der, at Øiet er Sjælens Speil; men Mange have dette i den Grad i deres Magt, at de viseligen drage Omsorg for, at det ei skal røbe Sjælens skjulte Tanker; Faa derimod tænke paa, at Gangen og Legemets Holdning kunne udtrykke Characteertræk og Eiendommeligheder, der lønligen skjule sig i Sjælens Indre. Det Dannelsestrin, hvorpaa et Menneske staaer, den Opdragelse han har faaet eller erhvervet sig, fremlyser strax og umiskjendeligen af hans Gang. Om end den simple Mand i en fiin Kjole gjør sig Umage for at efterabe den Dannedes Maneer og Bevægelser, er det Paatagne og Tvungne deri dog i den Grad kjendeligt, at man ei længe er i Tvivl om, til hvilken Classe han hører. Denne Bemærkning hører til de Ting, som Enhver kan føle, men som vanskeligen lade sig forklare, men uvilkaarligen leder den os til at anstille Jagttagelser over Folk, naar vi f. Ex. see snart en Mand, der lister sig sagte og lydløst som en Kat, snart En, der traver og stamper som en Hest, eller En, der fægter omkring sig med Armene som et Par Møllevinger, eller En, der bevæger sig stivt og afmaalt som et Automat, ligesom vi strax faae en fordeelagtig Idee om Mennesker, hvis Gang er fri og naturlig smuk, og som forene Gratie med Lethed i enhver af Legemets Bevægelser.

Ligesom Udtrykket i et Menneskes Ansigt røber en Deel af hans Characteers Eiendommeligheder, saaledes ligger der meget Characteristisk i Haandskriften. Skrifttræk, der i Grunden ikke ere smukke, kunne tiltale os paa en behagelig Maade, og vi blive ligesom fortrolige med Skriveren, hvorimod virkelig smukke Træk kunne have noget Stødende, Noget, der berører os paa en ubehagelig Maade, og giver os en Slags Aversion for Den, hvem Haandskriften tilhører. Pedanteri, Opblæsthed, Spidsfindighed, Gnieri, en uddannet Aand, saavelsom Simpelhed og Mangel paa Opdragelse, samt andre skarpt fremtrædende Eiendommeligheder, fremlyse paa en kjendelig Maade af Haandskriften. De Characteerløse skrive sjelden lige; Pedanten skriver stedse stivt; den Opblæste farer omkring med store Sving; i den Spidsfindiges Haandskrift ligger noget Skarpt; Gnieren sparer som oftest Toddelen over J'et og skriver sammenkrympet; den Dannedes Haand har noget Afrundet; Simpelheden er stedse umiskjendelig, selv om den viser sig i en smuk Form, ligesom vi strax kjende den hos Personer, selv om de ere velskabte og stikke i en fiin Paaklædning.

Ondt Sind og ondt Hjerte ere to meget forskjellige Ting, ihvorvel de i det daglige Liv hyppigen forvexles med hinanden. Der gives Mennesker, der stedse føre det onde Ord paa Tungen, der søge Morskab og Adspredelse i at leve i en evig Skjælden og Kjævlen, men som ofte hemmeligen gjøre meget Godt. De skamme sig imidlertid for Handlinger, der staae i Strid med deres sædvanlige Talemaader, og det er dem derfor magtpaaliggende, at disse Handlinger skjules saa meget som muligt. Det er en Forfængelighed af et eget Slags, at ville synes værre end man er; dog findes den ei saa sjeldent.

Satirikeren er ofte langt fra at være ond. Den usalige Lyst til at ville raillere over Andres Skrøbeligheder har hyppigen sin Grund i Forfængelighed, i Lyst til at behage. Satirikeren opvækker Latter ved sine Bemærkninger og bidende Indfald; han er istand til at gjøre Enhver uden Undtagelse latterlig, og Latteren, dette tilsyneladende Bifald, opmuntrer ham end mere til at lade

sit Vid spille. Han erhverver sig imidlertid Ingens Velvillie, og man trækker sig gjerne i al Forsigtighed tilbage fra ham, hvor Leilighed gives, fordi man kjender sine egne Skrøbeligheder og maa befrygte, at medens man gotter sig over det Slud, der hist traf saa vel, kan en anden af de Pile, der flyve fra hans Læber ilsæng, ramme os selv paa det Allersoleligste.

t—s—t.

Skizzer.

Fattig og riig.

Hvilken uendelig Forskjel imellem Folk, der ere i Besiddelse af Guld og Solv, det døde, i sig selv værdiløse Metal, imod dem, hvem Fortunas Gunst ei har tildeelt dette Mammon! Man bukker for den Rige, man nikker til den Fattige; man byder den Rige Plads i Sophaen, den Fattige i det Høieste en Stol ved Døren. Man foranstalter Dineer og Soupeer for den Rige og føler sig hædret ved hans Nærværelse; man byder den Fattige en Kop Theevand, men den Fattige er ofte stolt, og afslaaer det undertiden endog ret velmeente Tilbud. Man trænger sig til den Rige, og man frygter for at være alene med den Fattige; begge disse Ting forresten uden Grund, thi man skal ialmindelighed ei vente sig nogen Fordeel af den Rige, han har som oftest Intet at miste, og den Fattige med nogen Livserfaring bebyrder ikke gjerne Andre med Klager, hans Tanshed kan for Den, der har Hjerte til at hjælpe, indeholde en stum, ei udtalt Anmodning om Hjælp. Brammende og med Støi fremtræder den Rige paa Livets Bane; ydmyg og beskeden vandrer den Fattige sin stille Vei. Den Rige kan ei gjøre noget Skridt uden at faae det uhyre betalt, og en ringe, meget ringe Løn venter den Fattige for saare megen Møie. Det var jo ogsaa den største Urimelighed, at han skulde fortjene Meget, han er fattig, og maa takke Gud for Noget. Rigdom giver Forstand, og Fattigdom gjør indskrænket; thi den Tid, som den Rige anvender til sin Aands Udvikling, om end ikke ligefrem ved Studium, dog ved Speculationer og Calculer, hensukker den Fattige under trykkende Næringssorgers Byrde, der nedbryder Sjæl og Legeme. Alligevel nødsages den Rige undertiden til at benytte den Fattiges Kundskaber; Denne bliver nu overskyllet med Galanterier, hvormed Hiin troer fuldeligen at betale hans Uleilighed, og har den Rige opnaaet sin Hensigt, saa er den Fattige glemt. Den Rige fraadser ofte meest inden lukkede Døre; den Fattige sulter for at kunne dele en anstændig Ret Mad med en Ven. Den Rige er utilfreds med Alt, og sukker fordi han Intet har at sukke over; den Fattige gjør sig Flid for at være tilfreds paa sin tornefulde Bane og søger at finde en Nydelse i Noisomhed. Den Rige taler i en brøutende og afgjørende Tone om Alt; den Fattige tier og tænker, og har ofte ondt ved at tilbageholde et Smiil ved Riigmandens deciderende Bemærkninger. Den Rige, der ødsler Tusinder for at tilfredsstille sin Forfængelighed, prutter paa den yderste Skilling med en stakkels Håandværksmand for forrettet Arbeide; den Fattige betaler Denne uden mindste Bemærkning, thi han føler, at Lønnen er smurt fortjent. Den Rige giver Intet, uden at det vækker Opsigt, han kan ei give Alle, thi saa blev han jo selv fattig, man maa desuden gjemme Noget til Nødens Stund; den Fattige deler den sidste Skjærv med sin lidende Broder og stoler paa Guds Styrelse, der ei lader ham lide Mangel paa Livets første Fornødenheder. Den Rige dør, og Tusinder følge hans Baare, Aviserne udbasune hans Roes; den Fattige dør, og en trofast Ven fælder en Taare ved hans Grav.

Morgen og Aften.

Herlig er Livets Morgen, Barnets Opvaanen ved Moderbrystet; sørgelig er dets Aften, naar Oldingen, sig selv ubevidst, atter leger som et Barn, eller under Smerter vaander sig paa Sygeleiet. Skjøn er Morgenen, naar Millioner Dugdraaber som Diamanter hænge ved Græsstraaene og Blomsternes Bæger, forgyldte af Solens første Skjær, og den balsamiske Luft er gjennemtrængt af Fuglenes Qviddren; og dog bortsove Tusinder og Millioner den gyldne Morgenstund, og søge Regres i Aftenens stoiende Glæder. Vel kan ogsaa en mild Sommeraften være skjøn, saa skjøn endog, at den endnu lever i vor Erindring, naar Vintren har dækket Jorden med sit Liglagen; dog aldrig bliver den saa opløftende, saa uendelig riig, som Morgenen har været. Den, hvis Sjæl og Legeme ere sunde, vaagner munter og veltilfreds, hans Læbe aabner sig uvilkaarligen ligesom til Jubelsang; den Sjæl- og Legemssyge slaaer Øiet sukkende iveiret, og tænker paa den kommende Dags Sorg og Plage. Natteravnen og endmere Sviregasten vaagner med Rædsel; han kan ei taale Dagens Skjær, og lukker hurtigen de røde Øine, for endnu at mindes Aftenens svundne Glæder, men det hjælper ei: han maa gjøre sig fortrolig med Tanken, at Morgenen, den rædsomme Morgen, er kommen. Den Ædruelige er frisk om Morgenen; Drankeren føler sig kun vel om Aftenen, naar Vinen atter har omtaaget hans Sandser, atter lullet Samvittigheden i Søvn. Lidenskaberne hvile om Morgenen, men de gløde om Aftenen; man forlover sig om Aftenen, og har man udsovet, tog man gjerne Haand og Hjerte tilbage. Den Flittige benytter den gyldne Morgenstund, thi Morgenstund har Guld i Mund; den Dorne driver Dagen hen med Kjedsomhed, og det bliver ofte Aften, inden har faaet begyndt sit nødvendigste Arbeide; Ynglingen omsværmer lyksalig den Elskede i hans Kjærligheds Morgen; og med Bitterhed skilles ofte Oldingen paa Sottesengen fra sit Livs Ledsagerinde, der bandt ham en Tornekrone istedetfor en Rosenkrands. — Skjøn er Morgenen, men den kalder Mennesket til Dagens Møie og Besvær; skjøn er Aftenen, thi den indbyder det trætte Legeme til Hvile.

Smuk og styg.

„Hvor hun er deilig! Hvor hun er grim!“ Hvo har ikke ofte hørt disse eller lignende Udraab? Den smukke Pige træder frem, og Hærskarer af Tilbedere flokkes omkring hende; hun taber sin Viste, og af bare Iilfærdighed for at tage den op støde Folk hinanden Buler i Hovedet; hun oplukker Munden, og det næppe udtalte, ofte meget simple Ord flyver som en Løbeild over hele Selskabet; hun glider, og Alles Hænder ere beredte til at gribe den himmelske Byrde. Lyksalig er Blomsten, der visner ved hendes Barm, Græsstraaet, der nødtynges under hendes Fod, og Mangen ønsker: gid jeg var Blomsten, endog kun Græsstraaet! — Den stygge Pige sidder ubemærket i sin stille Krog. Hvorfor skulde hun ogsaa bemærkes? Hun er jo grim; hun er en Skygge, der kun tjener til at fremhæve Lysets Glands, thi Lys var ei Lys, dersom Skyggen ikke var til. Hun sidder forladt, alene, med sit gode Hjerte, med sin Aands rige Fylde; men hende ubevidst frembryder et mildt, undsigelig elskeligt Blik af hendes Øie, et Skjær af Sjælens skjønne Harmoni, og fængsler Beskueren med mægtig Tryllekraft; hun bliver elsket, ikke for sit glimrende Udvortes, men for sit sande indre Værd. Hun bliver Hustru og Moder, og noisom i sine

Fordringer, tilfreds med Alt, rogter hun sit Kalv med Glæde og udbreder Glæde og Velsignelse i sin Virkekreds. — Den Smukke vrager længe iblandt Hærskaren af sine Tilbedere, og vælger omsider den Fyrigste, den, hvis Flamme snarest slukkes. Han bliver snart mæt af at see paa det smukke Ansigt, der desuden taber sig Dag for Dag; hun er vant til Tilbedelse, men han er kjed af at tilbede. Hun føler sig oprørt; han gaaer sin Vei, og efterlader hende i Fortvivlelse. Hun bliver en daarlig Hustru, en ligegyldig Moder, og stræber kun at fastholde de bortflygtende Yndigheder; men uigjenkaldeligen ere de tabte, og Triumphvognen, som Alles Hænder vilde trække, er gaaet ifstaa. Ti Aar derefter møde vi den fordum feirede Skjønhed, og vi see en Carricatur, i hvis Aasyn udtrykkes Bitterhed over Livets skuffede Forhaabninger. Vi møde ogsaa den upaagtede, den stygge Pige, og Sjælero og Tilfredshed fremlyse af det milde Blik og laane de mindre smukke Træk et herligt Rosenskjær.

t—s—t.

En Særling.

I Brüssel skal med det Første forauctioneres en berømt Malerisamling, der har tilhørt en Særling af første Skuffe, som døde i Juni Maaned d. A. Sin hele Formue, der engang gav ham 40,000 Gylden i Renter, havde han indtil den sidste Skilling anvendt til Indkjøb af Mesterværker af den flamske Skole. Hans Samling var ogsaa beundringsværdig; men selv var han saa fattig, at han led Mangel paa det Allernødvendigste, uagtet han, ved blot at sælge et Par Stykker af sin Samling, igjen kunde komme til Velstand. For han imidlertid skulde have gjort det, var han hellere sultet ihjel. Og dog levede han alligevel i de sidste Aar af sin Samling. En gammel Tjener, den Eneste, der var bleven tilbage hos ham og tjente ham uden Løn, forevistе nemlig Fremmede den herlige Malerisamling, og modtog naturligviis derfor en Gave. Af disse Penge opholdt baade Herre og Tjener Livet i flere Aar; men tilsidst døde den gamle Tjener, og nu maatte Herren, naar han ikke vilde sulte ihjel, selv paatage sig en Tjeners Skikkelse. Kom der Nogen, for at see Galleriet, iførte han sig selv Livreet og forevistе dem Malerierne. „Min Herre er gaaet ud", sagde han, og udviklede ved ethvert Maleri en saadan Kundskab, at han ofte satte Beskuerne i Forbauselse. Undertiden spurgte man ham vel ogsaa om hans Herre, og tillod sig derhos droie Spotterier over den Galskab, der fordømte ham til Fattigdom. „Det er en Særling, en Nar!" sagde man. Hr. N. hørte med stoisk Koldblodighed paa saadan Tale, eller forsvarede, som tro Tjener, sin Herre saa godt han kunde. Var Besøget tilende, rakte han philosophisk Haanden frem og modtog sin Løn.

Aarstiderne
i fire Billeder.

Høsten.

Skoven taber sine Blade,
Marken pranger med sit Guld,
Bonden samler i sin Lade:
Loe og Lade alt er fuld;
Høit mod Himlen endnu kneiser
Bagved Huset mægtigt Hæs,
Og et nyt han alt opreiser —
See der kommer sidste Læs.
See de mange flinke Hænder,
See de muntre Smiil paa Kind,
Hestene de fra alt spænder,
Nu de skyde Vognen ind.
Hvor geskiæftige de ile,
Endt er jo den varme Dag.
Bonden mon' i Skjægget smile,
Seer den Travlhed med Behag.
„Gaae saa, Børn! kun ind i Stuen,
Hører I ei Peers Fiol!"
Smidskende de ta'e til Huen,
Hvert et Fiæs en Glædens Sol!
Bonden mon sig lidt betænke,
Kaster Diet rundt omkring:
Gamle Trofast i sin Lænke
Gjør saamange glade Spring.
„Stakkels Dyr! skal Du alene
„Staae og kukkelure her!
„Bedre Skjæbne, vil jeg mene
„Er Du gode Sjæl dog værd."
Saa han løser den af Lænken,
Begge glade følges ad,
Hunden viger ei fra Bænken,
Hvor den kjære Husbond sad.
Hvergang han til Glasset nipper,
Seer saa troe den til ham op,
Hvergang han i Dandsen tripper,
Følger den med glade Hop.

Seent først Gjæsterne sig liste
Bort med venlig Tak og Nik,
Og til Hvile blandt de Sidste
Bonden med sin Trofast gik.
Begge mødige og trætte
Sov de begge ind i Hast,
Trofast kun med Slummer lette,
Bondemanden trygt og fast.
Hunden ved sin Herres Side,
Herren ved sin bedste Ven;
Saadan uforstyrret glide
Nogle Timer for dem hen.

Da stiger skjult af Nattens Mørke
En Voldsmand gjennem Vinduet ned,
I Diet Ild, i Armen Styrke,
Og Rov og Mord i vilden Sind.
„Det Bondeslov mon' svarligt veie",
Saa tænker han ved Midienat,
Og nærmer sig den Trygges Leie,
At vie ham til Døden brat.
Hans Høire har alt Jernet kryfset
Og svinger det til sikkre Stød,
Da — griber Trofast ham i Bryfset
Og truer ham med kvalfuld Død.
I Angst og Skræk op Bonden farer
Og seer den frygtelige Strid;
Dog Kampen ikkun stakket varer,
Der vexles Stik, der vexles Bid.
Forgiæves han ad Trofast kalder,
Han beder, skjænder — uden Held.
Da see: den stærke Fjende falder
Og aander ud sin sorte Sjæl.
Til Herren hen sig Hunden slæber
Og lægger mat sit Hoved ned,
Dens Hjerteblod paa Gulvet klæber —
Saa bitterlig den Bonde græd.

Næste Dag han gaaer i Haven
Ud og tager Spaden med,
Og med Taarer graver Graven,
Sænker saa sin Trofast ned.
„Trofast Ven Du var herneden",
Saadan han paa Stenen skrev,
„Ja selv ind i Evigheden
„Trofast som Du var Du blev."
Og, hvergang ved Høst ad Aare
Skovens Blade falde af,
Offrer han til Tak en Taare
Paa sin kjære Trofasts Grav.
„Lad det hvirvle, lad det segne,
„Lovet her paa Graven, hen:
„Hist i Salighedens Egne
„Samles jeg med Dig igien!"

T.

Nykjøbing. Udgivet af W. F. Laubs Enke. Redigeret af Chr. Jørgensen. Trykt i Laubs Enkes Officin.

For underholdende Æmner.

Tillægsblad til Lollands-Falsters Stiftstidende.

1846. October. № 10.

Fæstebonden.

(Original Fortælling.)

(Forsat.)

„Og Tiden krøb med Sneglefjed,
Den løber ei for Klage."

Julen, som ellers pleier at bringe Glæde og Munterhed, hengik sørgeligt og stille. Conferntsraaden kom ikke, og ventedes nu først til næste Foraar eller Sommer. Rasmus skrantede bestandig og kom atter til at see gammel og affældig ud. Ogsaa Else hængte med Hovedet og hentæredes af Græmmelse; Fremtiden syntes hende indhyllet i en mørk uveirspaaende Taage, som hun ikke formaaede at gjennemtrænge. Een Gang gjorde hun endnu et Forsøg paa at bevæge den Gamle til at lade dem holde Bryllup, for at de i Forening kunde pleie ham og drive Gaarden for ham, men hun fandt ham ubevægelig. Forvalteren havde ogsaa ladet ham forstaae, at han i dette Tilfælde skulde have sit Fæste forbrudt, og han havde viist ham en Lov, som virkelig syntes at give Godseieren Ret til at forbyde enhver Bonde under Fæstets Fortabelse at have gifte Børn tilhuse*).

Da meldte sig kort efter Fastelavn en ny Frier, paa hvem Else til sin Sorg ikke kunde udsætte Andet, end at det ikke var Anders. Det var en formuende Selveierbondes Søn fra Nabosognet, en skikkelig Karl af et uplettet Rygte; hans Navn var Peder Svendsen. Han havde kun et Par Gange leilighedsviis seet Else, men aldrig talt med hende. Han yklede ingen heftig Kjærlighed til hende, men sagde ligefrem, at da han nu var henved 30 Aar gammel, ønskede han nok at blive sin egen Mand, hvorfor han saae sig om efter en god Fæstegaard; hans Fader havde allerede talt med Forvalteren derom, og naar Rasmus vilde afstaae ham sin Gaard, var der fra Herskabets Side Intet i Veien.

Rasmus kunde ikke dølge sin Glæde over dette Tilbud og sit Haab, at Else for sin egen og hans Skyld vilde være saa fornuftig at modtage det. Hun blev kaldet, og tilstod, at hun ikke havde Noget imod Peder, men bad ham dog hellere at henvende sig til en Anden, og fortalte aabent, hvorledes det stod sig mellem hende og Anders, hvilke Vanskeligheder der hidtil havde stillet sig i Veien for deres Forbindelse, men at hun desnagtet haabede, at de omsider skulde blive fjernede; hun forsikkrede tilsidst, at hvorledes end hendes Skjæbne skulde blive, saa kunde hun dog aldrig glemme Anders eller skjænke nogen Anden sin Kjærlighed. Peder havde nok hørt, at hun skulde have havt Anders, men troede, at denne Forbindelse allerede var opgivet. Han fandt det meget smukt, at hun var sin Kjæreste tro, og ansaae dette netop som et Tegn paa at hun vilde blive en god Kone; men naar Anders ikke kunde fæste Gaarden, ansaae han det med Rasmus som en Selvfølge, at han heller ikke kunde tænke paa at faae Else; han selv gjorde ikke Fordring paa nogen varm Kjærlighed, og haabede, at hun nok med Tiden skulde blive tilfreds med ham.

Else var i en piinlig Forlegenhed: Hun saae sin kjærlige Fader daglig mere og mere nedbøies under Sorgen for hendes Fremtid, og hun vidste, at det nu kun kostede hende et Ord at vende hans Sorg til Haab og Glæde! — kun et Ord! men dette Ord skulde være afgjørende for hendes hele Liv, skulde styrte den, der var hende kjærere end hendes Liv, i Fortvivlelse, og for stedse tilintetgjøre hendes Haab om Kjærlighedens Lykke ved hans Side. Og det var jo dog kun hendes Lykke, Faderen søgte! Var det da ikke et Selvbedrag, naar hun troede at kunne gjøre ham lykkelig ved at opoffre sin Kjærlighed for hans Ønske? Vilde hans Ulykke ikke vende tilbage forstærket ved Selvbebreidelsens Plage, naar han skulde see hende hensvinde af Hjertesorg og omsider synke i en tidlig Grav?

Hun kunde kun ufuldkomment finde Ord til at udtrykke disse Tanker, som i forvirret Blanding tumlede sig i hendes Sjæl, men hun mindede Faderen om den bestemte Aftale, at han ikke for Pintse vilde tage nogen anden Bestemmelse med hende, og hun haabede, at Gud endnu baade kunde og vilde vende Alt til det Bedste. Rasmus meente rigtignok, at „det Bedste" nu var, at hun tog Peder, og at de gjerne kunde betragte det som en Guds Tilskikkelse, at en saa brav og formuende Frier havde indfundet sig; men hun vilde ikke bryde sit Løfte og bad derfor Peder at give Tid indtil hen i Juni Maaned. Hermed var han tilfreds. Han lagde Tilbageveien om ad Molsted og fremsatte selv med Sindighed hele Sagen for Anders, idet han fortalte ham Alt, hvad Rasmus og Else havde sagt. Anders hørte ham roligt, og hvorvel de Vanskeligheder, som stillede sig i Veien for hans Forbindelse med Else, herved syntes at formeres, var det ham en Slags Trøst, at Else nu i ethvert Tilfælde blev befriet for Simons Overhæng, og at Peder var en skikkelig, velsindet, om end noget indskrænket Karl, der viist vilde gjøre Alt, hvad der stod i hans Magt, for at hun skulde blive tilfreds og lykkelig.

Anders havde længe befundet sig i en feberagtig Spænding: Snart syntes han at føle hos sig en Tro, der kunde flytte Bjerge, en Kraft, der kunde nedslaae alle Hindringer, men snart lod han igjen Hovedet synke i Fortvivlelse og var ikke langt fra, ligesom Job, at forbande den Stund, han blev født; — som oftest hengav han sig med stille Ydmyghed i sin Skjæbne og forlod sig paa, at om og Menneskene tænkte det til det Onde, saa vilde Gud dog vide at vende det til det Gode, men til andre Tider rasede en vild Storm i hans Indre, og det forekom ham, at han for at stille den maatte gaae ud paa Veie og Stier og som Rover føre Krig paa Liv og Død mod Menneskene for at hævne den Uret, han meente at have lidt af dem, eller at han dog maatte fordre Forvalteren og Simon til blodigt Regnskab for dog een Gang at see dem ydmygede for sine Fødder, at vise dem sin Overlegenhed og mætte sit Had, — thi i saadanne Øieblikke hadede han. Med rastløs Uro fattede og forkastede han den ene Plan efter den anden, og Peder Svendsens

*) Danske Lov 3—19—7, som dog ved senere Forordninger og Praxis er noget — skjøndt uvæsentligt — formildet. Som bekjendt fandt den roeskildske Stænderforsamling i 1846 det ikke Umagen værdt at undersøge, om der ikke maatte være Grund til at ønske dette Lovbud ophævet.

Mellemkomst forogede endnu denne Usikkerhed. Hvad var her det Rette? Burde han ikke frivillig trække sig tilbage og selv raade Else at gribe den Haand, der blev hende rakt? Og dog — hvilken Fremtid vilde derved beredes hende? I en saadan Uvished er der allerede vundet Meget, naar der er vundet Tid, og skjøndt han ikke med samme Fortrøstning som Else turde hengive sig til Haabet om, hvad denne Tid vilde bringe, var det ham dog en Beroligelse, at her ikke kunde tages nogen afgjørende Beslutning før efter Pintse.

Saaledes saae han atter Foraaret nærme sig: Sin Kiste og hvad han ellers eiede, med Undtagelse af de nødvendigste Klæder, havde han gjort i Penge, og han kunde med den gamle græske Digter sige: „Jeg har alt Mit med mig", da han den første Mai med en Bylt paa Armen og 70 Rbd. i Lommen vandrede ud af Soren Skades Gaard.

Det var et tungt Møde, der forestod ham i Farse. Han havde tænkt, saa hurtig som muligt at tage Afsked, og endnu samme Dag begive sig paa Veien til Hovedstaden for at lægge sin Skjæbne i Conferentsraadens Haand; men Rasmus bad ham at tove den Dag: saa skulde Else imidlertid lave en Madpose til for ham, og han vilde selv den næste Morgen tilligemed sin Datter kjøre ham til Guldborg Færgegaard. Skjøndt han vel vidste, at han ved endnu engang at dvæle i den skuffende Drøm om Kjærligheds Lykke ikkun forogede og forlængede Afskedssmertens Bitterhed, kunde han dog ikke modstaae en saa venlig Indbydelse. Alle Tre vare tause og indsluttede, som frygtede de for at udtale de sørgelige Tanker, der opfyldte deres Sjæl og sammenknugede deres Bryst. Omsider kom det Øieblik, da de skulde adskilles — ak, maaskee for aldrig mere at sees i denne Verden. Da de nærmede sig Sundet, der liig en Solvstribe drager sig hen mellem de blomstrende Tvillingoer, standsede de, for at ingen Uvedkommende skulde blive Vidne til den tunge Skilsmisse. Elses taug, Læberne vare krampagtig sammenpressede, Hovedet bøiet som en knækket Blomst, ikkun Brystet arbeidede i voldsom Bevægelse. Ved at see saamegen Ynk paa det elskede Barn smeltede den gamle Faders Hjerte, og han bad selv Sønnen at vende tilbage og blive hos dem; men Anders havde taget sin Beslutning: Kunde Conferentsraaden ikke bevæges til at afstaae ham Gaarden, saa vilde han skriftlig underrette dem derom, og selv vilde han styrte sig ind i Livets Tummel. Soldaterstanden syntes ham for dette Tilfælde meest tiltrækkende, og helst vilde han som Tjener ledsage en af de Officerer, som han vidste vare i Begreb med at begive sig til Africa, for under det franske Banner at kæmpe mod Abd-el-Kaders vilde Skarer. Tilsidst sled han sig los fra Elses Favntag. Hans sidste Ord vare: „Er det Guds Villie, saa kommer jeg snart tilbage, og vi blive Alle lykkelige. Men skeer det ikke, saa stræb at glemme mig — —!" Han vilde have tilføiet, at hun da skulde tage Peder, og søge sin Tilfredshed ved at gjøre ham og sin gamle Fader saa lykkelige som muligt, men Stemmen nægtede ham sin Tjeneste, og efter at have givet Rasmus et varmt og trofast Haandtryk, ilede han afsted og sprang i Baaden, som hurtig førte ham bort fra den Strandbred, han maaskee aldrig mere skulde betræde.

Hurtig tilbagelagde han Veien over den nordvestlige Deel af Falster, og ankom før Middag til Gaabense. Her var han heldig nok til efter nogen Venten at komme med Leilighed over Vandet til Vordingberg, og endnu samme Aften naaede han et godt Stykke ind i Sjælland. Efter at have overnattet i en Kro, tiltraadte han atter sin Vandring i den aarle Morgenstund og stræbte med bange Anelse og tungt Hjerte fremad. Det var langt op paa Dagen, da han standsede paa det Øverste af Dalby Bakke for at trække Veiret efter den besværlige Gang. Han lod Blikket glide hen over Veien, som udstrakte sig snorlige foran ham i trættende og trøsteløs Ensformighed, uden Hvilepunct eller Afvexling for Øiet. Noget borte kom en glimrende Karret med 4 sorte Heste for rullende imod ham. „Det er ingen Sag for de Rige", tænkte Anders, „de komme igjennem Verden uden at mærke til nogen Besværlighed. Det er sagtens atter en af disse Lykkens Skjødeborn, som holde Hundreders og Tusinders Skjæbne i deres Haand, men kun tænke paa, hvorledes de selv bedst kunne gjøre sig tilgode og forøde Frugten af deres Slavers moisommelige Arbeide; det var noget Andet at blive trukken saaledes afsted, henstrakt paa bløde Silkepuder, — ja kunde jeg endda bytte Plads med en af de udstafferede Dagdrivere paa Bukken!" I det Samme holdt Vognen stille. Kudsken steg af for at eftersee Noget ved Hestetøiet, som var blevet urede, og leverede Tømmen til Tjeneren. Vinduet blev skudt tilside, og en aldrende Herre med trekantet Hat og Stjerne paa Brystet heldede sig ud og talte med Karlen. De vare endnu altfor langt borte, til at Anders kunde høre hvad de sagde. Han blev staaende i sine egne sørgmodige Betragtninger. Pludselig sprang et Faar op af Veigrøften: Forløberne bleve skye og føre tilside, og da Tjeneren ubehændig trak i Tømmen, steilede de og sløge ud. Kudsken vilde ile til Hjælp, men fik et Stød, saa han tumlede tilbage, og nu satte alle Fire afsted i rivende Fart. Stanghestene vilde vel i Begyndelsen ikke ret med, men deres Modstand varede ikke længe. Vognen svingede fra den ene Side til den anden og syntes hvert Øieblik at maatte kastes om. Anders saae tilbage ned ad den lange Bei, han nylig havde tilbagelagt: paa det Sted, hvor han stod, gik det netop en Smule opad, men kom de løbske Heste der forbi, vilde Intet kunne standse dem, og Vognen vilde neppe undgaae at blive slynget ned til en af Siderne, da Veien her var opfyldt over en temmelig dyb Kløft. Uagtet de bittre Tanker mod Vognens fornemme Eier, som nylig havde opfyldt ham, betænkte Anders sig ikke paa at vove et Forsøg til hans Frelse, men selv om han havde vaklet i sin Beslutning, selv om han havde vidst, hvad han i det Mindste maatte formode, at Forsøget vilde være unyttigt og koste ham selv Liv eller Lemmer, — saa vilde enhver Tvivl være forsvunden ved et Syn, som nu mødte hans Øie: I det aabne Vindue viste sig nemlig en ung smuk Dame, med den største Skræk malet i alle Miner. Hun søgte i sin Fortvivlelse at rive Vognderen op for at styrte sig ud, men den gamle Herre holdt hendes Haand tilbage, og hun fæstede da et saa bønligt Blik paa Anders, at en Steen maatte røres derved. Fra det Øieblik, Hestene først bleve løbske, til de kom til det Sted, hvor Anders ventede dem, forløb naturligviis ikke nær saa lang Tid, som vi have brugt til at fortælle dette. Han vinkede med Haanden, at Damen skulde blive i Vognen, og da de forreste Heste kun vare eet Skridt fra ham, sprang han til, greb dem i Toilen og søgte med sit Legems hele Vægt at holde dem tilbage. Nogle faa Skridt slæbte de ham henad Veien, men omsider standsede de pustende og rystende over hele Legemet. Anders var meget forstødt, men havde dog ingen væsentlig Skade taget; han spændte strax Forløberne fra, og medens Tjeneren, som var kroben ned af Bukken, og rystede lige saa meget som Hestene, holdt Tømmen, aabnede han Døren og løftede Damen ud. Hun var saa bleg som et Liig og en Afmagt nær; intet Ord kom over hendes Læber, men hun tilsendte ham et taknemligt, venligt Øiekast, der var bedre end mange Ord. Den gamle Herre kom nu ogsaa ud og modtog hende af den simple Bondekarls Arme, thi hun kunde endnu

ikke stotte paa Benene. Imidlertid kom Kudsken til; ogsaa nogle Bønder, som arbeidede paa Marken i Nærheden, samlede sig omkring Vognen, og da Anders saaledes ansaae sin Hjælp for overflødig, listede han sig bort for at undrage sig en Tak, som kun vilde gjøre ham forlegen, eller et Tilbud om Betaling, som vilde fornærme ham, og fortsatte sin modige Vandring.

„Mon det ogsaa var Umagen værdt", sagde han ved sig selv, „at vove sit Liv for at frelse saadan en Karl? Hvad om det er en Blodsuger, som drager ud paa sit Gods for at drive de fattige Stakler, der ikke kunne betale, hvad de skulle, fra Huus og Hjem, eller for med plump Haand at gribe ind i Hjerternes helligste Følelser, at sønderrive Kjærlighedens Baand, at adskille hvad Gud har forenet? Dog, det maa vel have været Guds Villie, at jeg netop skulde staae paa det eneste Sted, hvor Hestene endnu kunde standses; — og den smukke Frøken — nei, for hendes Skyld var det nok værdt at styrte sig i Fare! Hvorledes skulde ogsaa Nogen med en saadan Engel ved sin Side kunne ponse paa Ondt?" Han kunde ikke gjøre sig selv Rede for det forunderlige Indtryk, som Synet af denne Dame havde gjort paa ham. Hvor havde han før seet dette blide Ansigt, hvor havde dette Blik trængt sig ind i hans Sjæl? Eller mindede det Dieksat, hun i sin Dødsangst havde tilkastet ham, blot om det, hvormed Else havde betragtet ham ved Afskeden? Og da hun taknemligt smilede op til ham i hans Arme, — var det saaledes Else havde betragtet ham, da han frelste hende af Forvalterens Kloer? — Han var nærved at bebreide sig dette Indtryk som en Utroskab mod Else, og dog havde disse Tanker intet at gjøre med hans Følelser for hende, hendes Billede — derom holdt han sig overbeviist — var saaledes indgravet i hans Sjæl, at ingen Qvinde paa Jorden, ikke det meest bevægede Liv, ikke den længste Levealder kunde udslette eller fordunkle det.

Imidlertid blev Gangen ham mere og mere besværlig: hans ene Been var skrabet tilblods af Hestene, hans Knæ var stødt imod en Steen, og blev snart næsten ganske stivt, saa der ikke var nogen Udsigt til at naae Kjøbenhavn den Dag. Han havde allerede forsøgt at standse flere Vogne, som vare komne ham forbi, og spurgt om han maatte kjøre med; men istedet for Svar havde Kudskene pidsket paa Hestene og seet til den modsatte Side. Endelig tog en Honsekræmmer med et Par smaa Ralliker for ham op, og paatog sig for en lempelig Betaling at bringe ham til hans Reises Maal. Anders kunde ikke modstaae sin Lyst til om muligt at faae at vide, hvem det var, han havde frelst af en saa stor Fare, men Honsekræmmeren kunde ingen Underretning give ham derom, og i en Kro, hvor de bedede, erfarede han kun, at det ikke var Nogen af Godseierne i den Egn. Det gik ynkelig langsomt, men i den Tilstand, hvori Anders befandt sig, maatte han give Honsekræmmeren Ret i, at „Øgene ere aldrig saa smaa, det er jo bedre at kjøre end gaae". De maatte tilbringe Natten i et Værtshuus paa Vesterbro, og tidlig næste Morgen fulgtes de ad ind i Byen. Anders havde hørt Meget tale om den store Stad med de utallige forvirrende Gader, hvor den Fremmede ikke kunde undgaae at fare vild, og om de mange slette Mennesker, som lure paa at bedrage ubekjendte Landsbyfolk ved deres første Ankomst, og skjøndt han just ikke var synderlig bange for disse Farer og havde større Sorger at tænke paa, blev han dog beklemt ved at kjøre ind i Staden, hvor det syntes ham umuligt at finde Rede i den Labyrinth af kneisende Bygninger, han her for første Gang saae. Men Honsekræmmeren var en skikkelig Mand, der strax skaffede ham en Dreng til at vise ham Vei hen til en Karl fra Molsted ved Navn Christopher, en Bekjendt af ham, som var Soldat i Kongens Regiment, og hvis Adresse han hjemmefra havde optegnet. Han var heldigviis hjemme, og da han den Dag var fri for Tjenesten, var han strax villig til at vise Anders om i Byen. Han boede tilligemed flere Soldater i en Kjælder, hvor der om Aftenen var et Slags Klub for simple Folk. Her fik ogsaa Anders Qvarteer for nogle Dage.

Op paa Formiddagen iførte han sig sine bedste Klæder og gik ud med Christopher for at opsøge Conferentsraaden, som beboede en stor og smuk Gaard i Amaliegaden. Med bankende Hjerte trak han i Klokkestrængen. En gammel graaskjægget Mand, som i sin Person forenede en Portners og en Skoflikkers Værdighed, lukkede op paa Klem og viste sig i den derved frembragte snevre Aabning med Skjodeskind for og en gammel Støvle i Haanden. Med barsk Stemme raabte han: „Hvad vil Du?"

„Jeg vilde spørge, om Conferentsraaden er tilstede."

„Nei han er ikke!"

„Kan De da ikke sige mig, naar han kommer hjem?"

„Nei jeg kan ikke!"

Med dette korte Svar vilde han skyde Porten til igjen, men Anders holdt den tilbage og vedblev: „Mon han kommer hjem idag?"

„Jeg har jo sagt Dig, jeg ved det ikke!" brummede Portvogteren, og lod i det Samme Porten falde klirrende i for den Spørgendes Næse.

Christopher, som havde holdt sig lidt tilbage og havde villet vente, indtil Anders kom ud igjen, hvis han var bleven indladt, traadte nu nærmere og sagde: „Ja, Du veed ikke, hvordan saadanne Folk skulle have det; det er med dem som med en Vogn: den gaaer ikke uden den bliver smurt. Dersom det er Dig meget om at gjøre at faae Conferentsraaden i Tale og faae Underretning om, naar det bedst kan skee, saa kommer Du til at stikke Noget i Næven paa Brumbassen her."

„Der maa dog vel være Andre, der veed, naar han kommer tilbage", meente Anders.

„Ja, veed Du hvad! — — Lad mig tænke mig lidt om — — jo det er rigtigt: I Efteraaret var der en Forpagter fra Lolland herinde, som jeg kjender, og han talte med Conferentsraaden oppe i Collegiet, hvor han har sit Contoir; jeg troer nok, jeg veed, hvor det er. Kanskee finder Du ham der."

Et tjenstvilligt Bud viste dem Vei i Cancellibygningens Irgange og førte Anders ind paa det omtalte Contoir. En Mand ved en stor Pult underrettede ham strax om, at Conferentsraaden vistnok ikke var i Byen, da han i hele den Uge ikke vilde komme paa Contoiret. Han spurgte derpaa, hvad Anders havde at forebringe, og da han hørte, at det angik Godset paa Lolland, henviste han ham til Conferentsraadens Privatsecretair, som opholdt sig i hans Gaard i Amaliegaden.

De maatte altsaa den lange Vei tilbage igjen. Medens de gik sammen, sagde Christopher: „Nu vil jeg raade Dig at kaste et godt Been til Porthunden; er det en vigtig Sag, der vil gavne Dig meget, saa kan det nok betale sig at smide ham et Par Daler i Halsen. Saadan en Fyr kan udrette Mere, end du troer."

Der var Noget hos Anders, som oprørte sig imod at bane sig Vei paa den Maade, og han fandt det temmelig stivt, at et eneste Skridt igjennem en Port skulde koste ligesaameget, som hele den øvrige Reise hidtil havde kostet. Men hvis det virkelig var et Skridt imod Maalet for denne Reise, meente han ikke at kunne betale det for dyrt, og naaede han ikke Maalet, saa var han ligegyldig med sit Liv og sine Penge. Altsaa gav han efter og leverede sin Ledsager en Specie til „Smørelse". Denne Gang blev Anders tilbage, og Christopher ringede paa. Han hvidskede nogle Ord og blev strax indladt. Lidt efter kom han ud igjen tilligemed Portneren, der selv kaldte

paa Anders og saa mild som en nyslaaet Toskilling sagde: „Du maa ikke tage fortrydelig op, at jeg var saa kort for Hovedet for: Her løbe saa mange Slags Folk paa Dørene, og man veed ikke, hvem man har at bestille med; men nu hører jeg, at Du er en honnet Karl, der er kommen reisende langveis fra; det er en ganske anden Sag. Kom nu indenfor og sæt Jer ned begge To, saa skal jeg gaae op at see, om Secretairen er hjemme."

Han kom snart tilbage med den Besked, at Secretairen ikke vilde være at træffe for næste Formiddag Kl. 9. „Kom saa igjen", tilføiede han, „saa skal jeg melde Dig, naar jeg lukker ham ind, og tale et godt Ord for Dig."

„Mener De ikke, at Anders kan faae Fruen i Tale?" spurgte Christopher.

„Hendes Naade Fru Conferentsraadinden" rettede Portneren; „ja det er nok muligt. Og jeg maa sige Dig", tilføiede han fortrolig, „dersom det er en Gunst, en Naade, Du vil opnaae, saa er det netop den rette Vei. Conferentsraaden kjørte bort for en 4 — 5 Dage siden og er nok i Besøg paa et Grevskab ude i Holbeksegnen, men kan Du blot faae Hendes Naade til at interessere sig for Dig, saa klarer hun nok Sagen med Hans Høivelbaarenhed; han bliver nok borte nogle Dage endnu. Det kommer nu an paa, om Du kan faae Kammerjomfruen paa Din Side; jeg skal dog gaae op og tale med hende."

Han trippede op af Trappen; lidt efter kom han ned igjen og meldte: „Hendes Naade stod rigtignok parat til at gaae ud i en Visit; men da jeg saa fortalte den lille Susanne, at Du var en anstændig ung Mand fra Lolland, der havde vigtige Ting at tale med Hendes Naade om, og nok vilde vise Dig erkjendtlig derfor, gik hun ind og udvirkede Tilladelse til at Du maatte komme."

„Kan man da give en Kammerjomfru Drikkepenge?" spurgte Anders.

„Ja Herregud", svarede Portner-Skomageren med et Skuldertræk, „hun har saamæn en høi Løn, men hun bruger ogsaa Meget. Men naar hun blot faaer et Par Skilling, saa hjælper hun Dig maaskee en anden Gang. Jeg lovede hende 1 Rbd., og vil Du flye mig den, saa skal jeg nok stikke den til hende paa en fiin Maade; for saadan Noget maa Herskabet jo ikke mærke; fik Hendes Naade det at vide, saa gik det kun ud over Dig selv."

Han fik altsaa Daleren, og Anders blev ført ind til Conferentsraadinden. Hun var mild og nedladende, men da han i Korthed havde fremført sit Ærinde og begyndte at fortælle de nærmere Omstændigheder, afbrød hun ham med den Forsikkring, at hun aldrig blandede sig i sin Mands Forretningssager. Hun bad ham være overbeviist om, at Conferentsraaden ved sin Gedsbestyrelse ikkun havde Beboernes Vel for Øie, men Secretairen var suldkommen indviet i hans Planer i den Henseende; til ham kunde Anders ligesaagodt henvende sig som til Herren selv.

Herved var han altsaa ikke kommen sit Maal nærmere, og skjøndt han i Grunden heller ikke var længere fjernet derfra, end han hidtil havde været, blev hans Haab om et lykkeligt Udfald dog for hver feilslagen Forventning stedse svagere. Han følte ingen synderlig Lyst til at see sig om i Byen, og hans ene Been var desuden endnu saa stivt, at han kun med stor Besværlighed kunde gaae; han længtes derfor meest efter Ro og da han allerede havde lært Veien til Amaliegaden at kjende, og saaledes kunde undvære Christopher, som den følgende Dag skulde paa Vagt, laante han en Bunke Aviser af Værten i Kjælderen og satte sig hen i Stilhed for at gjøre sig bekjendt med den seneste Tids Begivenheder. Af og til havde han vel hørt Noget om Opstanden i Polen og Bondekrigen i Galizien, men han havde været saa beskjæftiget med sine egne Sorger, at han ikke havde lagt synderlig Mærke dertil. Nu læste han Avisberetningerne derom fra Begyndelsen af med svulmende Hjerte og stigende Interesse. Ha! tænkte han, histnde rører Livet sig kraftigt! Det er ikke en stillestaaende Sump, hvor Alt hensygner under en giftig, qvælende Taage, men det er en brusende Fjeldstrøm, der river enhver Hindring bort med sig og bringer Sundhed og Kraft — eller Døden. Ja, var jeg hist iblandt de kjække Skarer, som vove Liv og Blod for Friheden, da kunde min Tilværelse vel ogsaa faae Værd, eller jeg kunde finde en ærefuld Død, og udaande med den Bevidsthed, at mit Liv havde bidraget til at fremme Menneskenes Lykke! — Men det var med en trykkende Følelse han lagde Bladene bort: Opstanden syntes qvalt i Fødselen, opløst ved Mangel paa Enighed og Plan, og Heltene havde ei engang blødt i ærefuld Kamp, men maatte hensukke Livet i Fængsel eller Forviisning, eller miste det under Bøddeløxen. I Galizien gik det vel ud over de forhadte Herremænd, men det var ingen sand Frihedskamp, det forekom ham at være Barbariets Kamp mod Oplysningen, en raa Pøbelhob, der lod sig som et blindt Redskab for mægtigere Voldsmænd føre imod dens nærmeste Herrer. Nei! i en saadan Kamp havde han dog ikke Lyst at deeltage.

Den næste Dag ringede han ved den bestemte Tid atter paa Conferentsraadens Port. Hans gode Ven Skomageren modtog ham med smilende Ansigt: „Naa, er Du der? Secretairen er nylig kommen, og jeg har anbefalet Dig saa varmt, som om Du var min egen Broder, og jeg tænker heller ikke Du vil fortryde, at Du var saa opmærksom mod den lille Susanne; for imellem os sagt har Secretairen et godt Øie til hende, og hun lovede i Aftes, at hun vilde fortælle ham, hvad Du er for en vakker og beleven Karl, og hvor vel Du havde belagt Dine Ord hos Hendes Naade, Fru Conferentsraadinden."

Secretairen var virkelig ogsaa mild og høflig mod Anders og hørte taalmodig paa ham, da han klart og indtrængende fremsatte sit Forhold til Else, Rasmus og Forvalteren, og hvad han vilde bede Conferentsraaden om. Han spurgte derpaa, hvad Tid det var, han havde skrevet til Conferentsraaden, og denne igjen havde givet ham Svar igjennem Forvalteren. Da Anders havde sagt ham dette, fremtog han en Protocol, hvori der var Afskrifter af de Breve, som vexledes angaaende Godset paa Lolland. „Ja ja, nu husker jeg Dig godt, jeg har ofte maattet skrive Dit Navn i denne Bog. Jeg seer, at Conferentsraaden slet ikke var ugunstig stemt imod Dig: Han skriver her, at det skulde være ham kjært, om han kunde gjøre Noget for Dig, og f. Ex. give Dig et godt Huus i Fæste. Derimod kunde han rigtignok ikke indlade sig paa at overlade Dig Gaarden paa de Vilkaar, Du havde fremsat. Men siden efter har Du nok givet Dig af med at opægge Bønderne til Utilfredshed med Deres Stilling og at gjøre dem opsætsige mod Forvalteren? Det har fordærvet Din Sag hos Conferentsraaden."

Anders fortalte nu aabent og ligefrem om deres Planer til at kjøbe Gaardene, hvad han selv havde foretaget i den Anledning, og hvilket Indtryk Cancelli-Circulairet har gjort paa dem. „Jeg veed nok", sagde han tilsidst, „at baade jeg og Flere ere blevne beskyldte for at være Urostiftere, og derfor vilde jeg netop gjerne tale med Hans Høivelbaarenhed, for at overbevise ham om, at jeg aldrig har havt i Sinde at forurette ham eller Nogen. Jeg vilde bede ham om at overlade mig Gaarden til Arvefæste paa de samme Vilkaar, som vi havde aftalt at tilbyde, og vilde han have Mere i aarlig Afgift, troer jeg ogsaa nok jeg skulde komme ud af at betale det."

Secretairen læste atter videre frem i Protocollen og rystede under Læsningen af og til paa Hovedet. Endelig sagde han: „Det gjør mig ondt, at jeg ikke kan give

Dig noget Haab om at faae Dit Ønske opfyldt, men efter hvad jeg seer her, kan jeg med Sikkerhed sige Dig, at det ikke kan nytte Dig Noget at tale med Conferentsraaden. Det kan nok være, at Du ikke har havt nogen Uret i Sinde, og det skal jeg ogsaa sige ham, naar han kommer hjem; men Du kan heller ikke sætte Dig i hans eller Forvalterens Sted og bedømme de forskjellige Hensyn, som de ere nødte til at tage. Conferentsraaden maa dog bedre troe en Mand, som i mange Aar har tjent ham med Nidkjærhed og til hans Tilfredshed, end en ganske ubekjendt Karl. Jeg troer gjerne, at Forvalteren har sine Feil, og at han er ubillig imod Dig, men jeg kan jo ogsaa høre paa Dig, at Du er ret forbittret paa ham, saa der er vel Skyld paa begge Sider. Jeg har virkelig megen Medlidenhed med Dig og Din Kjæreste; men Du kan være overbeviist om, det er kun at spilde Dine Penge, om Du bliver længere her i Byen for at vente paa Conferentsraadens Hjemkomst."

„Medlidenhed?" stammede Anders, „den ønsker jeg ikke, naar jeg kun maatte faae Retfærdighed."

Secretairen traf taus paa Skulderen, og syntes ved Mine og Blik at give tilkjende, at Samtalen var endt. Anders dvælede endnu og spurgte omsider:

„De kan vel ikke sige mig, hvor Conferentsraaden opholder sig? Jeg vender dog ikke tilbage til Lolland, naar jeg ikke kan faae min Begjæring opfyldt, og saa kan jeg ligesaa godt opsøge ham, hvor han er."

„Du kan troe mig paa mit Ord", svarede Secretairen, „at det vil være spildt Umeilighed, og jeg veed heller ikke hvor han er, eller hvad Dag han kommer tilbage: Han tog først til Lovenborg, men han vilde derfra flere Steder omkring i Sjælland, og han bliver nok endnu nogle Dage borte. — Farvel! Gid Du maa have bedre Held med Dine Foretagender i Fremtiden, end Du hidtil har havt!"

Anders kunde ikke faae et Ord frem, det var ham, som om hans Hals var sammensnøret, og han var nær ved at qvæles. Han bukkede taus, ilede ud af Døren og løb forbi sin gode Ven i Porten uden at see til den Side, hvor han var; først da han stod paa Gaden, drog han med et dybt Suk atter Veiret. (Sluttes i næste Nr.)

Pyramiderne og Sphinxen.

(Af Forfatteren til „Cothen".)

Fra sin tidligste Barndom af er man fortrolig med de ægyptiske Pyramiders Udseende, og nu da jeg fra Nilbrederne nærmede mig dem, havde jeg ingen Tegning, intet Maleri for mig, og dog, de gamle Billeder vare der igjen; de vare ganske uforandrede, netop saaledes, som jeg for havde seet dem. Jeg reiste mig op i Stigbøilerne, og maatte med Magt overbevise mig om, at dette var det virkelige Ægypten, og at disse Triangler, der reiste sig op mellem mig og Vesten, vare af en haardere Materie og ældre, end Papirspyramiderne i den grønne Mappe. Dog var det først, da jeg kom til Foden af den store Pyramide, at Virkeligheden begyndte at tynge paa mit Sind. Det lyder underligt, men først ved at see Tykkelsen af de enkelte Steenblokke følte jeg den hele Masses enorme Storhed. Da jeg kom hen til, traadte paa, følte med Hænderne og begyndte at klavre op paa en af disse Steenblokke, for at naae Toppen af den, da ligesom væltede pludselig Pyramidens uhyre Størrelse over mig, og fik jeg et klart Begreb om denne.

Da jeg var meget lille, saa vidt jeg husker, mellem mit 3die og 5te Aar, havde jeg et meget svagt Helbred, og om Natten blev jeg ofte angreben af et ganske besynderligt sjæleligt Onde; jeg laae i min Seng, mig selv fuldkommen bevidst og med aabne Øine, men ude af Stand til at tale og røre mig, medens min Hjerne betyngedes til Sindsforvirring af een enkelt, abstrakt Idee, — Ideen om materiel Uendelighed. Det forekom mig i mine Qvaler, at det Skrækkelige ved denne Forestilling hidrørte fra, at den væltede sig ind paa mig aldeles formløs, og at Tilstedeværelsen af det skrækkeligste Uhyre fra Helvede vilde have været mindre utaalelig, end denne blotte Forestilling; mit lidende Sind stirrede uafladeligt paa og kvaledes af denne Forestilling om det Uendelige, Uendelige, Uendelige, som det ikke var i Stand til at iklæde nogen Form. Havde jeg blot kunnet dette, vilde Lidelsen have ophørt. Naar endelig denne lidende Tilstand ophørte, kunde jeg ikke (da denne abstrakte Forestilling dengang naturligviis var Alt, hvad jeg vidste af Metaphysik) finde Ord til at beskrive, hvad jeg havde sandset, og selv nu kan jeg ikke forklare mig, hvorledes den tvungne Betragtning af en Egenskab, adskilt fra Materien, kunde være saa skrækkelig. Velan, nu saae mine Øine, og mine Hænder og Fødder overtydede min Forstand om, at der ikke var noget Abstrakt ved den store Pyramide, — den var en stor Triangel, coneret nok, let at see, nu at føle paa; kort sagt, den kunde ikke betage mig med den besynderlige Følelse, jeg omtalte, og dog var der noget Beslægtet med dette gamle Mareridt i den skrækkelige Fylde, hvormed denne Masse af Mumrværk trængte ind paa og nedtyngede mit Sind.

Og nu Tiden; den ægyptiske Pyramides Ælde forhindrer ligesaa meget som dens uhyre Forhold den moderne Tanke fra at komme i fortrolig Berørelse med den; ved dens Fod ender Jorden, og op over denne hæver sig en Verden, — der ikke er skabt af Gud, — der ikke synes at være gjort af Menneskers Hænder, men snarere at være er reent Kæmpeværk af en gammel, ulykkelig Tidsalder, der tynger ned paa denne yngre Planet.

Smukt sagt! men Sandheden synes, naar Alt kommer til Alt, at være den, at Pyramiderne netop ere af denne Verden, at de ere taarnede op i Luften for at opfylde et eller andet kongeligt Udødelighedslyst; og at, hvad Bygningen angaaer, — de ere byggede, som Koralklipperne af Sværme af Insecter — af Sværme af stakkels Ægyptere, der ikke blot vare foragtede Redskaber og en mægtig Herres Slaver, men ogsaa spiste Løg til Belønning for deres udødelige Anstrængelser*)! Pyramiderne ere af denne Verden.

Jeg steg op til Toppen af den store Pyramide, og besøgte ogsaa Kamrene, men det vilde være overflødigt at beskrive dem. Den første Gang jeg besøgte Pyramiderne ved Ghizeh, sværmede en Mængde Arabere omkring i Nærheden; deres Scheik var med dem. Der var ogsaa tilstede en i Soldateruniform klædt Person af et ildespaaende Udseende. Ligesom Araberne forlangte Foræringer af mig under forskjellige Paaskud, saaledes vilde ogsaa denne Person have en Belønning, fordi han havde holdt Orden og Decorum vedlige blandt Araberne; hans Fordring blev ikke anerkjendt af min Dragoman og følgelig afvist; senere sagde mine Æselsførere, at de havde hørt denne Krabat foreslaae Scheiken at myrde mig, medens jeg var inde i Pyramiden, og at dele Byttet; man tænke sig, kæmpe for sit Liv i et af disse Gravkamre, med mange tusinde Alen fast Mumrværk mellem sig og Dagslyset! Jeg følte mig saa glad over, at jeg ikke havde givet Skurken nogen Foræring.

Jeg besøgte de gamle Pyramider ved Abukir og Sakkara; der findes mange, og af forskjellig Form og Størrelse; det slog mig, at man ved at betragte dem i For-

*) I en senere Tidsalder stod Herodot foran Pyramiderne med sin Optegnelsesbog, og fik, som han troede, en nøiagtig Optegnelse af alle de uddelte Rationer.

ening kunde forfølge Pyramidearchitecturen i dens Udvikling og Fuldendelse. En af Sakkara's Pyramider rivaliserer med det fuldvorne Uhyre ved Ghizeh; Andre ere neppe meer end store Bunker af brændte og tilhuggede Stene: disse sidste Pyramider indgav mig den Idee, at Pyramiden hverken er meer eller mindre, end en anden Form af de i de fleste Lande saa almindelige Gravhoie (Hindostan, hvorfra Ægypterne antages at være komne, medindbefattet iblandt disse Lande). Folk, der vare vante til at opkaste saadanne Hoie over deres afdøde Konger, vilde følge deres Sædvane i de fremmede Lande, de kom til, men da de kom til Ægypten og saae, at det her vilde blive umuligt at faae Jord, der var tilstrækkelig fast til saadanne Hoie, have de villet holde sig saa nær som muligt til deres gamle Skik, ved at opreise runde Steenhoie, — kort sagt, koniske Pyramider. Af disse findes flere ved Sakkara, i nogle af dem ere Materialierne dyngede sammen uden al Orden. Overgangen fra denne simple Form til den firkantede triangulaire Pyramide, var let og naturlig, og det forekom mig saaledes, at man ved Sakkara tydelig kunde følge de Gradationer, hvorigjennem denne Stiil har udviklet sig.

Og i Nærheden af Pyramiderne ligger den eensomme Sphinx, der er vidunderligere, end alt Andet i Landet Ægypten, og mere end noget Andet opvækker en hellig Gysen. Den er smuk, men dens Skjønhed er ikke af denne Verden; det engang tilbedede Dyr er en Vanskabning og et Uhyre for den nærværende Generation, og dog kan man see, at disse Læber, der ere saa tykke og plumpe, ere dannede efter et gammelt Skjønhedsideal — et nu forglemt Skjønhedsideal — forglemt, fordi Grækenland fremdrog Cythere af Ægærhavets Skum, skabte nye Skjønhedsformer efter hendes Billede, og gjorde det til en Lov blandt Menneskene, at tynde, buede Læber skulle være Tegnet paa og en Hovedbetingelse for Elskværdighed blandt alle kommende Slægter. Dog leve endnu nogle af den Slægt, der var smuk efter den gamle Verdens Forestilling, og christne Piger med koptisk Blod ville see paa Edrr med det samme alvorlige, morke Blik, og kysse Eders goddædige Haand med de samme tykke Læber, som Sphinxen har.

Lee af og spot, om I ville, over Billeddyrkelse, men mærk Eder det, I Billedstormere! at Steenbilledet har ene i sit Blik en næsten forfærdelig Lighed med det Guddommelige — det er uforanderligt, medens Alt forandres om det — det udtaler den samme Villie, den samme Hensigt for bestandig, og for bestandig er det ubønhørligt! Over de gamle æthiopiske og ægyptiske Kongers Dynastier — over Grækeren og Romeren — over Araberen og de ottomanniske Erobrere — over Napoleon, der drømte om et Keiserdomme i Osten — over Kamp og Pest — over det ægyptiske Folks uophørlige Elendighed — over Reisende, Herodot igaar, Warburton idag — over Alt og mere end dette har denne overnaturlige Sphinx vaaget, og vaaget som Forsynet, med de samme alvorlige Øine og den samme morke, rolige Mine. Og vi, vi skulle dee, og Islam vil forsvinde, og Engelskmanden, der hælder sig langt ud for at fastholde sit elskede Indien, vil faae fast Fod paa Nilbredderne, sætte sig paa de Troendes Plads, og bestandig vil denne søvnløse Klippe ligge vaagende og vaage over den nye, flittige Slægts Arbeider, med de samme morke, alvorlige Øine, og den samme rolige, uforanderlige Mine. I tør ikke spotte over Sphinxen.

(Efter „Fædrelandet".)

Bidrag til Menneskekundskab.

II.

Motto: Seer Jer i Speil!

Det er et Kjendetegn paa en simpel Tænkemaade, naar Folk blive gjerrige, naar deres pecuniaire Forfatning forbedrer sig. Den ædle Mand takker Gud for den ham tilskikkede Velsignelse, og holder det for sin Pligt, fremdeles at gjøre sig fortjent dertil, ved at lindre Næstens trange Kaar; hos den Ulædle derimod vaagner hiin umættelige Begjærlighed, der aldrig bliver tilfredsstillet, og hvor Meget stedse vækker Attraa efter Mere.

Forfængelighed spiller uniskjendeligen en meget stor Rolle i Verden. Folk pynte sig, deres Børn, endog deres Tjenestetyende — af Forfængelighed; de holde Taler, de skrive — af Forfængelighed; de tilsætte deres Formue, give Baller og Selskaber — af Forfængelighed; de kroe sig, pine deres Legeme, indklemme deres Fødder — af Forfængelighed; de søge Rang, Æresposter og belæsse sig med Byrder — af Forfængelighed; de søge at fremhæve deres egne Dyder og Næstens Feil — af Forfængelighed; de danse, synge, ride — af Forfængelighed; Manden gifter sig med en renommeret Skjønhed og Pigen med den rige Mand — af Forfængelighed. Kun den Mand, der haardt har været medtaget i Livets Skole, uden at bukke under, har givet Slip paa Forfængeligheden, og kun beholdt saa meget deraf, som er nødvendigt, for ei at vække Mishag ved sit Udvortes og ei at tabe Andres Agtelse.

Det ligger i nogle Menneskers Eiendommelighed, aldrig at ville takke for en modtagen Tjeneste. Ordet „Tak" er maaskee stygt, og det er muligen derfor, at det udtales med Besværlighed; dog, dersom Folk overveiede, hvor belønnende et venligt Tak er, og hvormeget det savnes af Den, der føler at have gjort sig fortjent dertil, saa vilde de sikkerligen ikke undlade at komme frem dermed. En tydsk Skribent siger: „Tak er kun en Tilstaaelse, at vi søgte Hjælp og fandt den"; saa meget destomere maae vi takke for den Hjælp, der uopfordret er blevet os tildeel. Nogle foretrække at vise Gjengjæld for modtagne Tjenester, for at blive fritagne for at takke; dog hyppig findes det ogsaa, at Den, der ei kan overvinde sig til at takke Andre, aldrig vil gjøre sig Umage for at fortjene Andres Tak.

Hvor skaanselløst bedømme vi ikke Andres Feil, og hvor overbærende ere vi ikke imod vore egne! Dette hidrører midlertid langtfra altid fra beregnende Ondskab, det er ei en overveiende Lyst til at ville skade vor Næste; men det begrunder sig tildeels i en vrang Anskuelse, i en Feil i vor Opdragelse. Naar Forældre stedse indprentede deres Børn, at dømme hver af deres egne Handlinger, hver af deres Tanker med Strenghed, vilde den naturlige Følge deraf være, at de stedse vilde bedømme Andre med Mildhed. Men de Fleste tænke kun over Andres Feil og ikke over deres egne; foranlediger et eller andet Tilfælde dem til at kaste et Blik paa deres eget Jeg, saa fatte de undertiden det fromme Forsæt, at ville foretage en alvorlig Revision, men de møde strax saa mange ubehagelige Gjenstande, at de hurtig kaste et Slør over Resten, og Alt bliver som det har været; dog skeer det undertiden, at En eller Anden ikke lader sig skræmme, og Følgen af mangen smertelig Opdagelse er en herlig Seier.

Man hører undertiden Folks Forstand og Klogskab berømme, og bliver ubehagelig berørt ved at see dem fremtræde brøstende og hoffærdigen. Man kommer vie-

blikkelig til den Overbeviisning, at man er bleven feilagtig underrettet; thi den virkelig aandrige Mand hovmoder sig aldrig; hans solide Kundskaber bringe ham uvilkaarlig til Erkjendelsen af hans egen Ubetydelighed og lade ham føle, hvor ringe Omfanget af al hans Viden er. Ved denne Erkjendelse er vundet uendelig Meget, og den er den sikkreste Veileder til en fremskridende Aandsudvikling. Hvem der troer at have naaet Culminationspunctet, han staaer stille, og hvem der staaer stille, han gaaer tilbage. Hvem der troer at vide Alt, veed i det Mindste Intet tilgavns.

Der gives Characterer, der ligne Chamæleonerne, der ligesom disse spille i alle Farve-Nuancer. De ere et talende Beviis for, at deres Besiddere ikke føre noget Regnskab med dem selv, og ikke ere komne til noget Resultat om, hvorledes de egentlig ville være. De følge stedse Øieblikkets Lune, og naar en temporair Godmodighed har foranlediget dem til en god Handling, som de i en anden Sindsstemning fortryde, saa søge de et Slags Regres i at gjøre Folk opmærksomme paa det Gode, de have udrettet, med det faste Forsæt ikke saasnart atter at lade sig forlede til en lignende Daarskab. Saadanne Mennesker bør man omgaaes med megen Vaersomhed og især vogte sig for at vise dem nogen Fortrolighed; thi om end deres Medfølelse for et Øieblik er vakt, vil denne snart atter tabe sig, og de ville ved første Leilighed skjændig misbruge den Tillid, der er bleven viist dem.

Mange indbilde sig at besidde Hjerte og Følelse, og kunne paa en Maade have Ret, thi de leve i et evigt Føleri; men kommer det an paa, at lade Følelsen blive til Handling, saa tænke de ligesom den Døvne, af det for denne Gang er umuligt, men næste Gang skal Intet afholde dem fra at gjøre deres skjønne Tanker til Virkelighed. Andre derimod bebreide sig, at føle for lidet; de lege ei med deres Følelser, men anstrænge sig med Iver for at lade dem fremtræde i Handling, om muligt allerede i Undfangelsens Øieblik, og om ogsaa disse Menneskers meest velmeente, ofte i høi Grad opoffrende Handlinger undertiden, formedelst Mangel paa et roligt Sigte, forfeile Maalets Centrum, saa dog tifold Priis for Dem, fremfor Hine; thi Følelsen er som et flydende Metal: brug det i det rette Øieblik, og Du er istand til at danne det Herligste; lad det en Stund unddøe, og Du har for Dig en kold og død, uformelig Masse.

Mange erhverve sig Tillid ved at tale om Alt i en afgjørende Tone, og det lykkes dem hyppigen at skuffe Mængden; men undertiden forvilde de sig ind paa et Gebeet, der er dem aldeles fremmed, og de tabe Tilliden, ligesom Den taber Tiltro, der bliver greben i Usandhed: man stoler ikke paa ham, selv naar han siger Sandhed.

Hos Den, der bestandig fører Gudsfrygt i Munden, er den sjelden eller aldrig rodfæstet i Hjertets Dyb; thi den virkelig Fromme agter sine helligste Følelser for meget til at blotte dem for Alle og Enhver, ligesaa lidet som Den kan kaldes from, der er Tilhører ved enhver Prædiken og ledsager Præstens Tale med andægtige Fagter. Uagtet denne tilsyneladende Helligbed, vil man ofte have Leilighed til at iagttage, paa hvilket daarligt Fundament den er bygget, og hvorlidet disse Mennesker bestaae i Fristelsen, naar deres Lidenskaber bringes i Bevægelse. Den meest fremstikkende af disse er hos saadanne Characterer hyppig en høi Grad af Vindesyge. De berolige sig formodentlig med den Tanke, at man vel har Pligter imod Andre, men ogsaa imod sig selv, og at Enhver er sig selv nærmest.

Ligesom Selskabslivet danner Mennesket udvortes og meddeler dets hele Væsen og Conversationstone en behagelig Lethed, saaledes uddanner Ensomheden Menneskets indre Væsen, hvorved det Ydre som oftest meer eller mindre forsømmes. Bringe vi f. Ex. en Landsbypræst fra en ensom Egn, hvis Liv er viet Studium og en høiere moralsk Udvikling, ind i en af en Hovedstads Modecirkler, ind i en Kreds af „god Tone", vil han efter al Rimelighed fra alle Sider blive betragtet enten med Forundring, Uvillie, Skuldertræk eller medlidende Smiil, ihvorvel maaskee den hele Cirkel i moralsk Henseende, i aandigt Værd staaer langt under denne Mand, som den anseer sig saa høit ophøiet over. Man feiler let, naar man vil bedømme et Menneskes aandige Egenskaber blot efter hans Manerer og Omgangstone, og bør aldrig glemme at bringe de Omgivelser og Forhold, i hvilke han har levet eller lever, med i Anslag. Manden med en virkelig dannet og riig Aand skjuler ofte sine Kundskabers store Skat dybt i sit Indre, hvorimod den Overfladiske undertiden ret godt forstaaer at bringe sin Smule Viisdom til Torvs paa en Maade, der lader slutte til en langt større Beholdning, ihvorvel han trolig har givet, hvad han formaaer, og Bunden er blank og tom.

Viis Menneskene, at Du ikke behøver dem, og de ville komme Dig imøde; men mærke de, at Du søger dem, saa undgaae de Dig høfligst.

Det bekræfter sig daglig, at Livets Gjenvordigheder for ædle Mennesker for det Meste udspringe af de to Kilder: altfor stor Beskedenhed og altfor stor Kjærlighed til Uafhængighed.

t—s—t.

Naturhistoriske Skizzer.

V.
Pungdyr.

Alle de hidtil omtalte Pattedyrs Unger have ved Fødselen deres fuldkomne Skikkelse; hos de tvende sidste Ordener derimod, Pungdyrene og Nøbdyrene, fødes de ufuldkomne til Verden, ja om de sidste er det endog tvivlsomt, om de overhovedet føde levende Unger og ikke lægge Æg, hvilket Alt, i Forening med andre Eiendommeligheder, berettiger os til at betragte begge disse Grupper som Overgange til de æglæggende Dyr. Desforuden adskille de sig fra alle andre Pattedyr ved tvende Been, som man kunde kalde Pungknogler, og som hos de til den første Orden henhørende Dyr have en ganske særegen Bestemmelse.

Hos Pungdyrene tjene nemlig disse Been til at understøtte en Pung eller Pose paa Underlivet, hvormed den største Deel af disse Dyr er forsynet, og hvori Ungerne optages. Disse fødes som nylig bemærket i en meget ufuldkommen Tilstand, idet de ikke ere Andet end smaae uformelige og ubevægelige geleeagtige Legemer, hos hvilke man ikke kan skjælne særskilte Organer og som paa en endnu ubekjendt Maade bringes ind i Pungen, hvor de hæfte sig til Moderens Bryst og i denne Tilstand modtage en fuldkommere Udvikling. Naar de saaledes have opnaaet en vis Alder, løsne de sig omsider, men vedblive at die Moderen, og, selv efter at have forladt deres trygge Gjemmested, tage de endnu længe deres Tilflugt dertil for at beskytte sig imod Kulden eller undgaae de Farer, som true dem. Hos nogle Pungdyr mangler imidlertid denne Pose. Ungerne hænge da saalænge ved Brystet, indtil de selv kunne gaae, og Moderen bærer dem i nogen Tid paa Ryggen.

Det er en saare mærkelig Kjendsgjerning, hvori vi ligesom øine et Glimt af den beundringsværdige Viisdom i Naturen, som vi ikke formaae at udgranske, at de høiere Dannelser ofte, maaskee altid, gjentage sig i de lavere Rækker, eller som vi rettere burde udtrykke os: at Skabningerne stige op i en sammenhængende Kjæde fra det Ufuldkommere til det Fuldkommere paa en saadan Maade, at dette gjennem mangfoldige Udviklingstrin gaaer over i hiint. Saaledes finde vi i denne Afdeling af Pattedyrene nogle, som ved en fri Tommelfinger paa Bagbenene og Snehale, som ogsaa ved deres Levemaade, erindre om Aberne; andre, som ved deres stærke Hjørnetænder og med Spidser forsynede Kindtænder og den dertil svarende Føde ligne de insectædende Rovdyr; nogle, som i Henseende til deres Tænder og indre Bygning stemme overeens med Gnaverne; andre, som vi paa Grund af deres Tænder og Baglemmernes hornagtige Kloe maae indrømme Lighed med de planteædende Hovdyr, og endeligt nærme Nøbdyrene — som ret vel kunde henregnes til Pungdyrene — sig meget til Gumlerne.

Pungdyrene leve i Amerika, paa Molukkerne og Nyholland. Deres Levemaade er, som vi have seet, meget forskjellig, idet nogle leve paa Træerne af Frugter og Insecter, andre derimod paa Jorden og nære sig alene af Plantefode; nogle ere endelig sande Rovdyr.

Blandt de planteædende Pungdyr maae vi især lægge Mærke til Kænguruhen. Dens Baglemmer ere forsynede med hornagtige Kloer og betydeligt længere og stærkere end Forlemmerne, hvilket i Forbindelse med den meget lange og stærke Hale sætter den istand til at gjøre overordentlige Spring. Den opnaaer en Størelse af 6 Fod og er ovenpaa graa, underneden hvid. Den er det største Dyr paa Nyholland, hvor den 1779 blev opdaget af Cook; nu findes den i flere europæiske Dyrehaver, hvor den forplanter sig. Ungerne, hvoraf almindeligt fødes een eller to, ere ved Fødslen kun een Tomme lange, tage selv efter at være blevne større deres Tilflugt til Moderens Pose og stikke, medens hun græsser, Hovedet ud for at gjøre det Samme, hvilket seer meget besynderligt ud. Disse Dyr leve i Hjorde, som anføres af de gamle Hanner. Naar der gjøres Jagt paa dem, hvilket sædvanligst skeer med Mynder, hoppe de med overordentlig Hurtighed paa Bagbenene, idet Halen tjener dem til Støtte. De største gjøre Spring paa 25—28 Fod og sætte med Lethed over Buske af 6—9 Fods Høide, saa at Hundene paa saadanne Steder ikke kunne indhente dem. Paa den aabne Slette blive de derimod let disses Bytte, da de hurtigt udmattes. En enkelt Hund har imidlertid sædvanligt en haard Kamp at bestaae med en udvoxen Kænguruh, som, naar hiin nærmer sig, reiser sig op, griber den med Forpoterne og holder den fast, medens den ridser Bugen op paa den med den stærke Bagkle. Dersom den overraskes paa Sletter, og et Vand er i Nærheden, styrter den sig deri og kan sædvanligst staae opreist, medens dens Fjender maae svømme. Her staaer den da roligt, beredt til at gribe den første Hund, som nærmer sig og dykke den under Vandet. Kommer da ikke en anden denne til Hjælp, er det snart ude med den; hvis den derimod slipper fri, skynder den sig hurtigst muligt til Bredden, og kan hverken med det Gode eller Onde bringes til at vove et nyt Angreb.

I den yderste Nød kaste de Ungerne, naar de ere nogenlunde store, ud af Posen for hurtigere at kunne flygte, men forlade dem ikke uden først at tilkaste dem de ømmeste Blikke. Ligeledes har man ogsaa seet en Kænguruh, som var dødeligt saaret, hurtigt tage sin Unge frem for, at redde den.

T.

Hvad jeg vilde!

Nu Bogen er tilside flængt,
En anden Dont jeg har,
Min Lyre er paa Kregen hængt,
Mit gode Sværd jeg ta'er.

Det Sværd et andet Tyrfing er,
Som vækker Mandens Mod,
Men tidt i Kampens hede Færd
Det drak sin Kæmpers Blod.

Thi farligt er hiint skarpe Sværd,
Tvægget er dets Od,
Men svinges det mod Mørkets Hær,
Da kløves Ondets Rod.

Det Sværd, som synger Dødens Sang,
Er Friheds blanke Staal,
Dens Venner kjende godt dets Klang
I Kampens høie Braal.

O, Friheds Aand! o, hør mit Raab!
Læg Kraft i denne Arm,
Og skjænk mig naadig Ordets Daab,
Tænd Flammer i min Barm!

Lad uden Ophør, uden Rast
Mig virke for din Sag,
Og springe lad, som Baand af Bast,
Hvad mørkne vil min Dag!

Men seirer Mørkets fule Hær
Og vorder Dagen Nat,
Da styrter jeg mig i mit Sværd,
Og Blodet sprudler brat.

Det vander Friheds-træets Rod
Og maner Aanden frem,
Hvor før blot Faa i Kampen stod,
Nu myldre Skarer frem.

Lad komme Seir, lad komme Død,
For mig det vorder Et,
Naar Friheds-solen blot frembrød
Og jeg dens Skjær har seet.

— — — — — — — — —

O, hvem der mægted' dette Sværd at føre,
Som Lys-Herold i Trældoms mørke Nat,
O, hvem der mægted' at lyksaliggjøre
Den hele Slægt med Friheds gyldne Skat!

O, hvem der eied' dog Orpheus's Lyre,
O, hvem der kjendte Sprogets hele Pragt,
O, hvem der kunde ved et Vink blot styre
De vilde Kræfters raa, men stærke Magt!

Hvor lærer man sligt Glavind ret at føre?
Hvo lægger Kraften i den svage Arm?
Du, Kampens Gud! min hede Bøn Du høre:
Giv Øyne blot til Villien i min Barm!

Og giv mig Kraft og Liv og Lyst at kæmpe
Mod Fordoms Magt, nedarvet Trællesind,
Mig efter din, ei Andres, Villie lempe
I Ringheds Dyb, paa Æres steile Tind!

— — — — — — — — —

I Duggen seer jeg Solen sig at speile
— Den store Klode i det ringe Gran! —
Med freidigt Mod til Æres Krands at beile
Et saadant Syn mig Tillid give kan.

Som Solens Glands i Duggens Draaber spiller,
At selv det Farveløse vorder skjønt,
Saaledes rokkes meer ei Troens Piller,
Saaledes farves Haabet atter grønt.

Som Duggens Perler nu i Solen tindre,
Saaledes lad din Naade sænke sig,
Og Hjertets Svaghed kan ei Tanken hindre,
At i dit Billede Du skabte mig!

Giovanni.

Nykjøbing. Udgivet af W. F. Laubs Enke. Redigeret af Chr. Jørgensen. Trykt i Laubs Enkes Officin.

For underholdende Æmner.

Tillægsblad til Lollands-Falsters Stiftstidende.

1846. November. № 11.

Fæstebonden.

(Original Fortælling.)

(Sluttet.)

Som en Drømmende flyttede Anders Fødderne og mærkede ikke at han havde vendt sig til Høire istedetfor til Venstre. En Deel Mennesker bevægede sig hurtig henimod Toldboden; han fulgte uvilkaarlig Strømmen og standsede først, da det næste Skridt vilde have ført ham ud i de kolde Bølger. Da vaagnede han op af sin Bedøvelse og førte med Haanden over Ansigtet for at besinde sig paa, hvor han var. Det stolte mørkeblaae Hav har for alle Danske noget forunderlig Tiltrækkende og Oplivende. Ogsaa Anders følte denne Virkning, og den friske Søluft, som strømmede ham imøde, afkølede ikke alene hans brændende Pande men syntes ogsaa at vedergvæge hans syge Sjæl. Pludselig hørte han lige tæt ved sig en munter Sang blive istemmet. Det var en stor Tremaster, som blev halet ud af Bommen; Matroserne gik i en lang Rad efter Takten af den lystige Opsang og trak i et Tov, som var fastgjort ude ved den røde Pæl. De saae Alle saa fornøiede ud, og dog skulde de reise langt, langt bort fra Slægt og Venner, og maaskee aldrig mere vende tilbage; ja mon ikke En og Anden iblandt dem efterlod en elsket Pige, der vilde græde og sørge, indtil Kjæresten atter kom tilbage? — Anders følte sig fristet til at gjøre et raskt Spring ud til disse glade Mennesker for med dem at reise bort fra sin Sorg, men nu var Skibet allerede igjennem Bommen. Det ene Seil efter det andet udfoldede sig for den raske Vind, og snart gled Skibet som en uhyre Svane med udbredte Vinger gyngende henimod fjerne Kyster.

Ja, jeg maa bort! sagde han ved sig selv, langt bort til fremmede Lande! — og Else? — — Han knugede den knyttede Næve imod sit Bryst, som om han med Magt vilde forjage denne qvælende Tanke, der altid vendte tilbage med fornyet Styrke. Længe stod han endnu hensunken i mørke Betragtninger; endelig vendte han sig om og begav sig ind i Byen. Han slentrede planløst omkring i mange forskjellige Gader, og det var langt over Middag, før han fandt Veien tilbage til Kjælderen, hvor han havde taget Ophold.

Her var Forsamlingen om Aftenen usædvanlig talrig. Nogle spillede Kort i forskjellige Værelser. Enkelte adstadige Borgermænd læste Aviser ved smaa Borde, som stode langs med Væggene i den store Stue, og havde en Snaps og en halv Flaske Øl staaende foran sig. Midt i Stuen havde en større Kreds samlet sig om en Bolle Punsch og førte en livlig Samtale om Dagens Nyheder. Anders havde hverken Lyst til det Ene eller det Andet og sad i en Krog hensunken i sine egne Tanker. Efterhaanden blev dog hans Opmærksomhed vakt ved Samtalen, som paa Grund af den dampende Bolles Indvirkning stedse blev mere høirøstet. En midaldrende undersætsig Mand med sorte spillende Øine, Knebelsbart og solbrændte Kinder førte fornemmelig Ordet; han havde en noget fremmed Udtale, men hans Sprog var dog godt forstaaeligt Dansk. Da Anders begyndte at høre efter, dreiede Talen sig just om den polske Opstand. Ordføreren, som af de Andre blev tituleret Hr. Vagtmester, forsikkrede, at der med det allerførste vilde udbryde en almindelig Opstand i de preussiske Rhinprovindser, men flere af de Tilstedeværende modsagde ham. „Jo, De kan troe mig", udbrød han med hævet Stemme, „jeg har været der, og der er ikke Mange i Landet selv, der kjender Stemningen bedre end jeg. Det varer ikke mange Postdage, førend vi spørge Nyt derfra, — og saa vil det først rigtig for Alvor begynde i Polen!"

Anders havde under disse Ord uvilkaarlig reist sig og nærmet sig Bordet. Forundret spurgte han: „Men er det da ikke heelt forbi med Opstanden i Polen?"

Vagtmesteren maalte ham med et speidende Blik fra Øverst til Nederst, medens hele Selskabet iagttog dyb Taushed. Derpaa nikkede han venligt og sagde: „Nei, min gode Ven! Det er ikke engang rigtig begyndt. Hvad der hidtil er passeret, er kun et lille Forspil for at drage Opmærksomheden bort fra den egentlige Opstand; den begynder først til Pintse, og det med Kraft baade i Øst og Vest."

„Men hvor i al Verden kan De dog vide det?" spurgte en af Selskabet.

„Efter hvad der staaer at læse i Aviserne her", bemærkede Anders, „seer det rigtignok ud til, at det er mislykket og forbi Altsammen."

Vagtmesteren lagde med en vigtig Mine Fingeren paa Næsen og svarede: „Ja vidste man ikke Andet, end hvad der staaer i Aviserne, saa vidste man Ingenting. Men jeg kan fortælle Dem, at i dette Øieblik samle Folk sig fra alle Kanter i alle de Lande, som have udgjort det gamle Polen, — det har Noget at betyde! Der bliver smedet Vaaben og fabriceret Krudt paa over hundrede forskjellige Steder, og fra andre Lande kommer der baade Penge og Folk: I disse Dage gaaer en heel Ladning unge raske Mænd fra det sydlige Sverrig over Østersøen, og det kan nok hænde sig, at der ogsaa reiser en Deel herfra Landet for at være med — —". Han holdt pludselig inde og kastede et ængsteligt Blik rundt omkring, som om han havde sagt for Meget, eller som om han endnu vidste Mere, men ikke turde sige det.

„Vidste jeg kun, at det var sandt", udbrød Anders, „saa reiste ogsaa jeg derover, om det saa skulde gaae lige saa ulykkeligt, som det hidtil er gaaet!"

Vagtmesteren rykkede lidt tilside og sagde: „Sæt Dig herhen, her er Plads. Hr. Vært! Et Glas til denne Mand og en frisk Bolle paa min Regning!" Efter at have skjænket for Anders vedblev han: „Du seer mig ud til at være en brav Karl, som har Hjertet paa det rette Sted, om det just ikke er dit Alvor at reise over og slaaes for Polakkerne."

„Jo", udbrød Anders med Heftighed, „det er netop mit Alvor; jeg er beredt til at forlade Landet hvad Øieblik det skal være, og jeg ønsker Ingenting hellere end at komme i Krig og at slaaes for Friheden og Polakerne!"

„For Friheden og Polakerne!" raabte Vagtmesteren, idet han reiste sig og løftede Glasset i Veiret. „Kunne vi ikke slaaes for dem, saa lad os i det Mindste drikke for dem: Friheden leve!, Polakerne seire!!"

Under et dronende Hurra reiste Alle sig og stødte Glassene sammen. Medens Anders tømte sit Glas benyttede Vagtmesteren sig af den almindelige Bevægelse til hurtig og uformærkt at hvidske ham i Øret: „Ikke et Ord om Reisen for under fire Øine!"

„Jeg fik endnu ikke Svar paa mit Spørgsmaal, hvorfra De har alle disse Efterretninger", gjentog den Samme, som for havde spurgt.

„Aa", svarede Vagtmesteren, „der gives mange Maader at faae Noget at vide paa foruden af Aviser. For Øvrigt kan jeg tilfældigviis netop vise Dem, at endeel af det jeg sagde, ogsaa staaer i Aviserne, rigtignok ikke i de danske." Med disse Ord tog han et meget stort sammenlagt Blad op af Lommen, udfoldede det, rakte det over Bordet og tilføiede: „Behag at læse det indstregede Stykke der; De forstaaer vel Fransk?"

„Fransk? — Nei, ikke et Ord! er det Fransk?"

„Ja saa skal jeg læse det", sagde Vagtmesteren, som smilede selvtilfreds i Bevidstheden om den Triumph, han feirede, og den Troværdighed, han vandt i Selskabets Øine ved at lægge en Færdighed for Dagen, som de Andre manglede, og at have Adgang til Kilder, som vare tillukkede for dem. „Det er fra Paris af 27de April, altsaa ikke over 8 Dage gammelt." Han oversatte nu temmelig flydende fra Bladet en af de Artikler, som i de Dage vare saa hyppige i visse franske Blade, hvori der var ødslet med heftige Udfald mod Polens Beherskere, fornemmelig Russerne, og uheldvarslende Rygter om disse, hvorimod der blev forsikkret, at Opstanden, som kun ved en Misforstaaelse var udbrudt for tidlig paa enkelte Steder, efter en noiagtig lagt Plan skulde begynde overalt første Pintedag.

Anders tømte det ene Glas efter det andet paa de tappre Polakers Velgaaende, men vogtede sig efter det Vink, han havde faaet, for at give nogen nærmere Oplysning om sine Planer. Vagtmesteren vidste med en beundringsværdig Kunst at lede Samtalen saaledes, at den almindelige Interesse for Polens Sag stedse blev mere levende, uden at han indlod sig paa nogen Forklaring angaaende sin egen Person, eller de Kilder, hvoraf han øste sin Kundskab; han fortalte Anecdoter baade fra den store Opstand 1830 og fra den allernyeste Tid, og sang med kraftig Stemme Frihedssange paa Polsk og Tydsk. Baade herved og ved den stærke Drik blev Anders mere og mere begeistret og brændte af Begjærlighed efter at faae noiere Underretning af sin hemmelighedsfulde Nabo. Endelig slog Klokken 11, og Værten gjorde høflig sine Gjæster opmærksomme paa, at de nu maatte adskilles.

Efterat have betalt sin Regning trak Vagtmesteren Anders hen i en Krog og spurgte sagte: „Hvor boer Du?"

„Her i denne Kjælder."

„Kunne vi da tale et Øieblik i Eenrum i Dit Værelse?"

Han nikkede tavs, tog et tændt Lys og førte Vagtmesteren ind i den Stue, som han i disse Dage deelte med Christopher og en anden Soldat, der begge vare paa Vagt. Saasnart Døren var lukket, og de vare alene, begyndte Vagtmesteren: „Saa det er Din alvorlige Mening at reise til Polen? Det er ogsaa min faste Beslutning, og vi kunne følges ad. Jeg skal sørge for Reisen og bringe Dig frit og sikkert derover: Her ligger et Skib, som afgaaer til Memel om nogle faa Dage med alle dem, der have Mod og Mandshjerte til at deeltage i Frihedskampen; vi ere allerede en heel Deel, og der er sørget for, at vi blive landsatte uden Forhindring. Du seer mig ud til at være Soldat: staaer Du endnu i Tjenesten?"

„Nei! Saa kunde jeg jo ikke reise. Jeg har udtjent min Tid ved Landsenererne i Nestved og staaer altsaa i Reserven, men for den Sags Skyld kan jeg sagtens faae Pas til at reise. Jeg har mine Papirer hos mig; her er min Afsked fra Regimentet."

Vagtmesteren læste den og gav den tilbage med de Ord: „Det var ypperligt! saadanne Folk behøve vi netop! Jeg seer, Du kunde blive Corporal her; det kan Du ogsaa strax blive i den nye polske Armee, og saasnart Du faaer lært saameget af Sproget, at Du kan commandere, lover jeg Dig en Officeerspost. Hvem veed! Om et Par Aars Tid vender Du maaskee tilbage som General i den polske Republiks Tjeneste."

Anders følte sine Kinder blusse og sit Hjerte banke ved Tanken om, at Opfyldelsen af hans Barndoms og Ungdoms Drømme nu pludselig uden hans egen Medvirkning syntes rykket ham saa nær. Det Hele forekom ham endnu som en Drøm, og han maatte gnide sine Øine for at overbevise sig om, at han virkelig var lysvaagen. „Men hvem er da De?" spurgte han omsider.

„Ja hvem jeg er, det siger jeg ikke til Alle og Enhver, men jeg kan see paa Dig at Du er ærlig, og hvad jeg nu fortæller Dig maa før det Første blive imellem os: Jeg er født her i Landet, men min Fader var en Polak. Jeg var med i Opstanden 1830 og 31; her paa min venstre Kind seer Du endnu et Mærke af en russisk Sabel. Siden har jeg tjent i 8 Aar ved Husarerne paa Jægersborg og naaede at blive Vagtmester, men saa gav jeg mig til Handelen og reiste omkring i flere Lande; i det sidste Par Aar har jeg kun for et Syns Skyld give mig af med at handle, men i Virkeligheden tilligemed mange Flere arbeidet paa at foranstalte denne Opstand, som nu er udbrudt. Her skal det hedde sig, at jeg søger Ansættelse igjen, men jeg er her kun for at formaae modige Folk, som ville vove deres Trøie for at vinde Guld og Ære og Frihed, til at reise med mig til Polen."

„Ja, der er jeg med!" udbrød Anders, og rakte Vagtmesteren sin Haand. Havde han taget imod den, vilde Anders have anseet sig bunden, og hans Skjæbne vilde sandsynligviis have været afgjort. Men Vagtmesteren kunde i det Øieblik ikke modtage eller gjengjælde det tilbudte Haandslag, da han var beskjæftiget med at fremtage nogle preussiske Solvpenge, som han lagde paa Bordet med de Ord: „Saa er Du min Mand! Nu indskriver jeg Dig som Corporal ved det første østprensiske Rytterregiment."

Med Uvillie skød Anders Pengene fra sig og sagde: „Hvad behager? — Er De en Hverver? — Skal dette være Haandpenge?!"

„Du kan jo betragte det som en Maaneds Løn forud; jeg troede, der kunde være Et og Andet, som Du kunde ønske at forsyne Dig med til Reisen.

„Nei mange Tak! det behøver jeg ikke. Jeg behøver hverken at kjøbes eller lokkes til at reise til Polen, det er min egen frivillige Beslutning. Men naar jeg betænker det ret, har jeg ogsaa drukket for meget i Aften til afgjørende at fatte en saa vigtig Beslutning. Lykken har ikke været mig god her i Landet, og jeg venter ingen Forandring deri; men naar vi alligevel skulle blive her i Byen i nogle Dage, vil jeg dog ikke binde mig anderledes, end at jeg beholder min Frihed, dersom Lykken skulde vende sig, som jeg ikke troer."

„Nu nu! Du er temmelig kort for Hovedet; men det er det Samme: Gid jeg havde Mange paa min Liste af samme Slags som Dig!"

„Hvor træffer jeg Dem igjen, at vi kunne tale i Rolighed og ædrue om Reisen?"

„Her, i Overmorgen Aften i Skumringen! Men for Guds Skyld: Forsigtighed og Taushed! Kan Du faae Andre til at reise med, især Nogen, som har lært Krigstjenesten, saa er det saa meget bedre, men tal ikke alvorligt derom til mere end Een paa Tiden, og ikke til Nogen, som Du ikke fuldkomment kan stole paa. Bliver Planen forraadt, saa bliver den ogsaa forhindret, og det kan være galt for os."

„I den Henseende kan De være rolig for mig", forsikkrede Anders, idet han til Afsked trykkede Vagtmesteren i Haanden, hvorpaa denne fjernede sig.

Ved Middagstid den følgende Dag gik Anders ud til Amaliegaden for at spørge Portneren, om han havde hørt Noget til, naar Conferentsraaden kunde ventes tilbage. Da han fra Østergade kom ud paa Kongens Nytorv, mødte han et straalende Par, som han ærbødig traadte af Veien for: det var en Dragonofficeer i Majorsuniform, som havde en ung, meget pyntet Dame under Armen. Efter Soldaterskik hilste Anders høfligt, idet han gik dem forbi, uden nærmere at see paa dem. Pludselig greb Damen ham i Armen og udbrød med et Glædesskrig: „Jh see! Der har vi jo vor kjække Redningsmand, som saa gaadefuldt forsvandt! Hvor det var heldigt, at jeg saaledes lige strax fik fat paa Deserteuren, og hvor min Fader vil glæde sig ved at see Dig!"

Anders gjenkjendte strax den unge Dame, som han havde taget ud af Vognen paa Dalby Bakke. Forlegen stammede han: „Aa, det er jo ikke Noget at tale om; det var kun et Slumpetræf, at jeg skulde være paa det Sted, just som Frøkenen — — —."

„Var det ham, der standsede de løbske Heste!?" raabte Majoren, idet han slap sin Dame, og med den ene Haand greb Anders i Skulderen, medens han med den anden holdt ham under Hagen, og saaledes nødte ham til at see i Veiret; „Hvad! Anders Nielsen! kjender Du mig da ikke igjen?"

„O, Hr. v. Harding! Jo nu seer jeg det, men jeg lagde kun Mærke til Uniformen — —."

„Ja vi ere Alle blevne Dragoner i Nestved, og jeg har jo ogsaa faaet Majors-Epauletter; dem havde jeg kanskee ikke havt, dersom Du ikke havde holdt reen Mund dengang, Du veed nok, — og hvem veed", tilføiede han sagtere, „om jeg havde havt Hende her, dersom Du ikke dengang havde begaaet en Synd, som Du nær var kommen til at løbe Spidsrød for. — Du husker ham dog, Mathilde! fra den Aften paa Raunstrup for 5 Aar siden?"

Ved disse til hende henvendte Ord rødmede Damen stært. „Ak, var det Dig?" sagde hun, „saa har jeg jo dobbelt Grund til at være Dig taknemlig. — Men — Folk begynde at samle sig om os — skulle vi ikke gaae lidt tilside?"

Majoren førte hende henimod en folketom Egn af Torvet og vinkede Anders til at følge med. „Du maa vide" henvendte han sig til denne, „at hun nu er min Kone: Sidste Nytaar blev jeg Major, og i Februar holdt vi Bryllup. Men Du skal dog ikke tale til hendes Fader om Æventyret paa Raunstrup; — hvor han vil glæde sig ved at see Dig!"

„Hr. Majoren veed, at jeg ingen Sladdermund er, — men nu er jeg Dem vist til Ulejlighed; jeg synes, at De skulde den anden Vei."

„Nei paa ingen Maade! Vi gik kun ud for a spadsere lidt."

„Vort rigtigste Ærinde," faldt Damen ind, „var om muligt at indhente Efterretninger om vor forsvundne Redningsmand, og vi haabede ikke, at det skulde lykkes saa snart. Vi have fulgt Dit Spor paa Veien, og erfaret at en Person af Dit Udseende er bleven seet paa Vognen hos en Høsekræmmer, som agtede sig her til Byen, saa vi tænkte nok, at Du maatte være her; men det kunde endda have faldet vanskeligt nok at finde Dig."

„Det var jo da ogsaa unødvendigt."

„Unødvendigt!" udbrød Majoren; „er det Dig da ikke en Fornøielse at vide, at det er Din gamle Vens Kone Du har reddet? Og Du kan vel ogsaa begribe, at min Svigerfader gjerne vilde takke Dig, da Du slap bort i al den Hurlumhei paa Veien, uden at han fik talt eet eneste Ord med Dig."

„Jeg forlanger saamæn ingen Tak for det."

„Nei, det veed jeg nok, det ligner Dig! — Hvordan har Du ellers havt det, siden vi saaes sidst? Er Du gift?"

„Nei, Hr. Majór!" svarede Anders med et Suk.

„Men en Kjæreste har Du vel?"

Anders vilde svare, men frembragte kun en uforstaaelig Mumlen. Majoren vedblev: „Tjener Du her i Byen?"

„Nei! jeg har tjent paa Lolland til Maidag, men nu er jeg ledig, og jeg vilde helst give mig til Krigstjenesten igjen."

„Virkelig! saa skal Du faae den første Vagtmesterplads, der bliver ledig ved min Eskadron."

„Ja, mange Tak! det kunde være meget godt; men jeg vilde dog hellere reise udenlands, om det kunde lade sig gjøre, et Sted hen, hvor der er Noget at bestille for Alvor."

„Hvor skulde det være?"

„Ja, jeg veed ikke; — jeg har tænkt som til Algier, eller — til Polen."

„For Pokker, hvor Du er bleven krigersk! Du vil dog vel ikke være med at slagte Herremænd i Galizien? Er Lykken da gaaet Dig saameget imod her i Landet, at Du ikke kan finde Dig i at være her? — Jeg kan see paa Dig, at der er Noget i Veien, fortæl os det kun ligefrem; er det Hemmeligheder, saa kan Du stole paa, at vi kunne tie ligesaagodt som Du."

„De er altfor god, Hr. Major! — men — —"

„Ud med Sproget! Maaskee vi ogsaa kunde give Dig et godt Raad."

„Men jeg synes ikke, det kan passe sig at opvarte Dem med saadanne Historier."

„Bryd Dig ikke om det! Du seer mig saa melancolsk ud; er det Kjæresteſorger?"

„O, lad os dog høre det, gode Anders!" udbrød Fruen, „Du kan forud være vis paa vor Deeltagelse."

Efterat have rømmet sig begyndte han: „Der er en Pige i Farsø paa Lolland, som jeg har været gode Venner med i flere Aar, men hendes Fader, som er Bonde, syntes ikke om det. Nu for et Aars Tid siden gav han endelig Kjøb, og det var bestemt, at jeg skulde have hende, naar jeg blot kunde fæste Gaarden, eller ogsaa Faderen kunde faae Arvefæste paa den, at han kunde afstaae den til mig. Men nu har jeg arbeidet paa at bringe det istand paa alle mulige Maader, og det kan ikke skee, — og saa skal hun tvinges til at gifte sig med en Anden!"

„Saa hun er da ikke gift endnu?" udbrød Fruen levende.

„Nei, hun har Lov at betænke sig til efter Pintse."

„Hvad er der da i Veien for at fæste Gaarden?"

„Vi ere fattige begge To, og Herskabet vil ikke give Hensstand med Indfæstningen. Kunde vi kjøbe Gaarden til Arvefæste, saa har jeg Løfte om at faae Pengene til Laans andetsteds, men det vil Godseieren ikke høre Noget om, og der er ogsaa sat Ondt for mig hos ham."

„Hvem eier Godset?"

„Conferentsraad ***." Ved dette Navn udstødte Fruen et svagt Skrig af Overraskelse, men Majoren stødte til hende og lagde Fingeren paa Munden. Anders mærkede det ikke, og vedblev: „Det var just for at tale med ham, at jeg er reist herind, men nu har jeg faaet Besked, at det ikke paa nogen Maade kan lade sig gjøre."

„Har Du da allerede talt med Conferentsraaden?" spurgte Majoren.

„Nei, han er ikke hjemme; men han har en Secretair her i Byen, som nok er betroet til at afgjøre saadanne Sager, og han har sagt mig, at det umuligt kan

skee, og at det ikke kan nytte, jeg venter efter at tale med Conferentsraaden selv."

„Da vil jeg dog raade Dig til at prove paa det. Min Svigerfader har en Deel at sige hos ham, og han vil nok indlægge et godt Ord for Dig. Vi boe i samme Gaard som Conferentsraaden, men kjende ellers ikke synderligt til ham."

„I Conferentsraadens Gaard i Amaliegaden?!"

„Ja, jeg har leiet øverste Etage af ham; nu maa Du følge med hjem til os."

Under denne Samtale havde de et Par Gange gaaet Torvet rundt og begave sig nu ad den Anders velbekjendte Vei gjennem Strandstræde til Amaliegade. Majoren ringede, og Portneren hilste ærbødig, idet de gik ham forbi, og gjorde store Øine ved at see Anders følge saa fortrolig med det unge Herskab. Da de kom op i den stadselige med pragtfulde Meubler vel forsynede Stue, maatte Anders, enten han vilde eller ikke, sætte sig paa en brodered Stol med Majoren og Fruen ligeover for sig, og omstændelig fortælle dem Alt, hvad der havde tildraget sig med ham siden han forlod Nestved. Da han begyndte at tale om Forvalteren og dennes Indflydelse paa Godset, udbrød Fruen: „Nei, det er alt for godt! den Historie maa Fader endelig høre, han kommer vist herop i Formiddag." Hun hvidskede derpaa nogle Ord til sin Mand, og hoppede ud af Døren med de Ord: „Hold nu lidt op, til jeg kommer tilbage, jeg maa sørge for lidt Frokost til vor Gjæst; imidlertid kunne I jo tale om Krigsvæsen og Tjenestesager."

Hun kom snart tilbage og havde atter Noget at hvidske til Majoren. Kort efter gik Døren op, og en hvidhaaret Herre, i hvem Anders strax gjenkjendte Fruens Fader fra Dalby Bakke, traadte langsomt ind med Hat og Stok i Haanden. Han hilste mildt paa de Unge, spurgte hvorledes de havde havt det efter Reisen, satte sig i Sophaen, og syntes nu først at bemærke Anders, som ved hans Indtrædelse var sprunget op og havde trukket sig tilbage henimod Døren. Han fæstede et Øieblik sine Øine paa ham og raabte derpaa: „Men hvad seer jeg! Hvor Pokker har I faaet fat paa ham? Det er jo Dig, som standsede mine løbske Heste paa Landeveien i Søndags! Det maa jeg sige, det var et Mesterstykke, som ikke Mange skulde have gjort Dig efter. Jeg viste Harding og nogle Flere Stedet igaar, og de vare enige om, at det var en Heltegjerning, Du havde udført, at styrte Dig imod saadanne fire Udhalere, som de ere, og at vi havde brækket Halsen Allesammen, dersom de havde faaet Lov at blive ved ned af den Satens Bakke. Men vi vare nær ved at troe, at Du ikke var et rigtigt Menneske, men en Aand eller saadant Noget, som var kommen dratlende ned fra Himlen just i rette Tid; for da vi vare komne lidt i Roligbed og skulde til at see efter Dig, saa var Du som blæst bort, og Ingen vidste, hvor Du var bleven af. — Men nu seer jeg jo, at der er Kjød og Blod i Dig ligesom i os Andre, — kun lidt mere Marv i Benene", tilføiede han, idet han hjertelig rystede og trykkede hans Haand.

Anders var saa forlegen over denne nedladende Tiltale af en saa fornem Mand, at han ikke kunde sige Noget, men kun fremstammede nogle usammenhængende Ord. Majoren kom ham hurtig til Hjælp og udbrød lovende: „Og kan De tænke, hvor heldigt! det er en gammel Bekjendt, jeg kan gjerne sige Ven af mig; han har tjent i 2 Aar under mig i Nestved; det var den raskeste og flinkeste Karl i hele Regimentet, og han har gjort mig meget vigtige Tjenester, som jeg endnu er i hans Gjæld for."

Frokostbordet var imidlertid bleven dækket i et andet Værelse. Anders maatte sætte sig tilbords med og igjen begynde den afbrudte Fortælling forfra. I Begyndelsen kunde han ikke ret komme frem med hvad han vilde sige, men alle Tre hørte ham med en saa levende Deeltagelse og opmuntrede ham saa venligt ved idelige Spørgsmaal, at han snart ganske glemte sin Undseelighed og fortalte omtrent Alt hvad vi vide om gamle Rasmus og Else, om Forvalteren og Simon, kun at han saa lidet og saa beskedent som muligt omtalte sin egen Person. „Siig os", spurgte Fruen, da han talte om Elses Omhu for sin gamle Fader, „hvordan seer Else ud? Er hun smuk?"

„Ja", svarede han rødmende, „jeg synes det rigtignok, og jeg troer ogsaa De vilde give mig Ret, dersom De saae hende. Hun er omtrent paa Fruens Størrelse, — og — dersom det ikke er en Skam at sige — saa troer jeg, hun ligner Dem. — De maa endelig ikke blive vred over at jeg sammenligner en simpel Bondepige med Dem!"

„Ih, hvor skulde jeg blive vred over det? Man skulde jo netop troe, at Du lagde an paa at smigre mig og sige mig Galanterier. Hvor jeg længes — jeg mener, jeg kunde ret ønske, at jeg engang kunde faae hende at see."

Den gamle Herre udspurgte ham tilsidst meget ivrigt om alle Omstændigheder ved Godsbestyrelsen, og paa hvilke Betingelser de havde tænkt at kjøbe Gaardene til Arvefæste. Anders fremsatte Alt klart og tydeligt, og forklarede, hvorledes Cancellicirculairet nærmest havde givet Anledning til, at Fæsterne i Forening havde henvendt sig derom til Conferentsraaden. „Det ulykkelige Circulaire!" udbrød den Gamle. „Men jeg kan nu trøste Dig med, at det har levet sin længste Tid, og imellem os sagt, inden 8 Dage vil det være ophævet."

„Det er meget godt", sukkede Anders, „men mig kan det ikke hjælpe!"

„Det skal Du ikke sige: Du kan være overbeviist om, at dersom Conferentsraaden havde kjendt Sammenhængen rigtig, saa havde Meget været anderledes. Jeg kjender lidt til ham, og saasnart han kommer hjem, skal jeg gaae til ham og see at tale Din Sag hos ham; jeg troer virkelig jeg vilde gjøre ham en sand Tjeneste ved at bidrage til, at han fik en saadan Bonde som Dig paa sit Gods. Man venter ham hjem i Aften; kom nu i Morgen Formiddag Kl. 11 herop til min Svigerson, saa kan Du faae at vide, om han er tilstede, og jeg har faaet talt med ham."

Anders takkede kort, men tvivlende, og tog strax efter dybt bevæget Afsked fra disse venlige Mennesker. Majoren ledsagede ham selv ned i Porten og forhindrede ham derved fra at tale med Portneren, som fulgte dem med et nysgjerrigt og forundret Blik. —

Den følgende Dag indfandt han sig paa den bestemte Tid. „Er Conferentsraaden kommen hjem?", spurgte han Portneren, som lukkede ham ind.

„Ja", svarede denne med et polisk Grin. „Hans Høivelbaarenhed kom i Aftes", hvorpaa han uden at indlade sig videre trak sig tilbage til sit Afslukke.

Majoren fortalte ham, at hans Svigerfader havde talt med Conferentsraaden, men hvorvidt der var noget Godt at vente af ham, vidste han ikke; de kunde nu gaae ned og høre, om han var at faae i Tale. Majoren bankede paa Døren til Conferentsraadens Contoir, hvor dennes Navn med store Bogstaver stod paa en forgyldt Messingplade, og traadte derpaa ind med Anders. „Hr. Conferentsraad!" henvendte han sig til en Mand, som sad bøiet over en Pult med Ryggen til Døren, „her er den Bondekarl fra Lolland, som ønsker at tale med Deres Høivelbaarenhed." Den Tiltalte reiste sig og traadte med et rask Skridt henimod Anders. „Hvad er Dit Ærinde min Søn?" sagde han mildt.

Men Anders havde tabt Maal og Mæle. Stuen løb rundt med ham, og han vidste ikke, om han vaagede eller drømte; thi Conferentsraaden var ingen Anden end Fru

Hardings-Fader, lyslevende som han var kommen ud af Vognen paa Dalby Bakke, og som han havde siddet ved Frokostbordet den foregaaende Dag. Baade Fru Conferentsraadinden og hendes Datter viste sig nu i den aabne Dør og Alle udbrode i en hjertelig Latter, undtagen den stakkels Anders, som gjorde en daarlig Figur. „Men glem ikke Dit Ærinde!" gjentog Conferentsraaden.

„Ak Deres Høivelbaarenhed! De veed det jo altfor godt! — De maa ikke være vred — jeg har vist ikke talt om Dem med den skyldige Respect, maaskee jeg endogsaa har sagt noget Ondt om Dem; men jeg vidste jo ikke — —"

„Bryd Du Dig om Ingenting! Jeg troede virkelig, jeg skulde have faaet meget Ondt at høre om mig selv ved den Comedie, vi spillede med Dig; men det Eneste, Du sagde, er Noget, hvori jeg med oprigtig Fortrydelse maa give Dig fuldkommen Ret: Du sagde, at Den, der har Raadighed over saa Manges Lykke og Velfærd, ikke burde overlade sin Magt til Andre, som han ikke nøie kjender, og selv fortære Frugten af deres Arbeide paa fremmede Steder. Det er i Sandhed en Feil af mig, og jeg skal stræbe at oprette hvad Ondt jeg derved kan have foranlediget. Til Pintse flytter jeg med min Familie over paa Godset, og agter at ende mine Dage imellem Eder; og Du maa være mig behjælpelig med, at jeg kan see glade og lykkelige Mennesker omkring mig. — Læs nu dette Papiir, det er Svaret paa Dit Andragende."

De første Ord hans Øine mødte vare skrevne med meget store Bogstaver. De lode: **„Arvefæstebrev for Anders Nielsen paa Gaarden Nr. 5 i Farso."** Længere kunde han ikke komme, fordi hans Øine bleve dunkle. Han greb tans Conferentsraadens Haand, trykkede den til sine Læber og efterlod et Par store Draaber paa den. „Læs videre, min Søn", sagde denne, „og see om Du kan være tjent med Betingelserne." Disse vare omtrent de samme, som Anders selv havde tilbudt, og der var givet ham Valget imellem strax at udbetale Kjøbesummen eller lade den indestaae som Prioritet i Gaarden.

„Ja, dermed er jeg overmaade tilfreds, men her staaer tilsidst, at Pengene ere udbetalte ved Overdragelsen; dersom det nu falder mig vanskeligt at skaffe alle Pengene strax, kan jeg saa ikke, som der staaer her oppe, lade nogle af dem blive staaende og forrente dem?"

Smilende svarede Conferentsraaden: „Der staaer jo, at de allerede ere betalte og Gaarden er Dig overdraget, forudsat at Rasmus Clausen underskriver dette her, som jeg ikke tvivler om; saa Du har Intet videre at betale."

„Nei for Guds Skyld! Det kan jeg ikke tage imod."

„Mener Du da ikke, at mit og min Datters Liv er saa meget værd?"

„Jæ, Livet kan ikke betales med Penge, men jeg kunde heller ikke vove mit Liv for Penge!"

„Deri har Du Ret, kjære Anders! Du maa heller ikke troe, jeg hermed mener at have betalt Dig, at Du frelste vort Liv og vovede Dit eget. Men jeg vil bede Dig om at modtage denne Gave og jeg forsikrer Dig, at Du derved gjør mig en ny Tjeneste: For det Første er det mig en Trang at gjøre Dig det Gode, som der just er Leilighed til, baade fordi Du standsede mine Heste, og fordi man forhen har gjort Dig Uret i mit Navn; men dertil kommer endnu, at det er mit inderlige Ønske at give Bønderne paa Godset Arvefæste, dersom de kunde blive villige til selv at ønske det, og heri maa Du være mig behjælpelig, og især ved Dit Exempel vise dem, hvorledes en stræbsom og ordentlig Selveier kan gaae frem i Velstand. Du kan nu selv indsee, at jeg slet ikke kunde være tjent med, at Du var forgjældet og saaledes ikke kunde holde Gaard og Avling og Kreaturer i den Stand, at det var et Mønster for alle Andre. Lad altsaa den Sag være afgjort! — Nu længes Du vel efter at komme hjem til Else? Jeg har netop en kostbar Fuldblodshest, som jeg skal have over paa Godset og som maa føres af en paalidelig Karl. Vil Du tage den og ride endnu idag, saa kan Du vel naae hjem i Morgen eller Overmorgen efter Din egen Leilighed — Hesten kan nok taale at trave ud — og aflevere den tilligemed nogle Breve til Forvalteren; dog maa Du gjerne tage ind i Farso først. — Saa kan Du jo lade lyse for Dig og Else, og dersom Bryllupet f. Ex. kan blive en Dag eller to før Pintse, saa vil jeg invitere mig selv til Gilde hos Eder, og 2den Pintsedag maa Du med alle Dine Gjæster komme til Gilde hos mig; jeg vilde gjerne samle hele Godsets Beboere den Dag."

Nu kunde Anders ikke længere gjøre Modstand. Med Glædestaarer fremstammede han sin Tak, og efterat de endnu havde talt Noget sammen om hans Bryllup og Conferentsraadens forestaaende Ankomst til Godset, tog han Afsked og ilede dandsende og hoppende henad Gaden til Kjælderen, hvor han i Hast sammenpakkede sine faa Sager, takkede hjertelig den godmodige Christopher, og betalte Værten, hvem han leverede et lidet forseglet Brev til den polske Hverver. En Time efter travede han paa den stadselige Ganger ud af Vesterport.

Her maa Fortællingen være tilende. Hvad der endnu kunde være tilbage, vilde vistnok være mere lysteligt, end en Deel af det, som er forekommet i denne Historie, men den velvillige Læsers Indbildningskraft kan langt bedre end Fortællerens Ord udmale sig Elses salige Henrykkelse og den gamle Faders stille Glæde, da den med nagende Længsel Savnede saa uformodet vendte tilbage. Ogsaa Bryllupet, som Conferentsraaden forskjønnede med en Fest, hvis Mage hidtil ikke var seet paa Lolland, maa Læseren selv forestille sig.

Endnu staaer tilbage at berette, at Forvalterens Tjeneste blev overflødig ved Conferentsraadens Ankomst, da denne ved sin Privatsecretairs Hjælp med Lethed besørger alle Forretninger. Han tilbød at skaffe ham en anstændig Ansættelse i Toldfaget; men Forvalteren afslog dette Tilbud, da han havde brugt sig saa godt, at han kunde kjøbe en Gaard i Jylland. Simon er forlovet med en Gaardmands-Enke paa Falster og allerede flyttet til hende, men skal ogsaa allerede være dygtig under Pidsken. Gamle Morten Skade er død, og Maren har udseet sig en ganske ung Karl til hans Eftermand.

Om Anders og Else er der ikke meget at sige: Den sande Lykke boer stille i Menneskets Sjæl; den kan ikke tilfulde skildres med Ord, men kun føles og forstaaes af ligestemte Sjæle. Men dersom der er Nogen, som ikke troer, at ægte Kjærlighed og sand Lykke findes paa Jorden, og at den i alt Fald ikke er at søge under Bøndens lave Straatag, da maa han gaae til Farso og træde ind hos Anders og Else, — og det synligste Vidnesbyrd om deres Tilfredshed og Lykke er gamle Rasmus, som synes at blive yngre og raskere med hver Dag. Hans lykkelige Børns Sol kaster en klar Glands over hans Livs Aften, og han har kun eet Ønske tilbage: at han maa komme til at vugge en lille Rasmus Andersen i sine Arme; paa dette Ønskes Opfyldelse vil Else neppe længe lade ham vente!

Planeten Le Verrier.

(Efter Revue des deux mondes.)

En høist interessant astronomisk Opdagelse har nylig vakt de Lærdes og Publicums Opmærksomhed. Vore Læsere have allerede hørt tale om de af Hr. Le Verrier foretagne Beregninger, for at forklare Uregelmæssighederne i Uranus's Bevægelser. Disse Beregninger have ledet den lærde Astronom til den Paastand, at ene en ny Planet hinsides Uranus kunde bevirke saadanne Uregelmæssigheder. Hr. Le Verrier, som med Iver fortsatte sit Arbeide, bekjendtgjorde snart, hvilken Plads denne ubekjendte Stjerne efter hans Mening maatte indtage paa Himlen. Hans Dristighed er bleven kronet med det meest glimrende Held. Neppe var den berlinske Astronom, Hr. Galle, bleven underrettet om Hr. Le Verriers Paastand, for han ufortøvet opdagede Planeten paa det angivne Sted. Det var den 23de September han observerede den. Dette Resultat har gjort et stærkt Indtryk paa Folk, og Vægmanden spørger, hvorledes det har været muligt, i en saa stor Afstand at bestemme Tilværelsen af en Stjerne, som ingen Observator endnu havde seet. Vi ville søge at give en Forestilling om de Midler, ved hvilke Hr. Le Verrier har naaet et saa uventet Resultat, og at gjøre det klart, hvori hans Opdagelse adskiller sig fra andre lignende, der have fundet Sted i de sidste 65 Aar.

Fra de ældste Tider af, har man anerkjendt, at de fleste af de Stjerner, der glimre paa Himlen, synes bestandig at beholde den samme Stilling i deres Forhold til Nabostjernerne, medens andre uophørlig forandre Stilling og bevæge sig fra Stjernebillede til Stjernebillede, indtil de endelig efter en mere eller mindre hurtig Gang komme tilbage til deres Udgangspunct. Deraf er Adskillelsen mellem Planeterne og Fixstjernerne opkommen. Paa Grund af deres Observationsredskabers Ufuldkommenhed have de Gamle kun fæstet deres Opmærksomhed paa de betydeligste, de meest glimrende Stjerner, og Enhver veed, at (ikke at tale om Solen, Jorden og Maanen) Merkur, Venus, Mars, Jupiter og Saturn ere de eneste Legemer i vort Planetsystem, hvorom de Gamle have efterladt os nogen Kundskab. Efter saa mange Aarhundreders Forløb havde Gemytterne i den Grad vænnet sig til den Tanke, at disse Legemers Tal paa en uigjenkaldelig Maade var bleven bestemt, at da Galilei for første Gang rettede sin Kikkert mod Himlen og opdagede Jupiters Drabanter, vægrede flere end een Astronom sig for at sætte Øiet til dette magiske Instrument, der saaledes kom og forstyrrede deres Beregninger, de nu engang havde i saa god Orden, og frembragte Phænomener, som de kaldte djævelske Illusioner.

Denne Fordom svandt snart, men hvor meget end Observationsinstrumenterne tiltoge i Fuldkommenhed, og hvor meget Antallet af Observatorer og Astronomer end forøgedes, hengik der dog mange Aar, inden man saae sig i Stand til at føie en eneste Planet til dem, de Gamle havde bemærket. Først i Aaret 1781 gjorde den store Astronom Herschel en Opdagelse, der i en uventet Grad udvidede Planetsystemets Grændser. Uophørlig beskjæftiget med at udspeide Himlen, saae han ved Foden af det Stjernebillede, der kaldes Tvillingerne, en lille Stjerne, hvis bestemte Diskus ikke lignede en Fixstjernes, og som tillige flyttede sig. Det blev snart klart, at det ikke var nogen Comet, og inden kort Tid indtog dette Legeme under Navnet Uranus sin Plads efter Saturn mellem Planeterne. Det var ikke dens ringe Størrelse, der havde forhindret de Gamle fra at kjende denne Planet, thi de have constateret Tilværelsen af Stjerner, der synes endnu mindre, men det var Langsomheden i dens Bevægelser. Da dens Omløb varer 84 Aar, var det virkelig ogsaa næsten umuligt med ubevæbnet Øie at iagttage de smaa Forandringer i et saa lidet Legemes Stilling. Naar man erindrer, at Oldtidens største Astronom, Hipparch, har begaaet Feiltagelser, der undertiden stige til 2 Grader i Bestemmelsen af visse Stjerners Stilling, seer man, at han maatte have observeret Uranus næsten gjennem et helt Aar, for at overbevise sig om, at de ved dens Stilling bemærkede Forandringer ikke hidrørte fra Feil i Observationerne. Da nu Intet frembævede denne Stjerne for de gamle Astronomers Blik, kunde man ikke forlange af dem, at de skulde gjøre den til Gjenstand for et saa meisommeligt og langvarigt Studium.

De Kundskaber, vi kunne indsamle om Universet, maae fornemmelig være begrundede paa Sammenligninger af Himlen med den selv til mere eller mindre fjerne Tidspuncter; men for at sammenligne maa man have Kjendskab til Gjenstandene for Sammenligningen, hvoraf følger, at man ikke kan fravriste Himlen dens Hemmeligheder, før man tilfulde har bestemt alle de synlige Stjerners Stilling og længe studeret dem. En saadan Oversigt, et saadan fuldstændigt, raisonnerende Catalog over Himlens Tilstand er et Arbeide, der er lettere at tænke sig, end udføre, og som vil blive vanskeligere, altsom vore Observationsmidler blive fuldkommere. For 2000 Aar siden indførte Hipparch 1080 Stjerner i sit store Catalog, og for Øieblikket er der ikke nogen Observator, som ikke med sin Kikkert iagttager Myriader af Stjerner paa en meget begrændset Plads af Himmelhvælvingen. Derfor have Astronomerne endnu ikke kunnet bestemme alle de lysende Punkters Bevægelser, hvormed Rummet er besaaet. Nødsagede til at træffe et Valg, have de først fæstet deres Opmærksomhed paa de allerede bekjendte Planeter og paa de Stjerner, der ifølge deres Stilling eller Glands stærkest fængsle Øiet. Ved Siden af disse Stjerner af første Rang, der ligesom tjene til Mærker, har man efterhaanden stillet andre, og det er paa denne Maade, at man lidt efter lidt har faaet Kataloger over Stjernerne og Stjernekort, der vise et stort Antal Stjerners Stilling til en given Tid. Det er især ved Hjelp af disse Kort og ved at sammenligne Himlens nuværende Tilstand med den, som hine vise, at man kan see, om der er foregaaet nogen Forandring siden deres Affattelse. Naar disse Forandringer blive fulgte med Stadighed og Opmærksomhed og fuldkommen constaterede, lede de gjerne til en Opdagelse. Man gjør sig ikke let nogen Forestilling om de Forandringer, som Himmelhvælvingen, der altid synes sig selv lig, uafbrudt undergaaer. Hist er det smaa Stjerner, der i en almindelig Kikkert see ud som lysende Atomer, men i fuldkomnere Kikkerter bestemt adskille sig fra hinanden og vise sig at være grønne eller blaae Sole, der dreie sig omkring andre Sole af en karmoisinrød eller orangegul Farve; her udslukkes Stjerner eller træde andre pludselig frem af Mørket. Overordentlig smaa Phænomener lede undertiden til de største Opdagelser. Saaledes har f. Ex. Bessel, idet han ved Hjælp af de fineste Observationer bestemte næsten umærkelige Forandringer i visse Stjerners tilsyneladende Stilling, for faa Aar tilbage kunnet bestemme Afstanden, der adskiller os fra disse Stjerner. Dette beundringsværdige Resultat lader nu vort Planetsystem indtage sin Plads paa Himlen, der hidtil syntes adskilt fra os ved en uoverskridelig Afgrund.

Dersom det er vanskeligt at forudsee, til hvilken Tid alle de ved Hjælp af de bedste Teleskoper observerede Stjerners Stilling vil være bestemt, maa man dog ikke tro, at dette umaadelige Arbeide er absolut nødvendigt for Observatorerne, for at kunne berige Videnskaben med interessante Opdagelser. De Midler, vi allerede have, ere som oftest tilstrækkelige for de sande Astronomer, for dem, som vedholdende Studium og speciel Anvendelse have givet det

Slags Instinct, man i hver Ting faaer ved lang Praxis og uafbrudt Øvelse. For disse Astronomer blive de tilsyneladende ubetydeligste Facta, de mindste Uovereensstemmelser kostbare Angivelser, der ofte lede til uventede Opdagelser. Det er ved at holde Regnskab med undertiden meget flygtige Tilsyneladelser, at dygtige Observatorer ledes til fortrinsviis at studere enkelte Stjerner, og at de undertiden see sig belønnede for deres gjennemvaagede Nætter ved Opdagelsen af en Comet, eller, hvad der er langt sjeldnere og vækker større Opsigt, af en ny Planet. Paa den første Dag i dette Aarhundrede opdagede saaledes Piazzi, da han i Palermo arbeidede paa sit store Stjernecatalog, den lille Planet, der har faaet Navnet Ceres; saaledes har man senere fundet andre lignende Stjerner, idet man har søgt dem efter en lykkelig Conjectur af Olbers. Denne berømte Lærde, der havde opdaget Pallas, tænkte, at en Planet mellem Mars og Jupiter kunde være bleven splittet ad i flere Stykker, og fremkom med den Formodning, at Fragmenterne af denne store Planet til bestemte Tider vilde gaae igjennem Jomfruens og Fiskens Stjernebilleder, i Nærheden af 2 Punkter, hvis Stilling han nøiagtig betegnede. Denne dristige Forudsigelse fandt snart Bekræftelse, og flere Planeter bleve opdagede paa det af Olbers angivne Sted.

Vi have sagt, at Planeterne, uafhængig af visse physiske Phænomener, adskille sig fra Fixstjernerne ved deres Bevægelse. Disse Stjerner beskrive fuldkommen bestemte Baner omkring Solen, som ved første Øiekast synes at være i høi Grad regelmæssige. Dog har man allerede længe observeret væsentlige Anomalier ved deres Gang, der stedse mere og mere bekræftes, jo fuldkommere Instrumenterne, hvormed der observeres, blive. Efterat Attractionsloven, Newton's sublime Opdagelse, har gjort det muligt af et eneste Princip at udlede og ved Analyse at bestemme de Stjerners Gang, der udgjøre vort Planetsystem, ere disse Afvigelser blevne forklarede, og det er undertiden hændet, at Theorien i dette Punct er gaaet forud for Observationerne. Man har da seet Mathematikere ved Hjælp af deres Formler underrette Observatorerne om, hvad disse skulde have seet, og hvad de ogsaa virkelig have bemærket, efterat have faaet Anviisningen. Naar den eller den Planet, den eller den Drabant ikke befandt sig paa den Plads, som den under Forudsætning af en aldeles regelmæssig Gang skulde have indtaget paa Himlen, naar en eller anden Anomali viste sig i dens Bevægelser, godtgjorde snart Gravitationslæren, bestyrket ved de berømteste Mathematikeres Undersøgelser, at disse Uregelmæssigheder kun vare tilsyneladende, og at Stjernernes Gang maatte blive forstyrret ved et af de andre Legemers Attractionskraft, der bevæge sig omkring Solen. Altsom Theorien er bleven fuldkommere, have disse Legemer viist sig bestandig lydigere mod den newtonske Attractionslov, og nu kan den Lærde i sin Studerestue, uden at benytte noget Observationsmiddel, ene ved Hjælp af theoretiske Principer, til hver Tid bestemme en Stjernes Stilling, som han ikke seer; maaskee maa man herfra undtage de smaae Planeter mellem Mars og Jupiter. Dette smukke Resultat skyldes utrættelige Arbeider, foretagne gjennem flere Generationer af store Mathematikere. Den mathematiske Theori om Kræfterne, der til hvert Øieblik opfylde hvert Punct i Verdenssystemet, ligesom Formlerne, der ere nødvendige til Anvendelsen af disse Beregninger, findes i Laplace's **Mecanique celeste**, dette udødelige Værk, der synes at skulle endnu i Aarhundreder tjene til Lovbog og Veiviser for de theoretiske Astronomer.

Skjøndt underkastet de strængeste Beregninger, havde Uranus's Bevægelse lige til de sidste Dage frembudt Uregelmæssigheder, som Theorien ikke saae sig i Stand til at forklare, og med endnu større Ret ikke kunde forudsee. Det hjalp ikke, at man tog med i Beregningen den Virkning, Saturn udøver paa Uranus, dennes Gang blev aldrig længe i Overeensstemmelse med Tabellerne. Da en streng Undersøgelse af Formlerne ikke havde været tilstrækkelig til at bringe en saadan Uovereensstemmelse til at forsvinde, kom Astronomerne paa en naturlig Maade paa den Tanke, at Resultaterne af Beregningerne kun syntes unøiagtige, fordi man ikke kjendte alle Aarsagerne til disse Uregelmæssigheder, med andre Ord, fordi man ikke kjendte alle de himmelske Legemer, der kunde have Indflydelse paa Uranus's Gang. Hvad Keppler havde sagt om Planeternes Afstand fra Solen, som senere er blevet gjentaget under et mere geometrisk Synspunct, og som man sædvanlig kalder den Bodeske Lov, havde bevæget nogle Astronomer til at fremkomme med den Formodning at der rimeligviis existerede en ny Planet hinsides Uranus, dobbelt saa langt fra Solen, som den af Herschel opdagede Stjerne, og som skulde tilbagelægge sin Vei paa Himlen i omtrent 243 Aar.

Saaledes stode Sagerne, da Hr. Le Verrier løste Spørgsmaalet. Efter forgjæves at have forsøgt paa, ved at drive Approximationerne endnu videre end hans Forgængere, at bringe disse Anomalier til at forsvinde, tog han fat paa denne Vanskelighed fra en anden Side, idet han tænkte sig den hypothetiske Planet, hvorom man gjentagne Gange havde talt, som virkelig, og sagde til sig selv: Dersom denne Planet existerede paa et givet Sted i Rummet, vilde den udøve en Virkning paa Uranus, der vilde vise sig i visse Uregelmæssigheder paa denne Stjernes Gang; lad os da søge Afstanden, hvori den maa sættes fra Solen, samt Størrelsen, dens Masse og Bane maa have, for at den kan frembringe de observerede Uregelmæssigheder. Det var, som man seer, at stige op fra Virkningerne til Aarsagerne. Beregningerne, der udkrævedes til denne Undersøgelse, vare saa vidtløftige, den Udholdenhed og de Anstrængelser, de udfordrede, vare saa store, at faa Astronomer vilde have indladt sig paa dem. Det bliver altid Hr. Le Verriers Fortjeneste ikke at have ladet sig skrække af nogen Hindring eller Vanskelighed for at fuldende denne Undersøgelse. Paa en Tid, da Enhver attraaer paa en hurtig og let Maade at gjøre sin Lykke, vidner dette ufortrødne Arbeide, der ogsaa ikke kunde have ført til noget Resultat, om den unge og fra nu af berømte Astronoms Udholdenhed og Talent. Et saadant Arbeide fortjente en udmærket Belønning, der heller ikke længe lod vente paa sig.

Neppe havde de af Hr. Le Verrier Videnskabernes Academi i Paris forelagte Resultater havt Tid til at trænge udenfor Frankrig, før Hr. Galle i Berlin opdagede en Planet paa det af den franske Lærde angivne Sted. Meget fuldstændige Himmelkort, som de tydske Astronomer udarbeide, og hvoraf det sidste, det, som indeholder den Deel af Himlen, hvor den nye Stjerne findes, netop var udkommet, have lettet denne Opdagelse. Det var naturligt, at man i Tydskland høstede Frugten af et saa moisommeligt forberedt Arbeide; dog vilde man have Uret i at troe, at disse Kort vare absolut nødvendige til den hurtige Bekræftelse af Hr. Le Verriers Opdagelse. Uden at være i Besiddelse af Himmelkortet, der var i Berlin, havde en engelsk Astronom i Cambridge den 29de September observeret den nye Planet, ene veiledet af Hr. Le Verriers nøiagtige Angivelser og af Stjernens særegne Udseende, der fra først af havde vakt hans Opmærksomhed.

Som man seer, er Hr. Le Verrier ad en ny Vei kommen til Opdagelse af Planeten, hvorom der tales saa meget. Det er ikke, som man har sagt, fordi hans Forudsigelse er bleven bevist at være rigtig, at den franske Astronom har gjort noget saa Nyt og saa Sjeldent. Vi have seet, at allerede Olbers, ene veiledet af theoretiske

Jdeer, havde bestemt 2 Punkter paa Himlen, i Nærheden af hvilke han sagde man vilde opdage nye Planeter; og hans Forudsigelser fandt Bekræftelse. Hr. Le Verrier har vundet en saa høi Plads i de Lærdes Agtelse, fordi han har vidst at løse Problemet om Planeternes Afvigen fra deres rette Løb, fordi han, uden nogensinde at begaae Feil, har havt Mod og Dygtighed til at føre Beregninger til Ende, der vare skikkede til at afskrække den meest Ufortrødne. Fra nu af er en ny Vei aabnet for Astronomernes Undersøgelser. Skjønt man ikke tør haabe ofte at see den gjennemført med saa stort Held, vilde det dog være Dumdristighed at paastaae, at visse Uregelmæssigheder i nogle af de Legemers Bevægelser, der udgjøre vort Planetsystem, ikke ville lede Astronomerne til senere, paa en analog Maade, at constatere en anden ubekjendt Planets Tilværelse. Dersom det var os tilladt at gjøre en Bemærkning om denne Slags Arbeider, vilde vi sige, at efter vor Mening er den Tid nær, da man maaskee kan undersøge, om der ikke imellem de astronomiske Phænomener skulde være nogle, der vilde sætte os i Stand til, idetmindste tilnærmelsesviis, at bestemme Totalpaavirkningen, som de i Rummet udsaaede Stjerner maae udøve paa vort Planetsystem i dets Heelhed. Dersom Solen har en Translocationsbevægelse, som visse Observationer synes at tyde paa, maa maaskee Aarsagen hertil søges i hiin Paavirkning. Eftersom man har bestemt den Indflydelse, de fjerneste Stjerner i deres Forening have paa os i Hensende til Varmen, kunde man da ikke ogsaa forsøge at løse et analogt Problem i Hensende til Gravitationen? Den nylig tilveiebragte Bestemmelse af Afstanden, hvori vi befinde os fra visse Stjerner, synes at maatte kunne yde idetmindste de første Elementer til en saadan Undersøgelse.

Vi ville endnu kun tilføie et Ord om et ganske underordnet Spørgsmaal, der har reist sig i Anledning af Hr. Le Verriers Opdagelse: hvilket Navn skal den nye Planet have? Arago staaer paa, at den skal opkaldes efter Hr. Le Verrier.. Vi frygte for, at denne Benævnelse ikke vil blive optagen af Astronomerne, der allerede have ombyttet Navnet Herschel med Navnet Uranus, og som ikke have villet givet de 2 smaa Planeter, Olbers opdagede, Navn efter denne. Jøvrigt ere Nogle fremkomne med den Paastand, at den nye Planet ikke er forskjellig fra en Stjerne, som opdagedes i 1831 af Hr. Wartmann i Genf, og dengang af denne blev erklæret for en ny Planet. Hr. Wartmanns Observationer ere omtalte i Beretningen om Mødet, Videnskabernes Academi i Paris holdt den 28de Marts 1836. Astronomerne af Faget maae afgjøre Rigtigheden af denne Paastand. I ethvert Tilfælde forringes ikke Hr. Le Verriers Fortjeneste; thi det Smukke ved hans Opdagelse ligger deri, at abstracte Beregninger have udført Telescopets Rolle. Af Breve fra Herschel og Professor Challis, indrykkede i den engelske Journal **Athenæum** for October Maaned, sees det iøvrigt, at en ung Mathematiker i Cambridge, ved Navn Adams, har foretaget den samme Undersøgelse som Hr. Le Verrier, og at han var kommen omtrent til de samme Resultater som den Sidste, da denne fremstod med sin Opdagelse.

(Af „Fædrelandet".)

Udgravning af Oldsager fra Ninive.

Disse paa den franske Regjerings Bekostning ved Mossul foretagne Udgravninger have allerede ledet til Opdagelser, som ville blive af stor Vigtighed for hele den lærde Verden.

De Mindesmærker, som her vil blive omtalte, hidrøre fra det assyriske Riges meest blomstrende Tid. Foruden den særdeles Interesse de som Kunstgjenstande yde, ere de uimodsigelig de mærkværdigste Opdagelser, som den nyeste Tid har at fremvise.

Saaledes maatte Ægypten, som saa ofte er bleven besøgt af Archæologer, allerede for længe siden tiltrække sig de Reisendes Opmærksomhed; de religieuse Hemmeligheder, som laae tilsløred under hieroglyphske Figurer, vare ei længere tomme Gaader, som satte Philologernes Taalmodighed paa Prøve. Indiens og Chinas Pagoder have aabnet sig for Tordenen af de engelske Kanoner og have maattet fremvise alle deres Afgudsbilleder, afskyelige Symboler for en Religion, som, for at befæste dens Tilbørngere i Troen, maatte kalde en bizar Indbildningskraft til Hjælp, der plagede sig med at skabe phantastiske Væsener, groteske og modbydelige Fetisch. Den nye Verden, som Europæerne erobrede i den blinde Tro blot at tæmme Vilde, har ligeledes maattet oplukke sine Templer, og derts Guder stode endnu paa deres Stæders Ruiner. Inkas ere uddøde og deres Aske bortført af Vinden i alle Retninger, men deres Kunster, deres Frembringelser, deres høie Dannelse har overlevet dem, og Sporene af sammen har man i de seneste Aar efterforsket.

Amerika, China og selv Indien ere, uagtet deres Ælde, dog nye Lande for os: vi kjende Intet til dem; vi formaae ei at forfølge dem i de forskjellige Perioder af Verdenshistorien, og Alt hvad som berettes om dem, spænder kun vor Nysgjerrighed, uden at komme os til hjælp ved Studiet af Folkeslagenes Historie. Ægypten derimod og alle de Nationer, som ere udgaaede fra Chaldæas Bjergegne og have oversvømmet de nhyre Landstrækninger, som beskylles af Tigris og Euphrat, disse to store Pulsaarer i den classiske Verden, vores Dannelses Vugge, de sammenknyttes til de moderne Folkeslag med et fælles Baand; vores Historie er i en vis Hensende kun at betragte som en Fortsættelse af deres, og hvis vore Kunster ei havde laant af deres Kunster, saa stode de maaskee endnu i deres Barndom, thi man seer dem Skridt for Skridt at følge Sporet af en antik Civilisation, som, i lang Tid holdt hemmelig, kun lidt efter lidt aabenbarer sig.

Disse Folkeslag er det derfor især værdeleshed, hvis Kjendskab vækker vor Interesse; at opsøge deres Spor bringer Videnskaben stor Vinding; deres Aske maa man omgrave, for at see, om der ei vil fremkomme et Glimt, som kan give os Lys. Blandt de Nationer, af hvilke vi kunne lære saa Meget, gives der dog ingen, som i større Grad formaaer at opvække de Lærdes Ønsker, saavelsom Historikerens og Kunstnerens Videbegjærlighed, som Chaldæernes Folkeslag, der lagde Grunden til det store assyriske Rige og havde Nimrod og Semiramis til Herskere — uforgængelige Navne, for hvilke de nyere Folkeslag have bevaret en hellig Sky. Dette store Folk, midt imellem det fabelagtige Indien, Ægypten og Phonicien, kan det ikke betragtes som det mindværligste Led, for igjen at sammenknytte begge Stykker af den Dannelseskjæde, som omslynger hele Verden og som for den menneskelige Aand saa længe har været sønderbrudt?

(Sluttes i næste Nr.)

Nykjøbing. Udgivet af W. F. Laubs Enke. Redigeret af Chr. Jørgensen. Trykt i Laubs Enkes Officin.

For underholdende Emner.

Tillægsblad til Hollands-Tidenden.

1846. December. № 12.

Det skaanske Opror 1811.

(Af Crusenstolpes: „Carl Johan och Svenskarne.")

„Se dig kring. Til horizontens slut
bredes landets blomsterkarta ut
och som andar mellan träden,
skymta hvita tempel fram ur säden."

Paa dette smilende Prospect af Skaane, som Tegnér har malet med faa, men træffende Træk, fandt en skrækkelig Bevægelse Sted 1811, i den i Sverrigs seneste Dage berygtede Juni Maaned, ligesaa ulykkessvanger i mange Henseender, som Marts ansaaes for at være udelukkende for Medlemmerne af det holsteen-gotterpske Huus. I Juni Maaned myrdedes Rigsmarschal Fersen under et Oplob, i Juni udbred Begivenhederne 1838, i Juni 1811, da Carl Johan var Sverrigs tilforordnede Regent .... Det er just der, vi nu standse, Læser!

Paa samme Slette, hvor 100 Aar tidligere Feltherren Magnus Stenbock, i Spidsen for nylig i Vaaben indøvede skaanske Bonderhobe, beseirede og udjog af Landet Rigets Fjender, havde nu Blomsten af Seirvindernes Efterkommere, den skaanske Almues Sønner, leiret sig flokkeviis i Nærheden af Helsingborg, de fra Kullen blaaklædte, alle ad Allerumsveien; de øvrige med-hvidgraae Troier længere ned mod Frederiksdal. Man læste paa deres unge Pander Bekymring, men ogsaa Mod og Bestemthed. Der fattedes blot en ny Stenbock, for at see Forfædrenes Bedrift fornyet, om det havde gjældt — men denne Stenbock fattedes virkelig.

Stænderne havde 1809 til Rigets Forsvar bevilget en Udskrivning, under Benævnelsen Forstærkningsmandskab (hvilket Almuen ikke uden Grund, som Læseren snart faaer at see, i det Sted kaldte „Försträckningsmanskapet"), som dog ikke maatte udtages forend Rigets Grændser truedes eller foruroligedes af fjendtligt Anfald. Neppe havde Carl Johan faaet Haand i Regjeringens Tømmer inden han, der ansaae det fornødent at stille Hæren paa fuldstændig Krigsfod, udfærdigede Ordre til at iværksætte Beslutningen af 1809, i hvilken Ordre det udtrykkelig tillodes de Vedkommende at gaae frem paa den lempeligste Maade, helst ved Hjælp af frivillige Overeenskomster. Denne Regjeringsforanstaltning havde alt mødt Modstand i Ord hos Almuen omkring Norrtelje, i Uroligheder paa Vermdoen, inden den blev Gjenstand for Overlægning i Skaane.

Det Første, som der stødte Folket for Hovedet, var Udskrivningen uden vitterlig endnu erklæret Krig. De droge heraf den Slutning, at Mandskabet skulde sendes til Frankrig som Hjælpetropper og bruges som „Kanonfoer" for Verdenserobreren. Tillige fandt de den Anordning, at Udskrivningen skulde iværksættes ved Lodkastning, hvilst modbydelig, og Ungdommen vilde heller drage i Leding Alle eller Ingen. Hvis Autoriteterne i Skaane havde havt Hoved og Hjerte paa rette Sted i dette afgjørende Tidspunct, vilde det Altsammen været jevnet ved Oplysninger; thi kun for at erholde saadanne havde Planteskolen for Krigere i 1811 samlet sig paa Valpladsen fra 1710. Men der laae ligesom noget Uheldvarslende i selve den daværende Landshøvding over Malmøhuus Lehn, Grev Gustaf Frederik von Rosens, Navn. Hans Farfader, Rigsraaden, som bar det 68de Aar tilbage, stod da Ansigt til Ansigt med Dalkarlene, der misfornøiede drege mod Hovedstaden, hvorfra han fordrev og adspredte dem „med alvorlig Mildhed", som det hedder i Æremindet over ham. Hans Sønnesøn havde nu ikke Mod til at see de misfornøiede Skaaninger i Øinene, til at høre og med Oplysninger gjendrive deres Klagemaal, men overdrog den væbnede Magt tilintetgjørende at besvare Ynglingernes Bekymringer. Det var den Aaret forud under en Folkebevægelse myrdede Grev Axel Fersens Gjenfærd, som hævnende og opskræmmende spøgede i alle høit staaende Personers Indbildning i Skaane, og maaskee ikke blot der; det var det, der sleb Sablerne og rettede Geværerne mod Bondehoben 1811, og ingenlunde den Skingrund, der anføres af General Hampus Husfars Biograph, nemlig: „han havde ovenfor sig*) en Anskuelse af denne Folkebevægelse, som let kunde see en Tilhænger af Folket, d. v. s., af de Danske og den forrige Konge, i ham, ifald Tropperne havde kunnet sige, at de holdtes tilbage af deres Chef, og ellers i et Øieblik havde kunnet qvæle et Opror, der mulig ikke havde reist sig paa andre Steder, ifald man havde hørt om den første Træfning, at det ikke var saa farligt"; thi de i Skaane truffne Foranstaltninger gik forud for Underretningen om Urolighederne i Stockholm, og man kunde derfor paa det første Sted umulig ane de Indbildninger, som i Anledning deraf opstode paa det sidste Sted. Indrømmes maa det alligevel, at Misfornøielsen paa de forskjellige Steder fremtraadte i heelt forskjellige Skikkelser, og at Følgerne havde kunnet blive, om ikke uviise, saa dog i det mindste mere ødelæggende, dersom man havde ladet den Skaansomhed, der burde have fundet, men desværre ikke fandt Sted, hvor det ubevæbnede Misnøie blot begjærede Oplysninger, udstrække sig ogsaa til Dæmpningen af det voldbrugende Misnøie.

Baade Klogskab og Menneskelighed foreskrev, ved Helsingborg at anvende netop den alvorlige Mildhed, som Lovtaleren over Farfaderen Rosen har rost hos ham, thi Mismod betyngede de hid vandrende Flokkes Bryst og ingen Glød af Harme brændte i deres rolige Blikke. Det var en Misforstaaelse, som burde og kunde udryddes ved Oplysninger, en Mistro, som burde og kunde hæves ved Fornuftgrunde. Da den udmærkede Læge Munck af Rosenschöld, som befandt sig i Nærheden, som kjendte Carl Johans Tale til Vermdøboerne og tillige maaskee hans Personlighed, akvarede disse Skaanes Sønner for den landsfaderlige Tugtelse, svarede de: „at de intet Ondt havde i Sinde, og derfor troede, at intet Ondt kunde vederfares dem". Det skrækkelige Exempel af det stakkels Landeværns Skjæbne stod dem i frisk Minde. De talte derom med dyb Bevægelse, med et Veemod, som snarere havde Krav paa Deeltagelse end paa Hævn. Det var ædel Broderfølelse, der dicterede deres Erklæring: „vi ville gaae Alle eller Ingen". Det var en agtværdig Følelse af Menneskeværd, at de modsatte sig Udskrivning ved

*) Carl Johan.

Lodkastning. Det var undskyldeligt, at de forverlede denne Maade at spille om Livet paa, med en anden, der kjendes af Krigslovene, at spille om det paa Trommen. Det var et Træk af svensk Fædrelandskjærlighed, værdigt den Valplads for 100 Aar siden, paa hvilken de stod, værdt at leve i Historien og i Landsmænds taknemlige og begeistrede Minde; et Træk, som Carl den Tolvte og Stenbock vilde have gjengjældt med Naade og Opmuntring, da disse skaanske Ynglinge alle som een erklærede sig villige til strax at lade sig samtlige ove i Vaaben, ligesom Gottlands Almue, og imidlertid at klæde og føde sig selv, for at forsvare Riget mod fjendtlige Angreb; men paa det Vilkaar, at de ikke skulde føres ud af Landet, og at Roteringsmandskabet først skulde organiseres, fordi de frygtede for, at de uroterede Grundeiere vilde unddrage sig Roteringen eller ogsaa danne den af Forstærkningsmandskabet. Og hvorledes besvaredes dette pátriotiske Tilbud nu? Dermed, at Carl Johans commanderende Officerer haanende tilbød: „at give Enhver af dem 10 Rd. Bco. i Haandpenge, fordi de havde saa stor Lyst til Krigstjenesten." Dermed, at Carl den Trettende det følgende Aar landsfaderligen beseglede de i Fødselen qvalte Uroligheder med Boddelorer, Kagstrygning, Fæstningsstraf og Vand og Brød. Det djærveste Udtryk, de unge Mænd her betjente sig af, da de truedes med Nedhugning, var: „det er ligesaa godt at dee først som sidst". Og Gud veed, om de havde saa aldeles Uret!

Ikke desto mindre begyndte Bønderne paa Opfordring af Rosenschöld og nogle flere private Mænd at skilles ad og begive sig paa Hjemveien. De Øvrige sagde, at de blot ventede paa deres Afsendinge i Helsingborg for at gjøre det Samme. Imidlertid rykkede Husarerne længere frem ad Allerums- eller Kulla-Veien. En Deel Bønder stod ved et Led, tæt ved den hollandske Veirmølle. Lidt efter lidt ankom de ventede Afsendinge, og kun henimod 50 Karle fra Kullen bleve tilbage, nogle for at vente paa en Udsending, som endnu ikke var ankommen; Andre bad Commandanten i Helsingborg om Tilladelse til at gaae ind i Byen i private Ærinder, hvilket han lovede dem paa det Vilkaar, at de gik nogle faa ad Gangen. De svarede, at de skulde skilles ad, saasnart deres Afsending kom ud, hvorpaa Commandanten tillod to af dem at følge med en Cornet, der sendtes ind til Helsingborg for at opsøge deres Afsending og ledsage ham til dem. I denne Mellemtid af omtrent en halv Time formindskedes Flokken endnu noget, saa at flere af Tilskuerne syntes det var ikke værdt at blive længer, da Alt var forbi, og flere af Kjøbstadboerne gik hjem i denne Overbeviisning; ja der var nu flere nysgjerrige end sammenrottede Karle. Bag ved og paa Gjerdet ved Siden af et Led havde Karlene og Tilskuerne af Almuen stillet sig imellem hinanden, i et Antal af ikke over 30, som endnu ikke havde faaet Opfordring til at skilles ad.

Saaledes stode Sagerne; saa lidet truende syntes det skrækopvækkende Folkeoplob her, saa let havde det med Lempe uden Vold nu kunnet adsplittes udenfor Helsingborg. Men derinde raadsloges der paa Raadhuset, hvor der var Forsamling i Anledning af det befalede Forstærkningsmandskabs Udtagelse, og visselig ogsaa paa et andet Sted — men hvor, og imellem hvem? — om hvorledes man skulde behandle de udenfor forsamlede Bønderkarle. I Byen befandt sig Chefen for Kysthæren, Feldtmarschal von Essen, Landhøvdingen i Lehnet, Grev Rosen, og maaskee Hofcantsleren Wetterstedt. Idetmindste besøgte han denne Sommer Ramlosa Sundhedsbrønd i Selskab med Grev Gyllenstolpes fraskilte Hustru, der nogle Maaneder senere blev Wetterstedts.

Fra Helsingborg kom den for en Stund siden didsendte Cornet ridende i Carriere; han henvendte sig umiddelbart til de her ved Leddet tilbageværende Karle fra Kullen, og sagde, at han havde Ordre til at forkynde dem, at deres Afsending var arresteret, og at man vilde bruge Magt mod dem, hvis de ikke ufortovet skiltes ad. Saasnart Commandanten hørte dette, rykkede han strax frem til Leddet med den første Afdeling af Husarerne og gjentog Opfordringen. „Hvorfor skulle vi lade os jage bort som Qvæg, Brødre," — yttrede en Bondekarl — „vi gjøre jo ikke Andet, end staae paa svensk Jord?" ... „Chog!" ... Og Husarerne rykkede saa hurtigt ind paa Almuen, at den ikke havde Tid til frivillig at skilles ad eller undløbe. Husarerne forfulgte dem et langt Stykke, ogsaa Saadanne, som alt tidligere havde begivet sig paa Hjemveien og nu indhentedes. De Karle, som nys vare komne op fra den nedre Mark, skyndte sig tilbage over Gjærdet, men bleve standsede i deres Flugt af de øvrige Afdelinger Husarer, hvis Styrke udgjørde omtrent 100 Mænd. „Hug dygtigt til, Drenge!" opmuntrede en underordnet Officeer. Og med fordoblet Iver forfulgtes de Flygtende; en Deel bleve saarede, Andre reddede sig ved Hjelp af det ujevne Terrain og den nærliggende Skov, idet de kastede sig næsegrums paa Marken.

Vi ville kalde denne Seier over Landsmænd 1811 Seiren ved Ringstorp, til Forskjel fra den anden ved Helsingborg, hvilken Læseren noksom veed at Skaaningerne tilkæmpede sig der 1710 over Sverrigs daværende Fjender.

Niels Trolle, titulair Kammerherre, tilsidst Baron, stor Godseier i Skaane, en Mand af selvstændig Charakter og megen Ro i Sind og Væsen, stod ved et Vindue paa sit gamle Herresæde Klågerup, betragtende i dybe Tanker en Mark, hvorpaa den voxende Sæd strutsede paa begge Sider af en Vei, der slyngede sig ud ad Malmosletten. Tusinde Gange havde hans Øine hvilet paa denne Plet, og hver Gang faldt han i de samme Tanker. „Thi, Henriette" — sagde han ved en saadan Veilighed til sin Hustru — „skrækkelige Minder ere knyttede til den Mark derhenne, og det forekommer mig altid, naar jeg kommer i Tanker om den forfærdelige Begivenhed, jeg selv i min Barndom var Øievidne til, som om Nogen hvidskede mig i Øret, at nye Ulykker endnu engang skulle udgaae fra samme Punct." Og nu fortalte han, at Marken foran dem, hvor Veien bugtede sig mellem Agerne, havde været Sø, paa hvilken hans smaa Sødskende, fem i Tallet, en Dag havde begivet sig ud paa egen Haand i en Jolle. En Storm havde reist sig, medens de roede, Jollen kantrede og alle Børnene fandt deres Død i Bølgerne i deres egen Moders Paasyn, som fra et Vindue blev Ulykken vaer, uden at kunne afværge den. Forældrenes Sorg var saa dyb, at Søen blev udtørret for at undgaae nye Ulykker og slippe for stedse at have deres Børns Grav for Øie.

Medens Trolle nu kastede Blikket did, blev Veien skjult af en Sky af Støv, af hvilken der omsider udviklede sig en med fire Heste forspændt lukket Reisevogn, omgiven af bevæbnede Fjerdingsmænd til Hest og med en ridende Landpolitibetjent foran med Sabel ved Siden og Pistoler i Hylster ved Sadelknappen. Nogle Minutter derefter holdt Vognen for Trappen, og Landshøvdingen i Lehnet, Grev Rosen, steg ud.

„Det er mig uendelig behageligt at modtage Dem, Hr. Greve!" — yttrede Værten — „men, undskyld min Oprigtighed, Deres Følgeskab synes mig noget sælsomt."

„Forskrækkelige Tider, min bedste Kammerherre! Uhørte og rædselfulde Optrin! Hele Skaanes Almue er i Oprør: Mord forøves; Herregaardene brænde eller ville blive plyndrede og brændte, hvilket kommer ud paa Et, -- og inden vi veed et Ord deraf, befinde vi os i samme Tilstand, som Frankrig i Rædselstiden."

Saaledes udmalede den forskrækkede Landsherre Tilstanden paa Stedet. At noget Betænkeligt var paa Færde, indsaae Trolle fuldkommen saa vel, som at det ikke kunde staae fuldt saa ilde til, som Grev Rosen indbildte sig og søgte at indbilde Andre.

„Bønderne have saaledes eenstemmigen forlangt at faae Hr. Greven i Tale og personligen høre Deres Mening om Foranstaltningens Hensigt og Anvendelse?" spurgte Trolle roligt, efterat Rosen havde berettet Tildragelserne i og ved Helsingborg.

„Man kan da ikke forlange, at jeg skulde godvillig styrte mig i Gabet paa Morderhoben og underkaste mig Grev Fersens Skjæbne", svarede Rosen.

„Gud veed, Hr. Grve" — bemærkede Trolle sagtmodigt — „om der havde været noget at risikere ved at bibringe dem Oplysninger og Raad, inden Gjæringen brød ud. Nu troer jeg, ligesom De, at kraftige Foranstaltninger ere fornødne for at tilveiebringe Roligheden igjen, saafremt den yderligere forstyrres".

Landshøvdingen spiste til Middag hos Kammerherre Trolle og fortsatte om Eftermiddagen sin Reise, under sædvanlig bevæbnet Eskorte.

„Eftersom Tiderne ere vanskelige" — tænkte Trolle — „saa vil jeg see, hvorledes det staaer til paa den Eiendom, jeg har ved Ringsøens Bredder". Og følgende Dag begav han sig med Kone og Børn til Fogdarp.

Det skete, skjøndt dem unævidende, just i den heldige Tid. Nogle Timer senere kunde Ingen færdes hverken frem eller tilbage paa den Vei, Trolle selv havde betegnet som uheldsvarslende. Den var propfuld af Bønder i den vildeste Sindsstemning, med de meest rasende Gebærder, og udrustede med Hotyxe, Leer, Knipler samt nogle enkelte Skydegeværer. Husstyendets Angst paa Klågerup var stor og vorte med hvert Secund. Forvalteren gik bævende ud til Folkeskarerne og spurgte, hvad de vilde?

„Vi ville nyde Godt af Lov og Ret ligesaa vel som Herremændene! — Vi ville ikke vide af noget „Försträckningsmanskap"! — Vi ville ikke kaste Lod eller spille Tærning paa Trommen! — Vi ville ikke mere gjøre Hoveri for Herremændene! — Vi ville være Herrer selv herefter! — Nu skal vi betale Forvalteren gammel Gjæld! — Hid med Noglerne til Spisekammer og Kjælder, at begynde med!"

Saaledes raabte Bønderne i Munden paa hinanden, under vilde Skrig, Latter, Hyl, Eder, Forbandelser og Hurraraab. Forvalteren vilde forsøge Virkningen af sin advarende Veltalenhed, som hidtil havde bragt Godsets Undergivne til at skjælve; men en loftet Lee standsede hans Svada og efter Udflugter, hvis Afmagt tiltog aldeles i samme Grad, som Bøndernes pukkende Dristighed, stode Kjælder og Spisekammer aabne og Brændevinet randt i Strømme.

Alt ophidsede af glødende Lidenskaber forøgedes Flammen endnu mere af berusende Drikke. Alle Afgrundens Hævnaander syntes at være slupne los, for paa een Gang at gjengjælde den Undertrykkelse, Skaanes stakkels Godsbønder i Aarhundreder havde udstaaet af vilkaarlide Godseiere og deres tyranniske Forvaltere. Forvalteren paa Klågerup havde læst mere end eet Fadervor, deels for at bevæge Himlen til at frelse sig fra Hævnens udstrakte Arm, deels for at forsone sig med Gud, hvis det var dennes Villie, at hans sidste Time skulde slaae. Dødsangsten pressede den kolde Sved ud af hans Pande og Febergysninger af Skræk rystede hans Krop. Enhver blinkende Lee paamindede hans Samvittighed om de barske Svar, hvormed han havde pleiet at afspise de stakkels Undergivnes Bønner om skaansom Medfart eller om Understøttelse til at opholde Livet for sig, Hustruer og Børn; enhver loftet Knippel om de Hug og Slag, han selv havde uddeelt ved mindste Ulydighed eller Forsømmelse. Hvilke Løfter gjorde han ikke til Gud om, at han fra denne Stund af vilde øve Barmhjertighed, naar blot Barmhjertighed nu maatte vederfares ham! Gud hørte hans Løfter; — Gud maa vide, hvorledes han har holdt dem.

Imidlertid ordnede Marken sig til en Valplads. Bønder i Tusindtal sværmede uden Anfører omkring paa den ene Side; en vaabenøvet og bevæbnet Magt til Hest og Fods, — de Mornerske Husarer og Kongens eget hvervede Regiment — rykkede med deres Officierer i Spidsen frem imod dem paa den anden Side. For sidste Gang lod Fredstilbud og Formaninger til Bønderhobene om at adskille sig, nedlægge deres Nødværgevaaben og forføie sig hver til sit Hjem. Svaret blev Haanlatter og Skjældsord. Dette bragte den væbnede Magt i Raseri. Den greb an. Bønderhobene forsvarede sig saa godt de kunde, men maatte naturligviis i en saa ulige Strid bukke under for Krigstugten og Krigsfornødenhederne paa den anden Side. Nu tog en stor Deel sin Tilflugt til Klågerup Gaard, hvis Porte Bønderne lukkede. De Commanderende udenfor raabte, at de skulde aabne Portene og overgive sig paa Naade og Unaade. Det indeholdt forliden Udsigt til skaansom Medfart, til at Bønderne ikke nu af billig Omsorg for Lemmer og Liv skulde forsøge at værge sig til det Yderste. Med alle de Ting, der vare for Haanden, barricaderede de derfor yderligere Portene. Disse beskodes, sprængtes: den væbnede Magt styrtede ind blandt Bønderne, som vare ude af Stand til længer at gjøre Modstand; Sabelhug haglede, Bajonetterne farvedes af Blod, Kugler hvinte i Luften — — svensk Blod flød for svenske Vaaben paa svensk Jord!! Og det var ikke nok med Blodsudgydelsen under Angrebet. Husarerne forfulgte de Flygtende, opsøgte de Skjulte og anfaldt de Drukne. Man veed ikke, kan aldrig komme til Kundskab om Antallet af de Offre, der bød i Græsset paa denne Jammerdag. Lang Tid derefter tilkjendegav Stanken af raadnede Lig fra Skaanes høie Kornmarker, at Ulykkelige under disse stolte, rige Ar havde søgt en Tilflugt for de ophidsede Krigeres Hævn, og hellere i Stilhed havde forblødt af de alt erholdte Saar, end forgjæves anraabt om Medlidenhed, der for Mange forvandledes til nye Kugler, Sabelhug eller Bajonetstik.

Slaget ved Klågerup førte Misnøiets Oprørsommelse tilbage inden den stille Murrens sædvanlige Flodbredder.

Endnu udbede vi os Læserens Opmærksomhed for et Billede af disse unødne Folkebevægelser. Det kunde blive fortræffeligt, hvis vi formaaede at tegne Hovedgjenstanden paa det efter Naturen. Vi mene ikke det Ydre, bestaaende af en lang Benrad under et Hoved, paa hvilket der intet andet Fremtrædende fandtes end en uhyre romersk Næse, der syntes sammenvoxen med en ligesaa udstaaende spids Hage, og tillige med den udgjørde Forskandsningen for en Mund, som de skjulte og beskyttede, ogsaa mod Faren for at hjemsøges af den Flod af spansk Snustobak, som nu istedetfor af Næseborene umiddelbart søgte sit Udløb over Hagespidsen. Ansigtets Liigfarve bidrog heller ikke til at forskjønne denne Skikkelse, skjøndt det redelige, alvorlige, man kunde næsten sige majestætiske Udtryk i de lyseblaa Øines aabne Blik indgjød Tillid og opfordrede til Agtelse. Nei, det indre Værd af det skaanske Jordbrugs og sine Undergivnes Fader, Kammerherre Baron Rutger Macklean, med eet Ord, ham, som var den Første i Skaane, der afskaffede det for Almuen trykkende og fornedrende Hoveriarbeide — var det, der forskaffede denne oplyste Fædrelandsven hans skjønne, hans fortjente Berømmelse, skjøndt, som hans Biograph bemærker: „de poetiske Svenske Decennier igjennem ikke skrev

saameget om Mackleans Værk, som der daglig skreves om en Actrices Spil eller en Poets Vise eller om et Hofbal." Rutger Macklean, en Aristokrat i Sind og Skind fra den gamle Tid, handlede med Kraft, handlede med Udholdenhed, handlede af selvstændig Overbeviisning, ubekymret baade om Hofgunst og Folkegunst, saa ivrigt og rastløst han end arbeidede for Folkets Bedste. Han rystede paa Hovedet af Ærgrelse, da han sammenlignede Paabudet af 1811 om Forstærkningsmandskabet med Beslutningen af 1809, som gav Rettighed dertil. Han sukkede, da han hørte den Uro, Foranstaltningen foraarsagede blandt Almuen. Han rynkede Øienbrynene, da han erfarede Landshovdingens Angest og Vægring ved at give de mundtlige Oplysninger, som med Grund forlangtes. Han vilde skaaret Tænder — saafremt der havde været Tænder i hans Mund — ved Underretningen om Bøndernes Opbrusning og den væbnede Magts Bedrifter. Det blev ham beskæret at see Faren nærved, og han saae den stivt i Øinene uden at blinke.

Macklean sad ved sit Skriverbord paa Svaneholm og gjennemgik nogle Regninger, da Jacob, hans gamle tro Tjener, aandelos kom løbende ind og berettede, at Bønderne fra Ystadsletten droge frem i fuldt Opror, at de alt befandt sig paa Svaneholms Grund, hvis Grøde de nedtrampede, og at der maaskee endnu var Betænkningstid nok for Baronen selv, til at kaste sig i en Vogn og flygte fra Egnen, inden de affindige Mennesker naaede op til Herregaarden.

„Er der nogen af mine Undergivne iblandt dem?" spurgte Macklean roligt.

„Nei, Hr. Baron!"

„Godt, Jacob! gaae saa ud og pas dine Forretninger som før! Men ingen Forsagthed, ingen utidig Frygt, intet Forsøg paa at flygte; de kunde da troe, at Du var Dig noget Ondt bevidst. Gaa!"

Og Macklean fortsatte Gjennemsynet af sine Regnskaber, som om Ingenting var foregaaet, som om ingen Fare havde været paafærde.

De ophidsede Bønderhobe lode ikke længe vente paa sig. En Bruusen, som af en rygende Storm, bebudede deres Ankomst. De styrtede opad Trapperne, de snarere sprængte end aabnede Dørene, og stode med vilde, truende Bevægelser og flammende Øine midt i Mackleans Arbeidsværelse.

„Hvad skal dette betyde? Hvad er Jer Hensigt? Hvad ønske I?" spurgte Macklean med fast Stemme og alvorlig Mine, uden at tabe sin Fatning, og i god Mag skjød han Papirerne paa Skriverbordet tilside.

„De skal give os et Beviis for, at ingen Lodtrækning eller Rotering maa skee paa Svaneholm", brølte en undersætsig Husmand til ham.

„Hører Du til dette Godses Bønder?" spurgte Macklean kold.

„Det kommer ikke Dem ved. Nu ere vi Alle lige gode. Skriv bare Beviset", vedblev Bonden og svang en tyk Knortestok.

„Ja et saadant Beviis vil vi have", gjentog hele Bondeskaren i Chor.

Nu fremtraadte af Hoben en som Herremand klædt Person og hvidskede Macklean i Øret: „For Guds Skyld, gjør hvad de forlange; det hverken løser eller binder, men Hr. Baronen kan derved redde Deres Liv".

„Hvem er De?" spurgte Macklean og maalte Manden med et strængt Blik.

„Jeg er Lehnsmand. Bønderne have med Vold tvunget mig til at gjøre dem Selskab. Havde jeg vægret mig derved, havde de sikkert myrdet mig. Jeg venter blot paa den første bequemme Leilighed til at slippe bort."

Dette Svar meddeeltes hurtigt og hvidskende. Macklean slyngede et vredt og foragteligt Blik med Lehnsmanden og udbrød: „Hvorledes, min Herre! De staaer i Kronens Tjeneste og opmuntrer til at krænke Loven?"

„Faae vi Beviset med det Gode, forbandede gamle Kjætring?" brusте det fra Folkeklyngen.

„Mine Venner!" — yttrede Macklean med rolig Værdighed — „et saadant Beviis kan hverken jeg give eller I have nogen Nytte af. Det var et Bedrageri med Jer selv, ifald jeg gav Jer det."

Hundrede Knipler løftedes i dette Øieblik, og Baron Macklean saae sin Undergang imøde, uden med en eneste Bevægelse at forraade nogen Engstelse eller med et eneste ydmygende Ord at tigge om sit Liv. En af Bønderne sprang frem mellem ham og de løftede Stokke og strakte sin egen i Veiret for at afværge Slagene. „Hold op, Brødre" — raabte Husmanden — „denne Mand her har dog aldrig mishandlet sine Folk, men endogsaa altid staaet paa Bøndernes Bedste." Og Stokkene sank i en Haandevending mod Gulvet.

„Eftersom han siger, at Beviset i alt Fald Ingenting nytter til" — bemærkede Een — „saa' maa han slippe for at skrive det."

„Hid med Reglerne til Spisekammer og Kjælder" — raabte nu en halvdrukken Bonde — „vi ville gjøre os tilgode."

„Spisekammeret skal jeg lade aabne for Jer, hvis I ere sultne" — gav Macklean til Svar — „men i Kjælderen have I Ingenting at bestille."

„Hører I, hvor denne gamle Kjæltring hundser os?" brølte en arrig Stemme.

Atter nærmede der sig fra Hoben en Mand, som halvhøit sagde til Macklean: „Tirr dem, i Guds Navn, ikke med halsstarrig Vægring. Hr. Baronens Liv kan afhænge deraf."

„Seer jeg ret" — svarede Macklean — „saa bærer De Præstekrave om Halsen. Og en Herrens Tjener kan raade mig til at forøge disse Ophidsedes Rus og paadrage dem nye Synder! Hvorledes har De lært Deres Bibel?"

„Gud er mit Vidne" — stammede Præsten hvidskende — „at det er mod min Villie, disse forvildede Mennesker have slæbt mig med sig. Man maa jo først og fremmest frelse sit Liv, for siden heelt og holdent at vie det til Gud."

„Hvad er det for Djævelskab Præstegavtyven sætter i den Gamle?" — skreg en Husmand med biister Mine — „vil han hente Kjældernøglen frem med det Gode? — Hæ?"

Og Macklean, som udtalte et bestemt „Nei!", havde i næste Øieblik været fortabt, hvis tre af hans Bønder ikke i det Samme vare komne farende ind i Værelset og enstemmig havde erklæret, at hele Svaneholms Gods vilde væbne og hævne sig, hvis man krummede et Haar paa deres gode Husbondes, deres Faders Hoved.

„Naa lad saa den gamle Stivnakke i Fred" — raabtes der fra Hoben — „eftersom der siges, at han pleier at staae paa Menigmands Bedste."

Den halvdrukne Skare sværmede i vild Uorden sin Kaas. Underveis traf de Mackleans Tjenestefolk og vilde forsøge deres Kræfter paa dem. De havde alt faaet Tag i Jacob, da Een bemærkede, „at den Gamle dog behøvede sin Tjener", hvorpaa han strax blev sluppen løs.

Baron Macklean blev imidlertid siddende ved Skriverbordet og tog igjen fat paa Undersøgelsen af Regnskaberne, men da han mærkede, at Bønderne havde ladet Dørene staae aabne i alle de Værelser, de vare gaaede igjennem, ringede han paa sin Tjener og yttrede til denne med uforstyrret Sindsro: „Luk igjen efter de Bestier, Jacob!"

Stormen havde lagt sig, Gjæringen var kuet, Faren forbi; men de sidste Scener af Sorgespillet vare endnu tilbage, og de vare ikke de mindst bedrøvelige for dem,

som havde spilt nogen Rolle i de foregaaende. Paa Löfvestad hos General von Platen holdtes der en uafbrudt Standret, hvor Forhørerne begyndtes med Prygl, og hvor der ofte ikke fordredes andet Beviis for Strafskyld, end at Bonden ved at møde en saakaldt Herremand paa aaben Landevei ikke havde taget Hatten ydmygt af. Disse Forhør fulgtes af lovlige Undersøgelser ved vedkommende Domstole og den særligt dertil beskikkede Hofret, hvorpaa tilsidst fulgte Kongens Naade, aabenbaret i to Henrettelser, fireogtyve Kagstrygninger, otteogtyve Fængsler paa Fæstningen og fireoghalvtredsindstyve Aistraffelser med Vand og Brod.

Udgravning af Oldsager fra Ninive.

(Sluttet.)

De Forskninger, som havde til Hensigt at opsøge det manglende Mellemled, maatte nødvendigviis blive ledsagede af de Lærdes bedste Ønsker og understøttet paa den virksomste Maade; Resultaterne maatte af hele Verden imødesees med den meest levende Interesse. Dette er da ogsaa blevet Tilfælde med de af dHrr. Botta og Flandin ved Mossul gjorte Opdagelser, hvis archæologiske Vigtighed er bleven godtgjort ved en Beretning herom fra det franske Akademie for de skjønne Kunster. Det stod derfor nu kun tilbage at gjøre denne Samling af chaldæiske Oldsager tilgængelig for Alle, ved at offentliggjøre herom paa en for Sagens Vigtighed værdig Maade — og dette var den franske Regjerings Hensigt, idet den forelagde Deputeredekammeret et Lovudkast om, at de ved Mossul gjorte Opdagelser maatte blive offentliggjorte, hvilket ogsaa, næsten eenstemmig, blev antaget af Kammeret.

Hele Staden Mossuls Gebeet er ligesom bestroet med smaae Høie, der bedække Ruiner, som alle, ved deres Udstrækning mere eller mindre vigtige, betegne Punkterne af en stor Stad. Denne Stad var Ninive — alle nyere Geographer stemme heri overeens, Herodot taler ligeledes derfor, og denne gamle assyriske Hovedstads Navn, som har bevaret sig hos de nuværende Beboere, levner ei mere nogen Tvivl herom.

Ligesom Euphrat flyder gjennem Babylons Ruiner, saaledes taarner sig endnu Ninus's *) Grav og Sardanapal's Baalstabel ved Tigris Bredder.

Blandt de største Forhøininger, som hæver sig over den uhyre Slette ver Mossul, er een af overordentlig Vigtighed ved sit Omfang, og den forraader sin Oprindelse derved, at der ofte paa dens Overflade fremrager stenede Hjørner eller med kiilformige Indskrifter bedækkede Tegl; imidlertid skjulte Landsbyen Khorsabad, som var beliggende paa Toppen af denne Høi, i Aarhundreder for de Reisendes Blik Skatte, hvis Vigtighed de tilfældigviis ved Foden nedrullede Brudstykker ei tilstrækkelig kunde bevise; en Bondes Snakkelyst maatte forraade den franske Consul Hr. Botta, at Husene i Landsbyen hvilede paa et Fundament af Steen, paa hvilke befandtes Billedhuggerarbeide, og foranledigede ham derved til, i Haab om interessante Opdagelser, at foranstalte Udgravninger paa dette hidtil unævnte Sted.

*) Ifølge Sagnet var Ninus en gammel assyrisk Konge, som efterfulgte Belus, og var en af Asiens største Erobrere. Han udvidede det assyriske Rige lige til Indiens Grændser, til Nilen og til Tanais, giftede sig med Semiramis, en af sine Statholderes (Mecon) Gemalinde, som ved sine Anslag skal have været ham behjælpelig ved Erobringen af Baktra, Hovedstaden i Baktrien; han byggede sit Riges Hovedstad: Ninive (ogsaa kaldet Ninus). I Regieringen fulgte ham hans Gemalinde Semiramis. Dette uhyre Riges Stiftelse ansættes til Aarene mellem 2100 og 2200 før Christi Fødsel.

Høien, paa hvilken Khorsabad laae, har en Overflade af 33,600 Qvadratfavne og dens Omfang, som endnu er fuldkommen kjendelig og temmelig regelmæssig, giver en Idee om den af Bygmesteren lagte Plan til den uhyre Bygning, som den viensynlig har tjent til Grundlag. Efter at Hr. Botta paa denne Maade havde overtydet sig om Tilværelsen af Bygningsværker og Billedhuggerarbeider, hvis Characteer tilkjendegave en meget høi Alder, meddeelte han Institutet i Paris og den franske Regjering sine Opdagelser.

Indenrigsministeren billigede Foretagendet og fastsatte den Sum, som maatte anvendes hertil. Udbyttet, som dette Bjergværk afgav, var meget betydeligt og snart bragte een eneste Aare rigelig Gevinst; men først efter at man havde sendt Hr. Eugen Flandin derhen, en Mand, som allerede i Orienten havde samlet Erfaringer og i Persien havde gjort sig fortrolig med den asiatiske Kunst, skred Opdagelserne rask fremad og afgave et Resultat, som hverken Consulen, han selv, eller Indvaanerne i Khorsabad havde ventet.

Landsbyen blev kjøbt og Husene nedrevne; 300 chaldæiske Nestorianer (en Secet græsk Christne) arbeidede med Hakken i Haanden 6 Maaneder i en gloende Soelhede under Hr. Flandins Ledelse. Høien blev gjennemfuret, Stykke for Stykke gjennemskaaret, i Ordets egentlige Forstand afgravet og Jorden 20 til 24 Fod dybt bortskaffet, indtil der i de derved fremkomme aabne Grave fremstillede sig for Dagens Lys 15 uhyre store Sale og 4 udvendige Façader, hvis Mure vare bedækkede med mere end 4500 Fod Billedhuggerarbeide og ligesaamange af kiilformige Characterer bestaaende Inskriptioner. Disse ville sandsynligviis endnu i lang Tid forblive ulæselige, da ingen Skrift i noget bekjendt Sprog vil være behjælpelig til at dechifrere dem, saafremt at ei den af Professor Seyffrath i Leipzig ogsaa for den chaldæiske Kiilskrift opdagede Nogle maatte udholde denne Prøve; men de utallige Basreliefs, hvormed Bygningens Vægge ere smykkede, ere ligesaamange Vidnesbyrd om dette gamle Folkeslag, som har levet paa Ninus's Tider, og de behøve ingen Oversættelse. Denne uahnede Cultur, vistnok fremskyndet ved Semiramis, hvorpaa man neppe vovede at tro, udfolder sig fuldstændigt paa Salenes Vægge og paa Façaden af dette historiske Mindesmærke. Jordlagets Tykkelse, som bedækkede disse skjønne Brudstykker, og de 25 Aarhundreder, som ere henrundne siden deres Undergang, have ei ganske kunnet ødelægge dem; tvertimod har det Dække, hvilket for evig Tid syntes at skulle skjule dem for Menneskenes Øine, kun tjent til deres Bevaring indtil den Dag, paa hvilken de, opstillede i Louvre, ville finde en naturlig Plads mellem de ægyptiske Sphinxer.

Betragtende disse Basreliefs, ved hvilke den assyriske Konge, der har ladet dem udføre, som det synes har villet gjøre de kommende Aarhundreder bekjendt med samtlige Begivenhederne i sin Regjeringstid, saavelsom med Tildragelserne i sit huslige Liv, tager man ligesom Deel i mere end tyve Slag eller Beleiringer, foruden Feste, Jagtpartier, Optoge, ved hvilke den kongelige Luxus stiller sine Rigdomme til Skue, eller Processioner, hvorved den religiøse Pragt udfolder sine hemmelighedsfulde Symboler.

Her staaer Kongen paa sin Krigsvogn med Hjelmen paa Hovedet og Buen i Haanden; hist kjører han i Triumf over blodbedækte Valpladse, eller holder sit Indtog i en erobret Stad med Soelskjærmen udspændt over sig; længere borte giver han i sit Palads sine Ministre Audients, eller modtager Fangerne, som hans Hærfører bringer; han befaler at afslaae en Fjende Hovedet, hvilken forgjæves bønfalder om Naade, eller han udstikker med sin Landsespids egenhændig Øinene paa det ulykke-

lige Slagtoffer. Blandt de i Slagene og ved de af Kongen beleirede Fæstningers Indtagelse gjorte Fanger gjenkjender man Meder, Perser, Jøder og Phonicier, ligened til Æthiopiens Negere, hvem Sennaherib paaforte Krig, for at tugte Ægyptens Herskr, der havde villet yde Samarierne (Samaritanerne) Hjælp. Man seer Araberen fra Ørkenen, som overbringer Kongernes Konge sine ædle Heste og Kameler til Foræring.

Tyrus, beliggende paa den yderste Pynt af Halvøen, med sine til Havet grændsende Fæstningsværker; Libanons Cedere, som hidførtes paa Skibe og bleve optaarnede foran Stadens Mure, for at lette Assyrerne Angrebet paa Staden; Muurbrækkerne med deres krummede Overflade; Stormtagene, bag hvilke Bueskytterne vare opstillede; alt dette giver det fuldkommeste Indblik i Enkelthederne af det assyriske Krigsvæsen og rykker et Dannelsestrin, som vi formeente at ligge os nærmere, endnu nogle Aarhundreder tilbage i Tiden.

Men naar disse Angreb, disse Slag, disse Fleste, disse symbolske Fremstillinger af Afgudstjenesten træder saa klart og gribende frem for vort Blik, da maa de Billedværker, som have overleveret os dem, være udførte kunstnerisk rigtige og med Talent. Dette er i Virkeligheden de ved Khorsabad fundne Basreliefs Characteer; Alt er ved disse gjengivet med stor Kunst og en livlig Forbindelse, som simplificerer Naturen uden at forvanske samme, og hvilket, i alle de Scener, som ere overførte paa Stenen, har vidst at give disse Billedhuggerarbeider en ophøiet og ædel Stiil.

Man studser over disse Mindesmærker af Kunstnere fra det ottende og niende Aarhundrede før Christi Fødsel og maaskee fra en endnu ældre Periode; man forbauses over Fortrinene af deres Meisels Værker fremfor de ægyptiske Billedhuggeres, over deres Kundskab til Naturen, saavelsom over disse Basreliefs Liighed med Grækenlands, selv i dettes mest blomstrende Periode. Grækenland har altsaa ei gaaet i Skole hos sig selv; men hvis det har laant af Ægypten, hvor Kunsten endnu laae i Vuggen, saa har det taget de Fremskridt, som denne allerede havde gjort i Assyrien, samt de Fuldkommenheder til Hjælp, som en fra de religiøse Ideers Lænker frigjort Aand havde paatrykt sit Præg.

Fra dette Synspunkt betragtet er derfor Opdagelsen af disse Oldsager fra Ninive et vigtigt Fund, som har udfyldt en uhyre Kløft i Kunstens Historie, og den lærde Verden maa føle sig den franske Regjering meget forbunden, fordi den har gjort det muligt at de forefundne Mindesmærker og Inskriptioner kunne blive tilgængelige for ethvert Lands Archæologer og Historiegranskere.

Luftseilads.

Den 5te October om Eftermiddagen Kl. 2½ tiltraadte Englænderen Hr. Charles George Green i Leipzig fra den derværende Gasberedningsanstalt sin 158de Luftreise. Den store, pæreformige Ballon, der bar ham i Veiret, havde 40 Fod i Gjennemsnit og var fyldt med Kulvandstofgas. I den lette, derved ophængte, smukt udstyrede Gondol havde den fortjenstfulde leipziger Districtslæge, Dr. Günz, hvem man har at takke for en ligesaa anskuelig som tiltrækkende Skildring af denne Vandring gjennem Luften, taget Plads. Ballonen hævede sig under Musikkens Lyd og en talrig Tilskuermængdes lydelige Bifaldsraab snart til en Høide af 2000 Fod. Ved gjentagen Udkastning af Ballast, bestaaende af 140 Pd. vaadt Sand, der var fordeelt i aabne Sække under Gondolens Sæder, blev Ballonens Stigekraft formeret. For at anstille Jagttagelser i de høiere Luftregioner, havde de Reisende medtaget et Barometer, et Thermometer, et Compas og et Kort over Leipzigs Omegn. Fugleperspectivet fra Ballonen af vgr høist interessant. Ballonen, dreven af en let Østenvind, fulgte det netop paa Jernbanen fra Leipzig til Halle frembrusende Dampvogntog, og holdt temmelig lige Skridt med dette. Begge Herrerne kunde tydeligt bemærke Piben paa Dampmaskinen og Vognenes Rullen over Broerne paa Jernbanen. Mellem Landsbyerne Gohlis og Möckern, en halv Miil fra Leipzig, lode de, i en Høide af 2000 Fod, en Kattekilling, som indtil da havde sovet, svæve ned i den af Green construerede Faldskjærm, og Dyret naaede ogsaa velbeholdent Jorden. Udsigten blev med den tiltagende Høide stedse mere omfattende og storartet, man overskuede Saaldalen, Merseburg, Lützen og mange Hundrede mellemliggende Stæder. Da Barometret viste 4000 Fods Høide, omtrent i Egnen af Radefeld, lod Doctor Günz et lille Brev flagre ned. Først i en Høide af 7000 Fod, da Ballonen var trængt ind i Skylagene, spurede han, at Blodet trængte ham til Hovedet; ogsaa blev Kulden da følelig, endskjøndt Thermometret endnu viste 4 Grader under Nul. Luftspeilingen i disse taagefulde Regioner var mærkværdig: Ballonen, den udkastede Fangeline, Ankertouget o. s. v. syntes langt større end de virkelig vare. En gjentagen Udkasten af Sand bragte Luftskipperne nær til en Region, hvor Lysstraaler trængte gjennem Taagen, maaskee den yderste Høide af Taageverdenen. Ballonen lignede en mat oplyst Laterne af broget Glas, og Blikket efter Ventilen gjennem en 40 Fod høi Soile af lysnende Gas frembød blandt Skyerne et prægtigt Skuespil. Den frembrydende Skumring bestemte endelig Hr. Green til at vende tilbage til Jorden. Først langsomt, derpaa en Tidlang piilsnart, sank Luftskibet nedad, indtil man igjen kunde skjelne Vandløb og Marker, Huse og Træer. Den første levende Gjenstand, som de Reisende bemærkede under sig, var en ved en over den svævende Rovfugl opskræmmet Hare, der ved de pudseerligste Spring og Kredstoure tilkjendegav sin Angst; den anden Gjenstand var et Menneske, som de forgjæves opfordrede til at gribe den nedhængende Fangeline. Endelig lokkede det sjeldne Skuespil flere Mennesker til, der ved Linen neddrege Ballonen, indtil det nedkastede, 40 Pund svære Jernanker fuldkommen fasthold den. Luftskipperne landede i Nærheden af Riddergodset Gleisen, 4 Miil fra Leipzig. Hr. v. Wuthenau, Besidderen af Godset, førte dem, efterat han ved Landingen havde viist dem betydelige Tjenester, til sin Bolig, hvor de bleve modtagne med Musik, og i en udvalgt selskabelig Kreds ved det gjæstfrie Theebord gav den første Beretning om deres lustige Tog.

Oprindelsen til Algiers Occupation.

I Aarene 1793 og 94 var der, ligesom nu, Dyrtid i Frankrig; men Europa var dengang saa gram paa Franskmændene, at det, ansporet dertil af Pitt, fattede den affindige Idee at ville udsulte Landet. Franskmændene loe kun deraf, og hentede deres Korn fra den ligeoverfor liggende africanske Kyst. En Jode, ved Navn Bakri, fungerede derved som Mægler; men først i Aaret 1819 fik han den sidste betydelige Rest-Sum, som den franske Regjering derved var bleven skyldig, udbetalt. Hans Commissionairer i Algier erholdt derimod slet Intet af ham; thi han havde imidlertid nedsat sig i Frankrig og døde der. Dette gav Anledning til, at Deyen af Algier forlangte, at Frankrig enten skulde betale endnu engang eller udlevere ham den afdøde Bedragers Sønner. Hverken det Ene eller det Andet kunde eller vilde Frankrig

gjøre; men henviste Deyen til Domstolene. Opbragt herover, slog han den franske Consul, der bragte ham dette Svar, paa Døret med sin Flueviste; og saaledes gav den i Aaret 1793 i Frankrig herskende Dyrtid, den europæiske Kornspærring, Joden Bakris Bedrageri og Deyens deraf udspringne Dresigen Anledning til Algiers Erobring af Franskmændene og at den africanske Nordkyst nu imødegaaer en ny Æra.

Træk af en mærkværdig Storks Biographi.

Hr. C. Mücke har i „Kieler Correspondenzblatt" offentliggjort nogle, ham fra Magistraten og Apotheker Crampe i Bojanowo (en lille preussisk Fabrikstad, 11 Miil SV. for Posen) velvillig meddeelte Optegnelser af en derværende, mærkværdig Storks Biographi, hvoraf efterstaaende Uddrag vistnok ikke vil læses uden Interesse af Enhver, der nogensinde har anstillet Jagttagelser over Trækfuglenes Naturhistorie:

I Aaret 1835 fik Apotheker Crampe i Bojanowo en ung, udvoxet Stork, som han, efter at have stækket Slagfjærene paa den, lod gaae frit omkring i Gaarden og ernærede den ved Affald af Fisk m. M. Den blev snart saa tam, at det indskrænkede Rum i Apothekerens Gaard ikke længere tilfredsstillede den; saa at den vandrede omkring i Byen fra Hvus til Hvus, for at samle Bidrag til sin altid sultne Mave. Paa denne Maade blev den snart hele Bojanowos Yndling, og Enhver havde gjerne en Bid tilovers for „Hans." I Særdeleshed aflagde den ofte Slagterne sin Visite, naar de huggede Kjød itu. „Hans" spankede da meget gravitetisk rundt omkring Blokken, iagttagende Leiligheden til imellemstunder at snappe en Bid med sin lange Snabel. Dette Snyltegjæsteri bekom ham imidlertid ilde; thi engang, da han ikke hurtig nok igjen tog Næsen til sig, faldt Øxen ned og hug halvanden Tomme af Overnæbet. Den stakkels Invalid var nu ikke længere istand til at optage nogen Ting fra Jorden, for hans Ven Apothkeren kom ham til Hjælp og skar et lignende Stykke af Undernæbet; og, mærkeligt nok, inden kort Tid havde „Hans's" Næb igjenerholdt sin fulde Længde. Saa kjær, som de gode Bojanowoer nu havde deres „Hans", saa deeltagende gjengjældte han ogsaa denne Kjærlighed. Lod en Liremand sig høre i Gaderne, var Storken altid blandt hans ivrigste Tilhørere og ledsagede ham, som den opmærksomste Recensent, igjennem alle Gaderne; var der Bryllup, Barnedaab eller Begravelse, fulgte „Hans" stedse Processionen, ja skred endog sommetider, opmærksom lyttende til Orgelets Toner, igjennem Kirkens Gange, uden at forstyrre Præst eller Menighed med nogen Klappren. Var han til Liigbegængelse, kastede han gjerne endnu et opmærksomt Blik ned paa Kisten, inden han forlod Graven og igjen vandrede taus og alvorlig tilbage til Staden. Efter at „Hans" saaledes i 2 Aar havde være Indvaaner af Bojanowo, fik han Lyst til at sætte Bo. Paa en Sidebygning til Hr. Bestes Gaard i Chausseegaden gav han sig næste Foraar til at bygge sin Rede. Den blev færdig; de andre Storke kom, men, i hvor meget Umage „Hans" end gjorde sig som Frier, var der Ingen, der vilde indlade sig med den civiliserede Beiler. Huset stod der; men Sjælen deri, den huldе Qvinde, manglede. Hvert Foraar udbedrede „Hans" paany sin Rede; men først i Aaret 1844 lykkedes det ham, at hjemføre Bruden. Glæden varede imidlertid kun kort; formodentlig maa det ikke have behaget hende hos ham; thi hun forlod ham snart igjen. Ifjor var han derimod heldigere; han hjemførte da en tro Qvinde, der skjænkede ham 4 velskabte Æg, og da Tidens Fylde kom, 4 deraf udklækkede muntre Storkepoder, af hvilke Mama, paa Storkevis, nedkastede som Offergave een paa Gaden. Hele Bojanowo skuede med Interesse op til den ny Papa, der aldrig undlod, paa Raabet: „Hans! Hans!" medens Moderen og Børnene ængstelig slege med Vingerne, at ile ned og hente den tilkastede Gave, som han strax kjærligt deelte med Sine. Da Høsten kom, var man meget spændt paa at erfare, om „Hans" vilde blive, eller drage bort med sin Familie; men han blev, og led Moder og Børn tiltræde deres Vandring. Neppe havde vi havt de første varme Foraarsdage iaar, før „Hans" satte sin Bopæl istand, og snart indfandt sig hans tro Mage. Modtagelsen var ligesaa kjærlig som tillidsfuld. Ogsaa iaar har Parret opfostret 3 Unger, efter ligesom ifjor at have udkastet een af Reden; men om „Hans" ogsaa i dette Efteraar er bleven tilbage i Bojanowo, eller har gjort en lille Udflugt med sin Familie til de sydlige Lande, er mig endnu ubekjendt — slutter Hr. Mücke.

Naturhistoriske Skizzer.

VI.

Næbdyrene.

Som alt bemærket nærme Næbdyrene sig baade ved indre og ydre Eiendommeligheder til de æglæggende Dyr. I sidste Henseende kan f. Ex. anføres, at de intet ydre Øre have, at nogle ganske mangle Tænder, andre vel ere forsynede dermed, men at de hos disse ere af en ganske anden Beskaffenhed end hos de øvrige Pattedyr, idet de ere bruskagtige og ingen Rødder have. Hannerne have paa Bagfødderne en gjennemboret Spore, som staaer i Forbindelse med en Kjertel, der afsondrer en giftig Vædske.

Denne Orden indbefatter to Slægter, som begge leve paa Nyholland, Næbdyret og Myrepindsvinet.

Næbdyret har sit Navn af den brede, fladtrykte, hornagtige Overkjæbe, der har nogen Lighed med et Andenæb. I hver Kjæbe findes to store Kindtænder. Legemet er langstrakt, fladt og besat med Haar, Halen er flad, Lemmerne meget korte og forsynede med Svømmefødder. Dette Dyr opholder sig i det indre Nyhollands Floder og Sumpe i Nærheden af Port Jackson og graver sig Huler i Jorden.

De Reisendes Beretninger om Næbdyrets Levemaade, om det lægger Æg eller føder Ungerne levende og hvoraf det nærer sig, ere meget modsigende. Ifølge de Indfødtes Udsagn lægger det to Æg og skal endog udruge disse, som omtrent skulle være af et Hønsægs Størrelse og have Lighed med Krybdyrenes Æg. Nogle paastaae, at Næbdyret danner sig en Rede i Rørene paa Bredderne og lægger deri to hvide Æg, som ere mindre end Hønsæg, hvilke den udruger, Andre, at det opholder sig i Huller i Jorden, Andre, at det lever i Vandet.

Den anden Slægt, der ligesom den første kun indeholder een Art, er Myrepindsvinet. I det Ydre ligner det noget Pindsvinet, da hele Legemet er bedækket med Pigge, og det, naar det forurolliges, skjuler Hovedet og Lemmerne, men iøvrigt nærmer det sig mere til Myreslugerne ved den forlængede, tynde Snude, der ender sig i en meget lille Mund, som indeholder en i høi Grad udstrækkelig Tunge med tilbageboiede, blode Spidser. Disse besynderlige Dyr have ingen Tænder, men Ganen er besat med flere Rækker tilbageboiede Torne, Lemmerne ere korte og bevæbnede med lange og stærke Kloer, ved hvis Hjælp de med stor Hurtighed grave sig ned i Jorden. Iøvrigt ere de frygtsomme og langsomme. De have samme Opholdssted som den foregaaende Art og skulle ligeledes lægge Æg, hvilket dog er usikkert. **T.**

Esaias Tegnér.

(Affungen ved Sorgefesten for Tegner i „Skandinavist Selskab".)

Fra Svearfield en Stemme skiøn,
Som over Sundet klang,
Har henrykt mangen Nordens Son
Dybt Hjertet med sin Sang.
Den toner ei fra Verio meer —
Os Skjalden har forladt.
Ak, altfor tidligt, vor Tegnér!
Du sank i Gravens Nat.

Men leve vil din Sang i Vaar,
Paa Fjeld ved Strand, i Dal,
Saa vist, som yndeligt hvert Aar
Gjenfloiter Nattergal.
Saa vist, som Freia smiler ned,
Klart over Land og Sø,
Vil Frithiofs, Arels Kjærlighed
I Norden aldrig døe.

Og Taler var Du stor, som Skjald,
Og mægtigt var dit Ord;
I Kirken, Videnskabens Hal,
Ved Harpen — ligestor!
Det Sprog, som velske Toner selv
Kun lidet eftergi'er,
Beherskет du ved Njouns Elv,
Med Digterkongespir.

Ak haarde Skjæbne! Grumme sig:
Hvi glædte dig hans Fald?
Hvi stod tilsidst — Beethoven lig —
Ved Harpen Sveaskjald?
Hiin døv for skjønne Tonespil,
For eget Mesterværk;
Og her — den Aand forvirret, vild,
Nys klar og tankestærk!

Nu er Dig Tanken klar igjen,
Du Glæden har gjensect,
Hist, Esaias! hos din Ven!
Du var, som han, Profet.
Men end fra Sky Du smiler glad
Til Sverrig mangengang,
Naar Moen synger rørt det Qvad,
Du hende foresang.

Tak, ædle Skjald! som gjerne kom
Med talrig Broderflok
Til Friggas grønne Helligdom
Fra Freiers Klippeblik;
Som rakte først en kjærlig Haand
Til Dan fra Sveakyst!
Gud signe Dig, din Digteraand,
Vor Stolthed og vor Lyst!

A. Oehlenschläger.

Carl Bagger.

Der lyder en Stemme fra Odense By
Sørgmydig som Efteraarsvinden,
Den klinger i Morg'nens og Aftenens Gry,
Thi Digterens Aand steg forklaret mod Sky,
Derfor trille Taarer paa Kinden.

Den svang sig mod Stjernen paa hvalte Azur,
Der vinkede skjønnere Glæder,
Hans Støv sluttes ind bag den snevreste Muur,
Og trindt om hans Gravhøi den hele Natur
Iører sig Sørgeklæder.

I, Digterens Kjære! o plant paa hans Grav
Den skjønneste Blomst til hans Minde,
Hans vaarlige Blomster saa tidlig faldt af,
Hans Liv var en Snekke paa brusende Hav,
Der iler for flyvende Vinde.

Dog leve de Blomster, han gav os til Lyst
Og Lindring i Savn og i Smerte,
End toner iblandt os hans mægtige Røst
Og vækker Begeistring i Ungmoens Bryst
Og Kraft i det mandige Hjerte.

Kun sjelden han Glæde fandt her for sit Fjed,
Tidt trued' ham Modgangens Torden,
I Verden var ikke hans blivende Sted;
Men hist vil vi haabe han finder den Fred,
Han søgte forgjæves paa Jorden.

Jellinge, den 3die December 1846.

C. A. Thyregod.

Aarstiderne
i fire Billeder.

Vinteren.

Høsten drager sit Blomsterflor
Sorrigfuld bort fra Engen;
Sneen hviler ved Hyttens Dør
Kjølig paa Vintersengen.

Solen svinder med Straaleglands,
Bladet for Vinden segner,
Hvirvles om i den kolde Dands —
Stormen sin Vei betegner.

Hvor, Natur! er din rige Pragt,
Hvor dine Dottre gronne?
Hvor, o Soel! er din blide Magt,
Hvor dine Straaler skjønne?

Taushed herfker paa Land og Øe,
Tomhed i Skabningvrimlen,
Maanen blinker paa stille Sø
Sølvklar fra Stjernehimlen.

Eensom vandrer ved Aftentid
Jilsomt en Mø i Lunden,
Lilien er ei som Kinden hvid,
Rosen ei rød som Munden.

Frem hun hafter som lette Hind,
Iler med Fødderne snare,
Smutter blandt Krat og Buske ind,
Søger de Bølger klare.

Nu hun staaer ved den stille Bæk,
Boier sig derudover,
Ruller Stenen fra Vældet væk,
Øser de Sølvervover.

Op hun stiger med Krukken fuld,
Foden tilbage flytter,
See, da standser den Jomfru huld
Hurtigt sit Fjed og lytter.

Blodet ei rinder meer saa let.
Byrden hun lader synke,
Ret hun hørte — i Busken det
Sagteligt høres klynke.

Brat hun stander ved tætte Skjul,
Boier en Green tilbage,
Da hun skuer — en lille Fugl,
Hører den ængstligt klage.

Vintren stivned de blode Fiær,
Ziet saa sorgfuldt ruller,
Døden stander den, o! saa nær,
Grumt den i Slummer luller.

Da bedrøves den Lilievand,
Taarer rinde med Smerte,
Fuglen tager hun omt i Haand,
Trykker den til sit Hjerte.

Ziet smiler i Taareflor,
Hjem hun mon' Fuglen bringe:
Da hun standser ved Hyttens Dør,
Flagrer den glad med Vinge.

Pigen bliver saa fro i Sind,
Ziet af Glæde straaler,
Hun den bringer i Stuen ind,
Føde den rigt tilmaaler.

Og, da Vaaren den kom igjen,
Aabner hun Vindvets Liste:
Fuglen flyver til Skoven hen,
Synger sin Tak paa Qviste.

T.

Nykjøbing. Udgivet af W. F. Laubs Enke. Redigeret af Chr. Jørgensen. Trykt i Laubs Enkes Officin.

For underholdende Æmner.

Tillægsblad til Hollands-Falsters Ugeblad.

1847. Januar—Februar. № 1—2.

†
Estrup.

Vor Tid iler saa hurtig fremad, den ene vigtige Begivenhed afløser saa pludselig den anden, den almindelige Spænding paa og Ængstelse for, hvad der skal komme, er saa stor, at man ei nu som forhen standser, seer tilbage og anstiller Betragtninger og dvæler ved Mindet, naar den udmærkede Personlighed rives fra os. Hvad der er borte, er borte. Det er maaskee nødvendigt, men det er ikke smukt. Vi maae kaste Blikket paa saadanne betydningsfulde Mænds Liv, naar det er fuldendt; man maa elske dem i Døden, mindes deres Ord, Stræben og Gjerning, lære af deres Fuldkommenheder og Mangler, og benytte den Lærdom, derved erhverves, for den kommende Tid. Vi trænge hviligen til den Art Lærdom, Trøst og Advarsel, saa at Patrioten maa blive fuldkommengjort til al god Gjerning. To sjeldne og høit begavede Mænd ere nyligen gaaede fra os. Vi ville her sige nogle Ord til Minde om den Ene af disse. — Det er en underlig og haard Skiæbne, der træffer vort Land og Folk, at det skal miste flere af sine faa begavede og frisindede Mænd, medens disse endnu befinde sig i deres bedste Aar, og Folket med glad Forventning skuer hen til dem; medens Andre, til hvilke Folket ogaa satte Haab formedelst de samme Egenskaber, forlade deres forrige Grundsætninger, vise en stedse stærkere og stærkere reactionair Tendents og ende med at bekæmpe Friheden og Nationaliteten, som de i Førstningen havde givet sig Udseende af at de just vilde forsvare. Blandt de Førstnævnte indtager Estrup, idetmindste med Hensyn til Tiden, den første Plads. Vi ville imidlertid ei nægte, at han kunde være bleven noget Mere, end han blev; men hans svagelige Helbred, den precaire Stilling, hvori han var bleven sat ved Sorø Academi, gjorde, at han ei kom til at udfolde sig saaledes og indtage en saadan Plads, som ønskeligt havde været.

Estrups Dannelse og Udvikling faldt i de for Danmark sørgelige Aar 1812, 13, 14, 15, 16. Rigets gamle Glands og Ruinerne af den fordums Herlighed forsvandt; ei engang et Skin deraf blev tilbage, uden man vilde sætte denne i vor store Hofetat og udenlandske Gesandtskaber; Riget reddede sig kun halveret ud af den totale Undergang: Folket var maaskee endnu værre medtaget end Riget, det vil sige, det var demoraliseret. I disse Aar studerede imidlertid en Deel begavede Mænd ved Universitetet, hvoraf flere døde i en tidlig Alder (f. Ex. Povel Lemming, Thuge, Waage, Bresdorff o. s. v.). Andre have siden, i de sidste skiæbnesvangre Aar, talt med Djærvhed Fædrelandets hellige Sag og arbeidet i dets Tieneste (f Ex. Clausen, Schouw, Flor). Men i den daværende almindelige Ulykke og, hvad værre var, Ligegyldighed over samme, ved det store europæiske Røre, faldt det Ingen af de Unge ind at tale og virke for Fædrelandet; enhver Borger var endnu politisk umyndig; de dyrkede flittig deres Videnskab. Estrup har vinnok i disse Aar lidt og græmmet sig; thi hans Fædrelandskiærlighed var altid til hans sidste Aandedrag lige reen og stærk; men da Ingen paa den Tid af hans Jevnaldrende traadte op, kunde man eiheller vente det af ham, som endogsaa med Hensyn til Characteren var blødere og svagere end enkelte af disse. Han uddannede sig nu paa almindelig Maade ved Reiser. Hans Undersøgelser i Nordmandiet efter nordiske Spor og Mindesmærker viste allerede hans varme Nationalfølelse; ligesom hans første Afhandling strax usædvanlig tiltalte ved hans elegante, smagfulde Stiil. Han giftede sig, og blev derved en rig og uafhængig Mand, og strax efter ansat som Lector i Historien ved Sorø Academi. I Aaret 1826 udkom hans Hovedværk: „Lærebog i den almindelige Verdenshistorie"; det er en uovertruffen Bog i sit Slags, uagtet den maaskee er mindre brugelig som Skolebog, som vi have hørt Mange paastaae; navnlig hele den nyere Tids Historie anse vi for et Mesterværk i Fremstilling og Composition, og vi kjende ingen kort Udsigt over Verdensbegivenhederne i noget Sprog, der kan sammenlignes med denne. Den vakte Opsigt; men den kunde ei fortrænge de ældre Compendier af Skolerne, ligesom ogsaa dengang kun faa Lærere havde Dygtighed nok til at benytte den. Paa den Tid stødte den ogsaa Adskillige endnu ved sin Frisindethed. Det er nu vanskeligt at sætte sig over tyve Aar tilbage i Tiden, og sætte sig ret ind i Tilstanden og Ideerne da. Det var midt i Reactionens gyldne Aar: 1819 Congressen i Carlsbad, 1820 Wiener-Slutningsacten, 21 Congressen i Laibach, 22 Congressen i Verona, 23 den franske Hærs Indmarsch i Spanien o. s. v. Den ene frihedsmorderiske Beslutning toges og fulgtes efter den anden. Afskyen for den franske Revolution var endnu almindelig og stor hertillands. Nu maatte saadanne Steder støde, som naar det hedder efterat det første Drama af Revolutionen var endt ved Constitutionen af 14de Septbr. 1791: „Den offentlige Mening i det oplyste Europa erklærede sig for den franske Revolution saadan som den viste sig i Begyndelsen; men Fyrsterne saae i samme kuns en Pøbel-Opstand mod lovmæssig Øvrighed og et formasteligt Udbrud af Tidens Aand." Man vil erindre, at endnu ioverfjor fremkaldte det Rædsel i Mange, da Lehmann nævnede Tildragelsen i Boldhuset paa Festen til Ære for de Svenske i Ridehuset, ligesom ogsaa Velunderrettede ville vide, at det var dette Punkt, han sattes under Generalfiskalsaction for, samt idømtes Procesomkostninger, medens hans Medskyldige aldeles frifandtes. Denne Bog blev siden indført i flere lærde Skoler; den har bidraget uendelig meget til at danne den nuværende yngre Slægt og indgive den en ædel verdenshistorisk Bevidsthed og politisk Indsigt, et frit og uhildet Blik over Begivenhederne, hvad ei forhen kunde erholdes enten af Halls tørre Sammenstillinger af Begivenhederne eller af Kofods aandløse Snak. Som bekjendt blev for nogle Aar siden udsat den ubetydelige Præmie af 1000 Rbd. for et saadant Arbeide som en heel Verdenshistorie til Skolebrug; vi tvivle paa, at Nogen leverer et Arbeide, der maaler sig med dette, som

vi her have; det høieste vi troe, er, at maaskee en af vore Historikere med en vaersom og kjærlig Haand kunde noget bearbeide Estrups Historie saaledes, at den kunde blive mere fattelig og anvendeligere i vore lærde Skoler.

Da saagodt som Ingen hos os endnu var bleven opmærksom paa den slesvigske Sag, eller idetmindste anede nogen Fare, fremtraadte Estrup og søgte at vække Opmærksomheden for den deels ved Afhandlinger i det da saa berømte Maanedsskrift for Litteratur, deels ved en fleersidig Virksomhed; han skrev og oplyste som Patriot, han imødegik Tydskernes ubeviste og ubeviselige Paastande og Frækheder; han er den eneste af alle vore Historikere, der ligetil den seneste Tid har givet Bidrag fra dansk Side, medens Tydskerne have overskyllet Verden med det ene Produkt efter det andet paa deres Maade. Under hans tiltagende Svagelighed tog omsider i hans sidste Leveaar Sagen en Vending, som han selv med sit Statsmandsblik aldrig havde anet, skjøndt han saae og kjendte Faren, da de fleste Andre Intet mærkede eller vare sorgløse og ligegyldige. Da Slaget omsider for Alvor brød ud i Efteraaret 1842 med Lorenzens Uddrivelse af Stænderforsamlingen, fordi han talede Modersmaalet, skrev han et Brev til Prof. Schouw, som blev indrykket i dansk Ugeskrift. Men da derefter Forviklingerne vorte, og endelig det danske Sprog i Slesvig blev decreteret for et Pariassprog, vare hans Kræfter aftagne saameget, at han kun havde Græmmelse at sætte imod den gaadefulde Regjeringspolitik og den ørstedske Stats- og Stænderviisdom.

Han havde efter flere Ærgrelser og Chicaner — dog saae han vel ogsaa undertiden disse sidste, hvor de ei vare tilstede — opgivet sin Stilling 1837 som Director ved Sorø Academi, og overladt dets Skjæbne og Bestyrelse til Universitetsdirectionen og sammes Factotum, Justitsraad Povelsen. Han havde ikke befundet sig vel i Sorø uden de første Aar; hans Plads var ei i en Skole: han var for sensibel til at være Skolemester og til overhovedet at kunne føle sig lykkelig i de ganske særegne foranske Forhold. Ubetydeligheder, som man ellers let hæver sig over eller leer af, en ringe Modstand, som han let kunde have slaaet til Jorden, istedenfor at give efter for dem, gik den sygelige Mand til Hjertet. Han trak sig derfor tilbage til sit Gods Kongsdal, som han forud havde kjøbt, men vedblev dog at have en vis Godhed for Sorø — maaskee dog især for de historiske Minder, som knytte sig til Stedet, og som ere uforgængelige — og greb Pennen for at forsvare dets Existents, da man fra alle Sider anfaldt det, og Graadigheden efter dets Rigdom hver Dag voxte, og Lysten til, ei at anvende denne paa en for hele Landet heldbringende Maade, men til at slæbe den til Kjøbenhavn og begrave den i den artesiske Brønd eller lignende Projecter, blev mere og mere indtrængende. Hans Venner glædede sig derfor, da han drog til Kongsdal. De ventede den bedste Virkning heraf for hans Helbred. De ventede dem herlige Frugter for Videnskaben og Fædrelandet af hans Otium. De haabede især Meget af hans Virken som Stænderdeputeret, samt at hans Fædrelandssind og udmærkede Kundskaber og Aandsevner skulde faae en mægtig og gavnlig Indflydelse paa Godseierkasteaanden, der ei dengang endnu havde afsluttet og fixeret sig. Men hvormangt et skjønt Haab have vi ikke, strax efterat det var født, maattet begrave? Som Stænderdeputeret fik han ei udrettet Meget. Hans Helbred taalte ei denne Spænding og Anstrængelse; han maatte reise bort selv da, naar han var kommen med Mod og inderlig Lyst til at virke for og gavne sit Land og Folk.

Endnu engang traadte han frem og talede et advarende Ord for sidste Gang. Det er betydningsfuldt at han saa at sige døde med dette Ord paa Læberne. Det kunde ei undgaae hans Jagttagelser over Alt, hvad der vedrørte Fædrelandets Fremtids Ære og Lykke, at en Retning, som man skulde troe for bestandig overvunden eller trængt tilbage efter de Ulykker den havde ført over os, igjen i de senere Aar begyndte at vise sig temmelig tydelig, samt at den pleiedes og næredes med synlig Omhu og Kjærlighed, nemlig: Adelsvælden. Han bemærkede ogsaa, hvorledes det var lykkedes især i den Roeskilde Stænderforsamling at faae Godseierklassen gjort eenstydig med Fødselsadel, hvorledes selv dygtige og uafhængige Borgerlige i Godseierstanden søgte at forbinde sig med Fødselsadlens Fordringer og Ønsker, hvorledes de satte Æren i, ledede undertiden temmelig tydelig meest af Forfængelighed og ved Smiger, at gjøre fælles Sag med Stamhuus- og Lehnsbesiddere. Han havde det nære og mærkelige Exempel for Øie blandt sine Nærmeste, hvorledes den Mand, der forhen satte en vis Stolthed i at være den rige, uafhængige og dygtige Borger og store Godseier, nu fandt Fornøielse i at optages blandt den bedrøvelige danske Adel, og strax efter lod det være sin Livsopgave, at blive den modigste og consequenteste Forsvarer af og Kæmpe for alle oligarchiske Ideer. Han kjendte sit Fædrelands Historie i Fortid og Nutid for godt til ei at frygte for denne Tendentses Følger, dersom den skulde blive Andet og Mere, end det sidste afmægtige Forsøg i denne Retning. Imidlertid tog det aristokratiske Hovmod og sammes Planer til i en ikke ringe Grad en fem à sex Aar; saadanne Meninger og Anskuelser, som forhen forbleve hemmelige Haab og Ønsker, saadanne Daarskaber, som tidligere kun hørtes i Smug paa Herresæderne, og selv der kun blandt Indviede og Clienter, traadte nu aabenlyst frem som afgjorte Sandheder, som Noget, hvorpaa Landets Vel og Vee beroede. Han havde ifølge sin Stilling og sine Forbindelser mere Leilighed til at erfare dette, end Andre. Ogsaa foruroligede ham den danske Adels, og med den Godseiernes, Optræden i Forstningen ligeoverfor den slesvigske Sag; det forekom ham som saa Mange, som om de ansaae det for en klog og rigtig Standspolitik at gjøre fælles Sag med det slesvigholsteenske Ridderskab, ansaae det danske Rore blandt Bønderne i Nordslesvig for Pøbel-Optøier, og som noget Ligegyldigt, om det danske Sprog gik til Grunde eller ikke. Sandheden byder dog at tilstaae, at det senere viste sig, at Pluraliteten af Standen var danskfindet paa dens Maade i Hjertet; hemmelig har den ikke lidt understøtte det rene nationale Parti; træde offentlig frem vil den ikke endnu, dog maaskee meest for ei at lægge Hindringer i Veien for Regjeringen og erklære sig imod sammes Politik, af hvilken den vedbliver, skjøndt med Skuldertræk, at vente Noget. Da imidlertid enkelte Foranstaltninger og Begivenheder, nogle formodede Meninger syntes at tendere til, at Rigets sande Velfærd og Kronens Fasthed, Ære, Høihed og Glands beroede paa at faae hele Riget udstykket i store Majorater og Fideicommisbesiddelser, samt at faae Landets Befolkning stavnsbunden under disse, kunde han ikke længer tie og taale for sin Overbeviisning og patriotiske Følelse, hvor ømfindet han endogsaa var for den Kulde, som han heelt vel begreb maatte møde ham af hans Standsfæller og Frænder. Han skrev da den lille Afhandling: „De danske Majorater, en historisk-politisk Betragtning". Grundighed og stor Maadehold var Charakteren i dette som i hans andre Skrifter. Alt i den var lagt an paa, at det ei skulde gaae for, som det ei heller var, et Partiskrift. Efterat have viist den historiske Oprindelse til Majoraterne samt de ældre Forholt ved de større Grundbesiddelser, udtaler han sig imod

Majoraier, viser, at Landets Velfærd og Rigets Kraft lider under disse, at dets Ære og Anseelse beroer paa noget Andet, samt at endogsaa Familiernes Glands og Styrke beroer paa moralsk og intellectuel Kraft og ei paa Rigdom i Gods og Penge. Han raader ikke til nogen voldsom Forandring i denne som i alle andre Henseender, men mener dog, at mange Baand burde og kunde løses, som paahvile Majoraterne, samt at ingen flere bør oprettes. Man begriber let, at et saadant Skrift og Votum af en saa anseet, maadeholden og statslærd Mand, der hørte til selve Godseierstanden, intet Plebeisk havde ved sig, hvis høie og rene Fædrelandssind var saa anerkjendt, maatte vække Forbittrelse og Forfærdelse hos den Kaste, som i senere Aar ikkun kunde stirre paa egen indbildt Interesse, som skulde være eenstydig med Statens. Dette maatte være et farligt Skrift; farligere, om Estrups Meninger skulde finde Indgang hos Regieringsmændene eller andetsteds, hvor man ellers havde saa mange Overtydelser om, at Majorats- og Fødselsadels-Ideen var saa ynket og elskelig. Man blev overbeviist om, at dette Skrift og denne Forfatter maatte modsiges og modbevises paa en anden og grundigere Maade, end ved den tause Foragt og de berlingske Smørartikler, som man fandt tilstrækkelige imod de jammerlige Bladskriveres Frækhed. Det overdroges da en bekjendt afdanket juridisk Embedsmand, der almindelig bruges som bureaukratisk-absolutistisk Skriver i berlingske Tidende, naar det ret kniber, at forfatte en Gjendrivelse af Estrup. Skriftet udkom som bekjendt pseudonymt: „Om Jordegodsfideicommisser af C. Brunn", efterat det var gjennemseet, retiet og approberet af Godseierforeningen. Det er et mærkeligt Product, der maa aabne Øinene paa Enhver, som vil see, og fortjener langt større Opmærksomhed, end det har fundet. Her tales første Gang uden Omsvøb ligeud. Hvad det er, man vil og ønsker, siges bestemt og klart. Forskjellen, og Vigtigheden af Forskjellen, mellem en Godseier, en Proprietair og en Lehnsbesidder udhæves og fireres. Lehnenes Statsnødvendighed bevises. Den danske Rigsdag 1660 oplyses, og Kongeloven og dens Hensigt forklares; den eneste mulige og fornuftige Regjeringsforfatning postuleres; kort — der siges tydeligt: vi ville et Oligarchi! Alt Andet duer ikke, dog have vi ei Noget imod Enevælden, saalænge den vil, som vi ville, og indseer, at den bestaaer ved vor Storhed og vor Herlighed og vore velerhvervede Rettigheder. Da Estrup blev bekjendt med dette Product, blev det ham snart ei uvitterligt, hvorfra det kom. Hans Svaghed tiltog; han følte sit Endeligt nær; men den Dristighed, som her var lagt for Dagen, den Ugeneerthed i Egoismen, som her var gjort til Statsgrundvold, indgav ham bange Anelser for Fremtiden og Fædrelandets Skjæbne i denne. Han svarede dog nogle Ord, der vare hans sidste offentlige Yttringer, og som Ingen kan læse uden at blive veemodig. Han modsiger med Bestemthed Skriftets Paastande, men udtaler, at hans Helbred ei mere herneden vil tillade ham at kjæmpe for Sagen; man mærker, at hans Sorg er saa dyb, at den lader ham udtale sig med en Heftighed, som ellers var hans milde Sind fremmed. Rimeligviis har den lærde Patriot ogsaa indigneret sig over, at han skulde forsvare sine Meninger, grundede paa Overbeviisning og Statslærdom, udsprungne af Varme for Fædrelandets Vel, mod Udgydelser af en Leiesvend.

Under almindelige Tidsforhold var det vel ei at vente, at Estrup, dersom han havde levet og var bleven ved Sundhed og Kraft vilde i politisk Henseende have traadt stærkere og oftere op, end han gjorde i sine bedste Aar; til at gjøre dette var han for tilbageholden og ei energisk nok. Han hørte til de Mange hos os, der have en vis Afsky for at blive en Partimand, og, for at undgaae blot Skinnet heraf, hellere lide i Stilhed og lade det gaae som det bedst kan, end give deres Lidelser Luft i Ord og Handling. Men i saa overordentlige Tidsomstændigheder som de nærværende, da det Uhørte og Utrolige skeer, vilde Estrup ei have trukket sig tilbage; da maatte hans fædrelandskjærlige Sind have ført ham frem, da havde han ei kunnet isolere sig, men maatte forene sig med Fædrelandets Venner og Forsvarere, og givet disse Styrke, ligesom de igjen vilde have styrket ham; derfor er det sørgelige Ord et sandt Ord, som nys udtaltes, „at han vil savnes i de mørke og farefulde Tider, som synes at forestaae."

Krigspiben.

(En schwarzwaldsk Landsbyhistorie af Berthold Auerbach.)

Det er en ganske besynderlig Begivenhed, men dog hænger den nøie sammen med den nyere Verdenshistorie, eller hvad der næsten er det samme, med Napoleons Historie. Dengang var det en overordentlig Tid. Enhver Bonde kunde fra sit eget Huses Kongeloge see hele Verdenshistorien defilere forbi og agere; Konger og Keisere havde deres Roller med i Stykket, og viste sig snart i denne, snart i hiin Dragt; og hele dette storartede Skuespil kostede Bonden ofte Intet videre end Huus og Gaard og maaskee oven i Kjøbet Livet. Men saa slemt gik det ikke min Nabo Hans Jørgen; dog — jeg vil fortælle Historien forfra.

Det var i Aaret 1796. Vi, der leve i en Tid, hvor Alt er saa stille som en Muus, vi den uilfredsstillede Freds Børn, kunne neppe gjøre os et Begreb om den daværende Uro; det var som om Folk slet ikke mere nogetsteds havde fast Hjem, som om hele Menneskeslægten havde sat sig i Bevægelse, og den Ene vilde trænge den Anden af Veien, snart til den ene Side, snart til den anden. Over Schwarzwald droge snart Østerrigerne med deres hvide Vamser, snart Franskmændene med deres lystige Ansigter, derpaa igjen Russerne med deres lange Skjæg, og imellem alle disse vare i alle Slags Skikkelser blandede Bairere, Würtembergere, Hessere o. s. v. Schwarzwald var den altid aabne Port for Franskmændene; netop nu er man endelig iærd med at skyde en Slaa for.

Der var altsaa en Marscheren, Retireren og Fremtrængen, en Skyden og Dundren, saa at man ikke vidste, hvor Hovedet sad paa En; virkelig blev det mange Gange heller ikke siddende, men rullede henad Jorden, førend man vidste et Ord deraf. Ikke langt fra Baisingen er midt paa den flade Mark en Forhøining saa høi som et Huus, og derunder skulle ligge lutter døde Soldater, Franskmænd og Tydskere, hos hverandre.

Men min Nabo Hans Jørgen var sikkret imod at blive Soldat, endskjøndt han var en smuk og haandfast Karl, der overalt turde lade sig see, og han netop indtraadte i det 19de Aar. Aarsagen dertil var følgende. Dagen før Murmester Wendels Bryllup med en ung Pige fra Empfingen red Hans Jørgen tilligemed de Andre bag efter den Vogn, hvori Bruden sad med sit Udstyr paa den blaamalede Kiste ved Siden af Rokken og den splinternye Vugge. Hans Jørgen skød bestandig, som han var gal, og puttede hver Gang en dobbelt Ladning i Pistolen. Da nu Toget kom til Leergraven, hvor Fiskedammen er til Høire, og til Venstre Teglbrænderhuset, hvor Kathrine netop saae ud af

Vinduet, da skød Hans Jørgen igjen; men næsten endnu førend man hørte Knaldet, hørte man et hjerteskjærende Skrig af Hans Jørgen. Pistolen faldt ham af Haanden, og han selv vilde være falden af Hesten, naar ikke hans Kammerat Fideli havde holdt paa ham. Nu saae man, hvad der var skeet: Hans Jørgen havde skudt Pegefingeren paa sin høire Haand af ved det midterste Led. Han blev strax løftet af Hesten. Alle sprang medlidende til; ogsaa Kathrine kom ud af Teglbrænderhuset, og var nær ved at falde afmægtig om, da hun saae, hvorledes Fingeren endnu kun hang fast ved Huden; men Hans Jørgen skar Tænder af Smerte og stirrede stivt paa Kathrine. Han blev nu bragt ind i Teglbrænderens Huus. Der blev i en Hast sendt Bud efter den gamle Jocum fra Scheubuß, som kunde stille Blod. En anden løb til Staden efter den yndede Læge Grath. — Da den gamle Jocum traadte ind i Kammeret, var Alt pludselig stille og veeg tilbage for ham, saa at alle Tilstedeværende dannede en Front til begge Sider, hvorigjennem han skred frem til den Saarede, som laae paa Banken bag ved Bordet. Kun Kathrine traadte frem og raabte: „For Guds Skyld, Jocum, hjælp Hans Jørgen." Denne slog Øinene op og vendte Hovedet imod den Talende, og da nu Jocum stod foran ham og sagte mumlende berørte Haanden, da hørte Blodet øieblikkelig op at løbe.

Men dette var denne Gang ikke bevirket ved Jocums Sympathi, men ved en anden Sympathi, nemlig ved den imellem Kathrine og Hans Jørgen. Thi da denne hørte Kathrines Ord, følte han, hvorledes alt Blodet trængte sig til hans Hjerte, og deraf kom det, at Fingeren holdt op at blede.

Grath kom, og Hans Jørgens Finger blev nu taget af. Han holdt sig ved den grusomme Smerte som en Helt. Da han allerede nogle Timer derefter laae i Saarfeberen, forekom det ham, som om en Engel svævede ned til ham og tilviskede ham Køling. (Han vidste ikke, at Kathrine sad og jog Fluerne bort fra ham og derved ofte strøg Haanden frem og tilbage ganske nær ved hans Ansigt; en saadan Nærhed — om end ikke egentlig Berøring — af en elskende Haand kan fremkalde en magisk Virkning hos den Anden, og denne kan vel hos vor Hans Jørgen have formet sig til et saadant Drømmesyn.) Derpaa saae Hans Jørgen atter i Drømme en ganske tilhyllet Skikkelse; han kunde sidenefter ikke ret erindre, hvorledes den saae ud, og — saa forunderlige ere Drømmene — Skikkelsen havde en los Finger i Munden og røg Tobak dermed, som om det havde været en Pibe, og blaae Skyer udbredte sig deraf og forenede sig til luftige Ringe.

Kathrine bemærkede, at Hans Jørgens tillukkede Øine flere Gange i Søvne bevægede sig op og ned. Da han vaagnede, var det første, han forlangte: hans Pibe. Hans Jørgen havde den smukkeste Pibe i hele Landsbyen, og vi maae nærmere betragte den, thi den er et Hovedstykke i vor Fortælling. Det var et flammet Ulmerhoved, hvis brune Marmoreringer dannede de forunderligste Figurer, saa man derved kunde gjøre sig alle Slags Forestillinger. Sølvlaaget var formet som en Hjelm og saa blankt, at man kunde speile sig deri og endnu havde den Fordeel, at man saae sit Ansigt dobbelt, nemlig baade forneden og foroven. Ogsaa paa den nederste Rand saavelsom paa Halsen var Pibehovedet beslaaet med Sølv. En dobbelt Sølvkjæde med en Springering tjente istedetfor Snor og holdt det korte Rør med den lange mangeledede Pibespids.

Var denne Pibe ikke smuk, og havde Hans Jørgen ikke Ret i, at han elskede den, som en af Oldtidens Helte elskede sit Skjold?

Dei første, som ærgrede Hans Jørgen ved Tabet af hans Finger, var at han nu vanskelig vilde kunne stoppe sig en Pibe. Kathrine loe og skjældte ham ud for hans Lyst til Tobak, men hun stoppede dog Piben til ham, hentede en Glød og gjorde endog selv et Par Drag; men hun rystede Hovedet og gjorde Grimasser, som om det var hende frygtelig væmmeligt. Aldrig nogensinde havde en Pibe smagt Hans Jørgen saa godt som den, Kathrine først havde havt i Munden.

Uagtet det var en heed Sommer, turde man dog ikke bringe Hans Jørgen hjem med hans Saar; han maatte altsaa blive hos Teglbrænderen. Dette var just tilpas for vor Patient. Endskjøndt hans Forældre kom for at pleie ham, vidste han dog, at der nok vilde komme Tider, hvor han vilde blive alene med Kathrine.

Den næste Dag var det Murmester Wendels Bryllup, og da det ringede til Kirke, fløitede Hans Jørgen i sin Seng Bryllupsmarschen, som han vidste blev spillet inde i Byen.

Da de kom fra Kirke, drog Musiken omkring i Byen og spillede foran de Huse, hvor de smukkeste Piger vare, eller hvor nogen af Karlene havde sin Skat. Karlene og Pigerne sluttede sig da til Toget, som blev større og større, jo længere det kom frem; det kom ogsaa til Teglbrænderens Huus. Fideli kom, som Hans Jørgens Kammerat, op med sin Skat, for i den Saaredes Sted at tage Kathrine med til Dandsen; men hun undskyldte sig, foregav at hun havde noget at bestille, og blev hjemme. Hans Jørgen var sjæleglad herover, og da de vare alene, sagde han: „Kathrine! Du skal ikke være bedrøvet, der bliver snart igjen Bryllup, og saa ville vi To dandse dygtig sammen."

„Bryllup?" spurgte Kathrine bedrøvet, „jeg veed ikke, hvem det skulde være med?"

„Kom lidt herhen", sagde Hans Jørgen smilende; Kathrine traadte nærmere, og han vedblev: „Jeg vil tilstaae Dig Noget; jeg har skudt Fingeren af med Villie, at jeg skulde slippe fri for at blive Soldat."

Kathrine foer tilbage, udstødte et høit Skrig og bedækkede Ansigtet med sit Forklæde.

„Hvorfor skriger Du?" spurgte Hans Jørgen, „er det Dig ikke tilpas? det maa være Dig tilpas, for Du er Skyld deri."

„Jesus, Maria, Joseph! nei, nei, nei! jeg er uskyldig deri. O, Du velsignede Frelser, hvad for en Synd har Du begaaet, Hans Jørgen! Du kunde jo gjerne have skudt Dig ihjel! Nei, Du er et vildt Menneske, jeg tør ikke være i samme Huus som Du, jeg er bange for Dig."

Kathrine vilde løbe bort fra ham, men Hans Jørgen holdt hende endnu fast med den venstre Haand. Hun stod der og anstrængte sig for at komme afsted, vendte Ryggen til ham og tyggede paa det ene Hjørne af sit Forklæde. Hans Jørgen vilde have givet Alt i Verden til, at hun kun een Gang vilde have seet paa ham, men al hans Beden og Tiggen var forgjæves. Han gav nu Slip og ventede en Stund paa om hun ikke vilde vende sig om; men da hun bestandig forblev stum og bortvendt, sagde han med bævende Stemme: „Vil Du ikke være saa god at hente min Fader? Jeg vil hjem."

„Nei, det maa Du ikke, Du kunde jo faae Mundklemme, har Grath sagt?" svarede Kathrine endnu bestandig bortvendt.

„Naar Du Ingen vil hente, saa gaaer jeg alene", sagde Hans Jørgen.

Kathrine dreiede sig om og saae paa ham med taarefyldte Øine, af hvilke alle den kjærlige Bekymrings Benner og hele dens Magt klart fremlyste. Hans Jør-

gen greb Kathrines Haand og saae længe ind i den kiære Piges Ansigt. Det var just ikke saadan hvad man egentlig kalder smukt, det var djærvt og kraftigt; Ansigtet saavelsom hele Hovedet havde en næsten kuglerund Form, Panden var hoithvælvet, næsten som en Halvcirkel. Øinene laae dybt inde under de mørke buede Bryn, den lille Stumpenæse, som udtalte noget Drillende og Overmodigt, de runde, fulde Kinder, Alt forraadte et sundt, frisk Liv. Hans Jørgen betragtede den Hoitrodmende, som om hun havde været den Allersmukkeste.

Saaledes holdt de længe hinandens Hænder og talte ikke et Ord; endelig sagde Kathrine: „Skal jeg stoppe Dig en Pibe?"

„Ja", sagde Hans Jørgen og slap hendes Haand.

I Kathrines Tilbud laae den bedste Erklæring om Forsoning; det følte Begge, de talte derfor ikke et Ord mere om deres Strid.

Henimod Aften kom mange unge Karle og Piger med hoitglødende Kinder og glædestraalende Øine for at hente Kathrine til Dandsen; men hun vilde paa ingen Maade gaae med. Hans Jørgen smilede fornøiet. Men da han bad Kathrine, at hun dog for hans Skyld vilde gaae derhen, hoppede hun munter ud og kom strax efter smukt pyntet tilbage.

Men nu mødte en ny Vanskelighed. Uagtet deres Godmodighed, vilde Ingen af de Andre blive borte fra Dandsen og hos Hans Jørgen; da kom til al god Lykke den gamle Jocum, og for et godt Kruus Viin, som man lovede at sende ham fra Kroen, tilbød han, hvis det behøvedes, at blive der hele Natten.

Hans Jørgen havde bedet Craih at opbevare Fingeren i et Glas med Spiritus; dette vilde han forære Kathrine. Men uagtet hun ellers var saa kjæk, var Pigen dog bange derfor som for et Spøgelse, og vovede neppe at røre ved Glasset. Da nu Hans Jørgen første Gang turde forlade Huset, gik de med hinanden ud i Haven og begrove Fingeren. Hans Jørgen stod tankefuld derved, da Kathrine igjen tildækkede Hullet. Den Synd, han ved at lemlæste sig selv havde begaaet mod sit Fædreland, faldt ham ikke ind. Derimod traadte den Tanke frem i hans Sjæl, at her blev begravet en Deel af den ham af Gud forlenede Livskraft, hvorfor han engang skulde aflægge Regnskab. Han stod saa at sige i levende Live ved sin egen Begravelse, og det Forsæt modnedes hos ham, efter Pligt og Samvittighed trolig at øve og anvende alle de ham endnu levnede Kræfter. En Dødstanke gjennemisnede ham, og med Veemod og Glæde skuede han op, saae sig levende og ved sin Side den elskede Pige. Saadanne Tanker bevægede sig kun halv klart i hans Sjæl, og han sagde: „Kathrine, jeg indseer vel, jeg har haardt forsyndet mig, og jeg maa skrifte; jeg maa snart have det fra Hjertet, og jeg vil gjerne gjøre hvilken Bod det skal være."

Kathrine omfavnede og kyssede ham, og han nød forud den saligste Syndstilgivelse, som egentlig det i Sandhed rene Gemyt, udrustet med fast Forsæt allerede i sig selv maa føle.

Den følgende Søndag gik Hans Jørgen til Skrifte. Man har aldrig erfaret, hvilken Bod, der blev ham paalagt. *)

Man skulde mene, at et Menneske maatte føle en hemmelig Dragen til det Sted, hvor et Stykke af hans levende Tilværelse hviler. Ligesom Fædrelandet er os dobbelt helligt, fordi vore Kjæres Been hvile deri; ligesom hele Jorden først ret bliver os hellig, naar vi betænke, at vore Venners og Medmenneskers Legemer blande sig med dens Støv, — saaledes maa et Menneske, af hvis eget uadskillelige Legeme en levende Deel allerede er bleven Jord, føle sig hendragen af den jordiske Helligheds uendelige Magt, og ofte vende sig til det Sted, som for en Deel er hans Hvilested.

Om endog en dunkel Anelse herom opsteeg hos vor Ven, kunde saadanne Tanker dog ikke blive af lang Varighed hos et Menneske som Hans Jørgen. Han gik daglig til Teglbrænderens Huus, ikke fordi noget Dødt, men fordi Livet, d. v. s. Kiærligheden til Kathrine, drog ham derhen. Men mange Gange gik han ogsaa ret bedrøvet bort derfra, thi Kathrine syntes at have lagt an paa at drille og hovmesterere ham. Det Første, som Kathrine evig og altid forlangte af ham, var: at han skulde lade være at ryge Tobak. Han maatte aldrig kysse hende, naar han havde røgt, og førend han kom ind til hende, maatte han næsten altid skjule sin kjære Pibe; men i Teglbrænderens Stue maatte han aldrig paa nogen Maade ryge, og ihvor gjerne han end vilde være der, begav han sig dog altid efter kort Tids Forløb bort igjen. Kathrine havde vel Ret, naar hun ofte drillede ham dermed.

Hans Jørgen ærgrede sig forfærdelig over Kathrines Egensind, og han blev bestandig mere haardnakket i sin Tobakslyst Han meente, at det var umandigt at lade sig noget, foreskrive af en Qvinde; Qvinden maatte give efter, tænkte han, og man maa ogsaa bekjende, at det var ham reent umuligt at opgive sin Sædvane. Han proberede det engang 2 hele Dage i Høslætten, men det var ham bestandig, som om han var sulten, han fattedes overalt Noget, tilsidst tog han igjen sin Pibe frem, og medens han fornøiet holdt den mellem Tænderne og slog Ild, sagde han ved sig selv: „Nei, før maa Kathrine og al Verdens Qvindefolk gaae Fanden i Vold, før jeg lader være at ryge Tobak!" Idetsamme slog han Stumpen af sin Pegefinger imod Fyrstenen, og idet han heftig rystede den smertende Haand, tænkte han: det er Syndestraf, for det er da egentlig ikke sandt, jeg siger.

Endelig kom Efteraaret: Ved Sessionen blev Hans Jørgen ganske rigtig erklæret for uduelig til Soldat. Endnu nogle andre Bondekarle havde efterlignet hans List: de havde nemlig brækket deres Fortænder ud, saa de ikke kunde bide Patroner af. Men Militaircommissionen ansaae dette som en forsætlig Lemlæstelse, medens Hans Jørgens formedelst dens Farlighed blev betragtet som en Ulykke. De Tandløse bleve tagne til Stykkudske, og maatte nu dog drage med i Krigen. Med en mangelfuld Tandrække maatte de bide den ofte magre Krigskost, og tilsidst maatte de mangen Gang bide i Græsset, hvortil de egentlig slet ikke mere behøvede Tænder.

I de første Dage af October holdt den franske General Moreau sit berømte Tilbagetog over Schwarzwald. En Afdeling af Toget kom ogsaa igjennem Nordsletten. Man hørte flere Dage iforveien tale derom. Der var en Frygt og Angst i Byen, saa at man hverken vidste Raad eller Hjælp. I alle Kjældere blev der gravet og skuffet, og Alt, hvad man havde af Penge og Kostbarheder blev lagt derned. Pigerne bragte deres Granatsnore med den derved hængende Sølvmynt (den saakaldte Anhenker), de trak deres Sølvringe af Fingeren og lagde dem i Graven. Alle gik omkring uden Smykker som ved en stor Sorg. Qvæget blev drevet ind i en uveisom Kløft ved Egelsthal. Pigerne og Karlene saae bedrøvede paa hverandre, naar man talte om, at Fjenden nærmede sig; mangen Knøs greb da til sit Knivskaft, som tittede frem af Buxelommen.

*) Man erindre, at dette skeer i et catholsk Land, hvor den Skriftende bekjender sine Synder for Præsten, og denne tilsiger ham Syndsforladelse, imod at han underkaster sig en eller anden Bod. Overs. Anm.

Værst vare Jøderne farne. Om man endog tager Alt fra Bonden, — hans Ager og hans Plovg kan man dog ikke bære bort; men Jøderne havde al deres Formue i bevægeligt Gods, i Penge og Varer; de skjælvede derfor dobbelt og tredobbelt. Den jødiske Kirkeforstander, en smild og erfaren Mand, fandt paa en siffig Udvei. Han lod et stort Fad med rød Viin, som var dygtig tilsat med Brændeviin, opstille foran sit Huus, og paa et Bord satte han fyldte Flasker for dermed at tractere de ubudne Gjæster. Listen lykkedes, fordi Franskmændene desuden havde Hastværk med at komme afsted.

Dagen til Gjennemmarschen kom og gik bedre af, end man nogensinde havde haabet. Folkene i Byen stode hobeviis sammen og betragtede de forbidragende. Først kom Rytteriet, derpaa en mægtig Trup Infanteri.

Hans Jørgen var med sine Kammerater Fideli og Zacharias gaaet ud til Teglværket; han vilde, hvordan det end skulde gaae, være derude, for at Intet skulde tilstøde Kathrine. Han gik med sine Kammerater ned i Haven foran Huset, og lænet over Gjærdet smøgede han velbehageligt af sin Pibe. Kathrine saae ud af Vinduet og sagde: „Naar Du ikke vil ryge, Hans Jørgen! kan Du komme herop med Dine Kammerater."

„Vi have det meget godt her", svarede Hans Jørgen, idet han hurtig udstødte tre Røgskyer efter hverandre, og holdt fastere paa Piben.

Nu kom Rytteriet. Alle rede afsted uden Orden; de syntes neppe at høre sammen; Enhver bekymrede sig næsten kun om sig selv, og dog saae man igjen, at de holdt sammen. Nogle lo og vinkede ad Kathrine, idet de kastede Fingerkys til hende ved Vinduet; Hans Jørgen greb rask med Haanden til sin Sidekniv, men Kathrine lukkede Vinduet og tittede kun skjult ud igjennem Ruderne. Efter Infanteriet kom Bagagevognene og Vognene med de Saarede. Det var et ynkeligt Syn. En af de Saarede stak en Haand ud, hvorpaa der ogsaa manglede en Finger; det foer Hans Jørgen gjennem Marv og Been, det forekom ham pludselig, som om han selv laae deroppe. Den Saarede havde ikke andet end et Klæde bundet om Hovedet, og han syntes at fryse. Hans Jørgen sprang hurtig over Gjærdet, tog sin lodne Hue af Hovedet og satte den paa Stakkelen; derpaa gav han ham endnu de Penge, han havde hos sig, tilligemed Læderpungen. Den Saarede gjorde flere Tegn med Munden, og tilkjendegav saaledes, at han gjerne vilde ryge; han saae derved bønlig paa Hans Jørgen og pegede bestandig paa Piben, men Hans Jørgen rystede paa Hovedet og sagde Nei. Kathrine bragte Brød og Skjorter og lagde det paa den Vogn, hvor den Saarede laae. De sygge Krigere saae fornøiede paa den friske Pige, og Nogle af dem hilsede paa militairisk Viis og parlerede med hverandre. De kjørte derpaa videre, og vedbleve venligt at vinke. Da tænkte Ingen mere paa, om det var Fjender eller Venner; det var ulykkelige Mennesker, som behøvede Hjælp, og Enhver maatte hjælpe dem.

En stor Trup Ryttere sluttede Toget. Kathrine stod igjen ved Vinduet, Hans Jørgen med sine Kammerater atter paa deres Post; da sagde Fideli: „Nei see engang! der kommer Marodeurer."

To pjaltede Karle i halv Uniform, uden Sadel og Stigbøiler, kom ansættende. Et Øyeblik forend de vare ved Hans Jørgen holdt de stille og talte noget sammen; man hørte den Ene le. De rede derpaa langsomt, og den Ene ganske tæt ved Gjærdet, og ruts! snappede han Hans Jørgen Piben ud af Munden og saa i strakt Galop afsted. Marodeuren stak den endnu brændende Pibe i Munden og dampede lystig som til Spot.

Hans Jørgen holdt sig paa Munden, det var ham som om alle Tænderne vare revne ud af Kjæben paa ham; men Kathrine loe af fuld Hals og raabte: „Saa, hent nu Din Pibe!"

„Ja, jeg skal hente hende",*) sagde Hans Jørgen og knækkede i Raseri en Gjærdestaver itu; „kom Fideli og Zacharias! Vi tage vore Øg ud og sætte efter dem, om det saa skulde koste vor Hals; de Hallunker lader jeg ikke beholde min Pibe."

Begge Kammeraterne løb og hentede hurtig Hestene ud af Stalden; men Kathrine kom springende og kaldte Hans Jørgen ind i Forstuen. Uvillig gik han ind til hende, thi han var vred over, at hun saaledes havde udsat ham; men Kathrine greb skjælvende hans Haand og sagde: „For Guds Skyld, Hans Jørgen! lad dem beholde hende. Hør, jeg vil gjøre Alt, hvad Du vil, følg bare nu med op. Vil Du da sætte Livet til for saadan en snavs Tingest? Jeg beder Dig, bliv her!"

„Nei jeg vil ikke! Det er mig lige kjært, om En skyder mig en Kugle igjennem Hovedet. Hvad skal jeg her? Du kan dog ikke andet end drille mig."

„Nei, nei!" raabte Kathrine og faldt ham om Halsen, „jeg lader Dig ikke gaae, Du maa blive her."

Det jog underligt igjennem Hans Jørgen, men han spurgte kjæk: „Vil Du da være min Kone?"

„Ja, ja, ja jeg vil!"

Begge omfavnede salige hinanden; derpaa raabte Hans Jørgen: „Saalænge jeg lever, kommer ingen Pibe mere i min Mund. Pas paa, lad det hellige Kors——"

„Nei, sværg ikke, Du kan jo ogsaa holde det uden at sværge, det er meget bedre. Men nu bliver Du jo her, ikke sandt? Fanden med Piben, lad kun Franskmanden have hende."

Imidlertid kom Kammeraterne tilhest; de havde væbnet sig med Høtyve og raabte: „Frisk Mod, Hans Jørgen! kom nu!"

„Jeg gaaer ikke med", sagde Hans Jørgen med Armen om Kathrines Liv.

„Hvad saae vi da, naar vi bringe Din Pibe igjen?" spurgte Fideli.

„I maae beholde hende."

De To rede af Sted som i en Storm ad Veien til Empfingen, Hans Jørgen og Kathrine bleve staaende og saae efter dem. Henne ved den lille Høi, hvor Leergraven til Teglbrænderiet er, havde de næsten indhentet Marodeurerne; men da disse mærkede, at de bleve forfulgte, gjorde de dristig omkring, svingede deres Sabler, og den Ene sigtede endnu med en Pistol. Da Fideli og Zacharias saae dette, gjorde de ligeledes øieblikkelig omkring og vare hurtigere tilbage end de vare komne derhen.

Fra den Dag af gjorde Hans Jørgen aldrig mere et Drag af en Pibe. Fire Uger efter blev der fra Prædikestolen lyst for ham og Kathrine.

En Dag gik Hans Jørgen til Teglbrænderhuset. Han var kommen bagom over Marken, uden at Nogen havde seet ham; da hørte han derinde Kathrine i Samtale med en Anden: „Du kjender hende altsaa ganske nøie?" spurgte Kathrine.

„Om jeg kjender hende!" svarede den Tiltalte, paa hvis Stemme Hans Jørgen gjenkjendte den røde Maier, en Handelsjøde; „jeg har jo tidt nok seet ham med hende;

*) Skjøndt Oversætteren ikke har anseet det for rigtigt at gjengive den svabiske Mundart, hvori Forf tildeels lader Personer af Bondestanden samtale, ved nogen af vore danske Provindsdialekter, findes det dog passende (navnlig hvor Talen er om denne Fortællings „Hovedstykke", Piben) at beholde Stedordene han og hun om døde Ting, en Levning af det ældre danske Sprog, som Almuen overalt i Landet har beholdt.

han holdt ligesaa meget af hende som af Dig, og havde det gaaet an, saa troer jeg, han havde givtet sig med hende."

„Veed Du hvad!" sagde Kathrine, „det skal dog more mig at see, hvad for Dine, han vil sætte op, naar han seer hende igjen paa sin Bryllupsdag. Jeg kan altsaa ganske vist forlade mig derpaa."

„Ja gid jeg saa vist havde tusinde Ducater, som hun skal være paa Pletten."

„Men Hans Jørgen maa ikke høre et Ord derom."

„Stum som en Fisk!" svarede den røde Maier, og gik sin Vei.

Hans Jørgen kom ganske forlegen ind til Kathrine, han skammede sig for at tilstaae, at han havde lyttet; men da de sade fortrolig sammen, sagde han: „Jeg vil sige Dig een Ting, lad Dig ikke bilde noget ind, det er ikke sandt. Man har engang loiet mig paa, at jeg var gode Venner med Skjænkepigen i Ørnen, som nu tjener i Rottweil; troe Du mig, det er ikke sandt, — dengang gik jeg jo endnu til Præsten, det var ikke andet end Børnestreger."

Kathrine lod, som om hun lagde stor Vægt paa denne Omstændighed, og Hans Jørgen havde ondt nok med at reifærdiggjøre sig. Han gjorde sig endnu om Aftenen al mulig Umage for at udfritte den røde Maier, men han var „stum som en Fisk".

Hans Jørgen maatte endnu døie mange Skoser og paa en Maade løbe Spidsrod igjennem hele Byen. Det gik nemlig saaledes til. Søndagen før Brylluppet gik efter gammel Skik Hans Jørgen og hans „Ungkarlsfører" Fideli, Enhver med et rødt Baand om Armen og en rød Sløife paa den trekantede Hat, fra Huus til Huus i hele Byen, og Brudgommen fremsagde følgende Formular: „I skulle være høflig indbudne til Bryllup paa Tirsdag i Ørnen. Naar vi en anden Gang kunne gjengjælde det, ville vi ogsaa gjøre det. Kommer ogsaa vist. Forglemmer det ikke. Kommer ogsaa vist."*) Derpaa aabnede Konen i ethvert Huus Bordskuffen, tog Brød og Kniv frem og rakte ham det med de Ord: „Skær af Brødet." Brudgommen maatte nu skære en lille Skive Brød af og tage det med. Hans Jørgen bar sig med sine fire Fingre noget ubehændigt ad med at skære Brød, og det gjorde ham ondt, naar man i mange Huse med godmodig Spot sagde til ham: „Du maatte egentlig ikke gifte Dig, Hans Jørgen, for Du kan dog ikke godt skære Brød med Din Stumpfinger."

Hans Jørgen var sjæleglad, da disse Indbydelser vare forbi.

Med Sang og Jubel blev Brylluppet feiret, kun turde Ingen skyde derved, thi siden Hans Jørgens Ulykke var dette strængt forbudt.

Ved Bryllupsbordet gik det lystigt til. Strax efter Maaltidet gik Kathrine ud i Kjekkenet, men kom hurtig tilbage og havde den os velbekjendte Pibe i Munden — man kunde virkelig ikke afgjøre om det var den gamle eller en paa Punkt og Prikke lignende —; Kathrine gjorde nu med fortrukne Miner igjen nogle Drag af Piben og rakte den derpaa til Hans Jørgen med de Ord: „Der, tag den, Du har holdt Dig vakkert og viist Selvfornægtelse; for mig maa Du gjerne ryge, jeg har ikke en Smule derimod."

Hans Jørgen blev blussende rød, men han rystede paa Hovedet og sagde: „Nei! hvad jeg engang har sagt, det skal staae; saalænge jeg lever gjør jeg ikke et Drag mere." Han stod op og sagde igjen: „Men Dig tør jeg dog kysse, naar Du har røgt?"

De to Lykkelige laae i hinandens Arme. Derpaa tilstod Hans Jørgen, at han havde lyttet, da Kathrine gjorde Aftale med den røde Maier, og at han havde troet, at Talen var om Skjænkepigen i Ørnen.

Man loe hjertelig over denne Spas.

Piben blev som et stedsevarende Erindringstegn ophængt over det unge Ægtepars Himmelseng, og Hans Jørgen peger ofte paa den, naar han vil bevise, at man med et fast Forsæt og ved Kjærlighed kan finde sig i ethvert Savn.

*) Som en Prove paa Almuedialecten i Schwarzwald-Egnene hidsættes her denne ordret oversatte Invitationsformular: „Ihr sollet höflich eing'lade sein zur Hauzich am Zinstig im Adler. Wemmers wieder verdäue könnet, welle mers au thoan. Kommet au g'wiß. Vergeßet's ét. Kommet au g'wiß."

To Ord rykke os pludselig langt frem i Tiden: Hans Jørgen og Kathrine ere bedagede Bedsteforældre, lykkelige, raske og muntre i deres Børns og Børnebørns Kreds. Piben gjælder for et ærværdigt Familiestykke hos Hans Jørgens fem Sønner; Ingen af dem eller deres Børn har indtil denne Dag vænnet sig til at ryge Tobak.

Efter ti Aars Forløb.

Det var en silde Aftenstund, da to unge Mennesker, Davidson og Warner, forlode et Huus i London City. Davidson ønskede Vennen Godnat og vilde vende tilbage til sin Bolig. Warner blev staaende ubevægelig foran Døren til det Huus, Begge nylig havde forladt, og saae en Tidlang efter ham; derpaa slog han sig for Panden, som om han pludselig havde fattet en Beslutning. ilede efter Davidson og indhentede ham ved Enden af Gaden. „Davidson", begyndte han, „giv mig Din Arm; vi ville gaae hen i en Taverne, hvor vi kunne være uforstyrrede — — — Jeg har et Forslag at gjøre Dig."

„Hvorledes? — — — paa denne Tid, — det maa strax være Midnat, — — det vil blive mig umuligt at komme hjem, førend Alt sover."

„Ligemeget — saa kan Du følge hjem med mig."

„Men skal jeg da ikke erfare — —?"

„Kom, vi ere her ved Døren til Master Troughtons Værtshuus — — lad os gaae ind."

Warner trak sin Ven ind i Tavernen; det forrøgede Værelse var ganske tomt; de satte sig ved et Bord, og Master Troughton bragte skummende Porter og Tobak.

„Lad os først først drikke", sagde Warner; — „paa Din Sundhed!"

„Paa Forklaringen af Dit hemmelighedsfulde Væsen!" gjorde Davidson Besked.

„Forklaringen skal Du faae, hør mig: Vi kom nylig ud af vor tidligere Lærers og Londons rigeste Guldsmeds, Master Burkhards, Huus, — — En af os maa idag for sidste Gang have betraadt dette Huus — —"

„Og hvorfor?"

„Du gjetter det vel, Davidson."

„Siig det alligevel, Ven Warner."

„Nu vel, fordi to Medbeilere ikke længe kunne leve fredelige i et og samme Huus og taale hinanden i den Elskedes Nærhed."

„Det er sandt, og skjøndt Du er min særdeles kjære Ven, har jeg dog meer end tyve Gange i denne Aften ønsket Dig Pokker i Vold."

„Det Samme har jeg ønsket Dig."

„Ethvert af Dine Blikke antændte min Skinsyge, lig en brændende Fakkel."

„For ethvert af Dine forelskede Sukke havde jeg gjerne kunnet tage Livet af Dig."

„Og dog nærer jeg Hengivenhed for Dig."

„Med mig er det ligesaa."

„Din Død havde jeg dog ikke gjerne begrædt."

„Jeg er af samme Mening med Hensyn til Dig. Paa Din Sundhed, Davidson!"

„Paa Dit Velgaaende, Warner!"

De to Venner tømte deres Glas og rakte hinanden Haanden over Bordet; Warner fyldte igjen Glassene og begyndte atter: „Vi elske begge To vor forhenværende Læremesters Datter, Miss Susanna Burkhard?"

„Ja."

„Imidlertid kunne vi dog ikke Begge gifte os med hende."

„Nei."

„En af os maa altsaa frasige sig hendes Besiddelse."

„Det er ogsaa min Mening."

„Vil Du frasige Dig hende?"

„Nei, ved Gud ikke!"

„Saasandt som Christus lever, jeg ikke heller!"

„Hvad skulle vi da gjøre?"

„Forklare os for hinanden — — — Hvilke Rettigheder, mener Du, give Dig Adkomst til Miss Susannas Besiddelse?"

„Min Kjærlighed!"

„Min Kjærlighed er ligesaa stor som Din."

„Min Formue."

„Du har titusind Pund Sterling — — jeg er ikke fattigere end Du."

„Faderen vil mig vel."

„Moderen begunstiger mine Bestræbelser."

„Og Miss Susanna?" — — her betragtede Davidson og Warner hinanden en Tidlang stiltiende, og et Udtryk af lønlig Frygt laae i Begges Blikke.

„Lad os være aabenhjertige imod hinanden", afbrød endelig Warner Tausheden; „det angaaer jo vort Livs vigtigste Anliggende — —"

„Det angaaer den Enes Lykke og den Andens Ulykke."

„Noget Høiere endnu: — det angaaer Susannas Lykke eller hendes Ulykke. — — Davidson", vedblev han, og Stemmen forsagede ham næsten sin Tjeneste, „elsker hun Dig?"

„Jeg — — jeg veed det endnu ikke. Og Du, troer Du Dig elsket af hende?"

„Jeg veed det heller ikke endnu."

„Altsaa ogsaa heri ligner den Enes Stilling den Andens. — Miss Burkhardt er fra sin Barndom vant til at behandle os Begge med en lige Grad af Velvillie. Til en og samme Tid satte vore Fædre os i Lære hos hendes Fader. Vi opholdt os Begge lige lang Tid i hendes Forældres Huus. Den Ene af os var forundt ligesaa lang Tid som den Anden til at opvække Kjærlighed i Susannas unge Hjerte; Kjærligheden til hende spirede i vore Sjæle med lige Kraft. Siden vi ere blevne vore egne Herrer, besøge vi lige flittig vor brave Læremesters Huus og stræbe hemmelig at erhverve os hans skjønne Datters Gunst. En af os maa staae hendes Hjerte nærmere end den Anden. Er det nu Dig, eller er det mig? Er det *Dit* alvorlige Sind, eller er det *mit* lystige, muntre Lune, som hun meest elsker? — for enhver Priis maae vi forskaffe os Vished derom."

„Og netop dette", vedblev Warner, „ville vi aldrig erfare, saalænge vi Begge stræbe efter hendes Gunst. Susanna er for blid og for god til at ville yttre en Forkjærlighed for En af os, der ufeilbarligen maatte forstyrre vort Venskabsforhold. Førend hun vilde forsaarsage dette, vilde hun heller af Medlidenhed for Den, hun elskede mindst, ganske frasige sig sin Lykke. Du indseer vel altsaa, Ven Davidson, Du eller jeg, En af os, er iveien for Susannas Lykke."

„Sandt, meget sandt, Ven Warner."

„Paa Din Sundhed, Davidson!"

„Og paa Din, Warner!"

Nok engang tømte Medbeilerne deres Glas, men denne Gang forglemte de, at række hinanden Haanden.

„Er Du tilfreds med at vi bringe denne Sag tilende, førend vi begive os herfra?"

„Jeg vilde netop gjøre Dig samme Spørgsmaal."

„Jeg troer, der bliver kun een Udvei for os; vi maae slaaes."

„En skjøn Tanke! Siig mig engang, Davidson, vilde Du vel duellere med mig, naar en Sandsiger forud spaaede, at jeg vilde dræbe Dig i Tvekampen og føre Susanne hjem?"

„Min kjære Ven! — kun i det Haab, at skaffe Dig ud af Verden, vilde jeg slaaes."

„Saaledes tænker jeg ogsaa, min fjendtlige Ven; men da Seiren ligesaavel kan blive min som Din —"

„Saa vil jeg ikke, at Du paa min Bekostning skal blive det lykkeligste Menneske."

„I Sandhed, Du har Ret — —"

„Tilmed, dersom Susanna elskede Dig — hvad Gud forbyde — troer Du da, hun vilde give Haanden til Warners Morder?"

„Nei — — og ligesaalidt til Davidsons."

„Og gjorde hun det end, kunde da Du, Davidson, kunde Du føle Dig lykkelig, naar Du havde udøst Din Vens Blod? — En Engel hvilte ved Din Side og et Helvede rasede i Dit Bryst — — det var dog, i Sandhed, ingen Lykke; og Lykke er det jo dog, vi ville søge."

„Men, min Gud, hvor skulle vi da finde den?"

„Omfavn mig, jeg vil sige Dig det."

Davidson reiste sig og ilte i sin Vens Arme, som aabnede sig for ham; men inden han gjengjældte Omfavnelsen, spurgte han: „Vil jeg erholde Susannas Haand?"

„Ja", svarede Warner.

Da trykkede Davidson ham rørt til sit Bryst; men hans Glæde havde snart Ende, da Warner vedblev: „og jeg, *jeg* vil ogsaa gifte mig med hende."

Den Anden maalte ham med et Blik, hvilket tydeligt nok udtalte den Tanke, at hans Ven og Medbeiler maatte være bleven vanvittig.

Warner besvarede strax denne stumme Tiltale: „Nei, jeg er ved min fulde Forstand; — det Middel, jeg vil foreslaae, er det eneste mulige. En heel Maaned har jeg grublet derover, og denne Aften faldt det mig endelig ind, imens Du holdt Garnet for Susanna. Havde jeg strax aabnet vor Samtale med mit Forslag, saa vilde Du have gyst tilbage for den frygtelige Betingelse, det indeholder. Førend jeg derfor kunde finde Dig beredt til at antage det, maatte Du være oplyst om Umuligheden af enhver anden Udvei, selv af en Tvekamp; og derfor kunne vi nu blive enige derom."

„Jeg er begjærlig efter at erfare det!" raabte Davidson, zittrende af Utaalmodighed og en uforklarlig Skræk.

„Naar jeg nu vilde afstræde Dig Susannas Haand, hendes første Elskov, og *ti* lykkelige Aar med hende —"

„Min Ven, hele mit øvrige Liv skulde da tilhøre Dig."

„Godt, men saaledes tænker jeg ogsaa; og derfor blive vi vel enige. En af os Davidson, — og Skjæbnen

maa afgjøre hvem — skal ægte Herr Burkhards elskelige Datter; hans Medbeiler skal forlade, ikke alene London, men selv England, for ikke ved sin Kjærlighed at forstyrre sin Vens og hans Elskedes Rolighed."

„Men den Anden, vil han ikke dve af Græmmelse og Fortvivlelse?"

„Det vilde være Galskab — — — thi efter Forløbet af ti Aar, kommer Touren til ham at være lykkelig ved Susannas Side; Børnene af det første Ægteskab blive da at anse som hans, og han faaer Ret til at beholde Susanna som sin Kone, indtil Døden fører denne Engel tilbage til Himmelen, hvorfra hun stammer."

„Men — — den første Elsker? — —" stammede Davidson med bævende Stemme.

„Han maa gjøre Plads for den anden." —

„Hvorledes det?"

„Hans Kone bliver Enke — —?"

„Han skal aflive sig — —"

„Ja, men har han ikke ogsaa i ti lange Aar nydt en meer end menneskelig Lykke?"

„Ti Aar — — — og den Anden sit hele Liv igjennem — — —"

„Ja, men maa denne ikke i ti Aar vente i Helvedes Qvaler og Skinsyge — — og kun Enken bliver hans, ikke den unge, blomstrende Pige — — —"

„Jeg indgaaer Forslaget", faldt Davidson ham rask i Talen, „og jeg vælger de ti første Aar."

„Lidt Taalmodighed endnu et Øieblik, min Ven! hvem siger Dig, at jeg strax godvillig overlader Dig Susanne. Jeg haabede meget meer, at Du vilde vente — —"

„Nu vel, lad Fortuna afgjøre det."

„Godt, men hvorledes?"

„Ved et Parti Schach."

„Det varer for længe — —"

„Krone eller Plat paa en Mynt."

„Velan. Her er en Guinee; jeg kaster den i Veiret — — — hvad vil Du?"

„Krone!" skreg Warner, „og Gud staae mig bi!" — —

Guldstykket faldt paa Gulvet og trillede længe omkring under de mange Borde i Gjæsteværelset, hvorved det blev borte for Vennernes stirrende Blikke efter det. Endelig hørte de, at det laae stille; men nu at finde det, det var en svær Opgave. Lampen, som de satte paa Gulvet, oplyste kun sparsomt det snavsede Gulv, og Bordene kastede lange Skygger, som Lampens Straaler slet ikke opklarede. — Det var i Januar; alenhøi Snee laae i Londons Gader, og desuagtet stod Sveden i store Draaber paa Davidsons og Warners Pande. — Tilfældet havde nu alt bestemt begges Skjæbne; det havde alt nævnet Susannas første Elsker, og betegnet Enken Warners eller Enken Davidsons Gemal — — dets Dom var der — — ganske nær — — og dog kunde deres Øine ikke opdage den; den hemmelighedsfulde Guinee syntes egensindig at ville skjule sig for deres forskende Blikke, og haanlig at spotte deres forventningsfulde Leden.

Ved den Larm, som Begge gjorde, idet de rykkede Borde og Stole tilside, vaagnede Master Troughton, som forlængst var slumret ind. Han troede det var Tyve, som vare brudte ind for at søge Bytte, men saae dog snart, at det var de ham velbekjendte Herrer Guldsmede, som foraarsagede denne unødige Larm, og spurgte dem leende, hvilken Kobold, der plagede dem, til saaledes at forstyrre hans Nattero.

„Kom og søg med os", tilraabte begge ham.

„Meget vel, men hvorefter? er De en Muus eller en Rotte paa Sporet?"

„Hjælp os at søge vor Guinee, Master Troughton."

„En Guinee! Ja, det er vistnok Umagen værd — —"

„Naar De finder den, er den Deres."

„Tusind Tak, mine Herrer!" loe den tykke Vært, og krob omkring paa Knæene. Det varede ikke længe, før han triumpherende løftede den hemmelighedsfulde Guinee høit iveiret. Davidson og Warner derimod udstødte et fortvivlet Skrig. Da Værten havde taget Guldstykket op, var Skjæbnens Afgjørelse bleven til Intet.

„Gid Djævlen havde den tykke Trougthon!" foer Warner op.

„Det er Synd at bande", sagde Davidson beroligende, „og Forbandelsen falder tilbage paa den, som har udtalt den. Den gode Vært vil være saa artig at give os to Terninger; vi ville nok engang udspørge Skjæbnen — —"

„Hvad har dog de to Natteværmere for?" brummede denne for sig selv, og tog et Kastebæger og to Terninger ud af et Skab i Væggen.

Davidson greb hurtig efter Bægeret, og kastede det om uden at tøve: „otte", raabte han, „jeg kan vinde."

Warner rystede længe med Ternerne førend han vovede Kastet, endelig skete det; han havde kun faaet syv.

„Jeg har tabt", sagde han, dybt sukkende; „lev vel, Davidson! — Imorgen gaaer jeg tilsøes, og først efter ti Aars Forløb seer jeg Gammelengland igjen."

„Levvel, Warner — — Vender Du tilbage, skal Du ikke faae Anledning til at klage over mig; jeg vil punktlig opfylde vor indgangne Overeenskomst."

„Det sværger Du mig til."

„Ved min Ære og ved min Sjæls evige Salighed."

Vennerne forlode Værtshuset. Grædende omfavnede de hinanden, thi de elskede hinanden som Brødre, og skiltes derpaa ad; — Dagen begyndte alt at gry.

Den næste Middag fortalte Davidson til Burkhard og hans Familie, at Warner havde tiltraadt en Reise, der vilde holde ham borte i flere Aar. Susanna fandt det meget besynderligt, at Vennen var reist uden at tage Afsked; dog var hendes Uvillie derover af en saa flygtig Natur, at Davidson deraf drog de lykkeligste Slutninger for sin Kjærlighed.

Warner havde imidlertid virkelig besteget et Skib, der lettede Anker for at gaae til Frankrig.

Fjorten Dage senere blev Susanna Burkhard Mistres Davidson, og medens de feirede Brylluppet i London, var Warner paa Veien til Italien. Ikke som en munter Reisende besøgte han Europas Paradis; han var bleg og ganske udmattet af qvælende Sjælesmerter. I Landsbyerne, igjennem hvilke hans Vei gik, sagde Beboerne: „Den Englænder vil sikkert dø i Nizza." Men af al Kraft kæmpede den Ulykkelige mod Fortvivlelsen, som forgiftede hans Liv. For at udholde Adskillelsen fra Susanna i de ti lange Aar, maatte han nu søge at glemme hende, og ved Adspredelser vinde Kraft til at leve saa længe uden hende. Da han gjorde Davidson det fælsomme Forslag, der nu drev ham fra Hjemmet, havde han ikke betænkt, at Døden kunde overraske ham førend hans Forviisning var tilende, og førend Tiden for hans Lykke var forhaanden. — — Nu faldt denne Tanke ham ind, og foraarsagede ham frygtelige Qvaler. — En Tidlang blev hans Smerte lindret ved Italiens herlige Natur, dets Kunst og Historie, som Ingen ganske formaaer at modstaae; men det varede ei længe; og ved Siden af Susannas Billede, som stedse igjen traadte levende frem for hans Sjæl, syntes Alt, hvad Italien kunde byde ham, affalmet og farveløst. —

Et halvt Aar havde han været fjernet fra Englands taagede Jordbund, da blev han farlig syg i et Værtshuus paa Veien til Neapel. Lægen, som man tilkaldte, erklærede tørt, han vilde ikke have at gjøre med en Syg, efter hvem Døden alt udstrakte sin Knokkelhaand, da det let kunde skade hans Rygte for Duelighed.

Medens den stakkels Warner saaledes fjernt fra Hjemmet var kastet paa Smertensleiet, forglemte den lykkelige Davidson ved Susannas Side ganske hvor kort Frist der var sat for hans jordiske Lykke. Guldsmedens Datter havde med Glæde rakt ham Haanden, og, bleven modig ved Warners Fraværelse, tilstaaet ham, at hun alt længe havde elsket ham, men ikke turdet vove at lade ham mærke sin Kjærlighed, af Frygt for at Warner skulde blive bedrøvet og bitter imod hende. For ganske at nyde Øieblikkets Salighed, havde hendes lykkelige Elsker tilstrækkeligt Mod til kraftigt at tilbageviise enhver Tanke om Fremtiden. Kjærligheden til hans huldе Viv, fyldte hans Tilværelse saa ganske, at Kummer og Frygt ikke kunde finde Rum i hans Hjerte.

Otte Aar var saaledes forløbne, og Tiden til Adskillelsen kom alt nærmere og nærmere. — — Et uvilkaarlig Tungsind hvilede ofte paa Davidsons ellers saa muntre og tilfredse Aasyn. Ofte heftede han bedrøvet sine taarefyldte Øine paa sin Hustrues rene og lyse Pande; men mødte da Susannas Blik hans Øie, da skjulte en Smilen hans Sørgmodighed, og han søgte at give sit Ansigt Udtrykket af Glæde og Kjærlighed. Ja, det gjorde ham vel, at han maatte græde mens han kjærtegnede sin lille Mary, det eneste Barn, Himmelen havde skjænket ham.

„Warner", sagde han ofte til sig selv, „har lovet mig ti lykkelige Aar; — han har bedraget mig; jeg er ikke længere lykkelig, og har dog endnu to Aar at leve i. To Aar til, saa vil min Hustru græde ved min Dødsseng og mit Barn klæde sig i Sørgeklæder! — For min Medbeiler vil da det Liv begynde, som for mig nærmer sig Enden. Ak, jeg skulde have ventet — — jeg tænkte dengang ikke paa Adskillelsens frygtelige Smerte — — jeg var dengang endnu ikke Fader, men kun en vægelsindet utaalmodig Elsker — — og i min Forblindelse velsignede jeg Skjæbnen, som sparede mig Pinen af en tiaarig Venten.

I saadanne Timer, fulde af Anger og Nedslagenhed, spurgte Davidson sig vel ogsaa, om han i Virkeligheden var bunden ved den Ed, som han havde svoret sin Ven. Siden hiin Aften i Master Troughons Taverne havde han slet intet hørt om Warner; han haabede — og en indre Røst viste ham ofte dette Haab — at denne imidlertid var død, og at Himmelens Mishag over det formastelige Spil de havde drevet, havde i Vrede ramt den Ene af dem, og derved løst den Anden fra sin Ed. Men hans Redelighed vandt dog stedse tilsidst Seier over slige Sophisterier, og Resultatet af hans sørgmodige Grublen blev altid: jeg vil holde min Ed og dø.

Endelig nærmede sig for tiende Gang hans Bryllupsdags Erindringsfest. Davidson havde, i den Nødvendighed for sin Kone og sit Barn at maatte skjule det sørgelige Lod, for hvilket han skulde være et Offer, fundet Mod og Resignation. Bryllupsdagen blev høitideligholdt, saaledes som den hidtil hvert Aar var bleven det, som en Glædes- og Velsignelsesfest. Davidson tilbragte flere Timer i Kirken, hvor han ved inderlige Bønner beredte sig til Døden, og anraabte Himmelen om at tilgive hans Selvmord, og om at beskytte Susanna og den lille Mary, naar han ei var mere, og naar en Anden indtog hans Plads hos Hustru og Barn, som han elskede saa høit.

Roligere vendte han derefter hjem. Da han traadte ind i Dagligstuen, bemærkede han, at hans Kone iilfærdig lukkede en Dør til, som førte til et andet Værelse, og med en let Haandbevægelse paabød Barnet Tausbed. Davidson anstillede sig som om han Intet bemærkede af disse hemmelighedsfulde Bevægelser, for at Glæden, de ved en Overraskelse vilde gjøre ham, kunde forblive ganske uforstyrret.

Den ulykkelige Mand, i hvis Hjerte en frygtelig Smerte rasede, satte sig desuagtet ganske rolig ved Susannas Side ved Kaminen; tog sin lille Mary paa Skjødet, og trykkede sine brændende Læber ind i Barnets gyldne Lokker. I dette Øieblik tog hans Sjæl Afsked med dem, som vare ham det Kjæreste paa Jorden, og han maatte samle al sin Kraft, for ikke at røbe de rædsomme Følelser, som stormede ind paa ham. Med den ene Arm holdt han sit Barn, der havde lagt sit Lokkehoved til hans Skulder, med den anden havde han omslynget Susanna.

„Du trætter Din Fader, Mary, kom, gaae ned af hans Skjød", sagde Susanna.

„Trætte mig? — min lille Mary!" — — sagde Davidson, bevingende sin Følelse, „o nei, bliv kun hos mig — — giv mig et Kys — — endnu et — — et endnu — —."

„Du fordærver mig dog Barnet", sagde Susanna smilende, og bøiede sig over dem, „Du smigrer og kysser jo Mary uafladelig."

„Saa fordærver Du mig ogsaa, Mama!" udraabte Barnet, „thi Du kysser mig ligesaa ofte som Papa."

„Lille Sladrerske, siger man da det?"

Davidson lee smertelig over denne Strid, og tænkte derved, hvor faa Øieblikkes Frist der endnu var forundt ham, og saa skulde ogsaa de to Hjerter, han elskede over Alt, gribes af en saa uendelig Smerte.

„Veed Du vel", vedblev Susanne, „at vor Mary idag fylder sit niende Aar? Paa den første Aarsdag efter vort Bryllup har Gud skjænket os hende — —"

„Mon vi ligesaa lykkelige ville kunne feire hendes tiende Fødselsdag?" sukkede Davidson.

„O ganske vist, Papa", jublede Barnet, og kastede et Blik hen til Døren, som Susanna havde tillaaset. Moderen sendte hende et irettesættende Øiekast. — „Hvorfor skulde vi ikke idag om et Aar være ligesaa lykkelige som nu?" vendte hun sig til sin Mand, „synes ikke Himmelen naaderig at have velsignet os med Alt hvad vort Hjerte kun kunde ønske? — — har Gud ikke siden vort Giftermaal bevaret os for enhver Ulykke?"

„Det er Sandhed", svarede Davidson, „men det er farligt at vænne sig dertil. Det første Slag, som rammer os, bliver da letteligen saameget des frygteligere."

„I Tankerne at udmale os Ulykker, som kunne møde os, er ikke fornuftigt, min Ven! — — det er at føle dem førend de komme."

„Papa, hvis det bedrøver Dig naar jeg ei er artig, saa lover jeg Dig, at jeg vil forbedre mig og stedse blive artigere; — — fra imorgen af skal Du see hvor flittig jeg skal blive, hvor smukt jeg vil skrive; men til Belønning maa Du ogsaa ofte, ret ofte kysse mig."

Det manglede Davidson paa Kraft til at svare; ofte trykkede han Mary til sit Bryst, han troede at Hjertet maatte briste.

„Du seer, hvor fornuftig hun er", sagde Susanne. „Ja men hun er ikke heller et Barn længer; hun er snart en voxen Pige, og inden otte Aar maa vi tænke paa, at udvælge hende en Brudgom."

„Mener Du?“ spurgte Davidson, der kun med Møie holdt sine Taarer tilbage.

„Tilvisse — — eller vil Du, hun skal blive en gammel Peberms. Hvorfor skulde hun undvære den Lykke, som Du og jeg i saa fuldt Maal har nydt? — — er det muligt, skal hendes Bryllup feires paa den samme Dag, der har givet os hinanden.“

„Ja, hvis det er muligt, min kjære Susanne!“

„O, det vil blive muligt!“ raabte den lille Mary; „thi jeg vil sige til min Brudgom: Papa og Mama seer det gjerne — — og jeg, jeg vil at det bliver saa!“

En Pige traadte ind og gav Husmoderen et stjaalent Tegn: „Maden staaer paa Bordet“, sagde Susanne. Ægtefællerne gik til Spiseværelset, medens Mary sagte listede sig ind i det aflaasede Værelse.

Davidson blev overrasket, da han saae, at Bordet var dækket for fire. „Har Du indbudet Nogen?“ spurgte han sin Kone.

„Ja“, svarede denne leende, „og ovenikjøbet uden Din Tilladelse; tilgiver Du mig det?“

„Jeg havde ønsket idag at være alene med Dig og Mary; idag, paa en saa festlig Dag.“

„Vi ville ogsaa blive saa godt som ene, thi vor Gjæst er ingen Fremmed.“

„Hvem er det da? Din Fader?“

„Nei, Du veed jo, han er ikke i London.“

„Men hvem kan det da være, Susanne?“

Denne klappede i Hænderne; den tillaasede Dør gik op og — Warner traadte ind med den lille Mary ved Haanden.

Davidson udstødte et svagt Skrig og styrtede afmægtig til Jorden.

Da han kom til sig selv igjen, laae han i sin Seng; Warner sad ved Hovedgjærdet og havde grebet hans Haand.

„Warner“, fremstammede Davidson med Møie, „er det Dig?“

„Ja, det er mig, Din gamle Ven, der er kommen for at lykønske Dig paa denne Festdag; men Du har modtaget mig besynderligt.“

„Hvor er Susanne, hvor er mit Barn? jeg vil see dem, for jeg maa dø. Endnu tilhøre de mig, endnu er Dagen ikke til Ende; indtil Midnat har jeg Ret til at leve.“

„Du har altsaa erindret vor Overeenskomst i Trougthons Taverne?“

„Luk Pulten op der!“

Warner aabnede Pulten, og fandt deri to skarpladte Pistoler og et fortforseglet Brev, med Udskrift: „Til Davidsons Enke!“

„Saaledes er det Ret“, sagde Warner; „jeg elsker Manden af Ord, og den retskafne Ven; men staae op og følg med mig, for at berolige Din Kone og Dit Barn, som fulde af Angst vente paa os?

„I Himlens og i vort Venskabs Navn“, udbrød Davidson, og kastede sig ned paa Knæ for ham, „hør mig, Warner! — — hav Medlidenhed med mig, med Susanna; forbarm Dig over vort Barn, vort arme Barn! — — — løs mig fra den frygtelige Ed, jeg har svoret; mit hele Liv skal jeg være taknemmelig derfor. De To, hvis Kjærlighed tilhører mig, skulle saa inderligt bede til Gud for Dig, at Du vil finde større Lykke, end om Du befalede mig at dø. Susanna elsker mig, kun mig har hun stedse elsket; Du kan ikke haabe at vinde hendes Kjærlighed! Warner, min Ven, min Broder! denne Skat tilhører alene mig; — maae jeg end dø, Du arver dog intet af den. Og mit Barn, kan det elske Dig, saaledes som det slutter sig til mig? kan Du være det en Fader, saaledes som jeg er det? Guds Haand har selv bestemt os tre for hinanden, vil Du forstyrre Guds Værk? vil Du tilintetgjøre saa megen Lykke? forvandle saa megen Glæde til Sorg? Forbarm Dig over mine Elskede; med Taarer beder jeg Dig om Naade, i Sandhed, ikke for *mig*, men for *dem*; for min Hustru, for mit Barn!“

Warner løftede ham op: „Følg mig til Susanna, hos hende vil jeg svare Dig.“

Davidson fulgte ham, zittrende som en Synder, der gaaer Døden imøde. Da han traadte ind i Spiseværelset, styrtede Susanna og Mary i hans Arme. En ung Kane traadte ogsaa til, for at hilse ham.

„Davidson“, sagde Warner, „jeg forestiller Dig her min Hustru.“

„Hvad siger Du?“

„Min Frelserinde, hvem jeg skylder Livet; hun pleiede mig, da jeg i Nærheden af Neapel laae dødssyg i hendes Faders Hus.“ Sagtere føiede han til: „Af Kjærlighed til Susanna var jeg nær Døden; Gud lod mig leve, for at finde min Lykke i Julias Kjærlighed.“

„Og Overeenskomsten i Trougthons Taverne?“

„Gjælder ikke længere: Menneskene ville beregne Begivenhederne; *men Gud styrer Alt!*“

(Efter „Europa“ ved Chr. K.)

En Eventyrer.

(Af Forf. til „Hochalaga“.)

„Paa en af mine transatlantiske Reiser traf jeg paa en Dampbaad sammen med et meget besynderligt Menneske, en Tydsker af Fødsel, der var paa Tilbagereisen fra Europa til America. Han var omtrent 30 Aar gammel, lille af Vært, men stærk bygget; hans Ansigtstræk vare smukke og bestemte; naar man talte med ham og saae paa ham, saae han aldrig paa En igjen, men saae man et andet Sted hen, rettede hans glimrende sorte Øie sig strax paa En; hans Mund, der skjulte to Rækker hvide Tænder, havde et vildt og noget sandseligt Udtryk; hans Haar var sort og hang langt ned; hans Ansigtsfarve var frisk, men mørknet af Solen og Vinden. Han var aldrig stille, men, enten han sad eller stod, bevægede han sig frem eller tilbage med en Urolighed som et vildt Dyr, medens han uafbrudt saae omkring til alle Sider, som om han ventede, om ikke frygtede, at en skjult Fjende var i Nærheden. Hans Stemme var blid og behagelig, temmelig lav, som om den med Magt blev dæmpet.

Dette besynderlige Væsen havde studeret ved et tydsk Universitet og havde ret gode Kundskaber; han var lige fortrolig med alle de forskjellige europæiske Sprog; han talte dem alle godt, skjøndt intet fuldkomment, selv ikke Tydsk; han var bedre hjemme i adskillige indianske Tungemaal. Han havde forladt sit Fædreland i en ung Alder, for at søge Friheden i America. Men selv her vare Lovenes Baand ham for stræng, saa han vandrede bort til det fjerne Vesten, hvor hans Lidenskab for Frihed kunde finde fuld Næring, hvor han ingen anden Herre havde over sig end Himlens. Efter at have jaget nogle Maaneder ved de nordlige Grene af Missouri, havde han erhvervet sig Penge og Indflydelse nok til at samle nogle faa Indianere og Mulæsler, ved Hjælp af hvilke han begyndte en farlig, men indbringende Handel med de vilde Stammer rundt omkring. Hans Handel gik saa heldig, at han inden kort Tid saae sig i Stand til at samle 24 Mand — Jægere,

canadiske Reisende og Indianere, alle vel bevæbnede med Rifler, foruden en Deel Muulæsler og Vogne, belæssede med Haandværksarbeider fra de gamle Stater.

Først i April forlod han med sit Følge Independence, den sidste By mod Vesten, oprindelig anlagt af Mormonerne, 4 Miil fra Missouri, og indslog Veien til Rocky Mountains. De reiste 12 til 15 engelske Miil om Dagen gjennem Kratskov og over Stepper; snart vare de ude af de venskabelige eller neutrale Stammers Gebeter, og kom til de forræderske og krigerske Sortsødders. Baade ved Dag og ved Nat var Selskabet paa Vagt; skjøndt det sjeldent saae Fjenderne, vidste det dog, at de sværmede omkring det. Saasnart der viste sig nogen Skjødesløshed eller Uorden i Marschen, bleve de Reisende angrebne under skræklige Skrig og Raab; havde de Tid dertil, ordnede de Vognene i en Rundkreds og benyttede dem som Hvilepuncter for deres Geværer og som Værn mod Indianernes Pile og Kugler.

Hændelsesviis havde vore Eventyrere Mangel paa Vand; men efterat have marscheret 500 engelske Mile, naaede de Rocky Mountains; her fandt de Overflodighed af Vand tilligemed mange mineralske Kilder, hvoraf nogle af stor Rigdom, og nogle faa Saltsøer. Denne vilde Bjergkjedes Toppe naae en Høide af 10,000 Fod og ere altid sneebedækkede: men Eventyrerne holdt sig nede i Dalene og følte aldrig til synderlig Kulde. De styrede deres Cours efter Compasset gjennem Vildnisset.

Endnu 500 engelske Mile havde de at vandre, før de kom ud af Rocky Mountains. Først ved Columbiafloden traf de paa mere venligtsindede Indfødte, og paa en Stamme, der havde fransk-canadisk Blod i sig; desuden mødte de hist og her en enkelt Jæger. Her begyndte de at handle, og de tilbyttede sig rige, kostbare Skind for Tæpper, Knive, Geværer og andre Civilisationens Frembringelser.

Kalifornien, der strækker sig Syd for disse Egne, har en særdeles frugtbar Jordbund; Klimaet er let og behageligt, rige Skove bedække Landet; Søer og Floder, der kunne tjene til Menneskenes Brug, gjennemskære det. De amerikanske Indvandrede tiltage med hver Dag, og de ere allerede nu stærke nok til at kunne forlange en Forening med Kæmperepublikken og fordrive de svage Mexicanere.

Eventyreren havde særdeles Held med med sig; i de næst efterfølgende Aar samlede han sig saa meget, at han kunde forøge sit Mandskab til 60 eller 70 Mand og anskaffe sig 300 til 400 Muulæsler, som han alle sendte mod Nordvest, medens han selv med et lille Følge drog gjennem Rocky Mountains mod Sydost til Provindsen Santa Fé, hvor han solgte sit Gods med stor Fordeel for de rige mexicanske Miners Guld og Sølv.

En af de største Farer, som disse Handelsmænd ere udsatte for, er, naar Stepperne komme i Brand. Om Efteraaret hentørrer det tykke, høie Græs, saa at der kun behøves en Gnist for at sætte det i Brand, og Flammen standser da først, naar den træffer paa et Bjerg, en Sø eller en Flod. Heden varer kun nogle faa Øieblikke, i det Moment, Flammen kommer, men denne efterlader intet Levende bagved sig, og Røgen er meget stærk. Naar Ilden er i Anmarsch, bestiger ingen Mand sin Hest, det vilde være taabeligt at sætte Lid til dens Hurtighed; men han antænder Steppen til den Side, Vinden blæser, og følger efter Flammen, indtil han har lagt et øde Rum mellem sig og sin graadige Forfølger, stort nok til at standse denne. Tydskeren fandt engang en Strækning paa 900 engelske Mile saaledes afbrændt, og kunde kun ved Randen af Søerne og Floderne finde sparsom Græsning til sin Hest.

I Aaret 1844 havde han dvælet noget længer end sædvanligt med at samle et tilstrækkeligt Antal Muulæsler til sin Expedition, saa at han først i September kunde begynde Reisen til Santa Fé. Paa Veien hertil skulde han gjennem en lavt liggende Egn af mange Miles Udstrækning, der er bedækket med Kiselstene, Sand og andre Stene, og hvor der ikke findes een Høi, Klippe eller nogetsomhelst Tilflugtssted, hvor man kunde søge Ly mod Uveir. Eventyrerne havde kaldt dette skrækkelige Sted Simoom, og pleie at reise gjennem det før Vinterens Begyndelse; men denne Gang havde de, som sagt, begyndt Reisen sildig, og Kulden var indtraadt meget tidlig; da de vel vare komne dybt ind i denne skrækkelige Egn, begyndte der at falde tyk Snee. Intetsteds var nogen Vei at opdage; Dyrene gik kun langsomt; der var Mangel paa Brænde, og Foderet var snart oppe. Mange af Dyrene laae under paa Veien; i een Nat døde 160 Muulæsler af Kulde, Udmattelse og Hunger.

Jægerne, der havde trodset mange store Farer før, bleve nu ængstelige; thi Sneen blev ved at falde tæt, og det var ganske mørkt. Den næste Morgen lagde de Raad op sammen, og besluttede at forlade Convoyen og vende om, for at redde deres Liv. En gammel Jæger, der havde tjent længe og tro, og som var bekjendt for at være meget agtet af Føreren, blev valgt til at underrette denne om den tagne Beslutning. Afsendingen traadte frem og forkyndte Anføreren i en rolig, men bestemt Tone, at hans Folk gjorde Oprør. Inden han havde udtalt, skjød Tydskeren ham ihjel; de Andre vendte tilbage til deres Pligt. Han forlod derpaa Følget, som han lod blive, hvor det var, og reed med 2 Indianere tilbage til Colonierne. De havde kun lidt Føde med sig, Reisen var 700 engelske Mile lang, og de havde mange hurtigstrømmende og opsvulmede Floder at sætte over; men han kom i god Behold til Colonien, fik Hjælp, vendte tilbage til sine Folk, og bragte dem alle, efter en lykkelig Expedition, frelste tilbage til deres Hjem.

Han fortalte sine Hændelser uden al Pral, men ogsaa uden at røbe mindste Anger eller nogen menneskelig Følelse.

Eventyreren var nu bleven en rig Mand, og var reist til Europa i den Hensigt enten at bosætte sig eller idetmindste at tilbringe nogen Tid hos sine Venner i Tydskland. Han blev een Maaned i London, hvor han traf nogen Familie, der viste ham megen Forekommenhed. Men han kunde ikke finde sig i de Baand, det civiliserede Samfund paalagde ham; han opgav derfor sin Plan at reise til sit Hjem og vendte atter om, for igjen at begynde sit vilde, men uimodstaaelig tillokkende Liv paa Stepperne. Denne besynderlige Mand kjendte meget vel til de forskjellige Nationers politiske og sociale Forhold, til deres Poesi, Philosophi, ja endog til deres Novelleliteratur. Han havde læst og tænkt meget; han stræbte ogsaa ængstelig efter at overvinde denne Kjærlighed til det vilde Liv, og følte dybt det Sørgelige i dettes Magt over ham, men han kunde ikke besejre den. Nu lever han igjen enten i Rocky Mountains dybe Dale, eller han jager Bøffelen paa de vestlige Prairier.

(Efter „Fædrelandet".)

Tosserne.

(Efter „Gubitz's Volkskalender".)

„Men hvor tager hun dog alle de Penge fra?" udbrød den ærlige Forpagter, som ikke kunde see sig mæt paa al den Glands i den fornemt oppyntede Brændeviinsboutik og det kostbart meublerede Værelse ved Siden

af, hvor Værtinden i den forgyldte Flaske, Madame Weilert, thronede bag sit lille Penge- og Skjænkebord. Manden var hendes gamle Handelsven, der følgte hende meget Korn og Kartofler til Brændeviinsværket i Aar og Dag, og nu faldt dette Spørgsmaal ham saaledes ud af Munden. Madamens Ansigt fortrak sig til et sødt-spodsk Smiil, og i en hjertensfortrolig, pibende Tone svarede hun ham: „Tosserne, min Ven, Tosserne, de bringe dem." Og dermed tav hun. Men disse Ord blev igjennem den halvaabne Dør hørte af en Mand, der stod i Boden.

Denne Mand slog Øinene hen paa de omstaaende Kunder, og saae blege indfaldne Kinder, rødkantede Øine og forrevne Klæder. Derpaa saae han omkring sig paa den kostbare Boutik med dens Speile og Forgyldninger, hvis Indretning sikkerlig ikke havde voldt ringe Bekostning; han titede ind igjennem den halvaabne Dør, i den indre Stue, og saae skjønne Malerier, prægtige Speile, kostbare Meubler, Sofaer og deslige, og Jomfru Malvina siddende ved Fortepianoet i Silkeklæder. Han tænkte nu ved sig selv: „Hvor dette hersens dog er forunderligt! Ved hvilken selsom Forvandling gaaer det til, at al denne Elendighed ved min høire Side er bleven til den Opstadsning, jeg seer ved min venstre?" — „Hvad behager?" udraabt med den samme Røst, af hvem han kort før havde hørt „Tosserne", vakkede Meier — saa hed Manden — af de stille Betragtninger, han hidtil havde staaet i, idet han med Enden af sin Tommestok (thi han var Tømmermand) ridsede Figurer i det paa Disken spildte Brændeviin. Han saae op, og fandt Madame Weilert ligesaa stadselig som hendes Datter, i en smuk Kappe med brogede Baand, og med Øreringe, der næsten hang ned paa hendes trinde Skuldre. „En Bitter, Madam!" derpaa lagde han Pengene for Snapsen hen paa Disken, saae hende rolig i Ansigtet og sagde: „det er den sidste Gang jeg i lang Tid agter at være en Tosse."

Meier ilte hjem. Hans Kone og hans to smaae Døttre sadde ved deres Arbeide; de vare indfaldne og blege af Mangel paa kraftig Føde. Værelset selv saae meget fattigt ud; i Ovnen var der kommet saalidt Brænde, at man knap spørede Luunhed; men alligevel maatte den meest overfladiske Jagttager undres over den Reenlighed, der herskede. „Det er noget Sjeldent, Pigeborn, at see Fa'er saa tidlig hjemme", sagde Susanne Meier, og saae derhos paa sin Mand, der stod ved Bordet og fæstede sine Øine snart paa den Ene, snart paa den Anden af Børnene. Derpaa satte han sig i Bestefarsstolen, og sagde smilende: „Nu Marie og Line, glæder I Jer ikke ved at see mig? Kan de geskjæftige Fingre ikke hvile et Øieblik, medens I staaer op og kysser Jeres Fader?" — „Aa jo, dertil har vi Tid nok", sagde en af Pigerne, idet de Begge sprang op og faldt Faderen om Halsen. „Men vi maae ingen Tid spilde, kjære Fader!" sagde Line, idet hun, trykkende sin Kind op til hans, hvidskede ham i Øret: „thi disse Skjorter ere de sidste af det Dousin, vi havde at sye for Hr. Martens paa Korntorvet. Imorgen skal de bringes hen."

„Men hvad feiler Dine Øine, kjære Kone", sagde Meier? „Har Du grædt eller ere de daarlige?" Uden at see op, svarede Susanne med et Smiil, at det var Intet. Idetsamme hørtes en sagte Graad fra den mørke Krog. „Hvor er Henrik? hvad staaer Du i Krogen for?" spurgte Faderen. „O Du min Gud", sagde Susanne for sig selv, „der har jeg ladet Drengen blive staaende." „Naa kom da, hvad er det?" sagde Meier, og tog Drengen mellem sine Knæ. „Nu er Alting glemt, han var bare lidt uartig", sagde Susanne. „Naa sig det kun", vedblev Faderen, „jeg skal ikke være vred paa Dig." Drengen saae Faderen lige i Ansigtet og sagde: „Bageren vilde ikke lade Moder faae mere Brød iaften; han var saa slem og ærgerlig imod Moder, og han sagde, at det ikke var hendes Skyld, men Du gik og drak alle Pengene op. Da Moder kom hjem, græd hun over sit Arbeide, men sagde ikke et Ord. Jeg vidste ikke at hun græd, førend jeg saae Taarerne falde draabevis ned paa hendes Hænder og Arbeide, og saa skjældte jeg, og Moder stillede mig hen i Krogen." — „Nu, Henrik, hent mig noget Brænde", sagde Susanne, „der er endnu en god Knude, den vil jeg putte i Ovnen." „Men sig mig først, Henrik", spurgte Faderen, „hvad var det dog egentlig Du sagde?" — Henrik blev rød, men ligefrem, som før, sagde han: „Jeg sagde, Du var fæl; jeg sagde: ret en slem Fader!" -- „Og det var dog yderst urigtigt", sagde Susanne rolig, „men nu har jeg tilgivet Dig, ræk mig nu Brændet!" — Meier saae paa sin Kone, og da han spørede et ømt Blik i hendes blide Øine, kom ogsaa Taarene ham i Øinene. Han stod op og sagde, idet han trykkede hende Pengene i Haanden: „Der er min Ugeløn, Moerlille, kom og hold begge Hænderne frem, Du har endnu ikke faaet Alt. Saa, der har Du dem paa 4 Skilling nær, som jeg iaften betalte for en Bittersnaps. Jeg haaber, dette skal være Begyndelsen til bedre Tider, baade for Dig og mig; tag nu Din Kappe paa, saa vil jeg gaae med Dig hen til Bageren og betale ham, og kjøbe det Nødvendigste ind. Naar vi komme hjem igjen, vil jeg læse et Kapitel af Bibelen for Dig og Børnene, imedens I sye."

Susanne gik ind i Sovekammeret for at klæde sig paa, men biede der saameget længer, at hun kunde knæle ned i Bøn til Gud: at han fra nu af vilde vende hendes Mands Hjerte til Ham og sin Frelser, og dernæst til hende og Børnene, og, at Han imidlertid vilde skjænke hende Taalmod til at vente, Tro til at holde fast, og Haab til at skue ind i den Fremtid, der aabnede sig for hende! — Hendes Mands kjærlighedsfulde Stemme kaldte hende tilbage. Om Aftenen, efterat Børnene vare bragte i Seng, fortalte Meier sin Kone, at da han var bleven vaer, at de Fattiges Penge hjalp til at indrette et saa smukt Huus og til at udmaje Værtinden i den forgyldte Flaske og hendes Døttre, og da han saa havde tænkt paa sin egen flittige og ufortrødne Susanne og deres Børn, som næsten lede Mangel og gik i Pjalter, imedens han sad der hver Aften og drak Brændeviin, saaledes at han blev mere lig et Dyr end et Menneske, svækkede sin Manddomskraft og ødelagde Guds kostelige Gave: Sundheden, — da grebes han af Sørgmod og Beskæmmelse. Han fattede fra det Øieblik af den Beslutning, for Fremtiden at føre et andet Liv i ydmyg og aarvaagen Hengivenhed til Ham, „fra hvem al god Gave og al fuldkommen Gave kommer", — og han er bleven sit Forsæt tro!

Over et Aar sildigere, en smuk Sommeraften, gik Madame Weilert en Spadseregang, og kom til den Udkant af Byen, hvor Meier boede; han havde en lille Have foran sit Huus, og var just med sine Børn ifærd med at plante og vande, og alle vare de sunde, glade og lykkelige.

Madame Weilert gjenkjendte strax sin forlængst mistede Kunde, og, efterat have hilst og yttret sin Glæde over hans og hans Børns og hans Huses gode Udseende, kunde hun ikke bare sig for at spørge: hvorfor hun ikke saalænge havde seet ham i sin Skjænkebod, som han før saa regelmæssig besøgte? „Jeg har god Grund dertil, Madam!" svarede han: „Jeg indseer, at det just saaledes bekommer, med Guds Bistand, mig

og Mine allerbedst. Jeg er Dem stor Tak skyldig for nogle faa Ord af Dem, hvorved Øinene aabnedes paa mig for mit daarlige og syndefulde Levnet. For omtrent et Aar siden var min Kone og mine Børn endnu halvnøgne og halvforsultede. See nu paa dem, hvad synes Dem? Og nu kan jeg sige Dem, Md. Weilert! hvad De engang i forrige Aar sagde til en af Deres Venner, om: Tosserne, som bringe Dem Penge til Huset, det har helbredet mig, Gud lade mig saasandt beholde sin Velsignelse dertil."

Madam Weilert gik tavs sin Vei. Hun skal ikke have fortalt denne Historie til noget Menneske.

Paganinis Kabriolet.

Flere Skribenter have i deres Artikler om Paganini anført, at denne udmærkede Kunstner skulde have nydt en fortrinlig Opdragelse, samt at han var hjemme i alle de levende Sprog; men dette var ikke Tilfældet: Paganini skrev og talede ikkun Italiensk. I de sidste Aar af hans Ophold i Paris havde han netop bragt det saa vidt at kunne gjøre sig forstaaelig, ved at sammensøie nogle franske Ord saa godt som det vilde gaae. Han havde aldrig kunnet overvinde alvorlige Studier, og, hvilket i Grunden var besynderligt nok, hans Hukommelse, som fastholdt det meest indviklede musikalske Thema eller Passager, kunde i et fremmed Tungemaal ei huske Ordene i den simpleste Talemaade. I Udlandet, især i Tydskland, hvor Paganini var udskregen som meget gierrig, paastod man, at den berømte Violinist kun anstillede sig som om han ei forstod Tydsk, for derved at unddrage sig Opvarternes Paatrængenhed, hvilke baade før og efter hans Concerter bestormede ham for Penge; dog var dette ei saa i sig selv.

Han søgte fornemmelig Omgang med Folk, som talte Italiensk. Naar han var saa lykkelig at træffe sammen med Personer, som ei med deres Besøg forbandt nogen Speculation, saa hengav han sig undertiden til en overgiven Munterhed, og fandt da Fornøielse i, uden Tilbageholdenhed og under lydelig Latter, at fortælle smaae Historier. Saaledes hørtes han flere Gange fortælle en Anecdote, som ved den Maade, hvorpaa han foredrog samme, erholdt en særegen Interesse.

„En Aften", saaledes lød hans Fortælling, „da jeg i Wien var gaaet ud for at beskue de gode Østerrigeres blonde og stirkantede Hoveder, blev jeg i en af Forstæderne pludselig overrasket af et Uveir. Jeg var, hvilket sjelden hændtes mig, ganske alene. Tilbageveien til mit Hotel udgjorde næsten en halv Miil; jeg havde altsaa intet andet Valg end at tage mig en Vogn. Jeg anholdt hele tre, den ene efter den anden, men Kudskene forstode mig ikke og kjørte videre. Regnen faldt ned i Strømme og det var et afskyeligt Veir. Endelig traf jeg paa en fjerde Leiekudsk, der, da han selv var en Italiener, forstod mig og var villig til at kjøre for mig. Da jeg imidlertid ved Indstigningen spurgte ham om Prisen for Touren til mit Hotel, forlangte han fem Gulden, hvilket, som han bemærkede, var Entréen til en Paganinisk Concert.

„Ei, Du Hundsvot!" svarede jeg, „hvorledes kan Du være saa uforskammet at forlange fem Gulden for en saa kort Tour. Paganini spiller paa een Streng, men vilde Du vel kunne kjøre mig med eet Hjul?"

„Bah! Herre", svarede Kudsken, „det er slet ikke saa svært at spille paa een Streng, som man udskriger det til. Jeg er ogsaa musikalsk, og har just idag fordoblet min Priis, for ogsaa engang at kunne faae den Herre at høre, som man kalder Paganini."

Jeg vilde nu ikke prutte, og min Kudsk kjørte saa vakkert til, at jeg i mindre end 10 Minutter havde tilbagelagt den samme Veistrækning, hvortil jeg tilforns havde brugt over en halv Time. Ankommen i mit Hotel, tog jeg fem Gulden af min Børs og en Concertbillet af min Portefeuille.

„Der", sagde jeg til ham, „har Du Din Kjørelon, og en Billet ovenikjøbet, for imorgen at kunne høre Paganini i den Concert, som han giver i den philharmoniske Sal."

Næste Dags Aften var der stor Trængsel ved Indgangen til Salen, hvor jeg vilde lade mig høre. Aldrig saasnart var jeg traadt ind, før en Commissair tilraabte mig med de Ord: „Der udenfor er et Menneske i kort Trøie og forresten schofelt paaklædt, som med Vold og Magt vil indlades." Jeg fulgte Commissairen, og see der, det var Kudsken fra forrige Dag, som beraabende sig paa den Billet, jeg havde givet ham, ei vilde vige. Jeg erkjendte hans fuldkomne Ret, og lod ham trods sin Trøie og sine uhørstede Skoe træde ind, i Haab om at han vilde holde sig muligst skjult og vilde tabe sig iblandt Mængden. Men til min store Forbauselse saae jeg, da jeg havde betraadt Forhøiningen, min gode Kudsk staae tæt foran mig, dannende ved sin Figur og Paaklædning en betydelig Contrast med de nydelige Ansigter og rigtklædte Damer, og vakte derved stor Opsigt blandt Tilhørerne i de forreste Rækker.

Ethvert af mine Stykker blev stormende applauderet og jeg gjorde Furore, dog gjorde Manden med Trøien idetmindste ligesaa megen Furore som jeg selv. Han klappede i Hænderne og skreg som en Besat midt under Spillet, selv da naar alle Andre forholdt sig rolige. Saaledes gjorde han ved sin Opførsel ei mindre Opsigt end ved sin høist burleske Klædedragt. Alt løb dog, Himlen være takket, godt af. — Den næste Morgen, kort efter at jeg var staaet op, blev mig meldt at der var En, som ønskede at tale med mig, men som ei vilde sige mig sit Navn. Da jeg ilede med at opfylde den Ubekjendtes Begjæring, traadte denne uden videre ind, og det var ingen Anden end den selvsamme Patron, som ved min Concert havde vakt saamegen Latter. Jeg havde i Førstningen stor Lyst til at lade ham kaste paa Døren, men han saae mig saa bønfaldende ud, at min Vrede strax lagde sig.

„Diavolo! hvad skal dette betyde?" spurgte jeg ham.

„Excellenz", svarede han, „jeg vilde gjerne bede Dem om en Tjeneste, en meget stor Tjeneste. Seer De, jeg er fattig, Fader til fire Børn og Deres Landsmand; De derimod er riig og har en magelos Berømmelse: naar De blot vil, kunde De gjøre min Lykke."

„Hvorledes mener Du det?"

„Nu, hvis De vilde give mig Tilladelse til bag paa min Vogn at lade anbringe den Inskription: Paganinis Kabriolet."

Jeg tillod det, og da kastede den stakkels Djævel sig for mine Fødder med det Udraab: nu er min Lykke gjort! Han havde sagt sandt, thi jeg traf ham et halvt Aar derefter i Florenz i Besiddelse af en for hans Stilling ret antagelig Formue, som Inskriptionen paa hans Vogn havde indbragt ham.

Til Alexander Dumas's Characteristik.

Man har oftere bebreidet den berømte franske Romanforfatter Alexander Dumas, at han skrev altfor

meget, ja at han udgav Andres Værker under sit Navn, da han dog umuligt selv kunde levere saa meget i saa kort Tid. Imidlertid have de twende Pariserblade **Constitutionel** og **la Presse**, til hvem Dumas havde forpligtet sig at levere Feuilleton-Artikler, dog anklaget Digteren fordi han ei har skrevet Nok. Alexander Dumas mødte personligt, for selv at føre sin Sag, og da dette var rygtedes, stod der udenfor Retssalen, ligesom udenfor Theatrene, naar et nyt Stykke skal opføres, lange Queuer af Nysgjerrige, og Salen kunde langtfra rumme alle Tilhørerne, hvoriblandt ogsaa befandt sig mange Damer af Modeverdenen. Af Digterens mesterlige Forsvarstale, der hyppigt afbrødes ved Tilhørernes lydelige Latter, anføres her Følgende: „Da jeg indgik Contracten med de to Journaler havde jeg endnu 266,000 Linier, eller 80 Bind, at levere: et Arbeide, som hele Academiet, der dog bestaaer af 40 Personer, maaskee skulde have havt Ondt nok ved at blive færdig med i 2 Aar. Jeg skred til Værket, og har præsteret hvad endnu Ingen har præsteret eller vil præstere. Jeg begyndte til een og samme Tid fem Romaner i fem forskjellige Tidender, forsatte dem alle ved Siden af hinanden og bragte ganske alene mit Arbeide tilende. Mine Contraparter, der ere her tilstede, opfordrer jeg herved til at erklære: om de blandt mit Manuskript nogensinde have seet en eneste Linie skrevet med en anden Haand, end min egen. Tre Heste, tre Tjenere og Jernbanen forsloge næppe til at bringe mine Manuskripter fra St. Germain til Paris og Correcturerne derfra tilbage; endnu Kl. 2 om Natten affendte jeg Manuskript fra St. Germain. I den Tid kom Hr Veron (Hovedeier af **Constitutionel**) til mig og bad mig indstændigt at skrive ham et Bind i Løbet af 8 Dage. „Otte Dage", sagde jeg, „er mere end Tid nok, naar man blot havde Tid. Imidlertid — et Bind indeholder 6000 Linier; 6000 Linier udgjøre 135 Sider af min Haandskrift. Kjære Veron! tag her Papir, numereer 135 Sider af, og læg mig det tilrette." Veron gjorde saa. „Paa Torsdag", vedblev jeg, „spiser jeg hos Dem, og De modtager da Værket." Og næste Torsdag overbragte jeg ham virkelig første Bind af min „Diana af Montsoreau". **Mode** havde imidlertid, uden mit Samtykke, annonceret en Roman „Elisabeth" af mig, et Navn, der (jeg beder de tilstedeværende Damer, som muligt maatte bære det, om Undskyldning!) slet ikke hører til dem, jeg ynder. Det er heller aldrig kommet mig i Pennen. Behag at gjennemsee mine 300 Bind Romaner og mine 27 Dramaer, og De ville ikke eneste Gang finde det; det har altid været mig modbydeligt, og jeg begriber ikke hvorledes **Mode** er kommen til dette Navn, der slet ikke er i Moden. I 18 Maaneder har jeg leveret de twende Tidender 48 Bind, og nu anklage de mig for at have lagt Hænderne i Skjødet. Det er begribeligt, at jeg maatte blive noget udmattet af denne Anstrængelse, og da min Læge sagde til mig: „De slider som et Plougsg; tager De Dem ikke nogen Hvile, maa De bukke under!" tiltraadte jeg en Reise til Spanien og Algier. Regjeringen havde stillet et Dampskib til min Raadighed; jeg vilde besøge Tunis, da jeg erfoer, at 12 Fanger kunde ved en rask Indskriden fra min Side gjengives Friheden. Tolv Hoveder, der ellers hver Dag kunde falde, stode til at redde ved mig; deriblandt var tappre Officerer af vor Armee, ulykkelige Fanger og en Qvinde, Levninger af de 200 Ulykkelige, der vare undgaaede Massakren ved Sidi-Brahim. Jeg ilede med mit Dampskib til Cognards og hans tappre Kammeraters Befrielse, og bragte dem til Mellina. Her gave 3000 Personer mig et Festmaaltid, og Erindringen derom opveier tilfulde de Krænkelser, jeg her nu er udsat for. Man forlanger 50,000 Fr. i Skadeserstatning af mig, fordi jeg, som man paastaaer, Intet har gjort, og jeg har jo dog reddet 12 Landsmænd af Fjendens Hænder." — Retten udsatte Afgjørelsen i 8 Dage, og dømte da Alexander Dumas til, under en daglig Mulct, inden en vis, temmelig kort Tidsfrist at opfylde sine Forpligtelser til Bladene.

Opdragelse.

(I „Dansk Folkeblad" frit efter Engel.)

I.

Lægen. Har Du endnu ondt i Halsen, mit Barn?

Barnet. Nei slet ikke!

Moderen. Du klagede jo dog nylig derover; hvorfor siger Du ikke Sandhed?

Barnet (grædende). Naar jeg siger det, saa maa jeg tage den hæslige Medicin.

Lægen. Men naar Du ikke vil tage Medicin, bliver Du aldrig karsk igjen.

Barnet (grædende). Jeg vil hellere være syg, end tage Medicin.

Moderen (streng). Men i ethvert Tilfælde maa Du dog ikke lyve; Løgnen er den skammeligste af alle Laster. Du skal altid sige Sandhed. Hører Du?

II.

Et Par Dage efter.

(En fremmed Frue kommer i Besøg og bliver modtaget med den største Venlighed. Den Lille leger paa Gulvet.)

Fruen (kjælende for Barnet). Kan Du ogsaa rigtig godt lide mig, Du søde lille Unge?

Barnet. Nei.

Fruen. Jh, hvorfor ikke?

Barnet. Fordi Du er saa hæslig og saa dum.

Fruen (leende). Hvoraf veed Du, at jeg er dum?

Barnet. Det har Moder sagt.

Moderen. Din tosede Tos! Hvad er det for Usandheder, Du kommer med?

Barnet. Det er ikke Usandhed. Husker Du ikke nok, Moder, hvad Du sagde forleden Dag, da Fruen havde drukken Kaffe hos os? Du sagde: „Gud skee Lov, at jeg blev fri for den dumme Kjælling."

(Fruen farer ud af Doren i høieste Forbittrelse, og Moderen — tager et Riis og giver sig til at bearbeide sin lille Pode.)

Joachim Frederik Schouw.

(November 1814.)

Der vanker en Forsker mellem grønne Træer,
Roser og yndelige Blommer,
Han lytter med List paa den maalløse Hær,
Som drømmende hilser Skærsommer.

Og stille han grubler paa, hvorfra de Træer,
Roser og yndelige Blommer,
Fik Safternes Løb og fik Farvernes Skær,
Fik Aande og Duft i Skærsommer.

Da spirer hans Tanke som de grønne Træer,
Roser og yndelige Blommer;
Og Tanken er kraftfuld, er frodig og skær
Og modnet som de i Skærsommer.

Den vorder til Ord, „Titusind andre værd",
Simple og liflige som Blommer;
Og Ordene flyve til Folket og bær
Et Budskab om Nordens Skærsommer.

Men — hver Gang vi Unge samles fjern og nær,
Hilsende Haabet om Skærsommer,
Saa ofre vi Ham og hans mandige Færd
Vor Kjærligheds duftende Blommer.

Henrik Nicolai Clausen.

(December 1814.)

Fordum, naar Nordens
Stridglade Sønner
Stævned med Seir til
Havhegnet Hjem,
Hilste dem Harpens
Hellige Strenge,
Maifriske Møer dem
Mjødhornet bød.

Tiderne svunde: —
Skræmmed blev Seirens
Flygtige Fugl fra
Faldende Nord;
Styrken blev brudt af
Barnagtig Tragten,
Modet blev slukt i
Slovhedens Strøm.

Fribaaren Jordbund
Trampede Trælle,
Kæmpernes Grav blev
Grævlingens Huus;
Fremmede rancd
Ældgammel Odel,
Skifted ved Lodkast
Ærerig Arv.

O, men til Ende
Ragnarok rinder;
Engang skal Norden
Nyfødt opstaae!
Styrken, som slumred,
Vaagner og vorer;
Modet, som døde,
Ganger af Grav.

Nu træde atter
Kæmper i Kreds med
Staalhærdet Villie,
Høihjertet Hu, —
Kæmper for Sandheds
Straalende Mærke,
Kæmper for Folkets
Frihed og Ret.

Tankens og Ordets
Vaaben de valgte,
Aanden og Livet
Tog de i Sold,
Seierens Fylgie
Fæsted de atter,
Nordstjernens Fakkel
Viser dem Vei.

Hil Dig, Du Tankens
Høibaarne Høvding!
Hil Dig, Du Ordets
Hugprude Helt!
Stemmernes Klang Dig
Hjemkommen hilser,
Hilser i Dig den
Seirende Sag.

Tak, for Du værged
Voldtaget Eie,
Fædrenes Kampløn,
Mødrenes Maal!
Tak, for Du hævded
Hadhærget Frihed,
Tolked for Folket
Fremtidens Haab!

Johan Christian Drewsen.

(October 1816.)

De Bølger gaae gjennem Øresund,
Som Bud imellem Broderlande,
Og Mollen gaaer der bag dunkle Lund,
Som Vidne om en klogtig Pande:
Drivhjulet bruser — Kluden splittes ad:
Det bruser atter — da er skabt et Blad,
Tørret og tæt,
Glattet og net,
Et Blad, som blive kan til „Blade".

Men Han, som Hjulet har sat i Gang,
Forstaaer ei blot at male Penge;
Han har et Hjerte, der giver Klang
Af alle Livets ægte Strænge;
Hans Villie iler frem med Strømmens Kraft,
Og aldrig gik hans Hu og Stræben lavt;
Oplysnings Dag,
Frihedens Sag
Halvfjerde Snese Aar han vied.

Og han i Bonden en Broder fandt,
Som just til Lys og Frihed trængte,
Og af hvert Guldkorn, hans Tanke vandt,
Han Bonden Broderparten skjænkte;
Led Bonden Nød, han flux sin Haand oplod,
Led Bonden Uret, han i Skranken stod,
Trodsed saa glad
Stormandens Had,
Som fordum Engelskmandens Kugle.

Men denne Bonde, for hvem han tren
Med hvide Haar i „Spidsrods"-Dandsen,
Skal snoe engang om hans Bantasteen
Med tunge Taarer Hæderskrandsen;
Og mens den Mølle gaaer bag dunkle Lund,
Og mens de Bølger gaae i Øresund,
I Varetægt
Af Bondens Slægt
Skal gamle Drewsens Minde leve!

Ditlev Gothardt Monrad.

(November 1816.)

Det er en deilig Drøm, Naturen drømmer,
Hver Gang den hilser Vaarens Atterkomst,
Naar Kilden frisk af Jordens Bryster strømmer,
Og Knoppen foldes ud til Blad og Blomst;
Naar Vinden løfter Havets blanke Bringe,
Og Bien drikker Æbletræets Snee,
Og Tusind Fuglekor i Luften klinge:
— Den drømmer da om Frihedens Idee.

Den samme Drøm sig over Folket sænker,
Naar Tidens Herre vinker med sit Bryn;
Da briste gammel Fordoms møre Lænker,
Da falder Seelers Taage fra dets Syn,
Da hører det Forjættelsernes Stemmer
Som Klokketoner gjennem Luften gaae,
Og Kraftens Spænding zittrer i dets Lemmer,
Og nye Pulse i dets Hjerte slaae.

Det var i slig en Drømmens Stund, Du valgte
For Bogens stille Syssel Livets Strid,
Da over Dig kom Aanden og Du talte,
Hvad dunkelt gjæred i den unge Tid;
Da Du, den blege Gransker, ind for Skranken
Som Ridder, fuld og færdigt rustet, tren
Og seirrig svang Dit stærke Vaaben, Tanken,
I Sjælens Kampe hærdet, klar og reen.

Hvad Du har stridt, veed alle Danmarks Sønner;
Hvad Du har lidt, det veed ikkun Du selv;
Men Sindets dyre Fred alt nu Dig lønner,
Og Eftertiden løser Nutids Gjæld.
Tag Dine Venners Tak og glade Hyldest,
Men tag dermed vort alvorsfulde Haab:
At Du først da har Dig, som os, giort Fyldest,
Naar Folkets Drøm faaer Virkelighedens Daab!*)

*) Dette og de tre foregaaende Digte have vi tilladt os at optage som Prøver af „Poul Rytters Viser og Vers", udkomne i Begyndelsen af dette Aar, i Commission hos Boghandler Eibe i Kjøbenhavn, smukt udstyrede, 186 Sider, (1 Rbd.).

Nykjøbing. Udgivet af W. F. Laubs Enke. Redigeret af Chr. Jørgensen. Trykt i Laubs Enkes Officin.

For underholdende Emner.

Tillægsblad til Vollands-Tafsters Ugeskrivende.

1847. Marts—April. № 3—4.

Wolfgang Amadeus Mozart.

Johannes Chrysostomus Wolfgang (Gottlieb el.) Amadens*) Mozart er født den 27de Januar 1756 i Salzburg, hvor hans Fader, Leopold Mozart, var Vice-Capelmester, en dannet, retskaffen og klog Mand, som ikke alene hæderligen har udmærket sig ved flere musikalske Arbeider, hvoriblandt en Violinskole, der blev oversat i flere Sprog, men hvis største Fortjeneste vistnok er den omhyggelige Veiledning, han ydede sin Søn, og den Utrætteligbed, hvormed han virkede til dennes musikalske Dannelse. Af syv Søskende var Wolfgang og hans Søster Maria Anna, født den 29de August 1741, de eneste Tilbageblevne. Saasnart Faderen opdagede Begges sjældne Anlæg for Musikken, opgav han sine tidligere Beskjæftigelser og levede kun for deres Uddannelse. Hans Veiledning lykkedes saa vel, at ogsaa hans Datter, som fulgte sin Fader og Broder paa den store Reise i Aarene 1762—68 til Frankrig, Holland, England og Wien, indlagde sig den største Berømmelse for sit Spil. Medens hun opholdt sig i sine Forældres Huus i Salzburg, gav hun Undervisning i Claveerspil, indtil hun 1784 blev gift med en salzburgsk Hofraad, efter hvis Død hun 1801 igjen begav sig til sin Fødeby, hvor hun lige indtil sin Alderdom dannede en Mængde Elever, der fordeelagtigen udmærkede sig ved deres Spil.

Da Faderen begyndte at undervise sin syvaarige Datter paa Claveret, var Sønnen 3 Aar gammel. Allerede dengang viste sig hans overordentlige Talent. Længe og ofte beskjæftigede han sig ved Instrumentet med at opsøge harmoniske Intervaller, og var henrykt, naar det lykkedes ham at finde en saadan. I sit fjerde Aar kunde han altid erindre de brillanteste Solopartier i Concerterne, og i denne Alder begyndte hans Fader, dog først kun for Spøg, at lære ham nogle Menuetter og andre Stykker. Til at lære en Menuet behøvede han en halv Time, til et større Stykke en Time, og spillede det saa med største Præcision og aldeles taktfast. Fra nu af gjorde han saadanne Fremskridt, at han i sit femte Aar componerede smaae Stykker, som han spillede for sin Fader, og denne bragte paa Papiret, og som vel i og for sig have liden Interesse for Kunsten, men dog allerede vise Spor af den Aand, der endnu kun rørte sig indenfor Øvelsesstykkernes Grændser, men snart i selvstændig Flugt hævede sig op til nye og eiendommelige Former.

For han lærte Musik, var han ifølge sit livlige Temperament saa modtagelig for al Slags Leg, at han glemte alt Andet derfor. Vilde Nogen deeltage med ham i hans Lege, viste han dem en saa stor Kjærlighed og Hengivenhed, at han vel ti Gange om Dagen spurgte dem, om de holdt af ham, og Taarerne stode ham i Øinene, naar de for Spøg sagde nei. Men, saasnart han lærte Musikken at kjende, tabte han al Smag for de barnlige Lege, saa at disse idetmindste maatte være forbundne med Musik, for ret at behage ham. Naar saaledes han og en Ven af Huset, Hoftrompetist Schachtner, som gav sig meget af med ham, bare Legetøiet fra et Værelse til et andet, maatte altid en af dem, som Intet havde at bære, synge en Marsch dertil, eller spille den paa Violinen.

I disse Aar var han overordentlig lærvillig. I Særdeleshed lagde han sig med stor Iver efter Regnekunsten, saa at han i nogen Tid endog syntes at glemme Musikken derfor. Medens han lærte at regne, malede han med et Stykke Kridt Borde, Stole, Vægge, ja endog Gulvet fuldt med Tal. Men snart begyndte han igjen udelukkende at beskjæftige sig med Musikken. I denne gik han frem med Kjæmpeskridt, saa at selv hans Fader, der dog bestandigt var om ham og kunde iagttage ethvert Trin i hans Uddannelse, ofte forbausedes derover. Og vistnok var den overordentlige Færdighed, han besad paa Klaveret, og den dybe Indsigt i Kunsten over al Forestilling forbausende i en Alder, i hvilken der sjældent pleier at yttre sig nogen Kunstsands. Hans Aand syntes at have havt en dunkel Anelse om, hvad man vilde lære ham, saa at den ligesom kun behøvede en Paamindelse, for at komme til klar Erkjendelse.

Uden at have nogen Kundskab til Compositionen fik Mozart allerede som Dreng det Indfald at componere en Claveerconcert for fuldt Orchester. I dette sit Værk stregede han over, vidskede ud og skrev saalænge, indtil han troede at have det færdigt. Da hans Fader kom hjem fra Kirken med en af sine Venner, traf de den lille Wolfgang beskjæftiget med sit Skriveri. Hvad er det Du der skriver? spurgte Faderen.

Wolfgang. En Concert for Claveer; første Deel er snart færdig.

Faderen. Lad mig see! Det er nok noget Godt.

Wolfgang. Ja det er endnu ikke færdigt.

Faderen tog det fra ham og viste sin Ven disse Kragetæer, som man neppe kunde læse, da det for størstedelen var skrevet ovenpaa udviskede Blækflatter; thi den Lille havde hvergang dyppet Pennen lige til Bunden af Blækhuset, saa at den udgjød Strømme af Blæk over Papiret, som han saa atter viskede bort med den flade Haand og nu skrev herovenpaa. Begge Vennerne loe i Begyndelsen over dette Galimatias af Noder. Men da Faderen opmærksomt betragtede selve Compositionen, blev hans Blik længe stift hæftet paa Bladet, men tilsidst fyldte Taarer hans Øine, fremkaldte af Beundring og Glæde; thi han bemærkede Tanker deri, som laae langt over Barnets Aar. „See her, min Ven!" sagde han rørt og med et Smiil, „hvor Alt er sat rigtigt efter Regler; kun kan man ikke bruge det, fordi det er saa overordentlig svært, at intet Menneske kan spille det." „Derfor", faldt den lille Wolfgang ham i Talen, „er det ogsaa en Concert; man maa ove sig saalænge, indtil det gaaer. See saaledes maa det være." Han begyndte nu at spille, men kunde kun udføre Saameget, at man deraf omtrent saae hans Tankegang. Han havde nem-

*) Hans første Værker i London og Paris have Navnet J. G. Wolfgang, senere blev det til Wolfgang Amadeus.

lig dengang den Idee, at det at spille en Concert og gjøre et Mirakel maatte være Et og det Samme. Derfor var hans Concert componeret saa vanskelig, at det vilde have været umuligt selv for en Mester at spille den.

1762 havde begge Børnene allerede bragt det saavidt i Musikken, at Faderen ikke tog i Betænkning at gjøre en Kunstreise med dem. Reisen gik først til München, hvor deres Spil vakte den største Beundring. Samme Aars Efteraar foretog Faderen sig den anden Reise med dem til Wien, hvor Begge, men dog især Wolfgang, ligeledes gjorde megen Lykke. Det var her at Keiser Franz 1 sagde til denne Sidste, at det ikke var nogen Kunst at spille med alle Fingrene, men med een Finger og paa et tildækket Claveer, det fortjente først Beundring. Strax gav den lille Wolfgang sig til at spille med een Finger, ja lod endog Claviaturet dække til og spillede nu med en saa stor Færdighed, som om han længe havde øvet sig derpaa. Men den almindelige Beundring gjorde ikke noget Indtryk paa ham, og allerede dengang spillede han kun ubetydeligere Sager, saasnart Nogen hørte ham, som ikke forstod sig paa Musik.

I Wien havde han faaet en lille Violin til Foræring, som han bragte med hjem, og hvorpaa han uden Faderens Vidende havde øvet sig Kort efter Hjemkomsten til Salzburg udbad Violinisten Wenzel sig den gamle Mozarts Betænkning over 6 Trioer, som han havde componeret. Schachtner, som var nærværende, skulde spille anden Violin. „Den lille Wolfgang," fortæller denne, „bad om at maatte spille hans Stemme. Faderen forehold ham, hvor barnagtigt dette Forlangende var, da han endnu ikke havde havt nogen Veiledning paa Violinen. Wolfgang mente, at man for at spille anden Violin vel ikke just behøvede at have lært det; men Faderen viste ham halvt uvilligt bort, for at han ikke skulde forstyrre dem. Herpaa begyndte Drengen bitterligt at græde og løb ud med sin lille Violin. Jeg bad om, at han maatte spille med mig. Endelig tillod Faderen det og sagde til ham: naa, saa spil med Hr. Schachtner, men saa sagte, at man ikke hører det, ellers maa Du strax afsted. Vi spillede; men jeg mærkede snart med Forbauselse at jeg var ganske tilovers. Jeg lagde Violinen bort og saae paa Faderen, hvis Miner røbede den gladeste Rørelse og Beundring. Saaledes spillede Wolfgang alle 6 Trioer med største Præcision og Reenhed. Ved vort Bifald blev han saa dristig, at paastaae, at han ogsaa kunde spille den første Stemme, hvilket han nu ogsaa gjorde, vel ufuldkomment og ikke uden Feil, men dog saaledes, at det aldrig ganske gik istaae for ham"

Fra nu af viste det sig især, hvor neie Musikken var knyttet til hele hans Tilværelse; thi kun i den og for den levede og aandede han. Især er det værdt at lægge Mærke til — og dette giver os den bedste Forklaring over hans Værkers eiendommelige, harmoniske Characteer — hvorledes ei alene enhver Misklang, men endog enhver raa, og ikke ved Samstemming med andre Lyd mildnet Tone, var ham i høieste Grad piinlig. Hans Gehørs Fiinhed maa have været overordentlig. Derom vidner nokſom den Reenhed og Ynde, som selv i de dristigste Overgange gaae igjennem alle hans Værker, og heri finde vi da vistnok for en stor Deel Grunden til, at de uden Undtagelse med Henrykkelse og Beundring høres og nydes af Alle. I denne Periode og næsten indtil sit tiende Aar havde Mozart en overvindelig Modbydelighed for Trompeten, især naar den blev blæst alene, ja han kunde ikke engang taale at see den. Hans Fader vilde vænne ham af med denne, som han troede, indbildte Aversion for dette Instrument, men strax ved det første Stød deri blev han bleg og segnede om. Fra denne Tid have vi følgende Anekdot om Mozart. Engang spillede han paa Schachtners Violin, hvilken han roste for dens blode Tone, og sidenefter altid kaldte Smørviolinen. Nogle Dage efter traf Schachtner den lille Mozart, da han just spillede paa sin egen. „Hvorledes har Smørviolinen det?" spurgte han strax og blev ved at phantasere. Derpaa tilføiede han efterat have betænkt sig et Øieblik: „De skulde lade deres Violin staae som da jeg sidst spillede paa den; den er en halv Fjerdedeelstone dybere end min her." Man loe herover; men Faderen, som havde seet saamange Beviser paa hans Gehørs overordentlige Fiinhed og hans sjældne Hukommelse, lod Violinen hente, og til Alles Forbauselse var hiin Angivelse rigtig.

Wolfgang var et overordentligt lydigt og føieligt Barn. Han nærede en saa inderlig Kjærlighed for sine Forældre, især sin Fader, at han componerede en Melodie, som han daglig sang, før han gik i Seng; Faderen maatte da stille ham paa en Stoel og synge Secund til. Naar denne Høitidelighed var forbi, som ikke nogen Dag maatte gaae over, kysſede han endnu Faderen med den inderligste Ømhed paa Næsetippen og sagde ofte, at naar hiin blev gammel, vilde han gjemme ham i en Æske med et Glas for, saa Luften ikke kunde komme til ham, for at han altid kunde have ham for sig og ret holde ham i Ære. Ogsaa under selve Sangen kysſede han ofterе Faderen paa Næsespidsen og lagde sig da tilfreds og rolig tilsengs. Dette fortsatte han til ind i det tiende Aar. En Talemaade, som han hyppigt betjente sig af, var: strax efter Gud kommer Papa, hvorved han ikke alene udtrykte sin Kjærlighed men ogsaa sin Beundring for den kloge Fader, som strax vidste Raad for Alt. Aldrig viste han sig utilfreds over nogen af hans Befalinger, og, om han end havde ladet sig høre hele Dagen igjennem, spillede han dog uden Fortrydelse igjen, saa ofte Faderen vilde have det. Da hans noget svage Legeme ikke taalte den anstrængte Flid, hvormed han hengav sig til sine Studier og Øvelser, maatte man ofte med Magt bringe ham fra Claveret. Men denne Selvforglemmelse var ham egen indtil hans Livs Ende.

Midt i Aaret 1763, altsaa i Wolfgangs syvende Aar gjorde den Mozartske Familie sin første store Reise udenfor Tydskland, hvorved den unge Kunstners Berømmelse blev almindelig udbredt. I Wasserburg i Bayern gik de op paa Orgelet. Faderen forklarede Wolfgang Pedalens Brug. Denne gav sig strax til at gjøre en Prøve og spillede, som om han allerede havde øvet sig i længere Tid. Herfra gik de over München, Augsburg, Maynz, Frankfurt, Brüssel o. fl. St. til Paris, hvor de opholdt dem i 21 Uger. Her var det at Wolfgang componerede og udgav sine 2 første Værker, Sonater for Claveer med Accompagnement af en Violin. Overalt bleve de modtagne med den største Udmærkelse. I April 1764 fortsattes Reisen over Calais til London. Ogsaa her fandt de den meest udmærkede Modtagelse. Faderen blev her angrebet af en farlig Halssygdom, som han dog lykkelig gjennemgik. Under hans Sygdom maatte Claveret ikke røres; for at beskjæftige sig componerede Wolfgang sin første Symphonie med alle Instrumenter, især Trompeter og Pauker. Imedens han componerede, sagde han til sin Søster, som skrev af for ham: „husk mig paa, at jeg ret giver Valdhornet Noget at bestille." Det Bifald, som overalt blev ham til Deel, var ham en Opmuntring til stedse at gaae videre. Allerede spillede han vanskelige Stykker af Bach, Händel og andre Mestere aldeles correct fra Bladet. Dronningens Kapelmester Joh. Christian Bach tog ham engang paa Skjødet og spil-

lede nogle Takter; derpaa fortsatte Mozart, og nu spillede de skifteviis i to Timer en heel Phantasie og det saaledes, at hvo der ikke saae det, maatte antage, det kun blev spillet af Een. Ogsaa paa Orgelet lod han sig ofte høre og beundredes næsten mere herfor end for hans Claverspil.

Under dette Ophold i England og altsaa i sit ottende Aar komponerede Mozart 6 Sonater med Accompagnement af Violin eller Fleite, som bleve udgivne i London og dedicerede til Dronningen efter hendes eget Forlangende, og sin første stirhændige Sonate.

Hans Fader sagde selv om ham, at hvad han kunde, da han forlod Salzburg, kun var en Skygge af hvad han nu havde bragt det til, og at han i sit ottende Aar vidste Alt, hvad man kunde forlange af en Mand paa 40 Aar. Den almindelige Beundring steg derfor ogsaa her til det Høieste; selv ved Hoffet og i de høiere Kredse vistes Familien en sjælden Opmærksomhed og Udmærkelse.

I Juli 1765 reiste de over Calais til Holland. I Haag bleve Børnene farligt syge. Under denne Sygdom maatte man indrette Wolfgang et Bræt, hvorpaa han kunde skrive. Efter sin Helbredelse skrev han 6 Sonater for Claveer med Accompagnement af Violin. I Begyndelsen af 1766 tilbragte de nogle Uger i Amsterdam og drege derpaa til Haag og derfra atter til Paris, hvor de bleve to Maaneder, reiste derpaa over Dijon og Lyon til Schweiz, og bleve overalt modtagne med de største Æresbevisninger, og vendte endeligt, efter en Fraværelse af meer end 3 Aar mod Slutningen af Aaret 1766 tilbage til Salzburg. Her anvendte den unge Kunstner sin Tid til et dybere Studium af Compositionen og beskjæftigede sig især med Händels, Friedemanns, Eman. Bachs, Hasses, Eberlins og nogle mindre af Seb. Bachs Værker, ligesom han ogsaa stadigen fortsatte sine Øvelser paa Claveret og især opnaaede en overordentlig Færdighed i Brugen af den venstre Haand. De strænge gamle Componisters Værker studerede han flittigt, uden dog at overse de ældre italienske Mestere, og forberedede sig saaledes til de mægtige Arbeider, hvormed han senere optraad som Reformator i Instrumental-, især Theater-Musikken.

1767 i September tiltraadte hele Familien igjen en Reise til Wien; men, da Kopperne grasserede her, droge de til Ollmütz, hvor dog begge Børnene uagtet al anvendt Forsigtighed fik denne Sygdom. Efter at være helbredet, maatte Wolfgang i længere Tid skaane sine Øine, og lagde sig nu efter at gjøre Kortkunster og at fægte. Allerede tidligere havde han viist stor Tilbøielighed for Alt, hvad der bar Navn af Kunst, saa at enhver Kunstner, de paa deres Reise mødte, havde maattet give ham en eller anden Erindring af sit eget Arbeide. I Januar 1768 kom de atter tilbage til Wien, hvor Børnene spillede for Keiser Joseph, som overdrog den tolvaarige Wolfgang at skrive en **Opera buffa**. Den hed **La finta semplice** og erholdt Hasses og Metastasios Bifald, men blev paa Grund af Kabaler selv af de første Musikere og Sangere, som Alle havde sammensvoret sig imod den unge Componist, og uheldige Omstændigheder, ikke opført. Derimod var dette Tilfældet med en tydsk Operette Bastien og Bastienne, en Oversættelse af en fransk comisk Opera, som han componerede for et Selskab. I denne Tid udviklede han stedse mere en Færdighed i, naar man forelagde ham en Melodie, eievilkeligt og uden at standse at skrive de forskjællige Stemmer dertil for alle Instrumenter. Ligesaa mærkeligt var det at see ham dirigere Orchesteret ved Opførelsen af en Messe, saavelsom et Offertorium og en Trompetconcert, som han havde componeret til Indvielsen af Vaisenhuuskirken.

Aaret 1769 tilbragte han i Salzburg, og i dette Aar blev han udnævnt til Concertmester ved det salzburgske Hof. I December tiltraadte han med sin Fader en Reise til Italien og besøgte Roveredo, Verona, Mantua, Mailand. Efter at han især paa det sidste Sted havde vundet overordentligt Bifald, componeret forskjellige Ting og indgaaet Contract om at skrive den første Opera til næste Aars Carneval i Mailand, reiste de i Marts 1770 til Bologna, som dengang var Opholdsstedet for en Mængde Kunstnere og Lærde, og hvor Wolfgang ved at bestaae de sværeste Prøver, som især den berømte Pater Martini foretog med ham, indlagde sig overordentlig Berømmelse. Herfra gik Reisen til Florenz, hvor han ligeledes spillede de vanskeligste Sager, og udførte de sværeste Opgaver, som Marchese Lineville, dengang Italiens dygtigste Contrapunktist, forelagde ham, til almindelig Tilfredshed. Her gjorde han Bekjendtskab med en Jevnaldrende, Violinisten Thomas Lindley, der ligeledes uagtet sin Ungdom spillede med en beundringsværdig Færdighed og et sjældent Foredrag, og der opstod et inderligt Venskab imellem de tvende unge Kunstnere.

I April ankom de til Rom, hvor de strax efter Ankomsten hørte det berømte Miserere i det sixtinske Kapel. Dette holdes som bekjendt saa høit i Ære, at det under Straf af Excommunication var forbudt Kapellets Musici at bortage eller afskrive en eneste Stemme Men ogsaa her viste Wolfgangs overordentlige Sands for Musikken sig, idet han efter Hukommelsen opskrev hele Messen. Da den senere blev givet paa Langfredag, holdt han sit Manuskript i Hatten for at rette Eet og Andet deri. Dette blev snart bekjendt i Rom og vakte stor Opsigt. Senere sang han det ved Claveret i Sangeren Christoforis Nærværelse, som selv havde havt en af Stemmerne i Kapellet, og dennes Forbauselse forøgede ikke lidet Mozarts Triumph. Naar man betænker, hvilken Opmærksomhed, der udfordres for at fastholde en enkelt Melodie i Hukommelsen, maa man vistnok i høieste Grad forbauses over, hvorledes det var muligt ved en eneste Gang at høre dette lange og meget combinerede Musikstykke, som endnu bliver vanskeligere at forstaae ved den engang vedtagne særegne Maade, hvorpaa det udføres, at gjengive det blot nogenlunde nøiagtigt. Og dog løste Mozart denne Opgave i sit trettende Aar og leverede en saa tro Copie, at den Note for Note stemmede overens med en senere af Burney udgiven Afskrift af selve Originalen. I Rom bleve de til Mai, og reiste derpaa til Neapel.

Da Wolfgang her engang spillede i **Conservatorio alla pietà**, troede Nogle iblandt hans Tilhørere, især paa Grund af den overordentlige Færdighed, hvormed han brugte den venstre Haand, at en eller anden Talisman var skjult i hans Ring; han tog den derfor af, uden at det naturligviis forandrede hans Spil, og nu naaede Beundringen den høieste Grad. Herfra vendte de i Juni tilbage til Rom og Wolfgang med en Berømmelse, som den kun sjældent bliver en Kunstner tildeel. Paven udnævnte ham til Ridder af den gyldne Spore, men han bar sjældent denne Orden og kaldte sig heller ikke Ridder. I Juli forlode de Rom. I Bologna blev Wolfgang eenstemmigen optaget i **Academia filarmonica**, efterat han med største Ære og i usædvanlig kort Tid havde løst den ham forelagte Opgave, som bestod i at udsætte en Antiphona — en af de i Gregorius den Stores Kirkebog indførte, ved Gudstjenesten brugelige Sange — firstemmigt, hvilken Art Composition endnu vanskeliggjøres ved flere indskrænkende

Bestemmelser. I en god halv Time var han færdig. Denne Optagelse geraadede ham til saameget større Ære, som ikkun de berømteste Mænd bleve Medlemmer af Academiet.

De fremskyndede nu deres Reise for at komme tilbage til Mailand, fordi Wolfgang, som tidligere er bemærket, havde forbundet sig til at levere Compositionen til den første Carnavalopera der. I Bologna, Neapel og Rom bleve gjorte ham Tilbud i samme Henseende, som han paa Grund af sine tidligere indgaaede Forpligtelser maatte afslaae. I October kom de til Mailand, hvor Wolfgang nu i sit 14de Aar componerede sin **Opera seria: Il Mitridate, re di Ponto.** Den blev opført den 26de Decbr. 1770, hvorved det skete, at tværtimod Stik og Brug ved den første Opførelse een Arie maatte gjentages og næsten alle Nummere bleve ledsagede af umaadelige Klap og Raabet: **evviva il maestro, evviva il maetrino!** Under sit Ophold her blev han ogsaa udnævnt til Medlem af **Accademia filarmonica** i Verona. Herfra gik nu Reisen over Venedig og Padua, hvor Wolfgang fik Bestilling paa et Oratorium, til Hjemmet, hvor de indtraf i Marts 1771. Det kan neppe være nogen Tvivl underkastet, at jo dette 16 Maaneders Ophold i Italien i flere Henseender maa have havt en meget betydelig Indflydelse paa Mozart, saavel til hans Uddannelse i det Hele, som hans Smag især deleshed, skjøndt han iøvrigt ingenlunde var nogen Ynder af den italienske Musik.

I Salzburg forefandt han et Brev fra Grev Firmin i Mailand, som i Keiserinde Maria Theresias Navn overdrog ham at skrive en stor theatralsk Serenade, **Ascanio in Alba,** til Erkehertug Ferdinands Formæling. Dette var et Slags Cantate, for hvilken et dramatisk Sniet laae til Grund. Til dette Arbeide havde Keiserinden saaledes valgt den yngste Theatercomponist, som herved kom til at bestaae en, som det kunde synes, meget ulige Væddestrid med den ældste iblandt Capelmestrene, den berømte Hasse, hvem Compositionen af Operaen var overdragen. Mozart reiste derfor i August tilbage til Mailand, hvor han afverlende arbeidede paa Serenaden og den **Opera seria** til Carnavalet 1773, hvorom han tidligere havde indgaaet Accord. Den første opførtes den 17de Octbr. og senere flere Gange med overordentligt Bifald. Faderen skriver herom iblandt Andet: „Det gjør mig ondt: Wolfgangs Serenade har saaledes slaaet Hasses Opera, at jeg ikke kan begribe det." — Mod Slutningen af Aaret reiste de tilbage til Salzburg, hvor Wolfgang det følgende Aar i Anledning af et Erkebispevalg skrev en Serenade: **Il Sogno di Scipione,** af Metastasio.

I October 1772 reiste Fader og Søn atter til Mailand, hvor den Sidste componerede den til Carnavalet bestemte **Opera seria: Lucio Silla,** af Gamerra. Den opførtes første Gang den 26de Decbr. 1772 og gaves nogle og tyve Gange efter hverandre for fuldt Huus og stedse med større Bifald.

Begge disse Mozarts første Operaer ere hverken i Plan eller Instrumentation forskjællige fra den Tids Operaer, men hæve sig langt over disse ved det Liv og den Varme, som gaaer igjennem dem. De have Intet af de kunstige harmoniske Constructioner, som man beundrer i hans senere Arbeider, men bære endogsaa, især i Chorene, Præget af en paafaldende Stivhed, som ængsteligt binder sig til Reglerne.

I Sommeren 1773 gjorde de atter en Reise til Wien, hvor kort efter en Messe af Wolfgang opførtes med meget Bifald.

Mod Slutningen af 1774 foretog Faderen sin sidste Reise med sin Søn til München, som her skrev en Opera **buffa, La finta giardiniera,** 2 store Messer, et Offertorium og en Vesper **de Dominica.** I hiin Opera synes Mozarts Genie at udvikle sig i en friere Retning. Den udmærker sig ved en egen Blødhed i Stilen og gjorde ved den første Opførelse i Januar 1775 en saadan Lykke, at der ikke var nogen Ende paa Tilhørernes Klap og **Viva Maestro** Raab. 1789 blev denne Opera opført i Frankfurt under Titelen: Die verstellte Gärtnerin, men optoges med almindeligt Mishag. Dette har vistnok sin Grund i at Stykket tildeels er smagløst og kjedsommeligt, saavelsom i at Musikken mere tiltaler den sande Kjender end Dilettanten, der kun altfor ofte vil gjøre sine eensidige Anskuelser gjældende.

I Marts reiste de tilbage til Salzburg, hvor Erkehertug Maximilian dengang opholdt sig, hvilket gav Mozart Anledning til at skrive en Serenade: **Il re pastore,** der erhvervede ham overordentligt Bifald og selv beholder sit Værd ved Siden af hans senere Arbeider. Den synes ligesom at danne Overgangen til den mere fuldendte Periode, som omtrent begynder med hans 20de Aar.

I Septbr. 1776 sendte Mozart en Motet til den berømte Pater Martini i Bologna, for hvem han stedse nærede den største Kjærlighed og Høiagtelse, og udbad sig hans Dom over dette sit Arbeide. I sit Svar roser Pateren Motetten i høi Grad, glæder sig over de store Fremskridt, den unge Kunstner har gjort, og opmuntrer ham til at gaae videre paa den begyndte Bane.

Vi komme nu til den egentlige Glandsperiode i Mozarts Liv, hvor han fremtræder aldeles selvstændig og med en afgjort Overlegenhed saavel i Smag som i Genie. Fra nu af see vi hans Aand hæve sig til en Høide, som Ingen før ham havde naaet; alle hans Værker efter denne Tid ere klassiske, og have erhvervet ham et udødeligt Navn.

Da Paris dengang var Samlingsstedet for Alt, hvad der var udmærket i de skjønne Kunster, reiste Mozart i September 1777 derhen tilligemed sin Moder, idet andre Hensyn bandt Faderen til Hjemmet. Efter at have opholdt sig nogen Tid i München, Augsburg, Mannheim, ankom de der i Marts 1778. I Juli dede Moderen efter et kort Sygeleie. Mozart skrev her for **Concert spirituel,** sin store Symphonie i **D.,** som baade herfor og paa Grund af den Fyrighed, der gaaer igjennem den, kaldes den franske, en **Symphonie concertante,** 2 Quartetter for Fløite og en Concert for Harpe og Fløite, 6 Sonater for Claveer, og flere andre Stykker. Overalt blev den meest ærefulde Modtagelse ham tildeel. Men den overfladiske franske Musik kunde ikke behage ham, og Opholdet i Paris havde intet Tiltrækkende for ham, og, da det endeligt med megen Møie lykkedes ham at faae en Ansættelse hos Erkebispen i Salzburg, som hidtil havde været mindre gunstigt stemt for ham, forlod han Paris i Septbr. og reiste over Nancy og Strasburg til Manheim, hvor han paatog sig at skrive et Duodrama Semiramis, en Art Composition, som ikke bestaaer af Sang, men alene af Declamation, ledsaget af Musikken, som et obligat Recitativ. Hertil hører f. Ex. Benda's Medea og Ariadne paa Naxos, hvilke begge Mozart yndede meget. Fra Manheim gik Reisen over München til Salzburg, hvor han ankom i Januar 1779.

Den franske Musik kunde ikke tilfredsstille Mozarts dybe, grundige Aand, og de mangfoldige Omveie, han i den store, af saa mange forskjællige Interesser bevægede Stad maatte gaae for at naae sit Maal, vare hans jævne, ligefremme Characteer imod, ligesom ogsaa Tabet af den trofaste og omhyggelige Moder havde gjort

et smerteligt Indtryk paa ham. Men der var endnu en anden Grund, hvorfor han ilede med sin Hjemreise, og dette var hans Længsel efter at gjensee Aloysia Weber, den senere saa berømte Sangerinde Lange, som han paa sin Reise til Paris havde lært at kjende i hendes Forældres Huus i Manheim og fattet Godhed for. Begges sjældne Talenter havde nærmet dem til hinanden og vakt gjensidig Tilbøielighed. Paa Hjemreisen fra Paris traf Mozart Aloysia i München, hvor Familien nu boede, men fandt et aldeles forandret Sindelag hos hende, som neppe syntes at kjende ham igjen, da han traad ind. Men Mozart fattede sig hurtigt, satte sig til Claveret og sang høit: „ich laß das Mädel gern, das mich nicht will". Fra nu af begyndte Søsteren Constanze, som følte Medlidenhed med den bedragne Elsker, at nærme sig ham. Han underviste hende paa Fortepiano og med Fornøielse, da hun var en lærvillig Elev. Senere saaes de i Wien, og det viste sig nu, at Constance havde gjort et større Indtryk paa Mozart end tidligere Aloysia.

Mozart blev nu Hof- og Domorganist i Salzburg. Senere overdrog Churfyrsten af Bayern, Carl Theodor, som i høi Grad yndede hans Musik, ham at skrive en **Opera seria** til Carnavalet i München 1781, hvorhen han i Novbr. 1780 begav sig. Denne Mozarts Composition er Operaen **Idomeneo**, i hvilken der hersker en Fylde af Tanker og en saa varm Følelse, som den kun kunde udspringe fra en saa genial Tonekunstners ungdommelige Kraft, og med denne kunne vi omtrent antage Mozarts egentlige skabende Periode at begynde. Dette Ophold i München regner han selv blandt de behageligste Dage i sit Liv. Den 26de Januar 1781 ankom hans Fader og Søster til München for at være Vidner til det ubeskrivelige Bifald, som Sønnen og Broderen høstede ved enhver Opførelse af **Idomeneo**. Paa samme Tid, som Mozart skrev denne Opera, componerede han et Offertorium: **Misericordias Domini &c.**, tildeels for ogsaa at vise sit Talent for den kirkelige Stiil og derved fremme sit Ønske om Ansættelse i München.

Idomeneo bestaaer efter Datidens Brug næsten blot af Arier og Chor, og har kun 3 fleerstemmige Sangnummere. Musikken, i hvilken Gluck maaskee allerede har tjent Mozart til Forbillede, udmærker sig ved sin Majestæt og den ægte tragiske Pathos, som gaaer igjennem det Hele, saavelsom ogsaa ved den høist smagfulde og tiltalende Instrumentering. Hist og her findes vel visse af den italienske Skoles Former bibeholdte, hvilke dengang vare opstillede som en ubrødelig Lov, den selve Mozart ikke holdt det for godt at overtræde. Lignende Hensyn finder man, med Undtagelse af Figaros Giftermaal, meer eller mindre i enkelte Dele af alle, selv hans sidste Værker. Men han skrev ogsaa denne Opera under de lykkeligste Omstændigheder, for et Capel, som dengang var et af de fortrinligste i Verden, i sin blomstrende Ungdoms og Sundheds Fylde, fuld af Livslyst og glødende Phantasie. Han havde selv en stor Forkjærlighed for denne Composition, saa at han endog lagde flere Hovedideer i samme til Grund ved Bearbeidelsen af enkelte Partier i sine senere Værker, hvilket især er tydeligt i Titus og Tryllefløiten. Idomeneo blev ikke opført paa noget andet tydsk Theater før 1802 i Cassel. Som bekjendt har denne Opera imidlertid ikke kunnet holde sig paa Scenen, hvortil Grunden vistnok maa søges i den i det Hele aldeles udramatiske Maade, hvorpaa Texten er behandlet.

Fra den Tid af, altsaa fra sit 25de Aar, opholdt Mozart sig i München, der ligesaa meget udmærkede sig ved sit musikelskende Publicum, som ved at den var Opholdsstedet for en Mængde fortræffelige Tonekunstnere. Her levede Mozart under de lykkeligste Forhold, og vi feile neppe ved at antage, at han, som havde alle Anlæg til at blive en mørk og for Mængden uforstaaelig Contrapunktist, her især udviklede sig til den Ynde og Fuldendelse, som udmærke alle hans senere Værker.

I Marts 1781 blev han af sin Erkebisp i et Ærinde kaldet til Wien, hvor han boede i dennes Huus, men maatte lade sig nøie med at spise med Kammertjenerne, og kun med yderste Nød og paa Andres Forbøn fik Tilladelse til at spille i en Concert, hvorved han indlagde sig megen Ære. Den krænkende Maade, hvorpaa denne Mand i det Hele behandlede ham, bragte ham til at søge om sin Afsked af hans Tjeneste, hvilken han ogsaa fik, og nu bestemte Mozart Wien til sit fremtidige Opholdssted. At han Intet tabte ved denne Forandring, sees deraf, at han endog af og til kunde sende sin Fader ikke ubetydelige Pengesummer.

I Wien beskjæftigede Mozart sig med at undervise paa Claveret, med Compositioner, hvoraf han udgav 6 Sonater paa Subskription, og med at studere de Händelske Fuger. Desuden lod han sig oftere høre baade offentligt og privat, hvortil hans udbredte Bekjendtskaber stadigen gave ham Leilighed.

Fra Wien udbredte hans Compositioner sig til Böhmen og først derfra til det øvrige Tydskland, og gave Smagen i Musiken en ganske ny Retning. Først var det vistnok hans Spil, som man i saa høi Grad beundrede. Men det var ikke saameget den sjældne Færdighed, han havde opnaaet, der saa høiligen udmærkede hans Spil, men den Delicatesse, hvormed han behandlede sit Instrument, det talende Udtryk og en Følelse, som uimodstaaeligt trængte til Hjertet, og Alt dette forenet med den dybeste Tankefylde og den inderligste Begeistring for sin Kunst: dette kunde ikke Andet end henrive enhver af hans Tilhørere og erhverve ham Navnet af sin Tids største Claveerspiller. Men snart lærte man ogsaa hans Compositioner at kjende; man overraskedes ved Stilens og Tankernes Nyhed, og forbausedes over den Høide, til hvilken han havde hævet Musiken.

I Wien fandt Mozart en beslægtet Aand i den berømte Componist af **Alceste** og **Iphigenie**, Ridder Gluck, en Bøhmer af Fødsel. Omgangen med ham og et uafladeligt Studium af hans Værker gav Mozarts Aand ny Næring, og havde Indflydelse paa hans Opera-Compositioner, hvilket især sees i hans **Clemenza di Tito**. Her blev han ogsaa en ivrig Beundrer af en anden stor Componist, Joseph Haydn, hvem han betragtede som sit Forbillede og derfor ofte kaldte sin Lærer; han gav ham flere af sine Værker til Gjennemsyn, før han udgav dem, og dedicerede ham 6 Violinqvartetter, som ere Noget af det Fortrinligste, han har skrevet i denne Art.

Ikke længe efter at Mozart havde taget Ophold i Wien, fattede Keiser Joseph 2 den Idee at fortrænge Smagen for italienske Operaer ved at understøtte tydske Syngestykker og Sangere. Han samlede derfor de bedste tydske Sangere og Sangerinder og overdrog Mozart at componere en tydsk Opera. I denne Anledning skrev Mozart den herlige Musik til Bretzners Bortførelse af Serailet, som blev opført i Juli 1782, og uagtet alle Kabaler, med Gjentagelse af de fleste Nummere og stormende Bifald, hvilket ingenlunde forringedes ved de stedse for fuldt Huus givne ofte gjentagne Forestillinger.

Denne Opera skrev Mozart i sin Forlovelsesstand, hvorfor den ogsaa ganske og aldeles er et Udtryk af den blide, lykkelige Stemning, hvori han befandt sig. Ligesom i Wien blev den ogsaa i Prag optagen med den største Enthusiasme, saavelsom senere i Leipzig, men

det var dog især Bøhmerne, som begyndte at søge Mozarts Musik, saa at man i samme Aar i alle bedre musicalske Academier næsten ikke hørte Andet end hans Claveerstykker og Symphonier, og vistnok skrev Mozart ogsaa i denne Periode sine smukkeste Sager. Derimod indsaae Italienerne, som med misundelige Øine betragtede hans tiltagende Berømmelse, nu mere end nogensinde, hvilken farlig Medbeiler de havde i ham; derfor vaagnede Misundelsen med den italienske Skinsyges hele Styrke, og forfulgte ham indtil hans Livs Ende.

Keiser Joseph sagde engang om Musikken til denne Opera til Mozart: „Forfærdeligt mange Noder, kjære Mozart!" „Netop saa mange, Deres Majestæt! som der behøves", svarede Mozart frimodigt.

Bortførelsen af Serailet blev af Mozarts Venner ogsaa kaldt „Bortførelsen af Guds Die", og det af følgende Grund. Trods Keiser Josephs Protection var det nemlig næsten lykkedes Mozarts Modstandere, Italienerne og deres Tilhæng at indtage Publicum imod hans Belmont og Constanze eller Bortførelsen af Serailet, saa at endog tredie og fjerde Forestilling bleve optagne med temmelig Kulde, men en lystig Spøg forskaffede den igjen fuldkommen Anerkjendelse.

I denne Tid besøgte nemlig Mozart et Huus, som havde den besynderlige Indskrift: Guds Die, meget flittigt, da han dengang friede til Constanze Weber, der senere blev hans Kone. Da Moderen, som enten ikke vilde bortgive sin Datter i en saa ung Alder, eller ikke ønskede at have den noget letsindige Mozart til Svigerson, nægtede sin Indvidigelse, fattede den fyrige Yngling den raske Beslutning at bortføre og ægte sin Forlovede, og saaledes afvinge Moderen den nægtede Tilladelse, hvilket ogsaa skete og ganske faldt ud efter Ønske. Denne Begivenhed gjorde Opsigt i Wien, og var i nogle Dage Gjenstanden for almindelig Omtale. Da skulde just Mozarts Opera igjen opføres, men istedetfor den bekjendte Titel, læste man paa alle Hjørner paa Placaterne: Wolfgang og Constanze eller Bortførelsen fra Guds Die. Nu strømmede Alle til Operaen, og med hver Forestilling behagede den mere og mere og kunde ikke gives ofte nok.

I denne Periode skrev Mozart desuden herlige Sager for Claveret: Sonater med og uden Accompagnement og Concerter. Men hans Fjender, i hvis Spidse Salieri stod, hvilede ikke og søgte paa alle Maader at skade ham. Især bestræbte de dem for at styrte to Arier, hvilke Mozart componerede for sin Svigerinde som Indlæg i en ny italiensk Opera; men han havde den Triumph, at Intet af Operaen behagede uden netop disse Nummere alene.

I Juli 1783 aflagde han med sin Kone sin Fader et Besøg paa nogle faa Maaneder i Salzburg. Her fuldendte han en tidligere begyndt Messe, som senere opførtes sammesteds, og componerede 2 Duetter for Violin og Viola for Mich. Haydn, som ved Sygdom hindredes i at opfylde sin Forpligtelse, at levere dem til den bestemte Tid, desuden 2 Acter af en italiensk Opera af Varesco, som ikke fuldførtes senere.

Det følgende Aar kom Strinasacchi, en berømt Violinspillerinde til Wien, og, da hun ønskede at optræde med et ubekjendt Solonummer, anmodede hun Mozart om at skrive et saadant, og selv at assistere hende ved Concerten. Han lovede begge Dele. Men, da han ikke var meget for slige Arbeider, opsatte han det indtil Aftenen før Concertdagen, da Strinasacchi endelig fik sin Stemme for at indstudere den næste Formiddag, hvorved dog Mozart ikke var tilstede. Tværtimod fik han ikke engang Tid til at opskrive sit Partie, men spillede desuagtet Sonaten med hende, og høstede et stort Bifald. Keiser Joseph troede at bemærke, at han ingen Noder havde for sig, lod ham fremvise sit Partitur og saae nu til sin Forundring intet Andet paa Papiret end Taktstreger.

Mozart levede endnu bestandigt uden Ansættelse. Claveerinformationer og abonnerede Concerter for en sluttet Cirkel af de fornemme Familier vare hans Indtægtskilder. Han foredrog her hyppigt sine egne Compositioner. Ved en saadan Concert yttrede J. Haydn for Faderen, som dengang besøgte sin Søn: „jeg siger Dem for Gud og som en ærlig Mand, at jeg erkjender Deres Søn for den største Componist, som jeg nogensinde har hørt tale om; han har Smag og besidder de grundigste Kundskaber i Compositionskunsten."

1785 udgav han de 6 Qvartetter, som han dedicerede sin Ven, Kapelmester J. Haydn: **Sei Quartetti per due Violini, Viola & Violoncello,** ledsagede af en Tilegnelsesskrivelse, hvori han udtrykker sin Høiagtelse for denne store Mand. De henhøre uden al Tvivl til hans fortrinligste Arbeider. Men hvor langt Mange dengang endnu vare fra at forstaae Mozarts Musik, derfor kan anføres som Beviis, at det var Italienerne aldeles umuligt, kun nogenlunde taaleligt at opføre Bortførelsen af Serailet, at de bedste Instrumentister behøvede 6 Maaneder for at spille den første Finale af Don Juan i Takten, og Sangerne 2 Maaneder for at synge den.

Samme Aar skrev Mozart sin **Davidde penitente** for Pensionsselskabet for Kunstneres Enker og efterladte Børn. Da Tiden var ham kort tilmaalt, tog han Kyrie og Gloria af sin Messe fra 1783 og føiede hertil flere Nummere. Dette Oratorium hører ligeledes til hans fortrinligste Arbeider.

Det følgende Aar 1786 skrev Mozart paa Keiserens Befaling en Operette, som hed: „Der Schauspieldirector". Paa samme Tid gjorte det franske Lystspil Figaro af Beaumarchais Lykke paa alle Theatre. Keiseren lod det af **Abbate da Ponte, K. K.** Digter ved det italienske Operaselskab i Wien, forandre til et Syngestykke og overdrog Mozart at skrive Musikken dertil. Det opførtes i Wien af det italienske Operaselskab. Dersom det er sandt, hvad der dog synes at være afgjort, at Sangerne ved den første Forestilling ved forsætlige Feil gjorde sig al Umage for at styrte denne Opera, kan man heraf slutte sig til, hvormeget dette Parti frygtede Mozarts Overlægenhed. Man fortæller, at Sangerne bleve alvorligen viste tilrette af Keiseren, da Mozart under anden Act fuld af Bestyrtelse kom til ham i Logen og gjorde ham opmærksom paa deres Cabaler.

Saaledes som dette Stykke overgaves Mozart, var det vistnok ingenlunde skikket til at bearbeides som Opera, og han antog det maaskee kun, fordi han ikke havde noget bedre; men han har forvandlet det ganske og aldeles. Den eneste Characteer, som hos Beaumarchais har et nogenlunde poetisk Anstrøg, er Pagen, men selv denne er endnu langtfra at være klart og fuldstændigt udviklet. Hvad Mozart har gjort af denne Page, lader sig bedre føle end beskrive.

Le nozze di Figaro er et Hovedværk blandt Mozarts Arbeider; han kaldte det selv senere sit Yndlingsfoster; men det er først efter hans Bortgang at al Verden lader det vederfares Retfærdighed, dette Værk, hvori Alt er Aand og Følelse, Skjønhed og Ynde, og som aldrig vil tabe den unge, friske Glands, som er udbredt derover, og hvorved det bliver et Mynster for alle Compositioner af denne Art. Denne Opera blev opført samme Aar i Wien, og behagede vel, men i de

første Aar dog ikke i nogen høi Grad. Keiseren satte den imidlertid over alle Mozarts tidligere Operaer, hvilket ogsaa Componisten selv gjorde. Derimod var det i Prag at **Figaro**, **Don Juan**, **Cosi fan tutte** og **Clemenza di Tito** begrundede Mozarts Berømmelse, som herfra udbredte sig over hele Europa. Derfor sagde Mozart ofiere: „det er Bøhmerne, som forstaae mig!" Kiænket over det for en Deel fra Italienernes Kabaler hidrørende ringe Bifald, som denne Opera fandt i Wien, traad Mozart i Forbindelse med Guardasoni, Directeur for et lille fortræffeligt italiensk Selskab, som gav Forestillinger i Prag, Warschau og Leipzig. For dette skrev han **Don Juan**, **Cosi fan tutte** og **Clemenza di Tito**. Her blev **le nozze di Figaro** modtaget med et Bifald, som kun kan sammenlignes med det, der senere blev Tryllefløiten tildeel. Den blev spilt hele Vinteren igjennem og stedse modtaget med samme Enthusiasme: overalt lod Musikken af Figaro, og man vilde ikke høre Andet. I de første to Aar opførtes den i Prag 116 Gange, og indtil 1825, da den blev givet paa Bøhmisk, 257 Gange, hvorved maa bemærkes, at Selskabet kun spillede 8 Maaneder af Aaret. 1787 reiste Mozart ifølge Indbydelse til Prag, hvor Figaro blev givet samme Dag, som han ankom, og han blev i Theatret modtaget med Klap og Velkomstraab. Senere lod han sig høre i et stort musicalsk Academie i Operatheatret, hvor intet Andet end hans Compositioner opførtes. Aldrig havde man seet Theatret saa fuldt, og Henrykkelsen over hans Spil var almindelig.

Mod Slutningen af samme Aar kom Mozart atter til Prag og fuldendte der sit Mesterværk: **Il dissoluto punito** eller **Don Giovanni**, af **Abbate da Ponte** bearbeidet efter et spansk Eventyr og Molieres Lystspil, som nu blev Pragernes Yndlingsopera. Ved den første Forestilling blev han modtagen med den største Jubel af det talrige Publicum. Ouverturen componerede han Natten før den første Opførelse, saa at Afskriverne med Nød og Neppe bleve færdige og Orchesteret maatte spille den uden foregaaende Prøve. **Don Giovanni** og **Idomeneo** regnede Mozart selv til sine bedste Arbeider. Om den første sagde han selv, at den ikke var skreven for Wienerne, snarere for Pragerne, men meest for ham selv og hans Venner. I Wien behagede den i Begyndelsen ikke, og man holdt for, at den stod langt tilbage for Salieris Arm. I et Selskab, hvor Nogle vel anerkjendte dens store Værd, men Andre dadlede den, blev ogsaa Jos. Haydn opfordret til at sige sin Mening. „Jeg kan ikke afgjøre denne Strid," sagde han, „men det veed jeg, at Mozart for Øieblikket er den største Componist i Verden." Ligesaa gunstig var Mozarts Dom over Haydn. De ser Quartetter, som han tilegnede ham, høre til det Fortrinligste, som Mozart har skrevet. Hans Dedication er et smukt Bevis paa hans Beskedenhed og store Høiagtelse for denne Kunstner, af hvem han, som han selv siger, først havde lært, hvorledes man skulde skrive Quartetter. En dengang mindre bekjendt Componist, som først efter Mozarts Død opnaaede større Berømmelse, rev altid ned paa Haydn og bragte Mozart flere af Dennes Arbeider og viste ham triumpherende enhver lille Skjødesløshed, som han, skjøndt sjeldent, havde gjort sig skyldig i. Mozart undveg altid slige Samtaler. Men en Dag gik det ham for vidt, og han udbrød yderst hæftig: „Herre! om man ogsaa smelter os To sammen, kommer der dog langtfra nogen Haydn ud deraf!"

Ikke længe efter den første Opførelse af **Don Giovanni** døde Mozarts Fader, uden at have havt den Glæde at høre dette sin Søns Mesterværk og blive Vidne til den Triumph, hvortil han selv ved sin faderlige Veiledning havde bidraget saameget. Om han end ikke i andre Henseender havde været en udmærket Mand, saa vilde hans utrættelige Bestræbelser for Sønnens musicalske Dannelse være tilstrækkelige, for at gjøre hans Navn udødeligt og sætte ham et varigt Minde blandt alle Tonekunstens Venner og Dyrkere.

I Begyndelsen af 1789 gjorde Mozart en kort Reise over Prag, hvor han indgik en Accord med Guardasoni om en Opera for næste Efteraar, Leipzig, Dresden til Berlin, hvorpaa han atter vendte tilbage til Wien.

Da Mozart anden og sidste Gang kom til Berlin, var det henimod Aften. Strax spurgte han, om der blev givet nogen Musik den Aften. „Ja den tydske Opera begynder strax." „Saa, hvad giver man idag?" „Bortførelsen af Serailet." „Charmant!" „Ja, det er et ret smukt Stykke. Det har han componeret — hvad er det nu han hedder — —" Men Mozart var allerede borte; i sine Reiseklæder, ligesom han var staaet af Vognen, blev han staaende ved Indgangen til Parterret for ganske ubemærket at lytte til. Snart glæder han sig, snart er han utilfreds med Tempoet, snart gjøre Sangere og Sangerinder ham for mange Snirkler, som han kalder det: kort hans Interesse bliver stedse større, og han trænger stedse nærmere til Orchesteret, imedens han snart brummer dette, snart hiint, snart sagte og snart høit, og derved giver de Omstaaende Stof til Latter, Altsammen uden at han veed Noget deraf. Endeligt kom man til Pedrillos Arie: Frisch zum Kampfe, frisch zum Streite ꝛc. ꝛc. Hvad enten det nu var en Skrivfeil i Partituret, eller man havde villet rette derpaa, den anden Violin havde ved de ofte gjentagne Ord: nur ein feiger Tropf verzagt, **Dis** istedetfor **D**. Da Mozart hørte dette, kunde han ikke længere holde sig, men raabte høit i sit ikke ziirlige Sprog: „Fordømt! ville I tage **D**!" — Alle saae sig om. Nogle af Musikerne kjendte ham, og nu gik det som en Løbeild gjennem Orchesteret og herfra til Theatret, at Mozart var tilstede. Nogle af Skuespillerne og især en af Sangerinderne vilde ikke mere komme frem paa Theatret. Musikdirecteuren henvendte sig til Mozart, som strax var bagved Coulisserne og sagde til hiin Sangerinde: „Madam, hvad er dette for Noget? De har sunget herligt, herligt, og for at de en anden Gang skal gjøre det endnu bedre, vil jeg indstudere Deres Rolle med Dem." — Mozart blev her gunstigt modtaget af Alle, især af Frederik Wilhelm, som tilbød ham en Gage af 3000 Thlr. „Skal jeg da ganske forlade min Keiser?" spurgte Mozart rørt, hvorpaa Kongen tilføiede, at en saadan Ansættelse ogsaa efter et Aars Forløb skulde staae ham aaben.

Dette Tilbud beskjæftigede Mozart meget paa Hjemreisen til Wien, hvor han vidste, at Misundelse og mangeslags Cabaler ventede ham, i Forbindelse med ringe Kaar, da han endnu dengang fik saagodt som intet Vist af Keiseren. Hans Venner opmuntrede ham til at modtage det, og tilsidst gik han til Keiseren for at forlange sin Afsked. Denne svarede: „Kjære Mozart! De veed hvad min Mening er om Italienerne, og vil alligevel forlade mig?" Mozart blev rørt og svarede: „Deres Majestæt, jeg anbefaler mig underdanigst! — jeg bliver;" og dermed gik han hjem. En Ven, som han mødte, og hvem han fortalte dette, bebreidede ham, at han ikke havde benyttet Leiligheden og idetmindste forlangt fast Gage. „Hvem Pokker tænker paa Sligt i et saadant Øieblik?" svarede Mozart uvilligt. Senere blev der vel tillagt ham fast Gage, men som kun udgjorde 800 Fl. aarligt, af hvilken Sum hans Husleie alene medtog

over det Halve. Mozart var altsaa fra Decbr. 1787 K. K. Kammer-Componist med 800 Fl. Hans Skjæbne i Wien var saaledes ingenlunde misundelsesværdig, da han for at forsørge sin Familie maatte give Underviisning og componere for Betaling, hvilket Sidste blev saameget besværligere derved, at hans Manuskripter ved Mangel paa Opmærksomhed fra hans Side ofte bleve ham fravendte og stukne uden hans Vidende og Villie. Paa Opfordring af den som Statsmand og Lærd bekjendte Baron van Swieten bearbeidede Mozart i Aarene 1788—90 Händels Acis og Galathea, Messias, Cæcilia og Alexanderfesten, og forskjønnede dem ved passende Forandringer og Forbedringer, især i Instrumentationen, som paa Händels Tid var langt tilbage. I denne Bearbeidelse ere Messias og Alexanderfesten udgivne i Partitur i Leipzig. De twende Sidste har Mozart især behandlet med stor Forkjærlighed og en Flid, som han neppe anvendte paa sine egne Arbeider.

1790 fuldendte han sin **Opera buffa: Cosi fan tutte,** som han havde paataget sig at skrive for den italienske Opera i Wien. Man undrer sig maaskee over, at han vilde bearbeide en saa maadelig Text; men han kunde ikke afslaae det, og Texten var ham udtrykkeligt overdragen. Men destomere maa man beundre, at han paa en saa glimrende Maade har løst denne vanskelige Opgave.

Samme Aar døde Keiser Joseph, i hvem Mozart mistede den vigtigste Støtte for sine Forhaabninger. Han reiste nu til Keiservalget til Frankfurt, hvor han spillede en Claveerconcert for 4 Hænder med v. Becke, som han pleiede at kalde Claveerspillernes Papa. Han synes dengang at have været i meget slette Omstændigheder og især at have gjort denne Reise for at forbedre dem.

Dog, Mozart skulde ikke overleve sin Keiser længe, ogsaa hans Time nærmede sig. Men, ligesom om han vilde nedlægge al sin Aands Fylde i sine sidste Værker, arbeidede han nu flittigere og stadigere end nogensinde. I de sire sidste Maaneder af sit Liv, da han allerede begyndte at skrante, og uagtet han foretog sig 2 Reiser, skrev han nemlig: 1) i Juli en Claveercantate: Die ihr des unermeßlichen Weltalls Schöpfer ehrt; 2) i samme Maaned Tryllefløiten, dog Præsternes Marsch og Ouverture først den 28de Septbr.; 3) **la clemenza di Tito** den 5te Septbr; 4) en Concert for Clarinet; 5) en lille Frimurercantate den 15de Novbr., og endeligt 6) **Requiem** tilligemed flere andre mindre Sager.

Allerede medens han stundom Dag og Nat arbeidede paa den første af disse Operaer, faldt han af overvættes Anstrængelse oftere i Afmagter, som varede i flere Minuter. Tryllefløiten componerede han for Schickaneders Theater, som var en gammel Bekjendt af ham, for at redde ham i hans meget fortrykte Omstændigheder. Texten er af denne selv. Betingelserne vare, at Schickaneder skulde give ham hvad han vilde, men indestaae for, at Partituret ikke blev afskrevet, hvilket hiin indgik med Glæde og hellige Forsikkringer. Operaen gjorde umaadelig Lykke, men efter faa Ugers Forløb gav man den ogsaa paa flere fremmede Theatre, uden at et eneste havde faaet Partituret af Mozart. Da han erfarede dette Bedrageri, sagde han blot: „den Nedrige!" og dermed var det glemt

Kort før Keiser Leopolds Kroning og Mozarts Reise til Prag, bragte en Ubekjendt ham et Brev uden Underskrift, som foruden flere smigrende Ytringer indeholdt det Spørgsmaal, om han vilde paatage sig Compositionen af et Requiem, samt for hvilken Priis og til hvilken Tid han kunde levere det. Mozart, som ikke pleiede at gjøre det ringeste Skridt uden sin Kones Vidende, fortalte hende dette og yttrede tillige det Ønske, ogsaa engang at forsøge sig i dette Fag. Hans Kone raadede ham at modtage dette Tilbud, og Mozart underrettede den ubekjendte Bestiller skriftligt om, for hvilken Betaling han vilde skrive et Requiem. Tiden kunde han imidlertid ikke noiere bestemme, men ønskede at vide, hvor hans Arbeide skulde afleveres. Nogen Tid efter kom den samme Person igjen og medbragte ikke alene den betingede Betaling, men ogsaa Løftet om et betydeligt Tillæg ved Overgivelsen af Partituret, da Mozart havde været saa billig i sine Fordringer. Iøvrigt skulde han arbeide ganske efter sin Bequemmelighed, men ikke gjøre sig nogen Umage for at erfare, hvem der havde bestilt dette Arbeide, da det ganske vist vilde være forgjæves.

Imidlertid fik Mozart det ærefulde Hverv, til Keiser Leopolds Kroning at skrive en **Opera seria: la clemenza di Tito** for Pragerne. Just som han med sin Kone steg i Reisevognen, stod hiin Ubekjendte lig en Aand igjen for dem, traf Konen i Kjolen og spurgte: „Hvorledes vil det nu gaae med Requiem?" Mozart undskyldte sig med Reisens Nødvendighed og Umuligheden af at kunne underrette hans ubekjendte Herre derom; iøvrigt skulde det være hans første Arbeide efter hans Tilbagekomst; det kom kun an paa, om den ubekjendte Bestiller vilde vente saalænge. Hermed var Hiin imidlertid ganske tilfreds.

Musikken til **Clemenza di Tito** var bestilt af de böhmiske Stænder til en forkortet Text af Metastasio. Mozart begyndte allerede dette Arbeide paa Veien imellem Wien og Prag og fuldendte det her i 18 Dage, skjøndt han bestandigt var lidende og medicinerede. Hans Farve var bleg og hans Blik mat og sørgmodigt, endskjøndt dog hans glade Lune endnu ofte i fortrolige Venners Kreds udtalte sig i munter Spøg. Men, uagtet Tiden var ham overmaade knapt tilmaalt, blev han dog ved anstrængt Arbeide færdig i rette Tid, endskjøndt han foruden selve Compositionen endnu maatte gjøre endeel nødvendige Forandringer i Texten. Men under disse Anstrængelser toge hans Kræfter alt mere og mere af, og herfra hidrører uden tvivl den mere enkelte Instrumentation, det Sagtmodige og Tungsindige i Melodierne og i Titus's Character, og maaskee ligeledes Omskabelsen af Operaen i 2 istedetfor 3 Acter, samt at han lod Recitativerne skrive af sin Elev Süssmayr.

Denne Opera behagede ved første Opførelse ikke saameget, som den fortjente; thi det af Dands og alle Slags Fornøielser og Kroningsfestens Tumult bedøvede Publicum kunde umuligt have Sands for Kunstens Skjønheder, og denne Opera især udfordrede for ret at nydes, en alvorligt stemt Sjæl og et fuldkomment roligt Sind.

Ved Afskeden fra sine Venner var Mozart saa veemodigt stemt, at han fældede Taarer; han syntes at have en Anelse om sin nære Død, og bar allerede dengang Spiren i sig til den Sygdom, som kort efter bortrev ham.

Herhen høre endnu nogle Anecdoter om og Characteertræk af Mozart under hans Ophold i Prag.

Medens Mozart skrev sin **Clemenza di Tito,** besøgte han næsten dagligt med sine Venner et Kaffehuus for at adsprede sig ved at spille Billard. Man lagde nogle Dage efter hverandre Mærke til, at han under Spillet nynnede et Motiv ganske sagte ved sig selv, flere Gange medens den Anden spillede tog en Bog op af Lommen, kastede et flygtigt Blik deri, og derpaa spillede videre. Hvor forbausedes man, da Mozart kort efter paa Claveret spillede den smukke Qvintet af Tryllefløiten, som netop begynder med det Motiv, der saameget beskjæftigede ham under Billardspillet. Han havde nemlig allerede begyndt paa denne Opera før han reiste til Prag.

Uden at have Partituret for sig skrev han Trom-

pet- og Paukestemmerne til Finalen af 2den Act i **Don Juan** og overbragte den selv, idet han gjorde opmærksom paa, at der paa et vist Sted maatte være nogle Takter for lidt eller for mange, hvilket ogsaa befandtes at være Tilfældet. En anden Gang skrev han i mindre end en halv Time 4 Contradandse for fuldt Orchester. Flere Nummere af **Don Juan** ere componerede medens han spillede Kegler i en af sine Venners Huus, idet han kun forlod sit Arbeide, naar hans Tour kom.

Efter sin Tilbagekomst fra Prag til Wien tog han atter fat paa sin Sjælemesse og arbeidede derpaa med overordentlig Anstrængelse og levende Interesse; men hans Upasselighed tog paa samme Tid til og stemte ham til Tungsindighed. Engang begyndte han at tale om sin Død og paastod, at han skrev sit Requiem for sig selv, hvorved Taarerne stode ham i Øinene. Da hans Kone søgte at bringe ham fra disse mørke Tanker, sagde han: „nei, nei, jeg føler det kun altfor vel; med mig varer det ikke længe; man har ganske sikkert givet mig Gift! jeg kan ikke losrive mig fra denne Tanke." Hans Kone søgte at trøste ham og bevise ham det Ugrundede i denne Forestilling; hun consulerede en Læge og borttog Partituret til hans Requiem.

Virkeligt bedredes hans Tilstand atter Noget, saa han den 15de Novbr. 1791 kunde skrive en lille Cantate: Das Lob der Freundschaft, som var bestilt af et Selskab til en Fest. Det Bifald, hvormed den blev modtaget, oplivede ham atter. Han blev noget muntrere og forlangte oftere sit Requiem for at fortsætte det, og hans Kone fandt ikke længere nogen Betænkelighed ved at give ham det. Men faa Dage efter faldt han tilbage i sin forrige Tungsindighed og blev stedse mattere og svagere, indtil han endeligt hensank paa Sygeleiet, som han ikke mere forlod. Om Eftermiddagen før han døde, lod han sig bringe Partituret til Requiem og sang flere Numere deraf med nogle af sine Venner; men, da de kom til de første Takter af Lacrymosa, begyndte han hæftigt at græde og lagde Partituret tilside. Det var hans sidste smertelige Afsked med den høitelskede Kunst. Han døde Kl. 1 om Natten den 5te Decbr. 1791.

Mozart var under sin Sygdom ved fuld Bevidsthed indtil det Sidste; han døde taalmodig, men dog ugjerne. Efter sin Tilbagekomst fra Prag var han bleven ansat som Kapelmester ved St. Stephanskirken med alle derhenhørende Emolumenter, og havde foruden de for Wiener- og Prager-Theatret bestilte Arbeider indgaaet fordeelagtige Accorder om periodiske Leveringer til Ungarn og Amsterdam, og kunde saaledes uden Frygt for Næringssorger see en lykkeligere Fremtid imøde. Men det var allerede for sildigt, og det svage Legeme gik sin Opløsning imøde: det vedholdende anstrængende Arbeide nedbrød de sidste Kræfter og Kunsten tabte sin store Mester! Vi kunne derfor ikke undre os over, at han, allerede i en Alder af 35 Aar, saa hædret og beundret og med alle Udsigter til et lykkeligt og sorgfrit Liv, ved Tanken om at skulle opgive alt dette og efterlade sine Kjære i fortrykte Omstændigheder, dobbelt maatte føle Dødens Bitterhed. Under hans Sygdom hørte man ham derfor oftere klage over, at han just nu skulde forlade Verden, da Alt begyndte at opklare sig for hans Blik, og han under glædeligere Forhold kunde begynde at aande friere.

Strax efter hans Død meldte den hemmelighedsfulde Ubekjendte sig igjen, forlangte Arbeidet ufuldendt, som det var, og fik det. Fra dette Øieblik saae Enken ham ikke mere og erfarede, uagtet al Efterforsken, ikke det Ringeste hverken om Sjælemessen eller den som havde bestilt den. Først 10 Aar efter, da Breitkopf og Härtel vilde udgive Mozarts Requiem og henvendte sig til hans Enke for at erholde den bedste Copie, oplyste det sig, at hiin Ubekjendte var en Grev Wallsegg, som dengang levede paa sit Gods Stuppach i Nedrøsterrig, idet denne protesterede imod Udgivelsen og kun lod sig stille tilfreds ved Afstaaelsen af andre Musikalier. Endnu maa bemærkes, at Mozart paa sit Dødsleie overdrog sit Requiems Fuldendelse til sin Elev Süssmayr, med hvem han i den Henseende aftalte det Fornødne. Man vil ogsaa vide, at denne har nogen Deel i Compositionen af Titus; men hvorom Alting er, maae vi dog vistnok anerkjende alt Væsentligt i disse Compositioner for at være Mozarts, i hvilken Henseende det er interessant at eftersee Partituret til Requiem, efter Andrés Udgave af Stadlers Copie af Mozarts Haandskrift.

Mozart havde altid været temmelig svagelig af Helbred og som alle blødagtige Mennesker frygtede ogsaa han for Døden. At han skulde være bleven forgiven, som han selv troede, er aldeles ugrundet; en hurtigtvirkende Gift kunde det ikke være, og en langsomtvirkende maatte have medført ganske andre Tilfælde. Derimod hentyder hans Alder og flere Symptomer langt mere paa Svindsot, uagtet Lægerne ikke vare ganske enige om hans Sygdom. Og, naar man betænker, hvorledes han ofte stormede los paa sin Sundhed, hvor ofte han med Schickaneder og Andre tilbragte Natten i et godt Lag og derefter strax satte sig til Arbeidet uden at unde sig nogen Hvile, saa behøver man vistnok ikke at søge Aarsagen til hans tidlige Død hverken i et fiint Stov i et Brev eller et hemmelighedsfuldt Bud, men derimod i det nafladelige Arbeide og den idelige Aandsanstrængelse, som endeligen maatte aldeles nedbryde det allerede svage Legeme.

Mozarts Død vakte almindelig Sorg. Mange Mennesker bleve ved Efterretningen derom staaende udenfor hans Bolig, og gave paa mange Maader deres Deeltagelse tilkjende, og Huset gjenlød af Graad og Klager. Han blev begraven uden nogen Høitidelighed paa St. Marxer Kirkegaard udenfor Wien, hvor ogsaa hans Ven Albrechtsberger, som fik Embedet efter ham, og Jos. Haydn senere jordedes. Men 1808 kunde man allerede ikke længere bestemt angive den Plads, paa hvilken hans Been hvile, da Gravene efterhaanden omlægges.

I Wien holdtes en aarlig Mindefest for ham; men det var især Pragerne, som udmærkede sig ved deres Deeltagelse. Sorgen over Tabet af deres Yndling var almindelig og uhyklet, og en stor Fest foranstaltedes til hans Minde, hvorved et Requiem af Rösler opførtes. Senere gaves sammesteds en Concert til Fordeel for hans Efterladte, og i Wien lod hans Enke hans mærkværdige Sjælemesse opføre.

Mozart efterlod sig ingen betydelige Værker, da de fleste af hans Arbeder oftere vare udgivne, undtagen Requiem og Idomeneo. Den sidste udgav hans Enke i Claveerudtog 1797 saavelsom ogsaa en Claveerconcert, dediceret til Prinds Ludvig af Preussen. Requiem udkom, som ovenfor er bemærket, først noget senere.

Mozarts Fiender hvilede ikke engang efter hans Død, men forebragte endog Keiseren iblandt Andet, at han havde været forfalden til mangeslags Udsvævelser og efterladt sig en Gjæld af ikke mindre end 30,000 Fl., skjøndt den i Virkeligheden kun beløb sig til 3000 Fl., hvilken Størrelse den tildeels ved uhældige Omstændigheder havde naaet. Denne Gjæld blev imidlertid snart dækket ved en offentlig Concert og Keiser Leopolds Gavmildhed.

Skjøndt det ikke kan nægtes, at Mozart ingenlunde var et Mønster i Henseende til Oeconomie og

Sparsommelighed, have vi dog neppe Ret til at dadle ham i saadanne Tilfælde, hvor hans kjærlige Hjerte forledede ham til at give, om det ogsaa stundom skete uden Valg og Overlæg. Da han besøgte Thomasskolen i Leipzig, og Choret ham til Ære sang nogle ottestemmige Motetter af Seb. Bach, tilstod han, at der ikke fandtes et saadant Chor hverken i Berlin eller Prag. Iblandt Sangerne var der en Bassist, som især behagede ham. Han indlod sig i Samtale med ham og, uden at Nogen mærkede det, trykkede han den unge Mand en for ham betydelig Gave i Haanden.

En skikkelig gammel Claveerstemmer havde sat nogle Strænge paa et Instrument for Mozart, som, da hiin var færdig, spurgte, hvad han var ham skyldig. Den gamle Mand, som altid blev forlegen, naar man talte til ham, stammede: „Deres Keiserlige Majestæt! — hvad siger jeg: Hans K. M. Hr. Kapelmester! — jeg har rigtignok været her flere Gange, jeg udbeder mig derfor en Daler." Mozart svarede: „en Daler? For en saadan Bagatel skal en brav Mand ikke uleilige sig til mig." Og dermed trykkede han ham en Ducat i Haanden. „Deres K. M.!" begyndte Manden forskrækket. „Adieu, kjære Gamle, Adieu! raabte Mozart og gik hrtigt ind i et andet Værelse.

Mozarts Ligegyldighed for Penge blev ikke af Nogen misbrugt mere end af Musikaliehandlere og Theaterdirecteurer. De fleste af hans Claveersager indbragte ham ikke det Ringeste, da han mest skrev dem for sine Venner, hvilket ogsaa er Grunden til, at mange af disse, især Solonummere, neppe ere ham værdige, idet han maatte rette sig efter deres Evne og Fingerfærdighed, for hvem han skrev. Hine Speculanter vidste nu at skaffe sig Afskrifter, som de ikke undsaae sig for at lade trykke. Men Mozart bekymrede sig ikke derom, og vilde ikke høre de Forestillinger, man gjorde ham i denne Henseende.

Af sex Børn efterlod han sig kun 2 Sønner, af hvilke den yngste var fire Maaneder gammel, da Faderen døde. Han hed Wolfgang Amadeus, blev Pianofortevirtuos, samt Musiklærer og Stifter af en Sangforening i Lemberg, ligesom han ogsaa er bekjendt ved flere Compositioner, Concerter, Qvartetter, o. s. v. Saaledes opfyldtes altsaa for en Deel Faderens spøgefulde Forudsigelse, at han vilde blive en Mozart, fordi han engang som Barn grædende istemte den samme Tonart, hvori hiin spillede. Denne Søn har arvet Faderens Ansigtstræk og Øren; thi det er mærkeligt, at Mozarts Øren havde en fra andre Menneskers temmelig forskjællig Form.

Skjøndt Mozarts Kunstneraand endnu medens han levede blev temmelig almindeligt anerkjendt, saa var det dog først efter hans Død at man lod ham vederfares fuldkommen Retfærdighed, og det var især Tryllefløiten, som i saa høi en Grad vakte Opmærksomheden for hans øvrige Værker i Udlandet, hvilke man nu begjærlig opsøgte og stræbte at gjøre sig bekjendt med. Det var saaledes ikke blot Tydskland, hvor Mozarts Toner fandt Gjenklang, men selv Italien, dette Musikkens Fædreland, maatte anerkjende hans Overlegenhed. Hans Operaer opføres i Rom, Mailand og andre Steder med største Bifald, hans Claveersager spilles overalt, og de første Mestere studere hans Partiturer. Italienernes Beundring for ham yttrede sig oftere i Udtryk, som: **quel monstro d'ingegno!** og deslige. Endnu tidligere hyldedes hans Talenter i Frankrig. Ved Opførelsen af Isis Mysterier (Tryllefløiten) i Paris bleve alle Kræfter satte i Bevægelse for at give denne Opera paa en i alle Henseender værdig Maade. Uagtet Stykket i fransk Form saavel i Henseende til Text som Musik har lidt betydelige Afkortninger og Forandringer, saa at det næsten kun er en Skygge af Originalen, modtoges det dog med den største Enthusiasme. Don Juan gjorde vel ikke saamegen Lykke, men Aarsagen hertil var den slette Opførelse, som tildeels laae i, at Stemmerne vare uhældigt besatte.

I London blev Mozarts Requiem oftere opført med største Bifald, og Afsætningen af hans udkomne Værker til England var ligesaa stor som i Tydskland og Frankrig. Saaledes udbredtes Mozarts Musik overalt, og der gives vel neppe et Land, med en kun nogenlunde kunstmæssig Musik, hvor hans Værker ikke have bidraget til dennes videre Uddannelse, og derved til en forbedret Smag og en forhøiet Nydelse, saa at Efterverdenen i fulde Maader har maattet give ham den Retfærdighed, som i levende Live ikke overalt blev ham til Deel.

Denne overordentlige Mands Ydre frembød ikke noget Mærkværdigt: han var lille, hans Ansigt var behageligt, men bar, med Undtagelse af det store udtryksfulde Øie, som snarere var mat end fyrigt, ikke noget Spor af den store Aand. Hans Blik var ustadigt og adspredt, undtagen naar han sad ved Claveret, thi da forandredes hans hele Aasyn, Øiet blev alvorligt og roligt, og i enhver Muskelbevægelse viste sig dyb Følelse. Han havde smaae og smukke Hænder og bevægede dem saa let og naturligt paa Claviaturet, at man ikke kunde Andet end glæde sig derover. Hans Hoved var noget for stort i Forhold til Legemet; dette derimod godt proportioneret.

Han var altid i godt Lune, men selv i det bedste altid eftertænksom, saae stedse Andre skarpt i Øinene, svarede paa Alt med Overlæg, og syntes dog derhos ved sig selv at gruble over noget ganske Andet. Selv naar han om Morgenen vaskede sine Hænder, gik han frem og tilbage i Stuen, imedens han slog den ene Hæl imod den anden, og stedse i dybe Tanker. Ved Bordet tog han ofte et Hjørne af Servietten, snoede det fast sammen, strøg sig hurtig dermed frem og tilbage under Næsen, uden at han syntes at vide Noget deraf selv, og gjorde oftere Grimasser med Munden. Han underholdt sig gjerne med Andre, især om Gjenstande, som vare ham nye; ligeledes holdt han meget af at ride og spille Billard. Altid var han i Bevægelse med Hænder og Fødder og spillede paa Alt, hvad han traf paa, som paa et Claveer.

I dette uanseelige Legeme boede en Kunstens Genius, saaledes, som Naturen kun skjænker faa af sine Yndlinge den. Hans Genies Storhed og Omfang fremgaaer af hans tidlige, exempelløst hurtige Udvikling og det høie Fuldkommenhedstrin, hvortil han var stegen. Ingen Tonekunstner før ham har saa ganske omfattet Kunstens vide Gebet i dens mangesidige Retning og skabt saa fuldendte Producter i enhver Green deraf. Fra det Første til det Sidste, i det Alvorlige som i det Comiske bære hans Værker Spor af den rigeste Phantasie, den dybeste Følelse, den reneste Smag; de have alle en Nyhed og en Originalitet, som uimodsigeligt vidne om den høie, skabende Aand, der besjælede den store Mester. Selv det, man dadler hos ham som Feil, viser Geniets Kraft, der gjennembryder alle Skranker og selvstændigt baner sig nye Veie. Mozart maa ikke tydes, ikke forklares, men kun forstaaes gjennem Følelsen: han er et Under, som, alene tilhørende Aanelsen og Følelsen, ikke taaler at berøres af en koldt prøvende Forstand. Hans Værker tiltrække ved deres indre, rige, alle Kunstens Midler udtømmende og dog tillige saa klare Fuldendthed ligesaameget Musikynderen, som den egentlige Musiker.

Man har villet paastaae, at Mozart flygtigt henkastede alle sine Compositioner. Vel arbeidede han ikke gierne, men, havde han først begyndt, gik det ogsaa meget hurtigt, og tillige, idetmindste i de senere Aar, med en saadan Samling af alle Aandskræfter, at han sjæ'dent rettede Noget. Men derfor legede han ikke med Arbeidet, som man har meent; thi hvad han skrev, var som oftest overlagt og gjennemtænkt i Forveien. Han havde den Vane, enten han var alene, eller hans Kone eller Andre vare hos ham, som ikke paalagde ham nogen Tvang, men især paa sine mange Reiser i Vognen at beskjæftige sig med at udfinde nye melodiske Saiser, ligesom ogsaa med Anordningen, Benyttelsen og Udarbeidelsen af saadanne Fund, under hvilket Arbeide han uden selv at vide det, ofte nynnede eller sang høit, blev glødende hed og ikke taalte nogen Forstyrrelse. Saaledes udarbeidede han hele Musikstykker i Hovedet og bar dem omkring med sig, indtil han fandt Leilighed til at nedskrive dem, hvilket derfor kunde gaae meget hurtigt for sig, og under et saadant Arbeide saae han gjerne at man underholdt ham om ligegyldige Ting, ja talte endog stundom selv et Ord med. For ikke at glemme eller sammenblande slige Forarbeider, behøvede han kun at gjøre korte Antydninger paa Papiret, hvorfor han især i sin Vogn stedse havde Smaastykker Nodepapir ved Haanden, hvilke saaledes i høiere Betydning udfjorde hans Reisedagbog.

Paa denne Maade kunde Mozart arbeide hurtigt og let. Et mærkeligt Bevis herpaa er Ouverturen til Don Juan, som han skrev i faa Timer. Aftenen før Opførelsen sagde han til sin Kone, at han om Natten vilde skrive Ouverturen, bad hende lave sig Punsch og blive hos ham, for at holde ham vaagen. Hun gjorde det og fortalte ham efter hans Ønske muntre Eventyr, som om Aladdins Lampe, Askepot, o. desl., hvilke undertiden bragte ham saaledes til at lee, at Taarerne stode ham i Øinene. Men Punschen gjorde ham søvnig, saa at han nikkede, saasnart hun holdt op, og tilsidst blev Arbeidet ham saa besværligt, at hun overtalte ham til at lægge sig lidt paa Sophaen med det Løfte at vække ham en Time efter. Han sov imidlertid saa trygt, at hun ikke nænnede at kalde paa ham før 2 Timer efter, nemlig Kl. 5 om Morgenen. Afskriveren var bestilt til Kl. 7, og til denne Tid var ogsaa Ouverturen færdig. Paa denne hans Lethed i at arbeide og den dermed i Forbindelse staaende sjeldne Hukommelse, kunde endnu anføres mange Exempler; det maa her være nok, at henvise til de mange fortrinlige Værker, han, som tidligere fortalt, i de sidste Maaneder af sit Liv componerede. Dog fortjener det endnu at anføres, at han ofte, især paa Reiser og for at forebygge, at Andre tog Afskrifter deraf, kun skrev sine Claveerconcerter for den ene Haand og spillede det Øvrige efter Hukommelsen. Saaledes anbragte han ikke sjældent blot Bassen hist og her med enkelte Ciffre, Antydning af, hvor der skulde faldes ind, og Begyndelsen af nogle af Hovedfigurerne paa Papiret. Dette var f. Ex. Tilfældet i Leipzig. „Solostemmerne ligge velforvarede i Wien", sagde han, „paa Reiser maa jeg bære mig saaledes ad: ellers stjæle de Afskrifter og give dem i Trykken".

Det er allerede tidligere omtalt, hvor ivrigt Mozart i den yngre Alder benyttede enhver Leilighed til at uddanne sig, og hvilken sjælden Veiledning han i denne Henseende havde i sin Fader. Men ogsaa senere studerede han flittigt de ældre Mesteres Arbeider, og man saae stedse Seb. Bachs, Durantes, Porporas, Leos, Händels og Andres Værker paa hans Pult. Bachs og Händels Fuger og Præludier laae altid paa hans Claveer.

Paa Cantoren ved Thomasskolen i Leipzig, Doles's Foranstaltning overraskede Choret Mozart ved Udførelsen af Seb. Bachs tochorige Motet: Singet dem Herrn ein neues Lied. Tengang kjendte Mozart denne Componist mere af Omtale end af hans Værker; men, saasnart Choret havde sunget nogle Tacter, stødsede han og raabte noget efter: „hvad er det?" og hele hans Sjæl var nu i hans Øren. Da han fik at vide, at denne Skole, ved hvilken Bach havde været Cantor, besad en fuldstændig Samling af hans Motetter, forlangte han at see dem, men man havde ikke Andet end de udskrevne Stemmer. Med disse satte han sig ned, fordeelte dem i begge Hænder, paa Skjødet og de nærmeste Stole og stod ikke op, før han havde gjennemseet Alt, hvad man havde af Bach. Han udbad sig en Copie, som han fik og skattede meget høit, og vistnok kan det ikke undgaae den opmærksomme Jagttager, hvilken Indflydelse Studiet af denne Mesters Værker har havt paa Mozart, som især er tydeligt i hans Requiem.

Man har bebreidet Mozart, at han ene og alene beskjæftigede sig med sine egne Arbeider, uden at bekymre sig om og uden at kjende, hvad Andre skrev. Dette er imidlertid ikke Tilfældet. Thi endog den mindste Gnist af Genie overssaae han ikke, tog den talentfulde unge Kunstner under sin Beskyttelse, og bidrog til hans videre Uddannelse.

Som et ikke uvigtigt Bidrag til Mozarts Characteristik fortjener følgende Begivenhed at anføres. I Doles's Hus stred man en Aften om forskjællige dalevende Componisters Værd, især om en, der aabenbart havde Talent for den comiske Opera, men var ansat som Kirkecomponist. Fader Doles, der maaskee holdt lidt for meget af Operavæsenet i Kirken, tog hans Parti, hvorimod Mozart idelig gientog: „det duer Altsammen ikke Noget", og tilsidst yttrede, at en saadan Mand ikke var istand til at skrive noget Godt i hiin Art. Endeligt maatte Mozart tage en Messe af hans Arbeide hjem med, som Doles meente, skulde forsone ham. Næste Aften bragte han den igjen. „Nu hvad siger De saa om Messen?" „Lader sig altsammen ret godt høre, kun ikke i Kirken: De tager mig vel ikke ilde op, at jeg har lagt en anden Text under indtil **Credo**: saaledes vil det endnu tage sig bedre ud." Det blev strax prøvet, og Udførelsen gav paa Grund af den pudseerlige Text Anledning til megen Munterhed, medens Mozart med overgiven Glæde accompagnerede. Men efterat han i denne lystige Stemning endnu i nogen Tid, som han ofte pleiede, havde talt i „Knittelvers," traad han til Vinduet, spillede som sædvanligt paa Vindueskarmen, og gav paa Tiltale kun ligegyldige Svar. Samtalen om Kirkemusik var nu bleven mere alvorlig. Da imidlertid en af de Tilstedeværende beklagede, at mange store Musikere, især ældre, havde maattet anvende deres Krafter paa ufrugtbare og aandsfortærende Sujetter, vendte Mozart sig ganske omstemt og mørk om og sagde, om ikke i samme Udtryk, omtrent Følgende. „Hos Eder, oplyste Protestanter! som I kalde Eder, naar I have Eders Religion i Hovedet, kan der være noget Sandt heri, det veed jeg ikke. Men hos os er det anderledes. I føle slet ikke, hvad det vil sige: **agnus dei, qui tollis peccata mundi, dona nobis pacem**, o. s. v. Men, naar man fra sin tidligste Barndom, saaledes som jeg, er bleven indført i vor Religions mystiske Helligdom; naar man da, før man endnu vidste, hvor man skulde tye hen med sine dunkle, sig uafladeligt paatrængende Følelser, med Hjertets hele Inderlighed oppebiede Gudstjenesten, uden egentlig at vide, hvad man vilde, og gik bort, lettere og opbygget, uden egentlig at vide, hvad der havde virket dette; naar man

priste dem lykkelige, som under det rørende **agnus dei** knælede ned og modtoge Nadveren, og under Modtagelsen Musikken med stille Glæde talte ud af de Knæledes Hjerter: **benedictus qui venit**, ꝛc., da er det noget Andet. Nu ja, det gaaer jo saa igjen tabt ved Livet i Verden; men — idetmindste er det saaledes med mig — naar man nu tager de tusinde Gange hørte Ord frem igjen for at sætte dem i Musik, saa kommer det Altsammen igjen og staaer for Een igjen og bevæger Sjælen." Han skildrede nu nogle Scener af denne Art fra sin Barndom i Salzburg, og paa sin første Reise til Italien og dvælede med særdeles Interesse ved Fortællingen om, hvorledes Keiserinde Marie Theresia havde overdraget ham, 14 Aar gammel, at componere hiint **Te deum**, som han selv anførte. „Hvor jeg da var tilmode!" raabte han den ene Gang efter den anden. „Det kommer dog aldrig mere igjen! Man driver omkring i det almindelige Hverdagsliv," sagde han derpaa, og blev bitter, drak megen stærk Viin og talte ikke et fornuftigt Ord mere.

Mozart var en af de Første, som søgte at bekjæmpe den Fordom, at Italien endnu stedse var den sande Musiks Sæde; men man gjør ham Uret, naar man paastaaer, at han kun agtede kunstfulde Harmonier og lærde Arbeider hos Andre. Selv den simpleste Musik, naar den kun indeholdt nogen Aand og Eiendommelighed, lod han vederfares Retfærdighed. Han talte saaledes meget fordeelagtigt om Paiscillo og kjendte hans Arbeider godt. Iblandt ældre Componister satte han især Priis paa nogle Italienere, som man forlængst har glemt; men høiest agtede han Händel. „Händel", sagde hanofte, „veed bedst af Alle, hvad der gjør Effect; hvor han vil frembringe den, slaaer han ned som en Lynstraale." Han skrev flere Ting i Händels Maneer, især en Arie i Don Juan, som iøvrigt overalt bliver udeladt, og ligeledes en Ouverture, som findes i hans Claveerhefter. Om flere af Datidens Componister yttrede han sig ligeledes fordeelagtigt, især var det Tilfældet med Haydn om hvem han sagde: „Ingen kan baade spøge og ryste, vække Latter og frembringe dyb Rørelse, og Alt lige godt, som Jos. Haydn."

Mozart spillede gjerne, naar man bad ham derom; men han beklagede sig ofte over, at man sædvanlig ventede mekaniske Hexerier og Liniedandserkunster paa Instrumentet, idet man ønskede at see og enten ikke kunde eller ikke vilde følge ham paa hans Phantasies Flugt. Paa en Reise indbød en Kunstelsker et talrigt Selskab for at høre Mozart, som havde lovet at komme og spille. Han begyndte i et langsomt Tempo en simpel Melodie med ligesaa simple Harmonier. Selskabet fandt det trivielt. Han blev nu fyrigere: det fandt man ret smukt. Nu blev han atter alvorlig og høitidelig, det forekom de Fleste kjedeligt, og enkelte Damer begyndte at hviske til hinanden. Mozart mærkede det, og hans Spil blev hæftigere. Da det ikke hjalp, begyndte han først sagte, derpaa stedse høiere at gaae løs paa sit Auditorium og næsten at skjælde. Tillykke var det det italienske Sprog, som først kom ham i Munden, hvilket kun Faa forstode; men man begreb dog, hvad der gik for sig, og tang beskjæmmet. Da Vreden havde udraset, maatte Mozart le ved sig selv, gav sine Ideer en anden Vending og faldt endeligt ind i en dengang i alle Gader gangbar Melodie, som han varierede flere Gange, idet han afvexlede med „Fingerhexerier" eller affecteret Foredrag og sluttede hermed. Alle vare henrykte, og kun Faa havde mærket, hvorledes han havde havt dem til Bedste.

Hvor levende hans Kunstsands var, kan man slutte deraf, at han ved Opførelsen af en god Musik kunde blive rørt til Taarer, især naar han hørte Noget af Brødrene Haydn. Dog var dette ikke alene Tilfældet med Musik, men ogsaa enhver anden rørende Gjenstand greb og rystede ham.

Man har ofte lagt Mozart hans Mangel paa Kundskaber til Last. Naar man imidlertid betænker, hvor stor han var i sin Kunst og hvor tidligt han opnaaede denne Storhed, og at Musikken dog var hans Livsopgave, saa vil man begribe, at der ikke kunde blive megen Tid tilovers for andre Sysler. Ikkedestomindre viste han i sin Barndom gode Anlæg for alle de Kundskaber, man søgte at bibringe ham, og havde i dem alle gjort hurtige Fremskridt, saaledes som man vil erindre alt tidligere er anført om Arithmetiken. Ogsaa i en ældre Alder vedblev han at være en sjælden dygtig Regnemester. Ligeledes havde han meget Talent for Sprog: han forstod Fransk, Engelsk og Italiensk. Ogsaa af det latinske Sprog vidste han mere end der behøvedes for at forstaae Kirkesangen, og havde overhovedet i sin Ungdom gjort god Fremgang i de almindelige Læregjenstande, i hvilke han ikke blot havde havt egne Lærere, men ogsaa hans Faders Veiledning, der selv havde nydt en lærd Dannelse, var ham til megen Nytte. Han skrev ikke sjældent selv Vers, men dog mest i Spøg, f. Ex: „Mandel, wo ist's Bandel", en comisk Terzett med Claveeraccompagnement. Han talte og skrev gjerne og med Lethed i Knittelvers, undertiden hele Breve paa samme Riim. Man har et saadant paa 3 Quartsider. I de øvrige Fag havde han idetmindste de for en dannet Mand nødvendige Kundskaber. Han tegnede ogsaa ret smukt. Af hans Breve sees det, at Mozart, uden just at være en Mester i Stilen, dog ret godt forstod at bruge Pennen. Det er derfor meget at beklage, at han ikke har skrevet Noget over sin Kunst. Det Eneste, som haves, er en Undervisning i Compositionskunsten, som han meddeelte sin Cousine: Fundament des Generalbasses von W. A. Mozart herausg. und mit Anmrk. begleitet von J. G. Siegmeier. Berlin 1822; ligeledes udgivet hos Steiner i Wien under Titel: Kurzgefaßte Generalbasschule von W. A. Mozart.

Mozarts moralske Character var retskaffen og elskværdig. Inderlig Hjertensgodhed og en sjælden Modtagelighed for alle velvillige og venlige Indtryk, vare Hovedtrækkene deri. Ikke blot som Barn, men ogsaa som Mand hengav han sig med hele sin Sjæls Inderlighed til de Personer, som han følte nogen Interesse for.

I sin Omgang var Mozart ikke forsigtig, hvilket ikke lidet skadede hans Rygte. Mange Mennesker benyttede hans Godtroenhed til at indsmigre sig hos ham og misbruge hans Gjæstfrihed. Ved hans Bord gik det derfor undertiden ret lystigt til; men han selv synes ikke hvad man oftere har paastaaet, at have været umaadelig i sin Nydelse. Naar han havde Noget, havde ogsaa de, som omgikkes med ham, og som, da han ofte var uheldig i Valget af sine Huus- og Bordvenner, stundom skammeligt benyttede sig af hans Godmodighed. Overhovedet manglede han ganske al Menneskekundskab, hvilket man maa tilskrive mangen uklog Handling i hans Liv. Iblandt gode Venner var Mozart aabenhjertig som et Barn og fuld af muntert Lune, hvilket ofte udtalte sig i de pudseerligste Indfald. Han besad en rig Vittighed, som han undertiden brugte, ikke just paa den bedst valgte Maade. Dette Lune viste sig ikke sjældent i hans Spil, saa man næsten kunde sige, at han kunde gjøre med sine Tilhørere hvad han vilde. Ikke sjældent parodierede han Kunst- og Smagfordærverne. Men hans Satire blev mere end Spøg, naar han drog tilfeldts mod visse italienske Componister og deres Efterlignere, saavelsom enkelte af de Kunstnere, som dengang gjorde Lykke, og af hvilke nogle kun havde gjort sig lidet

fortjente af ham. Han opførte da paa Claveret store extemporerede Operascener i Hines Maneer, ved hvilke det var umuligt at høre til med Ligegyldighed. Man har en saadan stor Brauvourarie for en Prima Donna. Det er et af Alessandri's, Gazanigas og Fleres Yndlingsideer kunstigt sammensat og ved første Diekast alvorligt meent Hele. Texten bestaaer af en Mængde heitravende eller rasende Flosker og Udraab, hvormed de italienske Operadigtere saa gjerne overdynge deres Arbeider. **Dove, ohi dove son io! — Oh dio questa pena! o prince — o sorte — io tremo — io manco — io moro — — o dolce morte!** Derpaa falder som en Bombe den fjerneste Accord brusende ind, og den Skjønne synger, idet hun farer sammen: **ah quel contrasto! — barbare stelle! — traditore — carnifice!** Og saaledes gaaer det nu fremdeles igjennem **imponendo, colla parte, vibrando, rinforzando, smorzando,** o. s. v. Med et saadant musikalsk Vid og muntert Lune har Mozart især behandlet Leporellos Rolle i Don Juan, som ogsaa hele Operaen **Cosi fan tutte,** og i denne især den saakaldte Philosoph, Don Alfonsos Rolle.

Naar hans Kone var syg, og han tidligt om Morgenen red ud, efterlod han altid et Stykke Papir i Formaf en Recept ved hendes Seng. Dette indeholdt følgende kjærlige Ytringer: „god Morgen, kjære Kone! Jeg ønsker, Du maa have sovet vel og ikke have havt nogen Uroe, at Du ikke staaer for tidligt op og ikke forkjøler Dig, ikke maa faae Anledning til at vrede paa Dine Tjenestefolk og ikke falde over Dørtrinnet. Gjem alle huuslige Fortrædeligheder til jeg kommer tilbage. Blot der ikke hænder Dig noget Ubehageligt."

Som enhver stor Mand havde ogsaa Mozart talrige og uforsonlige Fjender, og fra dem kom alle hine Fortællinger om hans Letsindighed og Udsvævelser. Saameget er imidlertid afgjort, at han ikke var istand til at begaae nogen slet Handling, og at han ved alle Leiligheder viste sig større end sine Fjender. Livsglad og forlystelsessyg var han allerede i sin Ungdom, og, da Faderen i denne Henseende ikke paalagde ham nogen Tvang, beholdt han ogsaa i den mandlige Alder sit lystige Sind. Men han kunde ogsaa pludselig blive meget alvorlig. Da hverken hørte eller saae han, gik op og ned med Fingrene i bestandig Bevægelse paa en eller anden Deel af Legemet, satte sig da stundom ned for at skrive, og imidlertid maatte hans Kone fortælle ham Eventyr. Disse forstyrrede ham ikke, men opmuntrede ham, og jo urimeligere de vare, desto mere glædede han sig over dem.

Han var en lidenskabelig Billardspiller og havde endog et Billard i sit Huus, paa hvilket han daglig spillede med sin Kone. Med samme Lidenskabelighed holdt han af Dands og forsømte hverken de offentlige Maskeballer eller Familieballer hos sine Venner. Han dandsede meget smukt, især Menuet. Vestris havde været hans Lærer.

Saaledes var Mozart og saaledes virkede han i det korte Tidsrum, som var ham tilmaalt herneden. Meer end et halvt Seculum er henrundet, siden den store Mester forlod os: over hans Grav har Tiden rullet sine stærke Bølger, og vi kjende ei mere dens Sted; men saalænge Sjælen fatter Sangens Toner, skal Mozarts Navn erindres og hans Harmoniers dybe Klang finde Gjenlyd i bevandrende Hjerter.

L. N. Tuxen.

Om vor Tids Ungdom.*)

Jeg er ikke mere i den Alder, hvor man fremfor Alt stræber at behage; jeg har desuden stedse foretrukket Sandheden for de søde Ord, der kun altfor ofte bedække en Løgn og tilveiebringe en farlig Skuffelse hos dem, til hvem de rettes.

Smigret, kjælet for, forgudet, gjør Qvindekjønnet kun altfor ofte Regning paa Komplimenter; men det er for Øieblikket ikke vor Hensigt at føie det heri, vi ville meget mere opstille Kjendsgjerningerne og forsøge at høre Beviset for, at Qvinderne, naar de altid beklage sig over Mændene og lægge dem alene deres Tilværelses hele Ulykke til Last, hyppig ere ligesaa strafskyldige som de anklagede Mænd. Jeg vil følge dem paa alle Livets Afsnit, igjennem alle Tilværelsens Muligheder og først belyse deres i Regelen forfeilede Opdragelse.

Hvad bibringes de unge Piger i Almindelighed i de fleste Opdragelsesanstalter, der forestaaes af Fruentimmer? Man lærer dem at forstille sig og at behage; at indgive dem de første moralske, christelige og fundamentale Sandheder, der skulde være Grundlaget for hver forstandig og oplyst Opdragelse, tænker man neppe paa; man skjuler snarere Verden for dem, end man forklarer dem den, og naar de have naaet den Alder, da Hjertet taler, da Lidenskaberne vaagne, giver man dem værgeløse til Priis for en Verdens Hvirvel, som er dem fremmed og kun stræber efter at skuffe dem, for desto lettere at forføre dem. Man beskjæftiger dem i lang Tid med Dands, Musik og andre behagelige Kunster, der vel have deres gode Sider, men dog ikke ere Alt; man udvikler deres Egenkjærlighed og deres Instinct til Forførelse; man pirrer deres Stolthed, idet man meget mere arbeider paa, at udvikle deres physiske Egenskaber, end deres moralske; man lader dem optræde blandt et talrigt Auditorium, der beruser dem med sit Bifald og saa undrer man sig over, at Bifald bliver en Fornødenhed for dem, at de senere gjøre Alt for at opnaae det, om ogsaa Grundsætningerne, hvoraf neppe Spiren er givet dem, derved maae opoffres.

Man underviser dem i den Kunst at behage, men forsømmer at lære dem, hvorledes de kunne fortjene Agtelse; man beskjæftiger sig med deres Toilette, indgyder dem Smag og Sands derfor; deres Aand derimod søger man mere at gjøre frivol end stærk, overfladisk end dyb.

Saaledes stødes de ud i Verden med alle Midler til at behage og at blive Forførelsens Bytte, men uden Præservativer til at forsvare sig; man giver dem Angrebsvaaben, men hvor er Skjoldet, der kunde beskytte dem mod de Slag, som fra alle Sider ville føres imod dem?

Man taler længe iforveien til dem om deres Giftermaal og om den Nødvendighed at vise sig elskværdig, for at opnaae et fordeelagtigt Parti, og herved sees igjen mere paa Rigdom, end paa andre væsentlige Egenskaber. Saaledes gjøres, selv ved et legitimt Øiemed, Forførelsen til en tidlig Fornødenhed, til en Nødvendighed for dem.

Har man gjort dem bekjendt med Pigens, Hustruens, Moderens Pligter? har man sagt dem, hvad de maa være og gjøre, for varigen at fængsle den Mand, hvis Navn de skulle føre? har man oplyst dem om Verdens Farer, om Livets Vanskeligheder? — Har man havt Mod til at sige de stakkels unge Piger, at deres

*) Af et Værk som Hr. de la Rochefoucauld, Hertug af Doudeauville, har udgivet til Fordeel for de Vandlidte ved Loires sidste Oversvømmelse og af hvis Indhold ogsaa udenfor Frankrig Et og Andet turde være egnet til at vække Eftertanke.

Tilværelse vil være et Liv fuldt af Fornægtelse og at deres Indre skulde være deres første og næsten eneste Tanke? Er det videre sagt dem, at for store Fordringer, et foranderligt Lune og Mangel paa Blidhed ville fjerne den Mand, hvem det ligger saa meget i deres Interesse at binde til sig? — Aldeles ikke! Man lærer dem kun at forføre, uden at gjøre dem bekjendte med Midlerne til at fængsle; man overlader dem til deres Skjæbne og tænker lidet eller slet ikke paa, hvorledes den vil blive; naar de kun have sluttet et efter det sædvanlige Verdensbegreb fordeelagtigt Parti, er det Øvrige lidet magtpaaliggende.

Har man gjort dem opmærksomme paa, at en modsigende, uvenlig, bebreidende, gjenstridig Aand og en for stor Ugeneerthed forstyrrer Freden og den indre Lykke som en gnavende Orm?

Alt det Anførte finder, idetmindste for en Deel, sin Anvendelse ligesaa godt paa den Fattige, som paa den Rige: for Alle lige Pligter, den samme Interesse. Man kan efter min Mening ikke udtale sig for bestemt mod de glimrende Opdragelsesanstalter, hvor de unge Piger vænnes til Luxus, uden senere at kunne tilfredsstille den. Ere de uden Formue, saa lære man dem at arbeide og ikke at behage; man danne dem til brave og dygtige Husmødre.

De stakkels Qvinder! idet jeg anklager dem, beklager jeg dem. Maatte Opdragerinderne og Mødrene, maatte Eleverne og Døttrene lægge sig disse Reflectioner paa Hjertet!

Jeg tager Qvinderne i alle Livets Stillinger, de gode med de slette, de legitime som de strafværdige; jeg følger dem Skridt for Skridt, kun i deres egen Interesse formanende dem til aldrig at vige fra den Vei, som Religion og Ære foreskrive.

Man see den unge Person, der er bleven Hustru. Hvorledes opfører hun sig i Regelen? Ære, tusindfold Ære for Undtagelserne! som jeg kunde anføre i mere end eet Exempel, naar jeg ikke her blot havde at bestille med det Almindelige.

Som en Følge af den Opdragelse, hun har nydt, tænker hun blot paa sit Toilette, sit Udstyr, sin Pynt, paa Verden, der skjænker hende, fordi den modtager hende med Velbehag; hun tilbringer Nætterne paa Baller, dandser, hopper, polker, og i denne Tummel glemmer hun at tænke, at overveie; hun lader sig henrive, og Forførelsen spirer allerede i hendes Aand, om endnu ikke i hendes Hjerte. Og hvad skal man sige om Paaklædningen, der, medens den drager alle Blikke paa sig, bringer Den til at rødme, der alene skulde kjende disse Skjønhedens Skatte, som Himmelen har forundt ham?

Naar der undslipper Ægtefællen et bebreidende Ord, saa gjengjeldes det med slet Lune. Træt efter de gjennemvaagede Nætter, staaer Konen næste Morgen sildigt op, er mindre elskværdig, glemmer tildeels sine Pligter og Omsorgen for sit Indre. Hvorledes kan man komme til at tænke paa sit Husvæsen, naar Verden lægger Beslag paa En? Allerede tilhører Hustruen ikke mere alene sin Ægtefælle, men ogsaa et Selskab, der morer og tiltrækker hende. Det smerter Ægtefællen, men indseende det Unyttige, ja selv det Farlige ved Bebreidelser, tier han og trækker sig mere og mere tilbage fra hende, der har ladet sig henrive, maaskee uden selv at være sig det bevidst: endelig fatter hun Forholdene, bliver urolig og udgyder Taarer, dog for sildigt: hun føler Anger, men det Onde er tildeels gjort.

Qvinderne, vi ville sige det, forsee sig ofte mere af Ubetænksomhed end af ond Villie, naar de ikke imødekomme deres Mand med Blidhed, naar de ikke stedse vise ham et venligt Ansigt.

Deres Bestræbelser skulde gaae ud paa at gjøre Ægtefællen den huuslige Arne dyrebar, ved der at lade ham nyde mere Rolighed og Behagelighed, end han kunde finde paa noget andet Sted.

Istedet derfor maa Manden ofte fortryde at være vendt hjem til sin Kone, fordi hans Nærværelse næsten bliver latterlig blandt den Mængde Courmagere, som hun modtager hver Morgen.

Naar Mændene, medens de selv regjere Verden, for hyppig lade sig henrive af Qvinder, der ere uværdige til at lede dem, saa man derfor gjøre dem, paa hvem der hviler et saa stort Ansvar, de største Bebreidelser. Istedetfor, som det bydes af alle Samfundets Interesser, at have et vaagent Øie med Opdragelsesanstalterne for begge Kjøn, tillade de, at ved det ene Letsindigheden gaaer af med Seiren over hver anden Følese og at ved det andet Ligegyldigheden i Troessager gaaer saa vidt, at det ikke mere troer paa Noget, spotter over Alt, hvad helligt er, vakler uvis mellem alle philosophiske og materialistiske Doctriner, uden at tænke paa et andet Liv og betragter det nærværende som en Tilværelse, der udelukkende er helliget Fornøielsen. Saaledes udspringer af Samfundets Skjød den beklagelsesværdige, mere ulykkelige end i Sandhed straffskyldige Ungdom, der i Undervisningen mere seer et Ærgjerrighedens, end Pligtens Øiemed, der er uden Samvittighed, fordi den er uden Grundsætninger og der endnu før Lidenskabens Alder svækker sig i alle raffinerede Lyster.

Men hvorledes skulle Magtens Mænd styre Verdens Skjæbne med Generationer, hvilke man har berøvet selve Spiren til enhver Følelse af Delicatesse og Ære?

Da Ærgjerrighed og Luxus, der begge kræve Penge, ere blevne de fremherskende Lidenskaber, saa søger Enhver uden videre Betænkning efter Midler til at tilfredsstille dem; Fædrene tragte ikke mere, som før, efter at indføre deres Sønner i en agtværdig Løbebane; man opbyder Alt, man sætter sig i Gjæld, for at sende sine Børn til Hovedstaden, der, som et dybt Svælg, fluger deres Dyd, deres Ære og alle deres hellige Familietraditioner. Der glemmer den sig selv overladte unge Mand sine Pligter, forsømmer, lokket af Fornøielser, sine Studier, og naar han da har naaet den Alder, da han er tvungen til at vælge en Løbebane, duer han til ingen: han har udtømt alle sine Hjælpekilder, ruineret sin Familie, men maa dog for enhver Priis have Penge til at tilfredsstille sine Lyster og er da lidet samvittighedsfuld i Midlernes Valg for at forskaffe sig dem.

Seer han ved et lykkeligt Tilfælde en Løbebane at aabne sig for ham, saa betræder han den med Hang til Ødselhed, uden at tænke paa sin Pligt. Ofte svækket ved Udsvævelser, berøver hans Tilstand ham hver Kraft til Arbeide og bereder Samfundet senere et vanartet Afkom. . . . Endelig tvungen til at vende tilbage til Sine, finder han dem ruinerede ved de Offere, de have bragt ham, skuffede i deres Forventninger og mismodige, medens han tilfører Provindsen Hovedstadens Fordærvelse.

Har han personlig Rigdom, saa forøder han den og fuldender sin Undergang ved uoverlagt at gribe til Midler til at gjenoprette den. Han taber ved de Forpligtelser, som han indgaaer, uden at kunne opfylde dem og den Gjæld, som han gjør, den Agtelse, der skulde være Maalet for alle Menneskets Handlinger. Han omgaaes slet Selskab, fordi det gode fjeder ham og spotter, brystende sig med sin Ærefrehed og sine fordærvede Sæder, over sine Venners Skrupler, ja han søger vel endog at rive dem med sig, for i de Fordærvedes større Tal at finde sin Undskyldning.

Ingen alvorlig Læsen, ingen Studering: kun Fornøielser og et uordentligt Levnet!

Tabt i et Selskab af skamløse Fruentimre, spotter han over Qvindernes Dyd i Almindelighed, da han bedømmer dem efter Undtagelsen og medbringer, naar han engang kommer i godt Selskab, en Tone og Opførsel, som han har erhvervet i det slette.

Om Delikatesse og god Smag i Noget er der ikke længere Tale. At juble, drikke, ryge, at more sig med lige Brødre, er i hans Dine Livets høieste Lykke.

En agtværdig Familie sukker derover og udgyder vel i Stilhed bittre Taarer; men den barnlige Agtelse synes nutildags at være en altfor forældet Pligt, for endnu at underkaste sig den; i det høieste modtager Sønnen endnu stillende de Formaninger, som Faderen giver ham, uden at svare med Impertinence.

En Mo:ers Taarer, Bekymringer, ømme Bønner, Alt er uden Virkning, og Familien maa skjælve ved den Tanke, at Vanære kan blive den nærmeste Følge af et saadant Liv.

Pligterne, hver religios Tro gjøres latterlig og den fuldendteste Ligegyldighed indtager de Tankers Sted, der skulle være Menneskets helligste.

Om Dagen lægger man sig til at sove, for at staae op om Natten, og ikke en Time helliges noget alvorligt Studium. Hver Borger har Forpligtelser mod sit Fædreland, men hver Tanke paa Pligt er denne ved Laster, Uvirksomhed og Uorden fordærvede Ungdom imod. Den opsætter saalænge som muligt hver Tanke om Ægteskab; men endelig ere Pengene tilende og et fordeelagtigt Parti i den Betydning, som Verden tager Ordet, kan forskaffe Midlerne til en fortsat ubesindig Ødselhed; man gifter sig uden at kjende hinanden og er, vant til ikke at paalægge sig Tvang, uden Overbærelse mod Feilene af den mere eller mindre gode Character, med hvilken man er kommen sammen, uden al Villie til at aflægge sine egne Feil.

For en kort Tid maaskee standses med Fornøielserne udenfor Huset, undgaaes de udsvævende Kammerater; men saa frygter man deres Bebreidelser, man frygter for at blive latterlig, et Vaaben som hine godt forstaae at betjene sig af. Lidt efter lidt nærmer man sig dem igjen og kun altfor ofte fortsættes da den forrige Levemaade.

Lidt om Rusland.

I London er udkommet: „Rusland under Keiser Nicolaus I. Af Ivan Golovine, en russisk Undersaat. 2 Dele." I „Kieler Correspdbl." læses Brudstykker af dette Værk. Forfatteren, Ivan Golovine, er russisk Adelsmand. Han erholdt Reisetilladelse og besøgte Paris, hvor han besluttede at skrive et Værk om Politik. En russisk Spion angav denne hans Hensigt for Regjeringen og han blev kaldet tilbage. Af Frygt for at sendes til Siberien, undskyldte han sig med Sygdom. Man erklærede ham for gjenstridig, hans Godser bleve confiskerede og Befaling givet til at arrestere ham, naar han skulde vove at betræde russisk Gebeet. I Haabet om at gjøre Landet, hvorfra han er forviist, en Tjeneste, ifald det skulde lykkes ham at henlede Europas Opmærksomhed paa dets Tilstand, har han udgivet Værket, hvilket han selv erklærer for et tro Skilderi. — I Værket selv forekommer Følgende: „Hvor lykkelig er de russiske Adelsmænds Lod! De leve som Konger eller Halvguder. En Adelsmand træffer sig med en smuk Qvinde, i Spidsen for nogle tusind Bønder, tilbage til sit Gods, tilbringer sine Dage herlig og i Glæde og nyder en uforlignelig Tilværelse. Du er uindskrænket Herre paa Dit eget Gods. Alle føie og bøie sig for Dig; Alle falde i Støvet for Dig og skjælve ved den blotte Lyd af Din Stemme. Naar Du befaler at give Peter eller Johan 100 eller 200 Slag fuldbyrdes Din Befaling og hans Ryg bliver øieblikkelig saa fort som Kul. Du behøver blot at tilkaste det Fruentimmer, der behager Dig, Dit Lommetørklæde, thi Du er ikke Sultan omsonst. Adelsmanden holder sig selv for fri og troer, at han er at dadle, naar han ombytter sin Frihed med Embeder. Han har sit Hof, sin Residents, sit Gods, lad ham blive der. Slaven tænker, at hans Tilstand er anordnet af Forsynet og at han vilde være uendelig slettere faren, naar han var fri. Soldaten tænker paa Ingenting, thi han har ikke Tid dertil, fordi han holdes i bestandig Virksomhed for ikke at føle Kjedsomhed. Den civile Embedsmand tænker blot paa at pryde sit Knaphul eller at fylde sin Lomme. Bonden prygles af Hvermand, af sin Herre, naar denne behager at nedlade sig dertil, af Forvalteren og Staroften, af de offentlige Autoriteter, af den Første den Bedste, der gaaer forbi ham og ikke er Bonde. Den stakkels Karl kan ikke udgyde sit Raseri mod Andre end sin Kone og sin Hest. Derfor prygles i Rusland de fleste Koner og det er ynkeligt at see, hvorledes Hestene mishandles. I Petersborg hører man en bestandig Smækken med Pidsken og Slagene falde som en Skylregn paa de arme Dyr. — Bedrageri hører i Rusland saaledes til Dagens Orden, at man næsten kunde fristes til at paastaae, at den almindelig herskende Tilbøielighed til denne Synd enten ligger i Blodet eller i Luften. Handelen drives intetsteds i Verden med en saadan Uredelighed, som i Rusland. Saavel China som England have Grund til at beklage sig derover. Chineserne, der ere altfor mistroiske til, at de skulde modtage de russiske Klæderuller uden Undersøgelse, finde som oftest Træstykker deri, og Englænderne erholde Smør istedetfor Talg. Keiseren har ved gjentagne Ukaser forgjæves søgt at raade Bod paa dette Uvæsen. En Franskmand, hvem det af Regjeringen var paalagt at afsløre alle disse Bedragerier, blev myrdet af Fabrikanterne. Hans Opdagelser ere formedelst de civile Embedsmænds Bestikkelighed forblevne uden Resultat. — En ung Mand laante paa sin Bryllupsdag nogle Diamanter til sin Brud. Diamanterne bleve fratjaalne ham i den følgende Nat. Han begav sig til Politimesteren, der, da han havde hørt hans Klage, aabnede sin Pult og viste ham Adelstenene. Den Berøvede vilde tage dem; men der maa — sagde Politimesteren — betales 6000 Rubler for dem. Den stakkels unge Mand bemærkede, at han, da han maatte leve af sin Gage, ikke var istand til at tilveiebringe en saadan Sum. Politimesteren lukkede derpaa igjen ganske rolig Skuffen, der indeholdt Diamanterne. Den Bedrøvede begav sig derpaa øieblikkelig til Generalen og gjorde ham bekjendt med det Forefaldne. Jeg har ingen saadanne Embedsmænd! brølede Politiets Chef og viste ham Døren. — Een greb en Tyv paa frisk Gjerning og førte ham for Politiet. Ah! det er en god gammel Bekjendt, sagde Politimesteren, og lod ham gaae. — En vis Læge var bleven kaldet til Politimesterens Familie i det første Qvarteer i St. Petersborg. Politimesteren spurgte Lægen, hvorledes han kunde godtgjøre ham den havte Ulejlighed. Han svarede: De vilde bevise mig en overordentlig stor Billighed ved at overlade mig det Uhr, som hænger der paa Væggen. Det var det samme Uhr, der for nogen Tid siden var fratjaalet ham, men som var forblevet i Politiets Hænder. — Værket omtaler den russiske Forvaltning og Lovgivning med den største Udførlighed og Upartiskhed.

Foraarshaab.

Den barske Vinter med de kolde, stride Lokker
Indhyller i den sorte Sky det vaade Bryst,
I Vindens Susen flyver den fra iisklædt Kyst
Og ryster Vingen, tung af Sneens hvide Flokker.

Til vore Sletter iled den fra fjerne Lande;
Naturer hviler under blinkende Krystal,
Der er saa tyst og stille i den store Hal,
De Sønner sørgende for svundne Moder stande.

Hvor hist den lyse Bøg for Blomsterflokken skygged,
Der blottet Grenen sukker under Sneens Vægt,
Der synger mere ei befjeret Sangerslægt,
Thi Reden den er tom, hvor nylig Fuglen bygged.

Nys sanked den paa Qvist saa glad sin Føde
Og plukkede med Qvidder Skovens unge Skud:
Da strakte kolde Haand den grumme Vinter ud,
Den flagrede med Vingen, sukkede og døde.

Nu hersker Stilhed der, hvor Skummet nylig hvisled
Og kysted Bølgetoppen paa uroligt Hav;
Hist Bækken sørger taus ved Blomstens Grav,
Dens Bover standsed der, hvor nys den muntert hvisled.

Saa sørger nu enhver Naturens Søn og Datter;
Men hun, den huldе Altings Moder, er ei død,
Til Hvile gik hun træt, saa det Alfader bød,
Snart vil hun vaagne op og Alt oplive atter.

Og da vil Alt med hende vaagne op til Glæde;
Da Vintren svinder med sit hvide Sørgeslør,
Da smiler venligt Alt, hvor Sorgen hersked før,
Da knyttes atter Vaarens skjønne Blomsterkjæde.

Det friske Løv skal atter Skovens Sønner pryde,
Og Planter smaae til Knop og Blomster spire frem,
Og Fuglen til de kjendte Egne vende hjem
Og ved gjenfundne Redes Ly sig atter fryde.

Hoit Havets Bølge da mod vante Kyster bruser,
Og Bækkens Risten lyder i den grønne Dal;
I Lundens Skygge slaaer en eenlig Nattergal,
Naar Aftenvinden kjølig gjennem Løvet suser.

T.

Tiggerpigen.

Med Smulerne, hun i Posen fik,
Ret henimod Aftenstide,
En lille Pige ad Hjemmet gik;
Af Riim vare Haarene hvide.

Med nøgen Hals og med nøgen Haand,
Med hullede Skjørt og Troie,
Om frosset Haar kun et lidet Baand,
Hun meget Ondt maatte doie.

Hun havde gaaet den ganske Dag,
Fra Sol stod af Østerlede,
I Byen under hvert øvige Tag,
Om lidt i Guds Navn at bede.

Hun havde gaaet den ganske Dag;
Forgjæves bad hun saa Mange;
Thi Hjertetsømme, velvillige Slag
Hos Rigmand tidt ere trange.

Hun havde gaaet den ganske Dag;
Nu Fødderne bleve matte;
En nøgen Eeg tog hun sig til Tag,
Mens hun sig ved Veien satte.

Og Sneen pidsked' og Stormen steg,
Følt peb det i nøgne Grene;
Og Dagens Lysning for Mørket veg,
Dog sad den Pige alene.

Ei nogen Stjerne fra Himlens Graa
Gjød Trøst i det syge Hjerte;
Thi vilde hun nu til Hjemmet gaae
Og reiste sig op med Smerte.

Men ak, som død sank hun om. Ei Navn
Har Sorgen, som Hjertet skjuler.
Hendes Hovedpude i Nattens Favn
Den blev — de fattige Smuler.

Saa gaaer i Landet fra Dør til Dør
Den bolde Sandheds Gudinde,
Og hvor man har Sind dertil og tør,
Man hende vil huusvild finde.

Hun hviler sig paa de Smuler, hun fik;
Men døe skal hun ingenlunde;
Thi, hvad der fra Lysets Fader udgik,
I Støvet skal aldrig blunde.

H. A. Hansen.

Bøn paa Confirmationssøndag 1847
i Aske Kirke.

Herren havde sagt: „vær tro til Døden,
Da jeg Livsens Krone giver Dig!" —
Barnet stod med Smiil i Morgenrøden,
Nynnede saa fro og lykkelig,
Saae hen over Livets glade Brimmel,
Tænkte: det er let at være tro
Mod Gudfader i hans høie Himmel,
Mod hans Børn, som her paa Jorden boe.

Ak! men Slangen hvislede i Krogen —
Lydløst fremsteg Dybets mørke Drot —
Skjøn og gylden, glimrende var Snogen,
Og han kom med Kulde, Kløgt og Spot,
Og han dræbte Barnehjertets Varme —
Hovmod, Vellyst, Gjerrighed og Nid
Slog om Ustyldes Sjæl de gustne Arme,
Knuste Mindet om vor Barndomstid.

Hvad vi vare, og — ak! — hvad vi ere —
Hvilken Kløft imellem nu og før? —
Fader! vil Du aldrig, aldrig mere
Aabne Paradisets lukte Dør? —
See — idag det knuste Minde atter
Toner for os som en halvglemt Sang:
Fader, Moder! — lig Din Søn, Din Datter
Stod og Du for Herrens Blik engang.

Har Du været tro, og holdt Du Pagten,
Som for Herrens Aasyn Du besvoer? —
Var Din Tanke kjærlig, reen Din Tragten?
Stolede Du fast paa Jesu Ord? —
Ak! hvis Angers tunge Taare rinder
Over Synden og den brudte Pagt —
Bed da Gud, at Dine Barndomsminder
Atter ved Dit Bryst maae vorde lagt!

Ja, vor Gud og Fader, vi Dig bede:
Giv igien os Barnets Tro og Fred!
Og de Børn, som her idag fremtræde,
Signe Du i Jesu Kjærlighed!
Lad ei deres unge Hjerters Gloden
Slukkes ud af Verdens Storm og Is!
Lad os, troe i Livet troe i Døden,
Alle samles i Dit Paradis!

F. Schjott.

Nykjøbing. Udgivet af W. Laubs Enke. Redigeret af Chr. Jørgensen. Trykt i Laubs Enkes Officin.

For underholdende Æmner.

Tillægsblad til Vollands-Falsters Ugeblad.

1847. Mai. № 5.

Ridefnegten.

(Original romantisk Skizze af Giovanni Deltany.)

Det var en smuk Aften i Slutningen af August Maaned, da et Selskab af 3 Personer, to Herrer og en Dame, efterfulgte i nogen Afstand af en Tjener, rede gjennem en stor Granskov, der førte til det gamle Herresæde Felsenau. Den Ene af dem, Alfred v. Linden, var Lieutenant i et sachsisk Rytterregiment, og, endskjøndt den Ældste af de Tre, endnu ikke meget over tredive Aar gammel; den anden Herre var Ejeren af Felsenau, Baron Konrad; han var kun 22—23 Aar, og forlovet med Damen, som red ved hans Side, en Comtesse Strahlenheim, hvis Fader ejede det nærliggende Gods; det var en skjøn 19aarig Blondine, og hendes Øine tindrede af Ungdommens frejdige Tillid og Haab.

Kun sparsomme Solglimt banede sig Vej gjennem den tætte Naaleskov, hvor der herskede den dybe Ro, som er saa sædvanlig i denne Slags Skove, og kun en enkelt Fugl lod sin Stemme høre. De Ridende vare nu komne til en Udkant af Skoven, hvor en lille Sø dannede Grændsen mellem Felsenau og Strahlenheim. De standsede deres Heste og Konrad saae sig omkring, idet han sagde:

„Hvor mon dog nu Herman er henne? Jeg bad ham om, at gaae saa betimelig i Forveien, at han kunde være her ved vor Ankomst, og nu seer jeg ham alligevel ikke."

„Kjære Konrad!" svarede Comtesse Adelgunde; „han er sikkert her i Nærheden. Du veed jo, at dette Sted er hans, saavelsom vor, Yndlingsplads fra tidligere Dage, og hvis jeg ikke tager feil, saa kommer Hector der, og hans Herre vil vist ei heller længe lade vente paa sig."

Hun havde neppe udtalt, før en ung Mand, klædt som Ridefnegt, kom til Syne paa en stejl Brinke ved Søen, hvorfra han ikke uden Vanskelighed klatrede ned, og stod kort efter foran sin Herre.

„Tilgiv, at De har maattet vente; en anden Gang skal jeg være mere agtpaagivende."

„Derom tvivler jeg ikke, og desuden har Du bestandig en ivrig Forsvarer i min Brud, som altid veed at undskylde Dig."

Den unge Ridefnegt kastede et taknemmeligt Blik til den yndige Forbederinde og hans blege Kinder farvedes af en svag Rødme, idet han nærmede sig hende og sagde:

„Vil Comtessen, at den gamle Heinrich skal tage Deres Hest hjem med sig, eller maa jeg i Morgen tidlig..."

„Nej Tak, Herman! Heinrich kan gjerne tage den ved Tøilen; det vilde være urimeligt, at De skulde have Ulejlighed."

Herman bukkede og vendte sig bort med et Suk.

„See her, Herman!" sagde Baronen, „pas nu paa Lieutenantens og min Hest; thi vi ville sejle over til Strahlenheim, og om en Times Tid ere vi atter tilbage. Bliv nu her i Nærheden, at jeg ikke behøver at kalde."

De tre Unge stege nu i Baaden, medens Heinrich ad en noget længere Vej maatte drage til Strahlenheim med Comtessens Hest. Herman syslede imidlertid med sine Heste og gav dem Dækkener paa; da dette var skeet, tog han begges Tøiler i Haanden og kastede sig ned i det høje Græs, medens Hector strakte sig ved hans Side.

Solen var dalet, men dens Afskedssmil saaes endnu paa Himlen i den uefterlignelige Farveglands, der bringer Maleren til Fortvivlelse, medens dette Syn fryder og oplofter enhver Ven af Naturens rene og ophøjede Skjønhed. Sagte Vindpust bevægede Sivet ved Strandbredden, medens af og til en Fisk hævede sig lidt over Vandskorpen og en neppe hørlig Fuglekvidren lød fra den nærliggende Skov. Ved hver Lyd spidsede de to prægtige Heste, en hvid og en blankbrunn, Øren, og Hectors kloge Øje skuede spejdende omkring. Baaden var allerede temmelig langt ude; en gunstig Vind førte det lette Fartøi hurtigt afsted, saa at Herman kun med Besvær kunde skjelne Adelgundes fine, hvidklædte Skikkelse. Men alligevel fulgte hans drømmende Blik den lille Baad, som stevnede mod den hvide Borg, der laae paa en Bjerghøjde; thi den indesluttede jo saa megen Lykke og Kjærlighed. Snart vilde den forsvinde bag en lille

Pynt, og snart vilde ogsaa hans sidste Haab forsvinde. Smerten prægede sig i hans ædle og udtryksfulde Ansigt ved denne Tanke; han hvilede sin Pande i Haanden og en Taare trillede langsomt ned af hans Kind. Da han atter hævede Hovedet var Baaden ikke mere til at see; han sprang rask op og begyndte nu at røre Hestene, da Aftenkulden var bleven mærkelig.

Imidlertid var Baaden ankommen til Landingsstedet, og imedens Alfred blev tilbage ledsagede Konrad sin Brud til Havelaagen. Her standsede hun og sagde:

„Det kan altsaa ikke være anderledes; min Fader kommer paa den Maade i Aften til at savne sin sædvanlige Modstander i Schakspillet, og bliver nødt til at tage til Takke med Forvalteren."

„Ja, min Kjære! hvor ugjerne jeg end vil, saa maa jeg her forlade Dig i Aften; men dels er jeg nødt til at skrive et temmelig vigtigt Forretningsbrev inden jeg gaaer til Ro, og dels maa jeg ogsaa gjøre Noget for at holde min Ven med Selskab, især da min ældste Søster er saa ordknap, og Wilhelmine jo er upasselig, som Du veed."

„Ja, det er sandt; for Resten er hun dog saa temmelig vel, og har lovet at besøge mig i Morgen; da Du skal paa Jagt med din Ven, kan jo Herman ledsage hende herover. Det var dog maaskee bedre, hvis Du selv kunde følge hende. Ikke sandt, det kan Du vel?"

„Ja vel, min Bedste! Desuden troer jeg nok, at din Fader vil deltage i Jagtpartiet, saa kunne vi hente ham med det Samme."

„Endnu Et. Erindrer Du, hvad Du for en Tid siden lovede mig, nemlig, at Herman skulde overtage Bestyrelsen af din lille Eiendom i Lombardiet. Hans Helbredstilstand foruroliger mig; en Forandring af Klima og Omgivelser vil sikkert i høj Grad virke lægende baade paa Sjel og Legeme."

„Jeg skal strax ved min Tilbagekomst tale med ham derom, for ikke at glemme det, og formoder, at han med Glæde vil komme mit Forslag i Møde. Farvel, min Dyrebare!"

Han tog hendes Haand, trykkede den til sine Læber, og var snart nede ved Baaden hos den længselfuldt Ventende.

Aftenen var kølig, og det dæmrede stærkt; de besluttede derfor at roe hjem, og de to unge, kraftfulde Mænd behøvede ikke lang Tid for at lægge Vejen tilbage. Ved Strandbredden traf de Herman med Hestene. Alfred svingede sig strax op paa sin, men Konrad tøvede Noget, idet han med dæmpet Stemme sagde til Herman:

„Naa, min Ven! har Du ikke snart Lyst til at ombytte din beskedne tjenende Stilling med en anden, for Exempel ved at tage til Lombardiet, for der at at varetage min Interesse, som nu kun slet bliver iagttaget. Mit Forslag er Dig jo ikke nyt, og Du har vist alt for længe siden fattet din Beslutning?"

„Jeg takker Dig, min kjære Ven", sagde Herman, ligeledes med dæmpet Røst, „men i de sidste Par Uger har jeg ikke følt mig rigtig vel; lad mig derfor endnu en kort Tid blive i din Nærhed, endskjøndt jeg kun er til ringe Nytte her, og mit Ophold for mig selv ejheller til megen Baade; men dit Venskab vil ikke bebrejde mig min Svaghed ... De behøver maaskee ikke min Tjeneste mere i Aften, Hr. Baron!" sagde han derpaa højt.

„Nej, Herman!"

Denne tog sin Hue af og Konrad nikkede til Afsked. Et Øjeblik efter rede de to Venner langsomt ad Skovvejen, som førte til Herresædet. De talte om deres Samliv i Dresden, da Konrad var ved Gymnasiet og Alfred laae i Garnison der. Under denne Samtale vare de komne til Slottet, og gave Hestene til en Staldkarl. Konrad saae sig omkring og udbrød derpaa. „Men, der er jo Hektor; han har i Aften forladt sin Herre; Herman og han ere ellers næsten uadskillelige."

„Men sig mig engang, Felsenau", spurgte Alfred, idet de gik ind ad Døren til dennes Arbeids- og Studereværelse, „hvem er denne Herman? Hans Ansigt er særdeles interessant, og har et Udtryk blandet af Tungsindighed og Tænksomhed, som saa sjeldent findes imellem den tjenende Klasse, og hans Anstand og Holdning er jo næsten som en Adelsmands. Og, hvad der mest har vakt min Nysgjerrighed, er, at det forekom mig, som han sagde Du til Dig. Var det saaledes?"

„Ja. Men det vilde blive en lang Historie, om jeg skulde fortælle Dig det Hele. Hvis Du imidlertid, medens jeg skriver et Brev, som skal med Posten i Morgen tidlig, vil læse nogle Optegnelser, min Fader har gjort, og som han overrakte mig paa sit Sygeleje, saa ere de til din Tjeneste, og siden skal jeg meddele Dig det Øvrige. Du har altid vist mig den højeste Grad af Tillid og Venskab, og det er ikke mer end rimeligt, at jeg gjør Gjengjeld, saa meget mere som min Fader ikke har paalagt mig Taushed, men tvertimod selv ytrede, at han følte sit Sind lettet ved at overgive mig disse Papirer ... Du har ej kjendt min ædle, herlige Fader, som jeg maaske elskede endnu mere efter, end før Gjennemlæsningen af disse Optegnelser. Det var som om han ved sin Svaghed stod mig nærmere end før, da jeg med en vis Frygt saae op til ham. Denne Følelse forsvandt nu, men gjorde Plads for den inderligste Kjær-

lighed.“ Konrad gik til sin Skriverpult og udtog deraf en lille Pakke, som han rakte Vennen, og efterat de begge havde gjort sig det saa bekvemt som muligt, toge de fat paa deres Beskjæftigelser.

Haandskriftets Indhold ville vi her gjengive.

I en temmelig tidlig Alder indtraadte jeg som Lieutenant i et Kavalleriregiment, der laae i Garnison i Dresden. Livet i mine Forældres Hus havde været saa ensformigt og trist, at enhver Forandring maatte ansees for en Gevinst, især i min Alder, da det Nye altid har en særegen Tillokkelse. Min Faders Pengeomstændigheder vare just ikke de bedste. Gjælden, som hvilede paa Godset, var gaaet fra Fader til Søn i flere Generationer, og voxede bestandigt. Som Følge deraf kunde jeg ikke erholde nogen synderlig Understøttelse hjemmefra, endskjøndt jeg var eneste Barn, og maatte derfor, saa godt jeg kunde, slaae mig igjennem med min Gage, og, naar den ikke vilde strække til, træde i mine Forfædres Fodspor og gjøre Gjæld. Da min Kredit ikke var synderlig stor, saa vare mine Hjælpekilder naturligvis ej heller mange, og, til min Ros være det sagt, jeg benyttede mig kun i den højeste Nød deraf, og betalte altid tilbage til den fastsatte Tid, saa at min Kredit af denne Grund dog bestandigt tiltog. Ikke heller følte jeg megen Lyst til at deltage i mine unge, men for største Delen rigere, Kameraters muntre Liv, men fordybede mig helst i mine Bøger, og som Adspredelse holdt jeg mest af at besøge Theatret, og navnlig tiltalte Balletten mig især. — Der var just ved denne Sidste, ansat en ung spansk Dandserinde, som ej blot gjorde Opsigt ved sin Dands og Mimik, men især ved sin store Skjønhed. Det var begribeligt, at Byens mandlige Ungdom, og navnlig den militaire Del af samme, søgte at gjøre den Skjønnes Bekjendtskab og vinde hendes Gunst, men uden Frugt. De strandede alle paa een Vanskelighed: Sproget; thi hun forstod nemlig kun sit Modersmaal. I denne Henseende var jeg dem Alle overlegen, da jeg i min Ungdom havde lært dette Sprog af min Hovmester, en gammel Franskmand, som i sine Studenteraar var bleven saa begejstret for Don Quixote og Calderon, at han besluttede, at læse dem i Grundsproget, og allerede havde bragt det til en temmelig Færdighed deri, da han ved en Slægtnings Bistand erholdt en Ansættelse som Lærer i Fransk samt andre Skolevidenskaber hos en spansk Adelsmands Sønner, og her fik han den bedste Leilighed til uddanne sit Sprogstudium til en høj Grad af Fuldkommenhed. Jeg hængte med Kjærlighed og Agtelse ved min gamle Lærer, som lige til det sidste Øieblik beholdt sin usvækkede Beundring for den gammelspanske Literatur; den ridderlige, romantiske Aand, der lever i denne, fandt let Gjenklang i mit Sind, og det varede ej længe, inden jeg fuldkommen delte hans Begejstring, saa at Cervantes's og Calderons Arbejder bleve min kjæreste Læsning.

. . . Jeg lod ej let nogen Forestilling gaae forbi, hvori den fejrede Dandserinde optraadte, og søgte altid at erholde en af de bedste Pladser. Dette var mig naturligvis ikke nok; men hvormeget jeg end grundede, saa fandt jeg dog ingen Lejlighed til at gjøre hendes personlige Bekjendtskab. Tilfældet var mig imidlertid gunstigere.

En Dag i Eftersommeren sad jeg og læste paa en Bænk i en lille Lystskov, som ligger omtrent en Fjerdingvej fra Dresden; min Lekture var et meget stirligt indbundet Drama af Calderon; thi Bogen var en Foræring fra min Lærer. Med Et hørte jeg et ængstligt Barneskrig paa dette ellers saa ensomme Sted. Uden lang Betænkning lagde jeg Bogen paa mit Lommetørklæde, idet jeg dels stolede paa min snare Tilbagekomst, dels at Stedet næsten aldrig besøgtes af Nogen, og ilede afsted. Efter at have løbet et Par Hundrede Skridt saae jeg, at det Hele indskrænkede sig til, at en lille Pige paa 5—6 Aar blev forfulgt af en stor Hund med Øen, uden at dog denne havde tilføjet Barnet nogen Skade; jeg jagede Hunden bort og blev et Øieblik hos den Lille indtil Barnets Fader kom tililende; han havde været inde i Skoven, og ved sin Bortgang overladt den lille Pige til en ældre Broders Varetægt, som imidlertid havde foretrukken at søge efter Bær i Stedet for at passe Søsteren.

Noget ærgerlig vendte jeg tilbage, gaaende, efter en Sædvane hos mig, næsten bestandig med Øinene fæstede mod Jorden; jeg var maaskee derfor kun henved tyve Skridt fra Bænken, da jeg løftede Øinene i Vejret, og saae en Dame staae ved denne med Ryggen imod mig, og, saavidt jeg kunde skjønne, med min Bog i Haanden. Da Gangen var bedækket med tykt Løv, havde hun ikke hørt mit Komme, og stod ganske rolig. Jeg standsede og betænkte mig paa, om jeg skulde gaae længer frem eller sagte fjerne mig indtil videre, og var til Trods for min Nysgjærrighed og et hemmeligt Haab, som hvidskede at det var Spanierinden, kommen til det sidste Resultat, da i det Samme en Hare sprang over Veien og forstyrrede hende i Læsningen. Hun saae sig om og blev mig vaer. . . Det var virkelig hende! . . . Jeg traadte uvilkaarligt et Par Skridt frem, medens

hun gjorde en Bevægelse, som for at lægge Bogen, men betænkte sig og gik mig i Møde, idet hun rødmende, men med et fortryllende Smil, hilste og bad om Tilgivelse, fordi hun, lokket af Bogens sirlige Ydre, var bleven fristet til at tage den i Haanden og til sin usigelige Glæde havde seet, at det var hendes Modersmaal, hvilket hun ikke længe havde læst.

Medens hun talte stod jeg tabt i Beskuelse. Mine Øine bedrog mig ikke; hun var langt skjønnere end paa Theatret. Hendes ravnsorte Lokker bølgede frit ned ad Nakken og kunde ikke dækkes af den hvide Atlaskes Hat; Øinene straalede med en Glands, der brændte ligesom den africanske Sols Straaler. Hun satte sig paa Bænken, og idet hun bøiede sig ned mod Bogen, som nu laae ved hendes Side, udfoldede sig for mit henrykte Blik den unge Spanierindes yppige og forføreriske Former.

Efter kort Tids Forløb hævede hun Øiet langsomt fra Bogen og saae spørgende paa mig. Jeg fik nu mit Mæle og medens jeg bestræbte mig for ved vistnok temmelig forslidte Smigrerier at vise hende min Opmærksomhed og Henrykkelse over Mødet, saa talte mine Øine, min Forvirring og Stammen med et andet og bedre Sprog end det Spanske, hvori jeg udtrykte mig og hvorfor jeg følte mig nødt til at bede om Overbærelse.

„Jeg forsikrer Dem, min Herre, at De langtfra taler Sproget saa ilde; ja, jeg er næsten vis paa, at De ved nogen Øvelse snart vil kunne bringe det til med Lethed at tale mit Modersmaal."

„Hvis De tillader, min Naadige, at jeg maa bringe Dem Calderons og flere spanske Digteres Værker, som jeg er i Besiddelse af, saa vilde De derved gjøre mig lykkeligere, end De nu er i Stand til at ane."

„Det vil være mig kjært at læse Noget; thi siden min Afreise fra Spanien har jeg ikke seet en Bog, jeg har kunnet forstaae; men De behøver ikke at bringe mig mere end et Bind ad Gangen; thi jeg er ingen flittig eller stadig Læserinde. Jeg trænger oprigtig talt ogsaa til lidt mere Selskab, end det, jeg nu har. Min Duenna som rigtignok bestandig er om mig, og stedse opholder sig i samme Værelse som jeg, er for gammel, og desuden lidt tunghør, saa at vor Underholdning ikke er synderlig levende. De kan altsaa gjerne med det Samme faae et Kursus i Spansk."

„Hos Deres Duenna?"

„Ja, hvis Dem saa behager, men jeg smigrer mig dog med, at min Udtale er bedre end hendes. Roland!" raabte hun og klappede i Hænderne. En smuk Jagthund kom løbende, og efter mange Kareser lagde den sig endelig ved hendes Fødder, medens dens klare brune Øine skuede op til Herskerinden, som imidlertid drillende satte sin udmærket smukke Fod, der var bedækket med Atlaskes Sko, paa dens Ryg.

„De boer maaske ikke i Dresden?" spurgte jeg.

„Nej eller Jo, som De vil; thi jeg har Afkrædelsesværelser der, og er nødt til at opholde mig en stor Del af Dagen i Byen; men bag den lille Høj hist henne ligger min ensomme Villa, hvor jeg tilbringer mine Hviletimer. Men Klokken er mange", sagde hun og saae paa et noget gammeldags Guldur. „Hvis De har Lyst, saa skal jeg dog nærmere vise Dem Stedet, for at De kan finde det, saafremt De en anden Gang vil besøge mig, og helst om Morgenen, inden jeg tager til Dresden?"

Hun reiste sig, og jeg gik ved hendes Side et kort Stykke Vej, men nu kom vi til et Sted, hvor den ene Trærod næsten laa ved Siden af den anden, og hun var flere Gange nær ved at snuble. Jeg fattede Mod og bød hende min Arm. Hun modtog Tilbudet med et Smiil, idet hun sagde:

„En Spanier vilde ikke have gaaet halvt saa langt ved min Side, uden at gjøre det, De nu anmodede mig om."

(Fortsættes.)

En Skaaltale.

Ved en Bryllupsfest for noget siden udbragte en Herre en Skaal for de unge Damer med følgende Ord: „Pigerne siger man, eller kunde man sige, skulle være og tillige ikke være som mange Ting. Pigerne skulle være som Snee, saa rene, og ikke som Snee: ikke saa lette til at smelte. De skulle være som de smaae Stjerner, saa lyse og klare og ophøiede over det Jordiske, og igien ikke som de smaae Stjerner: de skulle slet ikke lade sig see om Aftenen. De skulle være som en god Schweitzerost, saa behagelige og piquante, og igien ikke som en god Schweitzerost: de skulle ikke have saamange Øine. De skulle være som Smaafiskene, saa tavse, og igien ikke som Smaafiskene: de skulle ikke bestandig svæve paa Overfladen. De skulle være som Citronerne, der indvendig have en skjøn Stjerne, og igien ikke som Citronerne: de skulle ikke gjøre Nogen Livet suurt. De skulle være som de Kjerter, der lade deres Lys skinne i den huuslige Kreds, og igien ikke som Kjerterne, de skulle ikke altid ville pudses. De skulle være som en Bønnebog, der ikke blot kommer i Kirken om Søndagen, og igien ikke som en Bønnebog: de skulle ikke gaae derind i Guldsnit, med stive Rygge og prydede med Spænder. Saaledes, mine kjære Piger! saaledes kunde jeg fortælle Eder tusinde Ting, som I skulle være og tillige ikke være; men jeg siger Eder: I skulle være som Pigerne, det vil sige: som de vare; og I skulle ikke være som Pigerne, det vil sige: som de ere."

Nykjøbing. Udgivet af **W. F. Laubs Enke.** Redigeret af **Chr. Jørgensen.** Trykt i Laubs Enkes Officin.

For underholdende Æmner.

Tillægsblad til Lollands-Falsters Stiftstidende.

1847. Mai. № 6.

Rideknegten.

(Fortsat.)

Efter faa Minutters Forlob vare vi ved et lille yndigt Landsted; Døren var lukket; jeg ringede og en gammel Kone aabnede. Min Ledsagerinde hvidskede denne nogle Ord i Øret og sagde derpaa til mig:

„Min Duenna kjender Dem nu og veed, at jeg er visible for Dem om Morgenen. Og nu, Farvel, min Hr. Baron!... De studser, fordi jeg kjender Dem; De maa ikke undres derover, naar De betænker, hvor tit jeg har seet Dem i Theatret; en Konstnerinde trænger til Bifald og Paaskjønnelse, naar hun skal befinde sig vel; men hun er ej heller uskjønsom mod Konstens Yndere. Farvel!"

...Saaledes var da Bekjendtskabet stiftet, og dets Fortsættelse var endogsaa gjort mig let ved den Tilladelse, jeg havde erholdt til at besøge Gjenstanden for mine hede Ønsker. Med Langsel talte jeg Timerne til den næste Morgen, og kunde ikke faae Søvn i mine Øine hele Natten; jeg gjorde det omhyggeligste Toilette og ilede ud til Villaen, saa tidligt som det nogenlunde kunde ansees for passende. Hun smilede ved min Indtræden, bød mig at tage Plads lige over for sig; men gav tillige Duennaen et Vink om at blive i Værelset. Samtalen drejede sig mest om hendes Fædreland og Landsmænd, og enhver galant Ytring af mig lod hun uændset glide hen. Efter at have opholdt mig en Times Tid tog jeg atter Afsked.

Disse Besøg fortsatte jeg saaledes i et Par Uger uden at spore nogen mærkelig Forandring i hendes Opførsel, som vel var forekommende og venlig, men tillige gav min Phantasi frit Spillerum til at bevæge sig imellem Frygt og Haab.

En Morgen kom jeg lidt sildigere end ellers, ringede paa, og efter nogen Venten blev Døren aabnet af Damen selv. Da vi vare komne indenfor og havde taget Plads, begyndte hun Samtalen med at fortælle, at hun var upasselig og havde sendt sin Duenna til Byen for at kalde en Læge. Jeg blev forlegen og vidste ikke ret om jeg skulde blive eller gaae. Hun saae maaske min Tvivlraadighed og sagde:

„Forlad mig ikke; jeg er saa ængstlig ved at være ene, da jeg ikke befinder mig vel; netop i Dag har jeg ventet Dem, ja" — idet hun pegede paa sit Guldur — „endogsaa talt Minuterne til Deres Ankomst, og jeg begyndte næsten at frygte for, at der ogsaa kunde være tilstødt Dem en Ulykke. Og nu vil De allerede forlade mig igjen."

„Jeg behøver vel ikke at sige Dem, hvor lykkelig jeg er ved at være i Deres Nærhed, uden at den gode Marianna som et Gjenfærd gaaer og spøger omkring i Værelset. Ja, jeg føler med Smerte, at min Egenkjærlighed er saa stor, at jeg nær havde glemt, at det er ved Deres Lidelse, at jeg maa kjøbe min Lykke."

„Siden De er saa god, at ville holde mig med Selskab indtil hun kommer tilbage, saa undskyld ogsaa, at jeg tager mig en Patients Rettigheder og gjør mig det lidt mageligt." Med disse Ord kastede hun sig i en halv hvilende Stilling paa Sophaen og vedblev derpaa: „De kommer til at flytte Dem lidt nærmere; thi jeg kan ikke godt taale at tale højt."

Jeg satte mig ved hendes Side paa en Stol og betragtede den blomstrende Pige, som for en Stund lukkede sine Øine ligesom af Træthed. Men det var kun i nogle Sekunder, at ligesom en let Sky havde dækket disse tindrende Stjerner. Hendes Blik hvilede næsten med Vemod paa mig, idet hun atter begyndte:

„I denne Nat og i disse Morgentimer har jeg følt hvad det vil sige, at staae ene i Verden, uden Forældre, Slægt og Venner."

„Uden Venner, siger De, Rosaura?"

„Der er min Haand, tilgiv mig. Jeg skal ikke oftere gjøre Dem Uret."

Idet jeg holdt hendes Haand indesluttet i min, følte jeg, at nu eller aldrig maatte den afgjørende Time være kommen, og jeg troede at bemærke en Sitren, da hun sagte trak den tilbage. Jeg greb et Bind af Calderons Skuespil, som laae paa Bordet, viste hende nogle Linier deri, og bad hende om at læse dem. Hun læste først med et Smil, men rødmede derpaa, lod Bogen synke lidet, og kastede et Sideblik paa mig; læste atter og reiste sig tilsidst opret i Sophaen.

„Er De fortørnet, Rosaura?"

„Jeg fortørnet? Tvertimod De er kun altfor galant."

„De vil da ej forstaae mig."

Hun blev pludselig alvorlig og svarede: „Jo, jeg har forstaaet Dem."

„Og Deres Svar?!" raabte jeg paa engang heftigt og bønfaldende. Hun svarede Intet; men saae paa mig med et Blik, der gjorde samme Virkning, som naar Solens Straaler bryde igjennem en mørk Sky. Jeg aabnede mine Arme, og hun skjulte sin Rødme ved mit Bryst.

.... Tiden floi, og det var allerede langt op ad Formiddagen, men Duennaen vendte endnu ikke tilbage.

„Den Gamle er istand til at bringe Lægen med", sagde jeg, efterat Rosaura havde begyndt at yttre sin Utaalmodighed over Duennaens Udeblivelse.

„Det vil jeg ikke haabe; thi sandt at sige, saa troer jeg at Sygdommen næsten er gaaet over. Desuden sagde jeg til hende, at hvis hun ikke traf Lægen hjemme, skulde hun ingen videre Anstalter gjøre; men blot kjøbe et simpelt Lægemiddel paa Apotheket, hvilket jeg plejer at anvende som Husraad. Men den stakkels Gamle kommer saa sjelden til Byen, at hun nu benytter Lejligheden, skjøndt Klokken rigtignok er bleven temmelig mange ... Det er dog et kjedeligt, gammeldags Uhr! Tallene ere saa utydelige, at man maa stirre sig blind for at kjende dem. Forleden Dag gik jeg forbi Hofuhrmageren; der laa et nydeligt Uhr i Vinduet, og af Nysgjerrighed lod jeg siden forhøre om Prisen, men den var vel høi." Her undslap hende et lille Suk. „Maaske er det nu allerede solgt, ellers vil jeg i Overmorgen ... Men der kommer endelig Marianna."

Den Gamle traadte ind og berettede, at Lægen var rejst paa Landet, og at hun derfor blot havde været paa Apotheket, hvor hun maatte vente „forskrækkelig længe".

Mine Forretninger nødte mig nu til at sige Farvel; ved Afskeden hvidskede Rosaura: „Hvis vi ikke skulle sees i Morgen, saa kom for Alting i Overmorgen."

Da Marianna lukkede mig ud, spurgte jeg: „Hvad Mærkeligt skal der skee i Overmorgen, Marianna?"

„Veed De maaskee ikke, at det er min Herskerindes Fødselsdag?"

„Saa! Nej det vidste jeg ikke."

„Ja, ja! da er Hr. Baronen nu bleven saa meget des klogere. Farvel, Hr. Baron!"

... Min Kjærlighed var endnu altfor ung til, at jeg skulde vente til i Overmorgen med at aflægge Besøg, naar jeg kunde gjøre det Dagen i Forvejen. Derfor indfandt jeg mig som sædvanligt og hun modtog mig meget venligt. Vi spadserede omkring i Haven Arm i Arm og jeg afmalede hende med Phantasiens meest glimrende Farver hvorledes jeg vilde indrette det gamle Felsenau saaledes, at det ret skulde passe for dets tilkommende smukke Herskerinde. Saaledes skuffede jeg i min Ungdoms glade Drømme baade mig selv og hende. Jeg glemte aldeles, hvorfra Midlerne skulde komme til alle disse Herligheder. Hun lyttede taus til min Beskrivelse af vort tilkommende Liv, men kastede et gjennemtrængende Blik paa mig idet hun spurgte: „Men, kjære Hugo! er Du ogsaa aldeles overbeviist om, at dine Forældre ville give deres Samtykke til vor Forbindelse?"

En kold Gysen gjennemfoer mig, og Tvivlens Dæmon klyngede sig til mit Hjerte.

„Er Du ogsaa vis paa", vedblev hun med stigende Varme, „at de gjøre en Undtagelse fra den almindelige Regel, troer Du, at de i deres Adelsstolthed ville indvillige i, at deres Søn, deres eneste Søn, vælger en Uadelig, ja, hvad der er værre endnu, en Dandserinde, til sit Livs Ledsagerske?"

„Maaske ikke. Men det veed jeg, at de kun skal have Valget mellem, om vort Familienavn skal udsletes af Jorden, eller om de vil anerkjende mit Hjertes Valg, hvad enten det saa falder paa en Adelig eller Uadelig, ja selv om denne Uadelige var Dandserinde."

„Har været, skal du sige; jeg har besluttet ikke oftere at betræde Scenen. Du forbauses, og dog er det især for din Skyld, at det skeer. Ønsker Du, at tusinde Øine, tusinde med Glas bevæbnede Øine, skulle spejdende iagttage hver Bevægelse af den Kvinde, som Du elsker, og som du engang vil kalde din Hustru? Jeg seer paa Dig, at du billiger min Beslutning. For din egen Skyld er det ligeledes nødvendigt, at vor Forlovelse holdes hemmelig; jeg vil nødig, at dine Forældre skulle berøve Dig nogle af dine Ressourcer, som Du nu maaske mere end nogensinde før kan trænge til. Men lad det derfor være en Hemmelighed for Alle, selv for din bedste Ven. Hvilken Fare er mit Rygte ej udsat for, hvis man skulde komme paa Spor efter, hvad det er, som leder dig til disse ensomme Spadseregange. Og hvad Garanti har jeg for, at Du ikke vil misbruge min hensynsløse Tillid?"

„En Mands Ord, som Officer og Adelsmand."

„En Mands Ord! O! hvor mange Qvinder have ej stolet paa den Sæbeboble, som kaldes „„en Mands Ord"", hvor mange knuste Hjerter have ej for sildigt beklaget, at de havde stolet paa Noget, som lød

saa stort og betydede saa lidet. For dette Ord skal jeg sætte mit Rygte, en Qvindes bedste Eiendom, paa Spil? Og selv om I oprigtig mene Eders Løfte i det Øieblik, I udtale det; hvor foranderligt er dog ikke Eders Sind... Vor Forlovelse skal være hemmelig, Du tør altsaa ei for Nogen broute af din Sejer over den stolte spanske Dandserinde; Du tør ej vise Dig triumpherende med hende, som tusinde beundrende Øine have fulgt. Men vil ej dette Forhold, naar den første Tids Kjærlighedsrus er bortdunstet, blive Dig altfor ensformigt? Og vil vor Forbindelse ikke blive skudt saa langt tilbage i Tiden, at Ungdommens Roser forlængst ere falmede paa mine Kinder, naar Timen engang slaaer, da Du er aldeles uafhængig. Har Du betænkt alt dette, min kjære Ven?"

„Du maler med for mørke Farver, min Rosoura. Om faa Aar tør jeg vente at blive Ritmester, og da er jeg uafhængig af mine Forældres Understøttelse."

„Og vil Du finde Dig tilfreds med de trange Kaar, hvorunder Du, indskrænket til din Gage, vil komme til at leve?"

„Din Kjærlighed vilde være mig nok."

„Det troer Du nu, forelskede Sværmer", svarede hun, og saae ømt paa mig; „men som Ægtemand forandres let Anskuelserne... Som Ægtemand... Du har faaet mig til at drømme mig ind i en fjern Fremtid, som jeg maaske aldrig vil see. Min Moders Exempel burde være mig en Lære. Ogsaa hun blev elsket af en ung, en rig og smuk Adelsmand i vort Fædreland; ogsaa han bedaarede hende med fagre Ord; ogsaa han gav hende tusinde Løfter, hvoraf han ikke holdt et eneste. Ak! havde min Moder blot i hans Kjærlighedsrus modtaget det Ægteskabsløfte, han vilde give hende, saa havde baade hun og jeg ikke seet den Fremtid, som kom. Men hun stolede ubetinget paa ham og hans Eder.... Og han forlod hende og sin Datter. — Og Du vil have, jeg skal troe paa en Mands Ord; jeg, som har seet min Moder døe i Elendighed og med et knust Hjerte; hun, som var sin Faders Stolthed, døe fattig, elendig og vanæret...." En Taarestrøm randt ned af hendes Kinder. Jeg trykkede hendes Haand til mit Bryst, men tang.

Ved Afskeden bad hun mig atter at komme næste Dag, og tilføjede med et Smil, da hun saae min Forstemthed: „I Morgen ville vi fryde os ved Øieblikket, og ikke, som i Dag, forbitre vor Kjærligheds Vaar med mørke Tvivl om Fremtiden!"

Rosaura og jeg havde aftalt, at vi først skulde mødes om Eftermiddagen, da mine Kaldspligter denne Formiddag tvang mig til at blive i Dresden. Strax efter Middag maatte jeg hos en Pengemand søge at skaffe mig et Laan af 100 Ducater, hvilket først lykkedes efter nogen Møje og ikke uden store Opofrelser; men jeg indsaae Nødvendigheden af, at Rosaura, som lagde saa stor Vægt paa Livets ydre Glands, ikke skulde mærke min Mangel paa Formue. Da jeg havde faaet Pengene gik jeg ind hos Hofuhrmageren, og efterat have beseet hans Lager valgte jeg et overordentlig smukt Gulddamenuhr til en Pris af 50 Dukater. Jeg erkyndigede mig nu nøje om han intet smukkere havde; dette benegtede han og tilføjede: „Hr. Baronen kan være fuldkommen overtydet om, at De ikke let vil finde et saa smukt og godt Uhr; det har saamænd endogsaa tildraget sig den smukke spanske Dandserindes Opmærksomhed; thi hun har ladet spørge om, hvad det skulde koste, men dog uden at bede mig holde det tilbage."

Jeg havde nu Vished i min Sag, og gav mig paa Vejen til Rosauras Villa. Ved min Indtræden gik hun mig i Møde med et glædestraalende Ansigt og sagde: „Hvor Dagen dog har været mig lang, og hvor har jeg ikke længtes efter at Solen skulde dale; Vejret er endnu saa ganske sommerligt, skjøndt det er i September; lad os derfor i det Frie betragte Solens Nedgang." Idet hun kastede et tyndt Shawl over sine Skuldre, sagde hun: „Hvad troer Du vel, det er i Dag?"

„Nu."

„Det er min attende Fødselsdag."

„Ah, jeg gratulerer, eller rettere sagt, jeg burde snarere gratulere mig selv til den Lykke, som Himlen har forundt mig ved at gjøre dit Bekjendtskab. En lille Anelse har jeg dog havt; see her, min Rosaura!"

Hun aabnede den lille Kasse, jeg rakte hende, og udstødte et Glædesskrig.

„Hvilket dejligt Uhr; netop det jeg havde seet paa. O, hvor jeg takker Dig."

Hun slyngede sine Arme om min Hals og et af hendes Flammekys brændte paa min Læbe.

„Det er dog bedst at gjemme det til en anden Gang. Men hvad er det for et Papir, som ligger der paa Bunden af Kassen. . . . Ah, hvad seer jeg! . . . Og hvor smukt er det ikke affattet, min Hugo . . . altsaa Du giver mig dit Løfte om Troskab for Gud og Menneskene, for Tid og Evighed. Du erkjender mig for din retmæssige Hustru, under alle Livets Forhold og Omverlinger . . . Men lad os kaste det i Ilden. Jeg stoler ubetinget paa paa dit Ord. Og hvad er desuden et Løfte om Troskab, naar Kjærligheden, som er Troskabens

Sjæl, er flagret bort; hvad nytter det en Kvinde, at hun kan gjøre Fordring paa en Mands Haand, naar hans Hjerte ej længer tilhører hende?"

„Du har Ret. Men det er ej altid at Sagen viser sig fra det Synspunkt. Jeg har alvorlig overvejet hvad Du sagde i Gaar, og giver Dig dette Document, om ikke for Andet, saa blot for at vise, at jeg er beredt til at bringe ethvert Offer, som fortsynede og beregnende Mennesker ville kalde det, for at vinde din Gunst."

„Nu vel da, som et Tegn paa din Kjærlighed vil jeg gjemme det. Men lad os nu gaae lidt, inden vi drikke The."

Vi vandrede Arm i Arm omkring i Haven og den ensomme Skov. Solen var for længe siden gaaet ned, og Dæmringen stærk tiltagen, da vi begave os paa Hjemvejen, og Maanen kastede blot et svagt Skjær. Luften var lummer og kun sagte Vindpust afkølede den trykkende Hede. Vi kom i Haven forbi en lille Løvhytte. Rosaura standsede og viftede med sit Lommetørklæde.

„Hvis Du vil, Hugo, saa lad os hvile lidt i denne lille Løvhytte, hvor jeg saa tidt sidder og læser i Calderon, medens jeg tænker paa Dig."

Hun havde Ret ... den var kun lille ... men hvad gjorde det, at jeg troede at maatte slynge min Arm om hendes Liv, at hun maatte hvile sit Hoved mod mit Bryst; var den ej netop stor nok til Tvende? En enkelt Sangfugl kvad melodisk for sin Mage, mens en Bæk ensformig mumlende løb forbi bag ved os. En Luftning viftede Rosauras Florshawl tilside; Maanens Straaler faldt ind i Løvhytten, da min Læbe berørte hendes hvide Skulder; en sagte Sitren gjennembævede hende, men hun rejste sig og sagde:

„Det er koldt, Hugo! lad os gaae ind og drikke vor The."

.... Then var drukken, Lampen brændte mat og døsig, og Luften var tung og trykkende i Værelset.

„Jeg føler mig saa underlig tilmode", begyndte Rosaura, „naar jeg seer Lampens svage Straaler der, hvor ellers Solens stærke Glands udbreder Lys i hver Krog. Det gjør mig melancholsk at tænke paa Nordens kolde lange Vinter, men idag maa denne Følelse ej faae Overhaand." — Hun rejste sig og traadte til Vinduet. „Kom, Hugo! og see, hvor Maanen nu skinner klart derude og skaber en anden Dag, som vel kun er et Spejlbillede af den virkelige, men dog altid en Dag."

Ved denne Tiltale rejste jeg mig fra Sophaen, hvori jeg sad og traadte ligeledes hen til Vinduet, og saae et yndigt Landskab ligge udbredt for mit Blik.

(Fortsættes.)

En Drøm.

En Dag, udpiint af Sygdoms bittre Qval,
Jeg halv fortvivlet kaldte Dødens Herre,
At føre mig fra Jordens Jammerdal
Hen til et Sted, hvor Lidelser er færre.

Knap havde jeg det sidste Ord udtalt,
Da saae jeg Dødens Drot paa stærke Vinge
— Som han saa tit og er ofte afmalt —
I Taager svøbt, til Jorden ned sig svinge.

„Nu vel, her er jeg! Brister alt dit Mod?
Du veed jo, jeg har ikke Tid at vente.
Du skjælver, troer jeg; Du har ei gjort Bod —
Ja saa! Dig kan jeg meer end tidsnok hente."

„O nei, Hr. Død! den Leg vi lege ei;
Men hvis Du vil, lad kortest Straa os trække,
Og taber jeg, da vandrer jeg din Vei,
Hvis ikke, stiller Du mig i de Karskes Række."

„Lad gaae!" saa mumlede den barske Død,
Og rysted utaalmodig med sin Vinge,
Imens paa Marken et Par Straa jeg brød;
Men Hjertet banked, thi mit Haab var ringe.

Dog, Livets Engel seired — Døden svandt —
Ny Kraft jeg følte til mit Hjerte strømme,
Og Blodet let og rask i Aaren randt,
Og Diet lyste frit for Tungsindsdrømme.

Hver Muskel svulmede af Ungdomsmod,
Hvert Lemmod var bøieligt og smidigt,
Jeg nyfødt var fra Hoved indtil Fod;
Mit Legem var ei meer sin Herre stridigt.

Alvorlig stirred jeg i Bækkens Speil:
Var det mig selv, hvad heller var det ikke;
Thi uden mindste Lyde, Meen og Feil,
Et andet Jeg stod der for mine Blikke.

„Saa er det sandt, jeg vundet har mig selv!
O, hvor jeg længes efter ret at virke;
Nu frisk til Kampen frem; hver Nidding skjælv,
Som Veien spærre vil til Sandheds Kirke!"

Jeg greb en Steen og slynged den paa Stand
Imod et Maal, som laae hin Side Bækken,
Og raabte lydt: „Saa segne skal forsand
Hvert Niddingsværk, nu skjult af Mørkets Dækken!"

— — Men ak! hvor smerted det ei i min Arm,
Da tungt den faldt paa Sengens haarde Side,
..... Det var en Drøm! en Drøm, o bittre Harm!
Det var en Drøm kun til mit Hjertes Qvide.

A—v.

Nykjøbing. Udgivet af W. F. Laubs Enke. Redigeret af Chr. Jørgensen. Trykt i Laubs Enkes Officin.

For underholdende Emner.

Tillægsblad til Vossands-Talsters Stiftstidende.

1847. Juni. № 7.

Ridekneglen.

(Fortsat.)

Rosaura stod tilsyneladende tabt i Beskuelsen, men mit Øje vendte snart tilbage fra Egnens Skjønhed til den herlige Kvindeskikkelse, som stod ved Siden af mig. Hun blev mit brændende Blik vaer og holdt Haanden for mine Øine, idet hun udbrød:

„Det var ikke efter Aftale. For at betragte det smukke Landskab, bad jeg Dig om at komme hen til Vinduet, men ikke for at Du skulde ligesom fluge mig med Øjnene."

„Ja, denne Egn er smuk; det gjør Din Smag Ære, at Du har valgt et saa yndigt Opholdssted; men jeg maatte have en slet Smag, hvis jeg kunde finde disse døde eller slumrende Masser af Træer og Buske, af Luft og Vand, af Bjerge og Klofter, med alle deres Dyr, Fugle og Fiske, saa skjønne som et eneste selvbevidst Væsen, der staaer foran mig i sin Skjønheds hele Pragt, med Skaberens Mærke, med Intelligentsens Stempel paa sin Pande, omgiven af Kvindelighedens Nimbus, der paa engang fortryller og opflammer. Og af denne Egn, der udbreder sig for mit Blik, er der ikke et Græsstraa, som tilhører mig, ikke en Fugl, jeg har Ret til at fange. Og Du, min Guldfugl, Du har sagt, at Du er min .... min ... hvilken Klang ligger der ikke i dette Ord ... og hvilken Ret ——— Du slaaer Øjet ned ... o hæv det atter! lad mig igjen spejle mig i dit Blik .... See, Rosaura, hvor Stjernerne tindre frem, see hvor Nattens Dronning straaler i sin Glorie. — O, hvad er Jorden mod Himlens uendelige, stjernebesaaede Hvælving, Tusinder og atter Tusinder af Verdener; et Billede paa Livets Evighed og Uforgængelighed, et Hvilepunkt for Menneskeaandens rastløse Higen ud over det Endeliges Grændser. O, hvad er Dagen imod Natten! den forurettede, tilsidesatte Nat! Du mørke Nat — og dog tænker man allerklarest i dit Skjød; du tause Nat, som er Vidne til Menneskeaandens Arbejden, mens Dagen lit kalder den til Trælletjeneste; du stille Nat, som lader Drømmens gyldne Billeder drage forbi den Fattige og Elendige, som om Dagen kun kjender Kummer og Savn; du skjønne Nat, som i Kjærlighedens Favn lader den Arme glemme, at der findes Ulighed i Verden — thi Kjærlighed gjør jo Alle lige; du rolige Nat, som dulmer den Syges Smerte, naar han om Dagen har kastet sig frem og tilbage paa sit Leje; du hellige Nat, som seer Angerens Taarer flyde og hører Hjertets brændende Bønner; du milde Nat, som vederkvæger, styrker og beroliger Sindet, og lader os om Morgenen see Alt i et andet Lys. Og dig vil man bytte for Dagens travle, ængstlige Arbeide, for Dagens Møje og Savn. Dagen er Livet, Natten Døden, siger man. Ja det er sandt, thi Døden er jo Livets Port, Indgangen fra det Forkrænkelige til det Uforkrænkelige .... Elskede Rosaura! Vort Jordliv er ej blot et Led af den uendelige Kjæde af Tilværelser, men det er i og for sig en selvstændig Tilværelse, og Natten prædiker allerstærkest Livets Evangelium, thi i Nattens Skjød fødes Livet. Rosaura, hører Du ikke denne Stemme hvidske gjennem Naturens Stille, seer Du ikke, at nu er selv det svageste Spor af Aftenrøden forsvunden ... Nattens Mysterier begynde. Rosaura, Hjertet svulmer og gløder i Drømme i den dybe Nat ... Hvil dit Hoved imod mit Bryst; paa dette Drømmehav ville vi vugge os ....

— — — — — — — — — — — — — —

Solens første Skjær viste sig allerede, da jeg befandt mig paa Tilbagevejen til Dresden. Den vaagnende Natur udfoldede sin Skjønhed for mit Blik, men mit Øie saae Intet af dens Herlighed, ja selv Solens første Straaler kunde jeg ikke taale, og Blikket sænkede sig ned mod Jorden; Fuglenes glade Morgensange fandt ikke Gjenklang i mit Bryst, og ellers plejede jeg dog glad at blande min Stemme med deres, og som Skabningens Ypperste ogsaa bringe min Tak for Skaberens Trone. Jeg slentrede langsomt hjemad, døv og blind for Alt, hvad der omgav mig; kun een Gang foer jeg op ved en Lyd; det var en Bondepige, som hilsede mig med et „god Morgen"; jeg plejede næsten hver Dag at møde hende paa Udvejen til Rosauras Bolig; denne Gang var det paa Hjemvejen. Jeg stirrede paa hende; det var som som om jeg læste et Spørgs-

maal i hendes Ansigt; et Spørgsmaal, som jeg ikke kunde besvare. — Endelig naaede jeg min Bolig og traadte netop ind ad den ene Dør som min gamle Vertinde, med Præsenterbakken i Haanden, kom ind ad den anden; hendes Øje vandrede fra mig og til mit urørte Leje, og derpaa hvilede det atter med Strenghed paa mig.

„Hr. Baronen har maaskee allerede drukken The i Dag."

„Nej, kjære Madame Schmidt — jeg — jeg — har været til ... en lille ... Fest."

„Ja saa! ... Hr. Baronen er naturligvis sin egen Herre, og det tilkommer ikke en stakkels gammel Kone at blande sig i Deres Affairer; men tag Dem i Agt, Rygtet fortæller allerede Adskilligt."

„Saa? Hvad fortæller da den løgnagtige Bagvadskelse? Jeg skulde dog mene, at jeg ikke kommer i slet Selskab; at jeg hverken spiller eller drikker."

„Nej bevares! det veed jeg meget vel, men man siger, at Hr. Baronen holder altfor meget af .... Dands .... og .... see Dem bare selv i Spejlet...."

„Ja, De har Ret, men naar man har dandset en heel Nat, saa seer man ikke godt ud, naar man vender tilbage fra Ballet."

„Nej, det er sandt! men det undrer mig dog lidt, at Hr. Baronen har dandset i Frakke .... men det var vel i en Vennekreds .... maaske lutter Herrer .... Men nu havde jeg dog nær glemt det igjen; der var i Gaar et Bud fra en Familie — jeg kan ikke strax komme paa Navnet — som lod spørge, om Hr. Baronen ikke gav Undervisning i Spansk. Jeg gav et dygtig studst Svar, men saa svarede den uforskammede Tos, at hun havde hørt, og det var hele Byen rundt, at De gav den smukke spanske Dandserinde Timer .... i Tydsk, saa at De rimeligviis maa kjende det spanske Sprog, da Gud og hver Mand veed, at Dandserinden ikke forstaaer et Ord andet end Spansk. Det er dog skrækkeligt, hvad Folk kan finde paa. En god Morgen, Hr. Baron!"

Ja det var rigtignok en behagelig Morgen! Jeg ærgrede mig over mig selv og over hele Verden, og besluttede ikke at besøge Rosaura for det Første, og for at holde min Beslutning gik jeg i Seng og sov hele Dagen og Natten med. Næste Morgen var jeg noget bedre stemt; men da jeg havde adskillige Forretninger, kunde jeg først gaae ud seent om Eftermiddagen. Det var ikke min Hensigt at besøge Rosaura, men imedens jeg gik og grublede over Et og Andet, saa vandrede Fødderne mekanisk ad den vante Vej, saa at da jeg endelig vaagnede af mine Drømmerier, Halvdelen af denne var tilbagelagt. Og hvorfor skulde jeg ikke besøge hende? Dette Spørgsmaal formaaede jeg ikke at besvare, skjøndt der var en Stemme i mit Bryst som utydeligt talte derimod. Hun tog venligt imod mig og vilde rimeligvis gjøre et Spørgsmaal, men da hun saae min mørke Mine betragtede hun mig blot i Taushed, og satte sig paa en Stol medens jeg tog Plads i Sophaen, hvorpaa Samtalen førtes koldt og tvungent en Times Tid, indtil jeg tog Afsked og gik hjem.

Næste Dag kom jeg igjen ved samme Tid og Konversationen førtes omtrent paa samme Maade. Endelig reiste hun sig fra Stolen, nærmede sig mig og lagde sin Arm om min Hals, idet hun hvidskede neppe hørligt: „Er Du fortørnet, og paa hvem? Kan det Skete gjøres usket, eller ønsker Du det usket." Der laae en saadan Blødhed og Ømhed i Stemmen, at om jeg end havde ønsket det, saa vilde det dog være en himmelraabende Uretfærdighed af mig at gjøre hende nogen Bebrejdelse, hende, som havde hengivet sig aldeles i min Magt, med Haab og Fortrøstning til min Kjærlighed.... Og desuden, var hun ikke min Hustru for Gud? — Jeg trykkede et af Kjærlighedens hede Kys paa hendes Læber, og hun sank i mine Arme.

Saaledes hengik nogle Maaneder i uforstyrret Kjærlighedsrus. — En Formiddag var jeg i Færd med at gaae derud, da jeg i min Gadedør traf Postbuddet, som overrakte mig et Brev, hvilket jeg stak i Lommen og fortsatte min Vej. Da jeg havde været noget hos Rosaura, som efter Sædvane sad ved min Side med sit Arbejde, saa huskede jeg paa Brevet, tog det frem, brød Seglet og begyndte at læse. Det var fra min Moder, som skrev, at min Fader var bleven meget syg, og at Lægen ikke havde givet synderligt Haab, og bad mig saa snart som muligt at komme hjem. Jeg fortalte Rosaura Indholdet, medens min Haand legede med hendes Lokker.

„Nu vel", sagde hun, „saa er der maaskee des kortere Tid til vor Forbindelse." Hun mærkede vist ikke, at min Haand uvilkaarligt trak sig tilbage fra hendes Lokker; thi hun begyndte at udmale, hvorledes det gamle Herresæde skulde moderniseres, naar vi flyttede derind og toge det i Besiddelse.

Endelig afbrød jeg hende med de Ord: „Du glemmer to Ting, Rosaura!"

„Og hvad er det?"

„For det Første, at det er over min Faders Lig, at vi skal gaae ind til denne Herlighed."

„Kjære Hugo! Jeg troede ikke at skulle høre en

saadan Indvending af Dig. Naar man vil Maalet, saa maa man ikke tage det saa nøje med Midlerne; Du ønsker, at jeg skal blive din Kone!" sagde hun med Heftighed, idet hun lagde sin Haand paa min Arm; „Ikke sandt?"

Jeg kyssedede hendes Haand, men tang.

„Vi ville ikke foregøgle os med forfængelige Drømme, kun din Faders Død kan sætte Dig i den Stilling, at Du kan leve uafhængig. Hvis Du altsaa ønsker vor Lykke, saa kan Du ikke bedrøves ved at Hindringen for den falder bort. Og desuden er det ikke saaledes i hele Livet? Er ikke især Embedsbanen underkastet denne Lod. Lige fra Kongesønnen og til Husmandens Søn, der venter paa, at den Gamle skal gjøre Plads, for at han kan flytte ind med sin Brud i den faldefærdige Hytte, er det vor fælles Arvelod. Lad os ikke være fejge nok til at skjule Sandheden for os selv ved Hykleri."

Hun havde reist sig; en flammende Ild straalede af hendes Øine, hendes Læber svulmede af Livslyst og hendes yppige Former vare omstraalede af Livets fulde Glorie.

Jeg følte, at der laae mangen bitter Sandhed skjult i hendes Ord, men hvilken frygtelig Ukjærlighed laa der ikke tillige .... hvilken Forgudelse af sit eget Jeg .... hvilken skrækkelig Forestilling, naar vi vugge vort første Barn i vore Arme, at tænke, at ogsaa dette engang vil betragte vort Liv med skjæve Blik, at ogsaa det i sit Hjerte hemmelig ønsker vor Død, medens dets Læber udtale kjærlige Ord.

Jeg trak hende ned ved mit Side, og sagde: „Stakkels Rosaura, Du veed ikke hvad det vil sige, at have Forældre. Din Fader fortjente ikke din Kjærlighed, og din Moder har sikkert skildret Dig Livet og Menneskene med de mørke Farver, som den Ulykkelige saa gjerne betjener sig af."

Hun drog et dybt Suk og svarede: „Min Moder har lært mig, at alt er Bedrag, og at der kun er Et, som har Værdi, og det er — Penge. — Men hvad var det Andet, Du vilde omtale?"

Med en kold og skærende Stemme sagde jeg, medens Tungen næsten nægtede mig sin Tjeneste: „Rosaura! det Andet, som fattes mig, er — P e n g e!"

Hun blev bleg som Døden, hendes Øine tabte deres Glands, og hun sank tilbage i Sophaen. Jeg vilde understøtte hende; men hun fattede sig hurtig og svarede: „Jeg takker Dem, Hr. Baron! — Paa et bedre Gjensyn, Hugo! Farvel!"

Hun rakte mig Haanden til Afsked, og jeg forer afsted, martret af pinlige Forestillinger.

To Dage derefter var jeg allerede paa mine Forfædres Borg. Min Faders Sygdom var af en høist betænkelig Natur, og flere Dage gik hen, uden at vi spørede nogen Forandring. Han var imidlertid aldeles aandsfrisk og i fuldkommen Besiddelse af sine Sandsers Brug, saa at jeg ikke havde opgivet Haabet om hans Frelse. En Eftermiddag, da han syntes at befinde sig lidt bedre, sad jeg ved hans Seng og læste høit for ham.

„Hør Hugo!" afbrød han mig, „hvad har Du i Sinde at foretage Dig, naar jeg er død?"

„Kjære Fader! jeg vil haabe, at den Tid endnu er fjern."

„Deri tager Du feil, min Søn! jeg føler bedst min Tilstand og er beredt paa Døden; sig mig derfor oprigtig, om Du ikke vil tage din Afsked og selv bestyre Godset."

„Jeg kan just ikke sige, at jeg føler nogen stor Interesse for den militaire Stand; men jeg frygter for at mit Kjendskab til Landvæsenet er altfor ubetydeligt til at jeg kan overtage Godsbestyrelsen."

„Nu vel, det kan læres, naar Du blot føler Lyst dertil. Jeg har tænkt paa, om Du ikke burde gjøre en Reise, dels for at see Dig om og lære Menneskene og Naturen at kjende, dels ogsaa for specielt at lægge Dig efter Landvæsenet... Jeg vil ikke foreskrive Dig nogen Rejseplan, men Et vil jeg dog bede Dig om, og det er, at Du vil besøge Lombardiet, hvor jeg er forvisset om, at Du hos Grevinde Strahlenheim vil blive modtaget paa det Bedste. Aabn Chatollet, Hugo! og tag af den lille Skuffe til Venstre det Brev, som findes der, og som er adresseret til „Grevinde Strahlenheim paa Bellegarde". Ved Siden af Brevet staaer en lille forseglet Æske, overræk hende ligeledes den, men ikke første Gang, Du taler med hende. Det er ikke nødvendigt, at Du fortæller dette til din Moder, forstaaer Du mig, endskjøndt begge Dele ikke indeholde Andet, end hvad hun forlængst kjender. Gjem det vel, min Søn, og forlad mig nu, thi jeg ønsker at sove."

.... Hans Bedring var desværre ogsaa kun forbigaaende; Sygdommen tog atter til, og tre Uger efter min Hjemkomst sov min Fader rolig hen.

Efterat han var begravet gjorde jeg mig bekjendt med min oeconomiske Forfatning, og endskjøndt den var langt fra at være glimrende, saa var den dog bedre end jeg havde ventet. Jeg optog et Laan paa 2000 Thlr. hos vor gamle tro Forvalter, for dermed at betale min Gjæld og for at gjøre en kort Udenlandsreise. Da alt dette var bragt i Orden skyndte jeg mig med at komme

til Dresden eller egentlig til Rosauras Villa. Dog var det ikke længer med den feberagtige Længsel, som tidligere, thi jeg følte, at hun ej mere vilde være mig unndværlig. Scenen imellem os den sidste Aften var mig i friskt Minde; den havde ladet mig gjøre et Indblik i hendes Charakter, som ingenlunde var behageligt for mig. Men hun havde mit Ord... og desuden... Jeg stod ved Døren; den var lukket... jeg ringede... der kom Ingen. Der var altsaa intet Andet at gjøre end at begive mig til mit Logis i Dresden. Ikke saasnart var jeg traadt ind i mit Værelse, før min Vertinde bragte mig et Brev, som var kommen Dagen i Forvejen. Jeg brød det fuld af Forventning. Det var fra Rosaura, som skrev, at hun havde forladt Dresden med en italiensk Opera- og Balletdirecteur, og vilde attet forsøge sin Lykke paa Brædderne. Hun underrettede mig endvidere om, at vort Samliv ikke vilde vorde uden Frugt, men at hun foretrak det frie Theaterliv i Syden for at indespærres paa en gammel skummel Ridderborg, hvor hun vilde komme til at lide under en fornem Fattigdoms Elendighed. Hun havde hos Directeuren udgivet sig for Enke, og troede uden Vanskelighed at kunne spille denne Rolle.

Jeg blev mere glad end nedslaaet efter dette Brevs Læsning. Det bedrøvede mig blot, at det uskyldige Barn skulde forblive i en Qvindes Hænder, som jeg, efter hvad der var sidst passeret, ingenlunde kunde agte, og hvis Pengebegjerlighed stødte mit aristokratiske Sind og saarede min Forfængelighed. (Fortsættes.)

Et Par Ordsprog med Bemærkninger.

(Efter Hebel.)

„Een Nar kan spørge om Mere, end ti Kloge kan svare paa." Heri ligger en dobbelt Sandhed. For det Første kan det eenfoldigste Menneske spørge om det, hvorom selv den Viseste ikke veed at give Besked. Thi det er lettere at spørge end at svare, ligesom det oftere er lettere at fordre end at give, at kalde end at komme. For det Andet kunde den Kloge vel mangen Gang give Svar, men vil ikke, fordi Spørgsmaalet er eenfoldigt, eller næsviist, eller utidigt. Meget ofte kan man uden Besvær kjende den Eenfoldige paa hans Spørgsmaal og den Forstandige paa hans Taushed. „Intet Svar er ogsaa Svar." En spurgte engang Doctor Luther, hvad vel Gud havde gjort i den lange, lange Evighed før Verdens Skabelse. Han svarede, den gudfrygtige og vittige Mand: „at den kjære Gud havde siddet i en Birkeskov og havde bundet Riis til Folk, som gjøre unyttige Spørgsmaal."

„Det er ikke Guld alt hvad der glimrer." Mange, som glemme dette Ordsprog, blive bedragne. Men endnu oftere glemmer eller overseer man den Erfaring: „Meget glimrer ikke og er dog Guld", og hvo der ikke troer dette og tænker derpaa, han er endnu værre faren. I en veldyrket Ager, i en velindrettet Haandtering skjules meget Guld, og en flittig Haand forstaaer at finde det; et roligt Hjerte og en god Samvittighed glimrer heller ikke, og er dog mere værd end Guld. Ofte er der just mindst Guld, hvor der er meest Glimmer og Praleri. Hvo der gjør megen Larm, har lidt Mod. Hvo der taler meget om sine Grunker, har ikke mange. Der var engang En, som pralede af, at han hjemme havde en heel Kiste Ducater. Da man bad ham vise den, vilde han først ikke dertil. Endelig bragte han en lille rund Æske, som man kunde skjule i Haanden. Dog hjalp han sig ved en god Udflugt ud af sin Forlegenhed. Man bruger, sagde han, et andet Maal til Ducater end til andre Varer.

Blandinger.

Accisebetjentene i Brest hørte nys en sagte Jamren lyde fra en Reisekuffert, og lode den aabne. Man fandt deri — en meget smuk Pige, som var indpakket i Klid og aldeles bevidstløs. Det lykkedes imidlertid den tilkaldte Læge at kalde hende tilbage til Livet. Det var den høie Tid, thi den Ulykkelige var næsten qvalt. Gaaden løste sig paa følgende Maade: Gensd'armen Polin skulde indskibes til Cayenne. I Qvimper, hvor han sidst havde været stationeret, havde han forelsket sig i en ung Pige af god Familie. Hans Kjærlighed blev gjengjældt, og da der nu kom Ordre, at han skulde marschere til Brest og indskibe sig til Cayenne, besluttede Pigen at følge ham over Havet og at dele Vel og Vee med ham. De to Elskende ankom til Brest, og for nu at indsmugle den sværmerske Qvinpanerinde paa Skibet, udtænkte man følgende Krigsliist: Den forelskede Gensd'arme kjøbte en stor Reisekuffert, som han pakkede halvfuld med Klid; derpaa borede han nogle Lufthuller i Laaget og lagde sin Elskede deri. For at holde Sagen hemmelig, slæbte han den svære Byrde langsomt og forsigtigt ned fra 3die Etage. Paa Gaden tog han en Lastdrager til Hjælp, og brazte saaledes sin Elskede ned til Havnen. Men underveis vare Lufthullerne, ved Bevægelsen, blevne tilstoppede med Klid, saa den Ulykkelige ufeilbarligt var bleven qvalt, hvis ikke Accisebetjentene vare blevne opmærksomme ved hendes Jamren. Gensd'armen var utrøstelig, men den militaire Disciplin nødte ham til at forade sin grædende Ariadne.

Bairerne have fattet den Beslutning, at reise Lola Montez en Æresstotte for de Tjenester, hun har gjort Landet. Hendes Bonmots gaae fra Mund til Mund. I det for hende af Nyt opbyggede Pallads, hvor hun daglig forener de meest udmærkede Personer om sig, havde hun den Ulempe, at Kaminen i hendes Boudoir bestandigt rog. Architekterne og andre Rogkunstnere erklærede eensstemmigt: det var umuligt at fordrive Rogen, eftersom Kaminen intet Træk havde. Lola kom herved i Fyr og Flamme. „Velan, I Stympere!" raabte hun i den største Vrede, „saa sætter da en Jesuit op paa Taget; I vide jo, at disse Folk trække Alting til sig." Men Jesuiterne og deres Parti fordømme da ogsaa den lille Spanierinde ned i Helvedes Afgrund. For at hævne sig paa hende, have de, under Authenticitetens Stempel, udspredt følgende Anecdote: En høi Person havde i disse Dage en sælsom Drøm. Han drømte nemlig, at have seet tre Rotter, en feed, en mager og en blind. Denne Drøm sysselsatte ham meget levende; han lod en berømt Drømmetyderske i München komme, og opfordrede hende til at udlægge Drømmen. Hun svarede: „Den fede Rotte er Lola Montez, den magre er Folket, den blinde er De selv."

Nykjøbing. Udgivet af W. F. Laubs Enke. Redigeret af Chr. Jørgensen. Trykt i Laubs Enkes Officin.

For underholdende Æmner.

Tillægsblad til Hollands-Tidsstrifts Efterretninger.

1847. Juni. № 8.

Ridekneglen.

(Fortsat.)

Mine Sager vare snart ordnede til Afreisen; men denne Reise gjennem en Del af Tydskland og Frankrig, ja selv mit Ophold i Paris, har ikke efterladt noget mærkeligt Minde i min Hukommelse, og staaer desuden ikke i nogen Forbindelse med hvad jeg nu har at fortælle. Hjemreisen gjorde jeg gjennem Italien, og kom endelig en Dag til Grevinde Strahlenheims Ejendom „Bellegarde". Jeg indlogerede mig forelobig i et Vertshuus i den nærliggende Landsby, og begav mig til Villaen strax efter Middag. Det var en smuk, varm Sommerdag; jeg var i et fortrinligt Lune, der hos mig sædvanligt ytrede sig i Sang, og spadserede saaledes nynnende temmelig højt gjennem Haven op til Vaaningshuset. Her sagde man mig, at Grevinden og hendes Datter vare i Haven, og en Tjener gik foran for at melde mig. Han kom tilbage med den Besked, at jeg vilde være Grevinden velkommen. Denne var en Kone paa tredsindstyve Aar, og hendes Ansigt bar tydelige Spor af fordums Skjønhed, men nu tittede de graa Lokker frem under Hovedpynten. Hun sad i en Lænestol, og bad mig undskylde, at en mangeaarig Svaghed forbød hende at reise sig og tage saaledes imod mig, som hun ønskede. Hun forespurgte sig derefter om min Reise, mine Planer ved Hjemkomsten og tilsidst hvorlænge jeg agtede at opholde mig her. Jeg besvarede alle disse Spergsmaal med Undtagelse af det sidste, hvorom jeg endnu Intet havde bestemt. Medens vi saaledes talede sammen, kom en ung Pige gaaende fra en Sidegang; jeg siger rigtignok gaaende, endskjondt dette ingenlunde er det rette Udtryk; thi hvis Nogens Gang skulde kunne kaldes svævende eller sylphelet, saa var det vistnok hendes. Efter at have besvaret min dybe Compliment med en let Hilsen, bøjede hun sig over Moderens Stol og spurgte til hendes Befindende. Imedens jeg lyttede til Musiken i hendes Stemme, betragtede jeg jeg det yndige Væsen, der stod mig saa nær, men som uden at ændse min Nærværelse var tabt i den ømmeste Omhyggelighed for Moderen. Hun var ung, men enten hendes Alder var 17, 18, 19 eller 20 Somre, var mig en ligegyldig Sag; hendes dejlige blonde Lokker faldt ned ad den blomstrende Kind; de klare blaa Øine vare heftede med en øm, næsten sværmerisk Kjærlighed paa Moderen, medens de koralrode Læber flere Gange trykkede sig paa den Gamles Haand; hendes Teint var zart og gjennemsigtig, og Legemsformerne ligesaa slanke og fine, som enhver Bevægelse var grazios og yndig. Den reneste Jomfruelighed udtalte sig i enhver Mine, i ethvert Træk. Jeg havde siden efter Tid til at sammenligne hende og Rosaura med hinanden, og hvormeget tabte den Sidste ikke ved denne Sammenligning! Medens jeg i Rosaura kun maatte see den paphiske Gudindes Ypperstepræstinde, der nær og fjern altid drog min Tanke til Jorden og det Endelige, til Øieblikkets Nydelse og til Tiden, som dog ikke skaaner selv det Skjønneste, saae jeg derimod i Agnes — det var hendes Navn — en af Venus Uranias Præstinder, ved hvis Skue jeg følte mig forbedret og lutret, som hævede min Tanke ud over det Endelige og Forkrænkelige; det var, som Mythen om Engle var anskueliggjort i hende.

Men disse Betragtninger anstillede jeg, som sagt, ikke dengang, men senere. Spiren til alle disse Reflectioner laae i Beskuelsen af den yndige Kvinde, som i sin rene barnlige Kjærlighed glemte, at der var en Fremmed tilstede. Da Agnes endelig var færdig med at kjæle for Moderen og satte sig paa en Bænk i Nærheden, begyndte den Gamle atter Samtalen med at fortælle mig, at der ikke langt fra Bellegarde laae en Avlsgaard, der i hele Egnen blev anseet som den bedst dyrkede, og raadede mig til at tage den i Øiesyn. Jeg greb nu Lejligheden til at erklære, at jeg muligt besluttede mig til i nogen Tid at uddanne mig under den dygtige Landmands Vejledning, som ejede denne Gaard. Samtalen var netop i Færd med at gaae i Staa, da Agnes traadte til og sagde:

„Hvis jeg ikke hørte feil, saa troede jeg at lægge Mærke til, at da Hr. Baronen kom, nynnede De en mig bekjendt Melodi. Var det ikke een af Körners Krigssange?"

„Jo, det var en af mine Yndlingssange."

„Saa vil De kunne skaffe Mama en stor Nydelse.

Jeg maa tit spille og synge den, men hun klager altid over, at maatte savne den kraftige Mandsstemme."

„Ja, Hr. Baron! De maa vise mig den Villighed engang ved Lejlighed, at synge en af disse Sange fra Tydsklands begeistrede Periode. Men Solen gaaer bort, Agnes! Det er nok bedst, at jeg vender tilbage til mit Værelse... Tilgiv, Hr. Baron! at Omsorgen for min Sundhed tvinger mig til at forlade Haven for at søge Hvile i min Seng, men jeg haaber, at De snart, ret snart, atter besøger en stakkels, gammel Kone, der længes efter at høre Nyt fra Fædrelandet. Levvel!"

Næste Formiddag besøgte jeg Forpagtergaarden, og traf i dens Besidder en særdeles vakker og dygtig Mand, der baade forenede Theori og Praxis. Jeg besluttede mig derfor til i nogle Maaneder at nyde Godt af den Underviisning i Landoekonomi, der her tilbød sig, og flyttede endnu samme Dag til Gaarden med mine Sager. Efter at Alt var indrettet og aftalt besluttede jeg at aflægge et Besøg hos Grevinde Strahlenheim og glemte ikke at medtage Brevet og den lille Æske fra min Fader. Grevinden var denne Gang i Havestuen, hvor der stod et Pianoforte; ved dette sad Agnes og phantaserede. Da jeg havde omtalt mit Arrangement med Forpagteren leverede jeg Grevinden Brevet. Hendes Haand skjælvede, idet hun brød Seglet, og efter at hun havde læst Skrivelsen var hun kjendelig bevæget.

„Hvis Hr. Baronen er oplagt til at synge idag, saa lad mig nu høre den körnerske Stridssang; Du kan jo accompagnere Agnes, ikke sandt?"

Jeg sang, og følte mig selv saa gjennemtrængt af Sangens Poesi, at jeg ikke lagde Mærke til hvilket Indtryk den viensynlig gjorde paa den gamle Grevinde, før den var forbi.

„Kom, min Søn, — men tilgiv først at jeg bruger dette fortrolige Navn, istedetfor den kolde, stive Barontitel — og modtag min Tak." Hun rakte mig sin Haand. Idet jeg bøiede mig for at kysse den, lagde hun den anden velsignende paa mit Hoved.

„Jeg takker Dem, fordi Deres Sang saa levende har tilbagekaldt Erindringen om et bevæget Øieblik i mit Liv. Men Deres Stemme har ogsaa en ægte tydsk Klang, saa det er intet Under, jeg føler i dette fremmede Land en Higen efter at gjensee Hjemmet, som vel aldrig vil opfyldes... De maae imidlertid paa ingen Maade troe, at Agnes ikke ogsaa kan synge. Kom hid, mit Barn, med dine Noder, og lad mig see om den gamle Duet af Gluck findes derimellem. See, her har vi den; men den kjender De vist ikke?"

„Jo tilforladelig gjør jeg saa."

„Da skulde det glæde mig meget, at høre Dem synge den tilligemed Agnes."

„Det vil være mig kjært, at kunne opfylde Deres Forlangende."

Efter at vi havde sunget Duetten, og Grevinden i forbindtlige Udtryk tolket mig sin Tak, vedblev hun:

„Men sig mig dog, hvor og af hvem har De lært den gamle Sang?"

„Hjemme, og af min Syngelærer. Min Moder sagde rigtignok tit, hvad det skulde betyde at lade mig synge saadanne Elskovssange, men min Fader svarede da altid alvorligt, at det var hans Villie og at han selv elskede dem fra sin Ungdom, ja undertiden nynnede han endogsaa med. Min Moder forlod da ej sjelden Værelset, medens han derimod med Armene over Kors blev staaende i dybe Tanker, øjensynlig tabt i sine Erindringer."

„Deres Moder yndede altsaa ikke Sang?"

„Aa jo, men blot ikke denne Sang."

„Ah, ——— saaledes..." Hun tog min Faders Brev, læste deri, og sagde derpaa: „Men han taler om en lille Pakke eller Æske?"

„Ja det er sandt! Tilgiv min Glemsomhed, her er den."

Hun aabnede den i Hast og udtog en Perlesnor, som hun betragtede længe, medens Taarer trillede ned ad Kinderne. Efter nogle Øieblikkes Forløb brød Grevinden Tausheden med de Ord: „I forundres vist, kjære Børn! over min selsomme Opførsel, og De maaske især, Hr. Baron, over den Mangel paa Høflighed, hvormed jeg tiltaler Dem, men De vil ikke undres saa meget, naar jeg fortæller Dem et Par Træk af mit tidligere Liv, hvoraf De vil indsee Grunden til min ligefremme, næsten moderlige Deltagelse for dem. — Saa laan da for en Stund Øre til en gammel Kones Erindringer."

„Paa min Faders Borg var der altid en Mængde Besøgende, dels paa Grund af den Anseelse, han nød mellem sine Standsfæller, dels vel ogsaa formedelst det gode Bord og den ikke mindre gode Vin, hans Formue tillod ham at byde sine Gjæster, dels sagde Smigrere vel ogsaa, at hans Døttres Skjønhed ikke bidrog lidet dertil. Det være nu som det vil, Enhver af os Søstre havde flere Bejlere, og jeg havde da ogsaa to i Grev Strahlenheim og Baron Felsenau. Grev Strahlenheim var ung, rig og smuk, men jeg ved ej saa nøje, hvorfor min Fader alligevel begunstigede Baronen, som vel var ung, men fattig og temmelig styg. Til

Trods for denne sidste, i en ung Piges Øine uheldige Egenskab, havde dog Baron Felsenau ligeledes vundet mit Hjerte. Imidlertid havde han dog ikke aabenlyst erklæret mig sin Kjærlighed, men det var baade min Fader og især mig klart, at han elskede af sit ganske Hjerte, men hans Stolthed tillod ham ikke at frie, fordi hans Gods var aldeles forgjældet og hans Gage som Officer kun ubetydelig. Et Aar var saaledes gaaet hen, uden at han brød sin Taushed, og hans alvorlige og ordknappe Opførsel lod kun af og til et Glimt af hans Lidenskab bryde frem. Der, hvor hans Kjærlighed mest kom for Dagen var i Sange, som han dels udførte ene, men altid henvendte til mig, og dels i Duetter, som vi sang sammen; den Duet af Alceste, som I nylig sang, var en af dem vi begge yndede mest.

Det var netop i den Tid, at den franske Revolution satte Alle i Bevægelse, og denne havde ogsaa grebet min Familie, som var meget aristokratisk sindet og ligefrem fordømte den hele revolutionaire Færd. Imidlertid gjorde jeg en Undtagelse, da jeg i mit Hjerte jublede over enhver Seir Folket tilkæmpede sig, over ethvert Privilegium, der blev kuldkastet; men denne Følelse var jeg nødt til at skjule for dem Alle, da jeg ellers vilde have været udsat for mange Ubehageligheder. Felsenau, som ubemærket af Alle, undtagen af mig, stadig iagttog hver Bevægelse i mit Ansigt, maa af dets verlende Udtryk, naar slige Gjenstande bleve bragte paa Bane, have gjættet mine Tanker, thi en Dag, da vi vare ene, ledede han Samtalen hen derpaa, og med Glæde mærkede vi vor Enighed i dette Punkt.

Nogen Tid efter var der et stort Selskab samlet hos os, for største Delen Adelsmænd, og naturligviis ogsaa begge mine Bejlere. Der var nylig kommen Efterretning om at Ludvig den Sextende havde beediget Konstitutionen. Denne Begivenhed gjorde stor Opsigt og var ogsaa Gjenstand for Samtalen i vor Kreds efter Middagsbordet. Alle vare enige i at fordømme Revolutionen og dens Ledere. Grev Strahlenheim var især hvirvlet og stærk i sine Udfald mod Franskmændene, og meget bitter mod de franske Adelsmænd, som havde opgivet deres Forrettigheder og traadt over paa Borgernes Side. „„Jeg er vis paa, at ingen tydsk Adelsmand vilde være saa lav““, sluttede han, med et Blik til alle Sider, men som endelig hvilede paa Felsenau — „„det maatte i alle Tilfælde være En, som Intet havde at tabe!““

Alle ytrede deres Bifald, kun Felsenau stod taus.

(Fortsættes.)

En forældet Erindring.

(Forhen trykt i „Falsters Tilskuer".)

I Aaret omtrent 1780 giftede General-Major J. F. Clasen sig med en Baronesse Iselin. Han var dengang Eier af Corfelitze og Carlsfeldts Godser, men opholdt sig kun en liden Tid af Aaret paa Falster, da Frederiksværk i Sjælland var ham et vigtigere Opholdssted, hvor han underholdt omtrent 1000 Mennesker, der støbte Kanoner og fabrikerede Krudt. Da Generalen med sin Kone første Gang besøgte sine falsterske Godser, gav han i Tromnæs Skov alle sine Bønder et Gilde, som Herskabet og dets Gjæster selv deeltoge i, og hvor der herskede Overflod og Munterhed. Ved dette Gilde blev efterstaaende Sang afsungen, forfattet af daværende Sognepræst for Aastrup Sogn, Magister Chr. H. Biering. Ved at meddele Visen, der bærer Spor af den Tids Historie, af Forhold og Stemning hos Bonden til hans Herskab og andre Personer, har Meddeleren anseet det passende, ledsage den med nogle Noter, til Oplysning for den yngre Slægt.

1. Saa glædelig komme vi denne Gang
   Til Cortslitze Gaard den bolde,
   For os med Spil, med Dands og Sang
   Saa lystelig at holde.
   Frist Maren og Karen og Kirsten kom,
   Med Rasmus og Ole og Hans springer om!
   Først Mollevæt,
   Saa Ostebrød tæt
   Vi danse, saa Jorden kan ryste.

2. Saa Sypspring vi trippe vel Femten i Rad,
   Vi det forsanden siger,
   At Alle kan vide, som spørger herad,
   At Carlsfeldts Gods haver Piger,
   Som dandse og svandse saa nippert og net,
   Og lader sig svinge af Karlene let,
   Saa Qvint og Bas
   Springer over som Glas
   For Hans Pust og Jens Clausens Jørgen.

3. Engang gik Rygtet i Landet om:
   Vi Skeemad skulde have,
   Saa tit som vi til Hove kom;
   Hvor glad blev da vor Mave!
   Lad være, den Ære vi ikke nød,
   Saa faae vi dog aarlig Ost, Smør og Brød,
   Og klar en Taar,
   Som i Mødding og Braaer
   Den flemme Tolder opsnuser.

4. Hvor god en Herre have vi dog,
   Giver Agt, i smaae Proppetærer!
   Han tager Bonden fra sin Plov,
   Og hannem saa høiligen ærer;
   Han Retter da sætter for ham frem,
   Og fylder hans Bæger med Viin, som har Klem;
   Han sidder næst
   Sin Herre til Gæst
   Som Pér Kjøl og Jørgen Svei i Bønned.

5. Før gik det ikke saa favrt som nu,
   Naar vi udi Dandsen trædde;
   Saa frydefuld i Sind og Hu
   Vi os ved vort Herskab glædde.

Vor Herre til Ære vi dandsede før,
Men dette vi sige, ifald vi tør,
Vor Dands og Musik
Ei havde sin Skik,
Thi han var saa ganske alene.

9. Men nu er Alting saa rart og correct,
Da han har faaet en Frue
Af ædel Sind og ædel Slægt,
Saa hærsk og saa from som en Due.
Hun Nade vil lade imod os see,
Og være en Moder for Bønderne,
Som bygger og boer
I Sønder og Noer
Paa Cortslitze og Carlsfeldts Godser.

7. Nu kan vi herefter saa sikkere gaae
Og gjøre vor Gjerning til Hove;
Vi rolig kan ligge i Græs og i Straa
I Middagsstunden at sove.
Vil Somme da komme at pirre ved os,
Vi lide det ikke, men byde dem Trods,
Ja løbe, saa fremt
De fiase for slemt,
Paastænge til Fruen at klage.

8. Saa binde vi Piger med fineste Baand
I Lunden de grønneste Krandse;
Beprydet med dennem og Haand udi Haand
Vi for vort Herskab vil dandse.
Hver Pige tillige sin Kjæreste taer,
Den vælge blandt Flokken, som ingen har!
Vort Herskab vil
Betale det Spil;
Spil kun op, du sorte Kulsvier.

9. Saa puster vi og nipper engang
Til vores gode Øltønder.
Nu frisk, i Søstre; Kling i Klang,
Naar Herskabets Skaal begynder.
Istemmer og glemmer ei hvad I bør,
Vi drikke den Skaal, vi aldrig drak for:
Gid det gaae vel,
Til Liv og Siel
Generalen og Generalinden!

10. Gid Korn og Kjerne maa voxe for ham,
Rug, Erter, Byg, Havre og Hvede!
Gid hun ei kan tælle de Kalve og Lam,
Som sig over Marken udbrede!
Gid Flode den søde formere sig stærk
Paa Cortslitze, Carlsfeldt og Frederiksværk!
Gid Lykke og Held
Fra rigeste Væld
Med Glæde til Begge udstromme!

Note til Strophe 1, Linie 7, 8. Mollevæt, det er Menuet. Østebrød og Sypspring var Dandse, som dengang var i Mode mellem Bønderne, men som nu ikke sees mere. Især Sypspringen var ret moersom at see.

Str. 2, sidste Linie. Her nævnes to dengang bekjendte Spillemænd paa Carlsfeldts Gods.

Str. 3, L. 2. Rygtet, at Bønderne naar de gjorde Hoveri til Herregaarden, skulde efter kongelig Befaling der forsynes med Skeemad, opkom da der begyndtes paa at gjøre nogle Indskrænkninger i det vilkaarlige og ubestemte Hoveri. Der blev da fra Rentekammeret udstedet nogle Schemata, paa hvilke Godseieren skulde opgive, hvor meget og hvad Hovarbeide hans Bønder hidtil havde maattet udrette for ham. Et lystigt Hoved fik fat paa et saadant, og for nogle Bønder, som kun maadelig eller slet ikke kunde læse, bogstaverede han Schema saaledes at det blev til Skeemad. Nogle af de eenfoldigste kom siden til Hove og bragte deres Skeer med, men — de fik Intet at bruge dem til.

Str. 3, L. 9. Der var paa den Tid nylig udgaaet et strengt Forbud mod Brændeviinsbrænderier paa Landet. Tolderen, som han dengang kaldtes, fik derved Anledning til, at snuse omkring efter Brændeviinstoi og Brændeviin, der ikke kunde bevise sin Herkomst fra en Kjøbstads-Kjedel. Det Confiscable søgtes og fandtes da paa Steder, hvor ikke Enhver skulde formodet, at man gjemte slige Ting. Men for det meste havde der været Angivere, thi disse bleve da belønnede. Een af de faa Poster, hvori Herremænd og Bønder vare enige, var i at lægge Inqvisitorerne alle mulige Vanskeligheder iveien og at lede dem vild.

Str. 4, L. 2. Proppetær var dengang bondelig Udtale af Proprietair. — L. 3—9 Generalen, havde den Skik, hvert Aar at indbyde et Par af de agtværdigste Bønder til at spise hos sig, og de blev da høilig tracterede.

Str. 5. General Classen havde ikke været gift, for han, omtrent 60 Aar gammel, giftede sig med Baronesse Iselin. Han har Ingen Descendentere efterladt sig.

Str. 6, L. 1. Correct eller Corrat, er et Falsters Almuecord, og bemærker: at noget er saaledes som man vil have det. — Hærsk er ligeledes en falsterst Provindsialisme, og bemærker: smuk, pyntet, paa herrisk (af Herre) Viis. — Nade er Almuens Udtale af Naade.

Str. 7. Fiase er her et Udtryk, som hentyder paa noget meget alvorligere end Fias, thi det kom fra Ladefogden, som dengang altid bar Pidsken, ei blot til et Udmærkelsestegn. — Paastænge eller Paastæng er en Provindsialisme som, bemærker: strax.

Str. 8. Referenten maa tilstaae, at den sidste Linie er ham her saa aldels uforstaaelig, at han ikke engang tør gjette paa, hvem den sorte Kulsvier kan sigte til.

Str. 10. Man kunde ikke forlange af Bønderne, at deres Tankegang da skulde udstrække sig længere end til Korn og Qvæg, thi ellers havde de ønsket Generalen nok en amerikansk Krig, 1774—83, hvilken vist bragte ham mere Indtægt end hans Jordegodser.

Generalens Frue levede ikke saa længe, at hun, som Visen udtrykker sig, kunde vorde en Moder for Bønderne, og beskytte dem mod Somme, „som fiase for slemt". Generalen selv døde 1792 og efterlod sig, som bekiendt er, et mærkværdigt Testamente, om hvis Forstaaelse der for Tiden, som ikke mindre bekiendt, føres en Proces mellem Bønderne paa Cortselitze og Carlsfeldts Godser og de Mænd, der skulde drage Omsorg for Opfyldelsen af Testamentet.

Nykjøbing. Udgivet af **W. F. Laubs Enke.** Redigeret af **Chr. Jørgensen.** Trykt i Laubs Enkes Officin.

For underholdende Emner.

Tillægsblad til Hollands-Falsters Stiftstidende.

1847. Juli. № 9.

Ridderknegten.

(Fortsat.)

„„Er De ikke enig med mig, Hr. Baron!““ vedblev Greven.

„„Nej, min Herre! jeg troer dog, at Sagen kan sees fra et andet Standpunct, hvis de har Taalmodighed til at høre.““ Ak begyndte han med sagte Røst og Øinene heftede paa Gulvet at gjøre nogle Modbemærkninger imod Grevens Paastand; efterhaanden som han blev varm, steg hans Stemme og Øiet hævede sig. Det er mig umuligt at erindre den Strøm af Ord, som med ustandselig Fart flod fra hans Læber. Hans Foredrag blev bestandig ildfuldere, og i hans Stemme laae en Kraft, som jeg hidtil aldrig havde anet; fra hans Øine foer Lynglimt, hans Kinder glødede af Begeistringens Varme, og han skuede stolt og udfordrende til alle Sider, idet han støttede Haanden paa sit Sværd. Hvor skjøn var han ikke i dette Øieblik i mine Øine! Et taknemmeligt Blik af mig lønnede den gode Sags usforfærdede Kæmper. Han sluttede med de Ord: „„Og skulde den Tid komme, da Germaniens Fyrster ville føre deres Skarer imod Frankrige, da vee dem; thi de ville knuse deres Magt imod et enigt Folks kraftige Modstand. Vore Hære ville adspredes som Axner for Vinden; thi naar har Trælle overvundet frie Mænd? — I Hedenold var Germanien frit og stærkt, og derfor vil vi ej heller nu tvinge Andre ind under Trælleaaget, og vil end Alle, saa vil dog ikke jeg laane mit Sværd til et saadant Værk ... for skal denne Arm visne!““

En Knurren lod gjennem Salen. Min Fader traadte hen til Felsenau og drog ham hen til den Vinduesfordybning, hvor jeg sad, og med en blandet Følelse af Stolthed og Bedrøvelse havde hørt min Elskers tale; thi jeg forudsaae Følgerne af hans Opførsel.

„„Felsenau““, begyndte min Fader, „„det er vel urigtigt, men dog ikke utilgiveligt, at Mænd efter Bordet, opflammede af Vinens Magt, undertiden ikke veje hvert Ord, de tale, og saaledes er det sikkert gaaet Dem i Dag. De er ung og kjender ikke meget til Verden og Menneskene; De seer Forholdene i et ideelt Lys, og fra Deres egen Karakters Retskaffenhed slutter De til Andres Dyd og Ærlighed; De seer højmodig Opoffrelse der, hvor mere Erfarne kun see Egennyttens beregnende Klogt. Tag Deres Ord tilbage, som ere ligesaa fornærmelige mod vort Fædreland, som mod vor Stand. De tier... Jeg har elsket Dem som en Søn, og havde ogsaa haabet at kalde Dem saaledes. De elsker min Datter... jeg veed det... og troer ogsaa at have gjættet hendes Mening. Idag er det min afdøde elskede Kones Fødselsdag, og jeg havde troet at overraske Eder Begge paa en glædelig Maade ved dette Dokument, der vilde sikre Dem og min Datter en sorglos Fremtid ved at sætte Dem i Stand til at betale den største Deel af den Gjæld, der hviler paa Deres Fædrenegods og saaledes rydde den sidste Hindring af Veien for Deres Forbindelse med hende, der er sin Moders udtrykte Billede, og som jeg derfor fremfor noget af mine Børn ønskede at see lykkelig paa denne Dag. Forstandens Vildfarelse kan rettes ved Eftertanke og Tillid til mere Erfarnes Raad og Vejledning. Betænk Dem, Hr. Baron, og læs Dokumentet!““

Min Fader forlod os, idet han tilkastede mig et Blik, hvori jeg troede at læse en Opfordring til at indvirke paa min Elskers Sind, hvilket jeg dog hverken kunde eller vilde. — Felsenau stod med Dokumentet i Haanden uden at aabne det; han kjendte jo allerede Indholdet. Hans Mine blev mere og mere alvorlig. Endelig hævede han sit Øie fra Gulvet og det mødte mit. Maaske der, mig selv ubevidst, laa mere Ømhed og Kjærlighed deri, end ellers; thi en pludselig Forandring foregik i hans Ansigt. Det var som om Haabets Sol pludselig opgik for ham, som om alle hans Drømme skulde virkeliggjøres. Hans Øie straalede af Henrykkelse og han traadte et Skridt hen imod mig; men i det Samme foer ligesom en Gysen igjennem ham, hans Øie faldt paa Dokumentet, som han krampagtigt knugede sammen. „„Nej! nej!““ mumlede han, „„jeg kan, jeg bør ikke af noget Hensyn lade mig bevæge til at svige min Overbeviisning. Frøken““ — vedblev han højt — „„kan De endnu troe paa Kjærlighed, naar en Mand, som elsker Dem højere end sig selv og Alt hvad der ellers er ham dyrebart, troer at burde gjøre Affald paa en

Lykke, som han hidtil ansaae for uopnaaelig, fordi han ikke for Noget i Verden vil fornegte sine Grundsætninger. Kan De tilgive, at jeg ved min Adfærd maaske kaster en mørk Skygge over Deres Liv; kan De tilgive, at jeg i min, maaske daarlige, Stolthed, anseer det for min Pligt, ja, som en Pligt jeg skylder Dem, som min Elskede, først og fremmest at bevare min Karakter ren og uplettet... Vilde De række en Mand Deres Haand, der fejg traf sig tilbage, hvor han burde handle, der taug, naar han burde tale, selv om hans Tale maatte tilintetgjøre hans jordiske Lykke, og gjøre hans Venner til Fjender. Kan De elske en Mand, der ikke fortjener Deres Agtelse... O, men hvis De kan tilgive min nødtvungne Forseelse, saa giv mig et Tegn paa Deres Tilgivelse... Lad mig..."

„„Nu, Hr. Baron! hvad er Deres Beslutning"", spurgte min Fader alvorligt, idet han traadte til.

„„Hr. Greve, De har været streng nok til at lade mig selv afsige min egen Dødsdom. Saa lad det saa være!""

Han rev Dokumentet langsomt midt over og kastede Stykkerne paa Gulvet. Endnu et Blik fuldt af usigelig Ømhed kastede han paa mig, bukkede sig dybt for min Fader og gik stolt igjennem Salen, og traadte hen til Grev Strahlenheim og vexlede nogle Ord med ham inden han gik bort.

Jeg hørte ham med vældig Røst fordre sin Hest og kort efter at galopere over Broen. Jeg traadte ubemærket ud paa Altanen, som han maatte forbi. Han red nu langsomt og med bøjet Hoved, og da han var nedenfor Altanen standsede han Hesten og tilvinkede mig sit Farvel; min Følelse overvældede mig; jeg løsnede et Perlebaand, som jeg den Dag bar, og tilkastede ham det. Et Glædessmiil foer over hans alvorlige Ansigt, og han gjemte Baandet paa sit Bryst; endnu en Gang hilsede han mig, og var kort efter forsvunden i en Støvsky.

Da det kun er min Hensigt, at dvæle ved et Par Momenter af mit Liv, saa behøver jeg blot løselig at berøre, først hvorledes Grev Strahlenheim nogle Uger efter denne stormfulde Dag aflagde os sit Besøg; han havde duelleret med Felsenau, og hans højre Arm var for bestandig lammet; endelig hvorledes jeg efter flere Aars Forløb — i hvilken Tid jeg ikke erholdt anden Efterretning om Felsenau, end at han havde taget sin Afsked og aldeles opofret sig til Bestyrelsen af sit Gods, — giftede mig med Grev Strahlenheim efter min Faders indstændige Begjæring til mig paa sit Dødsleje. Min Forlovelse skete dog først, da jeg ved en Rejsende havde erholdt Underretning om, at min forrige Elsker for nylig havde giftet sig med en adelig Dame fra et Nabogods.

Jeg havde altid næret en vis Agtelse for min Mands mange og gode Egenskaber, men hans ensidige Patriotisme og aristokratiske Fordomme gjorde ham imidlertid ofte haard og uskaansom i sine Domme mod anderledes Tænkende. Han selv var ikke blind for den Forskjel, der i mange Henseender var i vor Tænkemaade, men han gav mig før Bryllluppet det højtidelige Løfte, at han aldrig skulde glemme den Agtelse, han skyldte mit Kjøn, og altid vilde respektere den Afvigelse, som nu engang fandtes mellem vore Meninger. Ikke heller har jeg nogensinde fortrydt, at jeg skjænkede ham min Haand; omendskjøndt jeg i Begyndelsen ikke havde Mod til at slutte mig til ham med inderlig Fortrolighed, eller at lade ham skue ind i mit Hjertes Dyb, saa var dog hans Opførsel altid ligesaa ridderlig, som i de Dage, han bejlede til mit Hjerte; det faldt ham vist ikke ind at troe, at Ægtemandens Rettigheder giver ham færre Forpligtelser end Bejleren. Jeg blev tidt rørt ved den inderlige Kjærlighed til mig, som han ved enhver Lejlighed lagde for Dagen, og den Delikatesse, hvormed han undgik Alt, der kunde minde mig om det Forbigangne; han ligesom gjættede og opfyldte mine Ønsker inden jeg fik dem udtalte..... Denne Opførsel maatte vinde min Højagtelse, som tiltog Aar for Aar, og mine Børns Fader vandt endelig efter flere Aars Ægteskab det, han altid havde attraaet: min Kjærlighed... Jeg følte, hvor lykkelig denne Overbeviisning gjorde ham og hans Lykke faldt som en Solstraale tilbage i min Sjæl, og gav mit Liv en anden Betydning end det hidtil havde havt.... Mit Livs Rose var falmet i Skjæbnens Vinterkulde, mit Hjerte forblev vel koldt i Livets Sommerdag, men slog dog med sagte Slag indtil endelig den nedgaaende Sols Straaler faldt oplivende i mit Sind og vakte den slummrende Følelse til Bevidsthed; først sent udfoldede min Kjærlighed sig; det var en beskeden Efteraarsblomst uden stærke Farver og kun lidet duftende, imod den Aroma, som følger Foraaret og den Farvepragt, som glæder Øjet i Sommeren; men hver Aarstid har sin ejendommelige Skjønhed, sine Særegenheder, som kun passe for den og ikke for de andre. Min Tanke dvæler gjerne ved denne Tids stille Lykke i Livets Høst, da Øjet mere og mere vender sig fra Jorden, der taber sin Skjønhed, og løfter sig mod Stjernehimlen, der først ret udfolder sin Pragt, naar Jordens er falmet; saaledes vende vi ogsaa først ret vort Øje imod Evigheden, naar vore Kræfter her begynde

at svigte os; saaledes bliver Troen og Haabet stærkest, naar Livets mørke og bittre Erfaringer har lært os det Forfængelige i vor Stræben og Virken hernede.

Rig paa stormfulde Begivenheder er den nu længst forbigangne Tid; vort Fædreland var dybt bleven ydmyget under Frankrigs Aag; Fyrsternes Magt var nækket af Napoleons overmægtige Genius, men Individet mægter dog Intet i Kamp mod Nationer. Spanien havde givet det første Bevis herpaa, Tydskland skulde levere et yderligere. Folkevillien var endelig vakt; Nationen rejste sig i Masse; hvad Frankrig var under Revolutionen, det var Tydskland nu, stærkt og kraftigt i Bevidstheden om sin Ret og med et frejdigt Sejrshaab....

Det var en mild Efteraarsdag, da min Mand og jeg stod ventende udenfor Borgen. Da hørtes langt borte Trompetstød og den fjerne Traven af en Mængde Heste; Lyden kom nærmere; Kavaleriet, en Trop Frivillige paa omtrent 50 Mand, rykkede langsomt frem; Trompeterne taug, da de vare tæt ved Borgen, og Mandskabet istemmede nu den Krigssang af Körner, som De nylig sang. De kraftige Mandsstemmer lode herligt igjennem Naturens Stille, men iblandt Stemmerne troede mit lyttende Øre at gjenkjende en dyb Basstemme. Jeg har neppe taget fejl, da jeg antog, at denne var Baron Felsenaus, som red sidst i Troppen, alvorlig, men dog ej mørk. Min Mand traadte et Skridt frem og sagde:

„„Et Ord, Hr. Baron! hvis De har Tid.““

Felsenau nikkede; sagde et Par Ord til sin Underbefalingsmand, og Troppen fortsatte langsomt sin Marche, medens han blev holdende stille.

Min Mand vedblev: „„Jeg er kommen for at sige Dem Farvel; De drager imod Fædrelandets Fjender, og Dem venter enten Kampens Laurbær, eller maaske en ærefuld Død. De er lykkelig, at De er i Stand til at drage ud, medens jeg i pinlig Forventning, som en Kvinde, maa sidde hjemme og oppebie Efterretningerne om Sejr eller Nederlag... Felsenau, i min Ungdom tilføjede jeg Dem et smerteligt Saar, men det blev ikke ugjengjeldet.... De har lammet min Arm. Nu føler jeg det, da Fædrelandet trænger til sine Sønners Bistand; nu føler jeg mit Saar smerte dobbelt, men det minder mig tillige om, at bede Dem om Forsoning; thi nu ere vi kvit... ej sandt?““

„„Ja, Grev Strahlenheim, ogsaa mig smerter nu det Saar, jeg gav Dem i et opbrusende Øieblik; men De minder mig ogsaa om hvorfor hint Saar blev givet... Vi ere kvit ... thi det, De nu lider, maa opveie det, jeg har lidt.... At mit Liv siden hint Øieblik, da jeg skiltes fra den Kvinde, jeg elskede, har været goldt og øde, er maaskee min egen Skyld; men at det vilde være bleven anderledes med hende, det veed jeg.... Men forbi er forbi.... Vi ville ikke opfriske gamle Erindringer; jeg har for længe siden ophørt at være Deres Fjende, men Deres Ven bliver jeg aldrig, og det er maaskee bedst for os Alle, at vi ikke oftere mødes.““

Han hilste min Mand med Kulde, bøjede sig dybt for mig og galoperede afsted. Mit Øie havde ikke skuffet mig, da jeg troede at bemærke mit Perlebaand paa hans Hjelm; thi i hans Brev her har han omtalt det. Jeg saae ham ikke mere her i Livet.“

Mine Besøg hos Grevinde Strahlenheim fortsatte jeg nu hver Dag; hun behandlede mig omtrent som en Søn, og betragtede med moderlig Glæde, hvorledes min Kjærlighed til den elskværdige Agnes tiltog mere og mere.... Den Tid jeg havde besluttet at opholde mig for at lære Landvæsenet var forbi, og der var nu ingen Anledning til at opsætte min Afreise, men jeg nølede snart under et, snart under et andet Paaskud.... Efterhaanden som det lakkede ad Vinteren blev den gamle Grevinde svagere og ængsteligere ved Tanken om at blive alene tilbage med Datteren, da der desuden var skeet flere Indbrud og Røverier i Nærheden.

En Dag mødte jeg Agnes i Haven; jeg tog Mod til mig, friede og fik Ja, dog under den Betingelse, at hun ikke vilde forlade Italien før Moderens Sundhed tillod at forandre Opholdssted. Heri maatte jeg naturligviis være enig med den kjærlige Datter. Moderen gav os sin Velsignelse til vor Forbindelse, men da et Par Maaneder gik uden nogen kjendelig Forandring, gav endelig baade hun og Datteren efter for mine Bønner og jeg blev viet til Agnes. Den Gamles Kræfter aftog bestandig og Lægen erklærede omsider, at alt Haab om Liv var ude, og da Grevinden ønskede inderlig at maatte døe i sit Fædreland, besluttede vi altsaa at rejse hjem. Bellegarde, som efter hendes Død skulde tilfalde Agnes, bortforpagtede vi paa nogle Aar, og begave os derpaa i smaae Dagreiser til Tydskland... Vi naaede endelig Felsenau, men min Svigermoder var saa afkræftet efter Rejsen, at vi troede at hendes Timer vare talte, og det varede ej heller længe inden hun stille og rolig hensov i sin Datters Arme.

Efterat vi havde forvundet den Sorg hendes Død voldte os, saa blomstrede Livet desto herligere, og denne Lykke afbrødes kun for en Tid ved min gamle Moders

Død, som indtraf omtrent et Aar efter min Svigermoders, og flere Aar gik hen i det lykkeligste Ægteskab. Agnes fødte mig i den Tid en Søn og en Datter, og disse Børn knyttede os, om muligt, endnu nøiere sammen.

En Eftermiddag var jeg gaaet ud for at spadsere; Agnes var just tredie Gang frugtsommelig og befandt sig ikke fuldkommen vel, og ledsagede mig derfor ikke, som hun ellers plejede at gjøre. Jeg havde taget en Bog med, og da jeg var kommen til et smukt Parti i Skoven, kastede jeg mig ned i Græsset og begyndte at læse. Jeg havde allerede læst nogen Tid, da min Opmærksomhed blev afledet ved en Samtale i Nærheden, som førtes af en af mine Staldkarle og en af Tjenerne; Staldkarlen var kommen ned til Søen for at vande sine Heste og Tjeneren havde gjort ham Selskab, da der ikke var Noget at bestille paa Slottet paa den Tid af Dagen. Jeg laae skjult af nogle Buske, saa at de ikke kunne see mig, og da deres Samtale i Begyndelsen var mig ligegyldig blev jeg rolig liggende. Efterat have passiaret om forskjellige Ting, begyndte de at tale om Fruentimmerne. Tjeneren udtalte sig ingenlunde fordelagtigt om det kvindelige Kjøn, medens Staldkarlen derimod forsvarede Kjønnets Ære, det bedste han kunde. Den Første blev derved hidsigere og sagde endelig: „Du kan sige, hvad Du vil, saa bliver jeg dog ved min Mening, Fruentimmerne due ikke Noget, jeg giver ikke en Pibe Tobak for dem Alle tilsammen."

(Fortsættes.)

En Skræder fra Bergamo.

(Af „Constitutionel".)

For 30 Aar siden var der i en mindre Stad i Italien, i Bergamo, et Skuespillerselskab, der var meget maadeligt, men havde et fortræffeligt Chor, thi de fleste af disse Chorister ere senere blevne berømte Sangere, navnkundige Musici eller store Componister. Donzelli, Crivelli, Leodoro Bianchi, Mari, Dolci have Alle begyndt med at synge i Bergamos Chor. I hiin Tid var der i Bergamo ogsaa en ung Mand, der var meget fattig, meget beskeden og meget afholdt af sine Kammerater. I Italien betales Orchesteret og Choret om muligt endnu slettere end i Frankrig. Naar man der træder ind hos en Skomager, kan det let træffe sig, at Mesteren er første Violinist og at hans Svende om Aftenen i Theatret blæse Klarinet og Hautbois, eller slaae Paukerne. Vor unge Mand forenede da ogsaa, for at ernære sin gamle Moder, med sin Function som Chorist den mere indbringende af en Skrædersvend.

Da han en Dag bragte den berømte Sanger Nozari et Par Benklæder, saae denne skarpt paa ham og sagde derpaa venligt:

„Jeg synes, min Søn, at jeg allerede har seet Dig etsteds."

„Vel muligt, Herre, maaskee i Theatret, hvor jeg synger i Choret."

„Har Du en god Stemme?"

„Ikke synderlig, Herre, jeg bringer det kun med Moie til G."

„Vi ville engang prøve", sagde Nozari og satte sig til sit Fortepiano, „begynd engang din Scala."

Vor Chorist gjorde, som det var befalet ham, men standsede aandeløs, da han var kommet til G.

„Giv nu A'et; kom!"

„Herre, jeg kan ikke!"

„Men jeg siger Dig, Du skal angive det!"

„A. a. a."

„Nu H'et."

„Men Herre..."

„For Pokker! H'et eller..."

„Bliv kun ikke vred, Herre, jeg vil forsøge det: a. h. a. h."

„Naa, seer Du!" sagde Nozari med triumpherende Tone; „og nu vil jeg sige Dig Noget: naar Du vil gjøre Dig Umage, skal Du blive den første Tenorist i Italien."

Nozari havde talt sandt. Den fattige Chorist, der, for at leve, beskjæftigede sig med at reparere Beenklæder, er nu Herre over 2 Millioner og kalder sig — Rubini.

Hvad vilde Du gjøre, hvis Du blev Konge?

(Af „Dansk Folkeblad".)

Trende Drenge, som vogtede Gjæs, stode i barnlig Samtale ved et Markeskjæl, medens deres Hjorder græssede rundt om. Det traf sig blandt Andet ogsaa, at de kom til at tale om Kongen, og hvorledes det maatte være rart at være Konge. En Reisende, som laae noget derfra i Græsset og hvilede sig, og hørte paa deres Sladdren, ligesom han saae paa Fuglene og de drivende Skyer, Altsammen fordi det just var der — fik dog her Lyst til at blande sig i Samtalen; han kaldte dem hen til sig, og da han havde snakket sig lidt fortrolig med dem, sagde han til den Ene: „Hvis Du nu blev Konge, hvad vilde Du saa?" „Jeg vilde altid spise Velling med Smør i og Pandekager" var Svaret; „og Du?" spurgte han den Anden, som efter nogen Betænkning svarede: „Jeg vilde ride og vogte", hvilket vil sige, at han vilde vogte sine Gjæs til Hest. Men den Yngste stod ganske fortabt, da han blev adspurgt, og klippede med Øinene, og da Spørgsmaalet blev gjentaget, brast han i Graad og udbrød: „De Andre have taget det Altsammen".

Da den Reisende derpaa drog videre, tænkte han saaledes ved sig selv: Paa min Ære, jeg havde ikke troet, at jeg skulde finde Lærere herude paa denne vilde Mark og imellem disse Gjæs og Gaasedrenge. Ei, ei, hvilke unævtelige Begjærligheder! og den Lille græd just, ligesom Alexander den Store græd, da han var ung, over at hans Fader erobrede Alting, saa der Intet blev tilovers for ham. Disse Drenge ønskede tilforladelig de største Ting, de vidste; men deres Ønsker faldt heel ringe ud, som de da selv ere ringe og usle Gaasehyrder. Hvor skulde de og vide noget Bedre, da de Ingenting have seet og Intet lært? Men dette skal nu være mig en Lære og et Exempel for lang Tid: at Menneskenes Digten og Tragten er ligesom deres Liv og Omgjængelse, og at deres Maal og Ønsker blive kun ringe og stakkede, naar de have det trangt og snevert omkring sig. Gid jeg saasandt maa leve, saa skal jeg gjøre mig en Skjemt og fortælle denne Historie til de agtbare Borgerfolk i Kjøbstæden; thi deres By er heel lille og uanseelig, og jeg har ikke mærket synderlig til, at de gjøre den større ved nyttig Læsning, mens dog den, som læser mange gode Skrifter, han maa boe hvor han vil, saa er han altid i stort Selskab og at regne som Indbygger i en stor By.

Nykjøbing. Udgivet af W. F. Laubs Enke. Redigeret af Chr. Jørgensen. Trykt i Laubs Enkes Officin.

For underholdende Emner.

Tillægsblad til Vollands-Falsters Stiftstidende.

1847. Juli. № 10.

Rideknegten.

(Fortsat.)

„Aa Snak, Kaspar! Du mener ikke hvad Du siger. Du gaaer jo selv og smidsker for den nye Malkepige."

„Ja, det er en anden Sag; jeg vil forsøge om hun er mere dydig og ærbar end de Andre, saa vil jeg maaske gifte mig med hende, men hun er sikkert ikke et Haar bedre end hele Resten, jeg har forsøgt min Lykke hos. Nej Du, der er ikke et ordentligt Fruentimmer paa Guds grønne Jord, det veed jeg af Erfaring."

„Nu primer Du! er vor naadige Baronesse ikke en Guds Engel?"

„Aa jo! hun er maaske dydig nok i mange Dele... Men seer Du, Hans, her er Ingen, som kan snakke godt for hende. Kom der en smuk ung Officer paa det Samme, saa skulde Du bare see paa Lejer... Men lur Du Baronen, han er for klog til det. Han tager sig nok i Agt. Ha, ha, ha!"

Jeg kunde ikke længer tvinge min Hidsighed, men sprang op, og inden Slynglen fik Tid til at sige et Ord begyndte jeg at gjennemprygle ham saaledes, at han vist blev baade brun og blaa. — Da jeg var træt, sagde jeg, at han skulde pakke sig, men kunde først hente sin Løn om en Times Tid hos mig selv.

Jeg var altfor opbragt til at kunne læse mere og gik derfor hjem; ved min Indtræden spurgte Agnes, som laae paa Sophaen: „Hvad fattes Dig, kjære Hugo?"

„Aa, jeg fattes ikke Noget!"

„Jo, Du gjør. Er Du syg?"

„Nej!"

„Du plejer ellers ikke at være saaledes eller give saa korte Svar; gjør mig ikke ængstlig, Du veed jeg kan ikke taale det."

„Nu vel da! Jeg har pryglet Kaspar, og han skal bort! Det er det Hele."

„Pryglet?! Naar er Du vant til at prygle. Fortæl mig, hvad han har gjort?"

„Nej, vist ikke!"

„Er Du oven i Kjøbet gnaven. Du ængster mig, kjære Hugo. Fortæl din egen Agnes hvad det er; Du maa ingen Hemmeligheder have, forstaaer Du... Vær nu artig... Men Alting vil jeg vide."

Hun slyngede sine Arme om min Hals og kyssede mig, og jeg fortalte nu, hvad jeg havde hørt. Hun rystede paa Hovedet og sagde:

„Det er værst for ham selv, den Stakkel, at han ikke troer paa vor Dyd; thi saa kan han jo aldrig blive lykkelig... Men hvor kunde Du tage Dig det saa nær. Du har derved fornærmet mig, Hugo! Er jeg ikke for Dig hævet over saadanne Klaffertunger?"

„Tilgiv mig! Du har Ret."

„Alt er tilgivet, naar Du vil opfylde en Bøn."

„Nu vel?"

„Lad Kaspar blive her, og lad som Intet er passeret. Han kan ikke fornærme Nogen af os ved en saadan Tale. Men Du kunde maaske ved at jage ham bort i Ulide tilintetgjøre den Smule Lykke, han kan vente her i Livet. Lad ham derfor blive."

„Som Du vil, min Bedste."

Jeg gik ind i mit Arbejdsværelse, lod Tjeneren kalde, og underrettede ham om, at jeg for denne Gang vilde lade det blive ved den Straf, han havde faaet. Han behøvede derfor ikke at forlade min Tjeneste, hvis han ikke selv ønskede det.

Han takkede mig, og sagde, at han nok vilde blive, men betragtede mig ved Bortgangen med et skulende og hævngjerrigt Blik, saa jeg næsten fortrød hvad jeg havde lovet.

Nogle Uger efter denne Scene fødte min Kone en Datter, men befandt sig meget lidende efter Fødselen, og hendes Nervesystem, som altid havde været temmelig svagt, var ogsaa nu angrebet i høj Grad. Lægen paalagde mig derfor den største Forsigtighed, saa at hun paa ingen Maade maatte udsættes for nogen heftig Sindsbevægelse, da det ellers kunde have meget farlige Følger.

Da vort Liv ellers gled roligt og stille hen, saa nærede jeg ingen Frygt i den Henseende, og haabede, at Alt skulde gaae vel; men mit Haab blev bittert skuffet.

En Eftermiddag sad jeg ved Siden af Agnes paa Sophaen, og talte med hende om en Forandring, vi vilde foretage med et Haveanlæg. Tjeneren Kaspar traadte ind, nærmede sig til mig og sagde i en Tone, som skulde være hvidskende, men ingenlunde var det:

„Der er en ung, smuk og meget elegant Dame, som ønsker at tale med Hr. Baronen under fire Øine. Hun har en Dreng ved Haanden, der seer ud til at være et Aar yngre end den lille Junker. Drengen har den største Lighed med Hr. Baronen."

Jeg blev som lynslagen, og sagde til Tjeneren, at jeg strax skulde komme; da han var gaaet, kastede jeg et Blik paa Agnes. Hun var ligbleg, og sitrede over alle Lemmer. Jeg vilde tale, men formaaede ikke.

„Gaae kun ud til denne Dame, hvem Du formodentlig kjender godt, men som neppe veed, at Du er gift, siden hun ikke værdiger at besøge mig, men blot vil tale med Dig."

„Kjære Agnes! Du er uretfærdig. Det er mig uforklarligt, hvem denne Dame er og hvad hun vil, og for at vise Dig hvor ugrundet og ufortjent din Mistanke er, saa vil jeg modtage hende i Værelset ved Siden af, da hun har forlangt Samtale under fire Øine. Du kan da, om Du vil, høre hvert Ord vi sige, naar jeg lader Døren staae paa Klem."

„Luk Du kun Døren efter Dig. Jeg ønsker Intet at høre af Eders Samtale. Men gaae nu."

„Skal jeg ikke kalde paa din Kammerpige, min Bedste? Du er saa bleg, og jeg frygter for, at Du kunde faae ondt medens jeg er borte."

„Nej, Hugo! hvad jeg ikke maa og ikke vil høre, det maa min Kammerpige endnu mindre."

Jeg gik og lukkede Døren sagte til efter mig. Jeg formodede at det maatte være Rosaura, der af en eller anden Grund havde opsøgt mig; men jeg stolede paa, at hun vilde tale Spansk, saa at Agnes dog Intet vilde forstaae, om hun end kunde høre vor Samtale.

Jeg havde ikke taget feil; det var hende. Hun var endnu meget smuk, men der laa i hendes Ansigt Noget, som ikke behagede mig, og der var i hendes Væsen, i hendes Ydre, ja selv i den meget smagfulde Paaklædning noget letfærdigt, som nu aldeles ikke tiltalte mig.

„Jeg veed ikke", begyndte jeg paa Spansk, „hvad jeg skal tilskrive den Ære, atter at see Dem. Det er maaske Mangel paa Galanteri, naar jeg beder Dem om at sige mig det Ærinde, der rimeligviis har ført Dem herhid med .... Deres Søn ... ikke sandt?"

„Vor Søn, Hr. Baron!"

„Ah!"

„De veed, at jeg fandt for godt at afbryde vor Forbindelse, og De har Intet tabt, De har faaet en ung, smuk og rig Kone ... og jeg ... nu ja, da jeg atter var bleven kjed af Theaterlivet, saa var der en rig Boghandler i Leipzig, som forelskede sig i mig og tilbød mig sin Haand .... For den unge Enke — thi De erindrer jo nok at jeg var Enke — og hendes faderløse Søn var Partiet ikke at foragte. Jeg tog imod Tilbudet og har allerede i nogle Aar været gift. Men da jeg i lang Tid har opholdt mig i det gode Tydskland, saa kan De nok indsee, at jeg har maattet lægge mig efter Sproget, og —" vedblev hun pludselig paa Tydsk — „De skal nu selv høre hvilke Fremskridt jeg har gjort. Ja" — fortsatte hun med stigende Stemme — „jeg fandt, at det var en Pligt, jeg skyldte vor Søn, at han af min Mund hørte sine Fædres Sprog. Men lad os komme til mit Ærinde. Vi førte et stort Hus i Leipzig, og min Mands Rigdom var ikke uudtømmelig. Da hans Finanser begyndte at forværres, saa blev han ogsaa lunefuld og gnaven og især var han haard imod vor Søn, saa haard, at jeg knap tør lade Drengen vige fra min Side .... Og undertiden ønsker man dog ingen Trediemand. Han falder mig derfor til Besvær ... Dog det var ikke det, jeg vilde sige ... Min Mand er for Øieblikket i en gruelig Pengeforlegenhed, da der er en Veksel forfalden til Udbetaling, og det er i denne Anledning jeg er kommen til Dem .... De gav mig engang et Ægteskabsløfte; dette ønsker De maaske tilbage, og fra min Side er Intet til Hinder derfor, saafremt De vil ombytte det med et andet Dokument, som for Øieblikket har mere Værdi for mig. Vil De give mig en Anvisning paa Ihændehaveren til Beløb af 5000 Thaler paa Deres Bankier i Dresden? Summen synes rigtignok at være temmelig høj, men jeg veed, at De er en Adelsmand af den gamle Skole, en ægte ridderlig Karakter ... De kan ikke afslaae Deres Dame Noget? Hendes Lykke, hendes huslige Ro beroer paa dette Offer."

„Min Dame, siger De, ja De har Ret, Rosaura, det var det Mindste jeg kunde gjøre for min Hustrues Ro ... I Sandhed, det er ypperligt, at hun med sin Formue skal gjøre sin Mands Forseelse god igjen."

Jeg gik til Pulten for at skrive Anvisningen, men hun lagde sin Haand paa min Arm og sagde:

„Endnu et Ord. Jeg sagde Dem før, at min Mand behandlede vor Søn tyrannisk, og at Drengen desuden er mig til Besvær; jeg maa derfor bede Dem om, at beholde ham her paa Slottet."

„Det er ikke muligt. Vi kunne vel faae ham anbragt et andet Sted."

„Men jeg vil, at han skal blive her paa Slottet. Hører De, Hr. Baron! jeg vil, at vor Søn skal blive her."

„For Guds Skyld, Rosaura! Dæmp dog Deres Stemme, eller jeg svarer ikke for Noget; De tirrer mig."

„Troer De at kunne skræmme mig med Trusler. Jeg iler øjeblikkelig til Deres Gemalinde; hun vil lade mig skee min Ret..."

Jeg hørte ikke hvad hun sagde mere; thi allerede for et Øjeblik siden forekom det mig, som om jeg hørte et dybt Suk fra Værelset ved Siden af, og nu fornam jeg et svagt Skrig. Jeg forlod Rosaura, lukkede Døren i Laas efter mig og stod ved Agnes's Side. Hun var falden i Afmagt, og jeg skyndte mig for at kalde hendes Kammerpige, fik hende bragt i Seng, og ilede dernæst med at sende en Stafet efter Lægen. Da dette var ordnet, maatte jeg atter begive mig tilbage til Rosaura, og efter at have gjort en kort Undskyldning, bad jeg hende om, at forandre sin Beslutning.

„Hr. Baron! Deres Gemalinde veed nu Alt; jeg har hævnet mig paa denne Maanesknesprindsesse... De forbauses over, at jeg hader hende, kan jeg see! Omendskjendt jeg aldrig har elsket Dem med den flammende Kjærlighed, der er os Sydlændinge forbeholdt, og følgelig ej heller kunde nære det Had til Dem, som er den forsmaaede Kjærligheds Følge, saa krænkede det dog min Stolthed, da jeg erfarede, at De havde giftet Dem med en Anden; jeg trøstede mig først med, at det var for hendes Penges Skyld, men da det endelig blev mig klart, at De virkelig elskede hende, at De aldeles havde glemt mig, mig, den glødende Spanierinde, for denne kolde, rolige englelige Skabning, — som I kalde et saadant kvindeligt Marmorbillede, — saa besluttede jeg at hævne mig, og det har jeg nu gjort.... Men lad Drengen blive her, hvis De ikke vil have, at han skal opvoxe aldeles overladt til sig selv og i Selskab med Tjenestefolk og slige Mennesker. Thi enten skal han følge mig eller blive her, her paa Slottet. Synet af ham skal stadig minde Dem og Deres fromme Gemalinde om den spanske Dandserinde. Vil De altsaa love mig dette, samt meddele mig den omtalte Anvisning, saa skal De faae Deres Ægteskabsløfte tilbage, hvis ikke, skal jeg vide at tage mine Forholdsregler."

Jeg skjælvede af Harme, men indsaae dog, at det var min Pligt, at bevare Barnet fra Omgang med en slig Moder. Jeg skrev Anvisningen, gav hende mit Æresord paa, at Drengen skulde blive opdraget paa Slottet, og da dette var skeet leverede hun mig Ægteskabsløftet tilbage med et koket Smil, idet hun sagde:

„Ikke sandt, Hr. Baron! den første Kjærlighed er dog den bedste? Aldrig glemmer jeg de hede, ildfulde Bønner hin Aften i det lille Lysthuus.... Og De vil ikke heller glemme den; thi vor Søn vil stadig minde Dem om disse salige Minuter. Farvel!"

Jeg var sønderknust, og det varede en Tid inden jeg kunde fatte mig saameget, at jeg kunde begive mig til Agnes's Leje. Hun var kommen til sig selv men blundede nu. Jeg fulgte ud med Lægen, som med alvorlig Stemme bebrejdede mig, at jeg paa en eller anden Maade havde bragt hende i Affekt og derved foraarsaget dette farlige Tilbagefald, som efter hans Kundskab og Erfaringer var meget foruroligende. — Min Sorg er vanskelig at beskrive, men jeg maatte tvinge mig. Det Første, jeg gjorde, var foreløbig at sørge for den lille Herman, som jeg indtil videre overgav til Forvalterens Omsorg, og det Næste var at jage Kaspar paa Porten, der havde givet Anledning til at Agnes's Mistanke var bleven vakt. Jeg nærede en Anelse om, som dog aldrig er bleven til Vished, at hans Opførsel stod i Forbindelse med Rosauras Komme, og at han havde staaet i hendes Sold.

Flere Dage gik hen uden at jeg fik talt et Ord med Agnes om det, som laae mig paa Hjerte; enten sov hun eller lod i det Mindste som om hun gjorde det, eller ogsaa var Kammerpigen tilstede, saa at ingen fortrolig Tilnærmelse kunde finde Sted. Ikke heller havde jeg Mod til at forlange en Samtale i Enrum, da jeg frygtede for derved at forværre hendes Tilstand, som snarere var bleven værre end bedre.

.... En Aften i Skumringen traadte jeg ind i Sygeværelset i det Samme som Kammerpigen kom ud derfra med Herman ved Haanden. „Du kan gjerne hvile Dig en Times Tid, Amalie! Min Mand holder mig nok med Selskab saa længe. Ikke sandt, Hugo?"

Inderlig glad bekræftede jeg det.

Da Pigen var gaaet med Barnet, sagde hun med sin sølvklare Stemme: „Det er en dejlig Dreng, Hugo! Men han seer saa forkuet ud; hans tungsindige Øine har sagt mig, at han ikke veed, hvad en Moders Kjærlighed er. O, hvis jeg lever, saa skal jeg blive ham i Moders Sted!"

„Agnes! min Agnes! min ædle, herlige Viv, kan Du tilgive mig?"

„Ak, min Ven! hvad var Kjærligheden, naar den ikke kunde tilgive? Jeg har været haard og kold imod

Dig, stakkels Hugo, men det var ikke fordi jeg var vred paa Dig for din Ungdomsforseelse ... nej! det var fordi jeg troede, at Herman var yngre end vor Konrad —" tilføjede hun med nedslagne Øine og med neppe hørlig Stemme — „det sagde jo den flemme Tjener, og jeg bebreidede mig selv, at jeg i vort Ægteskab havde imod min Villie givet Dig Grund til Fortørnelse, til at vende Dig bort fra mig, som ikke besidder andre Fortrin end min Kjærlighed, og ført Dig i en Andens Arme, der bedre kunde sympathisere med dine Tankers høje Flugt og dine ærgjærrige Drømme. Men jeg har gjort Dig Uret.... Jeg har i Dag selv talt med Drengen, og da han sagde mig sin Alder ... saa indsaae jeg, at jeg havde taget feil.... Kan Du tilgive mig?"

Jeg stod i taus Beundring. Hvis jeg ikke bedre havde kjendt den Engel, som fremstammede disse Ord, saa maatte jeg have troet det var Ironi.... Hun, den Skyldfrie, bad mig, den Brødefulde, om Tilgivelse. Jeg saae i Dag klart, at Døden prægede sig i de skjønne Træk. En brændende Taare faldt fra mit Øje ned paa hendes udstrakte Haand, og jeg sank paa Knæ og bedækkede den med mine Kys, hun slyngede sin Arm om min Hals og vore Sjæle smeltede sammen i een Bøn: Liv!

. . . . . .

Otte Dage efter bisattes min Kones Lig i mine Forfædres Gravkapel. (Fortsættes.)

Den Dovne.

(I „Dansk Folkeblad" efter Schleiermacher.)

Den levende og kraftige Villie til en indholdsrig Livsvirksomhed har deels den sandselige Begjærlighed og Lidenskab, deels Dovenskab at bekjæmpe. Hiin bliver let erkjendt, afskrækkende Exempler mangle aldrig, men denne, skjøndt endnu mere fordærvelig og vanskeligere at besejre, bliver let overseet eller undskyldt. „Den Dovne dør over sine Ønsker, thi hans Hænder ville Intet gjøre", er en tro og riig Beskrivelse af den Dovne, hvem det ikke mangler paa Ønsker, naar kun ikke Anstrængelsen ufordredes for at opnaae dem. Vi ville betragte den Dovnes Liv.

I.

Hans Hænder ville Intet gjøre, og dette er den første Betingelse for at hans Bestræbelser efter Fornøielse, Velstand og Agtelse hos Medmennesker, kunne krones med Held. Han lader Andre undfange de fornøielige Tanker, han lader sig underholde af deres spillende Vid, og han søger de Steder og Forsamlinger, hvor han kan nyde den. Men Fornøielsen trives kun, hvor Jorden er bearbeidet. Sandsernes Forfinelse, Smagens Dannelse, Kundskaber, egen Anskuelse af Verden maa til, naar ei det Fortrinligste skal gaae tabt for os. Den Dovne vil allevegne finde Kjedsommeligheden.

Erhvervet af Velstand fører Mange i Fristelse og Snare, hvorledes skal det da gaae den Dovne, der vil tilsnige sig samme ved Tilfældet eller ved ufortjent Gunst? Ved Hykleri og Smigreri vil han leve paa det Almindeliges, eller ogsaa paa den godmodige Eenfoldigheds Bekostning, og dog hviler ingen Velsignelse over det Erhvervede.

Ogsaa den Dovne anseer Brødres Agtelse og Tilliden til vore Talenter for en stor Skat, men han stræber ikke at erhverve Dygtighed og Klogskab. Derfor bliver han Andres Speil, Talerør og Gjenlyd. Han iføier sig en barnagtig Forfængelighed, han søger at glimre ved jammerlige Smaaligheder, den herskende Mening er hans Forstand; og han vil vanskelig for bestandig kunne skjule sin Aands Armod, sin selvvalgte Intethed.

Saaledes gaaer det den Dovne, og ikke blot slaae hans Forsøg overalt feil, men den slappe Sjæl taber efterhaanden al Modtagelighed for Fornøielsen og Evnen til vel at anvende det Erhvervede, og tilsidst styrte Hoan og Foragt over ham. Intet udfylder hans Liv uden Ønsker, tomme urimelige Ønsker, forfængelig daarlig Haaben, og selv Erindringen om de Nydelser, han har havt, er for svag i ham: han ønsker, og dør.

II.

Hvorvidt kommer den Dovne med Hensyn til det, som hører til Menneskets høiere Bestemmelse? Han ønsker ogsaa at opnaae dette: Kundskab, Herredømme over Vanen, Leilighed til dydige, almeennyttige Handlinger; men han vil ikke arbeide.

Forstandens Berigelse med nyttige Indsigter, trods al Mangfoldigheden overalt den samme Aandsvirksomhed, er en Skat, der ikke bliver erhvervet uden Møie, Udholdenhed og Anstrængelse. Den Dovne har alskens Undskyldninger med Omstændighederne, og han venter stedse paa at de skulle blive bedre. Men selv om alle Erfaringer og alle Tiders vise Mænd kom ham imøde, vilde det dog ikke hjælpe ham, thi selv de viseste Ord og de klareste Erfaringer fordreies af den Uforstandige.

Sjælens Frihed fra Vanens Tvang er ligesaa nødvendig, som opnaaelig, men kun ved uafladelig Agtpaagivenhed, og dette er ikke den Dovnes Sag. Han betroer sig hellere til Andres Omsorg, men Aandens Dovenskab viger ikke for ydre Midler, kun for det indre Liv, for Villiens og Selvbevidsthedens Magt.

Leilighed til at gjøre Godt mangler aldrig. Enhver er pligtig til at vise Driftighed i det borgerlige Liv, til at belære, advare, raade i det huuslige og selskabelige Liv, vidne for Sandheden, bistaae Uskyldigheden, hindre Uretfærdigheden. Men den Dovne gior sig den meest indskrænkede Forestilling om sit Kald. Han troer at kunne affinde sig med Verden ved at vise nogen Velgjørenhed. Forøvrigt hemmer han overalt den gode Sag ved sin Dovenskab, thi hvo der ikke er med den, er imod den. Ja, selv Nydelsen af det stiftede Gode faaer han ikke. Saaledes bortødsler han ogsaa i disse vigtigste Anliggender sin Tid med Ønsker, og hvad han havde bliver ham frataget. Sløvhed og aandelig Afmagt, Blindhed for Alt hvad der er Pligt bliver ikke alene den til Deel, der er Lidenskabens Slave, men ogsaa den Dovne, som forsagt nedslog Øinene for hver Dyd, som med stærk Stemme kaldte paa ham. Han beholder kun Ønskernes tomme Spil til han dør — Ingen til Sorg.

Hvor afskrækkende end denne korte Skizze er, ville vi dog finde os selv i mange af dens enkelte Træk. Ingen er fri for denne Feil; den, der mener saa, er dens sikreste Bytte. Med velberaad Hu at undvige Arbeidet, at forkaste det Nye uprøvet, at fastholde skadelige Vaner, — det er vor Dovenskab. Lader os kæmpe derimod, førend Natten kommer, da Ingen kan arbeide!

Nykjøbing. Udgivet af W. F. Laubs Enke. Redigeret af Chr. Jørgensen. Trykt i Laubs Enkes Officin.

For underholdende Æmner.

Tillægsblad til Hollands-Tidsskrift.

1847. August. № 11.

Ridekneglen.

(Fortsat.)

Konrad var allerede for længe siden færdig med sit Brev, da Alfred endelig lagde Manuskriptet fra sig og saae spørgende paa Vennen, som for at anmode ham om Fortsættelsen. Denne betænkte sig ei heller længe, men begyndte paa følgende Maade:

„Jeg var kun 7—8 Aar gammel, da jeg saaledes fik en Legekammerat i Herman, som ei blot var noget ældre, men tillige langt mere alvorlig end jeg. Kort efter min Moders Død kom en Slægtning af min Fader, en 50aarig Jomfru, til at bestyre hans Husvæsen. Det var en meget vanskelig Dame, hvem man ej let kunde gjøre Noget tilpas, og efterhaanden, som vi voxede til, gjorde hun bestandig flere og flere Fordringer; hun var uudtømmelig i Advarsler og Formaninger, og ej heller sparsom paa mere kraftige Argumenter, naar alle Opfordringer til punktlig Lydighed syntes forgjæves. Herved bleve vi begge tilsidst saa kjede af at være i hendes Nærhed, at vi saa godt som hele Dagen færdedes i den frie Luft, naar Vejret tillod det og Undervisningstimerne ikke forstyrrede os deri. Den gamle Dame var desuden i høj Grad adelstolt, og fandt det ikke ret passende, at Herman var saa meget i mit Selskab; thi hverken hun eller jeg havde dengang nogen Anelse om, at han var min Broder. Min Fader udgav Drengen for at være en Vagtmesters Søn ved den Eskadron, han havde tjent i. Da Faderen døde og efterlod sig en talrig og uforsørget Børneflok, tog min Fader ham til sig, for at han med Tiden kunde blive oplært i Landvæsenet og derefter erholde en eller anden Ansættelse paa Gaarden; men da Herman var en smuk og artig Dreng, saa havde han Intet imod, at vi bleve Legekammerater, samt at han deeltog i adskillige af mine Læretimer. Det er vel ikke urimeligt, at der jo fandtes Nogle paa Gaarden, som bedre kjendte Sammenhængen med Hermans Historie, men da min Fader var saa højt agtet og afholdt af sine Undergivne, faldt Ingen paa at omtale Noget, som de vel kunde forudsee maatte krænke alle Vedkommende. Iøvrigt var, som anført, Kaspar strax jaget bort, og Amalie, der alene havde tjent til min Moders Opvartning, afskediget med meget gavmilde Foræringer.

Herman og jeg havde foruden mine Søstre endnu en anden Deltager i vore barnlige Lege og Fornøjelser, nemlig min Kousine Adelgunde. Vi mødtes enten paa Grændserne af vore Fædres Ejendomme, eller hun kom over til os, eller vi til hende; thi imellem min og hendes Fader herskede der en meget venskabelig Forstaaelse, og de besøgte hinanden temmelig hyppigt. Adelgunde var ved sin Munterhed Sjælen i vore Lege og Ingen forstod bedre end hun at sætte Liv i Herman, der i Almindelighed holdt mindre af at lege, men derimod hellere vilde gaae omkring i Marken og Skoven, for at lægge Mærke til Blomsternes brogede Vrimmel eller iagttage Insekternes travle Liv. Naar han var hjemme, holdt han meget af at være i Stalden, hvor han hjalp til med at passe Hestene, ja man kunde næsten sige, at han var opvoxet med en stor Del af dem, af hvilken Grund han nærede en afgjort Forkjærlighed for flere af disse ædle Dyr, saa meget mere som min Fader selv var en Hesteelsker, og havde flere baade Halvblods- og Fuldblodsheste, og disse Dyr vare især Hermans Yndlinge. Denne hans Kjærlighed udstrakte sig til den hele Dyreverden, som fandtes paa Slottet, og Ingen var derfor afholdt mere af alle Husets firefoddede Dyr end han, men derved blev det ikke; ogsaa alt Fjerkræ stod under hans Beskyttelse, og da han af min Fader havde faaet nogle Duer, tilbragte han hver Dag et Par Timer hos dem, for at iagttage disse interessante Dyr. Denne hans Ydest for Dyrene var især bleven vakt i hans Stedfaders Hus, hvor han havde været nødt til at tilbringe en stor Deel af sin Tid i Gaarden og Stalden, da Stedfaderens Tyranni og Moderens Ligegyldighed gjorde ham Opholdet i Huset forhadt; derimod havde en gammel Staldkarl fattet en stor Godhed for ham, og Herman gjengjældte hans Kjærlighed ved med sønlig Opmærksomhed at lytte til hans Fortællinger, hvorved Drengens Forkjærlighed for de Umælende fik endnu større Næring. Herman havde ligeledes faaet en lille Afkrog af den store Have til sin Raadighed, og denne skaffede ham ogsaa meget at tage vare. Paa

Grund af alt dette var han ikke meget ivrig i Undervisningstimerne; de eneste Gjenstande, han følte nogen Interesse for, var Naturhistorie og Italiensk, og han havde ej heller megen Tid tilovers til Læsning, hvortil han desuden ingen Trang følte, med Undtagelse af Poesi, især Naturskildringer. Han havde imidlerrid en saa afgjort Skjønhedssands, at han bedømte Alt efter det ydre Indtryk; derfor lod han sig aldeles lede af den smukke Adelgunde, der med et Ord kunde tæmme hans opfarende Sind; derfor havde han aldrig Lyst til at være inde i Værelserne, fordi de vare ham for skumle, og fordi „den stygge gamle Dame, der idelig skjendte og brummede, altid saae urenlig ud paa Grund af den Mængde Snustobak, hun brugte". Hvad han allermest beklagede sig over var, at Himlen altfor hyppigt forekom ham overtrukken med Skyer, og han paastod da gjerne, at det var umuligt at være i godt Humeur, naar Vejret er graat eller fugtigt. I et af Værelserne paa Slottet hang nogle Malerier, forestillende Billeder af Italien og Grækenland; foran disse kunde han staae halve Timer i taus Henrykkelse, og vendte sig næsten altid bort med Suk, naar han endelig forlod dem. Det var maaske ogsaa af denne Grund, at han netop lagde sig efter det italienske Sprog, efterdi det var en Yndlingstanke hos ham, at opholde sig i Italien, naar Omstændighederne vilde tillade ham det.

Saaledes gik flere Aar hen, indtil jeg endelig skulde til Gymnasiet; han derimod, som vedblev at dele sin Tid mellem den praktiske Del af Landvæsenet og Havekonsten, og med at passe, eller man kunde næsten sige, pleje, Hestene, blev tilbage paa Gaarden. Eftersom vi voxede til, var det en Selvfølge, at mine Søstre og Adelgunde ikke længer, som forhen, bleve vort daglige Selskab, men vi samledes dog jevnligt, og det Baand, der havde knyttet os sammen som Børn var vel forvandlet til et mere tilbageholdent, men dog endnu stedse meget venskabeligt og tillidsfuldt, Forhold.

Men førend jeg forlader denne vor Barndomsperiode, maa jeg dog omtale en Scene, der har præget sig fast i min Hukommelse, og som havde stor Indflydelse paa det Forhold, hvori Herman og jeg siden efter kom til at staae til hinanden.

Vi vare en Dag gaaede ud at spadsere sammen paa en Vej, der fører gjennem Skoven, og jeg fortalte ham, hvorledes jeg vilde leve og indrette mig, naar Slottet engang blev min Ejendom. Under denne Fortælling huggede jeg med en Kjep bestandig omkring imellem de ved Grøften staaende Blomster og Planter uden at tænke Noget derved. Med Eet greb Herman om min Haand, vristede Kjeppen fra mig og kastede den over Grøften. Jeg saae paa ham, halv forbitret, halv forundret, og spurgte:

„Hvad skal det betyde, Herman?"

„Det skal betyde saa meget som, at en Dreng paa tolv Aar ikke mere er noget Barn."

„Bærer jeg mig da saa barnagtigt ad; fordi Du er et Par Aar ældre, saa er Du derfor ikke sat til at hovmesterere mig, forstaaer Du det. Og jeg er slet ikke bange for Dig."

„Det kan vi siden tale om. Men det var netop fordi at Du bar Dig saa taabeligt ad, at jeg kastede Grenen over Grøften. Siig mig dog, om det ikke maa kaldes barnagtigt, saaledes tankeløst at gaae og slaae omkring sig med en Kjep."

„Hvad Ulykke er der da i at gjøre det?"

„Hvad Ulykke? Det er ufornuftigt, og det synes mig er nok... og desuden... men Du forstaaer mig vist neppe. Hvad Ret har Du til at ødelægge disse stakkels Blomster; hvorfor maa de ikke staae i Fred? Veed Du med Vished, om de Planter, hvis Stengler Du hugger over, ingen Følelse have? Idet Du saaledes slaaer om Dig i Blinde, hvormangen Skabnings Liv tilintetgjør Du maaske i det Samme. Mangt et Dyr lever kun en Uges Tid, ja Nogle kun en Dag, men har Du ikke i din Ubesindighed overskaaret dets korte Liv paa Halvvejen. Gud har sat Mennesket til Skabningens Herre, men ikke til dets Despot... Mennesket har ingen Ret til efter Lune og uden Formaal at ødelægge det Skabte, eller efter Behag at skalte og valte med Alt, som om alene han var skabt til Glæde og Nydelse. Har Du aldrig, Du som dog hænger mere over Bøgerne end jeg, læst om Amerikas Urskove, hvor endnu intet Menntske har sat sin Fod, og troer Du ikke, at ogsaa der er Liv og Glæde i disse hellige Skove, som have staaet i Aartusinder, og hvor Myriader af Skabninger have frydet sig ved deres Tilværelse, og sendt deres glade Lovsang til Gud.... Men vi ere de mest egenkjærlige Væsener, og det falder sjelden Nogen ind at bekymre sig om den øvrige Skabning lider vel eller ilde, naar blot han faaer sin selvsyge Lyst opfyldt.... Naar om Foraaret de første Blomster komme frem, hvad gjør saa de Fleste? De bryde Blomsten uden at ændse at det er et Liv, som de tilintetgjøre... Rigtignok tænke de ikke paa, at Planten skeer nogen Uret, men om det end ikke var for Plantens Skyld, saa skulde de dog alligevel lade den staae, for at deres Medskabninger ogsaa kunde glædes over den lille Blomst, som bebuder Foraarets Komme; de skulde i deres Glæde

over den hele store Naturs vaagnende Liv have Medynk med dens smaae Herolder.... Nej, Mennesket plukker Blomsten, seer lidt paa den og kaster den bort. Og Du har vist ikke lagt Mærke til, men det har jeg, hvem det er, som over den største Ødelæggelse; det er ikke Bønder eller Almuesfolk, nej, det er de Fornemme, det er dem, som have Glæde nok, men ikke destomindre forstyrre de Andres uskyldige Fornøjelse. Og istedetfor at gaae paa Jagt eller lignende taabelige Adspredelser, saa skulde din Fader bedre holde Dig i Øye og lære Dig at tænke, før Du handler; men Den, som dræber Tyr for sin Moro, han vilde vel blot lee, naar man sagde ham, at hans Søn ødelægger Blomster."

Jeg følte allerede dengang, om end dunkelt, at han ikke saa ganske havde Uret, men istedetfor at erkjende dette, gav jeg min Hidsighed Tøjlen og tog Anledning af hans sidste Ord til at troe mig fornærmet.

„Du understaaer Dig", raabte jeg, „til at fornærme min Fader, men det skal Du ikke gjøre ustraffet."

I det Samme gav jeg ham et Dreiigen, og i Bevidstheden om min Svaghed vilde jeg derpaa flye, men han standsede mig med de Ord:

„Bliv kun, Konrad! jeg skal ikke gjøre Dig Noget. Dit Slag brænder mig rigtignok paa min Kind og opfordrer mig til Hævn. Men vær kun rolig. Du har mindet mig om, hvad jeg næsten havde glemt, at Du er min Herres Søn og jeg kuns en Tjener. Nu falder det mig ind, hvad Præsten sagde forleden Dag: „„Den, som behersker sit Sind, er større end den, som indtager en Stad."" Seer Du, Konrad! den, der vil herske maa først lære at lyde, og at lyde er let, naar det, som befales er godt og ret, men naar det er urigtigt og ufornuftigt, da gjælder det at overvinde sig selv... Jeg har ogsaa Lyst til engang at herske.... Idag vil jeg gjøre Begyndelsen."

„Vær ikke fortørnet, Herman! Siig det ikke til min Fader; thi saa bliver han vred.... Jeg skal aldrig gjøre det mere, men lad os saa være gode Venner igjen."

„Lad gaae da. Jeg kan let tilgive en Fornærmelse, naar det er en Ven, som saarer mig, men glemme den, det kan jeg dog aldrig. Dit Dreiigen vil brænde paa min Kind hver Gang jeg tænker paa at Du er Herre, jeg Tjener. Et maa Du dog love mig."

„Og det er?"

„At jeg for Fremtiden siger „De" til Dig, naar der er Fremmede tilstede, og at Du ikke mere behandler mig som Ligemand i Andres Nærværelse, undtagen det skulde være i dine Søstres og Adelgundes."

„Naar Du endelig vil have det, saa kan jeg jo gjerne tjene Dig deri."

„Naar vi blive ældre, saa vil Folk dog finde det underligt, at en Herre er „Dus" med En, som er ham underordnet; derfor er det bedst at vænne sig til det, ligesaa godt først som sidst."

Jeg har siden efter tidt tænkt over, at Herman, som havde overværet Samtalen imellem min Fader og hans Moder, rimeligviis fildigere har forstaaet det Forhold, som havde fundet Sted imellem dem, og følgelig vel vidste, at han var min Broder, men at han med en piinlig Bevidsthed om sin Moders Uværdighed foretrak at leve i en underordnet Stilling. Min Fader viste ham vel faderlig Godhed, men lod ham ej ret vederfares den Kjærlighed, som blev hans andre Børn til Del. Tanken om at Herman var den rigtignok uskyldige Aarsag i min Moders Død, har vist bidraget meget til at formindske den Kjærlighed, han vist ellers vilde have vist ham.

Vi maae nu forbigaae den Tid, jeg var paa Gymnasiet, hvor jeg Intet synderligt erfarede om Herman, undtagen af mine Søstres Breve; men saavidt jeg deraf har kunnet forstaae, blev han efter min Afrejse mere betragtet som hørende til Husets Tyende end tidligere, da han i Egenskab af min Legekamerat og Ven havde Adgang til Herskabets egne Værelser, hvilken han, som som sagt, dog ej meget benyttede sig af. Da Adelgunde og min Søster Wilhelmine vare Veninder og næsten daglig besøgte hinanden, saa var det ikke sjeldent at min Fader lod Herman ledsage dem paa deres Spadseretoure, men især naar de rede ud sammen eller sejlede paa den lille Sø.... Hver Gang min Fader havde givet ham Ordre til at ledsage de unge Damer paa en eller anden saadan Tour, saa glemte aldrig den gamle Tante at tilføje: „Men han maa see til, Herman! at tage Respekten i Agt, og at han holder sig i en behørig Afstand", hvortil min Fader da gjerne svarede med et strengt Blik: „Herman behøver vist ikke at mindes om, hvad han skylder sin Herres Datter og hendes Veninde, og hvis han alligevel engang kunde glemme den Afstand, der skiller ham fra dem, saa ville de unge Damer nok vide at erindre ham derom." Men Herman glemte ikke den Kløft, som Alderen og Konvenientsens Magt havde aabnet mellem ham og de unge Piger, men disse vare imidlertid altfor godmodige til nu aldeles at behandle den Mand som Tjener og Underordnet, der tidligere havde været deres Legekamerat og Selskabsbroder. Naar de derfor vare kede af at passiare alene sammen, saa gav min Søster ham et Vink,

og det varede da ei heller længe inden han var ved deres Side. Naturligviis drejede Samtalen sig sjelden om Andet, end de Smaabegivenheder i Hverdagslivet, som foregik paa Slottet og i Omegnen, men meget hyppigt underholdt han ogsaa Veninderne med Fortællinger om de Jagttagelser, han havde hentet af sin stadige Færden i Naturen og de Studeringer, som stode i Forbindelse dermed.... Da det imidlertid ikke længe kunde skjules for en Kvindes skarpe Blik, at hans Øje altid hvilede paa Adelgunde, naar han talte, at han altid søgte at være ved hendes Side, og mange andre lignende Smaating, saa vidste den unge Pige, saa meget som muligt, da dette var bleven hende klart, at unddrage sig hans Selskab, men gjorde det dog ganske umærkeligt og paa en saa skaansom Maade, at det vel bedrøvede ham, men uden at han dog havde nogen An'edning til at beklage sig.

Ved min Tilbagekomst fra Gymnasiet fandt jeg Adelgundes Skjønhed udfoldet i dens hele Glands; jeg behøver ikke at sige Dig, at nu blev jeg de unge Pigers Lédsager paa deres Valfarter i Stedet for Herman, og det lod ikke til, at hverken Adelgundes eller min Fader havde Noget imod, hvis deres Børn skulde elske hinanden.

En Søndag spadserede Adelgunde, mine Søstre og jeg gjennem Skoven og kom til det Sted, der før blev betegnet Dig som Hermans Yndlingsplads. Ogsaa i Dag havde han begivet sig herud, hvilket vi snart mærkede ved at opdage Hektor, som gik og snusede nedenfor Skrænten af Højen. Vejret var smukt, endskjøndt det blæste ikke ganske ubetydeligt. Jeg spurgte Damerne, om vi ikke skulde sejle over til Strahlenheim; de tøvede lidt med Svaret, men endelig samtykkede Wilhelmine og Adelgunde deri, men min anden Søster havde ikke Lyst til at vove sig ud paa Søen; vi vilde nu afstaae fra vort Forsæt, men bleve tilsidst enige om, at vi Andre vilde sejle en Times Tid omkring paa Søen, imedens hun blev tilbage og fordrev Tiden med Læsning — thi hun gik næsten altid med en eller anden Bog i Lommen — og blot beholdt Hektor hos sig som Beskytter, da Herman, der var kommen til, maatte hjælpe mig med at styre Baaden. Da Alt nu var arrangeret, begave vi os ombord og sejlede afsted.... Timen var snart forløben under Spøg og muntre Samtaler, og vi havde ikke lagt synderlig Mærke til at Vinden bestandig tiltog; men omsider besluttede vi dog at vende om, endskjøndt vi ikke frygtede for at Therese kedede sig. Vi vare netop et halv hundrede Alen fra Land, da der kom en Kastevind, saa at Baaden kuldsejlede. Jeg søgte at naae Adelgunde, men min Søster havde allerede klamret sig fast til mig, saa at jeg maatte opgive denne Tanke, men snart efter saae jeg ogsaa, at Herman svømmede mod Land med min Elskede, og dette Syn gav mig nyt Mod; jeg naaede endelig Stranden med min Søster, og hun kom snart igjen til Bevidsthed; men ikke saaledes med Adelgunde. Therese, som havde seet vort Uheld, var øjeblikkelig ilet til Slottet for at skaffe Hjælp, og denne kom ogsaa saa hurtigt det kun var muligt. Adelgunde bragtes op paa Slottet, en Læge blev hentet og vi stode nu Alle i aandeløs Forventning for at lægge Mærke til det første Livstegn. Efter nogen Tids Forløb begyndte Lægen at spore det tilbagevendende Liv. Jeg stod tæt ved Adelgundes Hoved med bankende Hjerte og Herman lige ved min Side, bleg og skælvende; hendes Øjne vare bestandigt lukkede, men nu aabnede hun Læberne, hvidskede som i Drømme „Konrad" og slog kort efter Øjnene op. Ved Lyden af mit Navn gjennemstrømmedes mit Hjerte af de gladeste Følelser og mit Øie straalede af denne Glæde. Da faldt mit Blik paa Herman; han var dødbleg, og en bitter Smerte lod ham sammenpresse Læberne. Jeg traadte hen til ham, idet han vendte sig for at gaae bort, og lagde min Haand paa hans Skulder. Han saae paa mig med et Blik, hvori der udtalte sig saa megen Bitterhed og en saa stor Sjælslidelse, at jeg næsten foer tilbage.... Med brudt Røst stammede han: „Konrad, min Broder og Ven! jeg ønsker Dig til Lykke, men lad mig ikke see for meget til den. Vær maadeholden i din Jubel, thi ogsaa jeg har et Hjerte." (Fortsættes.)

Parabel.

En Dreng løb legende omkring ved en Bæk, der snoede sig gjennem en blomsterrig Eng. Der kom en Hugorm, som rakte sin Braad ud og sugede af en af de smukkeste Blomster. Da den var borte, kom der en Bi, satte sig paa samme Blomst og sugede af dens Bæger. Drengen sprang hen til sin Lærer, og bad ham om at jage Bien bort fra denne Plante, da der vist var Forgift i den, thi nylig havde en Hugorm suget af den. „Vær Du rolig for det, min lille Ven!" sagde Læreren, „hvor Hugormen finder Forgift, der finder Bien Honning."

Anecdote.

Da Jacob den Første var Konge i England blev ved hans Hof antagen en Adelsmands Søn, William Murray, som maatte tage imod Riis, saa ofte Kronprindsen Carl opførte sig uartig. — Det var denne Prinds, der siden som Konge, under Navn af Carl den Første, 1649 blev et Offer for Cromwells skinhellige Intrigue.

Nykjøbing. Udgivet af W. F. Laubs Enke. Redigeret af Chr. Jørgensen. Trykt i Laubs Enkes Officin.

For underholdende Emner.

Tillægsblad til Vollands-Falsters Elisslidende.

1847. August. № 12.

Rideknegten.

(Fortsat.)

Da Adelgunde først kom til Bevidsthed, saa var ogsaa snart ethvert Tegn til Upasselighed forsvunden, og efterat have laant nogle af Wilhelmines Klæder var hun saa munter som nogensinde. Wilhelmine og Herman derimod begave sig til Ro, idet den Første var og den Sidste maaskee blot foregav at være upasselig. Det var derfor naturligt, at jeg alene ledsagede Adelgunde paa Hjemvejen, da Therese ansaae det for nødvendigt, at hun blev hjemme for at passe den Syge. Den muntre Pige blev nu paa engang ordknap og forlegen, og søgte paa alle mulige Maader at undgaae den Samtale, jeg bragte paa Bane, nemlig om Dagens Hovedbegivenhed: Sejladsen og dens Følger. Men det var mig altfor magtpaaliggende at erfare, hvorvidt jeg havde nogen Grund til mit Haab om Gjenkjærlighed eller ej, og da jeg derfor mærkede, at hun undveg enhver af mine Hentydninger, saa gik jeg uden Omsvøb los paa Maalet, og tilstod hende aabenhjertigt min Kjærlighed; da hun nu ikke kunde unddrage sig denne ligefremme Erklæring, saa gjorde hun mig endelig lykkelig ved den Tilstaaelse, at hun delte mine Følelser. Dagen efter anholdt jeg hos Faderen om hendes Haand, og fik hans Samtykke til vor Forbindelse; men saavel han som min Fader fandt det rimeligst, at jeg forinden gjorde en Rejse; den Sidste ønskede navnlig, at jeg ogsaa skulde tage til Italien for at undersøge vort lille Godses Tilstand, og om det ikke kunde bestyres fordelagtigere end hidtil havde været Tilfældet. Ved min Tilbagekomst skulde da mit Bryllup finde Sted. Jeg var snart færdig med Tilberedelserne til Rejsen, og ledsaget af Herman begav jeg mig paa Vejen, men inden jeg naaede Maalet erholdt jeg Brev hjemme fra, at jeg maatte skynde mig tilbage, hvis jeg endnu en Gang vilde see min Fader i levende Live. Efter at have givet Herman Ordre til i mit Sted at reise til Bellegarde, vendte jeg øieblikkelig om og naaede saa betimeligt Hjemmet, at jeg endnu fandt min Fader saa temmelig i Besiddelse af sine sjælelige Evner, endskjøndt hans legemlige Lidelser vare store og ikke lod ham have megen Ro, undtagen i enkelte Øieblikke. I et af disse Momenter lod han mig kalde til sig, og vi havde da en temmelig lang Samtale, som tildels angik Herman og hans Fremtid.

Faa Dage efter sov min Fader rolig hen. Min Smerte over hans Død var vel stor, men Sorgen over vore Slægtninges Bortgang fra Verden hører dog i Almindelighed til dem, som snart forvindes, og dette saameget mere, naar den Afdøde er i en mere fremrykket Alder. Der er en Følelse, som ganske naturligt paatrænger sig os, at man snarere maa takke Gud, fordi den Afdøde saa længe har levet med os, end bedrøves, fordi at denne nu endelig er bortfaldt. Sorgen over de Afdøde er en temmelig egoistisk Følelse; thi vi kunne dog ikke antage, saafremt deres Liv har været ført efter Guds Villie, at deres Tilstand skulde blive mindre god i en anden Verden end her; tvertimod maa Døden jo anses for en Vinding. Det er da egentlig kun vort eget Savn vi beklage, eller hvad der ofte er værre endnu, tillige det Skaar, vi lide i vor timelige Lykke, naar det er en Fader og Forsørger vi miste.... Sorgen over en Ægtefælle, en Elsket, en Ven eller et Barn er dog af en dybere Natur, da vi ofte i dem see den bedre Del af vor Tilværelse hernede at visne hen, og især naar vi ikke længer ere unge, og derfor ej heller tør haabe, saa let som tidligere, at vinde et Hjerte i den Grad, at det næsten er Et med vort.... Det er en bitter Tanke for en Mand, som med et Maal for Øje har anvendt sit Livs bedste Kræfter for at nærme sig dette, og i denne sin redelige Stræben har havt en trofast Ven til Medstrider, at see denne bortrykket ved Døden, nu, da Kampen maaske var haardest, og hans Hjælp mest nødvendig; thi det trøster kun lidet, at han er gaaet bort til et Sted, hvor hans Evner blive mere udviklede og han selv derved dygtigere til Kampen, som vistnok aldrig hviler gjennem Tilværelsernes Række. Hvor let synker Modet ikke ved den Tanke, at man nu er ene i Striden, og derfor lettere kan overvældes.... Af samme Beskaffenhed er ogsaa den Følelse, der knuser Elskeren ved hans Piges Baare, nemlig at Kampens bedste Løn nu er borte, idet hun ej er mere, som ved sit Smil skulde opmuntre ham, naar Stridens Hede

syntes at blive for tung.... Men jeg vil ikke fortsætte disse Betragtninger, men slutte min Fortælling her, idet jeg blot behøver at tilføje, at Herman snart efter vendte tilbage og meddelte mig alle de Oplysninger, jeg kunde ønske om Godset og dets Tilstand. Det var den Gang, at jeg først foreslog ham, at tage derhen og bestyre det, men han gjorde flere Indvendinger og bad om, at lade Sagen beroe indtil mit Bryllup var forbi, hvilken Bøn han igjen i Dag har gjentaget, og omendskjøndt jeg ikke ret kan fatte hans Bevæggrunde, saa kjender jeg for vel hans brave Karakter til at frygte Noget af ham, og da nu mit Giftermaal desuden finder Sted om kort Tid, saa vil jeg heller ikke drive videre paa hans Afreise.... Apropos, Linden! kan Du ikke overvære mit Bryllup, eller vil Du ikke komme herud igjen?"

„Nej Tak, Felsenau! jeg maa tilbage til Byen om et Par Dage. Hvad troer Du ellers min Kjæreste vilde sige, naar jeg saaledes bliver borte... Og desuden er jeg bange for, at dit Bryllup vilde virke skadeligt paa mit Humeur i lang Tid."

„Hvorfor det?"

„Aa, Du kan da heller ingen Ting begribe... Kan Du ikke indsee, at naar jeg, som nu i fem Aar har været forlovet, seer, at Du, trods min Anciennetet i Amors Regiment, gaaer hen og gifter Dig efter et halvt Aars Forlovelse, saa maa jeg blive noget flau... Jeg har en vis Formodning om, at Du er Bedstefader inden jeg bliver smedet i Hymens Lænker."

„Er Du da saa kjed af din Frihed, at Du vil ombytte den med disse Lænker?"

„Kjed af at være forlovet?! Pokker heller! Man er jo ikke kjed af at være Lieutenant, fordi man heller vilde være Ritmester eller Major.... Som sagt, jeg venter at holde mit Forlovelsesjubilæum, og Du er herved indbuden med alle vorne og halvvorne Sønner og Døtre til at overvære Festen.... En saadan lang Forlovelse er forresten et ypperligt Studium! De Forlovede have en fortrinlig Lejlighed til at uddebattere alle de Spørgsmaal, som ellers give unge Ægtefolk saa mange Bryderier. Det er imidlertid dog en Skade, at de vigtigste af disse Stridspuncter paa Grund af Omstændighederne maa blive uløste; thi naar Ægteparret er omtrent et halvt Hundrede Aar eller ved det Lav, saa blive flere af disse Spørgsmaale lidt upraktiske.... Forleden Dag var det Emmas Fødselsdag — hvor gammel hun er, det kommer nu ikke Dig ved — og hun var i den Anledning højtidelig stemt, og begyndte at tale om Tidens Flygtighed, og om at Ungdommens Roser visnede samt mere af samme Kaliber. Jeg blev ogsaa opbyggelig tilmode ved disse Betragtninger, og for at forslaae Grillerne gjorde jeg mig en lille Ridetour, — Notabene paa Kjephest. — Jeg satte mig nemlig i Spidsen for min Svogers Smaadrenge og Tøse, og vi galloperede igjennem alle Værelserne, saa det havde Fynd og Klem. Da jeg endelig havde faaet Nok af denne Fornøjelse, vendte jeg tilbage til min Dulcinea, og satte mig ved hendes Fødder; jeg var bleven dygtig varm, og hun strøg Haaret tilbage fra min Pande, og sagde med den bløde Stemme, som klæder hende saa uforlignelig:

„„Naa, Alfred! naar vil Du blive klog og adstadig!""

„„Det veed jeg ikke, Emma!""

„„Du kunde dog i det Mindste have sagt, naar Du blev gammel.""

„„Gammel? siger Du; nej Tak! maa jeg bede om at være ung. Troer Du, at jeg nogensinde ophører at være ung? Nej, min Pige! Jeg har holdt saa godt Hus med min Ungdom, at den nok holder ud mit hele Liv igjennem, vil jeg haabe. Jeg har altid været fattig som en Kirkerotte, og det er et ypperligt Middel til at bevare mod Udskejelser... Engang begyndte jeg rigtignok at faae Skrupler ved den Betragtning, at Adgangen til mange af Livets Nydelser saa godt som var lukket for mig ved min Fattigdom, men at det dog stod i min Magt, at skaffe mig adskillige af disse, naar jeg blot vilde. Nu har jeg rigtignok en vis Formodning om, at disse Nydelser maaske ikke havde blevet de reneste og bedste endda. Men hvad skeer? Netop da jeg, ligervis som Herkules, staaer paa Skillevejen — Lastens Jernbane og Dydens Fodsti — saa møder jeg Dig... Emma, lad mig kysse din Haand fordi jeg saae Dig i en saa heldig Time.... Jeg troede at der var Plads nok til mig ved din Side paa den snevre Vej... og jeg befinder mig godt der. Emma, jeg var ung nok til at troe, at det Skjønneste og Bedste tillige var det Klogeste og Rigtigste... Vil Du nu ønske, at jeg skal blive gammel og see Livet med andre Øjne.... Og — **en passant** — naar jeg, som dog er ældre end Du, alligevel bestandig vedbliver at være ung, saa er det dog soleklart, at ogsaa Du altid maa være det, i det Mindste i mine Øjne; thi, for Pokker! er jeg bleven graa i Kjærlighed, saa maa Du dog tiltroe mig saa megen Egenkjærlighed, at jeg synes allerbedst om graat Haar. Er det ikke rimeligt?"".....

„Forresten, Felsenau, et Spøg og et andet Alvor, jeg har tit som Dreng leet af dem, som giftede sig, naar de vare et halvt Sekulum eller derover, og nu

finder jeg det dog selv saa rimeligt, forudsat at det er to Mennesker, som have kjendt og elsket hinanden i deres Ungdom. Er det dog ikke en Lykke for en Mand, naar han efter et stormfuldt og bevæget, ja selv om det end var et ingenlunde brødefrit Liv, endelig finder den Kvinde, han i sin Ungdoms Drømme tilbad som sit Ideal, finder hende, siger jeg, bered til at dele Resten af hans Løbebane med ham, rede til at opofre sin rolige, men ensformige Tilværelse for et maaske tvivlsomt, men ogsaa desto velsignelsesrigere Kald, hvis hun atter vinder sin tidligere Magt over hans Hjerte tilbage. Hvor lykkelige kunne de endnu ikke blive? Hvilken Hyggelighed formaaer en elskelig, bramfri Kvinde at udbrede selv over de tarveligste Omgivelser og hvad er hun ikke istand til at undvære, naar det gjælder at skaffe den Elskede en Behagelighed. Jeg siger bestandig til Regimentets Pebersvende: „„Den, som gifter sig, selv om han og hans Brud har graat Haar, er lykkeligere end Den, som af Frygt for Sorger fører et kummerligt Liv; og at Den, som elsker, selv om hans Haab hænger ved en Sytraad, ikke vil bytte med en Krøsus eller Solon, der ikke veed hvad Kjærlighed er, eller bekymrer sig derom!““

„Bravo! Du kommer ordentlig i Ekstase! Det er imidlertid godt for mig, at jeg er forlovet, saa behøver jeg ikke at tage mig deraf; men naar jeg kommer til Dresden, saa maa Du forestille mig for din Forlovede; thi jeg har nok Lyst til at lære hende at kjende, som saaledes kan sætte Dig i Fyr og Flamme. Hun var nok ikke i Byen, da jeg var der?“

„Jo! men jeg holdt, efter hendes Ønske, vor Forbindelse hemmelig.“

„Hvorfor det?“

„Na, jeg veed ikke selv ret.... Det var vist kun en Grille af hende, som hun da har adskillige af.... Men det skader ikke. Naar man selv har Fejl i Overflødighed, saa er det godt, at man en Gang imellem ogsaa kan faae Leilighed til at være overbærende imod Andre.... Iblandt mine mange Uhyder, som hun tit foreholder mig, er der især een, som vi for et Par Uger siden kom dygtig i Disput om. Jeg plejer ellers aldrig at prøve paa at forsvare mine Fejl, men denne ene skjøtter jeg dog ikke om at have paa Listen. Vi havde nemlig læst en ny Roman af George Sand, og kunde ikke blive enige i vor Dom. Jeg forfegtede min Mening efter bedste Evne, saa at hun var nær ved at maatte give tabt; men nu førte hun, som en klog General, Krigen over paa mit Gebet ved den Erklæring, at jeg hverken var bedre eller værre end alle Mandfolk, nemlig: ugalant mod Damerne, og at Ridderligheden tilligemed det gammelfranske Galanteri vare forsvundne af Verden.... Endskjøndt det unegtelig var godt, Felsenau, om din tilkommende Kone nu var tilstede, for at ogsaa hun kunde have godt af det, jeg sagde til min Forlovede, saa vil jeg dog kort og godt, saavidt jeg erindrer det, fortælle, hvad jeg svarede paa denne, for vort Kjøn saa fornærmelige Sigtelse, al den Stund Du nok i Løbet af din Ægtestand faaer den selvsamme Bebrejdelse at døje. Jeg satte en meget alvorlig, næsten fornærmet Mine op idet jeg svarede: „„Kjære Emma! Denne Beskyldning er saa tit gjentagen, og saa sjelden gjendreven, at man maatte antage denne Taushed for en Indrømmelse fra Mændenes Side, naar man ikke vidste, at det, efter mit Skjøn, er et ilde anvendt Galanteri, der er Grunden dertil. Denne forrøste Riddertid, som Damerne for en stor Del kun kjender af Romaner, viser sig i Historiens Lys just ikke saa romantisk; det vilde ikke være passende og derfor ej heller gjørligt, at dokumentere for det smukke Kjøn, hvilke Rettigheder en Ridder besad over de ugifte Piger paa hans Ejendomme; men det vil maaske være nok, at pege hen paa, at Ridderen vel betragtede sin Dame som et Ideal, men at det dog fornemmelig var den adelige Dame han saae i hende, og at det ingenlunde var Kvinden han bar Ærefrygt for, thi dette vilde et nøjere Bekjendtskab med Tidsalderen lære; Borgerens og Bondens Koner og Døtre bleve af ham betragtede paa en ganske anden Maade end den, som stemmer med Begrebet om det Passende og Sømmelige. Og nu dette gammelfranske Galanteri, som man raaber saa meget paa? Erindrer Du, at det var i Ludvig den Fjortendes og Femtendes Dage, at det viste sig i sin største Glands; at det var i den Tid, da Sæderne havde naaet den højeste Grad af Ryggesløshed; da man søgte at skjule et hult Væsen og et fordærvet Hjerte bag Galanteriets Maske; da man leflede med smukke Ord og tillod sig de forteste Gjerninger; troe mig, disse fine Mænd, disse Hertuger og Vicomter, Abbéer og Philosopher, Skjønaander og Digtere, disse Karikaturer af Mænd, de foragtede i deres Hjerter hine Kvinder, for hvem de bøjede sig med et sødt Smil; disse skjønne Damer havde altid Ret; de bleve ikke modsagte.... Hvorfor?... Fordi man i sit Indre betragtede Kvinden som et forkjælet Barn, der maa føjes for at være artigt.... Disse Damer herskede indenfor deres egne Døre og ved deres Intriguer, men den begejstrende Magt over Sjælene den besad de ikke; den Magt, som opflammer til Storhaad, var ukjendt, det var en ud-

artet Slægt, som levede; Mænd og Kvinder vare lige fordærvede; thi de indvirke gjensidigt paa hinanden.... Det var Formens Tid, men da Revolutionen knuste Skallen, saae man Tidens Intethed og Usselhed; hvad Under, at en Reaktion indtraadte, at Formen for en Stund tilsidesattes og Raaheden herskede.... Men denne Tid er forbi ... om end dens Eftervirkninger ikke ganske ere forsvundne, ligesaa lidt som Havet hastigt kan lægge sig efter en Storm ... Vi Mænd modsige Eder, paastaaer Du, og bekæmpe Eder med Forstandens bedste Vaaben. Er dette maaske ikke et Tegn paa vor Agtelse! Vise vi ikke derved, at vi ansee Eders Dom for ligesaa berettiget som vor, eller ville I have, at vi med Læberne skulle fornegte vor Mening, men tillige i Hjertet overse Eder, som i hin Tidsalder. Hvormange Mænd mene nu for Alvor, at Manden er Kvindens Hoved, undtagen de tillige villigen indrømme, at Kvinden er Mandens Hjerte... hans gode Genius. Vi bekæmpe Kvindens jevnbyrdige Rettigheder, siger Du, men det er kun hendes direkte Deltagelse i det offentlige politiske Liv vi bestride; vi ville ikke indrømme hende Plads i vore Kamre eller Parlamenter; men hvem vil udelukke hende fra Tidens store politiske Spørgsmaal; hvem har negtet Englands Damer Ret til en virksom Deltagelse i Kornlov-Spørgsmaalet eller de amerikanske i deres Virksomhed for Slaveriets Afskaffelse? Hvem ærer og beundrer ikke Miss Fry og hendes store og uegennyttige Opofrelser og ædle Villie? Hvem negter Kvinden den fuldkomneste Ret til Deltagelse i alle humane og rent-menneskelige Spørgsmaal; thi hvem kan vel bedre trøste, hjælpe og opmuntre de aandelig og legemlig Fattige og Syge end hun? — Den Tid er forbi, da Enkelte forgudede og bøjede sig i Støvet for en Dames Villie, men den Tid vil komme, da Kvinden vil blive æret; og om end nogle blandt Eder bestandig ville mene, at Kvindens Rettigheder endnu ikke fuldkommen ere anerkjendte, dem ville vi give at betænke, om det ikke er bedre for hende at holde sig udenfor Livets Larm, end som Kæmper at blande sig deri; vi ønske at holde Kvinden fri for Kampens Bulder og dens Smuds; vi ønske at bevare hende ren og hellig i al den Usselhed, der tit hersker i det politiske og offentlige Livs Prosa ... Med eet Ord: vi ville, at I skulle være vort Livs Poesie.""

„Da jeg sluttede var mit Alvor ikke paataget kan Du troe; Emma saae mig ogsaa kjerligt ind i Øjet og sagde: ""Jeg troer, Du mener det ... men jeg stoler just ikke meget paa Resten af Eder..."

„Men lad nu det være godt... Klokken er mange og vi maae dog have et Par Timers Søvn inden vor Jagttour. God Nat!" (Fortsættes.)

Marseillaisen.

(Af A. Lamartines „Girondisternes Historie".)

Marseillaisen har noget Høitideligt som Døden, men ogsaa noget Uforsagt som Fædrelandskjærlighedens udødelige Tillidsfuldhed. Den er et Echo fra Thermopylæ, Heroismen selv i Toner.

Man hører det regelmæssige faste Skridt af Tusinder af Krigere, der ved hinandens Side ile til Grændsernes Forsvar paa Fødelandets gjenlydende Jordbund, Qvindernes Klageraab, Børnenes Angstskrig, Hestenes Brinsken og Flammernes Hvislen, idet de fortære Paladset og den straatakte Hytte; man hører Hævnens tunge Øreslag, der offre Folkets Fiender og den fædrene Jords vanhellige Gjæster. Dens Toner rulle som et Banner, der er vædet med Valpladsens endnu rygende Blod; den udbreder Skjælven, men denne Skjælven, som vibrerende trænger ind i Hjertet, er uforsagt; den electriserer, fordobler Kræfterne, tilslører Døden. Den var Revolutionens „Ildvand", som destillerede Kampens Beruselse i Folkets Sandser og Sjæl.

I visse Øieblikke høre alle Nationer Begeistringen for Fødelandet skaffe sig Luft i Toner, som Alle synge og Ingen har skrevet. Alle Sandser ville bringe Fædrelandskjærligheden deres Tribut. Foden gaaer taktfast, Gestus'en ophidser, Stemmen beruser Øret, Øret fremskynder Hjertets Slag. Hele Mennesket viser sig som et Instrument for Enthusiasmen; Kunsten bliver hellig, Dandsen heroisk, Musiken krigerisk, Poesien folkelig. Den Hymne, der i et saadant Øieblik udgaaer af Alles Munde, dør aldrig. Man profanere den ikke ved almindelige Leiligheder! Lig de i Templernes Hvælvinger ophængte hellige Faner, som man kun til visse Tider nedtager, opbevare man en saadan Nationalsang som et af de sidste Vaaben i Fædrelandets yderste Fare! Af de Omstændigheder, som Marseillaisen skylder sin Fødsel, modtog den en særegen Character, som paa een Gang gjør den mere høitidelig og mere varslende. I dens Omqvæd synes Hæder og Forbrydelse, Seir og Død vexelvis at tone. Den var Fædrelandskjærlighedens Sang, men den var ogsaa Raseriets Forbandelse; den ledsagede de franske Soldater til Grændserne, men den ledsagede ogsaa franske Slagtoffre til Skafottet. Det samme Staal forsvarer Landet i Soldatens Haand og overskjærer Slagtofferets Strube i Bøddelens.

I Marseillaisen gjenlyder paa een Gang Seiersangen og Dødsskriget; stolt og opløftende som hiin, sørgelig som denne, styrker og nedslaaer den Borgerens Mod. Følgende er dens Oprindelse.

I Aaret 1792 laae en ung Artilleriofficeer i Garnison i Straßborg, ved Navn Rouget de Lisle. Han var født i Lons-le-Saunier i Juras Bjergkjæde, som alle Bjergegne Kraftens og Drommericts Hjem. Den unge Mand elskede Krigen som Soldat og Revolutionen som Tænker. Ved sine Vers og Melodier oplivede han det trøge Garnisonsliv. Sagt formedelst sit dobbelte Talent, Poesiens og Musikens, kom han som fortrolig Ven i Huset hos en elsassisk Patriot, Dietrick, dengang Maire i Straßborg. Dietricks Kone og unge Døttre deelte Fædrelandskjærlighedens og Revolutionens Begeistring, der især bævede paa Grændserne, ligesom det ængstede Legemes Krampetrækninger især vise sig i Extremiteterne. De elskede den unge Officeer, de inspirerede hans Hjerte, hans Poesi og Musik, og grebe, fortrolige med hans stammende Geni, hans neppe fødte Tanker. (Slutnes.)

Nykjøbing. Udgivet af W. F. Laubs Enke. Redigeret af Chr. Jørgensen. Trykt i Laubs Enkes Officin.

For underholdende Æmner.

Tillægsblad til Vollands-Falsters Stiftstidende.

1847. September. № 15.

Rideknegten.

(Fortsat.)

Det var Aftenen før Konrads Bryllupsdag, at Herman fordybet i sine Tanker vandrede hen ad Landeveien til en nærliggende Flekke; han bekymrede sig kun lidet om, hvorhen han gik, da det ligesom blot var en mekanisk Bevægelse af Legemet; thi denne Flekke var ligesaa lidet som noget andet Sted Maalet for hans Vandring; det var ham kun om at gjøre, at fordrive Tiden, og dette lykkedes jo ligesaa godt paa denne, som paa enhver anden Maade. Han var vel kommen omtrent en halv Mil fra Slottet, uden at der var Noget, som havde afledet hans Tanker fra den Gjenstand, der tidligt og sildigt beskjæftigede dem. Men nu hørte han en Larm af nogle Pakvogne; det var en Liniedandsertroup, der kom fra den omtalte Flekke; Nogle af Personalet sad paa Vognene; Andre gik ved Siden eller bag efter dem. Han lod dem Alle drage forbi; men saae nu, at der noget længere henne paa Fodstien endnu stod en kvindelig Figur, med Ryggen vendt imod ham, og som tilsyneladende opmærksomt betragtede Egnen; da han nærmede sig begyndte hun, rimeligviis for hurtigere at naae de Andre, at dandse hen ad Vejen, idet hun tillige slog paa en Tambourin. Det var en Dame paa nogle og fyrgetyve Aar, og hendes smukke Kinder og de umiskjendelige Spor af, at hun ej længer var saa ung, som hendes Livlighed og letfærdige Bevægelser først lode formode, gjorde et stødende Indtryk paa Herman. Da de vare hinanden ganske nær, hilsede Dandserinden med et Smil, som ikke havde den tilsigtede Virkning, og sagde: „Hvad hedder det Slot, som ligger hist henne, min smukke unge Herre!"

„Felsenau."

„Felsenau? Felsenau? Ah, nu husker jeg det! Hvem ejer nu dette Slot?"

„Den unge Baron Konrad."

„En ung Herre! Naa, saa er den Gamle gaaet al Kjødets Gang. Men lad de Døde hvile!... Sig mig heller, min smukke Ven, er der ikke paa Slottet en ung Knøs ved Navn ... ja hvad er det nu for et barbarisk Navn han har... Herman, troer jeg?"

„Jo! Der er et Par af dette Navn. Jeg hedder netop selv Herman."

„Ja saa. Bliv ikke vred, men maa jeg ikke see Deres Haand blot et Øieblik."

„Hvorfor ikke det?"

Herman strakte Haanden ud imod hende; hun strøg Opslaget lidt til Side, og betragtede Haandledet, hvor der sad en brun Plet.

„Ah!" vedblev hun halv for sig selv, „det er rigtigt; jeg tog altsaa ikke fejl.... Det er ham.... I Sandhed, min Knøs! Lykken lader ikke til at smile ad Dig, det seer jeg paa dine mørke Miner; men, frisk Mod! Gaae ikke Blomsterne forbi, men pluk dem Du kan naae! Jeg har dandset Livet igjennem, og vrimlede Vejen end ikke altid af Roser, saa er den dog ej heller saa fuld af Torne, som surtseende Moralister ville paastaae. Livet er flygtigt, grib derfor Øieblikket og bryd Dig ikke for meget om man siger det er rigtigt eller ej, nip ikke til Glædens Bæger, men drik det ud i fulde Drag, og naar Du da engang bliver gammel og svag, saa veed Du dog hvad Livet er og hvad det formaaer at bringe.... Du har da nydt Livet, og ikke som dette træge Folk kummerlig slidt Dig igjennem det, for maaske at ernære Kone og Børn; nei disse ere kun en overflødig Ballast paa Reisen, som man dog tit alligevel maa kaste overbord, for at faae sit eget Skib flot.... Men de Andre naae nok Byen før jeg, endskjøndt de slæbe sig hen ad Vejen som Dovendyr.... En Spanierinde skal dog snart hente dem ind igjen. Farvel, min Dreng!"

Herman saae efter hende; hun fløi henad Veien og slog paa Tambourinen, idet hun i sin luftige Paaklædning lignede Glædens flygtige Gudinde....

„Det var hende!" mumlede han, „det var altsaa min Moder!... Hvorfor skulde jeg netop møde hende i Dag... Ti Gange bedre at troe hende død, end i et saadant Selskab.... Og disse brændende Øine, hvormed hun betragtede mig, før hun vidste jeg var hendes Søn.... O, hvor de ville pine mig mit hele Liv igjennem.... Og disse Lærdomme, denne Livsanskuelse, som hun ogsaa vilde indprente mig.... Arme Moder! Du er fortabt.... fortabt....

— — — — — — — — — — —

Endskjøndt de fleste Læseres Phantasi let vilde kunne udfylde den Tid, der ligger imellem Rosauras Sammenkomst med sin forrige Elsker og lige til det Øieblik, da hun mødte sin Søn, saa ville vi dog med et Par Ord fortælle, hvorledes hun var kommen i sin nærværende Stilling.

Da Rosaura havde faaet Anvisningen paa de 5000 Thaler af Baronen, og var bleven sin Søns Selskab qvit, saa vendte hun ingenlunde tilbage til sin Mand, som hun havde foregivet, men hævede Pengene i Dresden, og begav sig derefter til et af Tydsklands Bade. Her traf hun paa et Bal sammen med en spansk Sanger, som dels opholdt sig ved Badet for sin Sundheds Skyld, dels søgte ved Spil at forøge sine Indtægter. Det var en meget smuk Mand, og tillige i sin kraftigste Alder. Bekjendtskabet imellem dem var let stiftet, da Beskedenhed og Tilbageholdenhed ikke hørte til begges største Dyder, og deres Forhold blev snart meget fortroligt. Med hendes Penge aabnede han en Spillebank i Forening med en Italiener, og de vandt betydelige Summer. — Efter Saisonens Slutning ledsagede Rosaura sin Elsker til Spanien, hvor de begyndte at leve flot, men Lykken var ham her ugunstig i Spil, og en Morgen, da hun vaagnede, var han forsvunden med alle de Penge og Kostbarheder, som de endnu havde tilbage. Hun var nu nødt til at lade sig engagere ved et Theater som Dandserinde, men da hun ej længe havde øvet sin Konst og ej heller mere var saa smuk som tidligere, gjorde hun ingen Lykke; hun sank nu dybere og dybere, og drog omkring med smaa omflakkende Skuespilselskaber og endte til Slutningen med at gaae til Tydskland med en Berider- og Liniedandsertrouppe; men hendes Ustadighed og mange Elskovshandeler drev hende snart fra denne og til en mindre tydsk af samme Slags, da hun i Direkteuren fandt en forhenværende Elsker; det var med dette Selskab, at hun nu rejste fra By til By, og derved tilfældigviis traf sammen med sin Søn.... Det vil være ufornødent at skildre Enden af et saadant Liv.... Den, der er bleven over fyrgetyve Aar gammel og nærer en slig Livsanskuelse, som hun, vil neppe forandre sin Levemaade, og denne fører kun til eet Maal: Fordærvelse og Undergang i legemlig og aandelig Henseende.

Endelig var den af Herman saa frygtede Dag kommen, da Konrad skulde forenes med Adelgunde. Vielsen havde fundet Sted, og Bryllupstoget vendte tilbage fra Kirken, og passerede forbi Husets Tjenere, som vare opstillede i to Rækker i den Korridor, der førte til Herskabets Værelser. Idet Brudeparret gik forbi, venligt hilsende til begge Sider, standsede Konrad ved Herman, som stod nærmest ved Døren, og sagde hvidskende: „Kom indenfor om et Øieblik, min Ven! Adelgunde og jeg have et Ord at tale med Dig."

Kort efter traadte Herman ind, bleg og alvorlig, men fattet. Konrad trykkede hans Haand trofast, medens Adelgunde rakte ham sin, som han med Ærbødighed trykkede til sine Læber.

„Vi have længe været i Deres Gjæld", begyndte Adelgunde, og betragtede ham med et deltagende Blik, „men endskjøndt baade Konrad og jeg indsee, at det er umuligt, at kunne gjengjælde Dem den Tieneste, De har viist mig ved at redde mit Liv, saa veed vi dog begge, at Deres broderlige Hjerte ikke vil vredes, naar vi stræbe, at vise os taknemlige imod en Ven, der snart vil forlade os, for under et lykkeligere Himmelstrog at vinde sin tabte Sundhed tilbage.... Konrad har anmodet mig om, paa fælles Vegne, at overrække Dem dette Dokument, men vi ville bede Dem om, at De ikke aabner det, førend i Morgen, naar De har givet Dem paa Rejsen. Men som en Erindring om mig og om den Dag, da De frelste mit Liv, vil jeg bede Dem, at modtage denne Tegnebog, som kun har den Fortjeneste, at være mit eget Arbeide."

„Jeg takker Dem af mit ganske Hjerte, kjære Adelgunde! — thi saaledes tør jeg vel nok kalde Dem den sidste Gang vi rimeligviis mødes her paa Jorden — og Tanken om Deres Venskab skal vist være een af de lyseste Pletter i mit Liv.... Men, da jeg rejser ganske tidligt i Morgen, saa vil jeg nu med det Samme sige Dem Farvel. Ræk mig Deres Haand til Afsked, min Barndoms Veninde, og gid I begge maa blive saa lykkelige, som kun Kjærligheden kan formaae at gjøre Menneskene. Farvel!"

Han kyssede Adelgundes Haand og rystede Konrads med Varme, og forlod derpaa Værelset.

Bryllupsgjæsterne havde dels trukket sig tilbage til deres Værelser, dels forladt Slottet. Det var allerede langt ud paa Natten, da det lykkelige Brudepar begav sig til Sovekammeret. Konrad traadte hen til et aabent Vindue og stirrede ud. Luften var overtrukken med Skyer, som jagedes hurtigt afsted for Vinden, og bedækkede næsten aldeles Fuldmaanen, som kun af og til kastede en svag Straale ned i den mørke og øde Borggaard. Alle Lys vare slukkede i den Del af Slottet, der laae lige over for Sovekammeret; kun i Stueetagen saaes et Lys bag Rullegardinet, og man skimtede Tid efter anden en Skikkelse, der skred frem og tilbage. Det

var Hermans Værelse. Konrad udstødte et uvilkaarligt Suk, vendte sig bort og gik ind i et lille tilstødende Kabinet. Den unge Kone aflagde efterhaanden sin Brudepynt, og puslede omkring i Værelset, uden at bemærke hans Bortgang; men nu saae hun sig omkring og savnede ham. Hun traadte hen til Kabinetsdøren, som stod paa Klem, og tittede ind. „Han beder", sagde hun, og foldede selv uvilkaarligt Hænderne, idet hun traadte hen til Vinduet og saae op til den enkelte Stjerne, som stundom glimtede frem paa den skyfulde Himmel....

Og Adelgunde havde ikke seet feil.... Konrad bad virkelig ... han bad til Gud for sin ulykkelige Ven og Broder, som ingen Hvile kunde finde i den Nat, da Hymens Lænker for første Gang skulde omvinde de To, som han elskede saa højt, og hvis Lykke dog ikke lod ham have Ro.... Konrad bad dog ej blot for den Ulykkelige, hvis Kval han saa let kunde forstaae, men han takkede tillige Gud, fordi han havde forskaanet ham for at tomme denne Kalk; han takkede Gud, fordi han saa naadig havde vendt den Kvindes Hjerte til ham, som han alt i sin Barndom havde betragtet som sin Brud; han bad til Gud, at han længe maatte leve med hende, og at han altid maatte vide at paaskjønne sin Lykke.

...Maaske vil Mange undres over, at det unge Brudepar, og især Brudgommen, lod deres Tak og Bøn hæve sig til Gud, i Stedet for med Ungdommens Livslyst at hylde den Gudinde, hvis Mysterier skjules af Nattens tætte Slør.... Det er vel baade naturligt og rimeligt, at Brudgommen længes efter, at hint Slør ogsaa skal dække ham og den Elskede, og at Bruden med bankende Hjerte og en halv ængstelig Følelse imødeser det kommende Øieblik; men for et kristeligt Brudepar er det endnu mere naturligt og rimeligt, med Alvor at see ind i den Fremtid, der skal begynde for dem, en Fremtid, der ofte er heel forskjellig fra det Forbigangne. Brudgommens Hjerte hæver sig ved den Tanke, at det nu ej blot er hans Ret, men ogsaa hans Pligt, at beskytte den Kvinde, som aldeles har hengivet sig i hans Magt, ja saa aldeles, at hun endogsaa bortgiver sine Fædres maaske hæderkronede Navn for hans; hver Tanke og Følelse i hans Sjæl samstemmer i dette Ene, at det er hans Pligt, at kæmpe for det Sande, Rette og Skjønne, og at den Krands, han kan vinde i Kampen, kun faaer Betydning for ham derved, at han kan lægge den for hendes Fødder, som i Stridens Hede har svævet for Aandens Øie, og hvis Ære nu ogsaa er hans; alvorligt skuer hans Øie ind i Fremtiden, og seer de mange Savn, Opoffrelser og Lidelser, Ægtestanden fører med sig, men han seer da ogsaa, at hans trofaste Mage vil dele disse Byrder med ham, og derved gjøre dem mindre tunge, ja han føler sin Styrke voxe ved Tanken om, at jo mere han bærer, desmindre skal hun behøve at undvære mange af de smaa Behageligheder, hvorved en Kvindes Hjerte ofte hænger saa fast, og hvis Savn hun tit smerteligt berøres af.... Jeg vil ikke affektere et Bekjendtskab med det kvindelige Hjertes Dyb, som jeg ei er i Besiddelse af; derfor vil jeg ikke forsøge paa at skildre de mange forskjellige Følelser, som kunne bevage Brudens Hjerte i disse Øieblikke; men endskjøndt jeg saavel som de Fleste ikke formaaer at see grant, saa kunne vi dog nogenlunde forestille os flere af de Tanker, som gjennemkrydse hendes Indre. Brudgommens Indbildningskraft lader ham see sig selv som Fader til en opblomstrende Slægt, der vil træde i hans Fodspor, og afløse ham, naar hans Kræfter begynde at svigte; han søger at klare sit Blik, for med Forstandens Øie at trænge gjennem det Slør, som hviler over det Tilkommende.... Ikke saaledes med Bruden.... Hendes Tanker vige sky tilbage, naar Billedet af Moderens Sorger og Glæder træde frem for hendes Øie, og hendes Blufærdighed tillader hende ikke at dvæle længe ved dette Stillebensmaleri, hvori hun selv er Hovedpersonen.... Hendes Barm hæver sig urolig ved den Tanke, som en elskelig Beskedenhed indgiver hende, om det ogsaa vil lykkes hende igjennem Aarenes Løb at bevare den Kjærlighed, som hun nu er forvisset om, at hendes Brudgom nærer. Denne Beskedenhed lader hende undervurdere sit eget Værd; thi det er jo let for en blufærdig Kvinde, selv i Længden, at fængsle Mandens Hjerte, da hun med Ømhed vil kunne dele hans Kjærlighed uden ganske at hengive sig i hans Magt. Derfor see vi heldigvis endnu mange Hustruer, som ved deres blufærdige Tilbageholdenhed have vidst at vedligeholde den Flamme hos Manden, som de i deres Ungdom have tændt hos Elskeren.

.... Endelig traadte Konrad ind; hans Ansigt udtrykte paa een Gang Alvor og inderlig Glæde. Hans Blik mødte Adelgundes, som med Ømhed hvilede paa ham.

„Hvem gjaldt din Bøn, min kjære Ven?"

„Jeg bad for hans Ro, som hist vandrer søvnløs frem og tilbage i sit Værelse; thi hans Ulykke kaster en Draabe Malurt i min Glædeskalk", svarede Konrad, idet han lukkede Vinduet og lod Rullegardinet gaae ned. „Jeg kan ej ret glæde mig, naar jeg tænker paa hans dødblege Ansigt og de bævende Læber, da

han sagde os Farvel. Det var som om jeg læste i hans Træk, at Sjælen ikke vilde finde nogen Ro før hist i det ubekjendte Land."

Adelgunde sukkede, og sagde: „Den arme Herman! Hvorfor kunde Himlen ikke lade ham kaste Øjet paa en Anden, der var i Stand til at gjengjælde hans Kjærlighed... Men hvilket Uvejr trækker der ikke op... Hører Du den fjerne Torden, og hvorledes Stormen hyler..."

„Ja, min Adelgunde, men hvor Du er, der er godt at være; som den enkelte Stjerne paa den skyfulde Himmel tit er Sømanden en Trøst, saaledes vil jeg altid i Dig see min Ledestjerne, der engang vil føre mig i den sikre Havn.... Igjennem den Musik, som Elementerne nu opføre, hører jeg midt imellem Stormens Brag og Tordenens Drøn, dog undertiden ligesom en Moltone, der klinger som Italienernes **Felicisissima notte***).... Forstaaer Du ikke Italiensk?"

Adelgunde skjulte sit Ansigt ved Konrads Bryst og hviskede rødmende: „Jo, saameget."

Herman gik, som sagt, rastløs op og ned ad Gulvet i sit Værelse; Lidenskabernes Storm huserede i hans Indre; hans Fornuft omtaagedes i den vilde Kamp, og han var døv og blind for Uvejret, som raasede udenfor... Natten var næsten forbi, da han endelig traadte hen til Vinduet, aabnede det og saae ud... Uvejrets Rasen havde lagt sig noget; Lynene kom sjeldnere og sjeldnere, og den stærke Regn var saa godt som ophørt, kun Stormen havde ikke taget af. Den friske Luft, som strømmede ind og afkølede hans hede Pande, vederkvægede ham; og han indsugede den i dybe Drag.... (Sluttes.)

Marseillaisen.

(Sluttet.)

Det var Vinter og Hungersnøden herskede i Straßborg. Dietricks Huus var fattigt, men hans tarvelige Bord gjæstfrit mod Rouget de Lisle, og den unge Officeer spiste med Familien Morgen og Aften som en Broder eller Søn af Huset. En Dag, da Maaltidet kun havde bestaaet af Commisbrød og nogle tynde Skiver røget Skinke, betragtede den gamle Patriot de Lisle sørgmodig, men tillidsfuld, og udbrød: „Overflødighed mangler ved vore Maaltider, men hvad gjør det, naar Begeistringen ikke mangler ved vore folkelige Fester og Modet ikke i vore Soldaters Bryst! Jeg har endnu en sidste Flaske Viin i min Kjælder, hent den", sagde han til en af sine Døttre, „og lader os drikke den til Ære for Frihed og Fædreland. Straßborg skal snart have en patriotisk Fest, og de Lisle maa af disse sidste Draaber øse en af de Sange, som i Folkets Bryst udgyde den Beruselse, hvorfra den har sin Oprindelse." De unge Piger klappede i Hænderne, hentede Vinen og fyldte den gamle Faders og den unge Officeers Glas saalænge, indtil Flasken var tomt. Det var blevet Midnat, og Natten var kold. De Lisle var i en drømmende Tilstand, hans Hjerte bevæget, hans Phantasi ophidset. Kulden greb ham; vaklende vendte han tilbage til sit ensomme Kammer og søgte Inspirationen snart i sin bævende patriotiske Aand, snart paa sit Instruments Strenge, idet han nu componerede Melodien førend Ordene, nu digtede Ordene førend Melodien, og forenede begge saaledes i sin Tanke, at han ikke selv vidste, om Roden eller Ordet var født først, saaledes, at det var umuligt at skille Musikens Poesi og Udtrykkets Følelse fra hinanden. Han sang Alt, skrev Intet.

Overvældet af denne guddommelige Inspiration sov han ind med Hovedet støttet paa sit Instrument og vaagnede først ved Dagens Frembrud. Nattens Melodier viste sig med Moie for hans Sjæl som Indtrykkene af en Drøm. Han opskrev Ord og Melodi og ilede hen til Dietrick, hvem han traf i Haven, hvor han med egne Hænder opgravede Vintersalat.

Den gamle Patriots Kone og Døttre vare endnu ikke staaede op. Dietrick vækkede dem, hentede nogle Venner, der vare ligesaa store Musikere som han selv og istand til at opfatte de Lisles Composition. Dietricks ældste Datter accompagnerede, Rouget sang. Ved den første Strophe blegnede Alle, ved den anden strømmede Taarerne, ved de sidste brød Begeistringens Raseri frem. Den gamle Fader, hans Kone, Døttre, den unge Officeer kastede sig grædende i hverandres Arme. Fædrelandets Sang var fundet. Ak, den skulde ogsaa blive Rædselens! Den ulykkelige Dietrick gik faa Maaneder efter til Skafottet, under Lyden af Toner, der vare fødte ved hans Arne, af hans Vens inderste Sjæl og hans Døttres Stemme.

Udført nogle Dage efter i Straßborg, fløi den nye Sang fra By til By paa alle Folkeorchestrene. Marseille adopterede den til at synges ved Begyndelsen og Slutningen af alle Klubbens Møder, og Marseillanerne udbredte den i Frankrig ved at synge den paa deres Marsch. Deraf fik den Navnet „Marseillaisen". Forfærdet over Gjenlyden af sin egen Søns Stemme, skrev de Lisles gamle religieuse og royalistiske Moder til ham: „Hvad er det for en oprørsk Sang, der synges af en Bande Røvere, som gjennemstreifer Frankrig, og i hvilken man indblander vort Navn?" Proscriberet som Royalist, hørte de Lisle selv gysende den lyde som en dødelig Trudsel for sine Øren, da han flygtede gjennem Hoialpernes Passer. „Hvorledes kalder man denne Sang?" spurgte han sin Veiviser; „Marseillaisen", svarede Bonden. Saaledes erfarede han Navnet paa sit eget Værk. Han var forfulgt af den Begeistring, han havde udsaaet bag sig. Med Moie undslap han Døden. Vaabnet vendte sig mod den Haand, der havde smeddet det. I sit Raseri gjenkjender Revolutionen ikke sin egen Røst.

---

*) Italienernes Godnathilsen; denne er dog indholdsrigere end vor, idet den indeslutter Ønsket om en lyksalig Nat.

Nykjøbing. Udgivet af W. F. Laubs Enke. Redigeret af Chr. Jørgensen. Trykt i Laubs Enkes Officin.

For underholdende Emner.

Tillægsblad til Hollands-Tidende.

1847. September. № 14.

Ridekneglen.

(Sluttet.)

„Natten er snart forbi", sagde Herman ved sig selv, „og jeg troer det vil være bedre for mig ude, end her inde i dette kvalme Værelse." Han fløitede af Hektor, der laae i en Krog, traadte ud i Slotsgaarden og gik hen mod den Port, som førte til Skoven. Da hans Trin gjenlød i den øde Slotsgaard begyndte flere af Hundene at gøe, men ved at høre hans velbekjendte Stemme tav de; kun een af dem udstødte en langtrukken, tre Gange gjentagen Hylen... Herman standsede et Øieblik, og gik derpaa hen til Hunden og klappede den, idet han sagde: „Hvad er det, Roland? Hvis jeg var overtroisk, saa maatte jeg næsten takke Dig, Du Ulykkesbebuder. Gaae ind i dit Hus, gamle Dreng, og sov, Du har aldrig kjendt andet end Lænker, derfor trykke de Dig ikke... men det er dog bedre, naar man føler sin Lænke, og da kan have Kraft til at sønderrive den... Men tit er den voxet ind i vort Kjød, og naar den sprænges, flyder vort dyreste Blod...."

Herman fortsatte nu sin Vandring igjennem Skoven, hvis Dunkelhed blot undertiden oplystes ved enkelte Lynglimt. Da han kom til Maalet for sin Vandring, den tit omtalte Høj, begyndte Morgenen at grye. Regnen var nu ganske ophørt, og Blæsten ligeledes noget sagtnet, men dog endnu langt fra at have lagt sig. Herman satte sig paa en Træstub, og stirrede hen for sig, uden det var tydeligt, at hans Tanker vare langt borte fra de Gjenstande, som omgave ham. Vi behøve ikke at kaste et Blik ind i hans Indre, for at læse de Følelser, som bevægede ham nu, da han rimeligvis for lang Tid skulde forlade denne Plet, som han havde vundet saa kjær; den Vemod, der afspægede sig i hans Ansigt udtrykte fuldkommen denne Smerte. Da det nu var bleven ganske lyst, tog han det Dokument frem, som Adelgunde havde givet ham, og gav sig til at læse. Efter Gjennemlæsningen lagde han det ved Siden af sig i Græsset, og idet han støttede Haanden mod Kinden gav han sine Tanker Luft i følgende Ord:

„I Sandhed, min Broder har viist sig broderlig sindet imod mig; han tilskjøder mig det yndige Belegarde med fuldkommen Ejendomsret; kun at det igjen skal falde tilbage til ham eller hans Arvinger, hvis jeg ingen Livsarvinger efterlader mig. — Saa er da et af mine Ønsker opfyldt, at jeg kan leve i det herlige Italien, hvis rene blaae Himmel ikke stadig er bedækket med Skyer, som i dette Land næsten altid er Tilfældet hver anden Dag... Dog for Øieblikket er jo ogsaa Himlen her det reneste Blaa, ja saa blaa som Adelgundes Øie.... O, jeg glemmer baade Himmel og Jord, naar jeg speiler mig i disse Øine, og hvor de skinne, der lærer man at glemme om Himlen er graa eller blaa. Hvad hjelper det at flye; selv Luftens Klarhed vil minde mig om hende... Ah, det var meget bedre at vandre didhen, hvor Forglemmelsens Urt voxer, hvor Lethe bortskyller alle Sorger... Og dog, saaledes have viist Tusinder forend mig talet og have glemt deres Kval i en Andens Arme... Ja jeg vil leve... leve om ikke for Andet, saa dog for at haabe... Og hvad er det, jeg vil haabe... En Brødermorder er jeg i mine Tanker; thi hvis de kunde dræbe, havde han allerede for længe siden ophørt at leve.... Han overøser mig med Velgjerninger, og dog vil jeg kun leve for at see ham døe.... Er det ikke saaledes?... Saavidt er det kommet, at jeg ei mere skammer mig ved disse Tanker, nei, jeg synes endogsaa, at de ere ganske naturlige...."

Han sank derpaa atter tilbage i mørke Drømmerier, men blev snart vakt af denne Tilstand ved en raslende Lyd, og idet han saae sig om, blev han vaer, at et Vindpust havde ført det ved Siden af ham liggende Papir med sig, som nu efterhaanden af Blæsten blev nedkastet fra en lille Busk til en anden; thi Højens Skraaning var ligesom bedækket med Krat.

Han stod op og overvejede, hvorledes han bedst skulde faae fat i Dokumentet igjen, og da det endelig blev liggende paa en Busk, der var omtrent en Snees Alen fjernet fra ham, saa besluttede han at stige bagvendts ned af Højen, da Nedstigningen blev lettet ham dels ved de omtalte Smaabuske, hvori han kunde holde sig, og dels ved enkelte raa Trappetrin. Han var kommen mere end Halvvejen, da han blev opmærksom paa

en svag Viben neden for sig, og opdagede, at Stormen havde nedkastet en Fuglerede, hvori der fandtes flere Unger, og som netop laae paa et Sted, hvor han var i Færd med at sætte Foden. „I stakkels Dyr", sagde han, „Jer maa jeg hen til at hjælpe, naar jeg kommer op igjen; jeg kan vel nok sætte Foden ved Siden af Jer, tænker jeg." Da det imidlertid ikke lykkedes ham, saa forsøgte han at sætte Foden paa det næste Trin, men da Afstanden var temmelig stor og Regnen tillige havde gjort Jorden slibrig, saa gled den bort under Foden og han styrtede ned; han havde dog Aandsnærværelse nok til i Faldet at gribe fat i en Busk, men uheldigviis var det netop den, hvorpaa det nedblæste Dokument laae, og i Stedet for at erholde et Holdepunkt, saa fik han kun fat i Papiret, og hans Fald standsede derfor ikke førend ved Højens Fod, hvor der laae en Mængde store Stene, og imod en af disse tørnede han voldsomt med Nakken.

Klokken var neppe Syv, da Brudeparret var oppe og stod ved hinandens Side i Vinduet.

„Skal vi ikke gjøre en Spadseretour i denne smukke Morgen?" spurgte Konrad.

„Jo, lad os det; thi vore Gjæster sove endnu paa deres grønne Øre. Og hvis Du vil som jeg, saa gaae vi ned ad den lille Trappe ved dit Kabinet og gjennem Haven, der ville vi neppe træffe sammen med Nogen."

Da Konrad nu ikke havde Noget at indvende herimod, saa gik de følgelig denne Vej, og stode snart ved den Havelaage, som vendte ud til Søen.

„Jeg gad dog vist, om Herman allerede er taget bort?" sagde Konrad; „det forekom mig rigtignok, som om hans Rullegardiner vare nede. Men hvor skal vi gaae hen, Adelgunde?"

„Lad os gaae langs med Søen og tilbage gjennem Skoven, saa kan vi være hjemme inden Kl. Ni."

„Det lykkelige Par vandrede Arm i Arm. Ingen af dem følte sig dog oplagt til at tale, men engang imellem fæstede Konrad et henrykt Blik paa Adelgunde, og hendes Blik sænkede sig da til Jorden og en yndig Rødme farvede hendes Kinder. Naturen syntes gjenfødt efter Uvejret. Solen speilede sig i de tusinde Regndraaber, der hang paa Græsset eller laae paa Træernes Blade; en balsamisk Duft opfyldte Luften, og et tusindtunget Fuglekor jublede fra Skovens Kroner, medens Insekternes Summen kun af og til kunde høres i denne Jubel. — De to Unge følte deres Hjerter opfyldte med Taf til Gud og stode for et Øieblik tabte i Beundring over det Liv, som rørte sig overalt; thi selv Søens tause Beboere hævede sig undertiden over den spejlblanke Vandflade. En lille Sky bedækkede Solen, og Fuglekoret tang ligesom et Øieblik, da Adelgunde troede at høre et langtrukkent Hyl af en Hund.... „Hørte Du Intet, Konrad?"

„Det forekom mig, som om det var en Hund, der tudede."

„Ja, og jeg syntes at kjende denne Tuden."

„Endnu engang! Jeg vil næsten svare for, at det er Hektor. Men Herman dog ikke skulde være rejst. I dette Tilfælde er han vist paa Højen, og vi ville sige ham Farvel endnu en Gang. Skal vi gaae derhen?"

„Som Du vil."

„Nu hyler atter Hunden, og dens Tuden ligesom ængster mig. Lad os gaae til."

De fortsatte deres Vej temmelig hurtigt, og kom snart i Nærheden af Hermans Yndlingsplads; Konrad saae op til Toppen af Højen, men opdagede Intet; Adelgunde udstødte derimod et Skrig, og raabte: „Konrad, see der!"

Konrads Øje fulgte den Retning, hendes Finger viste, og han ilede derhen.... Der laae hans Broder, stiv og kold; Hovedet var flakt mod en Sten, men selv i Døden holdt han i den ene Haand fast sammenknuget Konrads Gavebrev. Hektor laae med Poterne paa hans Bryst, af og til udstødte den et sørgeligt Hyl.... Ved at see Konrad sprang Hunden hen til ham, saae paa ham, men vendte derpaa atter tilbage til sin døde Herre.

En Taare faldt fra Konrads Øje ned paa Broderens blege Kind, medens Adelgunde skjulte sin Smerte ved den Elskedes Bryst.

Ved sidste Konstudstilling paa Charlottenborg saae jeg et Maleri af F. Adams (Nr. 255 i Fortegnelsen), forestillende to Heste og deres Oppasser. Dennes Ansigt, med dets tungsindige Præg, tildrog sig min hele Opmærksomhed, og tog mine Tanker saa aldeles i Beslag, at Ideen til Bogen maa ansees som en Frugt af dette fortrinlige Konstværk. Men eftersom nu Grundtanken tilhører en Anden, saa finder jeg det i sin Orden, at berøre denne Omstændighed, da jeg ikke kan bringe det over mit Hjerte, at anmasse mig Æren af en Idee, som sandsynligviis har svævet for Konstnerens Phantasi. Bogen maa derfor ikke betragtes som stort Andet, end en mer eller mindre vel lykket Illustration til Maleriet, hvorfor jeg ogsaa blot har benævnet den „en Skizze", saameget mere som jeg selv villigen indrømmer, at baade Karakterer og Begivenheder kun ere løst hentastede uden nøiere Udmalen af Enkeltheder; en Egenskab jeg desuden ikke er i Besiddelse af og sandsynligviis aldrig vil erhverve mig. Skulde imidlertid Nogen paa Grund af denne, og formodentlig af mange

flere og væsentligere, Fejl, ville gaae i Rette med mig, fordi jeg ikke opgav Ideen i Stedet for at udføre den, ham vil jeg svare med Hebbels Ord i Fortalen til hans „Magdalene", om disse end synes vel stærke, og maaske skildre med noget for grelle Farver: „Für Rechenfehler ist jedermann verantwortlich; dem Dichter dagegen muß man verzeihen wenn er es nicht trifft, er hat keine Wahl ob er ein Werk überhaupt hervorbringen will oder nicht, denn das einmal Lebendiggewordene läßt sich nicht zurückverdauen, es läßt sich nicht wieder in Blut verwandeln, sondern muß in freier Selbständigkeit hervortreten, und eine unterdrückte oder unmögliche geistige Entbindung kann eben so gut wie eine leibliche die Vernichtung, sey es nun durch den Tod oder durch den Wahnsinn, nach sich ziehen. Man denke an Lenz, an Hölderlin, an Grabbe." Dette Forsvar turde imidlertid kun være fyldestgjørende for Den, som med Rette tør gjøre Fordring paa Digternavnet, men at afgjøre sin egen Adkomst til dette, er ikke Mange givet.

August 1817.

Forfatteren.

Historisk-mærkelige Følger af en Kjendelse af Eedsvorne-Retten.

Da Jacob den Anden i England endelig troede at turde vove det offentlig, at gjeninføre den catholske Religion, lod han udgaae en Cabinetsbefaling, som bød en almindelig Samvittighedsfrihed, saa at alle Religioner skulde taales. Denne Cabinetsbefaling skulde offentlig bekjendtgjøres fra alle Prædikestole, men herimod opsatte Erkebispen og 6 Biskopper en Forestilling og indgave den til Kongen. Uagtet den var affattet i de meest ærbødige Udtryk, blev den dog erklæret for en oprørsk Libel: Biskopperne bleve bragte til Tower og stillede for Retten. De Eedsvorne traadte ind i deres Værelse. Vin havde man givet dem, men hverken Ild eller Lys. Ved Vidnatstid kom de i et heftigt Klammeri, og ligeledes atter Kl. 3 om Morgenen. De forlangte Lys for at tænde Tobakspiberne, men fik det ikke. Ellève vilde domme Biskopperne skyldige, men en Bygger, ved Navn Arnold, forblev standhaftig, og omsider maatte de Andre give tabt. Biskoppernes Frifindelse feiredes i London og hele Landet over, ja selv mellem Kongens nærmere Omgivelser, med lydelig Jubel, som en Frihedens og Protestantismens Seir. Jacob selv blev ganske bestyrtet herover, og denne Begivenhed bidrog ei Lidet til de politiske Anliggenders Udvikling, til Stuarternes Fald og til Vilhelm af Oraniens Indkaldelse.

Den Otaheiti.

Om denne Ø, som ved Dronning Pomares og de Franskes Tvistigheder har vundet et Navn i de sidste Aar, meddeles følgende Notitser: Otaheiti ligger i det stille Hav og hører til Selskabsøerne, 17½ Gr. sydligt for Ækvator, midt imellem Sydamerica og Australien. Den bestaaer af to ved vulcansk Magt indtil en Høide af 8000 Fod fremragende Bjerge, som ere spaltede i mange Klofter, omgivne af en uhyre Mængde Koraldyr og forbundne ved en næsten en Miil bred Landtunge. Den største af disse Bjergøer, Tahiti, er næsten kredsrund og holder 9 Miil i Gjennemsnit; den mindre, Tajarubu, er oval og har omtrent 20 Miil i Omfang. Omgiven af Koralrev ligger Otaheiti i et Vand, som altid er roligt, og har derfor et stort Antal fortræffelige Havne, af hvilke Papeiti og Matawai ere de vigtigste. Landet er altid beklædt med friskt Grønt, og Bjergene have herlig Skovvæxt indtil Toppene. Talrige Bække strømme ned fra Bjergene og vande Dalene. Climaet er mildt og meget sundt. Thermometret afveksler imellem 15 og 27 Grader; Passatvinde medføre stedse en forfriskende Søluft; Rovdyr og de sædvanlige Plager for de tropiske Lande findes ikke her. Overalt dufte balsamiske Planter; overalt seer man de smukkeste Fugle. Oxer, Heste, Geder, Faar og Svin ere hjemme her; i Bjergene findes fiskerige Søer. Herlige Træværter, saasom Brødtræet og Cocospalmen, voxe yppigt. Rige Plantager af Kaffe, Tobak og Sukker give stort Udbytte. Menneskeracen er meget smuk: Mændene ere store og velvoxne, Qvinderne ere godt byggede, have sorte Øine og langt silkeblødt Haar. Deres Dragt er et Stykke Kattun, som hæftes om Lænderne, og derover bære de et Slags Blouse; Hovedet bedække de med en flættet Hat. Af Characteer ere de aabne, godmodige og driftige. De have en Lovbog og fuldkommen ordnet Retspleie; deres Statsforfatning er indskrænket Monarchi. Øen er delt i 41 Districter, og for hvert af disse sendes 2 Deputerede til Raadsforsamlingen eller Parlamentet. Hvert 3die Aar vælges nye Deputerede. Otaheiti blev opdaget i Aaret 1606 af Spanieren Quires, som kaldte den Sagittaria; 60 Aar efter landede her Englænderen Wallis, og han gav den Navnet Kong Georg den Tredies Ø. Bougainville tillagde den i Aaret 1768 Navnet Ny-Cythere; men Aaret efter gav Cook Øen sit oprindelige Navn, Tahiti. Dengang beboedes Øen af 150 000 lykkelige Mennesker, som levede i paradisisk Uskyldighed. Christendommen blev af engelske Missionairer gjort bekjendt for de Indfødte i Aaret 1797 under Dronning Pomare den Førstes Regjering; men den rodfæstede sig først, da Pomare den Anden lod sig døbe 1815, hvorefter Befolkningen inden 2 Aars Forløb ogsaa antog Christendommen. Pomare den Tredie lod sig 1824 efter christelig Skik krone og gav Landet en Repræsentativ-Forfatning. Efter hende fulgte i Aaret 1827 Prindsesse Aimala, som siden under Navn af Pomare Wahine gjorde Meget til Landets Vel. Hun har med sine ulykkelige Undersaatter lidt Meget. Da 1836 fransk-catholske Missionairer landede paa det fuldkomment protestantiske Land Otaheiti, bleve de ved den engelske Generalconsul Pritchards Indflydelse afviste, omendskjøndt den americanske og senere franske Agent antog sig dem. Admirál Dupetit-Thouars forlangte Satisfaction; Politiken blandede sig med i Spillet, og 1843 blokerede de Franske Øen og stillede, da Dronningen var fraværende, det forsamlede Parlament under fransk Beskyttelse, og nu aabnedes en Række af Kampe, som vare høist ugunstige for Otaheitis Dronning og hendes Folk. Saaledes forstyrredes Freden i et Land, hvis Beboere hidtil havde levet i Ro og Stilhed, og fremmede Magters Havesyge udøvede her sin mægtige Indflydelse.

Explosion af en Skydebomulds-Fabrik.

En saadan Explosion har, som bekjendt, for nylig fundet Sted i England, hvorom haves følgende udførlige Efterretning: »Hrr. Halls Skydebomulds-Fabrik i Feversham indtager med tilliggende Jorder et Areal af over 20 Acres. Fabriken, som kun har været i Gang i et halvt Aar, ligger mod Nord, og har tidligere været brugt til Krudtmøller, og to af de fire Bygninger benyttes endnu dertil. Enhver af disse Bygninger indtager et Rum af omtrent 40 Qvadratfod, og de ere adskilte fra hinanden ved Jorddæmninger af henved 40 Fods Høide, og omtrent ligesaa brede forneden, hvilke Jorddæmninger, ligesom i Almindelighed ved Krudtmøller, ere bestemte til at forhindre, at den ene Bygnings Explosion ikke skal angribe nogen af de andre. Bygningerne ere meget massive, da Murene ere 18 Fod tykke. De bestaae kun af een Etage, og Arbeiderne ere fordelte i 4 Værel-

ser, som kaldes: Tørre-Værelset, Pakninge-Værelset, Etiquette-Værelset (hvor der bliver sat Etiquetter udenpaa Pakkerne) og Bodkeriet. I Muren i Tørre-Værelset er et uhyre Jernkammer eller Kjedel af en noget konisk Form; denne opvarmes fra Ovnen og meddeler Varmen til Tørreværelset, hvor Bomulden tørres. Ingen Ild maa findes i Bygningen, og de samme Forsigtigheds-Forholdsregler anvendes her, som i Krudtmøller i Almindelighed, saasom, at Arbeiderne ikke maae gaae med Sko osv. Fremgangsmaaden ved Bomuldens Tilberedning er i Korthed saaledes: Bomulden dyppes først i en Syre-Oplosning, udvaskes derpaa i reent Kildevand, udvrides og bringes til Tørreværelset, hvor den omhyggelig tørres, hvorpaa den bliver indpakket i Patron-Papiirs-Ror, i hvilken Form den sælges. Neddyppelsen gaaer for sig i en særskilt Bygning, bag Ovnen (Nr. 4). Denne Bygning indeholdt nogle massive Kjedler og andet Maskineri. Onsdag Morgen (den 14de Juli), kort for Explosionen, var Fabriken i fuld Gang. Mellem 40 og 50 Personer vare beskjæftigede i de to Bomulds-Ovne og i Dyppeværelset. Der syntes ikke at være hændet Noget, som kunde foranledige den ringeste Frygt, lige indtil det Øieblik, da Ulykken skete. Omtrent Kl. 11¼, da Arbeiderne vare beskjæftede i Ovnen Nr. 4, fandt Explosionen Sted. Virkningen kan neppe beskrives. Ovnen Nr. 4 blev bogstavelig sprængt til Atomer. Af den massive Grundmuur, hvoraf denne Bygning bestod, blev der ikke Steen paa Steen, og Jorden blev i en Dybde af fem til sex Fod under Grundlaget revet op og splittet i Klofter som ved et Jordskjælv. Den saaledes sprængte Bygnings Bestanddele stege først iveiret til en umaadelig Høide og faldt derpaa ned i forskjellige Retninger, og da en stor Deel af dem gik over Jorddæmningen, som adskilte Bygningerne Nr. 4 og Nr. 3, faldt de med stor Voldsomhed paa denne sidstes Tag. Dette var kun et Øieblikks Værk og i næste Øieblik sprang ogsaa Ovnen Nr. 3, hvis Indhold upaatvivleligt havde fanget Ild ved de nedfaldne Materialier fra Nr. 4. Med Undtagelse af Skorstenen, som endnu staaer, er Bygningen aldeles ødelagt. Nr. 1 og 2 (der endnu bruges som Krudtmøller) blevne betydeligt beskadigede, og næsten hele Taget blev revet af dem; Bygningen, hvor Dypningen foregik, der, som tidligere anført, laae bag Nr. 4, blev aldeles ødelagt, og det massive Maskineri i samme blev kastet i en Strøm, som mod Nord begrændser Fabrikens Jorder. Ved denne Explosion ere 34 Personer komne til Skade, hvoriblandt i det Hele 20 Døde. Af de øvrige 14 vilde sandsynligviis flere ligeledes dø. Explosionen var saa stærk, at man hørte den i en Afstand af 17 engelske Mile. Den derved foranledigede Larm lignede en fjern Torden. Husene bleve rystede i en Omkreds af en engelsk Miil. Røgen iagttog man paa flere Miles Afstand. Dampen, som opstod af Ruinerne, var saa qvælende, at et ungt Menneske, som havde hjulpet til at bringe Ligene ud, fik Ondt deraf og døde kort efter.

Et mærkeligt Rescript.

Hvor stærk Iveren for Religionen var i Sachsen for en 3 Aarhundreder siden, idet man endog vilde, for Forargelsens Skyld, udrydde Spurvene, vil man faae et Begreb om, ved at læse følgende Rescript eller Befaling, som findes i en meget gammel Bog*), og som nok, af flere Hensyn, er værd at lægge Mærke til.

„Af Guds Naade, Augustus, Hertug til Sachsen, Churfyrste, osv. Os elskelig tro Mand! Hvorlunde og af hvad Aarsager og christelig Iver den værdige, Os enskelig andægtige, Hr. Daniel Greyserus, Sognepræst her paa Stedet, i sin sidst holdte Prædiken har været heftig bevæget over Spurvene, og disse, formedelst deres uafladelige fortrædelige Skrig og forargelige Ukydskhed, som de pleie at gjøre og begaae under Prædiken, til Guds Ords og den christelige Andagts Forhindrelse, udi Kirkens Ban have sat og givet til Priis for Enhver; dette vil Du, som den, der uden al Tvivl ved den hellige Aands Kalk har befundet Dig i Kirken og hørt bemeldte Prædiken, vel vide at erindre Dig.

Skjøndt Vi nu forsee Os til, at Du, efter bemeldte Hr. Daniels Formaning og Bøn, som han til menige Tilhørere gjort har, allerede har tænkt paa Veie — (eftersom det er blevet os berettet, at Du, fremfor Andre, pleier at efterstræbe de smaa Fugle med allehaande listige og snedige Midler og Kneb, og iblandt Andet dermed søge din Næring) — til at opfange bemeldte Spurve i Kirken, og give dem deres fortjente Løn efter salig Dr. Martini Dom, — saa have Vi dog, til naadigst Befordring af Sagen og Afhjælpning af saadanne fortrædelige Besværligheder, ikke kunnet undlade at erindre Dig naadigst herom ved denne Vor Skrivelse.

Og er derefter Vort naadigste og alvorligste Begierende, at Du paa det forderligste giver Os din Betænkning skriftlig, hvorledes og paa hvad Maade, ved hvad for Behændighed og Midler Du tykkes, at Spurvene, førend de yngle og ved deres daglige og uophørlige Ukydskhed formere sig utallig, uden synderlig Omkostning kunde blive bragte ud af Helligkors-Kirken og saadant forargeligt Fugleri og hinderligt Støi og Skrig i Guds Huus forebygges, i den Tillid, at Du, som en christelig Tilhører, vil Dig deri, efter den Dig bivaanende Forstand, og Dig selv til Bedste, ufortrøden og beredvillig vise. Hvilket geraader til den gode Kirketugts Befordring, og skeer dermed Vor behagelige tilforladelige Villie.

Datum Dresden, den 18de Februar 1559.

Til Vor elskelige troe Secretarius Thomas Nebel!"

*) Kirchen-Reformations- und Jubel-Geschichte des Amtes Stolpen, von Seuffen. 1719.

Et Fredsforbund.

I den lille By Oldendorf i Vestphalen i Tydskland har i f. A. dannet sig en Forening, der har til Hensigt, at forsone eller bilægge Stridigheder, undgaae Processer, stifte Fred og saaledes tilstoppe een af de væsentligste og usaligste Kilder til Folks Forarmelse og Ødelæggelse. Denne Forening fører det smukke Navn: Fredsforbund. Lovene for samme ere saa simple, at enhver Menighed meget let kan efterligne dem. Af hver af de 6 Smaabyer, som høre til Sognet vælge de Forbundne en Voldgiftsmand. Disse Voldgiftsmænd forsamle sig hver Maaned paa et passende Sted og under Forsæde af Sognepræsten, som dog ikke tager Deel i Afstemningen. Forbundets Medlemmer forpligte sig til, førend de bringe deres indbyrdes Stridigheder for Øvrigheden, at forelægge Voldgiftsretten samme; dog have de Lov til, hvis Voldgiftsrettens Dom ikke behager dem, senere at indklage Sagen for Øvrigheden. Forlig stadfæstes med Haandslag; Omkostninger finde ikke Sted. Gjældsfordringer, hvis Rigtighed Skyldneren tilstaaer, ere udelukkede fra denne Voldgiftsret, saavelsom ogsaa Klager fra et Ikke-Medlem over et Medlem. Vil et Ikke-Medlem have Noget med Forbundet at bestille, saa maa han i Forveien indtræde deri. Saa simpelt end dette Forbund bestaaer, saa herlige ere dog Følgerne af det. Alle i et Aar opstaaede Stridigheder ere fredelig forligte; Processer for den ordentlige Ret have ikke fundet Sted; Had og Hevn iblandt de stridende Parter er beseiret, Velstand og Sædelighed, som tidligere blev undergravet ved aarlange, kostbare Processer, udbreder og befæster sig.

Nykjøbing. Udgivet af W. F. Laubs Enke. Redigeret af Chr. Jørgensen. Trykt i Laubs Enkes Officin.

For underholdende Emner.

Tillægsblad til Lollands-Falsters Stiftstidende.

1847. October. № 15.

Drankerens Død.

(Af Charles Dickens.)

Vi tør dristigt paastaae, at der neppe er Nogen af dem, som hver Dag jevnligt gaae igjennem Londons stærktbefærdede Gader, uden at han jo blandt de Folk, han kjender af Udseende, mindes en eller anden Person med et modbydeligt og elendigt Udvortes, hvem han kan erindre sig at have seet i en ganske anden Stilling, hvem han har seet synke næsten umærkeligt dybere og dybere, og hvis lurvede, aldeles hjælpeløse Udseende gjør et stærkt og smerteligt Indtryk paa ham, naar han gaaer forbi. Gives der vel Nogen, som har færdedes meget i Samfundet, eller hvis Kald til forskjellige Tider har bragt ham i Berøring med et stort Antal Mennesker, der ikke mindes en Tid, da en eller anden lurvet, ulykkelig Stakkel i Pjalter og Smuds, som nu slæber sig forbi ham i al den Urenlighed, Sygdom og Fattigdom fører med sig, var en agtværdig Handelsmand eller Contoirbetjent, eller en Mand, der sad i en eller anden solid Næringsvei med gode Udsigter og et anstændigt Udkomme? — eller kan ikke enhver af vore Læsere fra den lange Række af deres fordums Bekjendte erindre en eller anden falden, nedværdiget Mand, der ligger paa Steenbroen i hungrig Usselhed — fra hvem Alle vende sig bort med Kulde, og som hytter sig for den rene Hungersdød — Gud veed hvordan? Ak! saadanne Tilfælde indtræffe altfor hyppigt til at være sjeldne Gjentagelser i hvilketsomhelst Menneskes Erfaring; og kun altfor ofte komme de af een Grund: Drukkenskab, — dette dyriske Raseri efter den langsomme, sikkre Gift, som overvinder alle Hensyn, som bortstøder Hustru, Børn, Venner, Lykke og Stilling, og vildt jager sine Offere Undergang og Død imøde.

Nogle af disse Mennesker ere ved Ulykke og Jammer tilskyndede til den Last, der har nedværdiget dem. Verdslige Forhaabningers Tilintetgjørelse, deres Families og Venners Død, den Sorg, der langsomt fortærer Hjertet, men ikke kan bringe det til at briste, har ført dem vild, og de afgive det gyselige Billede af Vanvittige, som langsomt dø under deres egne Hænder. Men den langt større Deel har frivilligt og med aabne Øine styrtet sig i det Svælg, hvoraf man aldrig kommer op, naar man engang har kastet sig deri; men hvori man synker dybere og dybere, indtil Helbredelsen er haablos.

Saadan en Mand, som denne, stod engang ved sin døende Hustrues Seng, medens hans Børn knælede omkring den og blandede lydelige Udbrud af Sorg i deres uskyldige Bønner. Værelset var spærsomt og simpelt meubleret, og man behøvede kun at kaste et Blik paa den blege Skikkelse, fra hvem Livets Lys hurtigt veg bort, for at indsee, at Sorg og Mangel og ængstelig Bekymring havde tæret paa hendes Hjerte i mangt mistemmeligt Aar. En aldrende Kone med Ansigtet badet i Taarer, holdt den døende Qvindes — sin Datters — Hoved i sine Arme. Men det var ikke mod hende, at den Dødes gustne Ansigt vendte sig; det var ikke hendes Haand, som de kolde og skjælvende Hænder trykkede, de greb om Mandens Arm; de Øine, der saa snart skulde lukkes i Døden, hvilede paa hans Ansigt, og Manden bævede for deres Stirren. Hans Dragt var smudsig og uordentlig, hans Ansigt blussende, hans Øine underløbne og dosige. Fra et vildt Sviregilde var han kaldet til Sorgens og Dødens Leie.

En Lampe med Skjærm, der stod ved Siden af Sengen, kastede et dunkelt Lys paa de omgivende Skikkelser, og lod det Øvrige af Værelset i stærk, dyb Skygge. Rattens Taushed herskede udenfor Huset og Dødsstilhed var i Stuen. Et Uhr hang over Kaminen; dets sagte Tikken var den eneste Lyd, der afbrød den dybe Ro; men det var en hvidelig Lyd, thi vel vidste de, som hørte den, at før den havde mindet om den næste Times Forløb, vilde den ringe Dødningeklokken for en henfaren Aand.

Det er rædsomt, at vaage og vente paa Dødens Nærmelse, at vide, at Haabet er ude og Bedring umulig, at sidde og tælle de sørgelige Timer i de lange, lange Nætter — saadanne Nætter, som kun den kjender, der har vaaget ved Sygesengen. Blodet stivner ved at høre Hjertets dyrebareste Hemmeligheder udtalte af det ubevidste, hjælpeløse Væsen for os, og at tænke

paa, hvor lidet et heelt Livs Indesluttethed og Snedighed vil kunne hjælpe, naar Feber og Afsind tilsidst rive Maſken af.

Underlige Hiſtorier ere blevne fortalte af døende Mennesker i deres Bortgang, Hiſtorier, saa fulde af Misgjerning og Forbrydelse, at de, der stode ved den Syges Leie, flygtede af Skræk og Rædsel for selv at blive vanvittige, over hvad de hørte og saae, og mangen en Ulykkelig er død ene, medens han mumlede om Gjerninger, hvis blotte Navn vilde have jaget den Dristigste bort.

Men ingen saadanne Yttringer hørtes ved den Seng, hvorved Børnene knælede. Deres halvqvalte Hulken og Jammerklager var det Eneste, som afbrød Stilheden i det eensomme Værelse. Og da tilsidst Moderens Arme slappedes, da hun vendte eet Blik fra Børnene til deres Fader, da hun forgjæves stræbte at tale og faldt tilbage paa Puden, da var Alt saa stille og roligt, at hun syntes at synke i Dvale. De bøiede sig over hende, de kaldte hende ved Navn, først sagte, siden med Fortvivlelsens høie, skjærende Røst. Men der kom intet Svar. De lyttede efter hendes Aande, men der kom ingen Lyd. De følte efter Hjertets Banken, men intet svagt Slag mødte deres Haand. Dette Hjerte var brustent, og hun var død.

Manden sank ned i en Stol ved Siden af Sengen og greb med Hænderne om sin brændende Pande. Han stirrede fra Barn til Barn, men naar et grædende Die mødte hans, følte han sig knust under dets Blik. Intet Trøstens Ord blev hvisket i hans Øre, intet Kjærlighedens Blik lyste paa hans Ansigt. Alle undveg og skyede ham; og da han tilsidst vaklede ud af Stuen, var der Ingen, som søgte at følge eller trøste Enkemanden.

Der havde været en Tid, da mange Venner vilde have flokket sig om ham i hans Sorg, og mangen hjertelig Trøst vilde have mødt ham i hans Bedrøvelse. Hvor vare de nu henne? Een for een vare Venner, Slægtninge, selv de almindeligste Bekjendtskaber faldne fra og havde forladt Drankeren. Kun hans Hustru havde klynget sig til ham i Godt og Ondt, i Sygdom og Fattigdom, og hvorledes havde han lønnet hende? Han var ravet fra Kroen til hendes Seng, tidsnok for at see hende dø.

Han foer ud af Huset og gik hurtigt gjennem Gaderne. Samvittighedsnag, Frygt, Skam, Alt strømmede ind paa ham. Sløvet af Drik og forvildet af det Optrin, han nylig havde været Vidne til, gik han igjen ind i Kroen, som han kort før havde forladt. Det ene Glas blev tømt efter det andet. Blodet steg ham til Hovedet og Hjernen hvirvlede rundt. Død! alle Mennesker maa dø, og hvorfor saa ikke hun? Hun var altfor god til ham; det havde hendes Familie saa ofte sagt ham. Forbandelse over dem! Havde de ikke slaaet Haanden af hende og ladet hende hensmøre sin Tid hjemme? Naa, nu var hun død og maaskee lykkelig. Det var bedre, som det nu var. Et Glas endnu! nok et! Hurra! det var et lystigt Liv, saa længe det varede, og han vilde drive det saa vidt han kunde.

Tiden gik hen; de fire Børn, han havde tilbage, voxede til og vare ikke Børn længere; Faderen blev den samme; han saae mere fattig, mere turvet, mere ødelagt ud, men var den samme forstokkede, uforbederlige Drukkenbolt. Drengene havde for længe siden forvildet sig i Gaderne og forladt ham; Pigen blev ene tilbage, men hun arbeidede stærkt, og ved Skjældsord eller Slag kunde han altid afpresse hende Noget til Kroen. Saaledes fremturede han paa sin vante Viis, og et lystigt Liv førte han.

En Aften, omtrent Klokken ti — thi Datteren havde været syg i flere Dage, og der var altsaa kun lidt at øde paa Kroen — vendte han sine Skridt hjemad, idet han overveiede ved sig selv, at, vilde han sætte hende istand til at tjene Penge, var det ligesaa godt at henvende sig til Districtslægen, eller i ethvert Tilfælde at gjøre sig den Ulegilighed at spørge, hvad hun feilede, thi det havde han endnu ikke anseet for Umagen værd. Det var en vaad Decembernat, Vinden blæste gjennemtrængende kold, og Regnen skyllede tungt ned. Han tiggede et Par Halvpence af en Forbigaaende, derpaa kjøbte han et lille Brød (thi det var i hans Interesse at holde Datteren ilive, om han kunde) og skyndte sig fremad saa hurtigt, som Vind og Regn vilde tillade.

Bagved Fleet-Street, imellem denne Gade og Vandet, ligge flere daarlige, snevre Stræder, der udgjøre en Deel af Whitefriars*). Det var mod et af disse, han styrede sine Skridt.

Strædet, han dreiede ind i, kunde i Smuds og Usselhed staae ved Siden af den mørkeste Krog af denne gamle Helligdom, i dens meest snavsede og lovløse Tid. Husene, hvis Høide afvexlede mellem to og fire Etager, vare tilstænkede med alle mulige ubeskrivelige Farver, som den lange Indvirkning af Veiret, Fugtighed og Raadenhed kan meddele Bygninger, der oprindelig ere opførte af de raaeste og groveste Materialier. Vinduerne vare beklistrede med Papiir og udstoppede med de usleste Pjalter, Dørene faldt af Hængslerne, Rakker

*) Et Qvarteer i London; i tidligere Dage stod et Kloster paa dette Sted.

med Snore til at tørre Linned paa stode ud fra alle Etager, og fra hvert Værelse hørte man Skjænderi eller drukne Menneskers Støien.

Den eensomme Oliclampe midt i Gyden var slukket ud enten af den stærke Blæst eller af en eller anden Beboer, der havde fortrinlige Grunde til ikke at ønske sin Bolig alifor klart oplyst; og det eneste Skjær, som faldt paa den løse og ujævne Steenbro, kom fra de slette Lys, der hist og her flammede i Værelserne hos de mere lykkelige Beboere, der kunde tillade sig Brugen af en saa kostbar Luxusartikel. En Rendesteen løb midt igjennem Strædet — alle dens skidne Dunster vare opfriskede af Regnen; og naar Vinden peb gjennem de gamle Huse, knagede Døre og Skaader paa Hængslerne, og Vinduerne rystede i Rammerne med en Hæftighed, som hvert Øieblik truede hele Pladsen med Ødelæggelse.

Manden, som vi have fulgt ind i denne Hule, gik videre i Mørket, medens han snart traadte i Rendestenen, snart i nogle smaa Dynger med Snavs, der vare dannede af Regnen, indtil han naaede det sidste Huus i Strædet. Døren, eller rettere Levningerne af Døren, stod paaklem til de talrige Beboeres Bequemmelighed, og han vedblev at føle sig frem opad den gamle sønderbrudte Trappe til Øvisten.

Han var et Par Skridt fra sin Stuedør, da den blev aabnet, og en Pige, der saae ligesaa usel og mat ud, som det Lys, hun skyggede for med Haanden, kiggede ængsteligt ud.

„Er det Dig, Fader?“ sagde Pigen.

„Hvem skulde det ellers være?“ svarede Manden tvært. „Hvad ryster Du for? Jeg har havt Lidt nok at drikke for idag; for man faaer Intet at drikke, uden Penge; og ingen Penge, uden at arbeide. Hvad Satan er der i Veien med Tøsen?“

„Jeg er ikke rask Fader, — slet ikke rask“, sagde Pigen og brast i Graad.

„Aa!“ svarede Manden med den Stemme, Folk paatage, naar de ere nødte til at indrømme Noget, der er dem meget ubehageligt, og som de hellere vilde være blinde for, hvis de kunde, „Du maa komme Dig, paa hvad Maade det saa skeer, for vi maae have Penge. Du maa gaae til Districtslægen og lade ham give Dig Noget at tage ind. De blive betalte for det, de Hunde. Hvad staaer Du der foran Døren for? Kan Du lade mig komme ind, hvad?

„Fader“, hviskede Pigen, idet hun lukkede Døren bagved sig og stillede sig foran den. „William er kommen tilbage.“

„Hvem?“ sagde Manden med Forbauselse.

„Tys!“ svarede Pigen, „William, Broder William.“

„Og hvad vil han,“ sagde Manden og gjorde sig Umage for at være rolig. „Vil han have Penge, Mad, Drikke? saa har han henvendt sig til den Urette. Giv mig Lyset — giv mig Lyset, din Tosse! jeg skal ikke gjøre ham Fortræd.“ Han rev hende Lyset af Haanden og gik ind i Stuen.

En ung Mand paa henved to og tyve Aar, usselt klædt i en luvslidt, grov Trøie og lignende Benklæder, sad paa en gammel Kiste, med Hovedet hvilende i Haanden og Øinene fæstede paa en svag Kulild, som døde hen paa Skorstenen. Han foer op, da hans Fader kom ind.

„Luk Døren, Mary!“ sagde den unge Mand hurtigt. „Luk Døren! — Det lader til, at Du ikke kan kjende mig, Fader. Det er rigtignok temmelig længe siden Du jog mig hjemmefra, saa Du kan nok have glemt mig.“

„Og hvad søger Du nu her?“ sagde Faderen, og satte sig paa en Stol paa den anden Side af Ildstedet. „Hvad søger Du her?“

„Ly“, svarede Sønnen. „Jeg er i Forlegenhed, det er nok. Bliver jeg greben, kommer jeg til at dingle, det er vist. Og greben bliver jeg, naar jeg ikke skjuler mig her, det er ligesaa vist. See, det er det Hele!“

„Det vil altsaa sige, at Du har begaaet Røv eller Mord?“ sagde Faderen.

„Det vil det“, svarede Sønnen. „Synes Du, det er underligt, Fader?“ Han saae Manden stift i Ansigtet, men denne vendte Øinene bort og slog dem til Jorden.

„Hvor ere dine Brødre?“ sagde han efter en lang Pause.

„Paa Steder, hvor de aldrig ville komme til at gjøre Dig Ulejlighed,“ svarede Sønnen; „John er reist til America og Henry er død.“

„Død!“ sagde Faderen med en Gysen, som ikke engang han kunde overvinde.

„Død!“ svarede den unge Mand. „Han døde i mine Arme — skudt, som en Hund, af en Skovrider. Han vaklede tilbage, jeg greb ham, og hans Blod løb ned ad mine Hænder. Det strømmede ud af hans Side, som Vand. Han var svag og det fortnede for hans Øine, men han kastede sig paa sine Knæ i Græsset og bad til Gud: at, hvis hans Moder var i Himlen, om han da vilde høre hendes Bønner om Tilgivelse for hendes yngste Søn. „„Jeg var hendes Yndling, Will!““ sagde han, „„og der er een Ting, det nu glæder mig at tænke paa. Dengang hun skulde til

at dø, var jeg rigtignok et ganske ungt Barn, og mit lille Hjerte var nærved at briste; men jeg knælede ned ved Siden af hendes Seng, og takkede Gud, fordi han havde indgivet mig en saadan Kjærlighed til hende, at jeg aldrig en eneste Gang havde gjort Noget, der kunde bringe hende Taarer i Øinene. O, Will, hvorfor skulde hun gaae bort, og Fader blive tilbage?"" Det var hans Ord i Døden, Fader", sagde den unge Mand; „bring det Bedste ud af dem, Du kan. Du slog ham lige i Ansigtet i Fuldskab; om Morgenen lob vi bort, og det er Enden derpaa."

Pigen græd høit og Faderen lod Hovedet synke ned paa sine Knæ, medens han rokkede frem og tilbage.

„Naar jeg bliver greben", sagde den unge Mand, „bliver jeg ført tilbage ind i Landet og hængt for Mordet paa det Menneske. De kunne ikke spore mig op her, uden din Hjælp, Fader. Det kunde maaskee ligne Dig, at levere mig til Politiet; men, hvis Du ikke gjør det, venter jeg her, indtil jeg tør vove paa, at flygte ud af Landet."

Tre hele Dage bleve de Alle tre i det usle Værelse, uden at vove sig ud. Men den tredie Aften var Pigen sygere end hidtil, og den Smule Mad, de havde, var opbrugt. Det var unndgaaelig nødvendigt, at En maatte gaae ud, og da Pigen var altfor svag og syg, gik Faderen netop, da Mørket faldt paa.

Han fik Medicin til Pigen og underveis en lille Pengehjælp. Paa Tilbageveien tjente han sex Pence ved at holde en Hest, og han vendte hjemad med saa mange Penge, at de dermed kunde sørge for de uundværligste Fornødenheder til de næste to, tre Dage. Han skulde forbi Kroen. Han stod et Øieblik stille, gik forbi, vendte om igjen, stod atter stille, og tilsidst krob han ind. To Mænd, som han ikke havde lagt Mærke til, vare paa Udkig. De skulde just til at opgive deres Søgen som frugteslos, da hans Ubestemthed tiltrak deres Opmærksomhed, og da han gik ind i Kroen, fulgte de efter ham.

„Drik engang med mig, min gode Mand", sagde En af dem og bød ham et Glas Brændevin.

„Ogsaa med mig", sagde den Anden og fyldte Glasset, saasnart dets Indhold var drukket.

Manden tænkte paa sine hungrige Børn og sin Søns Fare. Men det havde Intet at betyde for Drankeren. Han drak, og hans Fornuft forlod ham.

„Det regner tæt i Nat, Warden", hviskede en af Mændene ham i Øret, da han tilsidst vendte sig for at gaae, efterat have drukket Brændevin for Halvdelen af de Penge, hvorpaa maaskee hans Datters Liv beroede.

„Saadan en Nat kunne gode Venner bruge, naar de skulle gjemme sig, min kjære Warden", hviskede den Anden.

„Sæt Dem ned her!", sagde den, der havde talt først og traf ham hen i en Krog. Vi have gaaet og seet efter den unge Fyr. Vi kom for at sige ham, at nu er Alt i Rigtighed, men vi kunde ikke finde ham, vi havde ikke faaet den rigtige Adresse. Men det er jo ikke underligt, for han kjendte den da ikke selv, da han kom til London. Vel?"

„Nei, han gjorde ikke", svarede Faderen.

De to Mænd skottede til hinanden.

„Der ligger et Skib nede ved Tokken, som seiler Klokken tolv i Nat, naar det er Høivande", begyndte den Første atter, „og vi vil sætte ham om Bord der. Der er taget Pas til ham paa en Andens Navn, og det er betalt, det er det Bedste. Det var heldigt vi mødte Dem."

„Ja meget heldigt", sagde den Anden.

„Det var en stor Lykke", sagde den Første og blinkede til sin Kammerat.

„Det var det", svarede den Anden og nikkede saa smaat til Tegn paa, at han forstod det.

„Kom med et Glas til her! — rask!" sagde den Første. Og fem Minuter efter havde Faderen, uden selv at vide det, overgivet sin egen Søn i Bødelens Hænder.

Seent og tungt slæbte Tiden sig afsted, medens Broderen og Søsteren i deres elendige Skjulested med ængstelig Uro lyttede til den svageste Lyd. Tilsidst hørtes tunge Fodtrin paa Trappen, de kom nærmere, naaede Døren og Faderen ravede ind i Stuen.

Pigen saae, at han var beskjænket, og gik frem med Lyset i Haanden for at møde ham; hun standsede pludseligt, udstødte et høit Skrig og faldt bevidstlos om. Hun havde paa Gulvet seet Skyggen af en Mand. Begge styrtede ind, og et Øieblik efter var den unge Mand fangen og hans Hænder bundne.

„Det gik jo meget ordentlig af", sagde den ene Mand til sin Kammerat. „Det kan vi takke den Gamle for. Løft Tøsen op, Tom! — naa, naa, det nytter ikke at slæbe, min gode Pige. Nu er det forbi, og kan ikke ændres."

(Sluttes.)

Nykjøbing. Udgivet af W. F. Laubs Enke. Redigeret af Chr. Jørgensen. Trykt i Laubs Enkes Officin.

For underholdende Æmner.

Tillægsblad til Hollands-Tidsskrift.

1847. October. № 16.

Drankerens Død.

(Sluttet.)

Den unge Mand bøiede sig et Øieblik ned over Pigen, og vendte sig derpaa barsk mod Faderen, der var tumlet op mod Muren og stirrede paa Gruppen i drukken Sløvhed.

„Hør mig, Fader", sagde han med en Stemme, saa at det krøb i Drankerens Krop. „Min Broders Blod og mit er over dit Hoved. Aldrig sendte Du mig et kjærligt Blik, aldrig talte Du et kjærligt Ord til mig, aldrig viste Du Ømhed for mig, og i Liv eller Død vil jeg aldrig tilgive Dig. Tø, naar Du vil, eller paa hvad Maade Du vil, jeg skal være ved din Side. Nu taler jeg som En, der allerede er død, og jeg varsler Dig Fader, at saavist som Du engang skal staae for din Skaber, saa vist skulle dine Børn være der, Haand i Haand, for at raabe Dom over Dig." Han hævede sine bundne Hænder i en truende Stilling, saae stift paa den sammenkrøbne Fader og forlod Værelset langsomt. Og hverken Fader eller Søster saae ham mere paa denne Side af Graven.

Da Vintermorgenens matte og taagede Lysning trængte ind i den snevre Gyde og kæmpede sig gjennem det snavsede Vindue i det usle Værelse, vaagnede Warden fra sin tunge Søvn og fandt, at han var ene. Han stod op og saae sig omkring; den gamle Uldmadras paa Gulvet laae urørt; enhver Ting var netop som han erindrede at have seet den sidst, og der var ingen Tegn til, at nogen Anden, end han selv, havde opholdt sig i Værelset om Natten. Han udspurgte de andre Logerende og Naboerne; men Ingen havde seet eller hørt Noget til hans Datter. Han foer igjennem Gaderne og udspeidede med ængstelige Blikke ethvert ulykkeligt Ansigt mellem de Menneskemasser, som fyldte dem. Men hans Søgen var frugtesløs, og han vendte tilbage til sit Qvistkammer da Natten kom, fortvivlet og udmattet.

I mange Dage foretog han sig det Samme, men han fandt intet Spor af sin Datter, og intet Ord om hende naaede hans Øren. Tilsidst opgav han sin Søgen som haabløs. Han havde længe tænkt sig Muligheden af, at hun vilde forlade ham, og et eller andet Sted søge at tjene sit Brød i Stilhed. Nu havde hun endelig overladt ham til den eensomme Hungersdød. Han skar Tænder og forbandede hende.

Han tiggede sit Brød fra Dør til Dør. Enhver Halvpence, han kunde afpresse de medlidende eller letroende Mennesker, han henvendte sig til, blev brugt paa den gamle Maade. Et Aar drog hen over hans Hoved; et Fængsels Tag var det eneste, der i mange Maaneder havde givet ham Ly. Han sov under Buegange og i Teglsteensbrænderier — overalt, hvor der var lidt Varme eller Læ for Kulde og Regn. Men paa det sidste Trin af Fattigdom, Sygdom og huusvild Armod, var han endnu en Drukkenbolt.

Tilsidst, en kold Nat, segnede han om paa en Dørtrappe, svag og syg. Den tidlige Svækkelse, som Laster og Umaadelighed havde bevirket, havde udmagret ham til Benene. Hans Kinder vare hule og gustne, hans Øine indsunkne og Blikket mat. Benene skjælvede under Vægten af hans Legeme og en kold Gysen løb ham gjennem alle Lemmer.

Og nu samlede et flet anvendt Livs længe glemte Scener sig hurtigt og i Mængde om ham. Han tænkte paa den Tid, da han havde et Hjem — et lykkeligt, venligt Hjem — og paa dem, som levede der og dengang samledes om ham; men snart syntes hans ældre Børns Skikkelser at reise sig fra Graven og staae om ham, saa tydelige, saa klare, saa bestemte, at han kunde tage og føle paa dem. Blikke, han længst havde glemt, vare atter fæstede paa ham; Stemmer, der for længe siden vare henveirede i Døden, lode i hans Øren, som Landsbyklokkernes Musik. Men det var kun et Øieblik. Regnen pidskede tungt ned paa ham, og Kulde og Sult gnavede atter paa hans Hjerte.

Han stod op og slæbte sine svage Lemmer et Par Skridt videre. Gaden var stille og tom; de faa Mennesker, der paa denne sildige Tid gik forbi, skyndte sig hurtig afsted og hans bævende Stemme tabte sig i den heftige Storm. Atter blev hans Legeme betaget af denne tunge, isnende Kulde, og hans Blod syntes at

standse under dens Magt. Han krøb ind i en fremspringende Gadedør og forsøgte at sove.

Men Søvnen var flygtet fra de slove og hornagtige Øine. Hans Tanker vankede underligt om; men han var vaagen og ved sin Bevidsthed. Det velbekjendte Brøl af Drukkenbolte-Lystighed lød i hans Øren, Glasset var ved hans Læber, Bordet var fyldt med udsøgte og kostbare Retter — det stod for ham: han kunde see det Altsammen, han behøvede kun at strække Haanden ud og tage det — og skjøndt dette Blendværk var som Virkeligheden selv, vidste han, at han sad ene i den forladte Gade, og lyttede til Regndraaberne, naar de pladskede paa Stenene; at Døden kom over ham Tomme for Tomme — og at der ikke var Nogen, der kunde sørge for ham eller hjælpe ham.

Pludselig foer han op i den yderste Skræk. Han havde hørt sin egen Stemme raabe i Natteluften, han vidste ikke hvad eller hvorledes. Hør! en jamrende Lyd — endnu een! Hans Sandser forlode ham: halve, usammenhængende Ord brøde fra hans Læber, og Hænderne søgte at rive og slide i hans eget Kjød. Han var nærved at blive vanvittig og han skreg om Hjælp til Stemmen svigtede ham.

Han hævede sit Hoved og saae ned ad den lange, sørgelige Gade. Han huskede, at Udskud, som han selv, fordømte til at vandre Dag og Nat i disse frygtelige Gader, undertiden vare blevne vanvittige over deres egen Eensomhed. Han mindedes, hvorledes han for mange Aar siden havde hørt, at en huusvild Stakkel engang var funden i en eensom Krog, hvor han hvæssede en rusten Kniv, for at støde den i sit eget Hjerte; thi han foretrak Døden for denne uendelige, mødige Vandren hid og did. I et Øieblik var hans Beslutning tagen, hans Lemmer fik nyt Liv, han løb hurtig fra Stedet, og standsede ikke for at trække sit Veir, før han naaede Flodbredden.

Han krøb sagte ned af de bratte Steentrapper, der føre fra Begyndelsen af Waterloo-Broen ned til Vandspeilet. Han krøb sammen i en Krog og holdt sit Aandedræt, medens Patrouillen gik forbi. Aldrig har en Fanges Hjerte banket halv saa hæftigt ved Haabet om Frihed og Liv, som denne ulykkelige Mands Hjerte bankede ved Udsigten til Døden. Vagten gik tæt forbi ham, men han blev ubemærket; han ventede til Fodtrinenes Lyd havde tabt sig i det Fjerne, steg forsigtigt ned og stod under den mørke Bue, som danner Landingsstedet ved Floden.

Det var Flodtid, og Vandet bølgede ved hans Fødder. Regnen var hørt op, Vinden var sagtnet, og Alt var for Øieblikket stille og roligt — saa roligt, at den svageste Lyd paa den modsatte Bred, endogsaa Vandets Skvulpen mod Baadene, som laae fortøiede der, var tydelig at høre. Strømmen sneg sig langsom fremad. Underlige, fantastiske Skikkelser stege op til Overfladen og vinkede ad ham, at han skulde nærme sig; mørke, glødende Øine stirrede paa ham nede i Vandet og syntes at spotte over hans Tøven, medens hule, mumlende Toner bagved dreve ham fremad. Han traadte et Par Skridt tilbage, tog et kort Tilløb, gjorde et fortvivlet Spring og styrtede i Floden.

Ikke fem Secunder vare forløbne, da han kom op til Vandets Overflade — men hvilken Forandring var der ikke foregaaet i denne korte Tid med alle hans Tanker og Følelser. Liv — Liv — i hvilkensomhelst Skikkelse! Fattigdom, Elendighed, Hungersnød — Alt uden Døden. Han sægtede og kæmpede med Vandet, som lukkede sig over hans Hoved, og skreg i græsselig Sjælekval. Hans egen Søns Forbandelse ringede for hans Øren. Bredden, kun een Fod tør Jord — han kunde næsten røre Trappetrinet. Een Haandsbred nærmere, og han var frelst — men Strømmen bar ham fremad under Broens mørke Buer, og han sank tilbunds.

Atter kom han op og kæmpede efter Liv. Et Øieblik — et kort Øieblik — Bygningerne paa Flodbredden, Lysene paa Broen, hvorigjennem Strømmen havde baaret ham, det sorte Vand og de hurtigt flygtende Skyer vare tydelige at see, — eengang endnu sank han, og eengang igjen kom han op. Skinnende Ildflammer skøde op fra Jorden til Himmelen og spillede for hans Øine, medens Vandet tordnede i hans Øren og døvede ham med sit rasende Bulder.

En Uge efter blev Liget skyllet i Land, nogle Mile længere nede ved Flodbredden, som en opsvulmet og vanskabt Masse. Ukjendt og ubegrædt blev det baaret til Graven, og der er det forlængst smuldret hen.

(Oversat af **IV**.)

Om America.

(Af Hempels Avis.)

Hr. Redacteur!

I Aaret 1843 reiste Hr. C. L. Clausen, som er gift med min Søster, med Kone til Nordamerica og nedsatte sig i Districtet Wisconsin iblandt norske Udvandrere, hvor han, der havde seminaristisk Dannelse, blev ansat som Præst og Lærer for flere Sogne. Ved sine idelige vidtløftige Reiser i Districtet, har han faaet temmelig nøie Kjendskab til Landets Beskaffenhed og Folkets Forfatning. Alt dette var almindelig bekjendt paa Langeland, hvisaarsag flere af dem, som ved at læse Hr. Skolelærer N. Sørensens lille Skrift om America, fattede Tanke til at reise til dette Canaans Land, anmodede mig om, at indhente nærmere Efterretning fra benævnte min Svoger. Jeg tilskrev Clausen under 30te Juni

og har for nylig modtaget hans Svar dat. 6te September. Da jeg har troet, at de modtagne paalidelige Efterretninger ville være af Vigtighed for Adskillige og tillige have almindelig Interesse, saa tillader jeg mig her at meddele Deres Velædelhed efterfølgende Afskrift af Clausens Brev til mig, i Haab om, at De er saa god at optoge det i den af dem redigerede Hempelske Avis. Det skulde være mig kjært om Brevet ligeledes maatte blive optaget i flere Aviser.

Simmerbolle Præstegaard paa Langeland, den 9de November 1847.

Ærbødigst

P. Rasmussen,

Forpagter.

Luther-Valley, Rock County, Beloet-Post-Office, Wisconsin Territory, North-Amerika, d. 6te Septbr. 1847.

I Anledning af Din Skrivelse til mig, dateret 30te Juni d. A., som jeg for faa Dage siden har modtaget, vil jeg i Hast nedskrive nogle Linier, som et foreløbigt Svar paa de Spørgsmaal Du fremfører til mig i deres Navne, som have fattet Tanke om at udvandre fra Danmark til America. Jeg har flere Gange været opfordret til at træde ind i Rækken af de mange Forfattere, som i de senere Aar have gjort sig navnkundige, især blandt norske Læsere, ved at skrive alskens Ting om America; men skjøndt jeg nok altid har troet, at jeg derved kunde more endeel danske Læsere, saa har jeg dog stedse tvivlet om at kunne gavne dem dermed; og da jeg hverken har havt Lyst eller Tid til at give mig af med at skrive egentlig Morskabslæsning, og maaskee endog mangler Evne dertil, saa fandt jeg det altid bedst at lade det blive. Ganske anderledes var det for mig, da jeg nu modtog dit Brev og deraf saae, at det tegner til at blive Alvor snart med en dansk Udvandring hertil America, og at endeel af dem ønsker mig til at meddele dem de Raad og Oplysninger, som er mig muligt og kunne være dem tjenlige; thi da forekom det mig som om det nu ordentlig blev en Pligt og Trang for mig at punge ud, som man siger, paa eengang med alt mit Forraad af Kundskaber og Erfaringer angaaende America og Udvandringen dertil, saavidt jeg kunde tænke det kunde være mine Landsmænd til nogen Nytte. Jeg begyndte derfor strax at skrive, men var ikke kommen langt før jeg indsaae, at jeg skrev en Bog istedetfor et Brev. Denne Opdagelse forbausede mig vel strax, men da jeg tænkte nærmere efter, saa saae jeg nok, at skulde jeg give en ordentlig Skildring over dette Land og dets Forhold, som skulde være danske Læsere til nogen Nytte, da maatte det, som af Fornødenhed, blive igjennem en Bog; thi et Brev af den til denne Hensigt fornødne Længde, vilde baade blive en besynderlig Ting, og maatte, for at circulere, enten fylde en halv Aargang Aviser eller ogsaa alligevel trykkes som en Bog, og hvorfor da ikke ligesaagodt under Skabningen bestemme det dertil? Hertil bestyrkedes jeg saameget mere, da jeg læste Hr. R. Sørensens lille Piece, indeholdende Brudstykker af Hr. Friberts Bog, som jeg just ved en Hændelse fik omtrent paa samme Tid som dit Brev; thi ei alene har jeg kun sjelden seet noget mere vildledende Vrøvl, som, foruden at det blot skildrer Lyssiden af America og Udvandringen, desuden indeholder endeel aabenbare Usandheder til endmere at frydre Maden og lokke Folk til ubetænksomt at begynde et saa vigtigt Skridt, som at udvandre, — men af dit Brev seer jeg jo tillige, at det er nogle Smaaskrifter af Sørensen (hvoriblandt ventelig især det nævnte), som især har opvakt Udvandrings-Lysten! Og det er vist, at kunne slige Skrifter blive læst med en saadan Interesse, da kan intet mere tydeligt bevise at idetmindste Almuen trænger haardt til en nogenledes udførlig sandfærdig og upartisk Skildring over America, før den kan være istand til ordentlig, som det sig bør, at afgjøre Spørgsmaalet for sig selv, om det er værd et udvandre til America eller ikke. At give den danske Almue en saadan Skildring, skulde jeg nu rigtignok helst ønsket overdraget til en anden; men da jeg virkelig ikke veed hvor den er at finde, saa besluttede jeg at gjøre det selv saa godt som muligt, saameget mere som jeg jo er ordentlig kaldet dertil. Med disse Betænkninger satte jeg mig igjen til at skrive paa Bogen, men kom ei langt før jeg huskede paa, at det vil altid tage nogen Tid før jeg faaer den færdig til at sende hjem; og da Du beder om hurtig Svar paa Dit Brev, saa tænkte jeg det bedst foreløbigt at sende Dig nogle Linier, som herved skeer. De af Dig fremsatte Spørgsmaal ere: 1) Hvorledes Jorden er her i Forhold til den paa Langeland? 2) Om der er Skov paa det meste af den eller ikke? 3) Om den er besværlig at opdyrke og hvad den første Opdyrkning i Almindelighed koster pr. Tønde Land? 4) Hvad Regjerings-Prisen er for Landet her? 5) Hvor høie Skatterne ere? 6) Hvad Aarsløn eller Dagløn en god Tjenestekarl kan faae her? 7) Hvormeget en Pige kan faae i Løn? 8) Om det er fordeelagtigt for Haandværkere her og hvilke Slags især? 9) Om der er gode Love og god Orden for den redelige Borger? Og endelig beder Du mig at give al den Oplysning jeg kan om saadanne Ting som kan være nyttigt at vide for dem, som agte at reise herover. Jeg vil nu først i Korthed besvare dine Spørgsmaal efter den Orden, i hvilken de ere fremsatte, og siden see hvad Rum jeg kan faae til de andre Slags Oplysninger. Det første Spørgsmaal er temmelig van-

skeligt at besvare; thi Landets eller Jordbundens Beskaffenhed her paa de forskjellige Steder er ligesaa forskjellig som den findes i Danmark. Jalmindelighed svarer Landet til Friberts Inddeling af Skov-, Avlings- og Prærie-Land; men med Hensyn til Jordbunden i hvert af disse Slags Land, kunde igjen gjøres mange Inddelinger, hvilke det imidlertid vil være for vidtløftigt at gjøre her. Efter en geologisk Inddeling kan Landet, som indbefattes under Territoriet Wisconsin, meget naturligt afdeles i 4 Districter, nemlig: 1) Det primitive (oprindelige), som bestaaer af en fast Klippegrund, som ligger længst mod Nord. 2) Sandsteens-Districtet, som ogsaa er et Slags Klippegrund, bestaaende meest af hvid Sandsteen, hvilende paa og bedækket med Lag af Kalksteen og ligger meest Nord og Vest for Wisconsin-Floden. Disse to Districter er i Almindelighed stenigt Skovland (meest Fyrskov) og med faa Undtagelser ei godt skikket til Agerbrug. 3) Mineral-Districtet med et Underlag af et eget Slags Klippematerie, som paa mange Steder indeholder forskjellige Slags Mineralier og indbefatter især den sydvestlige Deel af Wisconsin, eller Landet, som ligger Syd for Wisconsin-Floden og Vest for en Linie, draget lige i Syd og Nord fra bemeldte Flod over den østre Deel af de blaa Bjerge (blue Mounts) til Illinois. Dette District bestaaer meest af meget bakkede tildeels stenede Prærier, som er i det Hele altfor utilstrækkelig forsynet med Skovland. Hvad der med Fordeel kan benyttes til Agerbrug af denne Deel af Landet, er for det meste allerede optaget. 4) Kalksteens-Districtet, som næsten over det Hele har et Grundlag af Kalksteen, varierende i Tykkelse og Dybliggenhed under Overfladen. Dette District gaaer fra Michigan-Søen Vest over til Grændsen af de andre Districter og er baade den meest befolkede og til Agerdyrkning bedst skikkede Deel af Wisconsin. Den sydvestlige Deel af dette District bestaaer meest af bølgeformige Prærier, hvor Kalksteenslaget ofte ligger saa høit, at man ikke engang kan pløie over det. Men almindelig findes over Kalksteenslaget et Sand- og Grusslag, derover igjen et Lag af sandblandet Leer, ovenpaa hvilket findes tildeels atter et Lag gruslagtigt Sand, og endelig allerøverst et meer eller mindre tykt Lag af feed fort Muld, fuld af adskillige Slags vegetabilsk Gjødningsstof. Disse Prærier ere for det meste aldeles opkjøbte af Emigranter og Speculanter, uagtet der de fleste Steder er altfor lidet Skov til dem. Mellem Prærierne og især længer imod Nordost findes meest af det saakaldte Aabnings-Land, saakaldet fordi Skoven er saa aaben der og bestaaer meest af smaa knudrede Egetræer og et Slags Valnøddetræer, som kaldes Hickorys. Leerlaget ligger i Almindelighed høiere i dette Slags Land og er af en bedre Art end paa Prærierne, nemlig fastere og noget mergelagtigt, hvorfor Jordsmonnet i Aabningsland almindelig ansees for at være af en mere udholdende Characteer, skjøndt det øverste Muldlag er sædvanlig tyndere end paa Prærierne. I det egentlige Skovland, hvoraf der findes meest i den nordøstlige Deel af sidstnævnte District, er Jordbundens Beskaffenhed meget afvexlende og adskilles bedst efter de Skov- og Græsarter, som findes i størst Mængde derpaa. Jeg vil i den Henseende kun bemærke, at hvor Skoven bestaaer meest af den hvide Eg, der er Jordbunden sædvanlig daarlig, bestaaende af et magert haardt Leerlag, bedækket med et meget tyndt Muldlag, men hvor Skoven derimod er tæt, har en frodig Vært og bestaaer af en Mængde forskjellige Træarter, der kan man altid være sikker paa at Jorden er af en rig og udholdende Natur, sædvanlig bestaaende af et meget tykt og fedt Muldlag, hvilende paa et godt mergelagtigt Leerlag. Af dette Slags Land gives endnu en betydelig Deel usolgt i Nærheden af Neenah Foc-River og Winnebays-Søen og er hartad nu det eneste Slags, som kan erholdes i Wisconsin for Regjerings-Prisen 1 Dollar og 25 Cent. (omtrent 13 Rbmk.) pr. Acre (omtrent 6 Skpr. Land geometrisk Maal), thi det er bleven liggende deels fordi Emigrationen begyndte fra Illinois til det sydlige Wisconsin, og alle senere Emigranter have holdt sig nærmest til de ældre Setlementer saalænge der var Land at faae, og deels fordi man har gruet for at tage fat paa Skovlandet, saalænge der var Prærie eller Aabningsland at faae, da hiint er saameget besværligere og kostbarere at opdyrke. Hvorledes nu Jorden her i Wisconsin er i Forhold til Jorden paa Langeland, det troer jeg at Du og enhver Jordkjender ville af det Overstaaende kunne slutte Jer til, og skal jeg nu endelig give min Mening tydeligere tilkjende, da kan jeg ei nægte, at jo Jorden paa Langeland, i det Hele taget, taber ved en Sammenligning med Landet i den sydlige Deel af Wisconsin. Jeg tager her ikke saameget i Betragtning Landets nuværende Fedme og Rigdom — thi den vil ved nogle Aars Brug aftage — som jeg tager Hensyn til Jordsmonnets Bestanddele, saavel i det øverste Muldlag som i Leerlaget, hvorpaa det sædvanlig hviler, især i Skovlandet. (Sluttes.)

Nykjøbing. Udgivet af W. F. Laubs Enke. Redigeret af Chr. Jørgensen. Trykt i Laubs Enkes Officin.

For underholdende Emner.

Tillægsblad til Hollands-Tidsskrift.

1847. November. № 17.

Om America.

(Sluttet.)

Da al den brugbare Prærie, med ubetydelig Undtagelse, er opkjøbt og Emigranterne følgelig i Fremtiden maae gaae til Nabnings- eller Skovlandet, hvis de ville nedsætte sig her i Wisconsin, saa maa jeg naturligviis svare ja til det andet Spørgsmaal; thi der er Skov paa det Meste af det Land, som nu er at faae her for Regjeringens Priis og kan være værd at eie. Dog maa det bemærkes, at paa Nabningslandet staaer Skoven sædvanligviis saa aaben og adskilt og er saa fort og daarlig, at medens den derfor paa den ene Side ikke gjør synderlig Hinder for Jordens Dyrkning, saa duer den paa den anden Side heller ikke stort til andet end til Ildebrændsel, hvorimod det tætte Skovland er langt besværligere at rydde og opdyrke, men forsyner da ogsaa Eieren og Efterkommerne med god Skov til Bygnings-Materialier og Gjærdsel. Det bedste vilde naturligviis være, om enhver Nybygger kunde faae noget af hvert Slags Land, bequemt beliggende, saa han kunde bruge det første til Agerland og have det sidste liggende til Skov og Udmark for Kreaturerne — og dette troer jeg kan endnu paa mange Steder lade sig gjøre. Det tredie Spørgsmaal om hvad en Tønde Land koster at opdyrke, kan jeg umulig *bestemt* besvare; thi det afhænger aldeles af *hvad Slags Land* det er man vil opdyrke, samt hvormeget Arbeide man vil have forstaaet derunder. Jeg vil imidlertid besvare Spørgsmaalet saagodt jeg kan og holder mig herunder udelukkende til Nabnings- og Skovlandet, som de danske Emigranter faae med at gjøre, hvis de komme her. Medes ved Opdyrkning af Landet kun Rydning og den første Opploining af Landet, og vil man, som ofte bruges her, lade de fleste eller alle Træerne staae, som ei ere absolut i Veien for at pløie, og Landet desuden er frit for Steen og smaa Underskov, saa Dyrkningen kun bestaaer i at skaffe gamle nedfaldne Træer og tildeels enkelte Buske af Veien — da kan man i Nabningslandet for contant Betaling beregne saadan Rydning og Opploining til en Priis af 2½ til 3 Dollars pr. Acre. Dette er imidlertid noget nær den laveste Priis, som det nogensinde kan gjøres for, og det træffer ei sjelden, at en Acre at oprydde og bræke — som man kalder den første Opploining — koster fra 5 indtil 8 Dollars, selv i Nabningsland, hvis man nemlig vil have al Skov nedhugget og bortrydet og der desuden træffer at være endeel Underskov og Steen at bortrydde før man kan pløie. Skal der ved Opdyrkning tillige forstaaes Indhegningen af Landet, da bliver herved naturligviis en ny Udgift, hvis Størrelse er afhængig af forskjellige Ting, først: hvad Slags Gjærde man vil sætte; dernæst hvor stort Stykke man paa eengang vil indgjærde, og endelig: hvad Slags Materialier man har til Gjærdsel og hvor nær ved Haanden. Forudsat at man vil have det her sædvanlige Slags Gjærder af 10 à 11 Fod lange Ege-Klovninger, som lægges i Zikzak ovenpaa hinanden med Enderne, indtil det faaer forsvarlig Høide, og man vil paa eengang indgjærde mindst 40 Acres (thi jo mindre Stykket er man indgjærder, jo større er naturligviis Gjærdet i Forhold til Stykket), og man endelig har god Skov nær ved Haanden at udkløve Gjærdselen af; da kan Arbeidslønnen ved at udkløve og nedhugge Skoven, tilkjøre og opsætte Gjærdet omkring 40 Acres beregnes til mindst 40 Dollars eller 1 Dollar pr. Acre. Men her er vel at bemærke, 1) at Skoven selv er ikke beregnet; 2) at det er kun Faa, som ere istand til at befolke saa stort Stykke indgjærdet paa eengang, men de Fleste maae i Begyndelsen nøies med nogle faa Acres, som forholdsviis koster meget mere at indgjærde; 3) at Skoven mange Steder er saa vrang at kløve, at Arbedslønnen for Klovningen bliver meest dobbelt imod hvis Skoven var god; og 4) at man ofte nødes til at kjøre Kjørsel paa Gjærdselen et temmelig Stykke Vei. Heraf indsees let, at det beroer aldeles paa mange forskjellige Omstændigheder, hvor dyr Indhegningen vil blive, og jeg har selv i *godt Skovland* prøvet at betale saameget som 2¼ Dollars pr. Acre for Indhegningen paa den almindelige Maade, skjøndt jeg ei beregner Skoven dertil, som var tæt omkring; og jeg indhegnede dog omtrent 20 Acres paa eengang. Naar en Mand kan komme ud af paa eengang at indhegne, oprydde og bræke mindst 20 Acres

i Nabningsland, da antager jeg i Gjennemsnit, at hver saadan Acre Land, efter at være kommen saavidt, vil have kostet ham omtrent 8 Dollars, Indkjøbsprisen iberegnet. I endeel Skovland kan det gjøres ligesaa billigt og maaskee billigere end den anførte Priis, men almindelig vil det blive meget dyrere der. Det maa imidlertid bemærkes, at da det især er Arbeidet, hvorved Prisen stiger saa hei, saa kan naturligviis den flittige og arbeidsdygtige Nybygger spare betydelige Pengeudlæg ved sit eget Arbeide, og hvis han derhos har Penge nok til at kjøbe sig 3 à 4 Par Oxer og de nødvendige Arbeidsredskaber, da er han istand til dermed at faae alt det nævnte Arbeide gjort paa kort Tid uden noget synderligt Pengeudlæg, nemlig paa den Maade, at han gjør Byttearbeide med fattigere Arbeidsfolk, saa han gjør Kjørsel og Pløining for dem, imod at de rydde og gjærde for ham. Regjerings-Prisen for Landet har jeg allerede nævnet. Skatterne ere meget billige her, sjelden over 2 Dollars og ofte under 1 Dollar pr. 40 Acres om Aaret; og deraf er endda endeel Skolesat, som man selv igjen faaer sin Andeel af at betale Skolelæreren med, hvis man danner et District mellem sig selv og lader holde Skole i 3 Maaneder af Aaret, af en i det engelske Sprog examineret Skolelærer. Daglønnen for en god Arbeidskarl kan anslaaes i Gjennemsnit for baade Vinter og Sommer til henved 1 Rbd. pr. Dag tilligemed Kosten, undtagen i Høsttiden, da han ofte kan faae indtil omtrent 2 Rigsbankdaler pr. Dag, især Americanerne; og hvis han er særdeles dygtig til at meie Hvede — som her er den fornemste Sæd — da kan han undertiden om Høsten tjene indtil 4 Rbd. pr. Dag. Maanedslønnen for en god Arbeidskarl er fra 10 til 12 Dollars i Gjennemsnit hele Aaret. At være Dagleier lønner sig saaledes bedst her, hvis der stedse paa den Maade var Arbeide nok at faae; men de som ikke ville tage fast Arbeide for Maaneden, kunne ofte gaae otte Dage og mere ledige for hver Dag de have Arbeide. For et heelt Aar fæster næsten aldrig nogen sig bort i Tjeneste paa eengang. Lønnen for flinke Tjenestepiger her er almindelig fra 4 til 6 Dollars maanedlig, og hvis de ere paa store Hoteller eller andre Steder, hvor der er særdeles strængt Arbeide og de kunne forestaae Kogning eller Vask og Strygning, da faae de undertiden 8, ja indtil 10 Dollars om Maaneden. Men det maa bemærkes, at Lønnen, som er anført baade for Piger og Karle, kan først erholdes efterat de have lært nogenledes at forstaae og tale det engelske Sprog, samt have vant sig til den forskjellige Arbeidsmaade her, og det er ei almindeligt, at flinke Arbeidskarle og Piger have maattet tjene lang Tid i Begyndelsen, de første for 6 à 8 Dollars Maaneden i den bedste Sommertid og de sidste for 1½ à 2 Dollars Maaneden. For duelige Haandværkere, især Grovsmede, Tømmermænd, Snedkere og Skrædere, er her i Almindelighed temmelig god Fortjeneste. Især er det godt her for det første Slags. Tømmermændene bør egentlig tillige være Snedkere og omvendt, for at kunne have vedholdende og fordeelagtigt Arbeide; men ere de duelige i begge Professioner, da have de særdeles god Fortjeneste — aldrig under 1 Dollars pr. Dag. Bødker-Professionen er ogsaa god her, hvis man nedsætter sig paa et Sted, hvor der males meget Hvede til Udførsel. For Murarbeidere kan det nok ogsaa træffe at være ganske godt her, men det er dog mere paa det Uvisse med deres Fortjeneste, og skulle de gjøre nogen rigtig Fremgang, da bør de tillige være Speculanter og eie saa stor en Capital, at de kunne gjøre Accorder om at opføre hele Bygninger, den ene efter den anden, og selv skaffe Materialier og lønne Arbeidsfolk indtil Arbeidet er fuldført. Dette sidste gjælder ogsaa tildeels for Tømmermænd og Snedkere, men dog ere disse ikke saa afhængige deraf. Skomager-Professionen er just ikke meget anbefalende heri Vesten, undtagen som en Binæringsvei, thi fint syet Skotøi bruges her ikke meget af, og det grovere Slags sendes hertil færdiggjort i Mængde fra de østlige Stater, og sælges i Almindelighed billigere her end det kan lønne sig for Skomagere at gjøre det for. Desuden have især Skomagere, ligesom ogsaa de fleste andre Haandværkere, at lære betydelig meget om igjen for de kunne faae god Fortjeneste her. For Uhrmagere og Guldsmede er det nok heller ikke saa ilde her, naar de først komme vel igang; men deels behøves der ikke mange af dem, og desuden behøve især disse Slags Haandværkere at være vel kjendte og have god Credit blandt Folk før de kunne vente at have synderligt Arbeide, med mindre de have Capital nok til at arbeide paa egen Regning til Udsalg i Begyndelsen. Væver- og Reebslager-Professionen duer slet ikke her som Næringsvei og Bager-Professionen er kun saare lidt bedre. Imidlertid ere alle Haandværker gode som Binæringsvei, naar man f. Ex. tillige har Land at drive; thi da hændes det meget ofte, at en Haandværker ved at gjøre Byttearbeide med sine Naboer og Andre, kan faae sit Arbeide særdeles godt betalt i det Arbeide, der til Gjengjæld gjøres paa hans Eiendom. Jeg maa her bemærke, at hvis det bliver Alvor med at endeel danske Bønderfolk reise herover for at nedsætte sig i Nærheden af hinanden og danne en dansk Coloni, da vil det være meget vigtigt for dem at have adskillige duelige Haandværkere med sig af de meest fornødne, som kunne ned-

sætte sig iblandt dem; thi ellers ville de ofte være i Forlegenhed, især hvis de have et godt Stykke Vei til en Kjøbstad. — Angaaende Lovene, den borgerlige Orden og de selskabelige Forhold, har jeg hverken Tid eller Rum her, at udvikle mig saa tilstrækkelig, at danske Bønderfolk kunne fatte nogen rigtig Idee derom, men haaber snart gjennem en Bog at give dem al ønskelig Oplysning om dette og mere, som kan være baade interessant og gavnlige for dem at vide. Det være da nok her at bemærke, at det ikke fattes paa gode Love eller fornoden borgerlig Orden og Sikkerhed for den stille, redelige og vindskibelige Borger, i alle de Ting, som angaae hans timelige Velvære. Vistnok er han, især i Begyndelsen, ofte udsat for mange Slags Bedragerier, og vil mangen Gang finde, at Lovens Tjenere gjøre sig til dens Herrer ɔc., men det er deels Brøst, hvoraf man finder noget overalt i Verden, og som man hverken kan søge Skylden til i Loven selv eller bedømme de borgerlige Forhold i Almindelighed efter; og deels maa man, forsaavidt der i saadanne Brøst er noget særegent for dette Land eller Folk, søge Grunden dertil meget dybere end enten i Lovene eller i neglesomhelst udvortes Forhold; thi de ere i saa Fald kun umiddelbart udsprungne Kjendsgjerninger af den Aand (National-Aand) som gjennemtrænger Folket og er Skaberen af alle dets Love og Forhold. — Efterat jeg nu her, saagodt det i Hast lod sig gjøre, har besvaret Dine Spørgsmaal, vil jeg paapege Adskilligt i omtalte Sørensens Bog, som enten slet ikke er stemmende med Sandhed eller dog er saa sjeldne Undtagelser fra det Almindelige, at det, mildest talt, slet ikke duer at bygge nogen Forestilling paa om America, som kan ventes realiseret. Jeg maa dog først bemærke, at da Bogen, med Undtagelse af Indledningen, bestaaer meest af Uddrag af Friberts Bog — med hvilken sidste jeg ei bekjendt — og Sørensen ventelig i alt Væsentligt har udelukkende øst af den som sin Kilde, saa kommer vel egentlig kun paa Sørensens Regning den sagtens fortræffelige Indledning om Fædrelandskjærlighed — en Afhandling, som der iøvrigt maa enten klogere eller dummere Folk end jeg til at forstaae; thi jeg forstaaer den ikke — og maaskee han ogsaa har det paa sin Samvittighed, kun at have gjengivet til sine Læsere saameget af Friberts Bog, som han fandt tjenligt til at give dem de bedste Tanker om America og tilskynde dem til Udvandring, og derimod med Flid tilbageholdt alt saadant, som kunde kaste en Skygge over dette, med saa lyse Farver skildrede Forjættelsens Land! Hr. Sørensen forlade mig denne Mistanke, hvis den skulde være ugrundet; thi den fremstaaer slet ikke af nogen ond Følelse imod ham, men simpelt hen af den Grund, at det falder mig saa urimeligt at tænke, at Hr. Fribert knap skulde være kommen til Norge, før han ganske havde glemt baade sine egne Savn og Sygdom her, og i det Hele taget Alt, som hører til Amecas Skyggeside. Jeg lader forresten her alt det komme paa Friberts Regning, som Sørensen anfører. Mine Bemærkninger maae her blive korte og uden Ledsagelse af Beviser; men disse skulle snart følge efter i min Bog, naar jeg udførligere afhandler disse Materier. Hvad der i nævnte Bog Side 5 skrives om de unge Karles Fremgang er meget overdrevet, naar det, som man af Forbindelsen maa slutte, skal gjælde i Almindelighed. Paa 6te Side sættes Reiseomkostningerne fra Norge (eller Danmark) til Wisconsin meget for lavt i Almindelighed, selv om man ikke beregner Levnetsmidlerne paa hele Reisen. Paa samme Side findes den største Usandhed i hele Bogen, naar det nemlig hedder, at i Wisconsin ere ingen Klimatfebre, thi baade ere her Klimatfebre ofte strenge og aarlig i meer eller mindre Grad grasserende, og det er vist neppe En blandt Hundrede som ganske undgaaer dem! Hvad der paa samme Side skrives om Tyveri og Voldsgjerning, at der nemlig endnu aldrig høres noget til det her, er en usandfærdig Overdrivelse, Mage til, hvad strax efter anføres, at man hverken lukker eller laaser her for nogen Ting, men giver alle Fremmede som Reisende Mad, Drikke og Logis aldeles gratis! thi baade hører man ei sjelden om Pengetyverier og Mord, som vel dog maa kaldes Voldsgjerning, og enhver Fremmed som Reisende faaer nok at erfare paa sin Pung, om han faaer Spise og Logis gratis. — Sørensens Beskrivelse af Landet efter Fribert, som saa aldeles uden Undtagelse rigt og godt, frit for Steen ɔc. (see Side 10 og 11) kan man sammenligne med hvad jeg foran har skrevet om Landet; overdreven er ogsaa Skildringen af Hvedeavlen her, naar der S. 11 om Hveden paa nybrækket Jord siges: at den giver den alleroverflødigste Afgrøde, som man nogensteds i Verden har kjendt, og senere, at den er tillige af den allerbedste Qvalitet, der nogensteds i Verden findes; thi jeg har selv mangen god Gang i Danmark seet baade bedre Hvede og rigere Afgrøde af den, end jeg endnu har seet i America, skjøndt jeg heller ingenlunde vil klage over den her, og dog veed jeg med Vished, at jeg har seet mere og bedre Hvede i America end Fribert. — At er ikke findes egentlige Enge i Wisconsin (see S. 12) er usandt; thi om man end ikke vil give de

mangfoldige store mosartede Strækninger denne Benævnelse, saa gives der dog næsten overalt hist og her større og mindre Udstrækninger af det Slags man i Danmark kalder egentlige Enge, som bære en frodig og god Græsvært til Hø til Kreaturerne. Og dette er et meget stort og nødvendigt Gode her, hvis Mangel Sørensens eller Friberts Surrogat af „Slaaegræs paa de nydyrkede Agre og paa Nabningslandet", kun daarligt vilde erstatte; thi Qvægget rækker meget snart hen at opæde eller nedtræde Græsset paa saadanne Steder, som desuden i tørre Aaringer, der ere saa almindelige her, ei vilde have Vært nok til at kunne slaaes til Hø, hvorfor ogsaa noget af det første og nødvendigste man har at gjøre her er at indhegne sin Hø-Eng, saa den kan være fredet for Kreaturerne om Sommeren. Det er nemlig slet ikke saaledes her, som dHrr. Fribert & Sørensen fortælle, at Vinteren er meget kort og meget mild eller „at Kreaturerne ere kun under Tag en meget kort Vintertid"; thi Vinteren er her sædvanlig ligesaa lang og streng som i Danmark, og naar endeel Folk, deels af Skjødesløshed, deels af Fattigdom, have næsten ingen eller kun daarlige Staldhuse til Kreaturerne, saa have de heller slet ingen Nytte af dem paa den Maade. Man træffer ofte at finde dem døde i Skoven af Mangel paa Rogtning; og det kan desuden hver dansk Bonde forstaae, hvorvidt Eierens Skjødesløshed eller Fattigdom kan beskytte Creaturerne mod en dansk Vinter, eller hjælpe dem til i Længden at leve af Snee og Træqviste. Det er derfor ogsaa almindeligt her hos ordentlige Folk, at man stræber efter at faae taalelig gode Staldhuse, og at forsyne sig godt med Hø og Foder til Kreaturerne om Vinteren, hvilken man i den Henseende aldrig beregner kortere end fra midt i November til henimod Midten af April.— Hr. Friberts 9 Tommer tykke Svinefleisk tor jeg næsten kalde mageløst, især forsaavidt Svinene ikkun fødes paa Olden i Skoven; og at almindelige Halvaarsgrise, „der slagtes og sælges derovre", have sædvanlig 5 Tom. Flesk, er reentud Usandhed; thi for det første slagtes Grisene sjelden her i den Alder og aldrig til Salg, og dernæst er der aldrig saa tykt Flesk paa saadanne Grise. Sædvanlig ere Svinene her slet ikke federe, ofte ei saa fede som i Danmark, og Fleskets „af Olden i Skoven" mangler meget i den gode Smag, som er saa almindelig for det danske Svinefleisk, saa det eneste, som med Sandhed kan siges til Fordeel for de americanske Svin, er, at der er en stor Mængde af dem, at de have en stor Frihed og sædvanlig finde rigelig Næring. — Mangfoldige mindre plumpe eller væsentlige Feilagtigheder i Bogen kunde der endnu gjøres Bemærkninger til; men jeg vil lade det blive ved det Anførte, da det tilstrækkelig viser, af hvad Værd det hele Skrift er. Kun et Par velmeente, og som jeg idetmindste selv troer, gode Raad, vil jeg her vedføie til dem, som have Tanke om at udvandre; først, at de maae for al Ting alvorlig betænke og overveie fra enhver Side det Skridt, de staae i Begreb med at foretage sig, før det bliver for seent; og heller ingenlunde troe, at det alt er Guld som glimrer i Amerika, men at der ligesaavel ere store og væsentlige Savn og Mangler her som i Danmark, om de end kunne være af en anden Natur. De bør ei for hurtig sætte Lid til eller følge enhver lokkende Stemme, som lover Guld og grønne Skove, men glemmer at minde om Kampen og Opoffrelserne for at vinde det, og de mange Savn og Skrøbeligheder, som hænger ved det. Dernæst bør de, som beslutte sig til at udvandre, træde saa nær som muligt i Forbindelse og Bekjendskab med hverandre hjemme, før de reise ud, og prøve at blive enige om en fælles fornuftig Plan, efter hvilken de kunne gaae frem lige fra Begyndelsen af. Dette lader sig bedst gjøre ved at vælge een eller flere som et Slags Formænd iblandt sig, paa hvert Sted, hvilke kunne træde sammen enten personlig eller ved Correspondence, for at raadslaae om og gjøre Bestemmelser angaaende mange almeennyttige Ting for dem. For det tredie bør de endelig sørge for, at faae en god christelig og ordineret Præst og en Skolelærer med sig, hvis de ikke have aldeles Lyst til at give Slip paa deres Fædrene-Religion her i dette fremmede med alskens Secter opfyldte Land. Endelig vil jeg raade dem, hverken at reise over Hamborg eller Norge, naar de reise hertil, men fragte et eller flere gode danske Skibe, saamange de behøve, som kan tage dem ombord i Danmark og føre dem lige til New-York; thi herved ville de undgaae mange Ubehageligheder og spare baade Tid og Penge. Og nu vil jeg slutte med det inderlige Ønske, at Enhver, for hvem dette nærmest er bestemt, maatte prøve sig som for Herrens sin Guds Aasyn, om der er nogen Sporgen efter Guds Rige og den Retfærdighed, som er ham behagelig, forbunden med al hans Sporgen om og Planer for America; vel ihukommende, at uden saa er, vil han aldrig finde sig fornøiet i Sandhed eller synes at have Nok, hvor eller i hvad Stilling han saa end er i Verden.

Din inderlig hengivne **C. L. Clausen.**

Nykjøbing. Udgivet af W. F. Laubs Enke. Redigeret af Chr. Jørgensen. Trykt i Laubs Enkes Officin.

For underholdende Emner.

Tillægsblad til Hollands-Tidsskrift.

1847. November. № 18.

Om Stjerneskud.

(Af „Fyens Avis".)

Uagtet Stjerneskud høre til de allerhyppigste Luftsyn, ere de almindelige Forestillinger om deres Væsen og Oprindelse dog høist ubestemte, og endskjøndt endnu Meget deraf staaer uforklaret, vil en kort Fremstilling af, hvad der med temmelig Sikkerhed kan ansees for afgjort, maaskee ikke være uden Interesse, især paa en Tid af Aaret, da disse Meteorer pleie at vise sig i paafaldende Mængde.

Stjerneskud er en almindelig Benævnelse for alle de Luftsyn, ved hvilke et lille lysende Legeme af Udseende som en Stjerne synes at glide henad Himmelhvælvingen og efter faa Secunder forsvinder eller springer i Stykker. De ere af forskjellig tilsyneladende Størrelse, idet nogle see ud som de mindste med blotte Øine synlige Stjerner (teleskopiske Stjernerskud har man ikke iagttaget), andre funkle med en Glands som Jupiter eller Venus. Mange efterlade paa deres Vei Haler, der skinne med blegt Lys i det Høieste i nogle Minuter. De bevæge sig i lige eller krummede Baner oftest nedad, stundom horizontalt eller opad. Ved samtidige Jagttagelser af de samme Stjerneskud fra forskjellige Standpuncter har man fundet den Høide, hvori de forsvinde, forskjellig fra 1½ til 30 Mile eller derover og deres Hastighed fra 4 til 8 Mile i Secundet, en Fart der overgaaer de fleste Planeters. De sees uafhængigt af Clima og Veirlig lige lige hyppigt i de forskjelligste Egne af Jorden, dog vise de sig mere glimrende i de tropiske Egne formedelst Luftens større Klarhed og Gjennemsigtighed. Til forskjellige Tider derimod er deres Antal høist ulige, og man har navnlig siden 1833, da der i Nordamerica i een Nat paa samme Sted faldt over 240,000 Stjerneskud, bemærket, at de især vise sig i betydelig Mængde paa visse Tider af Aaret, fornemlig 12—14 November og 9—14 August, tildeels ogsaa 22—25 April, 17 Juli, 27—29 November og 6—12 December. Paa Steder, hvor Stjerneskud formeentlig ere nedfaldne, har man fundet geleeagtige Masser, der dog ikke beviislig hidrøre fra hine, men som oftest have været animalske eller vegetabilske Stoffer, der ved Fugtighed i kort Tid ere opsvulmede til betydelige Sliimmasser.

Fra Stjerneskud adskilte man tidligere Ildkugler, der med et virkeligt Gjennemsnit af indtil 2600 Fod i tilsyneladende Størrelse kunne overgaae Maanen og selv paa den klareste Dag udbrede skinnende Lys. At disse, idet de med stort Knald søndersprænges, udslynge faste Masser (Aerolither, Meteorstene, Meteorjern), der med en saadan Voldsomhed træffe Jorden, at de kunne gaae flere Fod dybt, er ved sikkre Jagttagelser stadfæstet. Men Ildkugler og Stjerneskud stemme i de fleste Henseender aldeles overeens, f Ex. med Hensyn til Høide, Hastighed og skinnende Hale, hvorfor man med temmelig Sikkerhed kan antage, at de allerfleste Stjerneskud kun adskille sig fra Ildkuglerne ved Størrelsen, saa at ingen skarp Grændse kan fastsættes, saa meget mindre som Ildkugler, der ikke vare større end mange Stjerneskud, beviislig have udkastet Meteorstene.

Vende vi os nu til Forklaringen af Stjerneskuddene, da er det vistnok paa Grund af de mange Forskjelligheder ved deres Tilsyneladelse muligt eller endog sandsynligt, at de ere af ulige Oprindelse, og man kan ikke undre sig over paa et Gebet, hvor sikker Kundskab saa vanskelig erholdes og en viid Mark staaer aaben for Gisning, at træffe en stor Mængde afvigende Meninger. De ældre Naturforskere forklarede Stjerneskuddene ved fede olieagtige eller svovlagtige Dunster, der i lange Striber laae i Atmosphæren, og, idet de af en eller anden Grund antændtes, fik Udseende af et bevæget Lyspunct. Efter Opdagelsen af de electriske Virkninger i forrige Aarhundrede ansaae Nogle dem for electriske Gnister. Da man senere blev bekjendt med de brændbare Luftarter, holdt Mange dem for Brintluft, der paa Grund af sin Letbed, samlede sig i de høiere Egne af Atmosphæren og der antændtes. Men en saadan Ansamling kan ikke finde Sted, da Brintluften som enhver anden Luft maa udbrede sig over hele Atmosphæren. Da de nedfaldne Meteorstene, der indeholde Jern og andre Metaller, ikke tillode at anvende disse Forklaringer paa Ildkuglerne, antoge adskillige Physikere, at disse dannedes ved Sammentrækning af

metalliske Dampe i Atmosphæren; men hvorledes Dampene, om de ogsaa vare tilstede, skulde sammenpresses til saa svære og tætte Masser, især i en Høide, hvor Luften er særdeles stærk fortyndet, bliver uforklarligt. Allerede Halley anteg derfor Ildkuglerne for kosmiske d: Jorden fremmede Legemer, som fra Verdensrummet kom ind i dens Atmosphære, og da Stjerneskuddene for største Delen ikke synes væsentlig forskjellige fra hine, fremsatte Chladni 1794 den Mening, at ogsaa disse vare kosmiske Legemer, som ved deres Indtrædelse i Atmosphæren antændtes og slukkedes igjen enten i samme eller ved deres Udgang deraf. Da Benævnelsen Stjerneskud er saa omfattende, er det ikke urimeligt, at flere af de anførte Forklaringer tildeels ere rigtige, saa at det, man har kaldet Stjerneskud, vel stundom har været electriske Lysninger eller brændende Dunster i Atmosphæren; men med Hensyn til de allerfleste og navnlig de periodisk forekommende taler navnlig deres planetariske Hastighed altfor stærkt imod en atmosphærisk Oprindelse, hvorfor ogsaa Chladnis Mening i de seneste Tider er bleven almindelig antagen. At nogle Stjerneskud ikke gaae i lige men slangeagtige eller zigzagformige Baner, har man forklaret af den ved den hurtige Bevægelse stærkt sammenpressede Lufts Modstand, der især kan faae Indflydelse, naar den bevægede Masse har en kantet og uregelmæssig Form. At andre stige opad, er antaget at være Følge af en Explosion, der i Lighed med en Raket kunde drive Meteoret i Veiret, hvorved tillige maa bemærkes, at om ogsaa Stjerneskuddene i lige Linie streife igjennem Atmosphæren, maae de, naar de igjen fierne sig, synes at have en opadgaaende Retning.

Naar vi saaledes nødes til med Hensyn til Stjerneskuddenes og Ildkuglernes Oprindelse at gaae udenfor Jorden og dens Atmosphære, træffe vi som vor nærmeste Nabo Maanen, og det er derfor naturligt at undersøge, om ikke her deres Kilde kunde være at finde. For denne Mening kan anføres, at de nedfaldne Meteorstene efter deres Bestanddele synes alle at have samme Ophav, at Maanens Udseende viser Spor af stærke vulcanske Virkninger, at Tyngden ved dens Overflade, formedelst dens ringe Masse, ikke er betydelig, og at de fra den udslyngede Legemer ikke vilde hindres i deres Bortgang af en Atmosphæres Modstand, da en saadan ikke gives ved Maanen. Man har beregnet, at et Legeme, som med en Hastighed af henved 8000 Fod i Secundet udkastedes fra Maanen, ikke vilde vende tilbage til samme, men naae til Jorden. Endskjøndt man ved de af Jordens Vulcaner udkastede Stene kun har iagttaget en Fart af i det høieste 3000 Fod i Secundet, er den anførte Hastighed paa Grund af de Omstændigheder, der begunstige Maanens vulcanske Virksomhed, ikke utænkelig, da den kun er 4 à 5 Gange større end vore Kanonkugelers Hastighed. Men Maanen synes snarere at være en udbrændt end en virksom Vulcan, og de saaledes fra Maanen udslyngede Legemer vilde kun naae til Jorden med en Fart af omtrent 1½ Miil i Secundet. Da nu Stjerneskuddenes ved Iagttagelse fundne Hastighed er i Gjennemsnit 5 Miil, maatte de, naar de skulde hidrøre fra Maanen, gaae ud fra denne med en Begyndelsesfart af 110,000 Fod, hvilket ikke synes meget antageligt.

Man er derfor ledet til den Anskuelse, at Stjerneskuddene ere smaae Masser, der efter den almindelige Tiltræknings Love bevæge sig om Solen, indtil de ved at indtræde i en Planets Atmosphære antændes og da enten ganske fortæres og forsvinde i Damp, eller falde ned under forskjellige Former, eller endelig, efter at have gjennemfaret Atmosphæren, igjen slukkes og fortsætte deres Bane, der imidlertid ved Luftens Modstand og Planetens Tiltrækning er bleven betydelig forandret. Denne Anskuelse er især bleven bestyrket ved de periodiske Strømme af Stjerneskud, som man siden 1831 paa forskjellige Steder af Jorden har iagttaget fra 12te til 14de Novbr., og hvorved de alle i parallele Retninger udgik fra Stjernebilledet Løven, henimod hvilket Jordens Bevægelse til den Aarstid er rettet. Dette beviser unægtelig, at Stjerneskuddene ikke med Atmosphæren deeltage i Jordens daglige Rotation, og det synes at bekræfte, at de hidrøre fra et Belte af smaae planetariske Legemer, Asteroider, der blive synlige for os, naar Jorden kommer i Nærheden af eller gjennemskjærer dette Belte. Da flere periodiske Strømme iagttages i Aarets Løb, maa man tænke sig dette Belte sammensat af flere Ringe, af hvilke en af de tætteste gjennemskjæres af Jorden 12te—14de Novbr.; og da saa glimrende Phænomener som i Novbr. 1799 og 1833 ellers ikke have vist sig, kan man antage Asteroiderne ulige fordelte i Ringen, saa at Jorden i de anførte Aar netop har truffet en af de tætteste Sværme. Ved Sammenligning med ældre Iagttagelser synes de Strømme, som nu vise sig i Novbr. og August, for Aarhundreder siden at være indtrufne i October og Juli. Dette antyder en Flytning af Asteroidernes Baner, som, hvis den bekræfter sig, maa tilskrives Planeternes Indvirkning.

Hvorledes Asteroiderne saaledes ere blevne spredte i Verdensrummet, vides ikke; at de tilligemed de smaae Planeter skulde være Levninger af en søndersprængt større Planet, er en reen Hypothese. Hvorledes de an-

tændes ved Indtrædelsen i Atmosphæren er ligeledes uforklaret; og da endnu mange andre Spørgsmaal mangle tilfredsstillende Besvarelse, maae vi tilstaae, at vor Kundskab i denne Henseende er meget langt fra Fuldstændighed, som den fortrædelst Gjenstandens særegne Vanskelighed maaskee aldrig vil naae.

Indianerne i America.

Den berømte engelske Skribent, Capit. Maryat, har allerede i sin for flere Aar siden udgivne „Reise i America" opstillet den Formodning, at Indianerne eller de saakaldte „røde Mænd" i America nedstamme fra Israeliterne og ere Efterkommere af de ti Israels Stammer, som forsvandt efter det babyloniske Fangenskabs Ophør. Flere christelige Missionairer, som ere trængte ind i de americanske Urskove, for at udbrede Christendommens Lys blandt de stakkels, endnu tilbageværende Indianerstammer, anføre i deres Beretninger mangfoldige Kjendsgjerninger, der meget synes at tale for Capit. Maryats Hypothes. — Ved Missionsmødet den 21de Septbr. i Skjern holdt Pastor Birkedal et Foredrag om Missionen i Nordamerica, hvori han angaaende denne interessante Gjenstand, tildeels efter flere Missions-Tidender, blandt Andet anførte følgende Data, som vi tillade os her at gjengive efter „Christeligt Folkebl.":

Vi vide, at Israels Børn bleve førte til Babylon, og at Kong Cyrus efter det babyloniske Fangenskab gav Jøderne Tilladelse til at vende tilbage til det forjættede Land. Kun to Stammer, Juda og Benjamin, vendte tilbage, medens vi intet vide om de ti andre Stammer. Hvad om vi nu skulde finde dem igjen blandt de nordamericanske Indianere? Gamle Overleveringer synes at tyde hen derpaa. Indianerne paastaae nemlig, at deres ældste Forfædre ere komne over den „store Strøm" i i Nordvest (ɔ: Behrings-Strædet, som skiller America fra Asien, hvor Babylon laae). De sige, at Indianerne derefter have adspredt sig omkring i de forskjellige Landstrækninger; ja de paastaae endog, at ni Dele af ti Stammer, som udgjorde eet Folk, ere komne over den „store Strøm". Mærkværdig er ogsaa den Omstændighed, at nordamericanske Indianere ikke sjelden ved Synet af Bibelen, der blev dem overleveret og hvis Historie de bleve bekjendte med, pleiede at yttre: „Denne Bog har tilforn tilhørt vore Forfædre!" Ogsaa flere Spor af den indianske Religionslære bestyrke hiin Formodning. Denne deres Lære siger blandt Andet: at „den store Aand" tilforn har forkyndet deres Fædre de tilkommende Ting; at han endnu leder Naturen til deres Bedste; at Engle have talt med deres Fædre; at alle Indianerstammer nedstamme fra een Mand, som havde 12 Sønner; at denne Mand har været en anseelig Hyrdefyrste, som besad meget Land, og at hans Efterkommere, Indianerne, igjen skulle tage deres Stamfædres Land i Besiddelse. De tro, ifølge deres Overleveringer, at den Forudsigelses- og Undergjernings-Aand, som deres Forfædre vare i Besiddelse af, atter skal blive dem givet, og at de igjen skulle komme til at eie den Bog, som de ganske have tabt. Deres Lære indeholder ogsaa Syndflodens Historie. De fortælle om en lille Rest af Mennesker, der paa et stort Skib havde redet sig fra Flodens Vande; Andre angive, at 8 Mennesker i Begyndelsen vare skabte af den store Aand, og at alle Nationer med deres forskjellige Hudfarver nedstamme fra dem. De vide ogsaa at fortalle om Taarnbygningen i Babel, om Sprogforvirringen og Stammernes Adspredelse. Nogle Overleveringer sige: at den første Qvinde nedstammer fra Himlen og har havt Tvillinger, af hvilke den Ældre har myrdet den Yngre; Andre paastaae: at den store Aand først har skabt to Indianere og har taget et Ribbeen af hver og skabt en Qvinde. De fortælle videre, at deres Forfædre have ført en hellig Qvist med sig, som den store Aand havde givet dem, og denne havde de overalt, hvor de gjorde Holdt, stukket i Jorden, og, naar den om Natten skjød Knopper, var det dem et Tegn paa, at de skulde opholde sig længere paa dette Sted. Deres øvrige Religionsbegreber adskille dem mærkelig fra alle andre Hedningefolk. De nordamericanske Indianere kjende ei til Fleerguderiet eller Afgudstjenesten. Overalt, hvor man træffer dem, erkjende de et høieste, usynligt Væsens Tilværelse, som de kalde „den store Aand", tillægge uendelige Egenskaber og tilbede med Andagt og Ærefrygt. Ligesaa bekjendte ere de med en ond Aands Tilværelse. De troe Alle paa et tilkommende Liv og paa Belønning og Straf i den anden Verden, om hvilken de dog gjøre sig raae og sandselige Forestillinger. Man træffer iblandt deres Mindesmærker fra Oldtiden slet intet Spor af Afgudsbilleder. Dette er vist mærkeligt; thi alle andre Slægter, som ikke kjende Christendommen, ere næsten uden Undtagelse Afgudsdyrkere. Ogsaa Indianernes gudelige Skikke og Ceremonier kunne vidne om, at de nedstamme fra Israeliternes 10 Stammer. Ligesom i Israel findes ogsaa hos dem Offeringerne, som en væsentlig Deel af Gudstjenesten. Istedetfor Lammet, som hører Hyrdelivet til og blev offret i Israel, træder her den indianske Jægers Yndlingsdyr, Hunden, og dette Dyrs Blod bliver paa bestemt Tid bragt den store Aand til Offer.

Ter vælges altid et Dyr uden Pletter og med eens Farve. Mens Offeret fortæres af Ilden, dandse Indianerne syngende omkring Alteret og raabe med høi Stemme: **J-U-Je-Wah!** Hvo mærker ei i disse Toner Jehovas hellige Navn! Ogsaa det hebraiske Ord **Elohim**, som betyder Gud, bruges om den store Aand, og i Indianernes hellige Sange forekommer ligesaa tydeligt, som i de Christnes Lovsang, Ordet: „Halleluja." De præstelige Forretninger overdrages til Enkelte, og Folket har sine Propheter, hvis Indflydelse er ligesaa stor som Propheternes i Israel. De føre ogsaa med sig i Krigen et Slags „Pagtens Ark", og endelig vil man ogsaa have fundet en stor Lighed imellem de indianske Mundarter og det hebraiske Sprog.

Efteraarstanker.

Nu staaer Skoven forladt,
Og det løvrige Krat
Er fortørret, visent og øde,
Og den eensomme Fugl
Uden Løvtag og Skjul
Ligner Gjenfærdet mellem de Døde.

Slukt er Blomsternes Liv,
Men en Spurv for sin Viv
Ovidrer Elskovs blivende Flamme,
Snart det raslende Løv
Smuldrer hen kun til Støv
— Og vi selv bli'er jo til det Samme.

Men af Støvet fremgaaer
I den kommende Vaar
Jo de friske, duftende Blommer,
Og vort skrøb'lige Liv,
Som var her blot et Siv,
Vorder Eg i Evigheds Sommer.

Ret som Fuglen i Bur
Nu du blunder, Natur,
Og dit Slægtskab med os ei ahner,
Men der kommer en Dag,
Da din slumrende Sag
Bli'er Seier under Skjønhedens Faner.

Kun det Slette skal døe,
Men af Skjønhedens Frø
Skal spire den evige Stamme,
Kun det Slette er flygt,
Men det Gode gaaer trygt
Gjennem Kampens luttrende Flamme.

Giovanni Deltany.

Skjæggets Aristocrati.

En aandrig Dame, Fru Casa-Mayor, har i Paris nylig udgivet et meget originalt Skrift: „Ægteskabets Pathologi", til hvilket Hertuginden af Praslins Mord og hendes hjerteskjærende Breve have givet Anledning. Hun udtaler meget kjætterske Anskuelser deri, men vore Læserinder ville dog sandsynligviis med Interesse læse hvad hun f. Ex. siger om den Lydighed, Konen er sin Mand skyldig: „Hvorfor lydig? Soldaten adlyder Corporalen, Corporalen Commandeersergeanten, Commandeersergeanten Officeren o. s. v., fordi enhver Ringere finder en Grund til sin Lydighed i den Andens høiere Grad. Capellanen adlyder Sognepræsten, Sognepræsten Biskoppen o. s. v. af samme Grund. Embedsmanden adlyder Ministeren, fordi denne har et Embede som forudsætter høie aandige Evner. Arbeideren adlyder Fabricanten, fordi denne giver ham det daglige Brod. Discipelen adlyder Læreren, fordi denne veed, hvad hiin ikke veed. Sønnen adlyder Faderen, fordi denne gav ham Livet og endnu mere. Men hvorfor skal Konen adlyde Manden? Fordi Manden veed mere end Konen? Men Gud har ikke gjort Qvinden til et mørkt Legeme, som erholder sit Lys fra en anden selvlysende Stjerne. Fordi den mandlige Aand er en anden end Qvindens? Hjernen er eens hos begge Kjøn. Fordi Manden staaer høiere i moralsk Hensende? Det vil Ingen vove paastaae for Alvor. Fordi Manden ernærer Konen ved sit Arbeide? Dette er urigtigt hos Massen af Folket. Hun arbeider der lige saa meget som han. I den allerede dalende Middelstand arbeider hun paa den ene, han paa den anden Maade. Naar i de høiere Stænder Konen intet Haandarbeide forretter, saa kjøber hun sig Ret til at være ledig ved sin Medgift, ja ofte ernærer hun Manden, og naar hun ikke er Huusmoder, saa gjør hun Honneurs i Salonen; naar hun ikke er virksom i Contoiret eller Bureauet, saa erhverver hun Huset Venner ved sin Ynde, ved sit selskabelige Talent; altsaa, hvorfor skal hun adlyde Manden? Og endelig — Sønnen bliver Fader, Discipelen bliver Lærer, Embedsmanden bliver Minister, Capellanen Erkebiskop, Soldaten Marschal, idetmindste kan han blive det; alene Konen kan ikke stige høiere, hun maa bestandig adlyde. Enhver underordnet Stilling er en forbigaaende, kun hendes bliver uforanderlig, som Negerens. Negeren kan ikke forandre sin Farve; Konen ikke sit Kjøn. Der gives i vor Tid kun to alvorlige og fastbegrundede Aristocratier: Hudens og Skjæggets Aristocrati, og hvorfor? Kun een Grund forklarer det: Manden er den Stærkere og **han skriver Loven.**

(Oversat af Δ—v.)

Spillekortenes Alder.

Man har, som bekjendt, meget længe ført Strid om, hvor gammel Spillekortenes Brug var, men Ingen har dog erklæret dem for saa gamle, som den lærde Hertug af Sussex, der engang opstillede den Formodning, at allerede de gamle Ægyptere have kjendt dem. Han angav de Grunde, efter hvilke Kortenes Tal og Inddeling skal have staaet i Forbindelse med den astronomiske Videnskab. Derefter betød de 52 Kort Aarets 52 Uger; de 13 Kort af een Farve skulde antyde et Fjerdingaar, deelt i Uger, hvorhos de 4 Farver forestille de 4 Aarstider. Tæller man fra Esset til Tien og derpaa Knegten for 11, Damen for 12 og Kongen for 13 saa faaer man 91, og 4 Gange 91 bliver 364, som er det Antal af Dage, et Aar efter nogle Beregninger har.

Nykjøbing. Udgivet af W. F. Laubs Enke. Redigeret af Chr. Jørgensen. Trykt i Laubs Enkes Officin.

For underholdende Emner.

Tillægsblad til Hollands-Tidsskrift.

1848. Januar. № 1.

Ferdinand v. Schill.

„Lieber ein Ende mit Schrecken als ein Schrecken ohne Ende."
Schill.

Overordentlige Tidsomstændigheder fremkalde altid overordentlige Mænd. Om den Mand, hvis Navn staaer i Spidsen for denne Artikel, kan henregnes til disse, kan være tvivlsomt, og det er vist, at han ikke blev af verdenshistorisk Betydning; dertil var det Tidsrum, hvori han virkede paa en større Skueplads, for kort, dertil blev hans Liv for brat afbrudt. Men det er ikke mindre vist, at i det korte Afsnit af hans Liv, hvori det blev ham forundt at virke paa en større Skueplads, lagde han saa ualmindelige Talenter for Dagen, at de fuldt berettige ham til den Navnkundighed, han har vundet, og den Beundring og Hviagtelse, hvormed hans Navn endnu nævnes af hans Landsmænd. Og blandt hans Talenter regne vi sandelig ikke hans sjeldne Talent til at organisere for det mindste; han har viist — hvad der især kan være gavnligt for os Danske ret at indprente os — at man selv med ringe Kræfter kan udrette store Ting, naar blot disse Kræfter benyttes med Forstand, Dygtighed og udholdende Mod.

Derfor mene vi, at det vil være dette Blads Læsere velkommet, at faae en Udsigt over denne mærkelige Mands Liv, saa meget mere, da det ved dets eventyrlige Indhold i og for sig er meget underholdende, og til Grund for vor Meddelelse lægge vi et i 1846 udkommet Værk af Generalmajor F. L. v. Bardenfleth: „Stormen paa Stralsund af et combineret dansk og hollandsk Troppecorps den 31te Mai 1809 med forudgaaende Fortælling af Schill's Krigerliv."

Ferdinand v. Schill blev født i Aaret 1773 paa sit Fædrenegods Wilhof i Schlesien; i Aaret 1789 blev han, 16 Aar gammel, ansat ved et Husar-Regiment, men Lykken var ham saa lidet gunstig, at han efter 17 Aars Tjeneste, altsaa i en Alder af 33 Aar, ved Krigens Udbrud med Frankrig i Aaret 1806 endnu fandt sig i den beskedne Stilling som Secondlieutenant. I det for Preusserne saa ulykkelige Slag ved Jena og Auerstädt, d. 14de October 1806, fandt to af hans Underofficerer ham, dødelig saaret ved svære Hug over Hovedet, liggende paa Valpladsen. Han blev bragt til Nordhausen og derfra til Magdeborg, men da han erfarede, at denne Fæstning var i Begreb med at overgive sig, flæbte han sig, for ikke at blive Krigsfange over Stettin til Colberg. Ung og livskraftig som han var, gjenvandt han snart sit Helbred, idetmindste forsaavidt, at han kunde henvende sin Opmærksomhed paa sine Omgivelser. Colberg var, som alle preussiske Fæstninger, dengang i en yderst forfalden Tilstand, og Commandoen over den var betroet til en gammel, svag Mand, Oberst Loucadou. Schill tilbød denne sin Tjeneste og med en lille Trop af 6 Cavallerister, som blev betroet ham, gjorde han adskillige heldige Streiftog i Egnen, lod Kornoplag indbringe i Fæstningen, reddede kongelige Kasser og gjorde adskillige Fanger, hvoriblandt paa eengang 7 franske Officerer, som han overfaldt om Natten i deres Seng; men den Begivenhed, hvorved Schill først vandt sig et Navn og tildrog sig Regjeringens Opmærksomhed, var Overfaldet paa den lille By Gülzow, som var besat af Franskmændene med 50—60 Mand Infanteri og ligesaa mange Ryttere, og denne Begivenhed ville vi derfor omtale lidt udførligere.

Den hele Styrke, Schill havde at stille mod disse 120 Mand, bestod i 10 Mand tilfods og 10 Mand tilhest. Foran sin lille Trop lod han kjøre nogle med Halm belæssede Vogne, deels for ved disse at sætte en Hindring imod et uformodet Cavalleri Angreb, deels ogsaa for bedre at være dækket imod en regelmæssig Geværild, og mere fordeelagtigt at kunne anbringe sine sine egne Skud. Hvor hurtigt og hemmeligt Schill end var brudt op, saa havde dog Fjenden forud faaet Efterretning om hans Fremmarsch, og det fjendtlige Infanteri stod derfor allerede ved Schills Ankomst Kl. 11 om Aftenen opmarscheret foran Gülzow, og modtog de Ankommende med en levende, skjøndt uvirksom Geværild, og til samme Tid viste sig ogsaa det fjendtlige Cavalleri. Schill indsaae, at der ikke turde tøves et Øieblik med

at kaste dette, og saaledes skaffe sit i en saa ulige Kamp staaende Mandskab Luft. Endskjøndt han havde afsendt Størstedelen af sin lille Cavalleri-Trop for ad en Omvei at gjøre et Angreb fra den modsatte Side af Byen, betænkte han sig dog ikke et Øieblik, men styrtede med de to Mand, han endnu havde tilbage, ind i Gaderne, stødte paa det franske Cavalleri, og var saa heldig, begunstiget af den mørke Nat og den pludselige Overraskelse, at kaste det, hvilket lykkedes saa meget bedre, da den fjendtlige Anfører og nogle af de Forreste strax i Begyndelsen vare blevne saarede. Schill forøgede Forvirringen ved at raabe: „Frem med Kosakkerne!" og Flugten blev nu almindelig; Fjenden blev forfulgt til Byen Klemmen, og mistede nogle Fanger. Schill vendte strax tilbage for at understøtte sit i en heftig Ild med Fjenden staaende Infanteri. Med Resolution sprængte han frem, og opfordrede Fjenden til at strække Gevær. Rytteriets Flugt og Tanken om at have at bestille med en talrig Modstander, bevægede det fjendtlige Infanteri til at overgive sig, paa en lille Afdeling nær, som havde besat Amtshuset, og som efter en temmelig haardnakket Modstand søgte sin Frelse i Flugten. De fleste Fanger tilligemed deres Anførere fandt, begunstigede af Mørket — Træfningen varede fra Kl. 11—1 — forbundet med det utilstrækkelige Antal Bevogtere, Leilighed til at undvige, og kun 33 Mand, tilligemed endeel Bagage og 1000 Daler i kongelige Afgifter, som Fjenden havde bemægtiget sig, bleve afleverede i Colberg.

Dette med ligesaa meget Mod som Held udførte Overfald, ved hvilket Overfald en 5—6 Gange stærkere Fiende, uagtet sin fordeelagtigere Stilling, blev sprængt og forjaget, forskaffede ham høi Berømmelse og stort Bifald i hele Provindsen, og Kongen sendte ham Fortjenesteordenen. Endnu var Schill ikke helbredet af sine Hovedsaar, hvoraf han led under hele Feldttoget, da han ikke vilde forunde sig den fornødne Hvile, som var nødvendig til Helbredelsen.

Det heldige Tog mod Gülzow forskaffede ham Tilladelse til at organisere en Eskadron Rytteri af de sprængte Flygtninge fra den preussiske Armee og de omkring i Landet staaende kongelige Tjenesteheste, og i faa Dage havde han, ved sin utrættelige Virksomhed, formeret sin lille Stamme til henved 100 Heste, men han savnede Infanteri, og han anvendte derfor endeel af sin egen Formue paa Organisationen af nogle Jægere og Skytter. Fra nu af svandt ingen Dag, uden at den jo blev betegnet ved et eller andet modigt Streiftog for at sammenbringe Heste, Vaaben, bringe kongelige Kasser i Sikkerhed, overrumple fjendtlige Poster og afbryde Fjendens Communicationer.

Af en Mængde smaae Foretagender ville vi udhæve følgende for at vise, hvorledes man med faa Mand, anførte med Klogskab og Mod, kan udføre ikke ubetydelige Coups.

Volontair Kayser holdt saaledes med en Trop schillske Jægere og Skytter Vie med de yderste fjendtlige Forposter imellem Gollnow og Stepenitz, og erfarede af en under Overjæger Anthon udsendt Patrouille, at et Detaschement badenske Tropper agtede at lande ved Ganserin og at marschere til Stepenitz. Anthon sneg sig derfor tæt hen til Landingsstedet, hvor han posterede sit Mandskab bag Byens Grøfter og Gjerder. Neppe var Fjenden kommen dem nær paa Skudsdistance, førend han sendte ham nogle faa vel rettede Kugler, at strax Nogle faldt, og den anførende Officeer blev saaret. Vel trængte Resten med Bajonetten ind paa de faa Jægere, men kunde, formedelst en foran liggende Mose, Intet udrette imod dem; derimod faldt en anden af Kayser udsendt Jægerpatrouille med sin Ild Fjenden i Ryggen og Flanken. Da denne nu tillige ansaae nogle ved Stranden sammenløbne Matroser for at være en Forstærkning, saa overgav 1 Officeer og 30 Mand regulaire Tropper sig til disse 4 Jægere.

Et af Schills dristigste Foretagender, og som dog lykkedes over al Forventning, var Opsnappelsen af den franske General Victor (senere Marschal og Hertug af Belluno). En Underofficeer meddeelte Schill, at de fjendtlige Generaler ofte passerede Hovedlandeveien mellem Stettin og Posen, og at det ikke syntes umuligt, at overrumple En eller Anden af dem. Schill afsendte strax denne Underofficeer med 3 paalidelige Mand til hiin Egn, og de indtraf i Arenswalde paa samme Tid som den franske General Victor, der i største Rolighed reiste igjennem denne af hans egne Tropper besatte Landstrækning. En Morgenstund saae han sig pludselig og i største Stilhed overfaldet i sit Qvarteer; blottet for alt Forsvar havde han neppe Tid til at undvige bag ud af Huset over nogle Havegjerder, flygte ind i et Huus hos en gammel Kone, og skjule sig i det mørkeste Hjørne af en der anbragt Kartoffelgrav. Men ogsaa der opdagede hans Forfølgere ham, og traf ham frem. Saaledes pludselig forsvunden fra sin Omgivelse, blev han øieblikkelig bortført paa Afveie og bragt til Colberg. Man sendte ham senere til Danzig, og han blev siden udvexlet mod General Blücher, som ved Capitulationen ved Lübeck var falden i fransk Fangenskab.

Schill vandt ved disse Tog, især ved det sidste,

en saadan Navnkundighed og Tillid, at han erholdt kongelig Befaling til selvstændig at organisere og lede et let Troppecorps i Provindsen Pommern, og efter Omstændighederne, samt i Overeensstemmelse med Gouvernementet i Colberg, at operere til Landets Dækning. Saaledes saae Schill sig nu (i Januar Maaned 1807) ved Maalet for sine Ønsker, og en ærefuld Løbebane aabnede sig for ham.

Schill lagde strax med et Par Venner Haand paa Organisationen af sit Corps, men der manglede Alt, undtagen Mennesker. Schill tænkte paa nye Hjælpekilder. Da hans Foretagende var i den svenske Armees Interesse, hvis Konge var i Krig med Frankrig, sendte han en Officeer til Generalgouverneuren i svensk Pommern, v. Eslin, og fik af ham, i den svenske Konges Navn, en Foræring af 2000 Geværer, samt 7 Stkr. svært Skyts, hvilke dog ikke kunde bruges i Felten. Geværerne kom vel tilpas, men de kunde ikke bruges af Cavalleriet. Der manglede desuden Heste, Klædningsstykker, Sadeltøi, o. s. v., og kun ved den største Anstrængelse lykkedes det at faae 2 Bataillioner, 4 Eskadroner og 5 Jernkanoner udrustede; vi ville opholde os lidt ved denne Udrustning, da den er ikke mindre interessant end lærerig.

Schill forsynede Mandskabet først med Kapper, uden at tage Hensyn til Munderingerne; dette passede især i denne strænge Aarstid. En stor Deel af de Øvrige hjalp sig med slette og stygge Bønderkitler, hvilket bidrog til, at de Franske betragtede det hele schillske Corps som sammenløbet af insurgerede Bønder, kaldte dem **Brigands**, og gav dem ingen Pardon. Deres Hovedbedækning bestod i sædvanlige Peltshuer eller runde Hatte; det manglede især paa Skotøi; nogle marscherede endog i Tøfler, der vare fastsnørte til Ankelen. Tornistre manglede næsten aldeles. Enhver bar sine Smaating enten i Lommerne, eller sammensnørte i en Pakke paa Ryggen.

Ikke bedre saae det ud med Cavalleriet. Hestene vare slette og magre; man red paa alle Slags Sadler, og næsten Alle behjalp sig med Strikker til Hovedtøi. Bevæbningen bestod i gamle forrustne Pallasker, Sabler, Hirschfængere o. s. v., og en Pistol, som i Mangel af Hylster hang i en Snor ned over Skulderen. Med en saadan Eskadron saakaldte Husarer angreb Lieutenant v. Brünnow allerede den 17de Februar Fjenden ved Neugardt, kastede og sprængte ham paa Flugten, og dog bestod denne Trop kun af 110 slette Bønderheste, af hvilke ikke mere end 30 vare sadlede. Omtrent 40—45 Mand var forsynet med Pallasker; Resten havde kastet sig paa de bare Heste, og i Mangel af andre Vaaben forsynet sig med Pikker og Knipler. Artilleriets Udrustning var ligesaa ufuldkommen; Lavetterne vare for lette, Protsvognene vare uden Ammunitionskasser, og disse maatte dels bindes paa Protsvognene, dels føres paa særskilte Forspændsvogne, men da Hestene for disse vare vare udresserede Bønderheste, var det ofte umuligt at føre dem i Fægtning.

Saa meget kan man udrette med ringe Hjælpemidler, naar blot Fædrelandskjærlighed, Udholdenhed og Villiekraft ere tilstede! Den samme forvovne Tapperhed og levende Begeistring, der besjælede Schill, vidste han ogsaa at meddele sit Corps, og gjorde det derved uovervindelig, trods dets Udrustning, der var saa mangelfuld, at en ængstelig, fredsvant Officeer vilde have erklæret det for umuligt, at udrette Noget dermed.

(Fortsættes.)

Marie Louise, de Franskes Keiserinde.

Marie Louise, engang de Franskes Keiserinde, siden Beherskerinde af Parma og Piazenza, er, som bekjendt, i denne Tid afgaaet ved Døden. Hun var en Datter af Keiser Frants I og Prindsesse Marie Therese af Neapel, født den 12te Decbr. 1791. Ikke mindre end tre Gange, i Foraaret 1798, i Vinteren 1805 og i Sommeren 1809, maatte hun med sine keiserlige Forældre, flygte for de franske Hære fra Wien til Ungarn. Hendes Skjæbne udviklede sig paa den mærkværdigste Maade. Napoleon, som, ved den af Keiser Frants 1809 mod ham begyndte Krig, saae sig forstyrret i sine Foretagender mod Spanien, var i høi Grad forbittret paa Huset Habsburg. Krigen, som i Begyndelsen var gunstig for ham, tog siden en betænkelig Vending, og ved Aspern tabte Napoleon for første Gang et stort Slag. Om han ogsaa siden vandt det ved Wagram, saa havde dog Østerrig viist en uventet Kraft, Rusland viste sig meget lunkent, Urolighederne i Spanien bleve stedse mere truende, og Ludvig XVIII's vedholdende Protestation mod det franske Keiserdømme, saavelsom det af Pave Pius VII mod Napoleon udslyngede Ban, forurolige, om ikke ham selv, Storherskeren, saa dog hans Tilhængere. Dertil kom endnu Napoleons barnløse Ægteskab, som lod befrygte, at hans Værk vilde gaae tilgrunde med ham. Den 15de December 1809 ophævede han sit Ægteskab med Keiserinde Josephine, og lod ved Berthier anholde om Erkehertuginde Maria Ludovica's Haand. Andraget var overraskende; men man levede i en overordentlig Tid, Keiser Frants gav sit Samtykke, og det gjaldt nu kun om at bestemme Erkehertuginden. Hun studsede ikke lidet, da man anbefalede hende til Gemal den Mand, man før havde skildret med de sorteste Farver, som hendes Ægts argeste Fjende. Man svarte hende: „Alt dette var kun sandt, saalænge han var vor Fjende, men nu er han vor Ven.“ Med Magt undertrykte hun Erindringen om sin ulykkelige Tante, Marie Antoinette, gav sit Jaord, og efter at Formælingen per procura havde fundet Sted i Wien, reiste hun

herfra den 13de Marts 1810. Den 1ste April fandt Civilformælingen Sted i St. Cloud, den 2den April holdtes Indtoget i Paris og Ægteskabet fik sin religieuse Indvielse. Allerede i Løbet af Aaret 1810 havde Napoleon det Haab, at vorde Fader; den 20de Marts 1811 blev det opfyldt. Marie Louise fødte en Prinds, der i Daaben fik Navnet Napoleon Frants Carl Joseph, og som Thronfølger Titel af Konge af Rom. Nu syntes Napoleon ikke at have Noget at ønske mere; alle hans Ønsker vare opfyldte, men det forekom dog En og Anden, som om hans gode Genius var vegen fra ham med Josephine. Efter at Marie Louise var bleven Moder, lod Josephine sig melde hos hende til en Visit. Den nye Keiserinde overraskedes ikke lidet derved; hun vilde spørge Napoleon, hvad hun skulde gjøre. Han var just i Statsraadet, hvor Ingen turde forstyrre ham. Den tjenestehavende Kammerherre fremkom derfor med mange Undskyldninger. Men Marie Louise svarte ham stolt: „Jeg, Keiserinden, forlanger at tale med Keiseren!" Hun blev nu meldt, og Napoleon kom strax, for at høre hvad hun ønskede. Han samtykkede strax i, at Marie Louise modtog sin Forgængerinde; Besøget fandt Sted og varede nogle Timer, hvorpaa Begge adskiltes meget tilfredse med hinanden. Det fredelige Liv varede ikke længe. Napoleon troede at maatte begynde Krigen med Rusland. Men da han vel kjendte den herskende Stemning, foranstaltede han i Sommeren 1812 i Dresden en almindelig Sammenkomst af alle med ham forbundne Souverainer. Selv begav han sig did, ledsaget af Marie Louise, som optraadte ved Festerne næsten bedækket af Ædelstene og stillede sin egen Stedmoder i Skygge. Hun reiste tilbage til Paris, hvor hun uventet fandt Leilighed til, under General Mallet's Sammensværgelse i April 1812, at vise en stor Aandsnærværelse og Beslutningsraskhed. Natten til den 30te December 1812 blev hun overrasket paa en uventet Maade. Det bankede nemlig gjentagne Gange paa Døren til hendes Soveværelse i Tuillerierne; Kammerfruen aabnede omsider, og det Skrig, hun strax udstødte, bebudede noget Overordentligt. Marie Louise hørte dette Skrig og sprang forfærdet op af sin Seng da — Napoleon, vendende tilbage fra Rusland, indtraadte og sluttede hende i sine Arme. Keiseren og hans Ledsager havde havt stor Møie med at skaffe sig Indgang i Tuillerierne, saalidet var man belavet paa hans Komme. Marie Louise erfarede nu, hvad der var skeet i Rusland, men tillige, hvilken stor Function der ventede hende. Napoleon udnævnte hende til Rigets Regentinde, medens han var fraværende ved Armeen, og hun brugte den hende forlenede Magt paa den ædleste Maade. Men snart var hun nødt til at fordre store Offre af de Franske. Slaget ved Leipzig tabtes, og den franske Hær var forloren. Da hun, for i Keiserens Navn at forlange nye Udskrivninger, fremtraadte i det lovgivende Corps, sagde hun: „I tre Aar har jeg været fortrolig med min Gemals lønligste Følelser; jeg veed, hvorledes et hæderløst Diadem, en besmittet Krone, maa virke paa ham." Hun fik, hvad hun forlangte. Krigens videre Gang er bekjendt. Efterat de Allierede havde indtaget Paris, flygtede Marie Louise med sin Søn til Blois, ledsaget af sine Svogre Joseph og Hieronymus. Her fik hun Efterretning om Napoleons Affættelse — ham selv saae hun ikke mere; her forlodes hun af sine Æresdamer, Staldmestre o. s. v.; her besøgtes hun af sin Fader, Keiser Frants; herfra tiltraadte hun sin Tilbagereise til Wien. Hun erholdt Hertugdømmerne Parma, Piacenza og Guastalla med alle en Souverains Rettigheder; men forløbigt tog hun Bolig i Schönbrunn, og levede her, adskilt fra den store Verden, kun for sin Søns Opdragelse. Denne havde beholdt sin franske Gouvernante, Fru Montesquiou. Da lød pludseligen Rygtet om Napoleons Landing i Frankrig, om hans Gjenbestigelse af Bourbonnernes Throne og nu udkastede Napoleoniderne en dristig Plan. De besluttede at bortføre Marie Louise og hendes Søn fra Schönbrunn og at bringe dem til Paris. Planen strandede i selve Udførelsens Øieblik; østerrigske Husarer kom til Slottet i Schönbrunn Natten til den 18de Marts 1815, just som en Kammerfrue bar Kongen af Rom, nu kaldet Hertug af Reichstadt, ned ad Trappen. Strax blev Prindsen skilt fra sin Moder, og bragt til Keiserborgen i Wien; Grevinde Montesquiou kom paa Spielberg og blev siden bragt over Grændsen. Men Marie Louise tiltraadte, efterat Napoleon var bleven fjernet fra Frankrig, Regieringen over sine Hertugdømmer, og fik her i Aaret 1821 Budskabet om Keiserens Død den 5te Mai. Nu formælede hun sig morganatisk med Grev Neipperg, og blev ved ham Moder til to Sønner, som fik Titel af Grever af Monte Nuovo. 1832 havde hun den Hjertesorg, at miste sin Søn, Hertugen af Reichstadt, hvorom hun, ved en egenhændig Skrivelse, underrettede sin Svigermoder, Lætitia Buonaparte. De mange Skjæbnens Omskiftninger have uden tvivl indvirket forstyrrende paa hendes Sundhed; hun begyndte at skrante; sin Fødselsdag, den 12te December, maatte hun holde Sengen. Hun følte selv, at hendes Ende ligt var nær, og bad sin ældste Søn komme hjem til hende. Han ilte strax hjem fra Wien, men kom for silde. Hun havde allerede den 17de Decbr. forladt et Liv, som i allehaande Omskiftninger neppe har havt sin Lige.

Birketræet.

(Polsk Folkesang. — Af P. L. Mollers „Billeder og Sange".)

Birk, o hulde Birk, hvo gav Dig disse Blik saa forrigfulde? —
Stivned dine Safters Kilde under Vinterisens Kulde?
Aanded fjendtlig Ild imod Dig, eller tæred lumske Bakke
Bort den Jord, som dine Rødders Traadefletning skulde dække?

Birken qvad: „ei Frost forstened, Søster Olga, Saftens Kilde.
Intet Bolgeskyl fra Norden næringssvangre Jord lod trille; —
Men fra fjerne, fjerne Lande kom Tartaren: Flammer fuste,
Grene brød han, og hans Fodtrin Græsset trindtom sønderknuste.

Og hvor han sin Fakkel svinger, spirer Græs ei meer paa Vænge; —
Hvor han rider over Sæden, sukker hostklædt Mark og Enge.
Hvor hans Hest gaaer gjennem Bækken, Dyrets Tørst ei mere slukkes;
Hvor hans skarpe Pile ramme, Vunden først med Graven lukkes.

Hist fra Østen Gud i Vreden os Forbandelserne sender. —
Sender Vinden Hostkræksvarme, kommer Nød, som aldrig ender;
Ogsaa Pesten, den blodgjerrige, histfra sine Flammer svinger:
Skade kun, at og fra Østen stige Solens gyldne Vinger!" —

Nykjøbing. Udgivet af W. F. Laubs Enke. Redigeret af Chr. Jørgensen. Trykt i Laubs Enkes Officin.

For underholdende Æmner.

Tillægsblad til Hollands-Tidende.

1848. Januar. № 2

Ferdinand v. Schill.

(Fortsat.)

Over Disciplinen, der er en Livsbetingelse for al militair Sammensætning, og man kan vel sige for ethvert Forhold i Livet, hvor flere Mennesker skulle virke i Forening, holdt Schill med Strenghed; men han søgte mere at virke ved Æresstraffe, end ved barbariske legemlige Tugtelser, som dengang endnu vare almindelige i den preussiske Armee. De sædvanlige Militairstraffe bleve afskaffede; en alvorlig Mine var tilstrækkelig til at straffe smaae Feil; større bleve straffede med Arrest, og kun vanærende Forbrydelser med corporlig Revselse; Tyveri og Feighed bleve straffede med Bortjagning. Den der bortkastede sit Gevær foran Fjenden, blev afklædt sin Uniform og maatte, klædt i Skjørt og Fruentimmerkappe og forsynet med en Rok, spinde en heel Time foran Fronten af Bataillonen, fik derpaa en Dragt Prygl, og blev jaget bort. Dog blev denne Straf kun to Gange anvendt.

Af de mange Fægtninger, som nu næsten daglig forefaldt mellem det schillske Corps og Fjenden, maae vi indskrænke os til udførligere at omtale to, hvoraf vel kun den ene havde et heldigt Udfald for Corpset, men begge dog afgave et glimrende Vidnesbyrd om den udmærkede Aand, der besjælede samme.

Schill havde forlagt sin Vaabenplads til Naugardt, 10 Mile fra Colberg, og besatte her en gammel Borg, Amtet kaldet, som endnu var omgiven af høie Jordvolde og ved sin faste Beliggenhed imellem Søer og Moradser vel egnede sig til Forsvar imod Streifpartier, og saaledes kunde tjene til Depotsted for hans Corps, saalænge ingen overlegen Fjende nærmede sig. Den Styrke, som Schill havde sammenrukket her i Naugardt, bestod af den 1ste Bataillon, omtrent 400 Mand stærk, men kun forsynet med faa Officerer; af 40 Mand Infanteri med 3 Officerer af Garnisonen i Colberg, 2½ Eskadron Cavalleri, dog næppe 150 Heste stærk, samt 4 Kanoner. Schill var her til stor Ulejlighed for den franske Armees Communicationslinier; han opsnappede daglig Transporter af Qvæg, Korn og Fourage, og det var derfor magtpaaliggende, at faae ham fordrevet fra denne Post. Til dette Øiemed blev der afsendt en fuldtallig fransk Bataillon, ført af Oberstene Bosann og Fontona, og det lod til, at Omstændighederne vilde begunstige Franskmændene. Schills Corps havde i 8 Dage og i den strengeste Aarstid været i uafladelig Bevægelse, saa at Mandskab og Heste vare i høi Grad udmattede, og den 17de Februar overlode sig indtil over Middag til den største Hvile. Samme Dag indtraf en kongelig Befaling, ifølge hvilken Secondlieutenant v. Schill, i Betragtning af hans udmærkede Fortjenester, udenfor sin Tour blev udnævnt til virkelig Ritmester. For at lykønske ham til denne glædelige Begivenhed havde samtlige Anførere indfundet sig hos ham henimod Kl. 2 om Eftermiddagen, da der pludselig opstod Allarm, og man fra alle Sider hørte Raabet: „Fjenden er for Porten!“ Denne havde overrumplet en Cavalleriforpost, som havde udviist den største Ligegyldighed; uopdaget havde han dernæst passeret en Mose foran Byen, og i største Stilhed nærmet sig Forstad n til Naugardt uden at træffe nogen Modstand. Først da han vilde forcere Pyritzer-Porten, kastede den her vagthavende Underofficeer med sit Mandskab sig ham imode, og opholdt ham derved i at trænge frem. Overrumplingen var saa fuldstændig, at man ikke vilde kunne have tænkt paa nogen kraftig Modstand, naar ikke ved et lykkeligt Tilfælde det samtlige Infanteri netop til denne Time havde været befalet at møde paa Torvet, for at regulere Qvartererne for den næste Nat. En Officeer tog strax det Mandskab, som han forefandt, og ilede Portvagten tilhjælp, men uagtet al Anstrængelse blev han dog ved Fjendens Overmagt trængt tilbage. Schill, hvis Heste allerede vare faldne i Fjendens Hænder, kastede sig tilfods ind i denne Virvar, for at samle den med Geværer forsynede Halvdeel af sit Mandskab, og dermed at besætte det tidligere omtalte Amt. Dette lykkedes kun med omtrent 60 Mand. Derpaa rettede han en Kanon, som var opstillet paa Torvet foran Raadhuset, imod Fjenden, og søgte ved Kardætschskud at opholde denne i sin Fremtrængen. Men efter et Die-

bliks Forløb var denne Kanons Bespænding og Betjening tilintetgjort, og Skytset taget af Fjenden; Schill selv kom i den største Fare, og fik neppe saa megen Luft, at han kunde slaae sig igjennem til Amtet. Allerede denne samme Dags Morgen havde man arbeidet paa den videre Befæstning af dette Sted. De herværende Bygninger befandt sig spredte i Midten af en stor afrundet Firekant, som var omgiven af en høi og bred Jordvold, og, da den laae i Hjørnet af en Sump, dannede den en lille D paa 200 Skridts Gjennemsnit, hvortil kun en eneste Tilgang over en Dæmning førte. Denne Dæmning var endnu den samme Morgen til større Sikkerhed gjennemskaaren tæt ved Volden og en Løbebro af løse Planker foreløbig lagt over samme, for at vedligeholde Forbindelsen med Byen. Man havde endnu ikke kunnet fuldende Brystværnet ved Indgangen, men derimod opplantet en trepundig Kanon i selve Voldporten, samt en anden endnu noget mere tilvenstre.

Næppe havde man havt Tid til at placere disse Kanoner og at opstille det samlede Mandskab bag det halvfærdige Brystværn, førend Fjenden viste sig paa Dæmningen og ved sine Tirailleurer aabnede en levende Geværild paa Indgangen til Borgen eller Amtet. Vel blev dette Angreb ikke mindre levende besvaret med Kanon- og Geværild fra Borgvolden, men desuagtet stode Artilleristerne saa blottede for den fjendtlige Kugleregn, at næsten den hele Kanonbesætning i kort Tid var nedskudt, og Kanonerne derved bragte til at tie. Den derved commanderende brave Eckert maatte, svært saaret, bringes ud af Fægtningen, og Fjendens Fremtrængen blev stedse mere voldsom og mere truende. Af denne Posts Forsvar var ikke alene Dagens, men ogsaa Corpsets Skjebne afhængig, hvilket sidste, eftersom de fornemste Anførere netop befandt sig her samlede, uden Redning vilde have været opløst og adspredt. Det gjaldt nu især om hurtigt at affatte den endnu liggende Løbebro, og hensigtsmæssigt at benytte Dæmningens Gjennemskjæring som Hindring for Fjendens Indtrængen. Men da denne netop rettede sin Ild fra alle Sider paa dette Punkt, saa nølede de dertil Befalede med at nærme sig Løbebroen. Schill, som bemærkede dette, sprang uden videre Betænkning til, og drevet af den samme hoihjertede Aand fulgte Lieutenant Petersdorff (som siden herfor blev tildeelt Fortjenesteordenen) og Volontair Kayser efter, og lagde saa ivrig Haand paa Værket, at Broen snart blev impassabel.

Haabet om en lykkelig Modstand beroede herefter paa den vedvarende Virkning af den eneste endnu tilbageværende Kanon, som bestrøg Dæmningen i dens hele Længde. Men da ogsaa her een Artillerist efter den anden var skudt ned, forblev kun en eneste ved Navn Maronge med modig Udholdenhed i Activitet, saa at ikke alene Artilleriets Commandeur, Lieutenant v. Fabe, men ogsaa Schill selv, tilligemed Lieutenanterne Gruben og Petersdorff, maatte dele med ham Kanonens Betjening, og underholdt en morderisk Kardætskild med Fjenden. Strax i Begyndelsen af Fægtningen fik Schill et Skud iden høire Arm, uden at han derved lod sig bevæge til at forlade sin farlige Post. Han følte kun altfor vel, hvor vigtig hans personlige Nærværelse med hvert Øieblik vilde være her, og han bandt derfor sit Lommetørklæde om Saaret, men veg ikke fra Stedet, førend Aftenen faldt paa, og han følte sig ganske afmattet. Ved dette haardnakkede Forsvar begyndte Mangelen paa Munition at blive følelig. Mandskabet havde forskudt sine Patroner, og, om end Modet ikke var sunket, saa saae man dog med Velbehag, at Fjendens livlige Ild tabte sig henimod Mørkningen, og da det schillske Cavalleri imidlertid var ilet til fra sine Cantonnements, tiltraadte Fjenden, kjed af de frugtesløse Anstrængelser, sin Tilbagemarsch i temmelig god Orden. Han tog de fleste af sine Døde med sig, men maatte, trængt af Cavalleriet, igjen lade dem ligge langs med Veien til Massow. Fangne bleve 1 Major, 5 Officerer og 85 Menige, af hvilke de Fleste vare saarede. Schills Corps havde 16 Døde og 37 Saarede, blandt hvilke Sidste Schill selv.

Den store Afgang af Ammunition og Colbergs Fraliggenhed paa 10 Miles Afstand, hvorfra man alene kunde erholde ny Tilførsel, hvilket vilde udfordre flere Dage, gjorde det nu umuligt, at holde sig i Nangardt; men da her opbevaredes et Forraad af Meel og Klædningsstykker, og Posten desuden var af Vigtighed, vilde Schill nødig ganske opgive den, men haabede, naar Posten blot kunde holde sig nogle Dage, at kunne vende tilbage fra Colberg til dens Undsætning.

Lieutenant v. Fabe tilbød sig frivillig at overtage dens Forsvar. Han fik en Besætning af 90 Mand Infanterie og 2 trepundige Jernkanoner samt det hele Forraad af Ammunition, som kun bestod i et Par Hundrede Kugle- og Kardætskskud, nogle faa Geværpatroner, hvorhos man reqvirerede hvad der i Byen forefandtes af Krudt og Hagl hos Privatmænd.

Fabe havde neppe, efter Schills Bortmarsch om Natten, faaet Tid til at mynstre sit Mandskab, som bestod af 50 Skytter og 40 Infanteriister, samt 9 Artilleriister, 2 Kudske og 4 Heste, førend han ved Dagens Frembrud fik Melding om, at man opdagede Spidsen

af en fiendtlig Colonne. Det var et Corps, der meest bestod af italienske Tropper under Anførsel af General Tenlieu, og hvis Styrke man anslog til 4000 Mand Infanteri, som foruden et Cavallerie-Regiment førte 16 Stkr. Skyts med sig. De Franskes Fremtrængen mod Naugardt skete saa pludseligt, at de udstillede Poster, samt hvad der var indqvarteret i Forstaden, ikke mere fik Tid til at kaste sig ind i Fortet, men tildeels bleve opsnappede paa Veien derhen. Denne Lod traf især næsten samtlige Skytter, som vare forsynede med de bedste Geværer, saa at Fabe nu kun beholdt 41 Mand, foruden Artilleristerne til sit Forsvar, med et Forraad af 152 Stkr. Patroner.

Uagtet disse nedslaaende Omstændigheder og Fiendens uhyre Overmagt, der tilvisse kunde have retfærdiggjort en Overgivelse, besluttede dog den uforfærdede Fabe at holde Posten til det Yderste, hvori han blev bestyrket af Lieutenant Fischer, som i dette Øieblik bragte den Efterretning, at Schill snart vilde rykke frem igjen til Undsætning med sin hele Styrke. En flem Omstændighed for Fabe var, at han blev belemret med 150 Bønder. Disse vare reqvirerede om Morgenen tidlig paa Amtet for at ansættes til Skandsearbeide, og de befandt sig netop paa Veien derhen da Fjenden trængte frem i Ryggen paa dem og spærrede dem Tilbageveien. Da enkelte fiendtlige Skud faldt imellem dem, blev der intet Andet tilbage for dem, end at flygte ind i Fortet, hvor man gjerne havde tilbageviist dem, da man ingen Brug havde for dem; imidlertid anviste man dem dog det i den bageste Deel af Fortet liggende Amthuus til Opholdsted.

Fabe opstillede sit lille Mandskab bag Brystværnene paa begge Sider af Indgangen, og forbød paa det alvorligste at skyde førend Fjenden var rykket frem tæt under Kanonerne. Omtrent Kl. 8 om Morgenen begyndte denne sit Angreb med en heftig Tirailleurild, og da derved noget af Fabes Mandskab blev sat ud af Stand til at fægte, saa forbittrede dette deres Kammerater i en saadan Grad, at de ikke mere agtede hiint Forbud men i kort Tid bortskjede deres faa Patroner. Mere kraftigt virkede nogle godt anbragte Kardætskud, som bortviste hiint første Angreb. Fjenden opplantede nu paa flere Punkter hiinsides Sven tolv- og ferpundige Kanoner samt 2 Haubitser, som aabnede en stærk og regelmæssig Ild mod Indgangen til den gamle Borg, der kraftigt blev besvaret af Fabe. Henimod Kl. 10 trængte en fransk Colonne i tæt Masse frem paa Dæmningen for at storme Indgangen. Uden at tabe sin Koldblodighed lod Fabe den fiendtlige Colonne nærme sig paa 200 Skridt, og gav den nu en saadan Velkomst af en velrettet Kardætskladning, paa hvilken endnu en Kugle var anbragt, og hvorefter hurtigt fulgte en anden, at Alt, hvad der ikke blev paa Stedet, med stor Hurtighed søgte at undrage sig hans tredie Skud. Ligesaa lidet lykkedes en anden og tredie Storm, som Fjenden forsøgte.

Men den lille seirrige Hob af Helte saae sine Kræfter svinde, jo længere det varede. Artilleristerne vare saaledes sammensmeltede, at de nu blot kunde betjene den ved Indgangen staaende Kanon, og snart derpaa vare de ikke engang istand dertil. Samme Skjæbne havde Infanteriet, og da dette ganske manglede Ammunition, indsneg sig snart en saadan Modløshed, at den udbrød i Knurren mod Befalingsmanden, idet man med Heftighed fordrede nye Patroner Men Fabe førte Mandskabet, saavel ved sindig Strenghed som fornuftig Tiltale, snart tilbage indenfor Grændserne af den skyldige Lydighed. Han gjorde det begribeligt, at Geværilden, saalænge Artilleriet endnu var i Activitet, blot kunde betragtes som en Bisag, og at Bajonetten var det Vaaben, der nu maatte betragtes som det afgjørende. Man gav ham Bifald, og lovede ham paany tro Udholdenhed og ubetinget Lydighed. Ved venlig Tiltale og ved at uddele sin sidste Skilling, overtalte han nogle Infanteristers til, med hans personlige Hjælp, at betjene den eneste endnu tilovers blevne Kanon, hvorved han blev istand til endnu at vedligeholde dens Ild en halv Time.

Endelig havde han kun 2 eller 3 Kugle- og ligesaa mange Kardætsk-Skud tilbage, Fjenden havde flere Gange opfordret ham til Overgivelse; men hans opbidsede Mandskab forlangte, at Opfordringen skulde afslaaes i Forventning af den lovede Undsætning, og man vilde først ende Kampen med den sidste Kugle. Klokken var 1, og Fjenden stormede nu frem til det fjerde Angreb, der foretoges af Garde-Musketererne med Oberst v. Boyer i Spidsen, som var den tredie, der trængte ind i Forskandsningen. Endnu et Kardætskskud med paasat Kugle slog ind i de fiendtlige Rader; men nu lode disse heller ikke Besætningen mere Tid til Betænkning eller Modstand. Brystværnet blev besteget, efter at det var blevet forladt af sin Besætning. Alt flygtede, ledsaget af en fiendtlig Kugleregn, til Amthuset, og selv den modige Fabe blev revet med i Trængslen. I den største Fortvivlelse ventede her de stakkels Skandsearbeidere Udgangen af denne ulykkelige Time. Neppe havde den udmattede Anfører Kraft nok til at tilraabe dem, at de skulde modtage den sig

nærmende Fjende med et eenstemmigt Raab om Naade. Dørene til Værelset sløi op, Vinduerne bleve slaaede ind og fra alle Sider blev der skudt paa den tæt knælende Hob, blandt hvilke befandtes Drenge paa 12 til 14 Aar, som med Spaden i Haanden jamrende vältede sig i deres Blod. Hvem der kunde, reddede sig fra een Krog og eet Værelse ind i det andet, medens Kuglerne peb omkring, og hvert Øieblik nye Trufne sank. Selv da Geværilden ophørte, uddeeltes der Bajonetstik og Sabelhug paa Levende og Døde.

Til Undskyldning for dette Blodbad paa Værgeløse kan man kun anføre, at Franskmændene vare forbittrede over den haardnakkede Modstand og det Tab, de havde lidt, der beløb sig til 350 Mand, og dertil kom at den fjendtlige Anfører betragtede det schillske Corps som en sammenløben Hob Bønder, hvori Synet af den knælende Gruppe Landfolk bestyrkede ham; men General Teulieu blev snart overbeviist om sin Feiltagelse, og gav derpaa, skjøndt noget sildig, Befaling til at holde op med at myrde. 140—150 Mennesker mistede paa denne sørgelige Maade Livet i Amthuset; omtrent 60—70 bleve, tildeels svært saarede, gjorte til Fanger. Uden Spise og Drikke bleve de Natten over indspærrede i Kirken i Naugardt, og den næste Morgen pakkede paa Vogne og i et frygteligt Sneefog førte til Massow, hvor de bleve forbundne og styrkede med varm Spise. Derfra bragtes de over Stettin til Berlin tilligemed de 3 erobrede Kanoner der førtes med som Trophæer.

Der tappre Fabe blev under Blodbadet farligt saaret med et Sabelhug i Nakken, men blev endelig frelst af flere franske Officerer. Han var tillige den Eneste, som blev let forbunden. Senere fandt han Leilighed til at befrie sig af sit Fangenskab, og vendte med uformindsket patriotisk Iver tilbage til sine i Leiren ved Colberg staaende Kammerater.

(Fortsættes.)

Hilsen til Falster.

(Skrevet i Hovedstaden.)

Du favre Ø i Bølgen hist mod Syd,
Med gamle Bøge i de dunkle Lunde, —
Som saae min glade Barndoms spundne Fryd!
Til Dig min Sjæl med Længsel sød mon stunde.

Du elskte Kyst, omkrandset trindt af Løv,
Min Barndoms Hjem med dine kjære Minder!
Du Jord, som gjemmer mine Fædres Støv!
Til Dig en lønlig Magt mit Hjerte binder.

Did iler Tanken fra den fjerne Kyst,
Didhen hvor Sjælen fandt sin bedste Glæde,
Og Hjertet banker med en sælsom Lyst,
Naar Længselstaarer Øiet monne væde.

End mindes jeg den Hytte, straatakt, lav,
Som venligt om min første Barndom hegned,
Den lille Stue ved det sølvblaae Hav,
Hvori min Moder kjær i Døden blegned.

End dvæler Tanken ved den Eng saa grøn,
Som op af Bækkens Vand i Vaaren dukked;
Ret mangen Glemmigei, saa blaa og skjøn,
Med barnligt Sind jeg der i Græsset plukked.

End banker Hjertet høit af hellig Lyst,
Naar Tanken gynger sig paa Østhavsbøven,
Og Øiet skuer end den elskte Kyst,
Bekrandset trindt omkring af Bøgeskoven.

Og aldrig glemmer jeg det skjønne Syn,
Naar Østersøen vildt mod Kysten skummed,
Naar Bølgen viste sine hvide Bryn,
Og Ægir huult og vredt i Dybet brummed.

Jeg husker end den vinterklædte Jord,
Naar Søen bruste høit og vildt derude,
Naar Stormens Vinge susede fra Nord,
Og Blomster malte sig paa frosne Rude. —

Ja, — Tanken dvæler ved den svundne Tid,
Og Hjertet gjemmer tro de kjære Minder;
Og hver Erindring om min Barndoms Id
End fastere til Hjemmet Sjælen binder.

Og stunder jeg til andre Egne frem; —
Tilbage iler dog min Længselstanke.
Ret aldrig glemmer jeg det elskte Hjem,
Hvorhen i Verden end min Fod skal vanke.

813.

Kyllingers Udrugning.

Spekulanterne i Berlin lade ingen Fordeel undslippe sig. Saaledes bringer en Udrugningsovn i Leipzigergaden, i hvilken 10,000 Æg paa engang udruges, sin Eiermand ikke alene en betydelig Fordeel ved Salg af Kyllinger og Høns, men han opfordrer endog Publikum, mod en Betaling af et Par Mark, til at see, hvorledes Kyllingerne krybe ud af Æggene, og han glæder sig ved et talrig Besøg.

Nykjøbing. Udgivet af W. F. Laubs Enke. Redigeret af Chr. Jørgensen. Trykt i Laubs Enkes Officin.

For underholdende Emner.

Tillægsblad til Hollands-Tidsskrift.

1848/49. Februar. № 5.

Ferdinand v. Schill.

(Fortsat.)

En Plan, som Schill længe havde næret, var at bemægtige sig Øerne Wollin og Usedom ved Oderens Udløb, for derfra at operere i Ryggen paa Fjenden; men dertil manglede han Geværer, Ammunition og andre Krigsfornødenheder. Han besluttede derom at henvende sig til den brittiske Regjering, og henvendte sig til Gouvernementet i Colberg for at erholde dets Samtykke dertil; men som sædvanligt strandede Schills Veltalenhed paa Commandantens, Oberst Loucadous Ængstelighed; denne forbød ham ethvert Skridt i et stigt Anliggende uden kongelig Autorisation, og stød endog i Begreb med at lade Lieutenant Petersdorff, som Schill havde udseet til dette Ærinde, arrestere, da denne, paa Schills Foranstaltning, allerede befandt sig paa et Skib, som den 18de Marts forlod Havnen for at gaae til England.

Petersdorff fandt den venligste Modtagelse i England, og Ministrene Castlereagh og Canning bevilgede ham 30 Kanoner og 10 Haubitser med 300 Skud for hver Piece, 10,000 Geværer med 3 Millioner skarpe Patroner og 300,000 Flintestene, 10,000 Patrontasker og Sabelgehæng, 3000 Rytterpallasker og 3000 Husarsabler, foruden Klædningsstykker og andre Feltsager. Denne betydelige Gave indtraf allerede den 2den Mai, og Fæstningen blev rigelig forsynet med Artillerie, og Ammunition, Tropperne med nye Klædningsstykker og Armatur, Alt med Schills Iver og Utrættelighed. Sit Ønske om at bemægtige sig Øerne Wollin og Usedom opnaaede han imidlertid ikke. Dertil behøvedes Understøttelse af Sverrig, som dengang var i Krig med Frankrig. Denne Understøttelse var ham ogsaa tilsagt, og en svensk Armee rykkede virkelig i Felten, men efter et Par Ugers Felttog sluttede Gustav den 4de med sin sædvanlige Vankelmodighed en Vaabenstilstand med Franskmændene, hvorved det udtrykkelig blev bestemt, at Wollin og Usedom skulde overleveres disse. Hvor haardt det end gik Schill til Hjerte at see denne sin bedste Plan forstyrret, forblev han derfor ikke uden Virksomhed, og i de to Maaneder, der endnu forløbe til den 9de Juli 1807, da Freden til Tilsit blev sluttet, havde hans Corps mange Sammenstød med Fjenden, og han havde endogsaa engang nær fanget den franske General, siden Marschal Mortier, der var ankommen til Colberg for at inspicere Beleiringscorpset. Det var kun sin Hests Raskhed, at Generalen kunde takke for sin Redning.

Schill vilde have udrettet meget mere, naar han ikke var stødt paa en næsten stadig Modstand hos den gamle, ængstelige og dog stridige Commandant Laucadon, og Spændingen mellem dem gik saa vidt, at det kom til aabent Brud. Anledningen dertil var, at det schillske Corps havde besat tre Poster udenfor Fæstningen, hvoraf den ene i Byen Sellnow blev angreben af en overlegen fiendtlig Colonne, og kastet ind under Fæstningens Kanoner. Fjenden havde allerede taget en vigtig Position ligeudenfor Fæstningen i Besiddelse, hvor han kunde finde Beskyttelse mod dennes Ild, og hvorfra han ved Nattetid kunde udfylde Fæstningsgraven, og saaledes vove en Storm. Schill, som med et hurtigt og rigtigt Overblik bedømte den truende Fare, hvori Fæstningen befandt sig, ilede til Commandanten for strax at erholde Forstærkning, og da denne paa det bestemteste afviste ham, lod Schill paa eget Ansvar slaae Allarm, samlede to Compagnier og en Deel Borgere, og med dem lykkedes det ham endelig at kaste Fjenden tilbage efter en meget haardnakket Kamp, hvori endogsaa Børn deeltoge ved at lave Patroner til de Kæmpende. Denne grove Forseelse mod den militaire Subordination bragte den gamle Commandant saaledes i Harnisk, at han lod Schill arrestere, men Byens Indvaanere, som forgudede Schill, bleve saa forbittrede herover, at det foraarsagede et Oplob, og Commandanten fandt det klogest at hæve Arresten.

Kort efter blev Freden til Tilsit sluttet den 9de Juli 1807, og dermed havde Schills Virksomhed en Ende. Hans Corps havde kostet Staten Lidet eller Intet, hvorimod det fornemmelig maatte tilskrives Schills og hans Corps utrættelige Iver og Driftighed, at Colberg blev reddet, og at denne Fæstning ikke deelte

de andre preussiske Fæstningers Skjæbne, at blive hæderlos overgiven til Fjenden. Men foruden dette havde han reddet ikke ubetydelige Summer for Staten ved at lægge Beslag paa offentlige Kasser, han havde forskaffet en anseelig Understøttelse af den engelske Regjering, havde borttaget mange fjendtlige Magasiner, stadigt forurolliget Fjendens Communicationsmidler, og, hvad der sandelig ikke var det mindste, hævdet det preussiske Navns og de preussiske Vaabens Hæder, paa en Tid, hvor de mere end nogensinde trængte dertil. Men alt dette var ikke skeet uden kostbar Opoffrelse af Menneskeliv. Af det lille Corps, hvis Styrke varierede fra 1000 til 2000 Mand vare 722 Mand faldne; men de vare ikke falden uden Ære eller Nytte for Fædrelandet, og de vare et Vidnesbyrd om det uforfærdede Mod, hvormed Corpset havde fægtet.

Efter Freden foretoges i December 1807 en Reduction i den preussiske Armee, hvorved dog Schills Forcorps ikke alene blev beholdt, men endog anviist en Post og blivende Stilling i Armeen. De 4 Eskadroner fik Navn af det 2det Brandenburgske Husarregiment, og Schill, udenfor sin Tour, udnævnt til Major og Commandeur for samme; Infanteri-Bataillonen tildeelt Kongens Livinfanterie-Regiment, men den skulde vedblive at beholde Benævnelsen "Let Bataillon von Schill." Tillige nød Schill og hans tappre Corps den Udmærkelse, at det som Beviis paa Kongens Velvillie blev bestemt til at være det første preussiske Militair, som skulde rykke ind i Hovedstaden, efterat denne var rømmet af de fremmede Tropper, som i Aar og Dag havde udgjort dens Besætning.

Til denne Bestemmelse brød Regimentet op i de sidste Dage af November 1808, og hele Veien var et sandt Triumphtog; overalt modtoges de Kommende med festlig Jubel, men intetsteds mere end i Hovedstaden.

Den 10de December holdt Corpset sit Indtog i Berlin, hvor man havde gjort Alt for at gjøre det saa høitideligt som muligt. Udenfor Bernauerthor blev Corpset modtaget af Residentsens nye Gouverneur, General l'Estocq, Nationalgardens Generalstab og Berlins Magistrat, hvilken sidste i en kort Tale bragte Schill sin Velkomst, og nu begyndte det festlige Indtog, som i Sandhed lignede en Triumph. Fra Porten af stod den berlinske Nationalgarde under Gevær. Igjennem dens Rækker marscherede Jægerne tilhest foran; derpaa Schill i Spidsen for sit Regiment, som fulgtes af Grenadeerbataillonen, og tilsidst den lette Bataillon v. Schill. Næsten hele Berlins Befolkning var paa Benene. Alle Gader og Pladse, som Schill skulde passere, vare tæt opfyldte med Mennesker af enhver Stand, ethvert Kjøn og Alder. „Hurra for Schill!" lød det fra tusinde Stemmer, og ved hvert Skridt gjentoges Jubelskriget med ny Enthusiasme. Schill gjengjældte Jubelen med det ham egne venlige Smiil, og bød Nationalgarden hvor han kunde, Haanden og hilsede dem som Venner og Kammerater. Om Aftenen viste Schill sig i Theatret, hvor han fra alle Sider hyldedes med et stormende Bifald, og der gik flere Dage hen, inden Enthusiasmen atter fandt sin Ligevægt. Schill viste ved disse Scener stor Beskedenhed; Publikums Opmærksomhed og Paatrængenhed, naar han viste sig offentlig, var han kjendelig besværlig, og han gjentog ofte: „Man gjør for meget af mig"

Det var Culminationspunktet af Schills Lykkestjerne. Vi gaae nu over til den sørgelige Skildring af, hvorledes den omtaagedes, pludselig dalede og brat udslukkedes.

Efter Freden til Tilsit hvilede Napoleons Aag tungt over hele Tydskland. Det gamle tydske Rige var opløst; et nyt Forbund, Rhinforbundet, var oprettet, men det bestod kun af franske Vasalstater, Østerrig var svækket og Preussen saagodtsom tilintetgjort. Intet Under derfor, at alle Tydskeres Hjerter vare fyldte med stum Forbittrelse mod deres Undertrykker, og at de hengave sig til ethvert Blændværk, hvor skuffende det end kunde være, naar det blot lovede Befrielse fra det fremmede Aag. Schill havde ved sine Bedrifter i den sidste Krig vundet sig et stort Navn ikke alene hos sine Landsmænd, men over hele Tydskland; man fortalte ham baade mundtlig og skriftlig, baade offentlig og privat, at man fra ham ventede Tydsklands Redning, at han behøvede kun at vise sig, saa vilde Folket overalt reise sig i Tusindevis o. s. v. Er det nu vel at undres over, at Schill, der var begavet med en levende Indbildningskraft, endelig ogsaa ogsaa gav slige Drømmerier Rum hos sig og tilsidst virkelig troede, at Forsynet havde kaldet ham til at være sit Fædrelands Frelser, og at Alt var muligt for ham? Hertil kom endnu Omstændigheder, der, om de end ingenlunde vare af den Beskaffenhed at de kunde sikkre et lykkeligt Udfald, saa dog vare fuldtvel skikkede til at bestyrke lidet beregnende Sværmere i deres Forehavende. I Foraaret 1809 havde nemlig Østerrig for fjerde Gang grebet til Vaaben mod den franske Revolution. Man meente nu, at medens Erkehertug Carl, til hvis Feldtherretalent man havde, og det med Rette,

en ubegrændset Tillid, beskjæftigede Franskmændene ved Donau kom det an paa at tænde Geisten til en almindelig Folkeopstand i det for Vaabenmagt aldeles blottede Nordtydskland, og ved uopholdeligt at vælte denne Opstand imod Syden, at afskjære Napoleon fra Rhinen og bringe ham mellem en dobbelt Ild. Til Udførelsen af denne Plan havde Frihedens Venner kastet deres Blik fornemmelig paa to Mænd: den vestphalske Oberst Dörnberg og den preussiske Major Schill. Dörnberg skulde bemægtige sig Cassel og bringe Westphalen i Oprør, Schill skulde reise Preussen. Men ved et Tilfælde blev Opstanden forraadt for Kongen af Westphalen. Dörnberg fandt ikke den Bistand hos Militairet, som han havde ventet, og Enden blev, at han maatte søge sin Frelse i Flugten*). Denne Dörnbergs mislykkede Operation maatte vel forstyrre Schills Beregninger, dog forblev hans Mod urokket, og hans Beslutning uforandret. Men Skjæbnen tilskikkede ham en endnu større Prøvelse. Een af hans virksomste Agenter i Westphalen, en Landmand ved Navn Romberg, blev anholdt, og de ham anbetroede Breve og Proclamationer fratagne ham, og oversendte til den vestphalske Minister i Cassel, hvor de under hæftige Bebreidelser bleve forelagte den preussiske Gesandt, som ufortøvet maatte indberette Sagen til sin Regjering i Königsberg. Schill fik, ved en af sine Venner, et Vink om Sagen, og saaledes som Tingene stode, burde vistnok Klogskab for Tiden have raadet ham til at opgive den hele Plan. Men det laae slet ikke i Schills Characteer. Dyb Forbittrelse over den krænkede tydske Nationalære og glødende Had til Franskmændene, det vare de to Følelser, der saa at sige udelukkende havde bemestret sig hans Sjæl; dertil kom, at Rygtet stadigt fortalte, om Østerrigernes Seire over Franskmændene, og at Schill fra alle Sider fik Opmuntringer, Løfter, Tilsagn; man kaldte ham „Tydsklands Brutus", man sagde ham, at hans blotte Navn var nok, for at faae Tydskland til at reise sig, o. s. v.

Schill besluttede altsaa at vove det Yderste, og paa Beslutningen fulgte Udførelsen med den Hurtighed, der var characteristisk hos Schill.

Den 28de April 1809 om Eftermiddagen Kl. 4 rykkede Schill med sit Regiment ud af Berlins Hallerport som til Exercits, med fuld Bepakning og Fouragebundter. Efter paa Exerceerpladsen at have modtaget en Skrivelse, som kunde synes at gjelde for en Marschordre, og efter under adskillige militaire Evolutioner at være rykket 1 Miils Vei frem imod Potsdam, gjorde Commandeuren pludselig Holdt, og holdt en Tale til Tropperne, hvori han forkyndte dem, at Øieblikket nu var kommet, til at rykke ud imod en Fjende, mod hvilken de Alle nærede lige stort Had, imod den store Erobrer, som havde styrtet Fædrelandet i Ulykke og Jammer, som traadte alle Menneskerettigheder under Fødder, hvem intet Forlig, ingen Fredsslutning var hellig, og som kun ventede paa et gunstigt Tidspunct for at fuldkaste Landets Forfatning. Saaledes havde den troløse Tyran behandlet Spanien, saaledes tænkte han heller ikke paa at hvile førend han havde rovet Fædrelandet dets elskte Konge og havde nedtraadt i Støvet dets ophøiede Fyrstehuus, under hvis vise Regjering Preussen havde hævet sig til det høieste Trin af Berømmelse. Men aldrig skulde en saadan Udaad lykkes ham! Østerrig, Tydskland og ethvert trofast Hjerte vilde reise sig imod ham, hvis Ulykkestime nu havde slaaet.

Under Talen holdt Schill en guldbroderet Brevtaske i Veiret, som den ædle Dronning af Preussen havde foræret ham, og hvori hun med egen Haand havde skrevet: „Für den braven Herrn v. Schill. Louise." Talen blev modtaget med almindelig Jubel, Officerer og Menige erklærede sig beredte til ethvert Offer for Konge og Fædreland; de Menige havde fordetmeste efterladt hjemme deres Uhre, Penge, mange af dem ogsaa deres Koner og Børn; men deres Hjerter bekymredes ikke ved noget ængsteligt Tilbageblik, den Tro var almindelig iblandt dem, at Regimentet kun var bestemt til Avantgarde for en større, efterfølgende Hær, og med Rette følte man sig stolt af en saadan Ære.

Ved dette ubesindige Foretagende udsatte Schill ikke alene sig selv og de Mænd, som fulgte ham, for

*) Dörnberg opførte sig ikke smukt mod Kongen af Westphalen. Denne havde saa lidet Mistanke om Dörnbergs Forrædderi, at han, da der var udbrudt Uroligheder i Wolfshagen, afsendte Oberst Dörnberg med Gardejægerne for at dæmpe den. Paa Veien lod Dörnberg gjøre Holdt, og opfordrede Jægerne til under hans Anførsel at befrie deres Fædreneland. Endeel Jægere fulgte ham, de Andre vendte tilbage til Cassel og angave det Forefaldne. Dörnberg samlede hvad der i Wolfshagen havde reist sig og gik, tilligemed en i Homberg garnisonerende Eskadron Kyrasserer som var gaaet over til ham, los paa Cassel. I denne kritiske Stilling gav den for sin redelige, urokkelige Characteer bekjendte Gouverneur i Cassel, Grev Eblé, sin unge Konge det Raad, at samle Garnisonens Officerer om sig og sige dem, at han vilde give dem to Timers Betænkningstid, om de vilde fornye deres Ed eller forlade ham og at han gav sit kongelige Ord paa, at Enhver, som foretrak det Sidste, kunde gjøre det ustraffet, da det var bedre at kæmpe mod sine Fiender, end at mistænke sine Omgivelser for Forræderi. Alle Officererne fornyede deres Ed. Kong Hieronymus forblev nu i Cassel og sendte en Afdeling af sine Tropper imod Oprørerne, som bleve adsplittede.

Undergang; men han bragte tillige sin Regjering i den største Forlegenhed. Det kunde ikke være andet, end at denne Tildragelse maatte opvække Franskmændenes Mistanke, og Regjeringen fandt det derfor yderst nødvendigt, øieblikkeligt og med en alvorlig Irettesættelse at tilbagekalde Major v. Schill. Det førte imidlertid til Intet. Han rykkede videre og fandt vel overalt god Modtagelse hos Folket; men hos de militaire Autoriteter fandt han Modstand, og Tilgangen, der meest bestod af gamle afskedigede Soldater, var ikke stor, dog var Alt indtil den 4de Mai gaaet ret godt. Fra den Dag formørkedes hans Himmel, for aldrig meer at klares op. Hidindtil havde han endnu været i Uvished om Dörnbergs Skiæbne, men nu erfarede han med Bestemthed, at dennes Plan var aldeles tilintetgjort, og at der fra den Side ikke var at regne paa den mindste Understøttelse. Fra Gouverneuren i Berlin, General l'Estocq, modtog han et Brev fuldt af de heftigste Bebreidelser over, at han havde compromitteret baade sin Monark og ham selv paa den meest uforsvarlige Maade, og med den fornyede Befaling paa Stedet at vende tilbage og underkaste sig Følgerne af de alt foretagne uhilgivelige Skridt. Men det haardeste Stød rammede ham ved Efterretningen om, at Erkehertug Carl under Regensburgs Mure var total slagen af Napoleon. Med Østerrigs Skiæbne stod og faldt Schills Foretagende.

Schill samlede sine Officerer til et Krigsraad; han selv syntes bestemt til at ville opgive sit hele Foretagende, indtil en lykkeligere Tid kunde indtræffe; men man kunde ikke blive enig, og iblandt de fire Forslag, der gjordes, forkastede man netop det fornuftigste, som gik ud paa at kaste sig ind i det Mecklenborgske, vedligeholde Communicationen med Østersøen, i Tilfælde af et overlegent Angreb at trække sig tilbage til Rügen, og i det værste Tilfælde indskibe sig til England. Planen blev forkastet af den romantiske Grund, at den hverken var forbunden med Fare eller Ære. Endelig erklærede Schill, at han for Øieblikket ansaae det for det Nødvendigste, at gaae det Angreb imøde, som han ventede af Garnisonen i Magdeburg. I denne Fæstning commanderede den franske General Michaud, og og Garnisonen bestod af 600 Franskmænd og 6000 Westphalere. Michaud afsendte 2 Compagnier Franskmænd og 4 Compagnier Westphalere med 2 Kanoner imod Schill. Det Hele udgjorde 1000 til 1100 Mand under Oberst Wautiers Commando. Schills Styrke bestod af omtrent 500 Mand, hvoriblandt 50 Infanterister. Efter et forgiæves Forsøg paa at formaae de westphalske Tropper til at forlade Napoleons Sag, lod Schill de fiendtlige Quarreer angribe, og da de under Fægtningen ved en Manoeuvre af Schill bleve nødte til at forandre deres Stilling, trængte de Schillske Eskadroner under et frygteligt Hurra ind paa dem og Alt blev enten nedhugget eller sprængt. Commandeuren, Oberst Wautier, blev dødelig saaret, 6 Officerer og 160 Westphalere faldt i Fangenskab, og Seiren vilde have været fuldstændig, hvis ikke de to franske Compagnier med een Kanon havde trukket sig tilbage til en tætved hoitliggende Kirkegaard, hvorfra Schill, af Mangel paa Infanteri og Artillerie, ikke kunde fordrive dem. Men Schill havde kjøbt sin Seier dyrt. 7 Officerer og 70 Menige vare blevne paa Pladsen, og 5 Officerer vare saarede; Schill selv fik en Hest skudt under sig, dog uden han selv blev saaret. Et betydeligt Tab for ham var ogsaa, at han efterlod 150 Heste paa Pladsen.

Uagtet Schill ved denne Træfning havde sat sig i Respect hos Commandanten i Magdeburg, der endogsaa et Øieblik skal have tænkt paa at overgive Fæstningen, blev hans Stilling dog Dag for Dag mere betænkelig. Den westphalske Regjering havde udsat en Priis af 10,000 Francs for Schills Hoved. De Napoleonske Seire havde overalt nedtrykt Stemningen, Ingen vovede at udtale sine Tanker, og Kongen af Preussen udgav i Königsberg en Parolbefaling, hvori Schills Foretagender i høieste Grad bleve misbilligede, og saavel han somalle hans Ledsagere kaldte til streng militair Undersøgelse. Gouverneuren i Berlin, General l'Estocq og Commandanten, Grev Chasot, bleve kaldte til Königsberg for at retfærdiggjøre sig over det Forefaldne, og General Stutterheim blev udnævnt til Gouverneur i Berlin.

(Fortsættes.)

Cormenin har flere Aar tilbage saaledes forudsagt Guizots Skiæbne „Guizot vakler mindre end Odillon Barrot. Han beslutter sig hurtigt og udfører sin Beslutning med den Strenghed, som characteriserer ham. Guizot har, i Stedet for at følge Tiden med dens Omvæltninger og Fremadskriden, søgt at skabe en Samfundsorden, som er en Umulighed, halv engelsk og halv doctrinær. Dette er et Værk, som strider mod Naturen. Folket vil engang fordre et Regnskab i saa Henseende; da vil den kunstige Bygning rystes fra alle Sider af Democratiets Storme. Da vil det være nødvendigt at tage en hurtig Flugt, og Guizot, den conservative Guizot, vil sandsynligviis blive den første, der flygter."

Nykjøbing. Udgivet af W. F. Laubs Enke. Redigeret af Chr. Jørgensen. Trykt i Laubs Enkes Officin.

For underholdende Emner.

Tillægsblad til Kollands-Tallsters Ugeblad.

1848. Februar. № 4.

Ferdinand v. Schill.

(Sluttes.)

Fremmed Indflydelse og Hensyn til Napoleon virkede vistnok meget paa den preussiske Regjering; men paa den anden Side var det ogsaa nødvendigt at gaae frem med Alvor og Strenghed, for at hævde den i enhver Armee uundværlige Disciplin og Lydighed, saa meget mere, da Schills Exempel havde havt Følger. Lieutenant Quistorp af den lette Infanteri-Bataillon, som førte Schills Navn, havde nemlig den 4de Mai med 156 Mand af Bataillonen forladt Berlin og forenede sig virkelig den 12te Mai med Schill. Imidlertid var Napoleon ingenlunde ligegyldig ved denne Bevægelse i det for Tropper blottede Nordtydskland Han befalede i en Armeebulletin, hvori han omtalede Schill, hvem han betegnede som en „Brigand" (Røver), at der skulde oprettes et Observationscorps ved Elben paa 60,000 Mand under Marschall Kellermann, men det havde lange Udsigter med Oprettelsen af dette Corps. Man har bebreidet Schill, at han under disse Omstændigheder ikke trængte frem mod Weseren, hvor det vilde have været ham let, deelviis at overfalde og tilintetgjøre de uforberedte og spredte Modstandere; men det er uvist, om Schill har været nøie nok underrettet om Forholdene. Han fattede den Plan, at sikre sig et fast Punct ved Elben, for at holde Meklenborg og Kysterne ved Østersøen aabne bagved sig. I denne Hensigt besluttede han at bemægtige sig den lille Meklenborgske Fæstning Dömitz, som vel var forfalden, men dog i kort Tid kunde sættes tilstrækkelig istand til at afgive et Tilholdssted idetmindste imod fjendtlige Streiftog og til Vaabenplads. Det lykkedes ham virkeligt ved et Overfald at bemægtige sig denne Fæstning.*) Schill indsaae imidlertid snart, at Domitz ikke kunde yde ham nogen lang Beskyttelse, og han henvendte derfor sit Blik paa Stralsund; men for at vildlede Fjenden, angaaende Hensigten med hans Bevægelser, var det nødvendigt at efterlade en Besætning i Domitz; denne bestod af 418 Mand, og Lieutenant François tilbød sig frivillig at overtage Commandoen paa denne farlige Post, hvor han, foruden de andre Farer, tillige havde over halvfemte Hundrede Krigsfanger at passe paa. Vi kunne ikke videre her opholde os med Detaillen af Domitz's Forsvar og Schills Marsch til Stralsund, men ville kun bemærke, at François maatte rømme Fæstningen efter en heel Dags Kamp med den franske General d'Albignac, derimod kunde denne ikke forhindre at François forenede sig med Schill. Et lille Træk ville vi dog anføre, der vidner om det høie Mod og den Aandsnærværelse, der beseelede Officererne i det schillske Corps. Midt under Kampen med Franskmændene gjorde Krigsfangerne Oprør og bemægtigede sig endeel Vaaben; Byen brændte allerede paa flere Steder, antændt af den fjendtlige Ild, men midt under denne frygtelige Forvirring samlede François hurtigt og sindigt 30 Mand, og lod Kanoner rette mod den Plads hvorpaa Oprørene stode, og befalede dem med tordnende Stemme, øieblikkelig at strække Gevær; det virkede, og de udleverede de erobrede Geværer og lode sig atter rolige føre ind i Casematterne.

Den 25de Mai rykkede Schill ind i Stralsund efter to glimrende og seirrige Træfninger ved Damgarten og Triebsees. Stralsund havde kun en Besætnig af 150 Franskmænd, der bleve overraskede og efter en fortvivlet Modstand overvældede. Schill fandt i denne Fæstning et betydeligt Vaaben-Forraad af alle Slags, og besluttede at istandsætte den saaledes, at han derfra enten kunde operere mod Elben, eller i Nødsfald holde sig, indtil en engelsk Flaade kunde tage ham ombord. Men Fjenden havde heller ikke været ledig. General Gratien nærmede sig med 3000 Hollændere og 2000 Danske under Generallieutenat Ewald.

*) Denne lille Begivenhed har nogen Lighed med vor Opførsel i 1807, sørgelig Ihukommelse. Commandanten i Domitz en Major Röther, havde faaet Nys om det schillske Corpses Nærmelse; han red selv ud for at indhente nærmere Underretning, men da han vilde trække sig tilbage, trængte de schillske Tropper ind med ham igjennem Fæstningsporten, han raabte vel til Vagten at gribe til Gevær; men en af Schills Lieutnanter (Dalwich) satte ham en Pistol for Brystet og tvang ham til at befale Vagten at strække Gevær, og den hele Garnison, bestaaende af 5 Officerer og 78 Mand overgav sig uden at løsne et Skud.

At Danmark kom til at deeltage i dette Tog, for hvilket det er bleven lagt meget for Had i Tydskland, hvor man betragtede og endnu betragter Schill som en Martyr, maa tilskrives Tidens Omstændigheder. General Ewald havde i Anledning af det schillske Corpses Nærmelse til den danske Grændse, faaet Ordre til ikke alene at dække denne Grændse, men ogsaa at forsvare Hamborg og Lybeck, og igjen at bemægtige sig disse Stader, ifald de vare besatte af Fjenden. Den 24de Mai modtog han endvidere Ordre fra Kongen til at understøtte vore Allierede, rykke ind i det Lauenborgske, ifald det var fornødent, og der at angribe Schill, hvor han maatte træffe ham. Da derfor den franske General Gratien opfordrede Ewald til at understøtte ham, og rykke ind i det Meklenborgske, lod Ewald ham svare, „at han i Betragtning af det fælleds Maal var beredt til den følgende Dag at marschere til Rhena i det Meklenborgske, uagtet Hs. Majestæt Kongen af Danmarks Befalinger kun lode paa Lauenborgs Grændser". Man vil heraf kunne skjønne, at Ewald ikke havde ligefrem Befaling til at deeltage i Operationen imod Stralsund; men han troede at handle i sin Regjerings Aand, og en Vægring fra dansk Side ved at understøtte General Gratien, som dog ikke vilde have gavnet Schill det Mindste, vilde sikkert have paadraget os den dengang almægtige Keisers Uvillie. Fægtede ikke dengang Tydskere mod Tydskere, hvorfor vil man da bebreide Danmark, at det foiede sig efter den Mands Villie, som beherskede Verden?

Vi have seet af det Foregaaende, at Stralsund kun var i ringe Forsvarsstand; men da Fæstningens Beliggenhed er god, og der ikke manglede paa Midler til dens Istandsættelse, vilde det sikkert have været muligt for Schill at have holdt sig her, indtil han kunde været blevet optaget af engelske Skibe, hvis ikke Fjenden for pludselig havde overrasket ham. Den 31te Mai om Morgenen Kl. 4 viste allerede det dansk-hollandske Armeecorps sig udenfor Fæstningen, og Kl. 10 om Formiddagen begyndte Stormen. Schill skal have faaet det Raad af en af sine Officerer, Ritmester Brünnow, at lade sit Cavallerie hugge ind paa de fjendtlige Quarreer, medens de endnu vare opstillede i Marken, og Forfatteren af det Skrift, hvoraf vi her meddele et Udtog, General Bardenfleth, der selv gjorde Toget med som Lieutenant, mener at et saadant Angreb af Schills fortvivlede Cavallerie vilde have seet meget betænkeligt ud for Tropper, som enten slet ikke eller kun lidet vare vante til at udstaae et saa brusque Angreb, men Schill undlod det; han viste overhovedet ved denne sit Livs sidste og vigtigste Begivenhed ikke den Conduite og Aandsnærværelse, som han tidligere ved saa mange Leiligheder havde givet Prøve paa. Medens han opholdt sig ved den ene Port, skete Stormen paa den anden, og efter en vel levende, men dog ikke langvarig Modstand trængte Fjenden ind i Byen. Da Schill fik Underretning herom, samlede han vel Alt hvad han kunde samle, og gjorde med Fortvivlelsens Mod flere Forsøg paa at kaste Fjenden ud af Byen, men det var forsildigt; Uordenen var for stor, det pommerske Landeværn, som han havde ladet indkalde til Fæstningens Istandsættelse, kastede Geværene fra sig, og mellem Kl. 2 og 3 om Eftermiddagen var Byen taget. Under Stormen var Schill falden. Hvorledes? derom ere Beretningerne forskjellige, men efter de sandsynligste Efterretninger blev han skilt fra sine Folk, og under Bestræbelsen for atter at forene sig med dem, blev han angreben af to hollandske Voltigeurer, der saarede ham uden dog at kunne standse ham; derefter skal en dansk Husar, Krohn, have givet ham et Hug over Panden, og idet han vilde afparere et lignende Hug, fik han en Kugle gjennem Baghovedet, saa at han sank død til Jorden.

De Danskes Tab ved Stormen bestod i 11 Mand døde, hvoraf 2 Officerer, og 56 Mand saarede, hvoraf 5 Officerer. Hollænderne derimod havde 46 Mand døde, hvoriblandt 6 Officerer og iblandt disse Generallieutenant Carteret; af Saarede talte de 10 Officerer, 20 Underofficerer og 100 Mand. Af Schills Officerer faldt, foruden ham selv, 5; hans øvrige Tab lader sig ikke angive med nogen Nøiagtighed, da man deels ikke veed hans Styrke, der angives fra 2000 til 5000 Mand, (den første Angivelse er nok den sandsynligste), deels blev Corpset adsplittet i meget forskjellige Retninger, omtrent 150 Mand Husarer under Ritmester Brünnow var det lykkedes at slaae sig igjennem og naae fri Mark; en anden Afdeling kastede sig paa nogle Fartøier i Havnen, og nogle af dem naaede Danmark, Størsteparten derimod begave sig til Svinemünde, hvor de overgave sig til den preussiske General Blücher, der allerede havde modtaget Ritmester Brünnows Trop.

Den preussiske Regjering lod nedsætte en Krigsret, men man gik meget mildt tilværks, kun Schill og 6 Officerer, som Alle vare borte, bleve dømte for Desertion, af de øvrige bleve 16 frifjendte, 11 kom 3 Maaneder paa Fæstningen, 1 ½ Aar, og selv den tidligere omtalte Lieutenant Quistorp, der havde forledet 156 Mand af den schillske lette Bataillon til at

forlade deres Garnison for at forene sig med Schill, og siden egenmægtig havde ladet en Husar skyde paa Grund af, at han havde villet forføre Mandskabet til Oprør og Desertion, selv han blev kun straffet med 3 Aars Fæstningsarrest; de Menige bleve alle enten hjemsendte eller stukne ind under Regimenterne. Langtværre gik det de Officerer og det Mandskab, som geraadede i fransk Fangenskab; 557 Underofficerer og Soldater bleve dømte til Galleierne, 14 af disse Tappre bleve den 17de Juni skudte ifølge Krigsrets-Dom, de bleve nedlagte i Sandgrave, hvor de laae i 26 Aar, indtil man i Aaret 1837 optog deres Levninger, lagde dem i 3 Kister, som efterat de vare indviede, nedsænktes i en muret Gravhvælving tæt ved Kapellet St. Leonhardt ved Brunsvig, et Monument blev opført og en Invalid af det forhenværende 2det Husar Regiment Schill blev ansat derved som Opsynsmand.

Af de fangne schillske Officerer forbleve 11 indtil Begyndelsen af Juli i Fængsel og bleve derefter ifølge Napoleons Befaling bragte til Fæstningen Wesel, og der i September stillede for en militair Special-Commission, der dømte dem Alle „som hørende til den schillske Bande" til Døden. Samme Dag om Eftermiddagen Kl. 3 bleve de første lænkede ud, to og to sammen, paa en Eng udenfor Wesel, hvor en Commando franske Grenaderer ventede dem. Med mandig Rolighed opstillede de sig i en Linie, stode uden at knæle, med aabne Øine, faste og rolige, raabte Hurra for deres Konge, hvorpaa C. v. Flemming, som stod paa venstre Fløi, kastede sin Hue i Veiret og commanderede „Fyr". 10 af dem sank i samme Øieblik døde til Jorden; den 11te Albert, v. Wedel, var kun saaret i Armen. Han rev Vesten op, viste paa Hjertet og raabte „her Grenadeer". Endnu et Skud og han styrtede til Jorden ved Siden af de Øvrige. Et Beviis paa Justitiens Udøvelse i hiin Tid er, at de tiltalte Officeres Advocat, Pervez, blev, paa Grund af sin dristige Forsvarstale forviist til Lüttich og der sat under Politiets Opsyn.

Den 9de Juni 1834 blev deres Grav aabnet og deres Levninger nedlagte i en, med Bly indvendig belagt Kiste, over hvilken der, dem til Ære, nu hæver sig et 15 Fod høit, smukt Monument, der forestiller Preussen, som sørgende støtter sig paa et Alter, medens Victoria bekrandser en Urne, der gjemmer Asken af de faldne, unge Mænd. Nedenunder ere deres Navne og Alder anførte, den ældste af dem var 31, den yngste 18 Aar. Den Deel af Schills Corps, som blev dømt til Galleierne i Frankrig, kom først paa fri Fod i Aarene 1814 og 1815.

Hvad Schills Lig angaaer, da blev Hovedet afskaaret fra Kroppen, men paa hvis Befaling dette skeete, er uvist. Det blev lagt i Spiritus og bragt til Leiden, hvor det i en Række af Aar opbevaredes paa Anatomikammeret. Den 10de September 1837 blev det, paa Prinds Frederik af Hollands Foranstaltning, bragt til Brunsvig, nedlagt i en Urne og høitidelig bisat i en muret Grav ved Siden af det ved St. Leonhardts Kapel opreiste Monument for de der skudte 14 schillske Menige. Schills Legeme blev begravet paa St. Jørgens Kirkegaard i Stralsund. Senere er Graven prydet med en Plade af støbt Jern, hvorpaa man læser følgende to Gravskrifter, adskilte ved en forgyldt Stjerne med 5 Straaler: **„Magna voluisse magnum"** („Stort er det, at have villet det Store.") — og: **„Occubuit fato; jacet ingens littore truncus; Avolsumque caput; tamen haud sine nomine corpus."** („Skjæbnen ham fældede. Ved Stranden nu hviler den mægtige Torso; — afhugged Toppen man end; Stammen dog navnløs ei blev.") Paa det Sted i Stralsund, hvor Schill faldt, er der i Aaret 1835 opreist en firkantet Granitstøtte, med Paaskrift „F. v. Schill, † den 31te Mai 1809."

Saaledes endte Schill og hans Vaabenbrødre. Om han var det store Kald voxen, som han havde paataget sig at udføre — Tydsklands Befrielse — er et Spørgsmaal, som man lader ubesvaret, da det hele Foretagende blev qvalt i Fødselen; men hvis personligt Mod, hurtigt Blik, Aandsnærværelse og rask Udførelse, ere de Egenskaber, som udgjøre Feltherren, saa vil man næppe kunne nægte Schill dem. Han var rig paa Hjælpekilder, besad et stort administrativt Talent, og forstod i en ualmindelig Grad at vinde sine Undergivnes og Omgivelsers Hengivenhed; men han besad en Egenskab, som en Feltherre ikke maa besidde og som førte ham til Undergang. Han var hvad Napoleon kaldte „Ideolog", det vil sige Sværmer. Phantasien beherskede ham alt formeget; men det er en farlig Egenskab for Mennesket, naar den faaer Overvægten; thi den kan forlede ham til de ubesindigste Foretagender; et saadant var unægtelig Schills sidste, og han indsaae det upaatvivleligt selv meget snart, men han havde ikke Mod nok eller snarere ikke Sleihed nok til at compromittere de Mange, som han havde forledet til at tage Deel i sit taabelige Foretagende, og deri laae vistnok for en stor Deel Grunden til, at han under sit sidste eventyrlige Tog, og især under Stormen

paa Stralsund, ikke viste det livsfyrige Mod, den rolige Aandsnærværelse og den Raadsnarhed, hvorpaa han tidligere havde givet saa mange Prover.

Schill var af noget over Middelhoide, vel bygget, fyldig uden at være feed, med et stærkt Legeme. Hans Ansigt var aabent og venligt, men i hans Portrait finder man meget mere af Sværmerens end af Krigerens Træk. „Besser ein Ende mit Schrecken, als ein Schrecken ohne Ende", det var hans Valgspreg, og han fik sit Onske opfyldt.

Republikaneren Carl Heinzen.

(En Skizze. Af Goldschmidts „Nord og Syd".)

Carl Heinzen er nu reist til Nordamerika. Det er skeet efter Indbydelse af de Tydske i Ny-York, der have dannet et „Heinzens Fond", og desuden er der over hele Tydskland, hemmelig og aabenlyst, blevet samlet Penge til ham, deels for at betale hans Skrifter, deels for at skaffe ham og hans Familie Midler til Reisen. Denne Mand, der er bleven jaget som et vildt Dyr gjennem Europa og tilsidst fandt Tilflugt i Genf, skal nu fra Nordamerika fortsætte sin Virksomhed for Tydskland ved Hjælp af Pressen — thi Amerika ligger nu ikke længere fra Europa, end man magelig derfra kan redigere et Tidsskrift for Tydskland. Og naar Skrifterne ankomme, ville de, trods alle Forbud, blive bragte ind i de tydske Stater: have Folk ikke allerede vovet Frihed og Velfærd derfor, have Mænd ikke i Sommer sat deres Liv paa Spil for at redde Heinzens Svoger Moras af preussisk Fangenskab, har Heinzen-Literaturen ikke allerede sine Martyrer?

Hvo er da denne Mand, der i vor egoistiske Tid har forstaaet at vække en saadan Enthusiasme, at man for hans Sag ikke blot offrer Penge, men Liv og Blod?

Carl Heinzen har tidligere tjent i hollandsk Indien, var indtil 1844 kongelig preussisk Landeværnsofficeer og ernærede sig med sin Pen. I bemeldte Aar skrev han en Bog om Bureaucratiet i Preussen, hvori han indtrængende viste Forvaltningens Mangler og for Statstilværelsens og Folkelykkens Skyld forlangte Reformer i denne Retning. Svaret herpaa var en Arrestbefaling; men en god Ven gav Heinzen et Vink, og han undveg til Belgien. Bogen blev confisceret og Forf. domt in contumaciam til et Aars Fængsel. Nu saae Heinzen, at der Intet var at gjore ad fredelig Vei, han opgav Regieringen og vendte sig til Folket. Slag i Slag fulgte hans „Deutscher Tribun", „der Democrat", „Herzensmeinungen eines ächten Preußen und Teutschen", „Dreißig Kriegsartikel für Officiere und Gemeine" o. s. v., i hvilke Skrifter han med en beundringsværdig Klarhed og Skarphed i Tanken undersøgte de tydske Regieringers Berettigelse ligsoverfor Folket og kom til det Resultat, at de som fribedsfjendske og blodbestænkte havde tabt al Ret, vare at erklære fredlose, og at Folkets Pligt var at gribe den første, den bedste Leilighed til at forjage dem. En Anviisning, Plan og Ledetraad til at giore Revolution blev uddeelt i alle tydske Stæder og Borgerne opfordrede til at skaffe sig Vaaben.

Det er næsten umuligt at læse disse Smaaskrifter uden at blive revolutionair, idetmindste for Tydsklands Vedkommende, saa overbeviisende, indtrængende, klare og fattelige ere de skrevne. Det Eneste, der mangler Heinzen, er Vid, Lune. Ofte er denne Sjælsevne fornøden i Kampen mod det gamle Europas forældede, latterlige Former; Heinzen har forsøgt sig deri, men er plump. Og, besynderligt nok, han troer, at hans Fortieneste i stilistisk Henseende er hans Vid. Men saaledes ere vi Mennesker.

Man kan nok vide, at Heinzens Virksomhed ikke undlod at fremkalde Modstand; men navnlig udmærkede sig i denne Retning „Augsb. allg. Zeitung" og „Rheinischer Beobachter". For at give et Begreb om deres Tactik er det nok at sige, at sidstnævnte Blad beskyldte Heinzen for at have ægtet sin egen Datter — som om de tydske Regieringer bleve bedre ved et saadant Ægteskab. Men, er Noget hæderligt i Heinzens private Liv, saa er det Forholdet til hans Familie. En Enke, han kjendte, døde og efterlod sine Born uden Bistand og Forsorger, men anbefalede dem paa Dodsleiet til Heinzen. Han ægtede den ældste Datter, førte den hele Familie med sig gjennem Europa, trodsede med sit herculiske Legeme alle Anstrængelser og Farer, arbeidede paa Reisen, paa Flugten og skaffede Brød. Hans Kone er elleve Aar yngre end han.

I Foraaret 1847, da Preussen havde faaet ham udjaget fra Baselland, ja endog fra Bern, uagtet Ochsenbein havde lovet ham Beskyttelse, drog han til Genf, hvor Folket nylig havde giort en Revolution, og der satte han sig ved Genferfolkets Arne, og den, som skulde have udjaget ham, maatte først have brændt St. Gervais.

I en lille Villa ved Genfersoen traf nærværende Anmelder ham. En Dag gik vi en Spadseretour ud imod Jurabjergene og discuterede Indholdet af hans Skrifter. Endelig sagde jeg: Men hvad opnaaer de derved? Veed De ikke ligesaa godt som jeg, hvor kuet det tydske Folk er, hvor udygtigt til at danne en Republik, og hvorledes De ved Deres Skrifter bringer de Rige og Fornemme til at slutte sig tæt om Regjeringerne mod den fælleds Fiende, Folket?

Da hævede denne tre Alens Mand sig i Veiret til sin fulde Hoide, saa at jeg maatte see op til ham som til et Taarn, og sagde med tindrende Blik: Menneske! Hvad jeg opnaaer derved? Hvad bryder jeg elendige Orm mig om at see Resultaterne og nyde Frugten af min Moie? Jeg udsaaer en Sæd, og naar den om tyve, tredive Aar bærer Frugter, saa er jeg fornoiet. Er der nogen anden Vei i mit ulykkelige Tydskland, og har det ikke allerede frugtet? Her staaer jeg ved tre Landes Grændser, paa fri menneskelig Jord, under Menneskenes Himmel. Ved den evige menneskelige Fornuft: Preussen havde ingen Landdag faaet, om jeg og mit Parti ikke havde været! Læs Kongen af Preussens Aabningstale og see, om ikke Frygten for min Revolution skinner igjennem! Lad dem nu benytte denne Institution, de fordomte tydske Kjodhoveder! Vien see, om de have gjort det! Ingen af dem elsker Folket, Ingen vil offre det allerringeste af sin lillebitte Forfængelighed og arbeide trofast i Hjemmet, endsige vove det, jeg har vovet, og blive en fredløs Mand!

Med disse Ord fortsatte han sin Gang, og vi kom Begge forstemte tilbage til Soen, netop som Montblanc glødede og Sollyset trak sig tilbage fra Genfersoens blaa Vande.

Nykjøbing. Udgivet af W. F. Laubs Enke. Redigeret af Chr. Jørgensen. Trykt i Laubs Enkes Officin.

